

वैशाख

क्र.सं.	नि.नं., इजलास	नेकाप पृष्ठ	पक्ष / विपक्ष	विषयको सार संक्षेप	निर्णय विस्तारमा
१.	८५३२ पूर्ण लेनदेन	१	महन्धी भन्ने महेन्द्रप्रसाद महतो विरुद्ध दुखनीदेवी महतो	■ लिखत स्वयंमा प्रष्ट छ भने त्यसको विषयमा पक्ष विपक्षको आपसी मौखिक समझदारी, निजहरू बीच अन्य घरायसी व्यवहार भएको छ भन्ने कुराले र साक्षीको बकपत्रले अन्यथा हुने अवस्था नहुने ।	६३
२.	८५३३ पूर्ण उत्प्रेषण	९	भोजराज घिमिरे विरुद्ध रामप्रसाद नायक	■ कानूनले स्पष्ट तोकेको रकम बाहेक अन्य रकम वा सहूलियत सुविधा उपलब्ध गराउने गरी मन्त्रिपरिषद्ले निर्णय गर्न नसक्ने ।	३१
३.	८५३४ विशेष उत्प्रेषण	१८	प्रेमप्रसाद सन्जेल विरुद्ध मन्त्रिपरिषदको कार्यालय समेत	■ प्रतिष्ठानमा कार्यरत कर्मचारीका हकमा निजहरूको योगदानको कदर गर्दै स्वामित्वभाव जगाउन केही कम मूल्यमा शेयर दिनु न्यायोचित विभेद हुने ।	११३
४.	८५३५ विशेष उत्प्रेषण	२७	सुनील रञ्जन सिंह विरुद्ध निर्वाचन आयोग	■ मतदान गर्ने हक ऐनले सिर्जना गरेको कानूनी हक अर्थात् Statutory Right हुने ।	३१
५.	८५३६ विशेष उत्प्रेषण समेत	३९	सरोजनाथ प्याकुरेल समेत विरुद्ध मन्त्रिपरिषदको कार्यालय समेत	■ नागरिक भनी चिनाउने नागरिकताको प्रमाणपत्रको अभावमा सम्बन्धित व्यक्ति खास देशमा लामो समयदेखि बसोबास गरिआएको हो भन्ने चिनाउने अन्य जुनसुकै परिचयपत्रको आधारमा मतदान गर्ने अधिकार प्राप्त नहुने ।	३३
६.	८५३७ पूर्ण परमादेश	६२	गुठी संस्थान विरुद्ध विष्णुमाया महर्जन	■ परमादेशको आदेश कानूनी कर्तव्य पालना गर्न लगाउने सशक्त उपचार भएकाले कानूनविपरीत कार्य गर्न लगाउन यो आदेश जारी गर्न नमिल्ने ।	३७
७.	८५३८ विशेष उत्प्रेषण	७२	रुद्रबहादुर हुमागाई विरुद्ध मन्त्रिपरिषदको कार्यालय समेत	■ पुनरावेदन गर्ने अधिकार कानूनी अधिकार भएकोले यसको प्रयोग र पालना कानूनबमोजिम मात्र हुने ।	९१
८.	८५३९ संयुक्त अदालतको अपहेलना	८९	अरुणकुमार ज्ञवाली विरुद्ध कनकमणि दीक्षित समेत	■ न्यायपालिकाप्रतिको जनआस्थामा प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रूपमा आघात पुऱ्याएमा कुनै पनि सञ्चार माध्यमले प्रेस स्वतन्त्रताको आड लिई उन्मुक्ति पाउन नसक्ने ।	४४

९.	८५४० संयुक्त परमादेश	९७	प्रकाशमणि शर्मा विरुद्ध मन्त्रपरिषद्को कार्यालय समेत	■ जनताको जीउधनको सुरक्षा र संरक्षण गर्न मात्र होइन खाद्यान्नको अधिकार उपभोग गर्न भोकमरी हुन नदिने पनि राज्यको कर्तव्यभित्र पर्ने ।	५५
१०.	८५४१ संयुक्त परमादेश	११२	सुन्तली धामी (शाह) विरुद्ध मन्त्रपरिषद्को कार्यालय समेत	■ पीडितले आफू पीडित भएको व्यहोराको आफूमा भएको प्रमाणसहित प्रहरीमा उजूर गर्दा प्रहरी र सरकारी वकीलले मुद्दा नचलाउँदा त्यो अवस्थामा पीडित न्याय पाउने मौलिक हकवाट वञ्चित हुन पुग्ने ।	५५
११.	८५४२ संयुक्त उत्प्रेषण परमादेश	१२३	इष्टर्न सुगर मिल्स लिमिटेड विरुद्ध उद्योग मन्त्रालय	■ उद्योग स्थापना हुँदाको प्रचलित कानूनले दिएको सुविधालाई पछि लागू भएको कानूनले प्रतिकूल असर नपर्ने ।	११३
१२.	८५४३ संयुक्त दर्ता बदर गुठी	१३६	कृष्णकुमार शाही विरुद्ध मु.स.गर्ने दिनेश प्रकाश कोइराला	■ ऐतिहासिक दस्तावेज समेतका प्रमाणवाट गुठी जग्गा देखिएकोमा त्यसको लगत गुठी संस्थानमा रहनु, नरहनु नै सर्वाधिक महत्वपूर्ण कुरा नहुने ।	६३
१३.	८५४४ संयुक्त उत्प्रेषण समेत	१४५	प्रोवायोटेक इण्डस्ट्रिज प्रा.लि. विरुद्ध ठूला करदाता कार्यालय	■ नेपालमा स्रोत भएको भुक्तानी रकमको कर नेपालले लिन नपाउने भन्ने व्यवस्था नरहेको र त्यस्तो रकममा नेपालमा कर तिरिसकेपछि सो वरावरको रकम भारतमा निजले कर छुट (क्रेडिट) लिन पाउने नै रहेको हुँदा दोहोरो कर तिर्नुपर्ने अवस्था रहेको नदेखिने ।	११४
१४.	८५४५ संयुक्त हजना दिलाई पाउँ	१५०	रा.वा.वै.के.का. विरुद्ध न्यू जगत्रदेवी निर्माण सेवा	■ मुलुकी ऐन लेनदेन व्यवहारको महलको १० नं. मा हक छाडी दिए लिएको सदर नभएको अवस्थामा त्यस्तो किसिमको रकम भरी पाउने ।	९१
१५.	८५४६ संयुक्त उत्प्रेषण प्रतिषेध	१५५	ज्ञानबहादुर बुढाथोकी समेत विरुद्ध मोहनबहादुर बुढाथोकी समेत	■ अपुताली हक अंश हक जस्तो सबै जीवित अंशियारमा सर्न सक्ने होइन । त्यस्तो हक निजको अपुताली खाने हकदारमा नै जाने ।	७१
१६.	८५४७ संयुक्त वैदेशिक रोजगार	१६१	नेपाल सरकार विरुद्ध गोकर्ण खकुरेल	■ मुद्दा पुर्पक्षको सिलसिलामा धरौट राखी अदालतले तोकेको तारिख गुजारी न्यायिक प्रक्रियालाई बेवास्ता र असहयोग गरी बसेको अवस्थामा निजले राखेको धरौटी रकम पूरै जफत गर्नुपर्ने ।	१०५
१७.	८५४८ संयुक्त दर्ता बदर	१६६	मा.पो.का.इलाम विरुद्ध पासाङ्ग दावा शोर्पा	■ जग्गाको मूल स्रोतमा नै क्षेत्रफल उल्लेख भएको नदेखिएको अवस्थामा वादीले दावी गरेकै भरमा बिनाआधार प्रमाण सोही दावीबमोजिम निर्णय गर्नु मुनासिव नहुने ।	६३

१८.	८५४९ संयुक्त उत्प्रेषण परमादेश	१७४	कृष्णबहादुर श्रेष्ठ विरुद्ध नेपाल टेलिभिजन संस्थान समेत	■ कुनै कर्मचारीले सुविधा प्राप्त गर्ने र सोही हैसियतका बढ तलब दिने निर्णय लागू भएपछि अवकाश लिएका निवेदकहरूले प्राप्त गर्न नसक्ने भनी अर्थ गरिन नहुने ।	११४
१९.	८५५० संयुक्त नोकसानी बिगो	१७९	कृषि विभाग विरुद्ध अमात्य निर्माण सेवा	■ सम्झौतामा उल्लिखित बन्धनकारी शर्तहरू कुनै पक्षले पूरा नगरेमा सोबाट सिर्जित हुन पुगेको दायित्व शर्त पूरा नगर्ने पक्षले व्यहोर्नु पर्ने ।	११४
जेठ					
२०.	८५५१ विशेष उत्प्रेषण	१८७	मीना खड्का विरुद्ध मन्त्रपरिषदको कार्यालय	■ निजामती सेवाभित्रका कर्मचारीहरूबाट हुने सेवाको गुणस्तरलाई अभिवृद्धि गर्ने उद्देश्यले समानताको हकसँग दाँजेर हेर्न नमिल्ने ।	४५
२१.	८५५२ पूर्ण कर्तव्य ज्यान	१९५	नेपाल सरकार विरुद्ध मुसाई भन्ने विवेक लामा	■ अ.व. १८८ नं. बमोजिम राय लगाई घटी सजाय गरेउपर वादी प्रतिवादी कसैलाई पुनरावेदन गर्ने अधिकार नहुने ।	७४
२२.	८५५३ पूर्ण कर्तव्य ज्यान	२०५	नेपाल सरकार विरुद्ध दलबहादुर चोख्याल	■ रक्सीको नसामा रहेका प्रतिवादीले कुटपीट गरी शरीरमा मट्टितेल खन्याई आगो लगाई विभिन्न भाग जली मृत्यु भएको भन्ने शंकारहित रूपमा पुष्ट्याई भएको अवस्थामा ज्यान सम्बन्धी महलको ६(२) अनुसारको सजाय गर्नु न्यायोचित् मान्न नमिल्ने ।	९१
२३.	८५५४ विशेष उत्प्रेषण	२१७	सन्तोष बस्नेत विरुद्ध मन्त्रपरिषदको कार्यालय	■ संविधान अन्य कानून, नीति, योजना र कार्यक्रमहरूका माध्यमबाट र विभिन्न राज्य संयन्त्रहरूको क्रियाशीलताबाट नै क्रियान्वित हुनुपर्ने ।	४५
२४.	८५५५ संयुक्त उत्प्रेषण	२२७	ज्वाला हाइड्रोपावर प्रा.लि.समेत विरुद्ध ऊर्जा मन्त्रालय	■ प्रशासकीय प्रकृतिको नवीकरण जस्तो कार्य गर्दा तह तहबाट टिप्पणी उठी Work Schedule अनुसारका कार्यहरू कम्पनीले पूरा नगरेको भन्ने आधारमा गरिएको निर्णय तथा कामकारवाहीलाई अन्यथा भन्न नमिल्ने ।	११५
२५.	८५५६ संयुक्त परमादेश समेत	२३५	राजुप्रसाद चापागाई विरुद्ध वन तथा भू- संरक्षण मन्त्रालय	■ वन्यजन्तुको छाला, हाड, सिङ आदिमा अवैध अन्तर्राष्ट्रिय बजारको कारण गैँडा मारिन लागेको हो । यसको नियन्त्रणको लागि कानूनमा कडा सजाय र कानूनको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनुपर्छ । तर निरोधात्मक उपाय (Preventive Measure) नै बढी महत्वपूर्ण हुने ।	७५

२६.	८५५७ संयुक्त परमादेश समेत	२४७	सविना दमाई विरुद्ध मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	■ नागरिकताको प्रमाणपत्र संविधान र कानूनले नागरिक हुन योग्यता पुगेको व्यक्तिलाई मात्र प्रदान गरिन्छ। संविधान र कानूनले नागरिक हुन तोकेको योग्यता नपुगेको व्यक्ति जतिसुकै लामो अवधि बसोवास गरेको भएपनि नागरिक बन्न नसक्ने।	५६
२७.	८५५८ संयुक्त उत्प्रेषण	२६२	ईनोभेटिभ कन्सेप्ट नेपाल प्रा.लि. समेत विरुद्ध अ.दु.अ.आ.	■ जतिसुकै राम्रो परिणाम आउने काम गरे पनि त्यो काम गर्ने अधिकार छैन अर्थात् नभएको अधिकार प्रयोग भएको छ भने त्यसले वैधता प्राप्त गर्न नसक्ने।	१०५
२८.	८५५९ संयुक्त परमादेश समेत	२७७	रमेशलाल श्रेष्ठ विरुद्ध मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	■ सम्बन्धित पदाधिकारीले तोकिएको कर्तव्यको पालना नगरी अनुपस्थित रहेको भनी अवकाश दिने गरी प्रारम्भ गरिएको कारवाही अनुचित एवं पक्षपातपूर्ण हुने।	१२३
२९.	८५६० संयुक्त उत्प्रेषण परमादेश	२८४	कलेशु डगौरा विरुद्ध भवन निर्माण विभाग समेत	■ मुक्त कमैयालाई विभिन्न सुविधा र सहूलियत दिइएको देखिँदा सो निर्णयबाट प्रदान गरिएको सुविधा सहूलियतलाई संवैधानिक वा कानूनी हक भन्न नमिल्ने।	३३
३०.	८५६१ संयुक्त भ्रष्टाचार	२९३	नेपाल सरकार विरुद्ध हर्षरत्न एण्ड सन्स समेत	■ सरकारी सम्पत्ति हिनामिना गरेको भनी अभियोग लगाउने पक्षले पहिले हिनामिना भएको सम्पत्ति सरकारी सम्पत्ति हो भन्ने कुरा स्थापित गर्न सक्नुपर्ने।	७५
३१.	८५६२ संयुक्त सरकारी जिम्मेवारी सम्बन्धी	३०४	अनुसन्धान आयोग विरुद्ध श्यामकुमार महतो	■ हानि नोक्सानी भएको प्रमाणित हुन नसकेको अवस्थामा अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगले सार्वजनिक पदमा आसीन पदाधिकारीलाई अनुचित त्रासमा पार्न वा तीप्रति आफ्नो एकलौटी प्रभुत्व कायम छ भन्ने देखाउन अनुचित हस्तक्षेपकारी निर्णय गर्न नमिल्ने।	७५
३२.	८५६३ संयुक्त धर्मलोप	३०८	ज्ञानेन्द्ररत्न तुलाधर विरुद्ध रेशमान तुलाधर	■ गुठीका गुठियारहरूको प्रमुख उद्देश्य अधिदेखि चली आएको पूजाआजा चलाई सामूहिक रूपले थिति बन्देजअनुसार भोगचलन गर्न पाउने।	६४
३३.	८५६४ संयुक्त जवर्जस्ती करणी	३१६	नेपाल सरकार विरुद्ध रवीन भन्ने नारायण पौडेल खत्री	■ लोग्ने स्वास्नीबीच पनि जवर्जस्ती करणी भएमा अपराध हुने व्यवस्थालाई स्वीकार गरिसकेको अवस्थामा जवर्जस्ती करणी भएपश्चात् विवाह गरी लोग्ने स्वास्नीको सम्बन्ध (Marriage after Rape) स्थापित हुँदा जवर्जस्ती करणीको अपराधबाट उन्मुक्ति पाउने भनी निष्कर्षमा पुग्न नहुने।	१०५
३४.	८५६५ संयुक्त	३३२	ओपेन्द्रबहादुर बुढाथोकी	■ फौसला कार्यान्वयन गर्ने कार्यलाई आपसी सहमतिको लिखतले बदर वातिल गर्न नसक्ने गरी कानूनी संरक्षण	९२

	उत्प्रेषण समेत		विरुद्ध नरेन्द्रजंग शाह समेत	दिएको र कानूनबमोजिम स्थापित अदालतले कानूनले तोकेको प्रक्रियाअनुसार गरेको निर्णयलाई गैरकानूनी भन्न नमिल्ने ।	
३५.	८५६६ संयुक्त उत्प्रेषण	३३६	श्यामराज श्रेष्ठ विरुद्ध मनकामना डेभलपमेण्ट बैक.लि.	■ जुन निर्णयले जग्गाधनी प्रमाण पूर्जा दिइएको हो त्यो निर्णय नै बदर भई स्रोत नै कायम नरहेको पूर्जाको कानूनी अस्तित्व नहुने ।	९२
३६.	८५६७ संयुक्त उत्प्रेषण परमादेश	३४३	विष्णुशरण रंजित समेत विरुद्ध डा.विजयबहादुर राजभण्डारी	■ अदालतको कारणबाट कुनै पक्षले जिती पाएको हकलाई सामान्य प्राविधिक कारण जनाई अन्तिम फैसलालाई नै शून्यमा परिणत गर्ने अर्थमा ग्रहण गरिनु न्यायसंगत नहुने ।	९२
३७.	८५६८ संयुक्त कर्तव्य ज्यान	३५०	पदमबहादुर जुगजाली मगर विरुद्ध नेपाल सरकार	■ अन्य प्रत्यक्ष वस्तुगत प्रमाणको सर्वथा अभाव रहेको स्थितिमा केवल मौखिक प्रमाणको आधारमा अपराधी घोषित गर्न अदालतले अत्यन्त संयमता अपनाउनु पर्ने ।	७५
असार					
३८.	८५६९ विशेष उत्प्रेषण समेत	३५९	सरस्वती राणा विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	■ २०२१ सालमा जारी भएको भूमिसम्बन्धी ऐनले ४६ वर्षको कालखण्डमा कतिपय व्यवहारहरूलाई मौलिक रुपबाट र कतिपय व्यवहारहरूलाई संशोधित रुपबाट नियमित गरिआएको परिप्रेक्ष्यमा ती व्यवहारहरूको वैधतालाई समेत प्रभावित तुल्याउने गरी हाल आएर उक्त ऐनको हदबन्दीसम्बन्धी मौलिक व्यवस्थालाई नै असंवैधानिक घोषित गरिपाउँ भन्ने दावी न्याय र औचित्यको दृष्टिकोणबाट समेत पुग्न नसक्ने ।	३४
३९.	८५७० पूर्ण उत्प्रेषण	३६५	नरेन्द्रप्रसाद कोइराला समेत विरुद्ध लोकसेवा आयोग समेत	■ सीमित समयको लागि कार्यपालिकाद्वारा ऐनको रुपमा जारी हुने अस्थायी वा वैकल्पिक प्रकृतिको अध्यादेशको कानूनी व्यवस्था बहाल रहेको अवस्थामा उत्पत्ति भएको वा सोबमोजिम प्रारम्भ गरिएको कामकारवाही अन्त्य नभएसम्म सो अध्यादेशको व्यवस्थाअनुसार भएको कामकारवाही सम्पन्न नहुँदै निष्क्रिय भएको कारणले साविकमा रहेको कानूनी व्यवस्था नै लागू हुने भनी व्याख्या गर्नु कानून व्याख्यासम्बन्धी ऐनको व्यवस्थाविपरीत हुने ।	३४
४०.	८५७१	३७३	चन्द्रकान्त ज्ञवाली समेत	■ प्रधानमन्त्रीको पद कुनै संस्थाको कुनै पदाधिकारी वा कुनै अन्य वित्तीय संस्थाहरूको कुनै पदमा साधारणसभाबाट एक्लो उम्मेद्वार भएका कारण	३४

	विशेष उत्प्रेषण		विरुद्ध व्यवस्थापिका संसद सचिवालय	निर्विरोध निर्वाचित हुने पद नभै जनप्रतिनिधिहरूको बुद्धिमतापूर्ण स्वविवेकबाट मत दिएको आधारमा निर्वाचित हुने पद हुँदा प्रधानमन्त्रीको निर्वाचनमा अदालतले हस्तक्षेप गर्न नसक्ने ।	
४१.	८५७२ पूर्ण अंश	३८७	डा. पुष्करराज पाण्डे समेत विरुद्ध सविना पाण्डे	■ आजका राष्ट्रहरूले Territorial Sovereignty को नाममा विदेशको कानून र विदेशको अदालतबाट भएका फैसलाहरू बेवास्ता गर्न सकिदैन । Public Policy विपरीत नभएका फैसलाहरूलाई मान्यता प्रदान गरी कानूनको रीत पुऱ्याई Reciprocity, Comity समेतको आधारमा कार्यान्वयन गर्नुपर्ने ।	९३
४२.	८५७३ पूर्ण कर्तव्य ज्यान	४० ४	लामकाँधे भन्ने हर्कवहादुर विश्वकर्मा विरुद्ध नेपाल सरकार	■ आफूले गरेको कसूर अपराधप्रति पश्चाताप नगरी अपराध लुकाउने दवाउने नियतले मानिस मरिसकेपछि पनि लास बोरामा हाली आफ्नै कालगतिले वा अरु कसैको कर्तव्यले मरेको भन्ने भान पार्न खोज्नेसम्मका घटनापश्चात्का पछिल्ला क्रियाकलाप समेतलाई दृष्टिगत गर्दा अ.बं.१८८ नं. बमोजिम सजाय घटाई १० (दश) वर्ष कैद हुन मनासिव नहुने ।	७६
४३.	८५७४ विशेष उत्प्रेषण समेत	४१३	अधिवक्ता राजीव बास्तोला समेत विरुद्ध मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	■ भाडामा बसेको अवधिमा बसोवासका लागि आवश्यक पर्ने न्यूनतम पूर्वधार, सुविधा र वातावरण खोज्नु भाडावालको अधिकार हुन सक्छ तर त्यतिकै भरमा भाडामा बसिएको सम्पत्ति वा घरमाथि नै भाडावालको बसोवासको दीर्घकालीन अधिकार स्थापित (Right to Habitat) हुन्छ भन्न नमिल्ने ।	३५
४४.	८५७५ पूर्ण उत्प्रेषण	४२९	डा.परमेश्वरी श्रेष्ठ विरुद्ध स्वास्थ्य जनसंख्या मन्त्रालय	■ कुनै खास पत्रिकामा विज्ञापन वा सूचना प्रकाशित भए सबैले थाहा पाउने र कुनै अन्यमा सूचना प्रकाशित गर्दा अरुले थाहा नपाउने भनी निष्कर्ष निकाल्न नहुने ।	४६
४५.	८५७६ संयुक्त उत्प्रेषण	४४ ०	भजराम पण्डित विरुद्ध अ.दु.अ.आयोग	■ मन्त्रिपरिषद्को निर्णयविपरीत हुने गरी आफूलाई प्राप्त अख्तियारीभन्दा बाहिर गई जग्गा सट्टा भर्ना दिने गरेको मुआब्जा तथा निर्धारण समितिको निर्णयबाट कानूनबमोजिम हक सिर्जना हुन नसक्ने ।	७६
४६.	८५७७ संयुक्त ट्रेडमार्क दर्ता	४४ ८	सुमी डिप्टिलरी प्रा.लि. विरुद्ध Diageo Bronds SBV	■ उद्योगमा पेटेन्ट डिजाइन र ट्रेडमार्क महत्वपूर्ण हुन्छ । अर्थतन्त्र जतिसुकै Liberal र सरकारको भूमिका केवल License प्रदान गर्ने कार्य Licensing regime मा सीमित रहने भए पनि पेटेन्ट, डिजाइन र ट्रेडमार्क जस्ता Industrial Property मा उद्योगको एकाधिकार हुने ।	११५
४७.	८५७८	४५ ४	राजीव गुरुङ्गको हकमा देवी	■ Intimate Sample कारणीवाट नै निकालिएको भन्नेमा विवाद नभई निर्विवाद रूपले कारणीवाट नै निकालिएको अवस्थामा प्रमाणमा लिनुपर्ने	१०६

	संयुक्त नाता कायम		गुरुङ्ग विरुद्ध नीता गुरुङ्ग	हुन्छ । तर, DNA Report प्रमाणमा लिन प्रयोगशाला (Laboratory) कोठाभित्र Sample निकाल्न कारणी र सम्बन्धित विशेषज्ञ मात्र प्रवेश गर्नुपर्ने ।	
४८.	८५७९ संयुक्त निर्णय दर्ता बदर	४६६	मालपोत कार्यालय विरुद्ध बुद्धिवहादुर श्रेष्ठ	■ कुनै सम्पत्तिका विषयमा कानूनबमोजिम दावी गर्न अवश्य सकिन्छ । तर, दावी गर्ने प्रक्रिया कानूनद्वारा निर्धारित भएबमोजिम हुनुपर्ने ।	९४
४९.	८५८० संयुक्त उत्प्रेषण परमादेश	४७ ४	डम्बरप्रसाद शिवाकोटी विरुद्ध मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	■ सरकारले निर्णय गरी जारी गरेको परिपत्र प्रचलित संविधान तथा नेपाल कानूनमा उल्लेख भएका प्रावधानहरू अनुकूल नभई त्यसले सार्वजनिक हित प्रतिस्थापन गर्दछ, भने त्यस्तो निर्णय तथा परिपत्रलाई मान्यता दिन नसकिने ।	४६
५०.	८५८१ संयुक्त उत्प्रेषण परमादेश	४८ ४	कृत्यानन्द ठाकुर विरुद्ध मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	■ कानूनबमोजिम काम गर्नुपर्ने कर्तव्य तोकिएको पदाधिकारीले उक्त कानूनी व्यवस्थाबमोजिम पदाधिकारी नतोकी आफ्नो कर्तव्य पूरा नगरेबाट आफ्नो उजूरीमा सुनुवाइ हुने अधिकारबाट बञ्चित हुनु परेकोले उक्त ऐनबमोजिम अधिकारी तोकनुपर्ने ।	१२३
५१.	८५८२ संयुक्त कीर्ते जालसाजी	४९२	अशोकराम महारा विरुद्ध छोटेराल राम	■ हस्ताक्षर जाँच गर्ने दुई विशेषज्ञको राय अलग-अलग भै विरोधाभाष रहेका अवस्थामा ती रायहरूलाई विवादको निरुपण गर्ने निश्चयात्मक र भरपर्दो प्रमाण मान्न नसकिने ।	९०
५२.	८५८३ संयुक्त भ्रष्टाचार	४९७	दुर्गादत्त सिग्देल विरुद्ध नेपाल सरकार	■ एक जिम्मेवार अधिकारीले वस्तुस्थिति एवं प्रमाण बुझी कानूनबमोजिम गर्नुपर्ने कार्य कसैले भन्यो भनेर प्रमाण बुझ्दै नबुझी गर्दछ, भने त्यस्तो कार्यको जिम्मेवारी आफूले नै लिनुपर्ने ।	७६
५३.	८५८४ संयुक्त दर्ता बदर	५१६	सुरज बडही विरुद्ध समरिया बडहिनी	■ पहिलो पुस्ताका मूल अंशियारहरू सगोलमा रहँदाको अवस्थामा घरव्यवहार चलाउनेले अचल सम्पत्ति विक्री गर्नुपर्दा आफ्नो समकक्षी सोही पुस्ताका अंशियारहरूको मात्र सहमति वा मञ्जूरी लिनुपर्ने ।	७२
५४.	८५८५ संयुक्त परमादेश	५२१	उपभोक्ता हित संरक्षण मञ्च विरुद्ध मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	■ जनताको स्वास्थ्य, सुविधा र हितसँग सम्बन्धित विषयमा बजारबाट हुन सक्ने दूषित कार्यहरू रोकी समाजलाई सुरक्षित राख्न अग्रसर रहनुपर्ने सरकारको कर्तव्य एवं दायित्व हुने ।	४७
५५.	८५८६ संयुक्त	५२९	सुशीला पन्थी विरुद्ध	■ प्राइभेट कम्पनीको शेयरहरूको खुल्ला रूपमा शेयर बजारमा किनबेच गर्न नसकिने हुँदा यस्ता शेयरहरूको बजार मूल्य हुँदैन । यस्ता कम्पनीले जारी गरेका	९४

	उत्प्रेषण		सम्शेरकुमार श्रेष्ठ समेत	शेयरहरू कम्पनीले खुल्ला रुपमा खरीद बिक्री गर्न नसक्ने हुँदा यसको पञ्चकित्तै मूल्य तय गर्न पनि सम्भव नहुने ।	
५६.	८५८७ संयुक्त लिखत दर्ता बदर	५३७	पशुपति सेन गुप्ता विरुद्ध जगतमान प्रधान	■ सम्पत्ति हस्तान्तरण गरेर अर्को उपयुक्त सम्पत्ति आर्जन गरिएको र सम्पत्ति हस्तान्तरण गरेर कुनै पारिवारिक दायित्व पूरा गरिएको जस्ता कुरा प्रमाणबाट पुष्टि हुन्छ, भने पनि यस्ता कार्यलाई मञ्जुरी नै मान्नु पर्ने भई लिखत बदर गर्नुपर्ने औचित्यको पुष्टि नहुने ।	६४
साउन					
५७.	८५८८ विशेष उत्प्रेषण समेत	५४५	बालकृष्ण नेउपाने विरुद्ध राष्ट्रपतिको कार्यालय समेत	■ संविधानको संशोधन सोही संविधानले सिर्जना गरेको निकाय अर्थात् व्यवस्थापिकाबाट हुने हुँदा निरपेक्ष ढंगबाट संशोधन हुन सक्दैन । संविधानको मर्म र भावनाप्रतिकूल मूल संविधानको मौलिक स्वरूप र संरचना नै क्षतविक्षत हुने गरी संशोधन गर्ने अधिकार संविधानअन्तर्गतकै निकाय व्यवस्थापिकालाई पनि नहुने ।	३५
५८.	८५८९ विशेष उत्प्रेषण	५७१	अधिवक्ता श्यामकृष्ण मास्के विरुद्ध मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	■ वहाल रहेको कानूनी व्यवस्था महिला र पुरुषबीच भेदभावपूर्ण छ भने पनि सो व्यवस्था बदरको माग नगरेको अवस्थामा कुनै कानूनी व्यवस्थालाई भेदभावपूर्ण भनी संशोधन गर्न आदेश दिँदा कानूनको वाध्यकारितामा प्रश्न उठ्न सक्ने हुन्छ, त्यस्तो अवस्था संविधानतः स्वीकार्य पनि नमानिने ।	३६
५९.	८५९० पूर्ण भ्रष्टाचार	५८०	पदमनाथ पोखरेल विरुद्ध नेपाल सरकार	■ आफूलाई प्राप्त अधिकारको दुरुपयोग गरी आफू वा अरु कसैलाई गैरकानूनी रुपमा लाभ पुऱ्याउने र सरकारी स्वामित्व भएको सार्वजनिक संस्थानलाई हानि नोक्सानी पुऱ्याउने गरी गरेको कार्य तत्काल प्रचलित भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०१७ को दफा ७(२) तथा १३ मा भएको भ्रष्टाचारजन्य कसूरको परिभाषाअन्तर्गत पर्ने ।	७७
६०.	८५९१ विशेष उत्प्रेषण परमादेश	५८९	विजयक्रान्ति शाक्य समेत विरुद्ध मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	■ गुणस्तरको दृष्टिकोणबाट लोकसेवा आयोगको प्रक्रिया पूरा गरी नियुक्त भएका र प्रक्रिया र पद्धति अवलम्बन नहुने गरी स्वतः स्तरवृद्धि भएका कर्मचारीबीच फरक स्थिति हुने नै हुन्छ । त्यस्ता कर्मचारीलाई औचित्यताको आधारमा वर्गीकरण गर्न सकिने ।	१२३
६१.	८५९२ संयुक्त उत्प्रेषण समेत	६०१	कमलजंग कुँवर विरुद्ध वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय समेत	■ अनुसन्धान तहकीकात र अभियोजन गर्ने निकाय नै निर्णयकर्ता हुन सिद्धान्ततः नमिल्ने भएको कारण अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगले नै सजायसम्बन्धी कानूनको दफा र सजाय किटान गरी सजाय गर्न निर्देशन गर्न पाउँछ भन्न नमिल्ने ।	१०७

६२.	८५९३ संयुक्त उत्प्रेषण परमादेश	६१०	इन्टरेड इन्टरनेशनल समेत विरुद्ध राष्ट्रपतिको कार्यालय समेत	■ विभूषण पाउने न त मौलिक हक हो न त कानूनी हक नै हो । विभूषण प्रदान गर्ने निर्णय गरी प्रदान गरिसकेको विभूषण सरकारले फिर्ता लिन पनि सक्छ । विभूषित गर्ने निर्णय गरे पनि उक्त निर्णय सरकारले संशोधन गर्न वा नगर्न पनि सक्छ । यसमा सरकारलाई विवन्धन लागू नहुने ।	४७
६३.	८५९४ संयुक्त उत्प्रेषण	६१९	प्रा.डा.भीमराज अधिकारी विरुद्ध राष्ट्रिय सूचना आयोग समेत	■ आफ्नो उत्तरपुस्तिकाको प्रतिलिपि माग गर्ने र उत्तरपुस्तिकाको प्रतिलिपि पाउने प्रत्येक परिक्षार्थीको हक भएको हुँदा त्रिभुवन विश्वविद्यालयले तोकेको शर्तमा आफ्नो उत्तरपुस्तिकाको प्रतिलिपि पाउनु पर्ने ।	५६
६४.	८५९५ संयुक्त उत्प्रेषण परमादेश	६२०	स्पाइस नेपाल समेत विरुद्ध श्रम अदालत	■ ५ वर्षसम्म भन्नुको अर्थ ५ वर्षभन्दा बढी सेवा अवधि थप गर्न नपाइने, तर ५ वर्षभन्दा कम जतिसुकै सेवा अवधि थप गर्न सकिने भन्ने हो । तसर्थ उक्त व्यवस्थालाई ५ वर्ष नै थप्न पर्ने बाध्यात्मक व्यवस्था हो भनी अर्थ गर्न नमिल्ने ।	११५
६५.	८५९६ संयुक्त उत्प्रेषण	६२९	विनोदप्रसाद पाठक समेत विरुद्ध महेन्द्र उच्च मा.वि.	■ कानूनको उचित प्रक्रिया पूरा नगरी वा कानूनद्वारा निर्धारित योग्यता तथा शर्तको परिपालन नगरी गठन गरिएको विद्यालय व्यवस्थापन समितिले वैधता पाउन नसक्ने ।	४८
६६.	८५९७ संयुक्त अंश चलन	६४६	महकुमारी गजुरेल समेत विरुद्ध कान्छी गजुरेल	■ अंश, कानूनबमोजिम स्थापित कुनै खास परिवारमा जन्मकै आधारमा प्राप्त हुने नैसर्गिक हकको विषय भएकोले व्यक्तिको नैसर्गिक हकलाई प्राङ्गण्यको सिद्धान्तको हवाला दिई निस्तेज गर्न नहुने ।	९४
६७.	८५९८ संयुक्त उत्प्रेषण	६५१	उपभोक्ता हित संरक्षण मञ्च विरुद्ध नेपाल यातायात व्यवसायी राष्ट्रिय महासंघ	■ वस्तु तथा सेवाको ढुवानी एवं यात्रुलाई सुलभ तरिकाले सेवा प्रदान गर्ने उद्देश्य लिई स्थापित संस्थाहरूलाई महासंघ अन्तर्गतको प्रक्रियाबाट गुञ्जनुपर्ने गरी अतिरिक्त शर्त र प्रक्रिया तोकेको कार्य कानूनसंगत नदेखिने ।	४८
६८.	८५९९ संयुक्त जवर्जस्ती करणी	६५८	नेपाल सरकार विरुद्ध राजेन्द्रसिंह सिख	■ आपराधिक कार्य भइसकेको तर पूर्णता नपाएको अवस्था भएमा मात्र त्यो उद्योग हुने हो । यदि त्यस्तो कार्यले पूर्णता पाएको अवस्था भएमा सो कार्यले पूर्ण अपराध नै स्थापित हुन जाने हुन्छ, यस्तो अवस्थालाई उद्योग मात्र मान्न नमिल्ने ।	७७
६९.	८६०० संयुक्त अंश दपोट	६६७	राजेन्द्रध्वज खड्का विरुद्ध बुनुमैया खड्का	■ सम्पत्ति देखाउने कर्तव्य जसको नाममा सम्पत्ति छ त्यसको हुने हुँदा सम्पत्ति अर्थात् धनमाल दबाउनेको अन्य अशियारलाई सो सम्पत्तिबाट बञ्चित गराउने दुराशय छ भने मात्र यो दपोटको विषय बन्ने ।	९५
७०.	८६०१	६७४	सनमाला तामाङ्ग विरुद्ध सुकुलक्ष्मी	■ विवाहित छोरीहरू भएपनि बकसपत्र प्राप्त गर्दाकै अवस्थामा दाताकै घरमा रही बृद्ध पिताको सेवा पालनतालन गरेको र पिताको मृत्युपश्चात् पनि	७२

	संयुक्त चलन समेत		तामाङ्ग समेत	निरन्तररूपमा दान बकस पाएकै घरमा बसी भोगचलन गरी आएको परिप्रेक्ष्यमा भोगै गर्न नपाएको अवस्थामा २ वर्षभित्र भोग र चलनका लागि नालेस दिनुपर्ने भन्ने दानबकसको ५ नं. को व्यवस्थित हदम्याद आकर्षित हुन्छ भन्न नमिल्ने ।	
७१.	८६०२ संयुक्त परमादेश	६७९	निरक्षर दृष्टिविहीन सहयोग केन्द्र विरुद्ध मन्त्रपरिषद्को कार्यालय समेत	■ शारीरिक अपाङ्गहरूलाई कानूनले प्रदान गरेको सुविधा प्रदान गरी सक्षम बनाउनै पर्दछ । त्यसैले राज्यले समन्यायको आधारमा वितरणमुखी नीति अवलम्बन गरी पिछडिएका नागरिकहरूलाई विशेष व्यवस्था गर्नुपर्ने ।	५७
७२.	८६०३ संयुक्त अंश दपोट	६८९	सन्तकुमारी राना विरुद्ध भक्तकुमारी रानामगर समेत	■ दपोट जस्तो देवानी कसूर मानिएको दपोट गर्नेले नपाउने भनी सजाय सरहको परिणाम निस्कने कार्य दर्ता बाँकी रहेको जग्गाका हकमा आकर्षित हुन्छ भन्न न्यायोचित नहुने ।	६५
७३.	८६०४ संयुक्त फैसला बदर	६९६	मु.स.गर्ने पूर्णलाल बज्राचार्य विरुद्ध भीमलाल बज्राचार्य समेत	■ सामाजिक एवं सांस्कृतिक परम्परा के कस्तो छ भन्ने कुरा निर्धारण गर्ने आधार ताडपत्र, भोजपत्र, गुठीपत्र, शिलालेख, सनद, सवाल, इस्तिहार र विवादका निर्णय जस्ता ऐतिहासिक लिखत भएकाले यस्ता लिखत फेला नपरेको अवस्थामा विद्वानहरूद्वारा लेखिएका पुस्तक तथा लेखमा व्यक्त तथ्यलाई आधार बनाउनु पर्ने ।	९६
७४.	८६०५ संयुक्त उत्प्रेषण परमादेश	७०६	नेपाल ओरिण्ड म्याग्नेसाइट प्रा.लि. विरुद्ध ऋण असूली पुनरावेदन न्यायाधिकरण	■ जमानतसम्बन्धी करारको स्रोत वा सन्दर्भको रूपमा मूल करार रहन सक्दछ तर जमानत पत्र जारी गर्ने बैंकले हितग्राही पक्ष (Beneficiary) को नाममा जमानत पत्र जारी गरिसकेपछि यसले स्वतन्त्र र भिन्न करारको रूप धारण गर्दछ र मूल करारका पक्षहरू बीचको विवादसँग यो जमानतसम्बन्धी करारअन्तर्गत जमानतकर्ताले पूरा गर्नुपर्ने दायित्वमा कुनै असर नगर्ने ।	११६
मदौ					
७५.	८६०६ विशेष उत्प्रेषण समेत	७१९	वसन्त आचार्य विरुद्ध मन्त्रपरिषद्को कार्यालय समेत	■ नगरपालिकाले नगर प्रहरीको नयाँ दरबन्दी सिर्जना गर्दा नेपाल सरकारको पूर्व स्वीकृति लिनुपर्ने गरी गरेको संशोधित व्यवस्था नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ र स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन, २०५५ ले आत्मसात् गरेको स्थानीय स्वायत्त शासनसम्बन्धी आधारभूत मान्यताको विपरीत भई उक्त संविधानको धारा १३९(१) र जन्मदातृ ऐन स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन, २०५५ को प्रस्तावना एवं दफा ३, ८१, २४९, २५२ र २५५(२) समेतसँग बाझिने ।	३७

७६.	८६०७ पूर्ण जग्गा खिचोला	७२७	टीकाराम डाँगी विरुद्ध प्रल्हादराय अग्रवाल	■ २०३७ सालदेखिको अदालती कारवाहीको निरन्तरतामा भएको निर्णय बदरसमेतको माग गर्दै जग्गा नाप जाँच ऐन, २०१९ को दफा ६, ७ तथा जग्गा मिच्नेको १८ नं. समेतको हदम्याद लगाई फिराद दायर भएको अवस्थामा २०२४ सालमा निवेदन दिएको नै नदेखिएको भन्ने आधारमा हदम्याद नाघी दर्ता भएको भन्न नमिल्ने ।	६५
७७.	८६०८ पूर्ण अंश नामसारी	७४६	सत्यनारायण कर्ण विरुद्ध इन्द्रमुखीदेवी कर्ण समेत	■ तायदाती पछि सोमा उल्लिखित प्रत्येक सम्पत्ति पूर्वजका नामबाट आएका पैतृक वा सो सम्पत्तिबाट बढे बढाइएका हुन् वा होइनन् तथा कुनै सम्पत्ति कसैले निजी भन्दछ भने त्यसको स्रोत र आर्जनका बारेमा प्रामाणिक विश्लेषण गर्दै अदालतले न्यायिक निर्णय लिनुपर्ने ।	६६
७८.	८६०९ संयुक्त हक कायम	७५८	मुरारीराज पाण्डे विरुद्ध गोकुलप्रसाद पाण्डे	■ मोहीले जग्गाधनी भनी लेखाएको व्यहोरा अन्य कुनै स्वतन्त्र र भरपर्दो प्रमाणबाट खण्डित नभएसम्म सो जग्गाको वास्तविक जग्गाधनी मोहीले देखाएकै व्यक्तिलाई मान्नुपर्ने ।	६७
७९.	८६१० संयुक्त उत्प्रेषण परमादेश	७६६	सिप्रदी ट्रेडिङ्ग प्रा.लि. विरुद्ध यातायात व्यवस्था विभाग	■ संसदले तयार गरेको कानून वा सूचनामा देशभित्रै उत्पादन हुने र विदेशबाट आयात हुने सबै वस्तु र सामानको विवरण र त्यसमा लाग्ने करको दर उल्लेख गर्ने प्रयास गरे पनि सबै सामान र वस्तुको नाम उल्लेख गर्न छुट्न सक्ने ।	११६
८०.	८६११ संयुक्त उत्प्रेषण	७७४	रत्न फिड इण्डस्ट्रिज प्रा.लि. विरुद्ध श्रम अदालत	■ सजाय गर्ने अख्तियारप्राप्त व्यक्तिले आफूमा रहेको स्पष्टीकरण माग्ने अधिकार मात्र प्रत्यायोजन गरी कारवाही गर्ने अधिकार आफैँमा राखी गरेको प्रत्यायोजनलाई कानूनबमोजिम अधिकार प्रत्यायोजन भएको भन्न नमिल्ने ।	११७
८१.	८६१२ संयुक्त उत्प्रेषण परमादेश	७७९	मोरङ व्यापार संघ विरुद्ध मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	■ लोडसेडिङ्ग अवधि अर्थात् विद्युत खपत नगरेको अवधिको पनि डिमाण्ड शुल्क लिन पाउने व्यवस्था न्यायोचित मान्न नसकिने ।	४८
८२.	८६१३ संयुक्त कर्तव्य ज्यान	७८६	मधुमाया तामाङ विरुद्ध नेपाल सरकार	■ अ.ब. १८८ नं. को प्रयोग अक्सर गरी घटनाको अवस्था र प्रकृति, मृतकका क्रियाकलाप, वारदात घटाउन अभिप्रेरित गर्ने तत्व, वारदात घटाउँदा अपनाएको कार्य शैली, अभियुक्तको मानसिक अवस्था, मृतक र अभियुक्तबीच भएका क्रियाकलाप जस्ता कुराहरूमा अक्सर निर्भर रहने ।	७७
८३.	८६१४ संयुक्त	७९७	हिमालयन डिप्टिलरी लि. विरुद्ध	■ शेयरबापत दाखिल भएको रकमले खामेसम्मको शेयरलाई कायम गरी लिन चाहेको र कम्पनी रजिष्ट्रारको कार्यालयबाट पनि सोहीबमोजिमको	११७

	उत्प्रेषण परमादेश		कम्पनी रजिष्ट्रारको कार्यालय समेत	निर्देशन दिएको अवस्थामा कम्पनीले त्यसलाई चुनौती दिदै सम्पूर्ण शेयर जफत गरेको कार्य कानूनसंगत भन्न नमिल्ने ।	
८४.	८६१५ संयुक्त उत्प्रेषण	८०७	इमानसिंह लामा विरुद्ध स्थानीय विकास मन्त्रालय समेत	■ मनोनयन हुँदा चार वर्षको पदावधि किटान नभई बढीमा चार वर्षको लागि भनी शर्तयुक्त पदावधिलाई मनोनयन पाउँदाका बखत स्वीकार गरेकोमा अहिले आएर विवाद गर्नुको कुनै औचित्यता नरहने ।	४८
८५.	८६१६ संयुक्त परमादेश	८१२	नविन्द्रराज जोशी विरुद्ध मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	■ सर्वसाधारण जनताको स्वास्थ्य र वातावरण साथै राज्यको पहिचानसँग जोडिएको राजधानीको फोहोरमैलाको उचित व्यवस्थापन गर्न यति घण्टा, दिन र महिना भनी समय किटान गर्न उचित नहुने हुँदा जति सक्दो चाँडो युद्धस्तरमै कार्य गर्नुपर्ने ।	४९
८६.	८६१७ संयुक्त उत्प्रेषण परमादेश	८२०	गौतम डंगोल समेत विरुद्ध काठमाडौं महानगरपालिका समेत	■ पुरातात्विक महत्वको सार्वजनिक सम्पत्तिको रूपमा रहेको सम्पत्तिलाई लामो अवधिको लागि व्यावसायिक प्रयोजनमा प्रयोग गर्न पाउने गरी अपारदर्शी तथा अप्रतिस्पर्धात्मक किसिमले भए गरेको विवादित सम्भौताका शर्तहरू तथा अन्य व्यावसायिक सम्बन्धको विषयलाई समेत सार्वजनिक हितको लागि समेत पुनरावलोकन गर्नुपर्ने ।	४९
८७.	८६१८ संयुक्त उत्प्रेषण परमादेश	८३४	अनीता शर्मा विरुद्ध विकासप्रसाद सिन्हा	■ दुनियाँको विगो तिर्नु पर्ने कर्तव्य वा दायित्व फौजदारी दायित्व नभई देवानी दायित्वअन्तर्गतको मानिन्छ । देवानी दायित्व आफूले मात्र नभई त्यस्तो व्यक्तिको हकवाला एवं अंश खाने अंशियारहरूले समेत बहन गर्नुपर्ने ।	१०७
८८.	८६१९ संयुक्त उत्प्रेषण परमादेश	८४२	सन्तोष भण्डारी विरुद्ध परीक्षा नियन्त्रण कार्यालय, त्रिभुवन विश्वविद्यालय	■ कुनै विद्यार्थीले पढ्दै नपढेको विषय समावेश गरी परीक्षा सञ्चालन हुनुभन्दा अगाडि कम्तीमा ७ दिनभित्र दोहोर्‍याएर परीक्षा फर्म भर्न नपाउने, भरेको पाइएमा परीक्षामा समावेश नगराउने र कुनै अवस्थामा लुकिछिपी परीक्षा दिएमा त्यस्तो कार्यलाई अनियमित कार्य वा विद्यार्थी आचारसंहिता विपरीत मानी अनुचित कार्यको श्रेणीभित्र राख्नुपर्ने ।	४९
८९.	८६२० संयुक्त उत्प्रेषण	८४८	काष्ठ उद्योग व्यवसायी संघ विरुद्ध घरेलु तथा साना उद्योग विभाग	■ उद्योगहरू वनक्षेत्रबाट तोकिएको निश्चित सीमाभन्दा नजिक हुन नहुने भन्ने निर्धारित मापदण्डलाई अनुचित वा बेमुनासिव भन्न नमिल्ने ।	११८
९०.	८६२१ संयुक्त उत्प्रेषण परमादेश	८५५	मीना शाक्य समेत विरुद्ध आन्तरिक राजश्व विभाग	■ अदालतमा दावी गर्दा व्याज वारे छुट्टै दावी नगरेको वा अदालतले व्याज पनि दिनु भनी फैसलामा उल्लेख नगरेको कारणले आयकर ऐन, २०५८ को दफा ११३ को उपदफा (६) ले दिएको अधिकार समाप्त नहुने ।	९६

९१.	८६२२ संयुक्त वकसपत्र लिखत बदर	८६१	शिवकुमार नेपाली विरुद्ध पम्फा सार्की	■ हातको औला नहुनेले सम्पत्तिको छोडपत्र गर्दा निजलाई मार्का नपरोस् भनी अपुताली खाने व्यक्ति वा संरक्षक रोहबरमा राख्ने कानूनी व्यवस्था छोडपत्र गर्नेको हितलाई दृष्टिगत गरी भएको हो । उक्त सुरक्षार्थ भएको व्यवस्थाले औला नहुनेलाई अंकुश लगाएको भन्न नमिल्ने ।	९६
९२.	८६२३ संयुक्त फैसला बदर	८६५	मंगल महतो विरुद्ध महादेव महतो	■ दूषित तवरबाट अरुको हक लाग्ने सम्पत्ति एकलौटी हो भनी देखाई भएको फैसला जतिसुकै तहबाट भए पनि बदरभागी हुन्छ, हरेक तहमा मार्का पर्ने व्यक्ति जानु पर्दछ, बदर गराउनु पर्दछ, भनी व्याख्या गर्नु र मान्नु आत्मगत हुन जाने ।	९७
९३.	८६२४ संयुक्त अंश	८७१	सुनीति राणा विरुद्ध रुकुम शम्सेर ज.व.रा.	■ सामान्यभन्दा पृथक व्यहोरा कैफियतका रुपमा लेखिन पर्नाका खास कारण हुन्छन् । अदालतले कुनै लिखतको व्याख्या गर्नुपर्दा समग्र लिखतको अर्थ र उद्देश्य ठम्याउनु पर्ने ।	९७
९४.	८६२५ संयुक्त जग्गा दर्ता	८७९	धर्मरत्न शाक्य विरुद्ध रमिला शाक्य	■ मालपोत कार्यालयले प्रमाण अवलोकन गर्न पनि नपाउने अर्थ गर्ने हो भन्ने मालपोत ऐन, २०३४ का दफा ६, ७, ८, २४ र ३२ समेत निष्प्रयोजित हुनुका साथै दफा ३२ ले प्रमाण बुझ्ने र कागजपत्र दाखिल गराउने सम्बन्धमा अदालतलाई भए सरह अधिकार हुनेछ भन्ने विधिकर्ताको प्रवन्ध शून्यमा परिणत हुने ।	९७
९५.	८६२६ संयुक्त कालो बजार	८८५	नेपाल सरकार विरुद्ध सुरेशकुमार मित्तल	■ मुद्दा चलाउन स्वीकृति दिने अधिकारीबाट नै मुद्दा दायर भएको अवस्थामा कालो बजार तथा अन्य केही सामाजिक अपराध तथा सजाय ऐन, २०३२ को दफा १४(१) बमोजिम स्वीकृति नलिएको आधारमा मात्र अभियोग खारेज गर्न नमिल्ने ।	१०८
असोज					
९६.	८६२७ विशेष उत्प्रेषण	८९३	सुरेशचन्द्र पौडेल विरुद्ध संसद् सचिवालय	■ कसैले कसैको नाममा काटेको चेकको भुक्तानी रोक्ने हो भने यसले बैकिङ पद्धतिप्रति सर्वसाधारणको विश्वसनीयता अभिवृद्धि गर्न नसकिने ।	११८
९७.	८६२८ विशेष उत्प्रेषण	९००	जनहित संरक्षण मञ्च (प्रो.पब्लिक) विरुद्ध कानून तथा न्याय मन्त्रालय	■ विहावरीको २ नं.को प्रावधान सम्बन्धित जोडीहरूको अहितमा प्रयोग हुने प्रावधान हो र सो प्रावधान उनीहरूको स्वतन्त्रता र सहमतिलाई प्रतिस्थापन गर्नेतर्फ मात्रै परिलक्षित बनाई उक्त प्रावधानको संवैधानिकताको परीक्षण गर्नु युक्तिसंगत नदेखिने ।	५७

९८.	८६२९ पूर्ण काठ चोरी निकासी	९०८	नेपाल सरकार विरुद्ध वेलबहादुर थापा मगर समेत	<ul style="list-style-type: none"> अवैध रूपमा वन पैदावर ओसार-पसार गर्ने कार्यमा सवारीधनी आफू संलग्न पनि नभएको ओसार-पसार गर्ने मनसाय पनि नभएको तथा आफ्नो सवारी साधन अवैध वन पैदावर ओसार-पसार गर्ने कार्यमा प्रयोग हुँदैछ भन्ने थाहा जानकारी पनि नभएको र त्यस्तो कार्यमा निजको अनुमति, मञ्जूरी वा सहमति पनि नदेखिएको अवस्थामा सवारी साधन जफत हुनु न्याय वा औचित्य कुनै पनि दृष्टिबाट तर्कसंगत नहुने । 	७८
९९.	८६३० संयुक्त भ्रष्टाचार	९१७	नेपाल सरकार विरुद्ध रामाज्ञा चतुर्वेदी समेत	<ul style="list-style-type: none"> तत्समयको आयस्रोतका आधारमा आर्जित सम्पत्तिको स्रोत पुष्टि भए नभएको कुरालाई नै ऐनले कानूनी र गैरकानूनी आर्जन छुट्याउने मापदण्ड मानेको हुँदा त्यस्तो सम्पत्ति आर्जन गर्दा स्रोत कति थियो र कति लगानी गरेको हो भन्ने कुराबाटै कसूर निर्धारण हुने र विगो कायम गर्नुपर्ने । 	७८
१००.	८६३१ संयुक्त उत्प्रेषण परमादेश	९८६	सेतु सामुदायिक विकास तथा मानवअधिकार मञ्च (सेकडिहुरफ) विरुद्ध मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	<ul style="list-style-type: none"> कैदीलाई प्राप्त प्रजनन स्वास्थ्य तथा प्रजननसम्बन्धी हक पनि इन्कार गर्न नमिल्ने । पारिवारिक भेटको सुविधा प्रदान भएका देशको व्यवस्था, पारिवारिक भेटको सुविधा, उपभोग गर्नेको सुरक्षा जाँच, कारागारभित्र शान्त वातावरण, पारिवारिक भेटको सुविधा, उपभोगकर्ता आफैले खानाको व्यवस्था, अन्य व्यक्ति लान नपाउनेलगायत सुरक्षाको दृष्टिले कारागार प्रशासनले शर्त तोक्न सक्ने । 	५८
१०१.	८६३२ संयुक्त उत्प्रेषण	९९७	टेकबहादुर मिथुन विरुद्ध युवराज भट्टराई	<ul style="list-style-type: none"> जायजात लिलाम गर्दाको दिनमा १२ वर्ष उमेर पुगेको वा सोभन्दा माथिको रहेछ भन्ने त्यस्तो व्यक्तिको अंशलगायत सम्पत्ति जायजात लिलाम गर्नुपर्ने । 	९७
१०२.	८६३३ संयुक्त उत्प्रेषण	१००३	पुष्पराज पाठक विरुद्ध मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	<ul style="list-style-type: none"> कम्पनी सञ्चालन गर्न नसकी खारेज गर्नुपर्ने भएमा वा कम्पनी बन्द भएको अवस्थामा पनि कामदार कर्मचारीहरूलाई काम नगराई तलबभत्ता दिइरहनुपर्छ भन्ने तर्क औचित्यपूर्ण नहुने । 	११९
१०३.	८६३४ संयुक्त उत्प्रेषण	१०१९	लालमन कोहार विरुद्ध विनोदप्रसाद मिश्र समेत	<ul style="list-style-type: none"> कसैले डाँक सकार नगरेको स्थितिमा साहूले विगो नगदमा नखोजी जेथा नै सकार गर्न चाहेमा साहूले प्रथम पटकको डाँक लिलाममा पनि पञ्चकृते मोलमा जेथा सकार गर्न पाउने । 	९८
१०४.	८६३५ संयुक्त क्षतिपूर्ति	१०२८	अमर आदर्श माध्यमिक विद्यालय समेत विरुद्ध कृष्णबहादुर श्रेष्ठ	<ul style="list-style-type: none"> क्षतिपूर्तिको रकम अत्याधिक वा वेमुनासिव भई एक पक्षले अर्को पक्षबाट वेमुनासिव लाभ वा फाइदा (Unjust Inreachment) पाउने अवस्थामा क्षतिपूर्ति भनी उल्लेख गरिएको रकमले पेनाल्टी वा जरीवानाको रूप पनि धारण गर्नसक्ने । 	११९

१०५.	८६३६ संयुक्त भ्रष्टाचार	१०३६	राजेश अधिकारी विरुद्ध नेपाल सरकार	■ निर्णयकर्तालाई निर्णयका सम्बन्धमा कुनै जिम्मेवार नगराई निर्णय कार्यान्वयन गर्नेलाई मात्र जिम्मेवार बनाउनु न्यायसंगत नहुने ।	७९
१०६.	८६३७ संयुक्त अंगमंग	१०४६	नेपाल सरकार विरुद्ध वैजनाथ साह तेली समेत	■ ऐन कानूनले कैदको सजाय कसूरदारहरू बीच दामासाही हुने भनी स्पष्ट नभनेको अवस्थामा दामासाही गर्नु तर्क एवं न्यायपूर्ण नहुने ।	८०
१०७.	८६३८ संयुक्त वन्दीप्रत्यक्षी करण	१०५४	गोविन्दबहादुर बटाला “जीवित” को हकमा सुनीताकुमारी बटाला विरुद्ध मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	■ एउटै परिणामको अपेक्षा गरिएको र एउटै परिणाम निष्कर्ष गरी गरिएको कार्य वा कार्यहरू प्रारम्भदेखि अन्तसम्म एउटै वारदातको विभिन्न चरणमा गरिए तापनि तिनलाई अलग-अलग वारदातको रूपमा (Part-Part) नभई परिणाममूलक एउटै कार्यको समग्रतामा सम्पन्न गरिएको एउटै वारदात मान्नु पर्ने ।	८०
१०८.	८६३९ संयुक्त उत्प्रेषण परमादेश	१०६६	भृकुटी सुपर मार्केट कम्प्लेक्स प्रा.लि.समेत विरुद्ध अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग समेत	■ शरणार्थीहरू सामूहिक रूपमा बसोबास गरेको र सार्वजनिक प्रकृतिका संस्थाहरू सञ्चालित रहेको सार्वजनिक प्रकृतिको जग्गालाई कसैको नाममा निजी रूपमा दर्ता गराउन खोज्नु र सो कार्यमा त्यहाँ बसोबास गर्नेले कसैले विरोध नजनाएकै आधारमा व्यक्ति विशेषको नाममा भएको त्यस्तो जग्गाको दर्ताले कानूनी मान्यता प्राप्त गर्न नसक्ने ।	८०
१०९.	८६४० संयुक्त उत्प्रेषण	१०७३	जीवन महर्जन समेत विरुद्ध दानबहादुर महर्जन	■ कार्यविधिका रौचिरा त्रुटि औल्याइएका आधारमा मात्र कार्यान्वयन भइसकेको प्रक्रियालाई लम्याउनु न्यायोचित नहुने ।	९९
११०.	८६४१ संयुक्त नापी दर्ता बदर	१०७८	मुन्द्रीकादेवी ब्राह्मणी विरुद्ध महालक्ष्मी देवी ब्राह्मणी	■ फैसलाबमोजिम हक स्थापित भएको तथा भोगसमेत भएको एकाको जग्गामा आफ्नो हकै नपुग्ने जग्गालाई नापी कार्यालयले अर्काको नाउँमा जग्गा दर्ता गरिदिएको आधारमा जग्गा खिचोला गरी भोगचलन गर्दैमा हक समाप्त नहुने ।	९९
कात्तिक					
१११.	८६४२ विशेष उत्प्रेषण समेत	१०८३	एड्भोकेसी फोरम विरुद्ध गृह मन्त्रालय समेत	■ जिल्लाको प्रशासनिक प्रमुखका रूपमा सरकारको उपस्थितिको प्रतीकका रूपमा रहेको प्रमुख जिल्ला अधिकारीले सरकारको नीति निर्देशनभन्दा बाहिर गई काम गर्नसक्ने अवस्थाको परिकल्पना हुन नसक्ने ।	३७

११२.	८६४३ विशेष उत्प्रेषण	१११२	अञ्जनीकुमार थापा विरुद्ध मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	■ निवृत्तिभरण सामाजिक सुरक्षाको अवधारणाअन्तर्गत प्रदान गरिने सुविधा भएकाले त्यसरी प्रदान गरिने सुविधालाई खण्डित गर्दै जाँदा सामाजिक सुरक्षासम्बन्धी मान्यता नै खल्बलिन पुग्ने ।	१२४
११३.	८६४४ पूर्ण उत्प्रेषण	१११८	ब्लुमुन ओभरसिज नेपाल प्रा.लि. विरुद्ध श्रम तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालय समेत	■ वैदेशिक रोजगारको इजाजतपत्रवालालाई जरीवाना गर्ने र इजाजतपत्र नै रद्द गर्ने कार्य मन्त्रिपरिषद्ले गर्न सम्भव नहुने अवस्था भएमा सो अधिकार वैदेशिक रोजगार ऐनको दफा २६ बमोजिम नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशित गरी कुनै अधिकारीलाई प्रत्यायोजन गरिनु पर्ने र उक्त अधिकारीले आफूलाई प्राप्त प्रत्यायोजित अधिकारअन्तर्गत इजाजतपत्र रद्द गर्ने निर्णय गरेको अवस्थामा मात्रै त्यस्तो निर्णयलाई सरकारबाट भए सरह मान्न सकिने ।	३९
११४.	८६४५ विशेष उत्प्रेषण	११२७	सुनील रञ्जन सिंह विरुद्ध मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	■ कार्यपालिकाले राष्ट्रिय पर्व र उत्सवहरूको मर्यादा र पहिचान समेतलाई दृष्टिगत गरी, औचित्यलाई विचार गरी त्यस्ता पर्व र उत्सवमा उपस्थित हुनुपर्ने विभूषण प्राप्त पदाधिकारी र व्यक्तिलाई मात्र लक्षित गरी निर्धारण गरेको पोशाकको विषय न्यायिक हस्तक्षेपको विषय बन्न नसक्ने ।	५०
११५.	८६४६ संयुक्त उत्प्रेषण परमादेश	११३६	रामकुमार सिंह विरुद्ध पूर्व क्षेत्रीय सशस्त्र प्रहरी बल मुख्यालय	■ कारवाही गर्नुपूर्व प्रचलित कानूनबमोजिमको सबै प्रक्रिया पूरा गरी आधार र कारण समेत उल्लेख गरी सेवाबाट हटाउने गरी भएको निर्णय पूर्वाग्रहपूर्ण वा प्राकृतिक न्यायको सिद्धान्तविपरीत नदेखिने ।	१२४
११६.	८६४७ संयुक्त परमादेश	११४२	कमल निओल विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	■ औषधोपचार सेवा अत्यावश्यकिय सेवा हो । प्रत्येक नागरिक विरामी मात्र होइन उपभोक्ता समेत हुन् । अस्पताल र डाक्टरले विरामी जनतालाई आफ्नो सेवा विक्री गरेको हो । त्यसैले नागरिक विरामी पनि हो र सेवाग्राही उपभोक्ता पनि हो । विरामी हुँदा त्यस्तो उपभोक्ता औषधि र सेवा नपाई मर्छ भने त्यसको जिम्मा सरकारले लिनुपर्ने ।	५८
११७.	८६४८ संयुक्त उत्प्रेषण परमादेश	११५६	सडक विभाग विरुद्ध नेपाल आदर्श कम्पनी प्रा.लि.	■ करारअन्तर्गत गर्नुपर्ने सम्पूर्ण काम सम्पन्न भई सो कामको Defect Liability Period नै समाप्त भै प्रमाणपत्र समेत लिइसकेको अवस्थामा कुनै करारीय सम्बन्ध नै कायम नरहेकोले करार ऐन, २०५६ को दफा ८७ अनुसार निवेदन दिन नसकिने ।	११९
११८.	८६४९ संयुक्त	११६२	रिचहुड मल्टीपल प्रा.लि. विरुद्ध राष्ट्रिय वाणिज्य	■ बोलपत्रको रकम किस्ता किस्तामा बुझाउने र उक्त रकम बुझाउन बैंकले ऋण पनि दिनुपर्ने भन्ने शर्त राखेकोमा उक्त शर्तको विपरीत ऋण पनि उपलब्ध नगराउने र बोलपत्रमा कबुल गरिएको रकम	१२०

	उत्प्रेषण परमादेश		बैंक, शाखा कार्यालय वीरगञ्ज समेत	एकमुष्ट बुझाउन पर्ने शर्त राखी स्वीकृत गर्ने निर्णयबाट बोलपत्रदाताले जुन अर्थमा प्रस्ताव (बोलपत्र) प्रस्तुत गरेको हो, सोही अर्थमा उक्त बोलपत्र स्वीकार गरेको थियो भनी मान्न नसकिने ।	
११९.	८६५० संयुक्त बन्दीप्रत्यक्षीकरण	११७१	वासुदेव साह तुरहा विरुद्ध पुनरावेदन अदालत हेटौँडा	■ न्यायका आधारभूत मान्यताप्रतिकूल थुनामा राखिएको अवस्थामा अदालतले न्यायिक हिरासतमा रहेको अवस्थामा समेत बन्दीप्रत्यक्षीकरण जारी गर्न सक्ने ।	५९
१२०.	८६५१ संयुक्त फौजदारी बढर	११७७	मिटू राणा विरुद्ध मुद्दा सकार गर्ने लक्ष्मीनारायण महर्जन समेत	■ निर्णयकर्ताले एउटै विषयवस्तु समावेश भएको विषयमा एक पटक आफ्नो राय व्यक्त गरी सोही विषयवस्तु समावेश भएको अर्को मुद्दामा पहिले व्यक्त भएको रायविपरीत कुनै आधार र कारण नखुलाई राय व्यक्त गर्ने कामकारवाही प्राकृतिक न्याय तथा स्वच्छ सुनुवाइको सिद्धान्तअनुकूल भए गरेको मान्न नमिल्ने ।	९९
१२१.	८६५२ संयुक्त उत्प्रेषण परमादेश	११८४	लालप्रसाद राय यादव समेत विरुद्ध रामचन्द्र राय यादव समेत	■ पक्षहरूको आपसी सहमतिमा अदालतभन्दा बाहिर व्यवहार मिलाउन सक्दछन् । तर, अदालतमा प्रवेश गर्दा कानूनको निर्दिष्ट प्रक्रियाको पालना गर्नुपर्ने र अदालतले पनि सम्बन्धित कानून र नियमको परिधिभित्र रही निर्णय आदेश गर्नुपर्ने ।	१००
१२२.	८६५३ संयुक्त लगत कट्टा	११८९	गुठी संस्थान विरुद्ध ऋद्धि राणा	■ कतैबाट पुष्टि गर्नु नपर्ने फिरोद, निवेदन, राजीनामा बक्सपत्र र करारनामा आदि लिखतमा लेखिएका चारकिल्ला स्वयममा निश्चयात्मक प्रमाण हुन नसक्ने ।	१००
१२३.	८६५४ संयुक्त उत्प्रेषण परमादेश	११९५	सुनील गुरुङ्ग समेत विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	■ कानूनी व्यवस्थाको अभावमा भिन्न-भिन्न समय वा भिन्न-भिन्न पदाधिकारीबाट व्यवसायको समय सीमा निर्धारण गर्ने, आफ्नो इच्छाअनुकूलको निर्देशन जारी गर्ने र व्यवसायको सञ्चालनमा अवरोध उत्पन्न हुन सक्ने गरी अन्य काम कुरा गर्ने कार्य उचित र मनासिव मान्न नसकिने ।	६०
१२४.	८६५५ संयुक्त ज्यान मार्ने उद्योग	१२०३	नेपाल सरकार विरुद्ध जनकलाल मण्डल समेत	■ व्यापक रूपमा भौतिक क्षति भएको परिस्थितिमा सम्बन्धित व्यक्तिका नोक्सानीका क्षतिपूर्ति गर्नुका अतिरिक्त फौजदारी कानूनका दृष्टिले त्यस्तो कसूर दोहरिन नदिने हिसावले पनि पर्याप्त अनुसन्धान साथ क्षतिको सही आंकलन गरी पर्याप्त उपचारप्राप्त गर्ने प्रयास हुनुपर्ने ।	८१
१२५.	८६५६ संयुक्त उत्प्रेषण	१२२०	वासुदेव राउत अहिर समेत विरुद्ध धुपिया अहिरनी	■ चल/ अचल सम्पत्ति जमानी राखेमा यो धनजमानी भै माथिल्लो स्तरको जमानी हुने र अचल वा जेथा जमानी राखेमा त्यो तल्लो स्तरको जमानी हुने अवस्था नदेखिने ।	१००

१२६.	८६५७ संयुक्त उत्प्रेषण परमादेश	१२२५	पप्पु लुम्बिनी जे.भी. विरुद्ध भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय समेत	<ul style="list-style-type: none"> कालोसूचीमा राख्ने र त्यस्तो फर्मसँग सम्झौता गर्न नहुने निष्कर्ष निकालेको अवस्थामा आवश्यक न्यूनतम योग्यता पुऱ्याउनको लागि भूठा कागजात तयार गरी पेश गर्ने फर्मलाई नै ठेक्का प्रदान गर्नु पर्दछ भन्न नमिल्ने । 	१२०
१२७.	८६५८ संयुक्त उत्प्रेषण परमादेश	१२३०	दिलकुमार मानन्धर विरुद्ध जिल्ला विकास समिति रामेछाप	<ul style="list-style-type: none"> सार्वजनिक निकाय वा पदाधिकारीहरूको कामकारवाही कानूनसम्मत मात्र होइन, पारदर्शी र असल मनसायले गरेको हुनुपर्ने । 	१२५
१२८.	८६५९ संयुक्त सवारी ज्यान	१२३५	ईन्द्रप्रसाद खनाल विरुद्ध नेपाल सरकार	<ul style="list-style-type: none"> सवारी साधन चलाउने अनुमतिप्राप्त व्यक्ति र अनुभवप्राप्त व्यक्तिले ट्राफिक नियम, संकेतहरू र तत्कालीन अवस्था र परिस्थितिको बारेमा स्वाभाविक रूपमा जानकारी राखी आफूले त्यस्तो बेलामा मादक पदार्थ सेवन गरी तेज गतिमा चलाएको सवारीबाट घटना हुन सक्ने जानकार व्यक्ति हुन् भनी मान्नुपर्ने । 	८१
१२९.	८६६० संयुक्त अदालतको अपहेलना	१२४३	सानुबहादुर श्रेष्ठ विरुद्ध उपराष्ट्रपतिको कार्यालय	<ul style="list-style-type: none"> न्यायाधीशको पनि व्यक्तिगत रूपमा अन्य व्यक्तिहरूसँग सुमधुर वा कटुतापूर्ण सम्बन्ध हुन सक्दछ । यस्तो व्यक्तिगत कटुतापूर्ण सम्बन्ध अदालतको अपहेलनाको विषयवस्तु बन्न नसक्ने । 	५०
१३०.	८६६१ संयुक्त उत्प्रेषण परमादेश	१२५०	सकुन्तलादेवी सिंह भूमिहार विरुद्ध रामचन्द्र सिंह भूमिहार समेत	<ul style="list-style-type: none"> भरी पाउने विगो एक, दुई केही कित्ता जग्गाबाटै उठ्नसक्ने अवस्था हुँदाहुँदै भएभरको सबै जग्गाबाट तर्फ समेत आफैँ छाती लिलाम गराउनु सरासर कानूनविपरीत र अन्यायपूर्ण कार्य हुने । 	१०१
मंसिर					
१३१.	८६६२ विशेष उत्प्रेषण समेत	१२५७	भरतमणि जङ्गम समेत विरुद्ध राष्ट्रपतिको कार्यालय समेत	<ul style="list-style-type: none"> स्पष्ट रूपमा अवधि किटान गरिएको कुरामा सोही अवधिभित्र कार्य सम्पन्न गरिनु पर्दछ । अन्तरिम संविधानको धारा ६४ मा संविधानसभामार्फत् संविधान निर्माणका लागि निर्दिष्ट गरिएको समयावधि केवल आलंकारिक मात्र ठानिन नहुने । 	३९
१३२.	८६६३ पूर्ण उत्प्रेषण	१२७६	वीरबहादुर राउत अहिर विरुद्ध गृह मन्त्रालय	<ul style="list-style-type: none"> सुनुवाइको मौका नदिई गरिएको निर्णयले निर्णयको स्थान नै लिन नसक्ने हुँदा न्यायिक प्रक्रियामा वैधानिक मान्यता प्राप्त गर्न नसक्ने । 	१२५

१३३.	८६६४ पूर्ण दर्ता बदर	१२९२	डा.अशोक शमशेर ज.व.रा. विरुद्ध रेखा घिमिरे	■ आफ्ना बाबुको नाममा जुनसुकै स्रोतबाट प्राप्त हुन आएको सम्पत्ति निजका सन्तानका लागि पैतृक नै मानिने ।	७२
१३४.	८६६५ पूर्ण बन्दीप्रत्यक्षीकरण	१२९८	रामदेव यादव विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	■ मातहत दुई तह अदालतबाट सामान्य कानूनी व्यवस्थाअन्तर्गत निरोपण भई टुंगो लागिसकेको विषयवस्तुमा यस अदालतले रिट क्षेत्राधिकारबाट पुनरावेदन सुनेसरह गरी हस्तक्षेप गर्दै जाने हो भने विवादको अन्त्य कहिल्यै हुन नसक्ने र अदालतको साधारण क्षेत्राधिकारसम्बन्धी संवैधानिक तथा कानूनी व्यवस्थासमेत अर्थहिन हुन जाने ।	१०८
१३५.	८६६६ पूर्ण उत्प्रेषण	१३१४	श्यामसुन्दर गुप्ता विरुद्ध नेपाल सद्भावना पार्टी (आनन्दीदेवी)	■ कुनै व्यक्तिको मनोनयन गर्दा संविधानसम्मत हुने र अर्काको मनोनयन गर्दा असंवैधानिक हुने भन्ने व्यक्तिगत खालको आधार संविधानले तोकेको हुँदैन र त्यसो गर्न पनि नमिल्ने ।	४१
१३६.	८६६७ संयुक्त भ्रष्टाचार	१२२९	नेपाल सरकार विरुद्ध अच्युतकृष्ण खरेल समेत	■ भ्रष्टाचारको कसूरमा दण्ड सजाय र हदम्याद समेत निर्धारण गर्ने विशेष ऐनको व्यवस्थालाई अनुशरण नगरी दण्ड सजायको हकमा मात्रै सो ऐनको प्रावधान आकर्षित हुने ।	८२
१३७.	८६६८ संयुक्त बालक फालेको	१३७६	नेपाल सरकार विरुद्ध धौलीदेवी विष्ट समेत	■ कानूनी व्यवस्थामा बाध्यात्मक रूपमा कर्तव्य नतोकेको अवस्था भए पनि जिम्मेवार पदाधिकारीले उक्त कानूनी प्रावधानलाई निष्क्रियताको रूपमा लिन नमिल्ने ।	१०८
१३८.	८६६९ संयुक्त हक कायम	१३८२	हरिनारायण महतो धानुक विरुद्ध गौरी महतो धानुक समेत	■ अंशको विवादमा अशियार हुनलाई नाता सम्बन्ध महत्वपूर्ण हुन्छ । तर अपुतालीको सम्बन्धमा स्याहार संभार गर्ने व्यक्तिलाई मर्ने व्यक्तिको सम्पत्तिको हकदार मानिएको देखिने ।	७२
१३९.	८६७० संयुक्त उत्प्रेषण परमादेश	१३८८	आसितकुमार राजभण्डारी विरुद्ध कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय समेत	■ बहुवा प्रक्रिया कानूनद्वारा निर्धारित प्रक्रिया भएकोले कानूनबमोजिम बाहेक अन्य प्रक्रियाबाट बहुवाको वैधताको परीक्षण हुन सक्ने देखिन्छ । निर्देशन दिने अधिकार र निर्णय गर्ने अधिकार एउटै होइनन् । उजूरी वा पुनरावेदनको रोहमा पुनर्विचार गर्न सकिने विषयलाई निर्देशन दिने अधिकारअन्तर्गत राख्न नमिल्ने ।	१२५
१४०.	८६७१ संयुक्त उत्प्रेषण परमादेश	१३९८	मातृकाप्रसाद नेपाल विरुद्ध शेखर ढकाल समेत	■ कुनै काम, कारवाही, निर्णय हुनु वा कानूनी प्रक्रिया प्रारम्भ हुनुभन्दा पहिला नै निष्क्रिय भइसकेको कुनै ऐन, कानून वा अध्यादेशको अनुशरण गर्नु नपर्ने ।	१२६

१४१.	८६७२ संयुक्त बन्दीप्रत्यक्षी करण	१४०३	लोप्साङ्ग शेर्पा समेत विरुद्ध जिल्ला प्रशासन कार्यालय काठमाडौं समेत	<ul style="list-style-type: none"> केही सार्वजनिक (अपराध र सजाय) ऐन, २०२७ को कसूरमा कसूरदारलाई बिना वारेन्ट पक्राउ गर्न सकिने व्यवस्था उक्त ऐनको दफा ३ मा भए पनि त्यसरी थुनामा राख्नुको कारणसहितको थुनुवा पूर्जा दिन नपर्ने भन्ने व्यवस्था उक्त ऐनमा भएको नदेखिँदा कानूनबमोजिमको थुनुवा पूर्जा अनिवार्य रूपमा दिनुपर्ने । 	६०
१४२.	८६७३ संयुक्त सम्बन्ध विच्छेद	१४०९	बीपिन्द्र सुवेदी (खत्री) विरुद्ध बन्दना कार्की	<ul style="list-style-type: none"> सम्बन्ध विच्छेदको प्रश्नसँग अंशबण्डाको प्रश्न समेत निहीत रहेको विवादमा लोग्नेस्वास्नीको १ नं को देहाय २ बमोजिम सम्बन्ध विच्छेदको माग गर्ने वादी स्वयंले आफूले दायर गरेको मुद्दा अन्तिम दुइ नलागदै अर्कोसँग विवाह गरेको र सो सम्बन्धी प्रमाण कागजहरू मिसिल संलग्न हुन आएको स्थितिमा त्यस्ता आधार प्रमाणलाई अनदेखा गर्न नमिल्ने । 	७३
१४३.	८६७४ संयुक्त बन्दीप्रत्यक्षी करण	१४१२	अतुल शाह विरुद्ध मल्लिका शाह समेत	<ul style="list-style-type: none"> बन्दीप्रत्यक्षीकरणको विवादमा पक्ष र विपक्षको अहंम तुष्टिभन्दा सम्बद्ध बालबालिकाको सर्वोत्तम हित र आफ्नो ईच्छा जाहेर गर्न नसक्ने नाबालिगरूलाई नेपाल कानूनद्वारा प्रत्याभूत अधिकार र बालबालिकासम्बन्धी महासन्धि, १९८९ द्वारा अभिनिश्चित घोषणाको पूर्णरूपेण परिपालन गराउन अदालत सदैव उद्यत हुनुपर्ने । 	६०
१४४.	८६७५ संयुक्त उत्प्रेषण परमादेश	१४२०	रामचन्द्र पौडेल विरुद्ध व्यवस्थापिका संसदको सचिवालय	<ul style="list-style-type: none"> कानूनले दिएको अख्तियारी नभई केवल नीतिगत निर्णयको नाममा मन्त्रिपरिषदले कानूनी अख्तियारी बिना राज्यकोषमा व्ययभार हुने गरी कुनै सुविधा दिने वा कुनै सरकारी सम्पत्ति कुनै व्यक्तिलाई प्रयोग गर्न दिने कार्य क्षेत्राधिकारविहीन भई गैरकानूनी हुने । 	५१
पुरा					
१४५.	८६७६ पूर्ण उत्प्रेषण परमादेश	१४३५	गणेशबहादुर खत्री विरुद्ध गृह मन्त्रालय समेत	<ul style="list-style-type: none"> निलम्बन फुकुवा गरेउपर कोही कसैको उजूरवाजूर परी सो निर्णय गैरकानूनी भएको भनी बदर वातिल नगराएको अवस्थामा सो निर्णयविपरीत उक्त निलम्बन अवधि सेवा अवधिमा जोडिने होइन भन्न नमिल्ने । 	१२६
१४६.	८६७७ विशेष उत्प्रेषण समेत	१४४२	अच्युतप्रसाद खरेल विरुद्ध मन्त्रिपरिषदको कार्यालय समेत	<ul style="list-style-type: none"> एउटै कार्य सम्पादन गर्नको लागि महिला र पुरुषको लागि फरक-फरक योग्यता र अयोग्यताका शर्तहरू निर्धारण गरिन्छ भने त्यसको आधार समेत स्पष्ट र बोधगम्य हुनु अपेक्षित हुने । 	६१

१४७	८६७८ पूर्ण अंशबण्डा	१४५०	धनकुमारी हुंगेल विरुद्ध उमादेवी हुंगेल	■ कानूनले पुनरावेदन लाग्ने भनी व्यवस्था नगरेको अवस्थामा पुनरावेदन गर्ने अधिकार रहन्छ, भनी अरु कुरामा पुनरावेदकीय अधिकार भएको अदालत वा निकायले अनुमान गर्न नमिल्ने ।	१०९
१४८	८६७९ पूर्ण अंश चलन	१४५६	उमादेवी हुंगेल समेत विरुद्ध धनकुमारी हुंगेल समेत	■ मानो छुट्टिएको मिति सम्बन्धमा मुख नमिलेको अवस्थामा सामान्यतया: फिराद परेको भन्दा अघिल्लो दिनलाई मानो छुट्टिएको मिति कायम गरिने न्यायिक परिपाटी रही आएको भएपनि त्यसलाई निरपेक्ष रूपमा ग्रहण गर्न भने सकिँदैन, मुद्दामा रहेको तथ्यले त्यसलाई निर्धारित गर्ने ।	६८
१४९	८६८० संयुक्त उत्प्रेषण	१४७९	मुरलीप्रसाद शर्मा समेत विरुद्ध उद्योग मन्त्रालय समेत	■ औद्योगिक प्रवर्द्धन बोर्डले देशको औद्योगिकरण सम्बन्धी नीति, ऐन नियमहरूको तर्जुमा र कार्यान्वयनमा आवश्यक सहयोग पुऱ्याउने तथा आर्थिक नीतिहरूको उद्देश्य प्राप्तिको लागि उद्योग क्षेत्रलाई प्रतिष्पर्धात्मक बनाउँदै लैजान लगायतका नीतिगत निर्णय गरी मार्गदर्शन गर्नसक्ने ।	५१
१५०	८६८१ संयुक्त उत्प्रेषण परमादेश	१४८४	शान्तिदेवी विरुद्ध मजबुन शेषिन समेत	■ परिवारका प्रत्येक सदस्य आफूअनुकूल आफ्नो आर्थिक हैसियत अभिवृद्धिका लागि क्रियाशील रहने निजात्मक परिवर्तित प्रवृत्तिलाई समाजले सहजै स्वीकार गरेकाले लेनदेन व्यवहारको ८ र ९ नं. को प्रयोग र प्रचलन यही यथार्थको धरातलमा हुनु आवश्यक देखिँने ।	६८
१५१	८६८२ संयुक्त उत्प्रेषण परमादेश	१४९१	पूर्णप्रसाद राजवंशी विरुद्ध काठमाडौँ जिल्ला अदालत	■ कानून व्यवसायीलाई मुद्दाका पक्षको तर्फबाट उपस्थित हुन दिएको अधिकार कानूनद्वारा निर्धारित दायराभित्र रही सञ्चालन हुने पेशासम्बन्धी अधिकार मात्र भएकाले यस्तो अधिकार प्रयोग गर्ने गराउने नाममा अन्य प्रचलित कानूनमा गरिएको व्यवस्थालाई निष्क्रिय वा शून्य गराउन नसकिने ।	१०९
१५२	८६८३ संयुक्त भ्रष्टाचार	१४९९	चक्रवहादुर कार्की विरुद्ध नेपाल सरकार	■ नक्कली कागज र काल्पनिक ऋणीका नामबाट ऋण प्रवाह गरी आफूलाई फाइदा बैकलाई नोक्सान पुऱ्याएको कार्य भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७ बमोजिमको कसूर देखिँने ।	८३
१५३	८६८४ संयुक्त बन्दीप्रत्यक्षी करण	१५१७	अब्दुल खलिक विरुद्ध मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	■ सरकारमा रहेका सार्वजनिक पद धारण गरेका जिम्मेवार उच्च पदस्थ पदाधिकारीबाट व्यक्तिको स्वतन्त्रताको संवैधानिक एवं कानूनी हकलाई सम्मान गरी पालन गर्नुपर्ने ।	६१
१५४	८६८५ संयुक्त कर्तव्य ज्यान	१५२३	सत्येन्द्र भ्वा विरुद्ध नेपाल सरकार	■ स्पष्ट नियत र योजनाका साथ आपराधिक क्रियाकलाप गरी सोको परिणाम समेत विचार गरी गरिने कुनै पनि आपराधिक कार्य भावावेश र भवितव्य मान्न नसकिने ।	८३

१५५.	८६८६ संयुक्त ट्रेडमार्क	१५४५	मदनप्रसाद लम्साल विरुद्ध रेप्सोना पब्लिकेशन्स प्रा.लि.	■ एउटै ट्रेडमार्क दुईवटा फर्म व्यक्ति वा कम्पनीले प्रयोग गरेमा वा प्रयोगको दावी गरेमा दुईमध्ये जसको नाममा ट्रेडमार्क दर्ता भएको छ सोही व्यक्तिले मात्र विवादित ट्रेडमार्कको वास्तविक धनीको रूपमा मान्यता पाउने ।	१२१
१५६.	८६८७ संयुक्त कर्तव्य ज्यान	१५५३	नेपाल सरकार विरुद्ध राजकुमार श्रेष्ठ	■ इन्कारीले मात्र कुनै अभियुक्तले आरोपित कसूरबाट फुर्सद पाउन र सजायबाट उन्मुक्ति पाउन नसक्ने हुँदा निर्दोषिताको लागि ठोस प्रमाण आवश्यकता पर्ने ।	११०
१५७.	८६८८ संयुक्त भ्रष्टाचार	१५७०	प्रदीप के.सी. विरुद्ध नेपाल सरकार	■ कुनै पनि प्रक्रिया अवलम्बन नगरी सीधै ओभरड्रन कर्जा भनी रकम भुक्तानी लिन दिनु गरेको कार्यबाट बैकलाई हानि र आफूहरूलाई गैरकानूनी लाभ पुऱ्याउने नियतले गरिएको त्यस्तो कसूरजन्य कार्य गरिसकेपछि त्यस्तो रकम बुझाउँछु भनी जिकीर लिदैमा स्थापित भइसकेको कसूरबाट छुटकारा पाउन नसक्ने ।	८४
१५८.	८६८९ संयुक्त लिखत दर्ता	१५९३	दुलई मुराउ विरुद्ध रामसुरत यादव समेत	■ बण्डा छुट्ट्याई लिन नसकेको भन्ने आधारमा मात्र फैसलाबाट पाएको अंशको जग्गा आफ्नो हककायम गराई लिन पाउदैन भन्न नसकिने ।	१०१
१५९.	८६९० संयुक्त अंश	१५९९	तुलसीदेवी कुँवर समेत विरुद्ध हिरालाल कुँवर समेत	■ अंशको हक अशियार भएका नाताले स्वतः प्राप्त गर्ने हक हुँदा यसरी स्वतः प्राप्त गर्ने अंश जस्तो नैसर्गिक कानूनी हकलाई निष्क्रिय वा संकुचित पार्ने गरी भएको कुनै लिखतले कानूनी मान्यता प्राप्त गर्न नसक्ने ।	७३
१६०.	८६९१ संयुक्त जवरजस्ती करण	१६०६	जीवन रिजाल विरुद्ध नेपाल सरकार	■ मुद्दा चलिसकेपछि खडा गर्न सकिने अप्रमाणित र परीक्षण गर्न समेत सम्भव नरहेको लिखतलाई प्रमाणमा लिन नमिल्नाले चिनलाई उमेरसम्बन्धी प्रश्नमा निर्णायक मानी प्रमाणका रूपमा ग्रहण गर्न नसकिने ।	११०
माघ					
१६१.	८६९२ विशेष परमादेश	१६१३	भुवनप्रसाद निरौला समेत विरुद्ध व्यवस्थापिका संसद समेत	■ सैनिक ऐन स्वयंले सैनिक अदालतहरूलाई न्यायिक निकायका रूपमा नै स्वीकारेको सन्दर्भमा सैनिक ऐन, २०६३ बमोजिम प्रत्येक तहका सैनिक अदालतहरूले सम्पादन गर्ने कार्यलाई आधार बनाउँदा ती सबै अदालतहरूले मुद्दाको कारवाही	४२

				किनारा नै गर्ने हुँदा तिनीहरूलाई संविधानको धारा १०० अनुसारको न्यायिक निकायको दायराभन्दा बाहिर राख्न नमिल्ने ।	
१६२.	८६९३ पूर्ण भ्रष्टाचार	१६३४	धर्मराज भण्डारी विरुद्ध नेपाल सरकार	■ प्रज्ञापनपत्र र भन्सार तिरेको रसीदको अभावमा गाडी दर्ता गर्ने गराउने कार्य स्वतः कानूनविपरीत हुने ।	८४
१६३.	८६९४ विशेष उत्प्रेषण समेत	१६४४	जावलाखेल डिप्टिलरी प्रा.लि. विरुद्ध मन्त्रपरिषद् सचिवालय	■ आर्थिक ऐनका माध्यमबाट निर्धारण भएका महसूल, कर, पोत, शुल्क र दस्तूरलाई नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा ७३ भन्दा बाहिर मान्न नसकिने ।	४३
१६४.	८६९५ पूर्ण जवरजस्ती करणी	१६५७	रामहरि लामिछाने विरुद्ध नेपाल सरकार	■ ढिलो जाहेरी परेको भन्दैमा जवरजस्ती करणीको वारदात स्थापित नहुने भनी भन्न नमिल्ने ।	१११
१६५.	८६९६ विशेष उत्प्रेषण समेत	१६६७	पूर्णचन्द्र पौडेल विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालय समेत	■ मतदाता नामावलीमा नाम दर्ता गर्नका लागि नागरिकताको प्रमाणपत्र अस्पष्ट वा द्विविधाजनक देखिएमा माणपत्रको पुनरुपुष्टि (Verify) का लागि मात्र जग्गाधनी प्रमाण पूर्जालगायत अन्य कागजपत्रहरू नाम दर्ता अधिकारीले माग गर्न सक्ने अर्थमा कानूनी व्यवस्थालाई व्याख्या गर्नु अन्तरिम संविधान र मतदाता नामावलीसम्बन्धी ऐनअनुकूल हुने ।	४४
१६६.	८६९७ पूर्ण भ्रष्टाचार	१६७५	प्रमीला राई (श्रेष्ठ) विरुद्ध नेपाल सरकार	■ भ्रष्टाचारसम्बन्धी मुद्दामा अभियुक्तले पहिलो पटक नक्कली प्रमाणपत्र पेश गरेको मितिलाई मात्र वारदात मिति मानेर सो मितिले सीमित हदम्यादको व्यवस्था लागू गर्न नमिल्ने ।	१११
१६७.	८६९८ विशेष उत्प्रेषण परमादेश	१६९०	नीलमकुमारी यादव समेत विरुद्ध नेपाल बैंक लिमिटेड समेत	■ राज्यको कुनै पनि निकायले कुनै प्राविधिक, आर्थिक, व्यवस्थापकीय वा अन्य बहानामा संविधानको उद्देश्यअनुरूप समावेशी सिद्धान्तका आधारमा सहभागी हुन पाउने हकको कार्यान्वयन गर्नुपर्ने कर्तव्य वा दायित्व निर्वाह गर्नमा लामो समयसम्म अनदेखा वा वेवास्ता गर्नु मनासिव र तर्कसंगत हुन नसक्ने ।	६१
१६८.	८६९९ विशेष उत्प्रेषण समेत	१६९६	रसकमल यंगोल समेत विरुद्ध मन्त्रपरिषद्को कार्यालय समेत	■ नियुक्ति र बहुवाका सम्बन्धमा प्रहरी नियमावली, २०४९ ले गरेको व्यवस्थाको सापेक्षतामा प्रहरी प्राविधिक नियमावली, २०५८ को नियम ८(ख) र १४(३) ले गरेको व्यवस्था असमान र भेदभावपूर्ण रहेको भन्न नमिल्ने ।	१२६

१६९.	८७०० संयुक्त लेनदेन	१७०२	देवमणि देवकोटा विरुद्ध अनोदकुमार देवकोटा	■ अधिल्लो दिन लेनदेनको कागज गरी भोलिपल्ट मिलापत्र गर्दा सो कागज बाहेकका अन्य कागज मात्र निष्क्रिय भनियो होला भनी मान्न मानवीय व्यवहार र मानसिकताका दृष्टिकोणबाट स्वाभाविक नदेखिने ।	६९
१७०.	८७०१ संयुक्त अंश मिलापत्र	१७०७	विन्दुदेवी श्रेष्ठ समेत विरुद्ध सनम श्रेष्ठ समेत	■ अंश हक नैसर्गिक हक हो । कसैले आफ्नो हक छोडपत्र गर्दा अरुको अंश हक पनि गुमेको अर्थ गर्ने हो भने नैसर्गिक हकबाट वञ्चित हुन पुग्दछ । के कति अंश बुझेको छ र समस्त सम्पत्तिको तुलनामा उसले बुझेको सम्पत्ति न्यायोचित् छ भने मात्र उसका श्रीमती छोराछोरीले अरु अशियारबाट दावी गर्न नसक्ने ।	७३
१७१.	८७०२ संयुक्त दूषित दर्ता बदर	१७१२	रामप्रसाद राना विरुद्ध लालबहादुर बुढा	■ एकपटक कानूनबमोजिम राजीनामा पास गरी हक हस्तान्तरण गरिसकेको जग्गा पुनः नापीमा आफ्नो नाममा गैरकानूनी तवरबाट नापी दर्ता गराएको अवस्थामा त्यस्तो हक नपुग्ने हदको दर्तालाई दूषित दर्ता मान्नुपर्ने ।	१०१
१७२.	८७०३ संयुक्त परमादेश समेत	१७१६	ऋषिराम घिमिरे समेत विरुद्ध मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	■ संविधानमा मौलिक हकहरूको व्यवस्था गरेर मात्रै पुग्दैन, तिनको प्रचलन गर्न पाउनु पनि पर्दछ, त्यसको लागि कानून नियम, निर्देशिका र आवश्यक भौतिक, संस्थागत तथा अन्य आधारहरू खडा गर्नुपर्ने ।	६२
१७३.	८७०४ संयुक्त कम्पनी ऐन	१७४१	मदनप्रसाद लम्साल विरुद्ध रेप्सोना पब्लिकेशन्स प्रा.लि.	■ प्राइभेट कम्पनीको सञ्चालक भएकै कारणले पेशा तथा व्यवसाय गर्ने स्वतन्त्रता सम्बन्धमा संविधान अन्तर्गत प्राप्त मौलिक हकबाट वञ्चित गर्न नसकिने ।	१२१
१७४.	८७०५ संयुक्त कर्तव्य ज्यान	१७४७	आदित्य मुखिया समेत विरुद्ध नेपाल सरकार	■ एउटै समूहमा सँगै हिँडेको अवस्थामा कसैउपर आक्रमण गर्नु पूर्व रिसइवी वा अन्य खास कारण नभए पनि साथीभाइको आग्रह तथा समूहगत मेलको कारण तत्काल मनसाय तत्वको सिर्जना हुन सक्ने ।	८४
१७५.	८७०६ संयुक्त हक कायम	१७६७	कृष्ण सिल्पकार विरुद्ध मैया चिकवञ्जार	■ लेनदेन व्यवहारको ११ नं. मा सन्धिसर्पन भन्ने शब्द प्रयोग गरिएको भए पनि यसको परिभाषा नगरिएकाले विधिकर्ताले सन्धिसर्पन भन्ने क्रियालाई विक्री भएको सम्पत्तिको भू-बनोट र निखन्न चाहने हकवालाको सो सम्पत्तिसँगको अपरिहार्यताका आधारमा निर्धारण गर्ने जिम्मेवारी न्यायकर्तालाई सुम्पेको मान्नुपर्ने ।	६९

१७६.	८७०७ संयुक्त परमादेश	१७७३	चरिबहादुर गहतराज समेत विरुद्ध मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	■ अन्य धर्मलाई दखल पर्ने अवस्थामा, धार्मिक, ऐतिहासिक, पुरातात्विक एवं वातावरणीय महत्वका स्थानमा वा त्यस्तै अन्य कारणले वा शान्ति सुरक्षाका दृष्टिकोणले संवेदनशील स्थानमा बाहेक धार्मिक सम्प्रदाय वा व्यक्तिहरूले आफैले व्यवस्था गरेको स्थानमा धार्मिक संस्कार सम्पन्न गर्ने कार्यमा शान्ति सुरक्षा दिनु सरकारको दायित्व हुने ।	५२
फागुन					
१७७.	८७०८ विशेष उत्प्रेषण	१७८७	महिला कानून र विकास मञ्च विरुद्ध मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	■ भीसा दस्तूर विदेशी नागरिकबाट असूलउपर गरिने दस्तूर हो, त्यसैले यस विषयमा विदेशी नागरिकलाई समेत नेपाली नागरिक सरहको समान व्यवहारको अपेक्षा गर्न नमिल्ने ।	४४
१७८.	८७०९ विशेष परमादेश	१७९२	लोकराज पौडेल विरुद्ध व्यवस्थापिका संसद सचिवालय	■ खुला प्रतियोगिताबाट कुनै तहमा शुरु नियुक्ति भएका कर्मचारी र तह मिलान तथा स्तरवृद्धिबाट माथिल्लो तहमा गएको अवस्थामा स्तरवृद्धि भएको कर्मचारीले निज जुन तहबाट स्तरवृद्धि भएको हो सोही तहको काम गर्नुपर्नेछ, भन्ने व्यवस्थालाई विभेदकारी रहेको भन्न नमिल्ने ।	१२७
१७९.	८७१० संयुक्त उत्प्रेषण	१७९८	नारायणप्रसाद शाह विरुद्ध मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	■ आफ्नो हकको जग्गा कसैले दर्ता गरेमा दर्ता बदर गराउन कानूनले निश्चित समयको हदम्याद निर्धारण गरेको हुन्छ । सो म्यादभित्र उजुर गरी बदर नगराए दर्तावालाको जग्गाबाट नै हक समाप्त हुन जाने ।	७०
१८०.	८७११ संयुक्त उत्प्रेषण परमादेश	१८०३	सुनमती तण्डुकार विरुद्ध जिल्ला प्रशासन कार्यालय काठमाडौं	■ व्यक्ति विशेषको हकको अचल सम्पत्ति रोक्का राख्ने क्षेत्राधिकार प्रमुख जिल्ला अधिकारीलाई रहेको नदेखिएको तथा रोक्का आदेश र तत्सम्बन्धी कामकारवाहीले संवैधानिक एवं कानूनप्रदत्त हकधिकारमा आघात पुग्ने ।	७०
१८१.	८७१२ संयुक्त निषेधाज्ञा	१८०८	लहान नगरपालिका विरुद्ध लक्ष्मी महतो	■ आफ्नो नाममा दर्ता स्रेस्ताको निश्चित र आधारभूत हकको प्रमाण विना अनिश्चित हकलाई स्थापित गर्न निषेधाज्ञा जारी हुन नसक्ने ।	१०२
१८२.	८७१३ संयुक्त उत्प्रेषण परमादेश	१८१२	प्रभाकुमारी धिताल विरुद्ध पुनरावेदन अदालत दाङ	■ अंश मुद्दा दायर गर्दाका अवस्थामा कायम भएका अशियारमध्ये कसैको मृत्यु भएमा वा तत्कालीन अशियारमध्येबाट कुनैको जन्म भएमा मात्र जिल्ला अदालत नियमावली, २०५२ को नियम ७८ख अनुरूप अशियार संख्या थपघट गर्न मिल्ने ।	१०२

१८३.	८७१४ संयुक्त उत्प्रेषण	१८२०	सुन्दरलाल श्रेष्ठ विरुद्ध अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग समेत	■ अदालतमा विचाराधीन रहेको अवस्थामा अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगले हस्तक्षेप गरी अदालतलाई नै प्रभावमा पार्ने गरी हकवेहक कायम गर्ने जस्तो गरी अन्यथा निर्णय गर्न वा गुठी संस्थानको निर्णयमा आयोगले अनुचित हस्तक्षेप गरी गुठीले गर्ने निर्णय आफूले गर्न नमिल्ने ।	११२
१८४	८७१५ संयुक्त उत्प्रेषण	१८२८	रमेश रिजाल विरुद्ध मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	■ घर भएको स्थायी बतनमा तामेल भएको म्यादलाई गलत बतनमा तामेल भएको म्याद बदर गर्न माग गरी, मिसिलबाट नखुल्ने, नदेखिने ठेगानामा म्याद तामेल गरिपाऊँ भन्ने दावी कानूनसंगत नहुने ।	१०२
१८५.	८७१६ संयुक्त वहुविवाह	१८३२	कमलमोहन चापागाई समेत विरुद्ध नेपाल सरकार	■ जहिलेसुकै पनि अभियोग दावी गर्न सकिने भए विहावारीको ११ नं. मा तीन महिने हदम्यादको सीमा नै उल्लेख गर्नुपर्ने अवस्था नआउने ।	११२
१८६.	८७१७ संयुक्त ज्यान मार्ने उद्योग	१८४०	उमेश गुरुङ्ग विरुद्ध नेपाल सरकार	■ तथ्यगत परिस्थितिले घटनामा संलग्नता देखाइसकेको अवस्थामा त्यसको विपरीत साक्षीले गरेको बकपत्र सत्य कुरामा आधारित नदेखिएको अवस्थामा कसूरदारले सफाई पाउन नसक्ने ।	८५
१८७.	८७१८ संयुक्त कर्तव्य ज्यान	१८६१	नेपाल सरकार विरुद्ध इन्द्रा न्यौपाने जैसी	■ अदालतमा सावित्री वयान गर्ने प्रत्येक कसूरदारलाई अ.व.१८८ नं. को प्रयोग गरी सजायमा छुट दिन वा सजायमा कमी गर्ने मनसाय नभई वस्तुतः योजनावद्ध हत्याको वारदातमा अ.व. १८८ को प्रयोग हुन नसक्ने र गर्न नमिल्ने ।	८६
१८८	८७१९ संयुक्त उत्प्रेषण	१८७१	धनबहादुर बस्नेत विरुद्ध पु.वे.अ. बाग्लुङ्ग	■ अन्य कानूनले निर्देश नगरेको अवस्थामा सम्पन्न भैसकेको कारवाही प्रक्रियालाई अनावश्यकरूपमा पटक-पटक दोहोर्‍याउने र एउटा पक्षको इच्छाअनुसार कारवाही गर्दै जान नमिल्ने ।	१०३
१८९.	८७२० संयुक्त परमादेश	१८७७	नरेशकुमार चापागाई समेत विरुद्ध मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	■ सरोकारको पदभन्दा माथिल्ला पदहरू रिक्त हुन्छन् अनि त्यसमा सहसचिवहरू बढुवा हुन्छन् र त्यसरी रिक्त हुने पद पनि विज्ञापनमा समावेश गर्नुपर्छ भन्ने जस्ता अनुमानमा टेकेर अदालतले आदेश गर्न उचित नहुने ।	१२७
१९०.	८७२१ संयुक्त दर्ता बदर	१८८५	गंगाप्रसाद चालिसे विरुद्ध जनकपुर चुरोट कारखाना लि.	■ एकभन्दा बढी व्यक्तिको उपभोगमा रहेको बाटो जे जसको नाममा दर्ता भएको वा दर्ता गराइएको भए पनि त्यसको उपभोगको प्रकृतिमा फरक नपर्ने ।	७०
१९१.	८७२२ संयुक्त भ्रष्टाचार	१८९०	नेपाल सरकार विरुद्ध जयप्रकाश प्रसाद गुप्ता समेत	■ वैध स्रोतबाट हासिल हुन सक्ने आयको तुलनामा आर्जित सम्पत्ति उच्च र अमिल्दो जीवनयापन र रहनसहनमा गरिएको खर्च अस्वाभाविक देखिन्छ, आर्थिक कारोबार स्वाभाविक देखिँदैन भने	८६

				सार्वजनिक पदको दुरुपयोग गरी गैरकानूनी रूपमा आर्जन गरेको भन्ने अनुमान स्वतः पुष्टि हुने ।	
१९२.	८७२३ संयुक्त ज्यान मार्ने उद्योग	१९३८	जीतेन्द्र त्रिपाठी विरुद्ध नेपाल सरकार	<ul style="list-style-type: none"> ■ ज्यान मार्ने उद्योगको अपराधका लागि पनि ज्यान मार्ने सरहकै सवै तत्व विद्यमान देखिनु पर्दछ । केवल तेस्रो पक्षको हस्तक्षेपलगायतका कुनै कारणले ज्यान भने मर्न नपाएको अवस्थामा सो अपराध उद्योग मात्र हुने । 	८६
१९३.	८७२४ संयुक्त उत्प्रेषण	१९४६	नारायणी आयल रिफाइनरी उद्योग प्रा.लि. विरुद्ध उद्योग विभाग	<ul style="list-style-type: none"> ■ तिरैको भन्सार महसूल फिर्ता लिन चाहने उद्योगले निर्यात गरेको वस्तु उत्पादन गर्ने क्षमता आफूमा छ भन्ने कुरा पनि शंकारहित ढंगले प्रमाणित गर्न सक्नुपर्ने । 	१२१
चैत					
१९४.	८७२५ विशेष उत्प्रेषण परमादेश	१९५७	जानकी अधिकारी (कटुवाल) समेत विरुद्ध मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	<ul style="list-style-type: none"> ■ कसैको स्वास्थ्य बनेकी छोरी मान्छे वा कुनै महिलाले आफ्नो पतिको पैतृक सम्पत्तिबाट अंश पाउने हुनाले विवाह भैसकेकी छोरीको लागि निजको बाबुतर्फको पैतृक सम्पत्तिको अंशबण्डा गर्न नपर्ने । 	७४
१९५.	८७२६ संयुक्त उत्प्रेषण परमादेश	१९६५	नेपाल सरकार विरुद्ध मनकुमारी नेपाली समेत	<ul style="list-style-type: none"> ■ कुनै व्यक्ति हराएकै आधारमा निजको हत्या भएको निष्कर्ष निकाल्दा भोलि त्यो व्यक्ति जीवितै समाजमा फर्केर आयो भने समस्त न्याय नै कलंकित हुन पुग्ने । 	८७
१९६.	८७२७ संयुक्त उत्प्रेषण परमादेश	१९७४	राजेशकुमार साह विरुद्ध पुनरावेदन अदालत जनकपुर समेत	<ul style="list-style-type: none"> ■ कुनै पनि व्यक्तिको कानून प्रदत्त हक अधिकारमा आघात पुग्ने प्रबल आशंकाको विद्यमानता रहेको अवस्थामा त्यसलाई रोक्न निषेधाज्ञाको आदेश जारी गरी व्यक्तिको त्यस्तो कानून प्रदत्त हक अधिकारउपर आघात पुग्न नदिनु निषेधाज्ञाको मूल उद्देश्य हुने । 	१०३
१९७.	८७२८ संयुक्त लागू औषध	१९८१	शेरबहादुर थापा विरुद्ध नेपाल सरकार	<ul style="list-style-type: none"> ■ लागू औषधसम्बन्धी अपराध निरपेक्ष दायित्व अन्तर्गत पर्ने अपराध भएको हुनाले जसबाट लागू औषध बरामद भएको छ, निजसँग सो लागू औषधको आरोवार गर्न आफू नहिँडेको वा निजको समूहमा सामेल नभएको भन्ने तथ्य स्पष्ट रूपमा पुष्टि नभएसम्म समूहगत रूपमा पक्राउ परेको देखिए पछि प्रतिवादीहरू मध्ये कसैको सो लागू औषधको आरोवार गर्ने मनसाय थियो वा थिएन भनी विचार गरिरहनु नपर्ने । 	८८

१९८.	८७२९ संयुक्त निर्णय बदर	१९९१	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग विरुद्ध पशुपति गौशाला धर्मशाला	■ सम्झौता कार्यान्वयनमा आउँदा आउँदैको अवस्थामा सम्झौताको अन्तर्निहित उद्देश्यलाई नहेरी सम्झौतामा उल्लिखित शर्तहरू अनुचित भएको अर्थ गरी सम्झौता बदर गर्ने गरी अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगले दिएको आदेशलाई उचित र मनासिव मान्न नमिल्ने ।	५३
१९९.	८७३० संयुक्त करार	१९९८	रविविक्रम शाह विरुद्ध हरिप्रसाद दंगाल	■ करारनामाको कागजले अधिकृत वारेसनामाको कागजलाई नियन्त्रण, संकुचन र निस्तेज गराउन सक्ने कुनै कानूनी प्रावधान नरहे नभएको अवस्थामा कानूनको परिधिभित्र रही अधिकृत वारेसनामाबाट प्राप्त अधिकारअन्तर्गत जग्गा विक्री गरेका कामकारवाहीलाई अन्यथा भन्न नमिल्ने ।	१०३
२००.	८७३१ संयुक्त परमादेश	२००४	चन्द्रेश्वरी कर्माचार्य समेत विरुद्ध अशोक के.सी. समेत	■ व्यक्तिको व्यावसायिक अधिकारको संरक्षण गर्ने नाममा खेतीयोग्य जमिन खण्डीकरण गर्ने, असीमित भौतिक निर्माण गर्ने, बिना कुनै योजना तथा स्पष्ट नीति नभई प्लटिङ गर्ने, ठूलाठूला आयोजनाहरू सञ्चालन गर्न पाउने तथा त्यस्ता गतिविधिहरूबाट परम्परागत रूपमा वसोवास गरिरहेका नागरिकहरूका आवास, स्वच्छ हावा, प्रकाशलगायतका वातावरणिय सुविधा उपभोग गर्न पाउने अधिकारलाई वञ्चित गर्ने गरी जुनसुकै क्रियाकलाप गर्नु वा गर्न दिनु न्यायिक हुन नसक्ने ।	५३
२०१.	८७३२ संयुक्त जीउ मास्ने वेत्ने	२०२४	श्याम भन्ने रुपबहादुर क्षेत्री विरुद्ध नेपाल सरकार	■ जीउ मास्ने बेच्ने कार्य (नियन्त्रण) ऐन, २०४३ विशेष प्रकृतिको ऐन भएकोले पछि जाहेरवाला पीडित Hostile हुन सक्ने महसूस गरी अदालतबाटै पीडितको बयान प्रमाणित गराउनु पर्ने कानूनी प्रावधान र सो बमोजिम नै प्रमाणित समेत भएको बयान व्यहोरालाई पछि आएर होइन भनिदिएकै भरमा प्रमाण ग्राह्य नहुने भन्न नहुने ।	८८
२०२.	८७३३ संयुक्त उत्प्रेषण	२०३८	जयन्ती/थापा कन्स्ट्रक्सन जे.भी. विरुद्ध अ.दु.अ.आ.	■ निर्माणको काममा प्रतिस्पर्धा गराउन बोलपत्र आव्हान गर्दा जे जति बोलपत्र विक्री भए पनि ती सबै बोलपत्र दर्ता हुनुपर्छ भन्ने मान्यता राख्नु सान्दर्भिक र न्यायिक नहुने ।	१२२
२०३.	८७३४ संयुक्त ज्यान मार्ने उद्योग	२०४५	नेपाल सरकार विरुद्ध राजीनन सहनी समेत	■ ज्यान मार्ने नै नियतले गोली प्रहार गरिएको भए पनि निशाना गलत भएमा वा पीडितको तत्कालको छलछाम वा आफूलाई बचाउन शरीरलाई गतिशील तुल्याएर होस् वा हान्ने मानिसको निशाना छल्लन अन्य उपाय गरेर होस, प्रहारकर्ताको प्रहार सही ठाउँमा लाग्न नसकी	८९

				पीडित मर्न नसकेको हुन्छ वा घाइते भए पनि तत्काल प्राप्त उपचारको कारण मर्न नपाएको हुन सक्छ । यी कुराहरू कुटपीट र ज्यान मार्ने उद्योगको कसूर कायम गर्ने सन्दर्भमा न्यायिक विश्लेषण र प्रमाण मूल्याङ्कनको विषय हुने ।	
२०४	८७३५ संयुक्त निर्णय बदर	२०५५	नेपाल सरकार विरुद्ध विष्णुदेवी राजभण्डारी	■ सरोकारै नभएको र कारवाही निर्णय प्रक्रियामा सहभागी नै नगराइएको व्यक्तिले आयोगको निर्णयउपर अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा ३५(ग) अनुसार विशेष अदालतमा पुनरावेदन गर्न नपाउने ।	७४
२०५	८७३६ संयुक्त उत्प्रेषण परमादेश	२०६२	मोमेन्टो एपेरेल्स प्रा.लि. विरुद्ध श्रम अदालत समेत	■ श्रम ऐनमा नै गरिएको कानूनी व्यवस्थाको प्रक्रिया पुऱ्याई निर्धारण गरिएको भत्ता (जस्तो महंगी भत्ता) तथा यस्तै प्रकृतिको सुविधाको रकमलाई पारिश्रमिकभित्र नपर्ने भनी अलग गरी भुक्तानी नगर्ने अवस्था पनि नहुने हुँदा तलवको अर्थ भत्ता समेत हुने ।	१२२
२०६	८७३७ संयुक्त उत्प्रेषण परमादेश	२०६९	नेपाल क्रेडिट एण्ड कमर्श बैंक लि. विरुद्ध अ.दु.अ.आ.	■ एकपटक अधिग्रहित जग्गाको प्रयोग र उपयोग अधिग्रहणको उद्देश्यअनुरूप भइसकेको छ भने वर्षौं वा दशकौंपछि त्यस काममा अवरोध आएमा वा सो काम नहुने भएमा उक्त दफाअनुसार सो जग्गा साविक जग्गाधनीलाई फिर्ता दिनुपर्ने भन्ने ऐनको मनसाय हुन नसक्ने ।	७१
२०७	८७३८ संयुक्त दर्ता बदर	२०८३	शान्तिदेवी कोइरिन विरुद्ध जैतुन खातुन	■ कुनै पनि सम्पत्ति विभाजित गर्दा त्यसको मूल्य र महत्वअनुसार समान विभाजन गरिदैन भने न्यायोचित हुन नसक्ने ।	१०४
२०८	८७३९ संयुक्त उत्प्रेषण	२०९१	गेहेन्द्रबहादुर मल्ल विरुद्ध गुठी संस्थान के.का. समेत	■ फैसला कार्यान्वयन हुनुपर्ने माग गरे तापनि जिल्ला अदालतलाई मोहीसम्बन्धी शुरु मुद्दा हेर्ने अधिकारक्षेत्र नभएकोमा अधिकारक्षेत्र ग्रहण गरी गरिएको फैसलाको स्थिति कानूनतः शून्य (Void) भएकोले उक्त फैसलाको कार्यान्वयन नहुने ।	१०५
२०९	८७४० संयुक्त छूट जग्गा दर्ता	२०९८	सवीर मिया विरुद्ध मु.स.गर्ने सीताराम महतो	■ मुद्दाको विषयवस्तु समान छ भने पुनरावेदन गर्दा विवादका पक्षहरूले एउटै वा संयुक्त रूपमा गर्न सक्ने हुन्छ । यस्तोमा अलग-अलग पुनरावेदन गर्न बाध्य बनाउन नमिल्ने ।	७१
२१०	८७४१ संयुक्त उत्प्रेषण परमादेश	२१०८	जस्मुदिन मंसुर समेत विरुद्ध उद्योग मन्त्रालय समेत	■ दर्ता भएको उद्योगले अनुमति वा दर्ता प्रमाणपत्रमा उल्लिखित शर्तहरूमा पालना नगरेमा वा उक्त ऐनको अरु कुनै कुरा उल्लंघन गरेमा नेपाल सरकारले उद्योगको दर्ता वा अनुमति खारेज समेत गर्ने र उद्योग बन्द समेत गराउने व्यवस्था सोही	१२२

				ऐनको दफा २५ मा रहेको र उद्योग दर्ता गरी दिइएको प्रमाणपत्रमा उद्योगले पालना गर्नुपर्ने शर्तहरू पालना नगरिएमा सो कानूनी व्यवस्थाअनुसार सम्बन्धित निकायले उद्योग बन्द गर्ने निर्णय समेत गर्न सक्ने ।	
२११.	८७४२ संयुक्त उत्प्रेषण	२११९	विश्वबाबु पुडासैनी समेत विरुद्ध लोकसेवा आयोग, के.का. समेत	<ul style="list-style-type: none"> कुनै उम्मेदवारले अधिकृतस्तरमा काम गरी अनुभव प्राप्त गरेको प्रचलित कानूनअनुसार दर्ता भएको संगठित संस्था वा अन्तराष्ट्रिय संस्थाको स्तर, यस्ता संस्थाहरूले गर्ने काम, उद्देश्य, अधिकृतस्तरका कर्मचारीहरूलाई भर्ना गर्दा अपनाउने कार्यविधि, अधिकृतस्तरको सेवा प्रवेशको लागि आवश्यक पर्ने शैक्षिक योग्यता तथा अनुभव जस्ता कुराहरूको मूल्याङ्कनपछि मात्र प्रचलित कानूनअनुसार दर्ता भएका संगठित संस्था वा अन्तराष्ट्रिय संघ संस्थामा काम गरेको अनुभवलाई मान्यता दिनुपर्ने । 	१२८
२१२.	८७४३ संयुक्त लागू औषध	२१२९	शकुल शाही ठकुरी विरुद्ध नेपाल सरकार	<ul style="list-style-type: none"> आ-आफूले बोकेको अर्थात् आफूबाट बरामद भएको लागू औषधसम्मको दायित्व बहन गर्नुपर्ने । सबैबाट बरामद भएको परिमाणलाई एकै ठाउँमा गाभेर सजाय गर्नु न्यायोचित र कानूनको मर्मअनुरूप हुँदैन तसर्थ जो जसबाट जति बरामद भएको हो सोही परिमाणको आधारमा सजाय हुने । 	९०

१. संवैधानिक कानून

१.	<ul style="list-style-type: none"> ■ कानूनले स्पष्ट तोकिएको रकम वाहेक अन्य रकम वा सहूलियत सुविधा उपलब्ध गराउने गरी मन्त्रपरिषद्ले निर्णय गर्न नसक्ने । ■ दावी नै नलिएको वा माग नै नगरेको कुरा अदालतले न्यायिक अग्रसरता देखाई आफैले थप कुरा दिने गरी निर्णय गर्न नमिल्ने । ■ दावीमा सीमित रही फैसला गर्नु पर्छ । न्याय सम्पादन पद्धतिको यो एउटा महत्वपूर्ण पक्ष हो । साथै यो न्यायिक आत्मसंयमको सिद्धान्तको एक प्रमुख आधार पनि हो । यसलाई न्यायको एउटा मान्य सिद्धान्तको रूपमा यस अदालतले मानी आएको छ र यसबाट विमुख (Deviate) हुनुपर्ने कुनै कारण र औचित्य नभएकाले दावीको सीमा नाघेर आफै विवादको सिर्जना गरी वा औचित्यको तर्क दिएर अदालतले दावी नगरिएको कुरामा वा दावीभन्दा बाहिर गएर निर्णय गर्न नमिल्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५३३, वैशाख, पृष्ठ ९</p>
२.	<ul style="list-style-type: none"> ■ लोकतान्त्रिक शासन व्यवस्थाको सार (Essence) वालिग मताधिकार भएको र वालिग मताधिकारको सुनिश्चिताको लागि निर्वाचन प्रक्रिया नै मापदण्ड हुने भएको हुँदा निर्वाचन प्रक्रियालाई नियमित एवं व्यवस्थित तुल्याउनु पर्ने । ■ निर्वाचन प्रणालीलाई स्वच्छ पवित्र एवं प्रभावकारी ढंगबाट सञ्चालन गर्ने संवैधानिक दायित्व निर्वाचन आयोगउपर निहित रहेको परिप्रेक्ष्यमा मतदान गर्न योग्यता पुगेका सबै मतदाताहरूको पहिचानलाई फोटो र औलाछापसहितको परिचयपत्रका माध्यमबाट सुनिश्चित गरी वास्तविक मतदाताको मताधिकारको Guarantee गर्ने र सम्भावित नक्कली मतदाताको समस्याबाट निर्वाचन प्रणालीलाई मुक्त गर्ने उद्देश्यले आयोगले गरेको निर्णय तथा सोअनुसार प्रकाशित आयोगको सूचनालाई कानूनविपरीत भन्न नमिल्ने । ■ मतदाता नामावली संकलन तथा अद्यावधिक गर्ने निर्वाचन आयोगको काम र राष्ट्रिय परिचयपत्र वितरण गर्ने भन्ने नेपाल सरकारको कार्यक्रम दुवै राष्ट्रिय कार्यक्रम हुन् भन्ने कुरामा विवाद देखिँदैन । दुवै कार्यक्रमका लागि अलग-अलग स्रोत साधन छुट्याई राज्यलाई दोहोरो भार पर्ने गरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुभन्दा दुवै निकायले समन्वय गरी एउटै छाताअन्तर्गत उही स्रोत साधनबाट दुवै कार्यक्रम सञ्चालन गर्नु प्रशासनिक सुगमता र आर्थिक मितव्ययिता दुवैको दृष्टिबाट उपयुक्त हुने । ■ मतदान गर्ने हक मौलिक हक होइन । यो हक ऐनले सिर्जना गरेको कानूनी हक अर्थात् Statutory Right हो । निर्वाचन आयोगको सूचनामा १६ वर्ष उमेर पुगेका सबै नागरिकहरूको नाम संकलन गर्ने भन्ने देखिन्छ । सोअनुसार १८ वर्ष उमेर पुगेका र दुई वर्षपछि १८ वर्ष उमेर पुग्ने सबै नागरिकहरूको अभिलेख निर्वाचन आयोगले राख्दा रिट निवेदकले आपत्ति गर्नुपर्ने कुनै कारण देखिँदैन । भविष्यमा हुने निर्वाचनहरूको प्रयोजनका लागि नयाँ मतदाताहरूको नामावली संकलन गर्ने तथा भइरहेको मतदाता नामावली अद्यावधिक गरी नयाँ मतदाता सूची तयार गर्नेलगायतका काम निर्वाचन आयोगले गर्न सक्छ । निर्वाचन आयोगलाई पुरानो मतदाता नामावलीलाई अद्यावधिक मात्र गर्नु भनी यो अदालतलगायत कसैबाट बाध्य गर्न नमिल्ने । ■ संविधानले परिकल्पना गरेको संवैधानिक सर्वोच्चताको सिद्धान्तलाई व्यवहारमा कार्यान्वयन गर्नका लागि धारा १०७ द्वारा यस अदालतलाई प्रदत्त असाधारण अधिकारको Pivotal Role रहेको छ । यस अदालतको उक्त असाधारण अधिकारलाई विधायिकाले बनाएको कुनै पनि कानूनले नियन्त्रण वा सीमित गर्न नसक्ने ।

	<ul style="list-style-type: none"> ■ धारा १०७(२) को प्रतिबन्धात्मक वाक्यांशमा अधिकारक्षेत्रको अभाव भएकोमा बाहेक व्यवस्थापिका-संसदले चलाएको विशेषाधिकारको कारवाही र तत्सम्बन्धमा तोकेको सजायमा सर्वोच्च अदालतले हस्तक्षेप गर्नेछैन भन्ने व्यवस्था गरी सोबाहेक अन्य सबै निकायबाट भएका सबै कामकारवाहीहरूको संवैधानिकताको परीक्षण यस अदालतबाट हुन सक्ने गरी खुल्ला राखिएको हुँदा मतदाता नामावलीका विषयमा निर्वाचन आयोगले गरेको कामकारवाहीउपर कुनै अदालतमा कुनै प्रश्न उठाउन सकिने छैन भनी मतदाता नामावलीसम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा २५ मा उल्लेख भएको व्यवस्थाले संविधानको धारा १०७ द्वारा यस अदालतलाई प्रदत्त असाधारण क्षेत्राधिकारलाई उपेक्षा (Ignore) गर्ने, अनादर (Dishonour) गर्ने, निस्तेज तुल्याउने वा कुनै पनि रूपबाट सीमित वा नियन्त्रित गर्न नसक्ने । ■ मतदानको हक कानूनी हक भएको र मतदाता नामावलीमा नाम समावेश नभइकन नागरिकहरूले सो हकको प्रयोग गर्न नसक्ने परिप्रेक्ष्यमा गैरकानूनी तवरबाट कुनै मतदाताको नाम मतदाता नामावलीमा समावेश नगरी निजलाई मतदानको हकबाट वञ्चित गरिएको खण्डमा उक्त ऐनको दफा २५ ले पीडित नागरिकलाई सामान्य कानूनी उपचारको मार्ग प्रशस्त नगरेको भए तापनि निजले उपचारविहीन अवस्थामा रहनुपर्ने देखिँदैन । कानूनले वैकल्पिक उपचारको व्यवस्था नगरेको उक्त कानूनी हकको प्रचलनका लागि संविधानको धारा १०७(२) बमोजिम यस अदालतको असाधारण क्षेत्राधिकारअन्तर्गत उपचार प्राप्त गर्ने निजको हक सुरक्षित नै रहने भएको हुँदा मतदाता नामावलीसम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा २५ को प्रावधानले निर्वाचन आयोगलाई अनियन्त्रित अधिकार (Excessive Power) प्रदान गरेको र सो प्रावधान संविधानको धारा १०७(२) सँग बाभिएको भन्नेसमेत देखिन नआउने । ■ असाधारण क्षेत्राधिकारअन्तर्गत यस अदालतमा रिट निवेदन लिई आउने व्यक्तिले नेपालमा रहेको कुनै वर्ग वा समुदायको सामूहिक हक हित वा सरोकारको विषयलाई उल्लेख गरी आउनु पर्ने र सो हकहितको उपभोग गर्नबाट वञ्चित भएका उक्त वर्ग वा समुदायका सदस्यहरू गरीबी, अशिक्षा, अज्ञानता वा अन्य यस्तै कारणले उपचार माग गर्न यस अदालतमा आउन नसक्ने अवस्थामा रहेका छन् भन्ने कुरा पनि पुष्टि गर्नुपर्ने । ■ मतदानको हक लोकतान्त्रिक शासन व्यवस्थामा एक सारभूत हक हो । नागरिकको उक्त हकलाई विधिसम्मत तरिकाबाट सुनिश्चित गर्नका लागि निर्वाचन आयोगबाट मतदाता नामावली तयार गर्ने संवैधानिक तथा कानूनी व्यवस्था रहेको परिप्रेक्ष्यमा राष्ट्रिय महत्वको उक्त विषयवस्तुमा चासो देखाई निवेदकले रिट निवेदन दायर गरेको देखिएको हुँदा फोटोसहितको मतदाता नामावली तयार गर्ने क्रममा मतदान गर्न निर्धारित योग्यता भएका कुनै पनि नागरिक मतदान गर्नबाट वञ्चित नहुने गरी र मतदान गर्न अयोग्य व्यक्ति तथा अन्य कुनै व्यक्तिले नक्कली मतदाता बनी मतदान गर्न नसक्ने आवश्यक प्रवन्ध मिलाई मतदाता नामावली तयार गर्नु गराउनु भनी विपक्षी निर्वाचन आयोगका नाममा निर्देशात्मक आदेश जारी हुने ।
३.	<p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५३५, वैशाख, पुष २७</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ मतदान गर्ने र संविधानसभा वा विधायिका अर्थात् संसद र स्थानीय निकायमा उम्मेद्वार बन्ने अधिकार नागरिकलाई मात्र प्राप्त हुन्छ । लामो समयदेखि बसोबास गर्दैआएको भए पनि नेपाली नागरिक भन्ने परिचय गराउने प्रमाण नेपाली नागरिकताको प्रमाणपत्र हो । संविधानसभा वा संसद वा स्थानीय निकायहरूमा उम्मेद्वार बन्ने वा मतदान गर्ने दुवै अधिकार Political Right हो । Political Right केवल नागरिकलाई मात्र प्राप्त हुने । ■ नागरिक भनी चिनाउने नागरिकताको प्रमाणपत्रको अभावमा सम्बन्धित व्यक्ति खास देशमा लामो समयदेखि बसोबास गरिआएको हो भन्ने चिनाउने अन्य जुनसुकै परिचयपत्रको आधारमा मतदान गर्ने अधिकारप्राप्त हुँदैन । त्यसरी बसोबास गरेको भन्ने प्रमाण वा नागरिकता प्राप्त गर्नसक्ने भन्ने योग्यताले नागरिकताको प्रमाणपत्रलाई Substitute वा Replace गर्न सक्तैन । नागरिक र राजनीतिक अधिकार प्रयोग गर्ने अधिकार नागरिकले मात्र प्राप्त गर्दछ । त्यस्तो अधिकार प्रयोग गर्न नागरिकताको प्रमाणपत्र

	<p>प्राप्त गरेको हुनुपर्ने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ नेपाली नागरिक हुन योग्यता पुगेको सबैले नेपाली नागरिकताको प्रमाणपत्र लिने पछि भनी बाध्य गर्न नसक्ला तर कसैले नेपालको नागरिकको हैसियतले यो देशमा आफ्नो Voting Right माफ्ट Political Right Exercise गर्ने हो भने आफूलाई परिचय गराउन नागरिकताको प्रमाणपत्र लिनुपर्ने । ■ मतदाता नामावलीसम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा ११(१) मा “नागरिकताको प्रमाणपत्र” भन्ने शब्दावली स्पष्ट हुँदाहुँदै नागरिकताको प्रमाणपत्रलाई नै Substitute गर्ने गरी अन्य कागजात विधायिकाले थप्न सक्ने । मतदाता नामावलीमा नाम दर्ता गर्न नागरिकताको प्रमाणपत्रको अपरिहार्यतालाई कायमै राखी नागरिकताको प्रमाणपत्र केही गरी अस्पष्ट वा द्विविधाजनक देखिएमा नागरिकताको प्रमाणपत्रको Corroboration र Verify को लागि मात्र जग्गाधनी प्रमाणपूर्जालगायत उपदफा (१) र (२) मा उल्लेख भएका अन्य कागजपत्रहरू नाम दर्ता अधिकारीले माग गर्नसक्ने । ■ संविधानले परिकल्पना गरेको संवैधानिक सर्वोच्चताको सिद्धान्तलाई व्यवहारमा कार्यान्वयन गर्नका लागि धारा १०७ द्वारा यस अदालतलाई प्रदत्त असाधारण अधिकारको Pivotal Role रहेको छ । यस अदालतको उक्त असाधारण अधिकारलाई विधायिकाले बनाएको कुनै पनि कानूनले नियन्त्रण वा सीमित गर्न नसक्ने । ■ मतदाता नामावलीका विषयमा निर्वाचन आयोगले गरेको कामकारवाहीउपर कुनै अदालतमा कुनै प्रश्न उठाउन सकिने छैन भनी मतदाता नामावलीसम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा २५ मा उल्लेख भएको व्यवस्थाले संविधानको धारा १०७ द्वारा यस अदालतलाई प्रदत्त असाधारण क्षेत्राधिकारलाई उपेक्षा (Ignore) गर्ने, अनादर (Dishonor) गर्ने, निस्तेज तुल्याउने वा कुनै पनि रूपबाट सीमित वा नियन्त्रित गर्न नसक्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५३६, वैशाख, पृष्ठ ३९</p>
<p>४.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ कानूनले अधिकार नभएको निकायको नाममा परमादेश जारी हुन नसक्ने । ■ परमादेशको आदेश जारी हुनको लागि कानूनी हक र कानूनी दायित्व विद्यमानता हुनु पर्दछ । अर्थात् परमादेशको आदेश कानूनी कर्तव्य पालना गर्न लगाउने सशक्त उपचार हो । त्यसैले कानूनविपरीत कार्य गर्न लगाउन यो आदेश जारी गर्न नमिल्ने । ■ मोहियानी हकको पूर्जा दिने दायित्व गुठी संस्थानको नभई भूमिसुधार अधिकारीको भएको अवस्थामा कानूनले अधिकार नभएको निकाय गुठी संस्थानको नाउँमा परमादेशको आदेश जारी गर्न कानूनतः नमिल्ने । ■ मोही हक दिने दिलाउने वा यससम्बन्धी प्रश्न समावेश भएको विषय हेर्ने निकाय जिल्ला अदालत नभएको र त्यस्तो मोही हकको दर्ता गरी प्रमाणपूर्जा दिने कार्य गर्ने अधिकारप्राप्त निकाय पनि गुठी संस्थान भएको भन्ने कानूनमा नदेखिएको अवस्था र स्थितिमा त्यस्तो निकायउपर परमादेश जारी हुन नसक्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५३७, वैशाख, पृष्ठ ६२</p>
<p>५.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ मुक्त कमैयालाई विभिन्न सुविधा र सहूलियत दिइएको देखिँदा सो निर्णयबाट प्रदान गरिएको सुविधा सहूलियतलाई संवैधानिक वा कानूनी हक भन्न मिल्ने यो संवैधानिक हक सिर्जना भएको भनी सम्झन मिल्ने हुँदैन । मन्त्रपरिषदका निर्णय प्रशासकीय वा नीतिगत निर्णयसम्म हुने । त्यस्तो प्रशासकीय निर्णयको न्यायिक पुनरावलोकन गर्न नमिल्ने । ■ संविधानमा व्यवस्था भएका राज्यका निर्देशक सिद्धान्तअन्तर्गतका व्यवस्थाहरू राज्यले पूरा गर्नुपर्ने र नगरेको अवस्थामा अदालतबाट प्रचलन गराई माग्न पाउने प्रकृतिका व्यवस्था होइनन् । यस्ता हक प्रचलन गराउन अदालत बाध्य हुँदैन । यी व्यवस्थाहरू राज्यको स्रोत साधन र क्षमताले भ्याएसम्म क्रमशः लागू गर्दै लैजाने सरकारका लागि सामान्य मार्गदर्शन वा सकारात्मक प्रकृतिका (Positive

	<p>Right) हक मात्र हुन् । त्यसकारण यस्ता हकहरू प्रचलन गराउन अदालतले वाध्य पार्न उपयुक्त र न्यायसंगत नहुने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ प्रशासनिक निर्णयबाट संविधान प्रदत्त हक हनन भएको नदेखिँदा त्यस्तो निर्णयको पुनरावलोकन, संशोधन परिमार्जन वा परिवर्तन गर्न प्रशासनिक निकाय वा पदाधिकारीको रूपमा सम्बन्धित मन्त्री वा नेपाल सरकार मन्त्रपरिषद्को व्यवस्था भइरहेको अवस्थामा त्यस्ता निकायको क्षेत्राधिकारभित्रको विषयमा अदालतले हस्तक्षेप गरी प्रशासकीय निर्णयको न्यायिक पुनरावलोकन गर्न नमिल्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५६०, जेट, पृष्ठ २८८</p>
६.	<ul style="list-style-type: none"> ■ २०२१ सालमा जारी भएको भूमिसम्बन्धी ऐनले ४६ वर्षको कालखण्डमा कतिपय व्यवहारहरूलाई मौलिक रूपबाट र कतिपय व्यवहारहरूलाई संशोधित रूपबाट नियमित गरिआएको परिप्रेक्ष्यमा ती व्यवहारहरूको वैधतालाई समेत प्रभावित तुल्याउने गरी हाल आएर उक्त ऐनको हदबन्दीसम्बन्धी मौलिक व्यवस्थालाई नै असंवैधानिक घोषित गरिपाउँ भन्ने दावी न्याय र औचित्यको दृष्टिकोणबाट समेत पुग्न नसक्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५६१, असार, पृष्ठ ३५९</p>
७.	<ul style="list-style-type: none"> ■ सीमित समयको लागि कार्यपालिकाद्वारा ऐनको रूपमा जारी हुने अस्थायी वा वैकल्पिक प्रकृतिको अध्यादेशको कानूनी व्यवस्था बहाल रहेको अवस्थामा उत्पत्ति भएको वा सोबमोजिम प्रारम्भ गरिएको कारवाहीको प्रक्रिया अध्यादेशको अवधि समाप्त भई निष्क्रिय रहेको अवस्थामा उक्त शुरु भएको प्रक्रिया वा कामकारवाही अन्त्य नभएसम्म सो अध्यादेशको व्यवस्थाअनुसार भएको कामकारवाही सम्पन्न नहुँदै निष्क्रिय भएको कारणले साविकमा रहेको कानूनी व्यवस्था नै लागू हुने भनी व्याख्या गर्नु कानून व्याख्यासम्बन्धी ऐनको व्यवस्थाविपरीत हुने । ■ जारी भएको अध्यादेशको अवधि समाप्त भई ऐनको रूप लिन नसके पनि सोको परिणाम पनि ऐन खारेज भएपछिको परिणाम जस्तै हुने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५७०, असार, पृष्ठ ३६५</p>
८.	<ul style="list-style-type: none"> ■ सिङ्गे देशलाई Lead गरी देशको आर्थिक विकास गर्ने, वैदेशिक नीति सञ्चालन गर्ने, देशको अन्तर्राष्ट्रिय सीमा संरक्षणदेखि लिएर आन्तरिक सुरक्षा समेत गर्ने संवैधानिक कर्तव्य बोकेको प्रधानमन्त्रीले बहुमतद्वारा विधायिका संसदको Confidence प्राप्त गर्नुपर्छ । देशको प्रधानमन्त्रीको पद कम्पनी ऐनबमोजिम गठन भएको कुनै कम्पनीको साधारण सभाबाट कुनै पदाधिकारी निर्विरोध निर्वाचन हुने पद जस्तो होइन । संसदीय व्यवस्थामा प्रधानमन्त्रीको अध्यक्षता गठन हुने मन्त्रपरिषद्को निर्वाचनमा निर्विरोधको कुनै स्थान हुँदैन । राजनीतिक दलको लागि आफ्नो उम्मेद्वार निर्विरोध हुन सक्छ तर सरकार प्रमुख बन्न विधायकहरूको बहुमत प्राप्त गर्नुपर्ने । ■ नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा ३८(२) को प्रयोजनको लागि व्यवस्थापिका संसदमा निर्वाचन हुँदा उपस्थित संख्याको बहुमतको आधारमा प्रधानमन्त्री निर्वाचन हुने हुँदा त्यस्तो विषयमा यस अदालतले संविधानसभा (व्यवस्थापिका संसदको कार्य सञ्चालन) नियमावली, २०६५ को नियम २२ अनुसार प्रस्ताव रद्द हुने नहुने वा कुनै खास व्यक्तिलाई प्रधानमन्त्री घोषणा गर भन्ने आदि व्यवस्थापिका-संसदको आन्तरिक कामकारवाहीमा यस अदालतले हस्तक्षेप गर्न नसक्ने । ■ संविधानअनुसार देशको प्रधानमन्त्री बहुमतको आधारमा निर्वाचित हुन्छ । प्रधानमन्त्रीको पद कुनै संस्थाको कुनै पदाधिकारी वा कुनै अन्य वित्तीय संस्थाहरूको कुनै पदमा साधारण सभाबाट एकलो उम्मेद्वार भएका कारण निर्विरोध निर्वाचित हुने पद जस्तो होइन । जनप्रतिनिधिहरूको बुद्धिमतापूर्ण स्वविवेकबाट मत दिएको आधारमा निर्वाचित हुने पद हुँदा प्रधानमन्त्रीको निर्वाचनमा यस अदालतले हस्तक्षेप गर्न नसक्ने । ■ धारा ३८(२) र धारा ५५ मा उपस्थित विधायकहरूले प्रस्तावको पक्ष वा विपक्षमा मत दिन सक्छन् तर

	<p>उपस्थित भइकन Abstain गर्नसक्ने नदेखिँदा व्यवस्थापिका-संसदको हकमा मात्र धारा ३८(२) र धारा ५५ को प्रयोजनको लागि मत दिन्न भन्ने शब्द धारा ३८(२) र धारा ५५ सँग बाभेको भन्नु पर्ने हुन्छ। संसदीय परम्पराअनुसार विधायकहरूले धारा ३८(२) को यस्तो महत्वपूर्ण प्रस्तावमा पक्ष वा विपक्षमा मतदान गर्नेपर्ने।</p> <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५७१, असार, पृष्ठ ३७३</p>
<p>९.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ करारीय आधारमा भाडामा लिनेदिने सम्झौता भएपछि सोही सम्झौताका शर्तको अधीनमा रही दुवै पक्षले आ-आफ्नो आचरण र व्यवहार गर्नु बाञ्छनीय मानिन्छ। भाडामा बसेको अवधिमा बसोवासका लागि आवश्यक पर्ने न्यूनतम पूर्वधार, सुविधा र वातावरण खोज्नु भाडावालको अधिकार हुन सक्छ तर त्यतिकै भरमा भाडामा बसिएको सम्पत्ति वा घरमाथि नै भाडावालको बसोवासको दीर्घकालीन अधिकार स्थापित (Right to Habitat) हुन्छ भन्न नमिल्ने। ■ घर बहालको सम्बन्धमा अन्य खास कानूनी व्यवस्था नभएको र भएको व्यवस्था घर बनाउनेको ८ नं. लाई पनि बदर गर्ने हो भने मुलुकमा घर बहाल सम्बन्धमा कानूनविहीन अवस्था सिर्जना हुन जान्छ। यसबाट घर बहालमा दिनेभन्दा घर बहालमा बस्ने व्यक्ति नै असुरक्षित हुने स्थिति रहन्छ, जुन सार्वजनिक हितको स्थिति नदेखिने। ■ घर बहालमा दिन कर लगाउन वा बहालमा बसेको आधारमा घरधनीको विरुद्ध बहालवालाकै बसोवासको हक हुने गरी सर्वसामान्य व्यवस्था गर्नुपर्छ भन्न न्यायसंगत र कानूनसंगत नहुने। ■ बहालमा बस्ने अधिकारलाई बसोवासको आधारभूत मानव अधिकारबाटै बञ्चित हुने अवस्थाको जस्तो समकक्षमा राखेर बुझ्न वा अर्थ गर्न नमिल्ने। <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५७८, असार, पृष्ठ ४१३</p>
<p>१०.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ नियमावलीले निर्दिष्ट गरेको न्यूनतम संख्यामा नघट्ने गरी अधिकतम कति माननीय न्यायाधीशहरू रहेको विशेष इजलास तोक्ने भन्ने कुरा सर्वोच्च अदालत नियमावली, २०४९, नियम ९ बमोजिम प्रधान न्यायाधीशको स्वविवेकमा निर्भर रहने देखिन्छ। कुनै मुद्दाको विषयवस्तु र त्यसको गाम्भीर्यताको आधारमा न्यूनतम तीन सदस्यदेखि सर्वोच्च अदालतमा उपलब्ध भएसम्मका सम्पूर्ण माननीय न्यायाधीशहरू समावेश भएको इजलास गठन हुने गरेका विगतका दृष्टान्त र न्यायिक अभ्यास रहेकोले यस सम्बन्धमा कुनै द्विविधा हुनुपर्ने अवस्था नदेखिने। ■ सार्वभौम अधिकारअन्तर्गत जनताबाट बनाइने संविधानमा संवैधानिक वा कानूनी विषयवस्तुका साथै राजनीतिक औचित्यताका विषयवस्तुहरू अन्तर्निहित रहने हुँदा संविधान निर्माणको सम्बन्धमा कानूनी वा वैधानिक रूपमा कुनै प्रश्न उठाउने अधिकार कोही कसैलाई नहुने। ■ संविधानको संशोधन सोही संविधानले सिर्जना गरेको निकाय अर्थात् व्यवस्थापिकाबाट हुने हुँदा निरपेक्ष ढंगबाट संशोधन हुन सक्दैन। संविधानको मर्म र भावनाप्रतिकूल मूल संविधानको मौलिक स्वरूप र संरचना नै क्षतविक्षत हुने गरी संशोधन गर्ने अधिकार संविधानअन्तर्गतकै निकाय व्यवस्थापिकालाई पनि नहुने। ■ सामान्यतः संविधानको संशोधनले हासिल गर्न खोजेको राजनीतिक उद्देश्य वा प्रयोजनका सम्बन्धमा न्यायिक पुनरावलोकन हुन नसक्ने मान्यता रहेको भए तापनि त्यसमा निहीत रहेका कानूनी वा संवैधानिक वैधताका प्रश्नहरू न्यायिक पुनरावलोकनको दायराभन्दा बाहिर पर्न नसक्ने। ■ संविधान राजनीतिक र कानूनी विषयहरू सम्मिश्रण भएको साझा दस्तावेज हुँदा यसमा अन्तर्निहित संवैधानिक वा कानूनी पक्षमा प्रश्न उठाई अदालतसमक्ष ल्याइएको विवादमा राजनीतिक प्रश्नहरू पनि सन्निहित रहेको र संवैधानिक वा कानूनी वैधताका प्रश्नको निरूपणको प्रभाव राजनीतिक संविधानवाद (Political Constitutionalism) मा पर्न सक्छ भन्ने कुराको आडमा संविधानको अन्तिम व्याख्या गर्ने अधिकार भएको यस अदालत संविधानप्रदत्त संवैधानिक दायित्वबाट पछि हट्न नसक्ने र नमिल्ने।

	<ul style="list-style-type: none"> ■ कुनै पनि निकायले संविधानबमोजिम नै आफ्ना कामकारवाहीहरू सञ्चालन गर्नु संवैधानिक र वैधानिक अपेक्षाभित्रै पर्ने हुँदा संविधान संशोधनका सम्बन्धमा अन्तरिम संविधानको दायरा नाघिएको हो, होइन र उक्त संशोधनमा कुनै प्रक्रियागत त्रुटि भएको छ, छैन भन्ने जस्ता संवैधानिक र कानूनी वैधताका प्रश्नहरूको निरूपण यस अदालतबाट हुन नसक्ने कुनै वस्तुगत र विवेकसम्मत कारण नदेखिने । ■ कुनै पनि संविधानमा रहेका केही महत्वपूर्ण व्यवस्थाहरूलाई संविधानबाट भ्रिकिर्दिदा कुनै अमुक संविधान जारी हुँदाको मूल उद्देश्य, स्वरूप र चरित्र नै कायम रहन सक्दैन भने त्यस्तो विषयलाई आधारभूत विशेषता मान्नु पर्ने । ■ संविधान संशोधन गर्ने अधिकार सामान्य व्यवस्थापकीय अधिकारभन्दा विशिष्ट भए पनि सो अधिकार संविधान निर्माण गर्ने अधिकार (Constituent Power) सरह मान्न मिल्दैन । त्यो संविधान निर्माणको अधिकारअन्तर्गत सीमित रूपमा प्रत्यायोजित अधिकार मात्रै हो । प्रत्यायोजित अधिकार प्रयोग गर्दा संविधान संशोधनको नाममा संविधानको मौलिक स्वरूप नै परिवर्तन गर्ने अर्थात् आधारभूत मूल्य मान्यतामा नै परिवर्तन ल्याउने गरी अधिकार सुम्पेको मान्न मिल्दैन । यो सीमालाई संविधान संशोधनको क्रममा विशेषरूपमा विचार गर्नुपर्ने । ■ संविधानसभाबाट नयाँ संविधान बनाउने कुराको उद्घोष अन्तरिम संविधानको प्रस्तावनादेखि नै गरिएको र निर्वाचन हुनुपूर्व कार्यकाल निश्चित गरिएबाट सो व्यवस्था जनताबाट समेत अनुमोदित भएको मान्नुपर्ने । ■ सामान्य अवस्थामा राज्यका हरेक अङ्गको काम कारवाही संविधानको अक्षर र भावनाअनुकूल गरिनु पर्दछ, र सोअनुरूप नगरिएमा त्यस्तो काम कारवाहीलाई वैधानिकता दिन मिल्दैन । तर राष्ट्रको जीवनमा पनि असाधारण र असहज परिस्थिति आउन सक्ने सम्भावना हुन्छ । यस्तो असहज परिस्थितिबाट राष्ट्रलाई जोगाउन तत्कालीन परिस्थितिमा निश्चित काम कारवाहीहरू सञ्चालन गर्नुपर्ने हुन्छ । यस्तो स्थितिमा सरकारबाट भएका कामकारवाहीहरू संविधानले सामान्य अवस्थाका लागि निर्धारण गरेका प्रावधानअनुकूल नदेखिए पनि आवश्यकताको सिद्धान्त (Doctrine of Necessity) अनुसार औचित्यपूर्ण हुन सक्ने । ■ आवश्यकताको सिद्धान्त लागू हुन उत्पन्न भएको अनिवार्यता कानूनले सम्मान गर्ने खालको हुनु आवश्यक हुन्छ । अनिवार्यताको कुरा उठाउने पक्षले त्यस्तो घटना वा परिस्थितिबाट बच्नको लागि गर्न सकिने सबै उपाय गरेको भन्ने देखिनु पर्छ । जुन अनिवार्यताको कारणले काम हुन नसकेको हो सो कुराको औचित्य सावित हुनुपर्ने । ■ अन्तरिम संविधानमा अन्तरनिहीत जतिसक्दो चाँडो जनताले आफ्नो संविधान आफैँ बनाउने भावनाको कार्यान्वयनको लागि धारा ६४ को आधारभूत सिद्धान्तप्रति अविचलित आस्था राखी राख्न जरुरी देखिन आउँछ । फेरि, यसको प्रयोग गर्दै कार्यकाललाई अनावश्यक रूपमा लम्ब्याउँदै जाने वा अनन्तता दिने प्रयत्न गरियो भने त्यो अन्तरिम संविधानको मर्म र सार्वभौम जनताको मतदानबाट व्यक्त ईच्छा तथा निर्देशविपरीत हुन जाने ।
<p>११.</p>	<p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५८८, साउन, पृष्ठ ५४५</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ भैरहेको कानूनी व्यवस्थाले मौलिक हकउपर अनुचित वन्देज लगाएको वा अन्य कुनै कारणले कुनै कानून संविधानसँग बाभिएको अवस्था भए असाधारण अधिकारक्षेत्र ग्रहण गरी यस अदालतले अमान्य र बदर घोषित गर्ने हो । कानून प्रणाली एवं सामाजिक संरचना परिवर्तन गर्ने वा भैरहेको कानूनमा थप व्यवस्था गरी कानून संशोधनको विषयमा आदेश जारी गर्ने कार्य सामान्यतः अदालतको होइन । साथै कानूनमा यस किसिमको व्यवस्था थप गर्नु भनी सामाजिक अभियन्ता (Social Engineering) को रूपमा अदालतले व्यवस्थापिकाको काम गर्न नमिल्ने । ■ कानून प्रणाली एवं सामाजिक संरचना परिवर्तन गर्ने वा भैरहेको कानूनमा थप व्यवस्था गरी कानून संशोधनको विषयमा आदेश जारी गर्ने कार्य सामान्यतः अदालतको होइन । के कस्तो कानून प्रणालीको

	<p>विकास गर्ने भन्ने विषय राज्यको नीतिगत विषय हो। यस्तो राज्यको छुट्टै अङ्गको अधिकारउपर न्यायपालिकाद्वारा प्रत्यक्ष हस्तक्षेप हुने गरी आदेश जारी गर्न नमिल्ने।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ फौजदारी प्रकृतिको कसूरको परिभाषा विधायिकी नीति (Policy) को विषय भएकोले मौजुदा परिभाषा र व्यवस्थाहरूमा नीतिगत रूपमा अदालतले कुनै आदेश वा निर्देश गर्न नमिल्ने। ■ कानून वा कसूरको परिभाषामा कुनै शब्द थप गर्ने वा नगर्ने भन्ने कुरा नितान्त विधायिकी कार्यक्षेत्रको विषय हो। वहाल रहेको कानूनी व्यवस्था महिला र पुरुषबीच भेदभावपूर्ण छ भने पनि सो व्यवस्था बदरको माग नगरेको अवस्थामा कुनै कानूनी व्यवस्थालाई भेदभावपूर्ण भनी संशोधन गर्न आदेश दिँदा कानूनको वाध्यकारितामा प्रश्न उठ्न सक्ने हुन्छ, त्यस्तो अवस्था संविधानतः स्वीकार्य पनि नमानिने। <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५८९, साउन, पृष्ठ ५७९</p>
<p>१२.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ सरकारले स्थानीय निकायको स्वायत्तताभित्रको कुनै विषयमा नियामक, नियन्त्रक वा हस्तक्षेपकारी भूमिका निर्वाह गर्न खोज्यो भने त्यस्तो कार्य विकेन्द्रीकरण एवं अधिकार निक्षेपणको मान्यताप्रतिकूल भई पुनः अधिकारको केन्द्रीकरणमै रुपान्तरण हुन जाने र स्थानीय स्वायत्तता र स्वशासनको मूल आधार र मान्यतासमेत नष्ट हुने। ■ कुनै पनि स्वशासित वा स्वायत्त निकायले संगठनात्मक स्वायत्तता, आर्थिक, प्रशासनिक वा व्यवस्थापकीय स्वायत्तता र कार्यगत स्वायत्तताहरूको पूर्ण उपभोग गर्न पाउने अन्तरनिहित अधिकार हो भन्न सकिन्छ। यस्तो स्वायत्तताअन्तर्गत अर्थ संकलन गर्ने, परिचालन गर्ने, आफ्नो उद्देश्य हासिल गर्न आवश्यक नीति तथा कार्यक्रम बनाउने, यसको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न आवश्यक कर्मचारी भर्ना गर्ने, कर्मचारीहरूको योग्यता तथा सेवाका शर्तहरू निर्धारण गर्ने र कार्यालय स्थापना तथा विस्तार गर्नेजस्ता प्रशासनिक एवं व्यवस्थापकीय कार्यहरू पर्ने। ■ स्थानीय निकायहरूलाई कर्मचारीको दरबन्दी सिर्जना गर्ने र कर्मचारी नियुक्त गर्ने विषयमा स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन, २०५५ ले पूर्ण स्वायत्तता प्रदान गरेको देखिएको अवस्थामा उक्त नियमावलीको नियम २१३ग(१) ले नगरपालिकाले नगर प्रहरीको नयाँ दरबन्दी सिर्जना गर्दा नेपाल सरकारको पूर्व स्वीकृति लिनुपर्ने गरी गरेको संशोधित व्यवस्था नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ र स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन, २०५५ ले आत्मसात गरेको स्थानीय स्वायत्त शासनसम्बन्धी आधारभूत मान्यताको विपरीत भई उक्त संविधानको धारा १३९(१) र जन्मदातृ ऐन स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन, २०५५ को प्रस्तावना एवं दफा ३, ८१, २४९, २५२ र २५५(२) समेतसँग बाझिने। <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६०६, मदौ, पृष्ठ ७१९</p>
<p>१३.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ न्यायिक प्रक्रियाको मेरुदण्ड स्वतन्त्रता, सक्षमता र निष्पक्षता नै हो। नागरिकहरूको न्यायमा सहज पहुँच तथा स्वच्छ र शीघ्र सुनुवाइले न्याय प्रणालीप्रति उनीहरूको विश्वास पलाउँदछ। कुनै पनि निकाय वा अधिकारीले स्वतन्त्रतापूर्वक कार्य गर्नको लागि अन्य निकायको हस्तक्षेप वा दबाव विद्यमान रहनु हुँदैन। यसको लागि संस्थागत र कार्यात्मक दुवै स्वतन्त्रता आवश्यक पर्दछ। सक्षमतापूर्वक न्याय सम्पादनको लागि सम्बन्धित विषयवस्तु तथा सारभूत कानूनको ज्ञान, न्यायिक कार्यविधि सञ्चालनका लागि पर्याप्त अनुभव, तालीम आदिको जरुरत पर्ने। ■ अदालत वा न्यायाधीशमार्थ कसैको दबाव र हस्तक्षेपलाई स्वीकार गर्ने हो भने न्याय दुर्लभ बन्न पुग्दछ। कानून र न्यायका मान्य सिद्धान्तका आधारमा नभई पहुँच र प्रभावका आधारमा न्यायिक निर्णय आउने अवस्थामा अन्तत्वोगत्वा न्याय प्राप्त गर्ने नागरिक हक नै कुण्ठित हुने स्थिति सिर्जना हुन्छ। नागरिकको जीवन, स्वतन्त्रता र हक अधिकारसम्बन्धी महत्वपूर्ण विषयमा निर्णय गर्ने क्षेत्राधिकार भएको यस्तो निकाय वा अधिकारीलाई अरुको हस्तक्षेप, दबाव वा प्रभावमा राख्दा न्यायिक कार्यमा विचलन आउन सक्दछ। त्यसैले न्यायिक निकाय वा अधिकारीको हित रक्षार्थ नभई नागरिकहरूको न्याय प्राप्त गर्ने हकको सम्मान र सुनिश्चितताको लागि न्यायिक स्वतन्त्रताको अपरिहार्यता रहने। ■ न्यायिक स्वतन्त्रताको अवधारणाको प्रत्यक्ष सम्बन्ध विधिको शासन र लोकतन्त्रसँग जोडिएको छ।

<p>जीवन्त र व्यवहारिक लोकतान्त्रिक पद्धतिको अस्तित्व कायम राखिराख्नको लागि न्यायिक स्वतन्त्रता अपरिहार्य तत्व हो । विधिको शासन कायम राख्नको लागि न्यायिक निकायलाई कार्यपालिका लगायतका राज्यका अन्य निकाय वा पदाधिकारीबाट स्वतन्त्र राख्नै पर्ने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ प्रमुख जिल्ला अधिकारी कार्यपालिकाको प्रत्यक्ष नियन्त्रण र निर्देशनमा काम गर्ने प्रशासनिक अधिकारी हो । कार्यपालिकीय संरचनाको महत्वपूर्ण अवयव वा पद्धतिभित्र रहेको जिल्ला प्रशासन कार्यालय र प्रमुख जिल्ला अधिकारीको सरकारभन्दा पृथक र स्वतन्त्र अस्तित्वको खोजी गर्न तथा सोभन्दा अलग भूमिकाको अपेक्षा गर्न सकिँदैन । जिल्लाको प्रशासनिक प्रमुखका रूपमा सरकारको उपस्थितिको प्रतीकका रूपमा रहेको प्रमुख जिल्ला अधिकारीले सरकारको नीति निर्देशनभन्दा बाहिर गई काम गर्नसक्ने अवस्थाको परिकल्पना हुन नसक्ने । ■ व्यक्तिलाई असीमित कैद गर्ने न्यायिक क्षेत्राधिकार सरकारको प्रशासनिक अधिकारीलाई दिइएको स्थितिबाट अल्पमतमा रहेका नागरिकहरूको हक अधिकार राज्य संयन्त्रबाटै दुरुपयोग हुन सक्ने सम्भावनालाई उजागर गरिरहेको हुँदा यस्तो अभ्यासलाई स्वतन्त्र न्यायपालिकाको मूल्य र मान्यताअनुरूप मान्न नसकिने । ■ एक प्रकृतिको ज्ञान, अनुभव, जिम्मेवारी र वातावरणमा रहेको अधिकारीबाट अर्को प्रकृतिको नतिजाको अपेक्षा गर्नु स्वाभाविक र विवेकसम्मत हुन नसक्ने । ■ नियुक्तिका लागि कानूनी शिक्षा तथा कानून वा न्यायिक कार्यविधिसम्बन्धी आधारभूत तालीमको अनिवार्यता नहुने प्रमुख जिल्ला अधिकारीलगायतका प्रशासनिक अधिकारीहरूलाई गम्भीर प्रकृतिका फौजदारी मुद्दा सुनुवाइ गरी कैद सजाय गर्ने क्षेत्राधिकार दिइएबाट निजहरूले सक्षमतापूर्वक न्यायिक कार्य सम्पादन गर्नसक्ने अवस्था देखिन नआउने । ■ कार्यपालिकाको सम्पूर्ण नियन्त्रण र निर्देशनमा रहने तथा न्यायिक चरित्रको अंश न्यून रहेको हुँदा प्रमुख जिल्ला अधिकारीलगायत प्रशासनिक अधिकारीबाट प्रयोग हुने न्यायिक अधिकारक्षेत्रलाई स्वतन्त्र र सक्षम मान्न सकिने विवेकसम्मत आधार नदेखिने । ■ सुरक्षा प्रशासनसम्बन्धी विषयमा कुनै न कुनै रूपमा प्रमुख जिल्ला अधिकारीको विभागीय पूर्वाग्रह रहने हुँदा निजलाई सुम्पिएका न्यायिक अधिकारक्षेत्र निष्पक्ष रूपमा सम्पादन हुन नसक्ने । ■ कार्यपालिका अर्थात् सरकारको प्रशासकीय अधिकारीलाई न्यायिक स्वतन्त्रता, निष्पक्षता र नियन्त्रणका न्यूनतम मापदण्ड बेगर सरकार वादी भै चलाइने त्यस प्रकृतिका गम्भीर फौजदारी मुद्दा हेर्न पाउने गरी कानूनमार्फत् अधिकारक्षेत्र सुम्पिएबाट स्वच्छ र निष्पक्ष न्याय प्राप्त गर्ने नागरिकको मौलिक मानव अधिकारको प्रत्याभूति हुने अवस्था नदेखिने । ■ न्यायिक निर्णय गर्ने क्षमता, उपयुक्त कार्यविधि, भौतिक पूर्वाधार, जनशक्ति, निर्णय कार्यान्वयन गर्ने संयन्त्र, न्यायिक अनुशासन, जिम्मेवारी र मूल्याङ्कनको आधारभूत व्यवस्था बेगर राज्यले विभिन्न विभागहरूमार्फत् कामगर्दा विभागीय सुगमता र सहजतालाई ध्यानमा राखी न्यायलाई नै हतियारको रूपमा प्रयोग गर्ने हिसावबाट कुनै पनि अधिकारीलाई फौजदारी अधिकारक्षेत्र सुम्पनु उचित देखिँदैन । न्यायिक प्रक्रियाको आधारभूत मर्म र भावनाको प्रयोग र पालनाबेगर न्याय गरेको अनुभूति हुन नसक्ने । ■ कार्य प्रकृति, विशेषज्ञता र विभागीय उत्तरदायित्वसँग असम्बन्धित विषयमा पनि नियमित अदालत वा न्यायाधिकरणकै प्रतिस्थापन गर्ने गरी वा सो सरह व्यवहार गरी नितान्त प्रशासकीय प्रकृतिको काम गर्ने अधिकारीलाई असीमित वा व्यापक प्रकृतिको न्यायिक अधिकार सुम्पनु न्यायको मान्य सिद्धान्त एवं संवैधानिक व्यवस्था, अन्तराष्ट्रिय मान्यता र व्यावहारिकताको हिसावले पनि नमिल्ने । ■ प्रशासकीय अधिकारीलाई छोटो अवधिको कैद वा जरीवाना हुने सामान्य किसिमको विभागीय कामकारवाहीसँग सम्बन्धित विषयका न्यायिक जवाफदेहीमा सीमित गर्नेतर्फ मुख्य विचार गर्नुपर्ने । ■ प्रशासनिक अधिकारीले प्रयोग गर्ने न्यायिक क्षेत्राधिकारको प्रयोगमा स्वतन्त्रता, सक्षमता र निष्पक्षताका

	<p>आधारहरूलाई सुनिश्चित गरिनुका साथै कानूनको उचित प्रक्रिया र न्यायिक पुनरावलोकनको प्रत्याभूति पनि सँगसँगै गरिनु पर्ने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ कुनै पनि प्रशासनिक अधिकारीलाई न्यायिक क्षेत्राधिकार तोक्नुपूर्व सो विषयलाई न्यायिक क्षेत्राधिकारबाट पृथक राख्न पर्ने हो होइन भन्ने कुरामा ध्यान दिनुका साथै त्यस्तो अधिकारको दुरुपयोग हुन नपाउने अर्थात् स्वतन्त्र, सक्षम र निष्पक्षतापूर्वक कार्य हुन सक्ने आधारभूत तथा न्यूनतम मापदण्डहरूको सुनिश्चिततातर्फ समेत विधायिकाले गम्भीर ध्यान पुऱ्याउनु पर्ने । ■ कानूनी रिक्तताको पूर्ति वा प्रबन्ध न्यायिक निर्णय वा आदेशबाट हुन नसक्ने र व्यवस्थापिकाबाट सम्बन्धित कानूनमा आवश्यक सुधार र परिमार्जन भै कार्यपालिकाबाट उचित प्रबन्ध गर्न केही समय लार्ने भएको हुँदा वर्तमान संक्रमणकालीन अवस्थामा थप जटिलता र अन्यौलता आउने गरी कानूनहरू अमान्य घोषित गरिहाल्नु उचित र विवेकसम्मत हुन नसक्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६४२, कात्तिक, पुष १०८३</p>
<p>१४.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ सरकारलाई भएको कुनै अधिकार मन्त्रपरिषद् स्वयंले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशित गरी कुनै पदाधिकारीलाई प्रत्यायोजन नगरेसम्म सरकारलाई भएको अधिकारको प्रयोग मन्त्रपरिषद् बाहेकको अन्य निकाय वा पदाधिकारीबाट हुन नसक्ने । ■ बैदेशिक रोजगारको इजाजतपत्रवालालाई जरीवाना गर्ने र इजाजतपत्र नै रद्द गर्ने कार्य मन्त्रपरिषद् स्वयंले गर्न सम्भव नहुने अवस्था भएमा सो अधिकार बैदेशिक रोजगार ऐनको दफा २६ बमोजिम नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशित गरी कुनै अधिकारीलाई प्रत्यायोजन गरिनु पर्ने र उक्त अधिकारीले आफूलाई प्राप्त प्रत्यायोजित अधिकारअन्तर्गत इजाजतपत्र रद्द गर्ने निर्णय गरेको अवस्थामा मात्रै त्यस्तो निर्णयलाई सरकारबाट भए सरह मान्न सकिने देखिन आउँछ । त्यसरी अधिकार प्रत्यायोजन नगरेको अवस्थामा ऐनको दफा २४(१) को अधिकार मन्त्रपरिषद् बाहेक श्रम तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रीस्तरबाट प्रयोग हुन नसक्ने । ■ कार्य विभाजन नियमावली सरकार मातहतका विभिन्न मन्त्रालयहरू बीच कार्य विभाजन गरी ती मन्त्रालयहरूले गर्नुपर्ने कार्यहरूको वर्गीकरण गर्ने उद्देश्यले जारी भएको देखिएको, तर प्रस्तुत विवादको बैदेशिक रोजगार ऐन, २०४२ को दफा २४(१) को अधिकार सरकारले मात्र प्रयोग गर्न सक्ने गरी ऐनमा नै व्यवस्था भएको र ऐनको दफा २६ बमोजिम मन्त्रपरिषद्ले सो अधिकार प्रत्यायोजन समेत नगरेको अवस्थामा उक्त कार्य विभाजन नियमावली, २०५७ को अनुसूची २ को देहाय (१८) अन्तर्गत श्रम तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालयलाई बैदेशिक रोजगारसम्बन्धी कामको व्यवस्थापन गर्ने गरी सूचिकृत गरिएको कार्य विभाजनले ऐनको दफा २६ बमोजिम अधिकार प्रत्यायोजन भए सरहको हैसियत प्राप्त गरेको भन्ने अर्थ गर्न नमिल्ने । ■ कार्य विभाजन नियमावलीको अनुसूची २ को देहाय (१८),(६) को व्यवस्थाअन्तर्गत बैदेशिक रोजगार ऐन, २०४२ को दफा २४(१) को दण्डात्मक अधिकार समेत पर्दछ भनी व्याख्या गर्न नमिल्ने । ■ कार्य विभाजन नियमावलीले श्रम तथा यातायात मन्त्रालयको कार्यक्षेत्रभित्र पर्ने भनी विषयगत कुराको वर्गीकरण गरी दिएको विषयले सरकारलाई प्राप्त अधिकार समेत स्वतः प्रत्यायोजन गरेको मानिने हो भने ऐनको दफा २६ मा अधिकार प्रत्यायोजनसम्बन्धी छुट्टै व्यवस्था गरिरहनुको आवश्यकता र औचित्य नरहने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६४४, कात्तिक, पुष १११८</p>
<p>१५.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ स्पष्ट रूपमा अवधि कितान गरिएको कुरामा सोही अवधिभित्र कार्य सम्पन्न गरिनु पर्दछ । अन्तरिम संविधानको धारा ६४ मा संविधानसभामार्फत् संविधान निर्माणका लागि निर्दिष्ट गरिएको समयवधि केवल आलंकारिक मात्र हो भन्ने ठानिन नहुने । ■ अन्तरिम संविधान निर्माणका क्रममा संविधान निर्माताले सुविचारित रूपमा सो समयवधि राखी

संविधान निर्माणको कार्यलाई सुनिश्चितता प्रदान गरेको अवस्थामा त्यस्तो निश्चित प्रावधानलाई कुनै महत्व नै नदिई संविधान संशोधनको अधिकारअन्तर्गत संविधानसभाको कार्यकाल पटक-पटक वढाई संविधान कहिलेसम्ममा निर्माण हुन्छ भन्ने कुरालाई नै अनिश्चिततामा पार्ने अधिकार पनि अन्तर्निहीत हुन्छ भनी संविधानको धारा ६४ को मूल प्रावधानको मनोगत अर्थ गरिनु जनादेशप्रतिकूल हुन जान्छ। त्यस्तो अनिश्चय र सीमाहीन स्थिति सिर्जना हुने गरी संविधानसभा आफैले आफ्नो कार्यकाल वढाउँदै जानु संवैधानिक विधिशास्त्रको दृष्टिकोण समेतबाट मनासिव हुन नसक्ने।

- जनताले गरेका जायज अपेक्षाहरूलाई सम्बोधन गर्दै संविधानसभाले संविधान निर्माणको कार्यतालिका समेत सार्वजनिक गरेको अवस्थामा जनता संविधान निर्माणप्रति पूर्णरूपेण आश्वस्त बन्नु उनीहरूको वैध अपेक्षा (Legitimate Expectation) नै हो। जनताको त्यस्तो वैध अपेक्षालाई संविधान निर्माणको ऐतिहासिक जिम्मेवारी पाएको निकायले सम्मान गर्नु पर्दछ र तदनुरूपको जवाफदेहिता वहन गर्नु पनि पर्दछ। यदि यस्तो निकायबाट तोकिएको जिम्मेवारी निर्धारित समयमा पूरा नगरेर आफ्नो ईच्छाअनुकूल पटक-पटक म्याद थप गर्दै जाने हो भने त्यस्तो कार्यले निर्धारित कार्य सम्पन्न हुनेतर्फ अनिश्चितता र अन्यौलको अवस्था सिर्जना गर्नुको साथै त्यस्तो निकायले गरेको कार्यको वैधानिकतामा पनि प्रश्न उठ्ने अवस्था आउँछ। लोकतन्त्रको प्रमुख विशेषता जनउत्तरदायी शासन प्रणाली पनि हो। उत्तरदायी शासन प्रणालीमा जनतासँग गरेका वाचाहरू पूरा गरिनु पर्दछ, अन्यथा जनतासँग त्यसको जवाफ मार्गने अधिकार रहन्छ। प्रस्तुत रिट निवेदनलाई पनि त्यही जवाफदेहिताको खोजी गर्ने एउटा प्रक्रियाको रूपमा बुझ्नु वाञ्छनीय हुने।
- फैसलाहरूमा स्पष्ट रूपमा अभिव्यक्त भएका, ध्यानाकर्षण गराइएका र गम्भीरता देखाइएका संवैधानिक व्याख्यालाई विपक्षी निकायहरूले पर्याप्त रूपमा मनन गरेको, मार्गदर्शनको रूपमा लिएको र तदनुरूप क्रियाशील भएको अवस्था देखिएन। अधिल्ला दुवै रिट निवेदनहरू खारेज भएतापनि खारेजीको परिणाममा पुग्नु अघि संविधानको धारा ६४ को संशोधनको वैधताको बारेमा, आवश्यकताको सिद्धान्तका बारेमा र समयसीमा समेतका बारेमा पर्याप्त रूपमा विवेचना भै स्पष्ट न्यायिक दृष्टिकोण अभिव्यक्त भएको छ। त्यसरी गरिएको विवेचना र अभिव्यक्त भएका न्यायिक दृष्टिकोणहरू तर्फ कुनै वास्ता नगरी ती रिट निवेदनहरू खारेज भएको परिणाम मात्रलाई आधार लिई संविधानको धारा ६४ को संशोधनले वैधानिकता पाएको भन्ने निष्कर्ष निकाली उक्त धारा ६४ मा गरिएको पटक-पटकको संशोधन ग्राह्य हुन नसक्ने।
- संविधानसभाको एकमात्र कार्य संविधान निर्माण हो भन्ने कथनको पुनरावृत्तिले मात्र संविधान निर्माणलाई सार्थक निष्कर्षमा पुऱ्याउँदैन र संविधानको धारा ६४ लाई वेवास्ता गरी केवल संविधानसभाले पारित गरेको संविधान प्रारम्भ भएको दिनदेखि मात्र संविधानसभाको कार्यकाल समाप्त हुन्छ भन्ने धारा ८२ को व्यवस्थालाई मनोगत आधार लिई संविधान निर्माण गर्ने समयावधि नै अनिश्चित हुने गरी संविधानको धारा ६४ मा पटक-पटक संशोधन गरी अनन्तकालसम्म संविधानसभाको अवधि वढाउने कार्यको औचित्य पुष्टि हुन नसक्ने।
- अहिले नै यो संविधानसभाबाट संविधान निर्माणको कार्य सम्भव छैन भन्ने निष्कर्षमा पुगेर नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा ६३ बमोजिम नयाँ संविधानसभाको गठन गर्ने वा अहिलेकै संविधानसभालाई नै निरन्तरता दिएर एउटा निश्चित अवधिभित्र संविधान निर्माण गरिसक्ने प्रतिवद्धतालाई जनमतसंग्रहको माध्यमद्वारा अनुमोदन गराउने तथा आफैले नयाँ संविधान निर्माण गर्ने नेपाली जनताको अधिकार सुनिश्चित गर्न अन्य के कस्ता उपायहरू हुन सक्छन् भन्ने कुरा न्यायिक रूपले व्यवस्थापन हुने (Judicially Manageable) विषय होइन। यो विशुद्ध राजनीतिक प्रश्न भएकोले यसको विकास राजनीतिक तहबाटै संविधानभन्दा बाहिरबाट नभई संविधानभित्रैबाट खोजिनु पर्ने।
- संक्रमणकालको निरन्तरतासँगै लम्बिँदै जाने यावत् समस्याहरूको चक्रव्यूहमा नेपालको लोकतन्त्र,

	<p>शान्ति, समृद्धि, अग्रगामी आर्थिक, सामाजिक परिवर्तनका मुद्दाहरू समेत पर्ने हुन् कि भन्ने संशय र द्विविधाबाट नेपाली जनता ग्रस्त हुने अवस्था सिर्जना भएको छ। त्यस किसिमको भयबाट नेपाली जनतालाई मुक्त राख्नका लागि तत्कालको अवस्थामा यही संविधानसभामार्फत् नयाँ संविधान निर्माण हुने कुराको सुनिश्चितता बाहेकको अहिले नै यस अदालतले अर्को विकल्पको खोजी गर्न सक्ने अवस्था छैन। तर, यसको अर्थ अनन्तकालसम्म पनि संविधान निर्माण गर्ने आफ्नो दायित्व संविधानसभाले निर्वाह गर्न सकेन भने पनि मूलभूत जिम्मेवारी पूरा गर्न नसक्ने त्यस्तो निकाय नै सधैंका लागि शास्वत र निर्विकल्प रूपमा कायम रही रहनु पर्छ, भन्ने दृष्टिकोण पनि यस अदालतले बनाउन सक्दैन। किनभने संविधानले निश्चित जिम्मेवारीका साथ खडा गरेको संस्था वा निकायको एउटा औचित्यपूर्ण समय सीमा र अवधि हुने हुँदा वर्तमान संविधानसभाको हकमा पनि समान रूपमा लागू हुने।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ जिम्मेवारी लिने व्यक्ति वा संस्थाले आफ्नो क्षमता वा काबुबाहिरको परिस्थितिका कारणले आफूले लिएको जिम्मेवारी पूरा गर्न सक्दैन, यस्तो परिस्थितिलाई आफ्नो सामर्थ्यभन्दा बाहिरको घटना ठानिन्छ र यस्तो परिस्थितिबाट उत्पन्न असमर्थतालाई क्षम्य मानिन्छ, त्यो नै आवश्यकताको सिद्धान्तको मूल अभिप्राय हो। कुनै परिस्थितिलाई उपेक्षा गर्न वा रोकन सकिँदैन र सो परिस्थितिको कारण कुनै निर्णय लिनु आवश्यक भयो र सो निर्णय सामान्य अवस्थामा कानूनी हुँदैनथ्यो भने पनि त्यसको औचित्य र वैधता सोही असामान्य अवस्थाले पुष्टि गरिदिने परिस्थितिमा आवश्यकताको सिद्धान्त आकर्षित हुन सक्ने हो। तर आफैले सिर्जना गरेको जिम्मेवारी विमुखता, अकर्मण्यता र जटिलतालाई ढाकछोप गर्ने प्रयोजनको लागि आवश्यकताको सिद्धान्त लागू हुन नसक्ने। ■ एउटै विषयमा पटक-पटक आवश्यकताको सिद्धान्तको आड लिन खोज्नु कुनै पनि जीवन्त संस्थाका लागि शोभनीय विषय होइन। संविधानले जहिले पनि आफ्नो वा आफ्ना अवयवहरूको क्रियाशीलताको अपेक्षा गर्दछ। संविधान एउटा त्यस्तो जीवन्त लिखत हो, जसले राज्यको जीवनमा आउन सक्ने अनेकौं बाधा, व्यवधान र कठिनाईहरूका बीचमा पनि क्रियाशील भई समग्र शासन सञ्चालनलाई गतिशील तुल्याई राख्ने सामर्थ्य बोकेको हुन्छ। त्यसैले एउटै समस्यालाई कहिल्यै पनि समाधान गर्न नसक्ने मानी सम्पूर्ण प्रक्रियालाई अवरुद्ध गराई राख्नेसम्मको जडता संविधानले परिकल्पना गरेको नहुने। ■ संविधानसभामार्फत् नयाँ संविधान निर्माण गर्ने नेपाली जनताको चाहना, संविधान निर्माणको प्रक्रिया प्रारम्भ भएपछि राज्यले हालसम्म गरेको लगानी र संविधानसभाले संविधान निर्माणको सिलसिलामा हालसम्म हासिल गरेका उपलब्धिहरूलाई जोगाउनु पर्ने वृहत्तर संवैधानिक उत्तरदायित्व वहन गर्दै यस अदालतले दशौं संशोधनबाट थप भएको समयवाधिभित्र संविधान निर्माण गर्न यथासम्भव प्रयास गर्ने अपेक्षा गर्नु स्वाभाविक हुन्छ। सोवमोजिम संविधान निर्माण गर्न नसकेको अवस्थामा वर्तमान संविधानसभाले नै बाँकी काम पूरा गरी संविधान निर्माण गर्न थप समय आवश्यक भएमा वर्तमान संविधानसभालाई अन्तिम अवसर प्रदान गरिनु उपयुक्त र वाञ्छनीय हुने। <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६६२, मंसिर, पुष १२५७</p>
१६.	<ul style="list-style-type: none"> ■ बहुमतीय प्रक्रियाबाट बनेको मन्त्रिपरिषद्मा पनि एकभन्दा बढी दलहरूको सहभागितामा बनेको अवस्थामा त्यस्तो गठबन्धनबाट निर्मित मन्त्रिपरिषद्को प्रधानमन्त्रीको स्थिति बहुमत प्राप्त एकै दलबाट निर्वाचित प्रधानमन्त्रीको भन्दा फरक हुने हुन्छ। त्यस्तो अवस्थामा नेपालको अन्तरिम संविधानको धारा ३८ अन्तर्गत प्रधानमन्त्रीले आफ्नो दलबाहेक अन्य दलको तर्फबाट मनोनीत मन्त्रीहरूको हकमा सम्बन्धित दलको सहमतिबिना आफूखुशी जिम्मेवारी तोक्न, हेरफेर गर्न वा पदबाट हटाउनसमेत नसक्ने। ■ नेपालको अन्तरिम संविधानले वर्तमान अन्तरिम अधिमा प्रधानमन्त्रीलाई आफ्नो बहुमत जोगाउन वा नयाँ जनादेश प्राप्त गर्न व्यवस्थापिका-संसद विघटन गरी निर्वाचनमा जाने जस्तो विकल्प दिएकोसमेत देखिँदैन। दलहरू बीचको निरन्तर सहकार्य, सामञ्जस्य र सहमतिको आधारमा मन्त्रिपरिषद्को संरचना तयार पार्नु र सञ्चालन गर्नुपरेको बाध्यात्मक अवस्थालाई विर्सेर मन्त्रिपरिषद्लाई प्रधानमन्त्रीको

	<p>इच्छाधीन संरचना मानेर प्रधानमन्त्रीको निर्णय नै मन्त्रपरिषद्को निर्णय हुने वेस्टमिनिस्टर मोडेलको मन्त्रिमण्डलीय पद्धतिको रूपमा चित्रित गर्नु उपयुक्त नदेखिने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ संविधानले मनोनयन गर्ने जिम्मेवारी दिएको मन्त्रपरिषद्ले आवश्यक ठानेको परामर्श वा सहमति प्राप्त गर्दछ र त्यो संविधान वा कानूनको कुनै व्यवस्थाको प्रतिकूल देखिँदैन भने त्यसमा यस अदालतले पुनरावलोकन गर्ने अवस्था आउँदैन । संविधानले नै सहमतिको प्रक्रिया नतोकेको अवस्थामा सो सहमतिको सम्बन्धमा निर्णय लिन वा सहमति प्राप्त गर्ने उपयुक्त प्रक्रिया अवलम्बन गर्न मन्त्रपरिषद् स्वतन्त्र नै रहेको मान्नुपर्ने । ■ मन्त्रपरिषद्ले संविधानसभामा सदस्य मनोनयन गर्दा को कोसँग परामर्श गर्नु पर्दथ्यो वा को कोसँग परामर्श गरेको छ तथा परामर्शबाट को को सिफारिश भए वा कोही किन छनौट भए वा भएनन्, छनौटको आधार के थियो भन्नेजस्ता कुराहरू संविधानले नतोकेको अवस्थामा यो अदालत आफैले मापदण्ड निर्धारण गरी मन्त्रपरिषद्को विशुद्ध कार्यक्षेत्रभित्र पुनरावलोकनको आवरणमा अदालत प्रवेश गर्नु मनासिव नहुने । ■ अन्तरिम संविधानको धारा ६३(३)(ग) मा मन्त्रपरिषद्ले हासिल गर्नुपर्ने सहमतिको स्पष्ट परिभाषा र सहमति प्राप्त गर्नुपर्ने निश्चित प्रक्रिया निर्धारण नगरेको अवस्थामा मन्त्रपरिषद्ले उक्त धाराबमोजिम नै संविधानसभामा कसैलाई मनोनयन गरिएको हो भनी आधिकारिक रूपमा व्यक्त गर्दछ भने संविधानबमोजिमको सहमति थिएन भन्न नसकिने । ■ एउटै प्रक्रियाअन्तर्गत एकैपटक भएको निर्णय कसैका हकमा संविधानसम्मत, रीतपूर्वकको भन्ने र कसैका हकमा बेरीतको भन्न नमिल्ने । ■ मन्त्रपरिषद्को एउटै निर्णयबाट सिफारिश भएकाहरू बीच कुनै बोधगम्य आधार र कारण बिना भिन्न भिन्न वा भेदभावपूर्ण व्यवहार गर्न नमिल्ने । ■ अधिकारप्राप्त निकायले सहमतीय आधारमा निर्णय गरेको भए पनि वा निर्णय गर्ने निकायभित्र त्यस्तो सहमति यथार्थमा निर्माण भएको भए पनि त्यस्तो प्रक्रियाबाट भएको निर्णयमा अन्यले प्रश्न उठाउन खोज्नु पनि अस्वाभाविक नहुने । ■ अदालतले विवादित निर्णय संविधानको व्यवस्थाको अधीनमा रही भएको हो होइन, अधिकारप्राप्त अधिकारीले निर्णय गरेको हो होइन र संविधानले स्पष्टरूपमा तोकेको प्रक्रिया, मापदण्ड वा सीमाअन्तर्गत रहेर निर्णय भएको हो होइन भन्ने कुरालाई नै मुख्य रूपमा विचार गर्नसक्ने । ■ मन्त्रपरिषद्ले मनोनयन गर्दा अनौपचारिक रूपमा कुनै आन्तरिक समझदारी गर्नसक्ने भए पनि संविधानले कुनै खास राजनीतिक दलको लागि निश्चित सिट सख्या तोकेको नदेखिएको अवस्थामा कुनै खास दलबाट अमुक सख्यामा मनोनयन हुनुपर्ने भनी किटान गर्न र सोको कार्यान्वयन गराउन सकिने पनि हुँदैन । साथै सो प्रयोजनका लागि कुनै खास दलको सहमति खास रूपमा प्राप्त गर्नुपर्ने भन्न पनि निर्धारित औपचारिक प्रक्रियाको अभावमा नमिल्ने । ■ कुनै व्यक्तिको मनोनयन गर्दा संविधानसम्मत हुने र अर्काको मनोनयन गर्दा असंवैधानिक हुने भन्ने व्यक्तिगत खालको आधार संविधानले तोकेको हुँदैन र त्यसो गर्न पनि नमिल्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६६६, मंसिर, पृष्ठ १३१४</p>
१७.	<ul style="list-style-type: none"> ■ विशिष्टीकृत खालका अदालत वा न्यायाधिकरण वा न्यायिक निकायहरूको गठन गर्न सकिने अन्तर्राष्ट्रिय मान्यता रहेको र नेपालका सन्दर्भमा पनि मूल कानूनका रूपमा रहेको संविधान स्वयंले नै त्यस्ता निकायहरूको परिकल्पना गरेको हुँदा सैनिक न्यायप्रणालीको सञ्चालनका लागि सैनिक अदालतहरूको गठन गर्न सकिने कुरालाई इन्कार गर्न नमिल्ने । ■ सैनिक ऐन स्वयंले सैनिक अदालतहरूलाई न्यायिक निकायका रूपमा नै स्वीकारेको सन्दर्भमा सैनिक ऐन, २०६३ बमोजिम प्रत्येक तहका सैनिक अदालतहरूले सम्पादन गर्ने कार्यलाई आधार बनाउँदा ती

	<p>सबै अदालतहरूले मुद्दाको कारवाही किनारा नै गर्ने हुँदा तिनीहरूलाई संविधानको धारा १०० अनुसारको न्यायिक निकायको दायराभन्दा बाहिर राख्न नमिल्ने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ सैनिक ऐनभित्रका सैनिक न्यायसम्बन्धी प्रावधानहरूको सूक्ष्म रूपमा अवलोकन र अध्ययन गरी त्यसलाई अहिलेको आधुनिक लोकतान्त्रिक पद्धति तथा संविधानवाद र कानूनी राज्यअनुरूपको बनाउन यस अदालतले भूमिका खेल्नु अन्यथा नहुने । ■ सैनिक अनुशासन र सैनिक सेवाको विशिष्ट चरित्रलाई पूर्णतः अनदेखा गरी सैनिक ऐनमा रहेका सैनिक अदालतसम्बन्धी प्रावधानहरूलाई एकांगी ढंगले हेरिनु सैनिक न्यायप्रणालीका दृष्टिले उचित नमानिने । ■ सैनिक न्यायको सन्दर्भमा सैनिक अदालतको प्रभावकारिता संगसंगै सैनिक अदालतको क्षेत्राधिकारभित्रका कसूरसम्बन्धी अनुसन्धान, अभियोजन र प्रतिरक्षा गर्ने प्रणालीलाई पनि उचितकै प्रभावकारी बनाउनु जरुरी हुन्छ । ती संयन्त्रहरूमा सैनिक अधिकारीको प्रत्यक्ष हस्तक्षेपको गुञ्जायस रहनु हुँदैन, त्यस्ता संयन्त्रमा कार्यरत् जनशक्तिलाई अन्य सैनिक जनशक्ति सरहकै सेवा, शर्त वा नियन्त्रणको अधीन बनाउने हो भने त्यस्ता संयन्त्रबाट स्वतन्त्र रूपमा कार्यसम्पादन सम्भव हुँदैन र उनीहरूबाट निष्पक्ष रूपमा अनुसन्धान र अभियोजन हुन्छ भन्ने विश्वास कायम राख्न नसकिने । ■ सैनिक अदालतबाट भएका फैसलाउपर पुनरावेदन सुन्ने व्यवस्थालाई सुनिश्चित तुल्याइनु पर्ने हुन्छ । तल्लो न्यायिक निकायबाट भएका फैसलाको त्रुटि सच्याउन, न्यायिक निरोपणको विश्वसनीयता कायम राख्न र हक अधिकार एवं दायित्वका कुरामा आफूप्रति न्याय भएको छ भन्ने कुरामा सम्बन्धित पक्षलाई आश्वस्त तुल्याउनका लागि कम्तीमा एकतह जाँच हुनु आवश्यक हुने । ■ सैनिक ऐन तथा नियममा रहेका सैनिक न्याय व्यवस्थासम्बन्धी प्रावधानहरूलाई संविधान तथा न्यायका मान्य सिद्धान्तहरूसँग संगति कायम हुने गरी व्यवस्था गरिनु पर्दछ । शुरु तहका सैनिक अदालतहरूबाट भएका फैसला वा निर्णयहरू सैनिक अधिकृतबाट सदर वा बदर गर्ने प्रणालीलाई कुनै पनि तर्कका आधारमा जायज ठहर्‍याउन नसकिने हुँदा सैनिक अदालतका फैसला वा निर्णयहरूको न्यायिक परीक्षणका लागि कम्तीमा पनि एकतह पुनरावेदन सुन्ने व्यवस्था सुनिश्चित गरिनु पर्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६१२, माघ, पृष्ठ १६१३</p>
१८.	<ul style="list-style-type: none"> ■ आर्थिक ऐनका माध्यमबाट निर्धारण भएका महसूल, कर, पोत, शुल्क र दस्तूरलाई नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा ७३ भन्दा बाहिर मान्न नसकिने । ■ ऐनले स्पष्ट रूपमा प्रतिलब्धि दर तोकेको र सोभन्दा घटी देखाइएको अवस्थामा मूल्य अभिवृद्धि कर विभागले निर्देशन दिएवमोजिम हुने भनी उल्लेख भएको अवस्थामा मूल्य अभिवृद्धि कर विभागले अन्तःशुल्क असूलउपर गर्ने गरी निर्देशन दिन सक्ने । ■ आर्थिक ऐनमार्फत् अन्तःशुल्कको दरबन्दीसम्बन्धी व्यवस्था गर्ने अनुमति तत्कालीन नेपाल अधिराज्यको संविधान, २०४७ को धारा ७३ ले प्रदान गरेको अवस्थामा त्यसको व्यवस्थापनका लागि गरिएको व्यवस्थालाई संविधानप्रतिकूल मान्न नसकिने । ■ संविधानले नै महालेखा परीक्षकलाई सरकारी कार्यालयको लेखा परीक्षण गर्ने गरी अधिकार प्रदान गरेको परिप्रेक्ष्यमा लेखा परीक्षण गर्ने अधिकारअन्तर्गत लेखा परीक्षणका क्रममा देखिएका त्रुटि औल्याउने, बेरुजु जनाउने, त्यस्तो त्रुटि सच्याउन र बेरुजु असूलउपर गर्नु भनी निर्देशन दिने समेतको अधिकार अन्तर्निहीत हुने हुँदा संविधानप्रदत्त त्यस्तो अधिकारमा संकुचन ल्याउने गरी यस अदालतबाट व्याख्या हुन नसक्ने । ■ उद्योग स्वयंले नै कानूनले तोकेभन्दा कम उत्पादन देखाई कम अन्तःशुल्क बुझाएको अवस्थामा ६(छ) महिनाको समय सीमा लगाई त्यसभन्दा पछि अन्तःशुल्क असूली गर्ने नपाइने भनी व्याख्या गर्न नमिल्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६१४, माघ, पृष्ठ १६४४</p>

<p>१९.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ नेपालको नागरिक हो भन्ने कुराको आधिकारिक प्रमाण नागरिकताको प्रमाणपत्र नै भएकाले नेपाली नागरिकताको प्रमाणपत्रको अपरिहार्यतालाई प्रतिस्थापन गर्ने, अनादर गर्ने वा इन्कार गर्ने कुनै पनि कानूनी व्यवस्था असंवैधानिक हुन्छ भन्ने कुरा बुझ्न आवश्यक छ। तसर्थ नागरिकताको प्रमाणपत्र प्राप्त गर्नु र नगर्नुले मतदाता नामावलीमा नाम समावेश गर्ने प्रयोजनका लागि तात्त्विक असर गर्दैन भन्न नसकिने। ■ मतदाता नामावलीमा नाम दर्ता गर्नका लागि नागरिकताको प्रमाणपत्रको अपरिहार्यतालाई कायमै राखी यदि नागरिकताको प्रमाणपत्र अस्पष्ट वा द्विविधाजनक देखिएमा नागरिकताको प्रमाणपत्रको पुनरुपुष्टि (Verify) को लागि मात्र जग्गाधनी प्रमाण पूर्जालगायत मतदाता नामावलीसम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा ११(१) र (२) मा उल्लेख भएका अन्य कागजपत्रहरू नाम दर्ता अधिकारीले माग गर्न सक्ने भन्ने अर्थमा उक्त कानूनी व्यवस्थालाई व्याख्या गर्नु अन्तरिम संविधानको धारा ८(१) र मतदाता नामावलीसम्बन्धी ऐनको दफा ५(१)(क) अनुकूल हुने। <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६१६, माघ, पृष्ठ १६६७</p>
<p>२०.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ भीसा दस्तूर विदेशी नागरिकबाट असूलउपर गरिने दस्तूर हो, त्यसैले यस विषयमा विदेशी नागरिकतालाई समेत नेपाली नागरिक सरहको समान व्यवहारको अपेक्षा गर्न नमिल्ने। ■ विश्वका हरेक मुलुकले आफ्नो देशमा प्रवेश गर्ने विदेशी नागरिकबाट तोकिएको दस्तूर लिने गर्दछन्, यो विश्वव्यापी मान्यता नै हो र प्रत्येक देशले आफ्नो राष्ट्रिय कानूनद्वारा त्यसको व्यवस्थापन गर्ने हुँदा त्यसलाई अन्यथा भन्न नसकिने। ■ नियमावलीले विभिन्न किसिमका भीसा र त्यसको दस्तूरसम्बन्धी व्यवस्था गरेको हुँदा भीसाको प्रकारअनुसार दस्तूरमा समेत अन्तर रहनुलाई अन्यथा भन्न मिल्ने हुँदैन। विदेशी नागरिकले कुन प्रयोजनका लागि नेपाल प्रवेश गर्न खोजेको हो, सो प्रयोजनसमेतलाई विचार गरी भीसा दस्तूर निर्धारण गरिने हुँदा त्यसमा गरिएको फरक व्यवहारलाई समानताको हकसँग जोडेर हेर्न नमिल्ने। ■ भीसा दस्तूर निर्धारण गर्ने विषय सरकारको नीतिगत विषय भएकाले त्यस्तो नीतिगत विषयमा अदालतले सामान्यतः हस्तक्षेप नगर्ने। ■ अस्तित्वमा नै नरहेको विदेशी सम्बन्धी नियमावलीको व्यवस्थालाई आधार बनाएर हाल कायम रहेको अध्यागमन नियमावलीको व्यवस्था असमान रहेको मान्न र सम्झन नमिल्ने। <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८७०८, फागुन, पृष्ठ १७८७</p>
<h2>२. सार्वजनिक सरोकार</h2>	
<p>२१.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ जनसाधारणमा अदालत वा त्यसबाट हुने न्याय प्रशासनको कार्यप्रति अविश्वास वा अनास्था हुने कुनै कार्य गर्नु वा अदालतको सम्मान, मर्यादा वा प्रतिष्ठामा आघात पुग्ने कार्य गर्नु अपहेलनाजनक कार्य हुने। ■ केवल औपचारिकता निर्वाह गर्ने क्रममा पछिल्लो अङ्कमा प्रकाशित समाचार गलत रहेको भनी खेद व्यक्त गर्दैमा पहिले प्रकाशित समाचारले पारेको क्षतिलाई पर्याप्त मात्रामा सम्बोधन गर्नसक्ने अवस्था रहँदैन। शुरुमै समाचार प्रकाशन गर्दा नै त्यसको आधिकारिता र विश्वसनीयता प्रति सजग रहनु अत्यन्त जरुरी हुन्छ। तसर्थ यस्तो घटना नदोहोरिने तर्फ समस्त सञ्चार जगतले दृष्टि पुऱ्याउनु आवश्यक देखिने। ■ एउटा स्वतन्त्रताको उपभोग गर्ने नाममा अर्काको स्वतन्त्रता र सम्मानमा आँच आउने अवस्था सिर्जना नहुने तर्फ पनि सम्बन्धित सबै पक्ष सजग एवं सचेत रहनु अत्यावश्यक हुन जान्छ। प्रेस स्वतन्त्रताको उपयोग गर्दै जुनसुकै आमसञ्चारका माध्यमले सत्यतथ्यमा आधारित भई अदालतको स्वस्थ आलोचना

	<p>गर्न सक्छन् । यस्तो स्वस्थ आलोचनाले अदालतलाई समेत आफ्ना कमी कमजोरी सुधार गर्ने अवसर प्राप्त हुन सक्ने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ प्रेसले आफ्नो स्वतन्त्रताको उपभोग गर्दा अदालतको मर्यादामा आँच नआउने तर्फ पनि सदैव सतर्क रहनु पर्दछ, भन्ने मान्यतालाई ग्रहण गर्ने हो भने कुनै पनि अतिरञ्जनापूर्ण समाचारहरूले छूट नपाउने, यसका लागि प्रेस तथा पत्रकारहरू कारवाहीको भागिदार बन्ने अवश्यम्भावी हुन जान्छ । यस्ता कार्य रोकी दोषीलाई कारवाही गर्नु अदालतको समेत परम कर्तव्य हुने । ■ प्रेस स्वतन्त्रताले न्यायपालिकाको पनि स्वतन्त्रताको सम्मान एवं रक्षा गर्नुपर्ने कुरामा सम्पूर्ण सञ्चार जगतलाई निर्देशित पनि गरेको हुँदा प्रकाशित समाचारले न्यायपालिकाप्रतिको जनआस्थामा प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रूपमा आघात पुऱ्याएमा कुनै पनि सञ्चार माध्यमले प्रेस स्वतन्त्रताको आडु लिई उन्मुक्ति पाउन नसक्ने । ■ स्वस्थ एवं विश्वसनीय समाचार सम्प्रेषण गर्दै स्वच्छ पत्रकारिताको विकास होस् भन्ने तर्फ विशेष ध्यान पुऱ्याई आगामी दिनमा कुनै पनि प्रकारले गलत तथ्यमा आधारित भई समाचार प्रकाशित नगर्नु, नगराउनु यदि सजग र सतर्क रहँदारहँदै पनि मानवीय नियन्त्रण र पहुँचको विषयभन्दा बाहिरको परिस्थितिवस अपवादरूपमा यदाकदा त्यस्तो समाचार प्रकाशन हुन पुगेमा सो समाचारलाई पश्चातापका साथ खेद प्रकट गर्दै यथाशीघ्र चाँडो खण्डन गरी खण्डन गरिएको समाचारलाई उच्च प्राथमिकता दिई पाठकको प्रथम दृष्टि पुग्ने स्थानमा नै सो समाचारलाई प्रकाशन गर्नु वाञ्छनीय हुने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५३९, वैशाख, पृष्ठ ८९</p>
२२.	<ul style="list-style-type: none"> ■ छुट्टै कानूनी व्यवस्थाद्वारा काम, कर्तव्य, अधिकार र पदीय दायित्व निर्वाह गर्नुपर्ने वर्गका निजामती सेवाका कर्मचारी र अन्य नागरिकहरूलाई एउटै अवस्था र हैसियतमा रहेका समान वर्गका रूपमा हेर्न र सोहीअनुसारको व्यवहार गर्न मिल्ने कानूनी आधार नदेखिने । ■ तोकिएको जिम्मेवारी पूरा गरी राज्यबाट सुविधा लिइरहेका निजामती कर्मचारीहरूका बालबालिकाहरूलाई गुणस्तरीय शिक्षाको व्यवस्था गर्ने र राज्यबाट कुनै सुविधा प्राप्त नगर्ने अन्य नागरिकका बालबालिकाहरूको लागि गुणस्तरीय शिक्षाको व्यवस्था नगरेको भन्ने आधारमा विद्यालय खोल्ने र छात्रवृत्ति प्रदान गर्ने गरेको व्यवस्था बदरको माग दावी जायज र औचित्यपूर्ण नदेखिने । ■ सरकारले निजामती सेवाभित्रका कर्मचारीहरूबाट प्रवाह हुने सेवाको गुणस्तरलाई अभिवृद्धि गर्ने उद्देश्यले आर्थिक ऐनमा गरेको व्यवस्थालाई समानताको हकसँग दाँजेर हेरी सोही आधारमा भैरहेको व्यवस्थालाई असमान भएको मान्न नसकिने । ■ सरकारी अनुदान प्राप्त विद्यालयमा नियमित अनुगमन एवं निरीक्षण हुन नसकेको कारण शिक्षाको गुणस्तरमा सुधार हुन नसकेको, आर्थिक अभावको कारणले विद्यालय नै बन्द हुनसक्ने परिस्थिति, निम्न आर्थिक स्थिति भएका नागरिकका छोराछोरीलाई पर्याप्त छात्रवृत्तिको व्यवस्था हुन नसकेको, विद्यालयमा छात्र छात्रालाई छुट्टाछुट्टै चर्पीको व्यवस्था नहुँदा विद्यालयक्षेत्र दुर्गन्धित भै बालबालिकाको स्वास्थ्यमा नकारात्मक असर परेको, जीर्ण अवस्थामा रहेका विद्यालय भवन मर्मत सम्भार नहुँदा जोखिमपूर्ण अवस्थामा अध्यापन गराउनु पर्ने वाध्यता रहेको र अपाङ्ग विद्यार्थीहरूलाई अपाङ्ग मैत्री विद्यालय पर्याप्त नभएको जस्ता यावत् कुरालाई राज्यका तर्फबाट सम्बोधन गर्नुपर्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५५९, जेठ, पृष्ठ ९८७</p>
२३.	<ul style="list-style-type: none"> ■ राज्य भनेको यथार्थमा भूगोल मात्र नभएर त्यहाँ बसोबास गर्ने जनता हो, ती जनताले अपनत्ववोध नगरेसम्म राज्यबाट सञ्चालित कुनै पनि क्रियाकलापहरू सार्थक एवं सफल हुन नसक्ने । ■ राज्यप्रति, राज्य संयन्त्रप्रति र राज्यबाट सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरू प्रति जनताको आस्था र विश्वास जागृत गर्नका लागि राज्य संयन्त्रमा आफ्नो समेत सहभागिता हुन सक्छ, त्यसका लागि राज्यले वातावरण निर्माण गरेको छ, भन्ने आभाष दिनका लागि कुनै न कुनै रूपले ढोका खोलिदिनु जरुरी हुने ।

	<ul style="list-style-type: none"> ■ संविधान स्वयं क्रियाशील हुने दस्तावेज होइन, यो राज्यको राजनीतिक आर्थिक दस्तावेज हो, राज्यको मूल नीति हो । संविधानलाई अन्य कानूनहरूका माध्यमबाट, नीति, योजना र कार्यक्रमहरूका माध्यमबाट र विभिन्न राज्य संयन्त्रहरूको क्रियाशीलताबाट नै क्रियान्वित हुनुपर्ने । ■ अन्तरिम व्यवस्थापनका लागि गरिएको कानूनी व्यवस्थालाई त्यसको उद्देश्य र त्यसमा अन्तर्निहित सामाजिक रुपान्तरणको सोचप्रति उपेक्षा गरी अन्यथा व्याख्या गर्न नमिल्ने । ■ देशको भौगोलिक संरचनाअनुसार केही क्षेत्र सदैव पछाडि पर्दै आएका छन्, भौगोलिक विकटताका दृष्टिले ठगिएका ती क्षेत्रहरू राज्यको समग्र विकास प्रक्रियामा समेत पछाडि पर्दै आएको यथार्थलाई नकार्न सकिँदैन । त्यसैले महिला, आदिवासी/जनजाति, मधेशी, दलित, अपांग र पिछडिएको क्षेत्रको समग्र उत्थानका लागि राज्यको मूल कानूनमा नै प्रतिवद्धता व्यक्त हुनु र तदनुरूप अन्य कानूनद्वारा कानूनी प्रत्याभूति दिँदै कार्यक्रमिक हिसावले पनि तदनुरूपको व्यवहार हुनुलाई अन्यथा मान्न नसकिने । ■ राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी नतोकेसम्मका लागि सबै महिला, आदिवासी/जनजाति, मधेशी, दलितलाई आर्थिक तथा सामाजिक रुपमा पछाडि परेको समुदाय मानिने भनी अन्तरिम व्यवस्थापन गरेको सन्दर्भमा त्यस किसिमको अन्तरिम व्यवस्थालाई लामो समयसम्म कायम राखिनु हुँदैन । त्यस्ता विषयमा तत्कालै अध्ययन हुनु पर्दछ, वास्तविक रुपमा पछाडि परेको वर्गको पहिचान गर्नु पर्दछ र तदनुरूपको न्यायपूर्ण कानूनी प्रवन्ध गरिनु पर्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५५४, जेठ, पृष्ठ २१७</p>
२४.	<ul style="list-style-type: none"> ■ प्रतिस्पर्धात्मक आधारमा पदपूर्ति गर्नुपर्ने पदहरूको पदपूर्ति गर्दा फराकिलो आधारमा प्रतिस्पर्धा हुन सक्ने अवस्थाहरूको अख्तियार गर्नु स्वाभाविक र युक्तिसंगत हो, तर सो सिलसिलामा कुनै खास पत्रिकामा विज्ञापन वा सूचना प्रकाशित भए सबैले थाहा पाउने र कुनै अन्यमा सूचना प्रकाशित गर्दा अरुले थाहा नपाउने भनी निष्कर्ष निकाल्न नहुने । ■ कुनै खास र सबैभन्दा बढी प्रति प्रकाशित हुने वा बिक्री वितरण हुने राष्ट्रियस्तरको पत्रिकामा मात्र सूचना प्रकाशित गर्नुपर्छ भन्ने मानेको खण्डमा समान वर्गका पत्रिकाहरूको बीचमा सम्भाव्य प्रतिस्पर्धात्मक क्षमता समाप्त हुन जाने । ■ कानूनले तोकेको वर्गको राष्ट्रियस्तरको पत्रिकामा सूचना प्रकाशित गर्दागर्दै पनि मनोगत आधार लिई अमुक खास पत्रिकामार्फत् नै सूचना प्रकाशित गर्नु भनी निर्देशन गर्नु र सो नगरेको कारणले राष्ट्रियस्तरको पत्रिकामा प्रकाशित सूचना रद्द गर्ने गरी भएको कारवाही समेत बदर गर्नु भेदभावपूर्ण र अस्वच्छ भन्नुपर्ने । ■ कानूनबमोजिम अख्तियारप्राप्त अधिकारीले खुल्ला बजारमा उपलब्ध विभिन्न राष्ट्रियस्तरका पत्रिकाहरू मध्ये कुनै खास पत्रिकामा सूचना प्रकाशित गर्ने निर्णय गर्नु प्रशासनिक स्वविवेकको कुरा हो र यसबाट कानूनको कुनै खास प्रावधानको उल्लंघन नभएको अवस्थामा हस्तक्षेप गरी कुनै अर्को निर्देशन जारी गर्नु नपर्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५७५, असार, पृष्ठ ४२९</p>
२५.	<ul style="list-style-type: none"> ■ विधायिकाले निर्माण गरेको कानूनलाई विधायिकाले नै संशोधन वा खारेज गरेको वा त्यसउपर सवैधानिकताको प्रश्न उठी अदालतबाट न्यायिक पुनरावलोकनको माध्यमबाट खारेज भएको अवस्थामा बाहेक विधायिकी कानूनको प्रभावकारितालाई समाप्त वा निस्तेज गर्ने अधिकार शक्तिपृथकीकरणको सिद्धान्तअनुरूप राज्यको कार्यकारिणी शक्तिको प्रयोग गर्ने सरकारलाई हुन नसक्ने । ■ सरकारले निर्णय गरी जारी गरेको परिपत्र प्रचलित संविधान तथा नेपाल कानूनमा उल्लेख भएका प्रावधानहरू अनुकूल नभई त्यसले सार्वजनिक हित प्रतिस्थापन गर्दछ भने त्यस्तो निर्णय तथा परिपत्रलाई मान्यता दिन नसकिने ।

	<ul style="list-style-type: none"> ■ सरकारले गरेको निर्णय प्रचलित संविधान तथा कानूनका प्रावधानहरूसँग असंगत भई त्यसले सर्वसाधारणको कानूनसंगत व्यवहारमा बेमेलको अवस्था सिर्जना गर्दछ भने त्यस्तो निर्णयलाई लोककल्याणकारी भावनामा आधारित र न्यायसंगत मान्न नसकिने । ■ मालपोत अधिकृत समेत संलग्न भएको समितिबाट प्रत्येक वर्ष निर्धारण हुने मूल्याङ्कनलाई आधार मानी रजिष्ट्रेशन गराउने व्यवस्थाले उक्त मूल्याङ्कनलाई आधार मानी जग्गा रजिष्ट्रेशन गराउन ल्याएकोमा थैली कम राखेको भनी नीतिगत निर्णय र परिपत्रको आधारमा पुनः मालपोत अधिकृतले प्रश्न उठाउन नमिल्ने । ■ कार्यविधि र मापदण्ड नै नतोकी अधिकार प्रयोगको अवस्था दिँदा त्यसले स्वेच्छाचारिता र स्वच्छन्दतालाई बढावा दिने खतरा रहने हुन्छ । प्रचलित कानूनमा भैरहेको व्यवस्थालाई परिमार्जन वा संशोधन गरी अर्कै व्यवस्था गर्नु परेमा सरकारले सवैधानिक तथा कानूनी प्रक्रियाको अवलम्बनबाट नै त्यस्तो गर्न सक्ने हुन्छ । जग्गा खरीद बिक्री वा बकसपत्रको रजिष्ट्रेशन गराउँदा अनियमित क्रियाकलाप हुन सक्ने भन्ने लागेमा त्यसको रोकथामको लागि कानूनबमोजिमकै प्रक्रियाबाट आवश्यक संयन्त्र खडा गर्न सक्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५८०, असार, पृष्ठ ४७४</p>
२६.	<ul style="list-style-type: none"> ■ कुनै पनि ऐन तर्जुमा गर्ने कार्य विधायिकाले गर्ने र सोको कार्यान्वयनको उचित व्यवस्था मिलाउने कर्तव्य र दायित्व कार्यपालिकामा निहित रहनेमा कार्यपालिकाले तत्सम्बन्धी दायित्वप्रति उदासीन भएर बस्ने हो भने विधायिकाले बनाएका कुनै पनि ऐनको प्रभावकारी कार्यान्वयन एउटा कल्पनातिष्ठ विषयसम्म हुनसक्ने हो । यथार्थमा ऐनका प्रावधानले उचितरूपमा सार्थकता पाउने अवस्था नरहने । ■ आम जनसमुदाय र सर्वसाधारणको कानूनसम्मत हित सुविधा सम्बर्द्धन र प्रवर्द्धनको लागि प्रत्यक्ष रूपमा सरोकार राख्ने विषयसँग सम्बन्धित ऐनको रूपमा सो ऐन आएकोमा अन्यथा भन्ने अवस्था रहेन । यसरी जनताको स्वास्थ्यसँग प्रत्यक्ष सरोकार राख्ने विषयमा सरकारले कानूनको तर्जुमा गरेको अवस्था प्रष्ट भएकोमा त्यस्तो कानूनको कार्यान्वयन गर्नु सरकारको प्रमुख कर्तव्य हुने । ■ जनसरोकारका विषयमा कानूनमा गरिएका व्यवस्थाहरू कानूनमा मात्र सीमित रहने कागजी खेसा मात्र नभई परिणाममुखी रूपमा लागू गर्नुपर्ने यथार्थ कानून हुन भन्नेमा समेत विमति रहन नसक्ने । ■ जनताको स्वास्थ्य, सुविधा र हितसँग सम्बन्धित विषयमा बजारबाट हुन सक्ने दूषित कार्यहरू रोकी समाजलाई सुरक्षित राख्न अग्रसर रहनुपर्ने सरकारको कर्तव्य एवं दायित्व हुनेमा सरकारी संयन्त्र त्यस्तो दायित्वबाट पन्छिन पाउने होइन । यस्तो सरकारी संयन्त्र निष्क्रिय वा उदासीन रहेको अवस्था र जनता स्वयं न्यायिक निकायमा शरण लिन आएको अवस्थामा सरकारको मात्र कार्य हो भन्ने नाममा राज्यको एक अंग न्यायिक निकाय समेतले मुकदर्शक मात्र हुन नहुने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५८५, असार, पृष्ठ ५२१</p>
२७.	<ul style="list-style-type: none"> ■ विभूषण प्रदान गर्ने राज्यको अधिकार हो । जवकि विभूषित गरिपाउने कसैको पनि अधिकार होइन । विभूषण दिने नेपाल सरकारको निर्णयको न्यायिक पुनरावलोकन गर्दा विभूषण पाउने व्यक्तिको सम्बन्धमा Judicially Managable Standard को विषय बन्न उचित नहोला । तर विभूषण प्रदान गर्ने निर्णय र प्रक्रियाको यस अदालतले नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा १०७(२) अन्तर्गत न्यायिक पुनरावलोकन भने गर्न सक्ने । ■ विभूषण पाउने न त मौलिक हक हो न त कानूनी हक नै हो । विभूषण प्रदान गर्ने निर्णय गरी प्रदान गरिसकेको विभूषण सरकारले फिर्ता लिन पनि सक्छ । विभूषित गर्ने निर्णय गरे पनि उक्त निर्णय सरकारले संशोधन गर्न वा नगर्न पनि सक्छ । यसमा सरकारलाई विवन्धन लागू नहुने । ■ विभूषण पाउने जुनसुकै व्यक्ति निष्कलंकित हुनुपर्छ र त्यस्ता व्यक्तिउपर कुनै अभियोग लागेको हुन नहुने । ■ कर्मचारीलगायत हरेक राष्ट्रसेवकले इमानदारपूर्वक काम गर्नु कानूनी कर्तव्य नै भएको हुँदा

	<p>इमानदारपूर्वक काम गर्नु नै विभूषण पाउने आधार बन्न सक्दैन । इमानदारिता राष्ट्रसेवक कर्मचारीको आवश्यक र न्यूनतम योग्यता हो । राष्ट्रसेवक कर्मचारी इमानदार नभै वेइमान भए कारवाही गर्नुपर्छ । त्यसैले इमानदारिता मात्र विभूषणको लागि योग्यता हुन नसक्ने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> विभूषण, को व्यक्तिले पाउने वा नपाउने भन्ने कुरा न्यायिक पुनरावलोकन हुने विषय नभएकाले सो विषय कार्यपालिकाको Domein भित्र पर्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५९३, साउन, पृष्ठ ६१०</p>
२८.	<ul style="list-style-type: none"> विद्यालयको सञ्चालन रेखदेख र व्यवस्थापनको लागि प्रचलित कानूनबमोजिम विद्यालय व्यवस्थापन समितिको गठन गर्नुपर्ने हुँदा कानूनको उचित प्रक्रिया पूरा नगरी वा कानूनद्वारा निर्धारित योग्यता तथा शर्तको परिपालन नगरी गठन गरिएको विद्यालय व्यवस्थापन समितिले वैधता पाउन नसक्ने । अवैधानिक रूपमा गठन भएको वा तोकिएबमोजिम योग्यता नभएको विद्यालय व्यवस्थापन समितिले गर्ने कार्य अधिकारविहीन हुन जाने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५९६, साउन, पृष्ठ ६३९</p>
२९.	<ul style="list-style-type: none"> जनताप्रति उत्तरदायी निकायले आमजनताको हितलाई मध्यनजर गरी काम गर्नुपर्नेमा सोको प्रतिकूल हुने गरी तत्काल सिर्जित समस्या समाधान गर्ने परिस्थितिलाई मात्रै मध्यनजर राखी सम्झौता गर्नु कानूनसम्मत तथा विधिसम्मत मान्न नमिल्ने । यातायात व्यवसायी राष्ट्रिय महासंघ स्वयं संस्था दर्ता ऐन, २०३४ बमोजिम संस्थापित भै वस्तु तथा सेवाको ढुवानी एवं यात्रुलाई सुलभ तरिकाले सेवा प्रदान गर्ने पवित्र उद्देश्य लिई संस्थापना भई क्रियाशील रहेको अवस्थामा सहमतको नाममा सरकारले कानूनी प्रक्रिया पूरा गर्नुपर्ने नियामक भूमिकालाई समेत महासंघलाई जिम्मा दिई अन्य दर्तावाला संस्थाहरूलाई समेत उक्त महासंघअन्तर्गतको प्रक्रियाबाट गुज्रनुपर्ने गरी अतिरिक्त शर्त र प्रक्रिया तोकेको कार्य कानूनसंगत नदेखिने । यातायात व्यवसायी राष्ट्रिय महासंघ आफैमा आवश्यक सेवा ऐन, २०१४ अन्तर्गत शासित हुनुपर्ने संस्था भएको एवं सेवाप्रदायकका रूपमा क्रियाशील उक्त संस्थाले प्रचलित कानूनविपरीत हुने गरी एवं आफ्नै विधानविपरीत हुने गरी गरिएको सहमति कानूनअनुरूपको मान्न नमिल्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५९८, साउन, पृष्ठ ६५९</p>
३०.	<ul style="list-style-type: none"> खपतको आधारमा विद्युत शुल्क एवं डिमाण्ड शुल्क Justifiable हुन सक्ला तर विद्युत आपूर्ति नै नगरी स्वीकृत के.भि.ए. को आधारमा डिमाण्ड शुल्क लगाइने व्यवस्था उपभोक्ता हितविपरीत हुने हुँदा लोडसेडिङ्ग अवधि अर्थात् विद्युत खपत नगरेको अवधिको पनि डिमाण्ड शुल्क लिन पाउने व्यवस्था न्यायोचित मान्न नसकिने । विद्युत सप्लाई गर्न नसक्ने अवस्थाको पनि स्वीकृत के.भि.ए. को आधारमा डिमाण्ड शुल्क तिर्नुपर्ने व्यवस्थालाई स्वेच्छाचारी र उपभोक्ता एवं औद्योगिक व्यवस्था विरोधी मान्नुपर्ने । लोक कल्याणकारी राज्यमा लोडसेडिङ्ग अवधिको समेत डिमाण्ड चार्ज तिर्नुपर्ने व्यवस्थालाई प्राधिकरणको Unjust Enrich हुने व्यवस्था मान्नु पर्छ । आर्थिक उदारीकरण अन्तर्गत खुल्ला बजारमुखी अर्थतन्त्र र नेपालले अपनाएको निजी सार्वजनिक साभेदारीको अभियान समेतलाई उल्लिखित अवस्थाले Flourish गर्न नसक्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६१२, मदौ, पृष्ठ ७७९</p>
३१.	<ul style="list-style-type: none"> मनोनयन हुँदाका बखत निर्देशिकाबमोजिम चार वर्षको पदावधि किटान नभई बढीमा चार वर्षको लागि भनी शर्तयुक्त पदावधिलाई मनोनयन पाउँदाका बखत स्वीकार गरेकोमा अहिले आएर विवाद गर्नुको कुनै औचित्यता नरहने । मन्त्रीबाट मनोनयन हुने पद स्थायी प्रकृतिको पद नभई अस्थायी प्रकृतिको राजनीतिक पद हुने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६१५, मदौ, पृष्ठ ८०७</p>

३२.	<ul style="list-style-type: none"> ■ सार्वजनिक सरोकारको विवादमा अन्य मुद्दाहरूको प्रकृति जस्तो प्रतिद्वन्दात्मक चरित्र हुँदैन। यसमा निवेदक विपक्षी र अदालतको पनि सार्वजनिक हितलाई बढावा दिने उद्देश्य अन्तर्निहित रहेको हुन्छ। त्यसैले सर्वसाधारणलाई असर पार्ने कार्यका सम्बन्धमा राज्य र यसका अवयवहरू आफूलाई निर्दिष्ट गरिएका संवैधानिक र कानूनी कर्तव्यको परिपालनामा गम्भीर हुनैपर्ने। ■ भिनामसिना समस्या देखाई प्राथमिकतामा पार्नुपर्ने राजधानीलगायतका विभिन्न स्थानको फोहरमैला व्यवस्थापनमा दीर्घकालीन रूपमा समस्या समाधानतर्फ अग्रसर हुनुपर्ने। ■ स्थानीय स्वायत्त शासन ऐनअनुसार फोहरमैलाको व्यवस्थापन सम्बन्धमा स्थानीय निकायले आपसी समझदारीद्वारा निष्कर्षमा पुगी सहमति हुनुपर्नेमा यस्तो हुन नसकेकोबाट फोहरमैलाको व्यवस्थापनको समस्या सिर्जना भएको अवस्थामा महानगरपालिका र उपमहानगरपालिकाले आवश्यक पहल गर्नुपर्ने। ■ सर्वसाधारण जनताको स्वास्थ्य र वातावरण साथै राज्यको पहिचानसँग जोडिएको राजधानीको फोहरमैलाको उचित व्यवस्थापन गर्न यति घण्टा, दिन र महिना भनी समय किटान गर्न उचित नहुने हुँदा जति सक्दो चाँडो स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन समेतले तोकेको काम, कर्तव्य र अधिकारबमोजिम कार्य गरी आगामी दिनमा समस्या नरहने तर्फ युद्धस्तरमै कारवाही गर्नुपर्ने। <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६१६, मदौ, पृष्ठ ८१२</p>
३३.	<ul style="list-style-type: none"> ■ सार्वजनिक सम्पत्तिको रूपमा नेपाल सरकारको स्वामित्वमा रहेको क्षेत्रलाई व्यापारिक तथा पर्यटकीय प्रयोजनको लागि उपयुक्त हुने गरी विकास तथा सम्बर्द्धन गरी यसबाट शुल्क समेत उठाउने र सो कामको लागि २० वर्षको लामो अवधिको लागि सम्झौता गर्ने कार्य महत्वपूर्ण सार्वजनिक महत्वको विषय हुनुको साथै दीर्घकालीन नीतिगत विषयमा निर्णय गर्ने अधिकार नगर प्रमुखमा नरही नगरपालिकामा नै रहने। ■ सार्वजनिक सम्पत्तिको रूपमा रहेको धरहरा र धरहरा क्षेत्रलाई व्यावसायिक प्रयोजनको लागि विकास गरी प्रयोग गर्ने, सोबाट शुल्क उठाउनेलगायतको अधिकार दिई २० वर्ष लामो अवधिको लागि सम्झौता गर्ने सम्बन्धमा नीतिगत निर्णय भएको नदेखिनुका साथै यससम्बन्धी सम्झौता गर्ने अधिकार नगर प्रमुखलाई प्रत्यायोजन गर्ने बारेमा महानगरपालिकाबाट कुनै निर्णय समेत नभएको अवस्थामा विवादित सम्झौता गर्ने अख्तियार तत्कालीन नगर प्रमुखमा रहेभएको छ भन्न नसकिने। ■ पुरातात्विक महत्वको सार्वजनिक सम्पत्तिको रूपमा रहेको धरहरा र धरहरा क्षेत्रको सम्भार, संरक्षण, सम्बर्द्धन र व्यवस्थापन गर्ने जिम्मेवारी एवं दायित्व बोकेको महानगरपालिकाले उक्त सम्पत्तिलाई २० वर्ष लामो अवधिको लागि व्यवसायिक प्रयोजनमा प्रयोग गर्न पाउने गरी अपारदर्शी तथा अप्रतिस्पर्धात्मक किसिमले भए गरेको विवादित सम्झौताका शर्तहरू तथा अन्य व्यावसायिक सम्बन्धको विषयलाई समेत सार्वजनिक हितको लागि समेत पुनरावलोकन गर्नुपर्ने। <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६१७, मदौ, पृष्ठ ८२०</p>
३४.	<ul style="list-style-type: none"> ■ कुनै कार्य मर्यादा र अनुशासनको अपेक्षित मापदण्डविपरीत हुन सक्दछ, नैतिकताको दृष्टिकोणबाट अनुचित हुन सक्दछ वा सामान्य समझ र सर्वमान्य शैक्षिकस्तरभन्दा तलको अमान्य हुन सक्दछ तर, कुनै नियम कानूनले त्यसलाई बर्जित र सजायभागी भनी पूर्व घोषित वा बर्गीकृत वा परिभाषित नगरेसम्म त्यसको आधारमा सो कार्य गर्नेलाई सजायको भागी बनाउन नसकिने। ■ कुनै विद्यार्थीले आफूले वर्षभरि पढेको विषय छोडी पढ्दै नपढेको विषय समावेश गरी परीक्षा सञ्चालन हुनुभन्दा अगाडि कम्तीमा ७ दिनभित्र दोहोर्न्याएर परीक्षा फर्म भर्न नपाउने र भरेको पाइएमा निजलाई परीक्षामा समावेश नगराउने र कुनै अवस्थामा लुकिछिपी परीक्षा दिएमा त्यस्तो कार्यलाई अनियमित कार्य वा विद्यार्थी आचार संहिताविपरीतको कार्य भनी नियममै लेखवद्ध गर्नुका साथै त्यस्तो कार्य गर्ने विद्यार्थीको परीक्षा रद्द गर्नु वा अन्य सजाय गर्नुका साथै यस्तो अनुचित कार्यमा सहयोग गर्ने विश्वविद्यालयका सम्बन्धित कर्मचारी वा शैक्षिक संस्थाको जिम्मेवार पदाधिकारीउपर कारवाही गर्ने

	<p>समेतका कार्यहरूलाई अनियमित वा सजायभागी हुने अनुचित कार्यको श्रेणीभित्र राख्नुपर्ने ।</p> <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६१९, मदौ, पृष्ठ ८४२</p>
३५.	<ul style="list-style-type: none"> ■ राज्यको तर्फबाट आयोजना हुने औपचारिक समारोह, उत्सव, वा चाड पर्वहरूमा उपस्थित हुनुपर्ने पदाधिकारी वा व्यक्तिको पहिचान तथा त्यस्तो समारोह वा पर्वहरूको मर्यादाको लागि पनि राज्यले निश्चित प्रकारको पोशाक निर्धारण गर्नसक्ने नै हुन्छ । त्यस्तो विशेष समारोहका लागि निर्धारण गरिएको पोशाकलाई सर्वसाधारण सबै नेपाली नागरिकहरूका लागि अनिवार्य रूपले लगाउनु पर्ने प्रकृतिको पोशाक भनी अर्थ गर्न नमिल्ने । ■ विभूषण पाएका निजामती सेवा, नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी र सशस्त्र प्रहरीबलका पदाधिकारी र विभूषण पाएका अन्य व्यक्तिहरूले राज्यको तर्फबाट आयोजना हुने समारोह, उत्सव वा पर्वहरूमा उपस्थित हुँदा के कस्तो पोशाक वा विभूषण लगाउने भन्ने सम्बन्धमा सम्बन्धित पदाधिकारी र व्यक्तिलाई जानकारी गराएको विषयले सर्वसाधारण नागरिक वा कुनै सर्वसाधारण जनसमुदायलाई प्रभाव वा असर पर्ने अवस्था नै नरहने हुँदा यस्तो विषय सार्वजनिक हक वा सरोकारको विषयको रूपमा यस अदालतको असाधारण न्यायिक प्रक्रियाअन्तर्गत समावेश हुने भनी मान्न नमिल्ने । ■ प्रत्यायोजित विधायिकी अधिकारअन्तर्गत नेपाल सरकारले बनाएको विभूषण नियमावली, २०६५ को नियम ३८ को व्यवस्था नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा १३ तथा धारा १७(३) समेतको विपरीत भन्दै प्रस्तुत विवादलाई धारा १०७(१) अन्तर्गत यस अदालतको असाधारण अधिकारक्षेत्रभित्र प्रवेश गराउने उद्देश्य लिई सो विभूषण नियमावली, २०६५ को नियम ३८ को व्यवस्थालाई उद्धृत गर्दै सतही रूपमा त्यसको वैधानिकता सम्बन्धमा प्रसंगसम्म मात्र उठाएको कुरालाई मात्र आधार मानी प्रस्तुत विवादलाई संविधानको धारा १०७(१) अन्तर्गतको न्यायिक पुनरावलोकनको अधिकार प्रयोग गरी हेर्नुपर्ने प्रकृतिको विवाद मान्न नमिल्ने । ■ राष्ट्रिय पर्व र उत्सवहरूमा उपस्थित हुनुपर्ने पदाधिकारी र व्यक्तिले लगाउनु पर्ने भनी निर्धारण भएको पोशाकको व्यवस्था चीरकाल पर्यन्तसम्म अपरिवर्तनीय रहने भन्ने पनि हुँदैन । त्यसमा आवश्यकताअनुसारको परिवर्तन गर्ने अधिकार कार्यपालिकामा अन्तर्निहित रहेकै हुन्छ । त्यसैले कार्यपालिकाले राष्ट्रिय पर्व र उत्सवहरूको मर्यादा र पहिचान समेतलाई दृष्टिगत गरी, औचित्यलाई विचार गरी त्यस्ता पर्व र उत्सवमा उपस्थित हुनुपर्ने विभूषण प्राप्त पदाधिकारी र व्यक्तिलाई मात्र लक्षित गरी निर्धारण गरेको पोशाकको विषय न्यायिक हस्तक्षेपको विषय बन्न नसक्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६४५, कात्तिक, पृष्ठ ११२७</p>
३६.	<ul style="list-style-type: none"> ■ अदालतको अपहेलनामा आरोपित व्यक्तिलाई सजाय गर्न सो व्यक्तिको कार्यले अदालतप्रतिको जनआस्था र विश्वसनीयतामा ह्रास भएको छ, छैन वा अदालतको मर्यादा र सम्मानमा खलल पुगेको छ, छैन भन्ने कुरा जति महत्वपूर्ण हुन्छ, सो कार्य गर्ने व्यक्तिमा त्यस्तो कार्य गर्दा त्यस्तो परिणामको अपेक्षा गर्ने मनसाय थियो, थिएन भन्ने कुरा पनि त्यति नै महत्वपूर्ण हुने । ■ अदालतको अपहेलनाको आरोप लागेको व्यक्तिमा आफ्नो कार्यप्रतिको पश्चाताप वा गल्ती स्वीकार गरी आफ्नो व्यवहार र आचरणमा सुधार ल्याउने मनोबल छ, छैन भन्ने कुरा समेतको विचार गर्नुपर्ने । ■ अदालत आफैँ हरहालतमा न्याय गर्ने निकाय भएकोले न्याय र अन्यायबीचको अन्तर छुट्याउन अत्यन्त संवेदनशील भएर हेर्नुपर्ने हुन्छ । अदालतले बदलाको भावनासाथ अपहेलनामा कारवाही वा निर्णय गर्दैन । कार्य र परिणामको निष्पक्ष विवेचना गरेर मात्र अपहेलना ठहर्ने/नठहर्ने र आरोपित व्यक्तिलाई सजाय गर्ने वा नगर्ने निर्णयमा अदालत पुगनु पर्ने । ■ कुनै पनि व्यक्तिको अन्य व्यक्तिसँग के कस्तो सम्बन्ध रहन्छ भन्ने विषय ती सम्बन्धित व्यक्तिहरूको आपसी विषय भएको र यस्तो सम्बन्ध व्यक्तिहरूको आचरण र व्यवहारको विषय हो । न्यायाधीशको पनि व्यक्तिगत रूपमा अन्य व्यक्तिहरूसँग सुमधुर वा कटुतापूर्ण सम्बन्ध हुन सक्दछ । यस्तो व्यक्तिगत

	<p>कटुतापूर्ण सम्बन्ध अदालतको अपहेलनाको विषयवस्तु बन्न नसक्ने ।</p> <p style="text-align: center;">निर्णय नम्बर ८६६०, कात्तिक, पुष १२४३</p>
३७.	<ul style="list-style-type: none"> ■ सरकारी कोष र सरकारको नाममा रहेका अचल चल सम्पत्तिहरूको स्वामित्व कानूनी रूपमा नेपाल सरकारको नाममा रहने भए पनि यस्तो सम्पत्तिको अन्तिम र वास्तविक स्वामित्व सार्वभौम नेपाली जनता नै हुन् भन्ने कुरा निर्विवाद छ । यिनै सार्वभौम नेपाली जनताको प्रतिनिधि वा ट्रस्टी (Trustee) को रूपमा मात्र उक्त सम्पत्ति नेपाल सरकारको नाममा रहने हुँदा यस्तो सम्पत्तिलाई मन्त्रिपरिषद् र यसका सदस्यहरूले आफ्नो निजी सम्पत्ति सरह प्रयोग गर्न पाउने सम्पत्तिको रूपमा हेर्न नमिल्ने । ■ सार्वभौमहरूको वास्तविक र अन्तिम स्वामित्वको कोष र सम्पत्तिको प्रयोग निजहरूद्वारा व्यक्त ईच्छाअनुसार मात्र हुन सक्तछ र यो ईच्छा भनेको सार्वभौमहरूको प्रतिनिधित्व गर्ने व्यवस्थापिका संसदले बनाएको कानूनद्वारा मात्र अभिव्यक्त हुने कुरा हो । संसदले बनाएको कानूनले दिएको अख्तियारी नभई केवल नीतिगत निर्णयको नाममा मन्त्रिपरिषद्ले कानूनी अख्तियारी बिना राज्यकोषमा व्ययभार हुने गरी कुनै सुविधा दिने वा कुनै सरकारी सम्पत्ति कुनै व्यक्तिलाई प्रयोग गर्न दिने कार्य क्षेत्राधिकारविहीन भई गैरकानूनी हुने । ■ मन्त्रिपरिषद्ले प्रचलित कानूनमा उल्लिखित प्रयोजन र अख्तियारीभन्दा बाहिर गई सरकारी कोषमा व्ययभार हुने गरी सरकारी सेवामा रहेका वा नरहेका वा सरकारी काममा खटिएका वा नखटिएका कुनै पनि व्यक्तिलाई कुनै सुविधा, आर्थिक सहयोग, चन्दा वा उपहार वा कुनै सरकारी सम्पत्ति प्रयोग गर्न दिने निर्णय गर्ने अधिकार भए रहेको अवस्था नदेखिने । ■ सरकारी सेवामा रहेका वा सरकारी सेवाबाट अवकाश भएका व्यक्तिहरूलाई कानूनले निर्धारण गरेको भन्दा बढी सुविधा दिने गरी सरकारी कोषमा व्ययभार थप्ने अधिकार मन्त्रिपरिषद्ले नहुने र यस्तो निर्णय गरेमा संविधानले अंगीकार गरेको सीमित सरकार, कानूनको शासन तथा लोकतान्त्रिक मान्यताका आधारभूत सिद्धान्तविपरीत हुने । ■ कानूनको अख्तियारी बिना कानूनअनुसार प्राप्त नहुने घर भाडा, सवारी साधन, इन्धन खर्च तथा सवारी चालकको सुविधाको रूपमा नियमित रूपमा नगद भुक्तानी गर्ने वा सुविधा दिने र राज्यको नाममा रहेको सम्पत्ति प्रयोग गर्न दिने बारेमा मन्त्रिपरिषद्ले गरेका निर्णयहरू कुनैपनि कानूनको अख्तियारी नभएको र कानूनी अख्तियारीमा आधारित नभई स्वेच्छाचारी, गैरकानूनी तथा विभेदकारी भएको देखिएको र यस्तो निर्णयले कानूनी मान्यता नपाउने । <p style="text-align: center;">निर्णय नम्बर ८६७५, मंसिर, पुष १४२०</p>
३८.	<ul style="list-style-type: none"> ■ सामाजिक न्यायको दृष्टिकोणबाट सरकारले गरेको निर्णयले कुनै सामाजिक, आर्थिक, सांस्कृतिक र शैक्षिक दृष्टिकोणले पिछडिएको वर्ग, समुदाय वा क्षेत्रका प्रति न्याय हुन सकेको छैन वा राष्ट्रिय स्रोत र साधनको वितरणमा त्यस्ता वर्गको पहुँच सुनिश्चित हुन सकेको छैन भने त्यसरी पिछडिएका वर्ग समुदाय वा क्षेत्रका व्यक्तिको अदालत वा राज्यका संयन्त्रहरूमा पिछडिएको वा चेतनास्तर कम भएको कारण सहज पहुँच छैन भने सोही कारणले मात्र सामाजिक न्यायबाट वञ्चित हुन नपरोस भन्ने उद्देश्यले त्यस्ता व्यक्तिहरूको तर्फबाट अन्य व्यक्तिहरूले समेत न्यायिक उपचार माग गर्नसक्ने व्यवस्था सार्वजनिक सरोकारको विषय हुने । ■ सार्वजनिक सरोकारको विषयको पहिचान गर्दा कुनै विवाद खास व्यक्ति वा व्यक्तिहरूको हक वा सरोकारसँग सम्बन्धित छ वा सर्वसाधारण नागरिक वा जनसमुदायको सामूहिक हक वा सरोकारसँग छ भन्ने कुरा हेर्नुपर्ने । ■ देशको सुरक्षा, शासन व्यवस्था, सामाजिक शान्ति, जनसाधारणको शिक्षा, स्वास्थ्य र नैतिकता, देशको आर्थिक अवस्था, राज्यका निर्देशक सिद्धान्तका रूपमा व्यवस्थित सामाजिक न्यायका विषयहरू जस्ता पक्षहरूले सर्वसाधारण नागरिक वा कुनै जनसमुदायको हित वा स्वार्थमा अनुकूल वा प्रतिकूल प्रभाव पार्न सक्ने भएकोले यस्ता विषयलाई सार्वजनिक सरोकार मान्न नसकिने ।

	<ul style="list-style-type: none"> ■ सार्वजनिक सरोकारको विषयलाई ग्रहण गरेर न्यायिक रूपले निरोपण गर्नुको मुख्य उद्देश्य कानून वा संविधानद्वारा समर्थित सरोकारको संरक्षण गर्नु हो। केवल बौद्धिक उत्सुकता वा लहडवाजीको आधारमा वा कुनै विषयलाई अदालतमा प्रवेश गराएर जनमानसमा कौतुहलता उत्पन्न गराई आफ्नो प्रचार प्रसार गराउने वा अदालतको क्षमता परीक्षण गर्ने उद्देश्यले ल्याइएको विषयलाई सार्वजनिक सरोकारको विषयको रूपमा लिन नसकिने। ■ औद्योगिक प्रवर्द्धन बोर्डले देशको औद्योगिकरण सम्बन्धी नीति, ऐन नियमहरूको तर्जुमा र कार्यान्वयनमा आवश्यक सहयोग पुऱ्याउने तथा आर्थिक नीतिहरूको उद्देश्य प्राप्तिको लागि उद्योग क्षेत्रलाई प्रतिस्पर्धात्मक बनाउँदै लैजान मार्गदर्शन दिनेलगायतका नीतिगत निर्णय गरी मार्गदर्शन गर्नसक्ने। ■ एउटा कानूनबमोजिमको अधिकारप्राप्त निकायले कुनै एउटा निश्चित कम्पनीको दर्ता गर्ने सिलसिलामा गरेको निर्णयलाई सार्वजनिक सरोकारको विषय मान्न नसकिने। ■ एउटा कम्पनीको दर्ताको विषयलाई सार्वजनिक सरोकारको विषयको रूपमा लिएर सक्षम पक्षको प्रतिनिधित्व गर्न निवेदकहरू आएको पाइएकोले निजहरूको प्रस्तुत विषयमा सार्थक सम्बन्ध (Meaningful Relation) रहेको अवस्था नदेखिने। <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६८०, पुस, पृष्ठ १७७१</p>
३९.	<ul style="list-style-type: none"> ■ धर्मनिरपेक्ष राज्यमा सरकार वा सरकारका निकायहरू धर्मबाट पृथक रहनु पर्छ भन्ने मानिन्छ। तर, यसको अर्थ ऐतिहासिक तथा धार्मिक महत्वका स्थानको संरक्षणमा सरकारको प्रशासकीय जिम्मेवारी हुने कुरामा विवाद छैन। धार्मिक कार्यमा आमजनसाधारण संलग्न हुने हुँदा सार्वजनिक शान्ति र सुव्यवस्था कायम राख्ने सम्बन्धमा राज्यको जिम्मेवारी अपरिहार्य हुने। ■ धर्मनिरपेक्ष मुलुक भए पनि इतिहास, संस्कृति, परम्परा र धार्मिक संस्कारलाई पशुपति क्षेत्र विकास कोषका रूपमा संगठित संस्थाको माध्यमबाट सुसञ्चालन प्रबन्धन र व्यवस्थापन गरेको छ जो धार्मिक निरपेक्षता प्रतिकूल छैन। धर्मनिरपेक्षता भनेको राज्यको धर्ममा अहस्तक्षेपकारी भूमिका कायम राख्दै राज्यमा बस्ने विभिन्न धर्मावलम्बीहरूको धर्मलाई समान रूपले सम्मान दिनुपर्छ भन्ने मान्यता मात्र हो। एउटा धार्मिक आस्थामा अर्को धर्मको अतिक्रमण रोक्नु धर्म निरपेक्षता नै हो धर्म सापेक्षता हुन नसक्ने। ■ नागरिकहरूको स्वतन्त्रताको संरक्षणका निमित्त सुरक्षा उपलब्ध गराउन राज्यको काम हो। त्यसमा पनि मृत्यु संस्कार जस्तो अनिवार्य सामाजिक संस्कार अवलम्बन गर्ने व्यक्तिको हकलाई सुरक्षा दिनबाट राज्य पर्निन्छने हो भने संविधानद्वारा प्रदत्त धर्मसम्बन्धी हक सुरक्षित हुनसक्ने अवस्था नहुने। ■ अन्य धर्मलाई दखल पर्ने अवस्थामा, धार्मिक, ऐतिहासिक, पुरातात्विक एवं वातावरणीय महत्वका स्थानमा वा त्यस्तै अन्य कारणले वा शान्ति सुरक्षाका दृष्टिकोणले संवेदनशील स्थानमा बाहेक धार्मिक सम्प्रदाय वा व्यक्तिहरूले आफैँले व्यवस्था गरेको स्थानमा धार्मिक संस्कार सम्पन्न गर्ने कार्यमा शान्ति सुरक्षा दिनु सरकारको दायित्व हुने। ■ सवैधानिक एवं कानूनी दृष्टिकोणबाट व्यक्तिको धर्म रोज्ने अधिकार व्यक्तिगत भएकोले सो वरण गर्दा उत्पन्न हुने परिणाम व्यवस्थापन पनि नितान्त व्यक्तिगत नै हुन्छ। धर्मवरण गर्दा देवस्थल र चिहानको व्यवस्था पनि आफैँले गर्नुपर्ने। व्यक्ति विशेषले प्रबन्ध गर्नुपर्ने समाधिस्थल उपलब्ध गराउने जिम्मा राज्यले लिनु पर्दछ भन्नु न्यायोचित हुन नसक्ने। ■ मुलुकभर प्रचलित सवै धर्म र सवै सम्प्रदायलाई चाहेअनुसारको चिहान निर्माण गर्न भूमिलगायतका सुविधा उपलब्ध गराउन राज्यको कर्तव्य हुन्छ भन्नु यथार्थपरक र कानूनसम्मत हुने देखिँदैन। न त धर्मनिरपेक्ष राज्यको मर्मअनुसार त्यस्तो सुविधा प्रत्येक धर्म र सम्प्रदायलाई राज्यबाट उपलब्ध गराउन सम्भव नै देखिन्छ। यसरी प्रत्येक सम्प्रदायलाई समाधिस्थल वा चिहान उपलब्ध गराई दिनुपर्ने दायित्व धर्म निरपेक्षताको कसी हुन नसक्ने। ■ प्रत्येक धर्म र सम्प्रदायको अन्तिम संस्कारको परम्परा र प्रचलनलाई एकअर्काले सम्मान गर्नुपर्दछ। लाश

	<p>गाडनका लागि जमीन आवश्यक पर्ने र त्यसमाथि स्थायी संरचना बनाउने कार्यले वातावरणलाई प्रतिकूल असर पर्ने कुरालाई नकार्न सकिँदैन । त्यसैले यस्ता प्रचलित परम्परा र प्रचलनमा सम्बन्धित पक्षलाई समसामयिक सुधारको आवश्यकता महसूस गर्नु गराउनु पहिलो आवश्यकता हो । सो परम्परा तथा प्रचलनमा परिवर्तनका लागि सम्बन्धित धर्मावलम्बी र सम्प्रदायका व्यक्तिहरू बीच सार्थक बहस आरम्भ गर्नु गराउनु अर्को आवश्यकता हो । यसबाट वन, वातावरण, संस्कृति संरक्षण र धार्मिक आस्थामा यथोचित सन्तुलनयुक्त परिवर्तनका लागि हुने प्रयासलाई सरकारलगायत सार्वजनिक संघ संस्थाले सहयोग पुऱ्याउनु पर्ने ।</p> <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८७०७, माघ, पृष्ठ १७७३</p>
<p>४०.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ आफ्नो स्वामित्वअन्तर्गतको सम्पत्तिको स्याहार, सम्भार तथा व्यवस्थापन उचित रूपमा गर्ने दायित्व भएको संस्थाले आफ्नो दायित्व निर्वाह गर्न नसकेमा वा अनुचित वा बर्द्धनियतपूर्वक प्रयोग वा परिचालन गर्न दिएमा सोको जिम्मेवारी निर्वाह गर्ने पदाधिकारी कानूनबमोजिम जवाहफेही हुनुपर्ने । ■ परम्परागत ढंगबाट सञ्चालन भई आएको विषयलाई सम्झौताको रूप दिई व्यवस्थित गरिएको पृष्ठभूमिमा सम्झौताको स्वरूप र त्यसमा भएका प्रमुख प्रावधानहरू प्रत्यक्षरूपमा पहिलो पक्षको हितविपरीत नदेखिएको अवस्थामा रकम र समयावधि किटानी गर्ने जस्ता विषयहरू सम्झौता कार्यान्वयनमा गएपछिको अवस्थामा संशोधन परिमार्जन हुनसक्ने अवस्था हुँदाहुँदै उक्त सम्झौता कार्यान्वयनमा आउँदा आउँदैको अवस्थामा सम्झौताको अन्तरनिहित उद्देश्यलाई नहेरी सम्झौतामा उल्लिखित शर्तहरू अनुचित भएको अर्थ गरी सम्झौता बदर गर्ने गरी अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगले दिएको आदेशलाई उचित र मनासिव मान्न नमिल्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८७२९, चैत, पृष्ठ १९९१</p>
<p>४१.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ राज्यको महत्वपूर्ण भूमि र प्राकृतिक स्रोतहरूको विवेकपूर्ण ढंगले वर्तमान र भावी पुस्ताको आवश्यकतालाई समेत विचार गरी दिगो उपयोग गर्नुपर्ने हुन्छ । त्यस्ता स्रोतहरू नितान्त व्यक्तिगत सम्पत्तिको रूपमा अन्धाधुन्द रूपमा उपयोग गर्न दिन मिल्ने नभई समाज र राज्यको बृहत्तर हित र आवश्यकतालाई ध्यानमा राखी योजनाबद्ध ढंगले प्रयोग गर्ने गराउने र सुरक्षित राख्ने विधिसम्मत दृष्टिकोण लिनुपर्ने । ■ प्राकृतिक स्रोतहरू मानव निर्मित नभई प्राकृतिक रूपमा प्रदत्त हुने भएबाट तिनीहरूको वाञ्छित र विवेकपूर्ण सदुपयोग नगरेमा स्वयं राष्ट्र, समाज र व्यक्तिको अस्तित्व र विकास नै खतरामा पर्न सक्ने । ■ आवास र भू-उपयोग व्यवस्था आम रूपमा सार्वजनिक सरोकारको विषय हो । आवास कम्पनीहरूले सम्पत्तिको हकको उपभोग गर्दा ती कम्पनीले सञ्चालन गर्ने कार्यक्रमहरूको त्यस क्षेत्र वरिपरिका स्थानीय वासिन्दाको परम्परागत जीवनशैली, स्रोतहरूको उपयोग र सामर्थ्यको सर्वोत्तम उपयोगमा कानूनी हकको पनि सम्मान गर्नुपर्ने । ■ सहरीकरण वा आवास कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्दा राज्यको पहिलो स्वार्थको रूपमा राज्यको प्राकृतिक सुविधाको सदुपयोग गर्ने, भूमिको सम्भाव्यता र उपयुक्तताअनुसार वर्गीकरण गरी कस्तो भूमिमा खेतीपाती गर्ने, कस्तो भूमि वनजंगल, वसोवास, सरकारी सार्वजनिक प्रयोजन र व्यापार, वाणिज्य वा औद्योगिक प्रयोजनको लागि छुट्याउने भनी प्राथमिकताको आधारमा जनसहमति समेत बुझी भूमिको सर्वेक्षण, अनुसन्धान र योजना निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्ने । ■ व्यक्तिको व्यावसायिक अधिकारको संरक्षण गर्ने नाममा खेतीयोग्य जमिन खण्डीकरण गर्ने, असीमित भौतिक निर्माण गर्ने, त्यस्तो जमिनमा बिना कुनै योजना तथा स्पष्ट नीति नभई जमिनको प्लटिङ्ग गर्ने, ठूलाठूला आयोजनाहरू सञ्चालन गर्न पाउने तथा त्यस्ता गतिविधिहरूबाट परम्परागत रूपमा वसोवास गरिरहेका नागरिकहरूका आवास, स्वच्छ हावा, प्रकाशलगायतका वातावरणिय सुविधा उपभोग गर्न पाउने अधिकारलाई बञ्चित गर्ने गरी जुनसुकै क्रियाकलाप गर्नु वा गर्न दिनु न्यायिक हुन नसक्ने ।

- राष्ट्रिय रूपमा नै भू-उपयोग नीति बनाई शहरी, ग्रामीण क्षेत्रमा मापदण्ड तोकी लागू गर्नुपर्ने र घरजग्गा कारोवार समेतलाई कानूनको दायराभित्र ल्याई पीरमर्का पर्ने छरछिमेकका व्यक्तिहरूले समेत क्षतिपूर्ति वा उपचार पाउन सक्ने गरी सरोकारवालाहरू संलग्न भएको सरकारी संयन्त्र खडा गरी व्यापक जनपरामर्शसहित भू-उपयोग नीति एवं सम्बन्धित कानून बनाई लागू गर्न वाञ्छनीय देखिँदा निम्नबमोजिमको काम अविलम्ब गर्नु भनी नेपाल सरकारका नाममा निर्देशनात्मक आदेश जारी हुने:
- देशको उपलब्ध प्राकृतिक स्रोतसाधनको सन्दर्भमा, भूमिको उपयोग सम्बन्धमा राष्ट्रिय नीति बनाई शहरी तथा ग्रामिण क्षेत्रको लागि आवश्यक मापदण्ड तोक्न नेपाल सरकार आवास तथा भौतिक मन्त्रालयको संयोजकत्वमा राष्ट्रिय योजना आयोग, वातावरण मन्त्रालय, स्थानीय निकाय, नगरपालिका तथा गाउँ विकास समिति, आवास व्यवसायीहरू एवं व्यवस्थित आवास क्षेत्रका सेवाग्राही समेत रहेको विशेषज्ञहरू समेतको कार्यदल बनाउने,
- व्यवस्थित शहरी विकासको सन्दर्भमा आवास व्यवस्था गर्नुअघि सम्बन्धित शहरी क्षेत्रको भू-वनौट र भौतिक विकास एवं बसोबासको नक्सांकन गरी खेतीयोग्य भूमि, सरकारी वा सार्वजनिक प्रयोजनको लागि छुट्याइएको क्षेत्र, साँस्कृतिक एवं ऐतिहासिक धरोहरहरू रहेको क्षेत्र, परम्परागत रूपमा बसोबास भएको क्षेत्र, वाणिज्य केन्द्र तथा औद्योगिक क्षेत्रका रूपमा विकसित गर्न खोजिएको क्षेत्र आदि विशिष्टकृत क्षेत्रहरूको निर्धारण गरी छुट्याउने र तोकिएको क्षेत्रमा तोकिएको प्रयोजनका लागि बाहेक अन्य किसिमको उपभोग गर्न नदिने कुरालाई कानूनद्वारा व्यवस्थित गरी लागू गर्ने,
- शहरी आवासको प्रयोजनका लागि कति उचाइ सम्मको भवन निर्माण गर्न दिने भन्ने कुराको परिभाषा गरी त्यसको लागि आवश्यक बाटोघाटो, पानी, हरियाली, हावापानी, विजुली, मनोरञ्जन आदि विविध प्रयोजनको लागि पूर्वाधारको मापदण्ड तोक्ने र त्यसबाट परम्परागत बसोबास क्षेत्रको बाटोघाटो, पानी, हावा, प्रकाश, वातावरणमा प्रतिकूल प्रभाव पर्न नदिने गरी यथाशक्य नयाँ आवास क्षेत्रमा निश्चित नीतिको आधारमा अग्लो भवनहरू निर्माण गर्न दिने नीति र कानूनको व्यवस्था गर्ने,
- तोकिएको आवास क्षेत्र बाहेक अन्य अग्लो भवन निर्माण गर्न दिँदा वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन तथा प्रारम्भिक वातावरणीय मूल्याङ्कन प्रक्रिया पूरा गर्न अनिवार्य गर्ने र स्थानीय बासिन्दाहरूले बुझ्ने भाषामा स्थानीय टोलछिमेकीको प्रत्यक्ष सहभागिता सुनिश्चित गर्ने व्यवहारिक एवं प्रभावकारी उपाय अपनाउने,
- भू-क्षय, भू-कम्प, आगलागी वाढी जस्ता दैवी प्रकोपको दृष्टिले कतिको जोखिमपूर्ण छ र त्यसको व्यवस्थापनको लागि गर्नुपर्ने तयारी लगायतका कुरामा हाउजिङ वा अपार्टमेन्ट कम्पनीहरूको लागि यथेष्ट व्यवस्था गर्न लगाएर मात्र सञ्चालन अनुमति दिने ।
- भू-कम्प आगलागी जस्ता प्राकृतिक वा दैवी प्रकोपका दृष्टिले संवेदनशील भई सर्वसाधारणका लागी भवन निर्माणमा समेत मापदण्ड तोकी लागू गराउने ।
- घर निर्माण व्यवसायीहरू, हाउजिङ कम्पनीहरू र ठूलाठूला विकास आयोजनाहरूले गरेको क्रियाकलापबाट परम्परागत बसोबासको क्षेत्रमा पर्न गएको पानी, ढल बाटोघाटो, हावा प्रकाश आदी कुरामा प्रतिकूल असर पर्न गएमा पूर्वाधारहरूको पुनः निर्माण गर्न लगाई वा त्यसबाट क्षतिपूर्ति हुन नसक्ने भएमा त्यस्ता कम्पनी वा आयोजनाहरूलाई उपयुक्तता हेरी आवश्यक क्षतिपूर्ति वा वैकल्पिक प्रावधान गर्न लगाउने, यस्तो विषयको निरन्तर अनुगमनको लागि प्रभावकारी संयन्त्र कानूनबाटै व्यवस्थित गर्ने,
- वातावरणीय स्वच्छताको लागि ढल निकासको उपयुक्त व्यवस्था गर्न लगाउने र नजिकका नदीनालाहरूलाई त्यस्तो ढल निकासबाट बचाउन आवश्यक उपाय गर्ने ।

निर्णय नम्बर ८७३१, चैत, पुष २००८

३. मानव अधिकार तथा लैंगिक न्याय

<p>४२.</p>	<p>खाद्यान्नको अधिकारको अभावमा स्वतन्त्रताको हक उपभोग हुन सक्दैन र खाद्यान्नको अभावको जीवन सम्मानपूर्वक हुँदैन । तसर्थ स्वतन्त्रता र खाद्यान्नको अधिकार Right to Food एकअर्काको Mutually Inclusive हक हुन् । मानिसको लागि Dignified Life अर्थात् सम्मानपूर्वक बाँच्न पाउने हक भनेको मानवीय मूल्य, मान्यता र मर्यादामा आधारित जीवन हो । नागरिकको सम्मानपूर्वक बाँच्न पाउने हकको लागि लोक कल्याणकारी राज्यमा परिणत गर्न समर्पित राज्यले आफ्ना नागरिकलाई शान्ति सुरक्षा कायम गरी जनधनको सुरक्षा गरी मर्यादित र सम्मानीत मानवीय जीवनका लागि अपरिहार्य न्यूनतम आवश्यकता जस्तै: खाद्यान्न, पानी, वास, स्वास्थ्य, स्वतन्त्रता, गोपनीयता, शिक्षा, कपडा वस्तुहरू बजारमा सबैको आर्थिक रूपले पहुँच पुग्ने र सबैले प्राप्त गर्न सक्ने अवस्था सिर्जना भएको हुन्छ । सम्मानपूर्वक वाचन पाउने हक उपभोग गर्न कम्तीमा पनि खाद्यान्नमा अधिकार Right to Food जस्तो Basic Necessity मा प्रत्येक नागरिकको पहुँच हुनुपर्ने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ नागरिकलाई रोजगारीको हक, मौलिक हक प्रदान भएपछि रोजगारीको हकलाई व्यवहारमा उतार्न आर्थिक कार्यक्रम, नीति, कानून र वातावरण बनाई शिक्षा र तालिम प्रदान गरी रोजगारी पाउने वातावरण सिर्जना गरी दिनुपर्ने राज्यको Corresponding Duty कर्तव्य समेत सँगसँगै सिर्जना हुने । ■ रोजगारीको लागि स्वस्थ शरीर, तन्दुरुस्तीपन र काम गर्नसक्ने उमेर आवश्यक पर्दछ । नावालकलाई काममा लगाउनु हुँदैन । बृद्ध उमेरका जेष्ठ नागरिकहरूले काम गर्न सक्दैनन् । तर राज्यको Employment Policy अनुसार रोजगारको अवसर सबै योग्य नागरिकलाई प्रदान गर्न पनि कुनै निश्चित उमेर पूरा भएपछि रोजगारीबाट अनिवार्य अवकाश प्राप्त गर्नुपर्छ । आजीवन रोजगार राज्यले ग्यारेण्टी गर्न नसक्ने । ■ खाद्यान्नमा Access र खाद्यान्न Available गराई दिनु राज्यको कर्तव्य हो । खाद्यान्नको अभावमा खाद्यान्नको अधिकार Right to food को हक निरर्थक हुने र खाद्यान्नको अधिकार निरर्थक भएपछि नागरिकहरूको धारा १२(१) को सम्मानपूर्वक बाँच्न पाउने हक उपभोग हुन नसक्ने । ■ जनताको जीउधनको सुरक्षा र संरक्षण गर्न मात्र होइन खाद्यान्नको अधिकार उपभोग गर्न भोकमरी हुन नदिने पनि राज्यको कर्तव्य हो । राज्यले आफ्नो काबुभित्रको हरसम्भव उपाय परिचालन गर्नुपर्दछ । काबु बाहिरको परिस्थिति बाहेक अन्य अवस्थामा राज्यको लापरवाही ढिलासुस्ती वा निर्णय लिनमा ढिलाइको कारण खाद्यान्नको अभावले गर्दा नागरिकहरूको ज्यान जान्छ भने सरकार त्यसको जिम्मेवार हुनुपर्ने । ■ खाद्यान्न अभावमा मानिस मर्न सक्छ भने खाद्यान्नको अभावमा गर्भवती महिलाको पेटमा भएको बच्चा कुपोषणबाट पीडित हुन जान्छ, बालबालिका, बृद्धबृद्धा, रोगी, असहाय, अपाङ्गहरू मर्न सक्छन् । त्यसैले नागरिकहरूको खाद्यान्नको अधिकार Right to Food को अधिकार हनन् हुन नदिन समयमा नेपालको भू-भाग भरी पर्याप्त मात्रामा खाद्यान्न उपलब्ध र आपूर्ति गर्ने गराउने सरकार संवैधानिक कर्तव्यबाट विमुख हुन नहुने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५४०, वैशाख, पृष्ठ १७</p>
<p>४३.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को उपधारा २ को व्यवस्था भनेको सरकारी मुद्दासम्बन्धी ऐन, २०४९ को अनुसूची १ र २ मा परेका मुद्दाहरू र अन्य नेपाल कानूनमा उल्लेख भएका नेपाल सरकार वादी हुने मुद्दाहरूलाई संकेत गरेको मान्नु पर्ने । ■ महान्यायाधिवक्ताले गरेको निर्णय सरकारी निकायको लागि मात्र अन्तिम हुन सक्दछ । धारा १३५ ले महान्यायाधिवक्तालाई उल्लिखित अधिकार, दिएको भएतापनि धारा १३५ ले धारा १०७ को यस अदालतको

	<p>असाधारण अधिकारलाई सीमित गर्न वा कटौती गर्न वा नियन्त्रण गर्न नसक्ने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा १०७(२) ले यस अदालतलाई “यस संविधानद्वारा प्रदत्त मौलिक हकको प्रचलनको लागि वा अर्को उपचारको व्यवस्था नभएको वा अर्को उपचारको व्यवस्था भए पनि सो उपचार अपर्याप्त वा प्रभावहीन देखिएको अन्य कुनै कानूनी हकको प्रचलनको लागि वा सार्वजनिक हक वा सरोकारको कुनै विषय समावेश भएको कुनै संवैधानिक वा कानूनी प्रश्नको निरूपणको लागि आवश्यक र उपर्युक्त आदेश जारी गरी त्यस्तो हकको प्रचलन गराउने वा विवाद टुंगो लगाउने असाधारण अधिकार सर्वोच्च अदालतलाई हुनेछ” भन्ने संवैधानिक प्रावधान रहेको देखिन्छ । उल्लिखित संवैधानिक व्यवस्थाअन्तर्गत पूर्ण न्यायको निमित्त यस अदालतले कुनै निकाय वा पदाधिकारीले गरेको निर्णयलाई Judicial Review गर्न सक्ने । ■ संविधानको धारा ११६ अनुसार यस अदालतले गरेको फैसला नजीर हुन्छ र त्यस्तो नजीर सबै अड्डा अदालतले मान्न कर लाग्छ । यस इजलासले पनि यस इजलासको संख्याभन्दा बढी संख्याको इजलासले गरेको फैसला समान विवादको विषय छ भने मान्न कर लाग्छ । तर यदि विवादको विषय फरक छ भने बृहत्पूर्ण इजलासकै भए पनि र यदि फैसला Per Incuriam छ भने कम संख्याको इजलासले पनि Per Incuriam फैसला नमान्न सक्ने । ■ अन्तिम अवस्थासम्म सरकारबाटै पीडितको तर्फबाट मुद्दामा प्रतिरक्षा लगायतको काम गरिन्छ । पीडितको हैसियत गवाहमा सीमित हुन्छ । हाम्रो प्रणालीमा पीडितले आफैँ मुद्दा चलाउन सक्तैन । पीडित राज्यबाट व्यवस्थित अपराध अनुसन्धान प्रहरी र सरकारी वकीलमा भर पर्नुपर्ने हुन्छ । पीडितले आफू पीडित भएको व्यहोराको आफूमा भएको प्रमाणसहित प्रहरीमा उजूर गर्दा प्रहरी र सरकारी वकीलले मुद्दा नचलाउँदा त्यो अवस्थामा पीडित न्याय पाउने मौलिक हकबाट वञ्चित हुन पुग्ने । ■ धारा ३२ को हक नागरिकलाई प्राप्त भएपछि संविधानले नै यस अदालतको धारा १०७(२) को यस अदालतको न्यायिक पुनरावलोकन गर्न पाउने अधिकारलाई Exclude वा Limit गर्ने गरी स्पष्ट व्यवस्था गरेको अवस्था, मान्य सिद्धान्तअनुसार Political Question समावेश भएको विषय वा विधायिकाको आन्तरिक कार्य व्यवस्थापनको विषय र यस अदालत धारा १०७(३) अन्तर्गत अन्तिम भएका विषयहरूमा Writ against judiciary हुन नसक्ने मान्य सिद्धान्तको अवस्थामा बाहेक अन्य अवस्था र विषयमा मान्य सिद्धान्तमा रहेर कार्यपालिकातर्फका प्रत्येक अधिकारीले गरेको निर्णयको न्यायिक पुनरावलोकन गर्न सक्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५४१, वैशाख, पृष्ठ ११२</p>
४४.	<ul style="list-style-type: none"> ■ नागरिकताको प्रमाणपत्र संविधान र कानूनले नागरिक हुन योग्यता पुगेको व्यक्तिलाई मात्र प्रदान गरिन्छ । संविधान र कानूनले नागरिक हुन तोकेको योग्यता नपुगेको व्यक्ति जतिसुकै लामो अवधि बसोबास गरेको भएपनि नागरिक बन्न नसक्ने । ■ प्रत्येक व्यक्तिको लागि नागरिकताको प्रमाणपत्र महत्वपूर्ण हुन्छ । नागरिक नभई कसैले पनि यो देशको राजनीतिक अधिकार प्रयोग गर्न नपाउने । ■ तोकिएको अधिकारीले संविधान, कानून र मानव अधिकारसम्बन्धी Covenant नबुझे वा कानूनको गलत तर्क र अर्थ गरेर कुनै नागरिक नागरिकताको प्रमाणपत्र पाउनबाट वञ्चित हुन सक्दैन । नागरिकताको प्रमाणपत्र प्राप्त गर्न कठिनाई (Hardship) को सामना गर्न पर्ने कुरा स्वीकार्य नहुने । ■ बाबु वा आमामध्ये कुनै एक मात्र नेपालको नागरिक भए पनि त्यस्तो व्यक्तिले नेपालको नागरिकता प्राप्त गर्नसक्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५५७, जेठ, पृष्ठ २४७</p>
४५.	<ul style="list-style-type: none"> ■ प्रजातान्त्रिक राज्य व्यवस्थामा हरेक सरकारी काम कारवाहीको जनताले जस्ताको तस्तै Censor नगरी थाहा पाउने हक राख्छन् र थाहा पाएको हुनुपर्छ । सरकारले आफूले गरेको काम कारवाहीको

	<p>प्रतिक्रिया (Feedback) जनताबाट अभिव्यक्त विचारबाट नै थाहा पाउने हुँदा जनता सुसूचित हुन अति आवश्यक हुन्छ। प्रजातान्त्रिक राज्य व्यवस्थामा गोप्यता (Secrecy), Exception र सूचना सम्प्रेषण Rule हुनुपर्छ। प्रजातन्त्र खुलापनमा आधारित हुने हुँदा राष्ट्र हित र सार्वजनिक हितको लागि गोप्यता नराखी नहुने केही विषयबाहेक अन्य विषय सरकारले जनतालाई सुसूचित गर्नुपर्ने। गुपचुप र गोप्य राख्न नहुने।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ आफ्नो उत्तरपुस्तिकामा प्राप्त प्राप्ताङ्कमा चित्त नबुझे Retotalling गराउन सक्ने हक त्रिभुवन विश्वविद्यालयको आफ्नै कानूनले पनि प्रत्येक परिक्षार्थीलाई प्रदान गरेको देखिन्छ। आफ्नो विषयमा सूचना माग्ने हक प्रत्येक नागरिकलाई नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा २७(१) ले मौलिक हक प्रदान गरेको छ। सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३(३) को प्रतिबन्धित सूचीमा उत्तरपुस्तिका समावेश नभएको र सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ अनुसार प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालयद्वारा जारी सूचनाको वर्गीकरणमा पनि उत्तरपुस्तिका नपरेकाले संविधानको धारा २७ अन्तर्गत आफ्नो उत्तरपुस्तिकाको प्रतिलिपि माग गर्ने र उत्तरपुस्तिकाको प्रतिलिपि पाउने प्रत्येक परिक्षार्थीको हक भएको हुँदा त्रिभुवन विश्वविद्यालयले तोकेको शर्तमा आफ्नो उत्तरपुस्तिकाको प्रतिलिपि पाउनु पर्ने। <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५९४, साउन, पृष्ठ ६१९</p>
<p>४६.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ लोक कल्याणकारी राज्यले नागरिकहरूलाई अनुकूलतामा मात्र अधिकार उपभोग गर्न सक्षम बनाउने होइन। सरकारले नागरिकहरूलाई समान रूपले अधिकार उपभोग गर्न सक्ने बनाउन पूर्वावस्थाको प्रवन्ध गर्नुपर्ने। ■ शारीरिक अपाङ्गहरूलाई कानूनले प्रदान गरेको सुविधा प्रदान गरी सक्षम बनाउनै पर्दछ। त्यसैले राज्यले समन्यायको आधारमा वितरणमुखी नीति अवलम्बन गरी पिछडिएका नागरिकहरूलाई विशेष व्यवस्था गर्नुपर्ने। ■ अपाङ्गहरूमासमेत अन्धा र अन्य अङ्गहरूको अपाङ्गताबीच अन्तर रहेकाले उनीहरू बीच सकारात्मक विभेद गर्नु जरुरी हुन जान्छ। सबै अपाङ्गहरूलाई एकै वर्गमा राखी अधिकारको सुनिश्चितता गरेको भन्ने तर्कले अधिकार सुनिश्चित गरेको भन्न सक्ने अवस्था नरहने। ■ नेपाल पक्ष भएको अनुबन्धमा भएका व्यवस्था र ऐनले प्रदान गरेका अधिकार तथा सुविधा उपलब्ध गराउनु राज्यको दायित्व हो। सर्वोच्च अदालतको आदेशको पालना गर्नु सरकारको कर्तव्य हो। ऐनले प्रदान गरेका अधिकारहरू मध्ये कुनै एउटा अधिकार तथा सुविधाको लागि लेखी पठाउनु वा प्रतिबद्धता जाहेर गर्नु मात्र पर्याप्त हुँदैन। लक्षित वर्गले अधिकार तथा सुविधाको उपयोग गर्न नपाएसम्म कागजमा पत्राचार गरेर वा गरिनेछ भन्ने प्रतिबद्धता निरर्थक हुने। <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६०२, साउन, पृष्ठ ६७९</p>
<p>४७.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ संरक्षकलाई सम्बन्धित व्यक्तिको हित अहितको विचार गर्ने जिम्मेवार व्यक्तिको रूपमा हाम्रो कानूनले मान्नुका पछाडि नेपाली समाजको पारिवारिक संरचना र सोसँग अन्योन्याश्रित सामाजिक तथा सांस्कृतिक मूल्य मान्यताहरू रहेको देखिन्छ। संयुक्त परिवार प्रथा नेपाली समाजको परम्परागत विशेषताको रूपमा रहेको छ। संयुक्त पारिवारिक संरचनामा संरक्षकको अभिभावकत्वको महत्वपूर्ण भूमिका रहने गर्दछ। संरक्षकको अभिभावकत्वलाई पारिवारिक अनुशासनको रूपमा लिने गरिन्छ। परिवारका प्रत्येक सदस्यको हित अहितको बारेमा विचार गर्ने अधिकार संरक्षकले राख्नु पर्ने। ■ जुनसुकै अवस्थामा पनि जहाँ जहाँ विवाहको प्रसंग आउँछ, त्यहाँ कानूनले सम्बन्धित जोडीहरूको स्वतन्त्रता र पूर्ण पारस्परिक सहमतिलाई पहिलो पूर्वशर्तको रूपमा मानेकै हुन्छ। त्यसकारण १८ वर्ष उमेर पुगेका महिला वा पुरुषको विवाहको सन्दर्भमा पनि उनीहरूको पूर्ण सहमति र स्वतन्त्रता नै पहिलो पूर्वशर्तको रूपमा रहन्छ र त्यसपछि मात्र संरक्षकको मञ्जुरी वा सहमतिको प्रसंग आउने हुन्छ। त्यसैले संरक्षकको मञ्जुरी आवश्यक हुने भन्ने बिहावरीको २ नं.को प्रावधान सम्बन्धित जोडीहरूको

	<p>अहितमा प्रयोग हुने प्रावधान हो र सो प्रावधान उनीहरूको स्वतन्त्रता र सहमतिलाई प्रतिस्थापन गर्नेतर्फ मात्रै परिलक्षित छ भन्ने खालको पूर्वाग्रही र नकारात्मक धारणा बनाई उक्त प्रावधानको संवैधानिकताको परीक्षण गर्नु युक्तिसंगत नदेखिने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ विहावरीको २ नं.ले विवाह गर्ने उमेरको सम्बन्धमा महिला र पुरुषका लागि छुट्टाछुट्टै उमेर निर्धारण गरेको देखिँदैन । महिला र पुरुष दुबैका लागि २० वर्षको उमेरलाई विवाहयोग्य उमेरको रूपमा निर्धारण गरी संरक्षकको मञ्जूरी भएमा १८ वर्षमै पनि विवाह हुनसक्ने प्रावधान रहेको देखिँदा त्यसले महिला र पुरुषका बीचमा भेदभावपूर्ण व्यवहार गरेको र संविधानको धारा १३(१) द्वारा प्रदत्त कानूनको समान संरक्षणको हकलाई कुण्ठित तुल्याएको भन्ने नदेखिने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६२८, असोज, पृष्ठ १००</p>
४८.	<ul style="list-style-type: none"> ■ इच्छुक कैदीलाई नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा १७ को शिक्षा प्राप्त गर्ने हक, धारा २३ को धर्मसम्बन्धी हक समेत उपभोग गर्ने अवसर दिएको देखिन्छ । कैद सजाय भई कारागारमा बस्दैमा सबै मौलिक हकहरू स्वतः स्थगन वा निलम्बित हुन्छ भन्ने होइन । कैद ठेकिएको व्यक्तिको हिंडडुल र आवतजावत गर्ने स्वतन्त्रता बाहेक अरु स्वतन्त्रता अपहरण हुन नसक्ने । ■ कुनै पनि व्यक्तिले परिस्थितिवश अपराध गर्ने हुँदा सुधारेर सजाय पाएको व्यक्ति पुनः समाजमा असल नागरिक भएर स्थापित हुन सक्छ भन्ने मान्यतामा रही कैद सजाय पाएको व्यक्तिलाई कैद अवस्थामा नै पढ्न अवसर दिने, Vocational Training आदि दिई व्यापक सुधारात्मक सहूलियतहरू दिन थालिएको छ । सो कुरा नेपालको कारागारमा पनि दिई आइएको छ । त्यही भएर कैदीलाई प्राप्त प्रजनन स्वास्थ्य तथा प्रजननसम्बन्धी हक पनि इन्कार गर्न नमिल्ने । ■ राज्यले अपराध गर्ने व्यक्तिलाई सजाय गर्न सक्दछ, तर प्रजननसम्बन्धी हकमा संविधानले नै प्रतिबन्धात्मक वाक्यांश नराखी Restrict गर्नसक्ने व्यवस्था नगरेको हुँदा राज्यलाई नै पनि नागरिकको प्रजननसम्बन्धी हक हनन् गर्ने अधिकार नहुने । ■ पति पत्नी भन्ने विवाह दर्ता र नागरिकताको प्रमाणपत्रबाट प्रमाणित भएमा पति पत्नी भन्ने प्रमाणित बैध दम्पतिलाई पति कैदमा भए पत्नीलाई र पत्नी कैदमा भए पतिलाई पारिवारिक भेटको सुविधा दिनुपर्ने । ■ पारिवारिक भेटको सुविधा प्रदान भएका देशको व्यवस्था, पारिवारिक भेटको सुविधा उपभोग गर्नेको सुरक्षा जाँच, कारागारभित्र शान्त वातावरण कायम गर्नुपर्ने, पारिवारिक भेटको सुविधा उपभोगकर्ताले खानाको व्यवस्था आफै गर्नुपर्ने, अन्य व्यक्ति लान नपाउनेलगायत सुरक्षाको दृष्टिले कारागार प्रशासनले शर्त तोक्न सक्ने व्यवस्था समेत गर्नुपर्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६३१, असोज, पृष्ठ १८६</p>
४९.	<ul style="list-style-type: none"> ■ सम्मानपूर्वक बाँच्न पाउने हकअन्तर्गत विरामी पर्दा राज्यद्वारा सञ्चालित सरकारी अस्पतालबाट स्वास्थ्य उपचार पाउने प्रत्येक नागरिकको मौलिक हक हो भने सरकारी अस्पतालबाट नागरिकलाई उपचार दिलाउने सरकारको कर्तव्य हुने । ■ सरकारले प्रत्येक अस्पतालमा अस्पतालको तह र स्तरअनुसार डाक्टर, उपकरण लगायत अन्य कर्मचारीहरूको व्यवस्था गरी अस्पतालको हैसियत अनुसारको आवश्यक Life saving drug हरूको Stock राख्न पर्छ । अस्पताल भवन छ तर डाक्टर छैन वा नर्स छैन वा औषधि छैन वा Vice Versa को गुनासो वा तर्क Excuse हुन सक्दैन । अस्पतालमा अस्पतालको आवश्यकता अनुसार र Monsoon को समयमा भाडा पखाला अर्थात् Cholera जस्तो Epidemic महामारीको Outbreak भएमा उपचारको लागि अस्पतालमा डाक्टर नभएको वा जीवनजल तथा भाडा पखाला रोक्ने औषधि नभएको भन्ने जस्ता जिकीर Justify हुन नसक्ने । ■ स्वास्थ्य सेवा पाउने हकको सार्थक उपलब्धिको लागि स्वास्थ्य सेवाको सबभन्दा तल्लो स्तरमा रहेको

	<p>जिल्ला अस्पताल वा स्वास्थ्य चौकी किन नहोस मौसमअनुसार हुने रोग वा अकस्मात देखा पर्ने Epidemic प्रकारको जुनसुकै रोगबाट पनि नागरिकले उपचारको अभावमा Right to Life को हकबाट वञ्चित नहुन स्वास्थ्योपचार सम्बन्धी औषधिलगायत सरकारले अन्य आवश्यक व्यवस्था गरी सम्भावित जुनसुकै प्रकारको Epidemic लाई Cope गर्न सरकार सदा तयारी हालतमा रहन पर्छ। यस्तो संवैधानिक कर्तव्यबाट सरकार पन्छिन नसक्ने।</p> <ul style="list-style-type: none"> डाक्टरको अभाव वा औषधिको अभाव वा समयमा उपचार नपाएको कारण Cholera लागेको कारणबाट विरामी मर्छ भने उसको Right to Life को हक हननु हुन पुग्छ र सरकार त्यसको जवाफदेही हुन्छ। भन्दा पखालाको उपचारको लागि सरकारी अस्पतालमा औषधि नभएको र जिल्ला अस्पतालहरूमा दरबन्दी हुने तर डाक्टर नहुनाले समयमा विरामीले उपचार नपाएको भन्ने कुरा स्वीकार्य र मान्य हुन नसक्ने। औषधोपचार सेवा अत्यावश्यकिय सेवा हो। प्रत्येक नागरिक विरामी मात्र होइन उपभोक्ता समेत हुनु। अस्पताल र डाक्टरले विरामी जनतालाई आफ्नो सेवा बिक्री गरेको हो। त्यसैले नागरिक, जो विरामी पनि हो र सेवाग्राही उपभोक्ता पनि हो, विरामी हुँदा त्यस्तो उपभोक्ता औषधि र सेवा नपाई मर्छ भने त्यसको जिम्मा सरकारले लिनुपर्ने। <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६४७, कात्तिक, पुष १९४२</p>
<p>५०.</p>	<ul style="list-style-type: none"> असाधारण उपचार छनौट वा सुविधाको कुरा नभई मौलिक तथा कानूनी हकको गम्भीर उल्लंघन भएको अवस्थाको कुरा हो। असाधारण उपचार अवलम्बन गर्न विशेष अवस्था र परिस्थिति उत्पन्न भएको हुनुपर्दछ। कानूनको ठाडो उल्लंघन, मौलिक अधिकारको प्रत्यक्ष अपहरण र मानव अधिकारको उपहास भएको देखिएमा साधारण अधिकारक्षेत्र उपभोग गरिसकेको अवस्थामा पनि कुनै पनि बन्दी असाधारण अधिकारक्षेत्रमा प्रवेश गर्न सक्दछ। यस्तो अवस्थामा अदालतले आफ्नो न्यायिक भूमिका निभाउनु पर्ने। तल्लो अदालतले थुनछेकलाई लिएको तत्काल प्राप्त प्रमाणका आधार पुनरावेदन अदालत समेतले मनासिव मानेको अवस्थामा सर्वोच्च अदालतले ती आदेशहरू प्रतिकूल बन्दीप्रत्यक्षीकरण जारी गर्दा न्यायिक संयम र मर्यादाको उल्लंघन हुन पुग्ने। कुनै पनि व्यक्तिलाई अधिकारक्षेत्रात्मक त्रुटि गरी कानूनले अधिकार नै नदिइएको व्यक्ति वा निकायले थुनामा राखेको अवस्था, कानूनद्वारा निर्धारित प्रक्रियाप्रतिकूल थुनामा राखिएको अवस्था र प्राकृतिक न्याय सिद्धान्त प्राङ्गन्याय एवं दोहोरो खतराको सिद्धान्त जस्ता न्यायका आधारभूत मान्यताप्रतिकूल थुनामा राखिएको अवस्थामा अदालतले न्यायिक हिरासतमा रहेको अवस्थामा समेत बन्दीप्रत्यक्षीकरण जारी गर्न सक्ने। तर, तत्काल प्राप्त प्रमाणको मूल्याङ्कन गरी अधिकारप्राप्त अधिकारीले राखेको न्यायिक हिरासतका हकमा बन्दीप्रत्यक्षीकरण जारी गर्दा मुद्दाको निर्णय हुन बाँकी नै रहेबाट न्यायिक हस्तक्षेप त हुन पुग्दैन भन्ने कुरामा सतर्कता अपनाउनु पर्ने। <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६५०, कात्तिक, पुष १९७१</p>
<p>५१.</p>	<ul style="list-style-type: none"> शान्ति सुरक्षा प्रदान गर्ने कर्तव्य निर्वाह गर्दा कसैको कानूनप्रदत्त हक अधिकारमा रोक लगाउन, नागरिकको कार्य र व्यवहारलाई कानूनविपरीत नियन्त्रित गर्नु र पेसा व्यवसायलाई कानूनको अधिकार र आधारबिना नियमन एवं सीमाङ्कन गर्नु युक्तिसंगत तथा कानूनी भन्न नमिल्ने। रात्रीकालीन व्यवसाय सञ्चालन गर्ने व्यावसायी वा यसका कर्मचारीले अथवा यस्ता स्थलमा जाने सेवाग्राही वा उपभोक्ताले कानून उल्लंघन गरेको अवस्थामा कानूनी कारवाहीबाट छुट पाउने कुरा हुँदैन। तर यस्ता स्थलमा यदाकदा कानून उल्लंघनको कुनै घटना भएमा त्यस्ता कानून उल्लंघनकर्तालाई कानूनबमोजिमको कारवाही गर्नुपर्ने अवस्थामा सो व्यवसायलाई नै कानूनविपरीत नियन्त्रित र नियमित गर्नु उचित मान्न नसकिने। राज्यको कुनै संयन्त्रबाट व्यक्ति, व्यावसायी, प्रतिष्ठान वा अन्य कसैउपर नैतिकता, सदाचार र अनुशासन पालना निमित्त कुनै नियन्त्रण वा नियमन गर्न परेमा सो नियन्त्रण औचित्यपूर्ण देखिनुपर्ने।

	<p>हुन्छ। त्यस्तै नियन्त्रण कानूनद्वारा प्रदत्त अधिकारअन्तर्गत गरिएका हुनुपर्छ तथा कानूनको आधारबिना प्रशासकीय आदेशबाट मात्र यस्तो नियन्त्रण गरिन नहुने।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ कानूनी व्यवस्थाको अभावमा भिन्न-भिन्न समय वा भिन्न-भिन्न पदाधिकारीबाट व्यवसायको समय सीमा निर्धारण गर्ने, आफ्नो इच्छाअनुकूलको निर्देशन जारी गर्ने र व्यवसायको सञ्चालनमा अवरोध उत्पन्न हुन सक्ने गरी अन्य काम कुरा गर्ने कार्य उचित र मनासिव मान्न नसकिने। <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६५४, कात्तिक, पृष्ठ ११९५</p>
५२.	<ul style="list-style-type: none"> ■ कानूनद्वारा सात दिनभित्र मुद्दा दायर गर्नुपर्ने भनी अनिवार्य गरेकोमा सो अवधिमा मुद्दा दायर नगरेकोमा सोको ठोस एवं मनासिव कारणबिना नै पुनः १० दिन म्याद थप गरी थुनामा राखेको कार्य कानूनबमोजिम मान्न नमिल्ने। ■ वैयक्तिक स्वतन्त्रताको अपहरण हुनु अति संवेदनशील विषय हो। यस्तो विषयमा अदालत गम्भीर हुन पर्दछ। कुनै पनि व्यक्तिलाई पक्राउ गरिसकेपश्चात् के कुन कसूरमा पक्राउ गरिएको हो भन्ने जानकारीसहितको थुनुवा पूर्जा दिनुपर्ने कानूनी राज्यको न्यूनतम मापदण्ड मात्र नभई त्यसरी पक्राउ गरी थुनामा राख्नुको कारणसहितको सूचना पाउनु पर्ने हरेक व्यक्तिको मौलिक हक नै हो। नेपालको अन्तरिम संविधानको धारा २४ ले यसलाई व्यक्तिको मौलिक हकको रूपमा प्रत्याभूत गरेको पाइन्छ। केही सार्वजनिक (अपराध र सजाय) ऐन, २०२७ को कसूरमा कसूरदारलाई विना वारेन्ट पक्राउ गर्न सकिने व्यवस्था उक्त ऐनको दफा (३) मा भए पनि त्यसरी थुनामा राख्नुको कारणसहितको थुनुवा पूर्जा दिन नपर्ने भन्ने व्यवस्था उक्त ऐनमा भएको नदेखिँदा कानूनबमोजिमको थुनुवा पूर्जा अनिवार्य रूपमा दिनुपर्ने। <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६७२, मंसिर, पृष्ठ १४०३</p>
५३.	<ul style="list-style-type: none"> ■ विद्यालयको प्रगति विवरण पत्र र आमाको राहदानी समेत हेर्दा आमाले बच्चालाई त्यागेको अथवा हितविपरीत लापरवाही (Abandonment or Neglect) गरेको भन्ने पनि देखिन आएन। इजलाससमक्ष उपस्थित बच्ची हजुरआमा, आमा तथा हजुरबुवासँग अत्यन्त सहज ढंगबाट घुलमिल गरिरहेकी र यी निवेदक बाबुलाई चिने पनि निजबाट टाढा रहन रुचाएको देखिँदा नाबालिकालाई विपक्षीहरूले बच्चीको ईच्छाविरुद्ध निवेदकले जिकीर लिए भन्ने बन्दी बनाएर राखेको पुष्टि हुन नआउने। ■ कुनै पनि बालबालिकाको पारिवारिक गच्छेअनुसार उत्तम शिक्षा, उचित लालनपालन र समुचित स्वास्थ्य सेवा नैसर्गिक कानूनी हक हुन्। यी हक उनीहरूलाई प्रदान गर्नु परिवार र अन्ततः राज्यकै कानूनी कर्तव्य हो। यी बाल अधिकार र निजहरूप्रति सम्बद्ध पक्षलाई कर्तव्य पालन गराउन अदालत पनि त्यत्तिकै संवेदनशील रूपमा प्रस्तुत हुनुपर्ने। ■ यस प्रकृतिको बन्दीप्रत्यक्षीकरणको विवादमा पक्ष र विपक्षको अहम् तुष्टिभन्दा सम्बद्ध बालबालिकाको सर्वोत्तम हित र आफ्नो ईच्छा जाहेर गर्न नसक्ने यस्ता नाबालिगहरूलाई नेपाल कानूनद्वारा प्रत्याभूत अधिकार र बालबालिकासम्बन्धी महासन्धि, १९८९ द्वारा अभिनिश्चित घोषणाको पूर्ण रूपेण परिपालन गराउन अदालत सदैव उद्यत रहने। ■ चार वर्षीया नाबालिगलाई आमा र मावलीबाट छुटाई दिँदा बच्चीलाई पर्ने सम्भावित मानसिक उत्पीडनको आंकलन र समुचित लालनपालन, स्याहार सुसार, शिक्षादीक्षा तथा औषधोपचारको दृष्टिकोणबाट समेत बन्दीप्रत्यक्षीकरणको आदेश जारी गर्नु बच्चीको हितविपरीत मात्र नभएर निजको भविष्यप्रति नै असंवेदनशील हुन पुगिने। ■ बालबालिकाको सर्वोत्तम हितका प्रश्न अन्तर्निहीत रहने विवादमा दिइने आदेश वा निर्णय तत्काल प्राप्त आधारहरूको विश्लेषणमा आधारित हुन्छन्। बाबु आमाको यस पछाडिको क्रियाकलाप तथा नाबालिगको संरक्षकत्व ग्रहण गर्नेको पारिवारिक र आर्थिक स्थितिले नाबालिगको संरक्षकत्वका हकमा यथा समयमा प्रचलित कानूनबमोजिम उचित निर्णय लिन अदालत सदैव सक्षम रहने। <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६७४, मंसिर, पृष्ठ १४१२</p>

<p>५४.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ कुनै पनि सेवामा रहेर गर्नुपर्ने कार्यसँग सम्बन्ध नै नराख्ने विषयलाई सेवाको शर्त बनाइनु न्यायिक र व्यावहारिक कुनै पनि दृष्टिकोणबाट उचित र विवेकसम्मत मान्न नमिल्ने । ■ हरेक सार्वजनिक सेवाका शर्तहरू परस्पर भिन्नता राख्ने हुन सक्छन् । कामको प्रकृतिअनुरूप अलग-अलग सेवाका शर्तहरू माग गर्नु पनि स्वाभाविकै मान्नु पर्दछ । तर हरेक सेवाको लागि निर्धारण गरिएका सेवाका शर्तहरू त्यस्ता सेवा समूहभित्र रही सम्पादन गरिने कामसँग वस्तुनिष्ठ रूपमा सम्बन्धित देखिनु पर्दछ । यदि त्यस्ता सेवाका शर्तहरू सम्बन्धित सेवाको कुनै पनि पदमा रही सम्पादन गर्नुपर्ने कार्यसँग सम्बन्ध राख्ने प्रकृतिका देखिन नआई कुनै वर्ग वा समुदायका मानिसहरूको आत्मसम्मान वा भावनामा प्रत्यक्ष रूपमा चोट पुऱ्याउने, जातीय वा लैङ्गिक आधार समेतबाट भेदभावपूर्ण हुने प्रकृतिका देखिन आउँछन् भने त्यस्ता विषयहरूले संविधानको धारा १२(१) द्वारा प्रदत्त सम्मानपूर्वक बाँच्न पाउने हकलाई कुण्ठित गरेको मान्नुपर्ने । ■ सैनिक सेवाभित्र सबै कामहरू एकै प्रकृतिका नहुन सक्दछन् । युद्धको अग्रिम मोर्चामा रही सैनिक कारवाहीमा सामेल हुने र अन्य व्यवस्थापकीय कार्यमा सघाउने कार्यलाई एउटै मापदण्डभित्र समावेश गर्नु उचित हुन सक्दैन । त्यसमा पनि एउटै कार्यसम्पादन गर्नको लागि महिला र पुरुषको लागि फरक-फरक योग्यता र अयोग्यताका शर्तहरू निर्धारण गरिन्छ भने त्यसको आधार समेत स्पष्ट र बोधगम्य हुनु अपेक्षित हुने । ■ लिङ्ग भनेको प्राकृतिक कुरा भएकोले कुनै खास लिङ्गमा जन्मनु नै कसैको दोष वा अयोग्यताको मूलभूत मापदण्ड हुन नसक्ने । ■ महिला वर्गलगायतका पिछडिएका वर्गको विकास वा सशक्तीकरण गर्ने नाममा सामान्य रोजगारी प्राप्त गर्ने विषयमा नै अनावश्यक र अनुचित शर्त वा बन्देज लगाइन्छ भने त्यस्तो कार्यलाई संवैधानिक व्यवस्थाअनुरूप मान्न नमिल्ने । ■ संविधानले प्रजनन तथा प्रजनन स्वास्थ्यको हकलाई मौलिक हकको रूपमा व्यवस्था गर्ने, तर कानूनले उमेर पुगेका महिलालाई पाँच वर्षसम्म विवाह गर्न नपाउने व्यवस्था गर्नु संविधानसम्मत हुन नसक्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६७७, पुस, पृष्ठ १४४२</p>
<p>५५.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ नेपालको कुनै कानूनको उल्लंघन वा अपराधजन्य कार्य नगरेसम्म कसैलाई पक्राउ गर्न, हिरासतमा राख्न वा बन्दी गृहमा राख्न कानूनसंगत नहुने । ■ तोकेको स्थानमा बस्नु पर्ने भन्ने कानूनी व्यवस्थाको गलत अर्थ गरी बन्दीगृह (Detention Room) मा राख्नु पर्ने भन्ने अर्थ गर्नु दुराशयपूर्ण हुने । ■ सरकारमा रहेका सार्वजनिक पद धारण गरेका जिम्मेवार उच्च पदस्थ पदाधिकारीबाट व्यक्तिको स्वतन्त्रताको संवैधानिक एवं कानूनी हकलाई सम्मान गरी पालन गर्नुपर्नेमा त्यसो नगरी गैरकानूनी रूपमा थुनामा राखिएको कार्यलाई कानूनको दुराशयपूर्ण प्रयोग गरी व्यक्तिको स्वतन्त्रताको हक र संविधान तथा अन्तर्राष्ट्रिय दस्तावेजद्वारा प्रदत्त मानव अधिकारको उल्लंघन गरिएको मान्नुपर्ने । ■ वैयक्तिक स्वतन्त्रता (Personal Freedom) मानव जीवनको महत्वपूर्ण हक हो । यस्तो हक मानिस भएको नाताले मानिसलाई स्वतः प्राप्त हुन्छ र कानूनबमोजिम बाहेक वा कानूनको उचित प्रक्रिया नपुऱ्याई कसैले सो हक अपहरण गर्न नमिल्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६८४, पुस, पृष्ठ १५१७</p>
<p>५६.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ राज्यको कुनै पनि निकायमा रिक्त रहेको कुनै पदको स्थायी पूर्ति गर्ने सिलसिलामा प्रचलित कानूनबमोजिम दरखास्त आव्हान गरी प्रतिष्पर्धात्मक परीक्षा पद्धति अपनाई सोबाट प्राप्ताङ्कको आधारमा सबैभन्दा बढी अङ्क प्राप्त गर्ने उम्मेदवारलाई रिक्त पदको लागि योग्य ठहऱ्याई सिफारिश गर्नुपर्ने । ■ निश्चित पद्धतिअन्तर्गत सञ्चालित परीक्षामा स्वयं सामेल भइसकेको अवस्थामा निजहरूको नाम वैकल्पिकतर्फ प्रकाशित भएको भन्ने आधारले मात्रै भेदभाव भयो भनी मनोगत निष्कर्ष निकाल्नु

	<p>न्यायसंगत नहुने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ राज्यको मूल प्रवाहबाट बाहिर रहेको वर्ग वा आर्थिक, सामाजिक वा शैक्षिक दृष्टिले पछाडि परेका महिला, दलित, आदिवासी जनजाति, मधेशी समुदाय, उत्पीडित वर्ग समेतको उत्थानका लागि समावेशी सिद्धान्तअनुरूप विशेष व्यवस्था गरी त्यस्तो वर्ग वा समुदायलाई राज्यको संरचनामा सहभागी हुने र गराउने सुनिश्चितता प्रदान गर्नुपर्ने देखिन्छ । त्यसरी समावेशी सिद्धान्तको आधारमा राज्यको प्रत्येक निकायमा सहभागी हुन पाउनु त्यस्तो वर्ग वा समुदायका व्यक्तिको मौलिक हक नै हुने । ■ राज्यको कुनै पनि निकायले कुनै प्राविधिक, आर्थिक, व्यवस्थापकीय वा अन्य बहानामा संविधानको उद्देश्यअनुरूप समावेशी सिद्धान्तका आधारमा सहभागी हुन पाउने हकको कार्यान्वयन गर्नुपर्ने कर्तव्य वा दायित्व निर्वाह गर्नमा लामो समयसम्म अनदेखा वा वेवास्ता गर्नु मनासिव र तर्कसंगत हुन नसक्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६९८, माघ, पुष १६९०</p>
५७.	<ul style="list-style-type: none"> ■ संविधानमा मौलिक हकहरूको व्यवस्था गरेर मात्रै पुग्दैन, तिनको प्रचलन गर्न पाउनु पनि पर्दछ, त्यसको लागि कानून नियम, निर्देशिका र आवश्यक भौतिक, संस्थागत तथा अन्य आधारहरू खडा गर्नुपर्ने हुन सक्छ । यदि यस्ता हकहरू विद्यमान भए पनि तिनको प्रचलनमा पर्याप्त अवरोधहरू छन् भने तिनलाई अपराधीकरण पनि गर्नुपर्ने । ■ संविधान वा कानूनमा स्वीकृत हकहरू राज्यका उपर दायित्व हुनु, जसलाई सुनिश्चित नगरिकन सूचीहरूको प्रतिस्पर्धा मात्र गर्नाले अन्ततः कानूनले निश्चितता गुमाउन पुग्ने र अराजक परिस्थितिहरू सिर्जना गर्न मद्दत पुग्ने । ■ समाजभित्रै एक वर्गले विधिबाट प्राप्त सबै हकहरूको सार्वजनिक लाभको अवस्था भोगी विशिष्ट स्थितिमा रहने र जुन दीनहीन वर्गको लागि राज्य वा सामाजिक पद्धतिको सहयोगको आवश्यकता पर्ने हो, त्यही वर्गबाट त्यस्तो वर्गलाई चाहिएको वेला सबै सेवा सुविधाबाट च्युत भएर वस्तुपुरेको अवस्था कानून न्याय र सभ्यताको दृष्टिकोणले समेत सत्य अवस्था हुन नसक्ने । ■ व्यक्तिका कतिपय गोप्य कुराहरू अन्य व्यक्तिले थाहा पाएको अवस्थामा थाहा पाउने व्यक्तिले अर्को व्यक्तिलाई नियन्त्रणमा राख्न सक्ने हुन्छ । यसको परिणामस्वरूप व्यक्तिगत सूचना प्रवाह हुने व्यक्तिको व्यक्तिगत स्वतन्त्रतामा नै आघात पुग्न जाने हुन्छ । त्यसकारण व्यक्तिको व्यक्तिगत स्वतन्त्रताको रक्षाको लागि निजको गोपनीयता सम्बन्धी अधिकारको संरक्षण गर्नुपर्ने । ■ संविधान तथा अन्तर्राष्ट्रिय आलेखमा भएका व्यवस्थाहरू स्वतः कार्यान्वयनमा आउने होइनन् । यी व्यवस्थाहरूलाई कार्यान्वयनमा ल्याउनको लागि कानूनको निर्माण गरिनुपर्ने हुन्छ । उनीहरूको विशेष स्वास्थ्य स्थिति तथा उनीहरू प्रति समाजले गर्ने विभेदकारी व्यवहार लाञ्छनाको कारणबाट विविध अधिकारहरूको उपभोग गर्न उनीहरू असक्षम रहेको हुनाले ती अधिकारहरूको उपभोग गर्ने वातावरण बनाउनको लागि विशेष कानूनी व्यवस्था हुनुपर्ने । ■ एच.आइ.भी. संक्रमितको आफ्ना यौनसाथीप्रति के कस्तो कर्तव्य रहने, कसैलाई एच.आइ.भी. संक्रमण भएको भन्ने शंका लागेको अवस्थामा आफ्नो यौन साथीको एच.आइ.भी. संक्रमणसम्बन्धी शंका निवारण गर्न के अधिकार हुने, स्वास्थ्यकर्मीको लापरवाहीको कारणबाट एच.आइ.भी. संक्रमण भएमा संक्रमित व्यक्तिले के कस्तो उपचार पाउने, लापरवाहीपूर्ण तरिकाले एच.आइ.भी. संक्रमण गराइदिने स्वास्थ्यकर्मीलाई के कस्तो फौजदारी दायित्व वहन गराउने, एच.आइ.भी. संक्रमित भएको भनी स्वास्थ्यकर्मीले खोलिदिएको भेदबाट संक्रमितले व्यहोर्नुपर्ने सामाजिक लाञ्छना तथा विभेदकारी व्यवहारको उपचार के हुने, सार्वजनिक सेवा प्रदान गर्ने दायित्व बोकेका पदाधिकारी वा निकायले कसैलाई एच.आइ.भी. संक्रमित भएको आधारमा त्यस्तो सेवा प्रदान गर्न इन्कार गरेको अवस्थामा के हुने, एच.आइ.भी. संक्रमित तथा प्रभावितहरूको के कस्तो अधिकार हुने भन्ने विषयमा हालसम्म कुनै कानूनी व्यवस्था नरहेकाले यस्तो कुराको कानूनी सम्बोधन हुनुपर्ने । ■ एच.आइ.भी./एड्सको कारणबाट उत्पन्न हुने मानव अधिकारको हननलाई रोक्नको लागि सरकारले

	<p>उपयुक्त कानूनी व्यवस्था गर्न सकेको नहुँदा जनताको मानव अधिकारको रक्षा गर्ने दायित्व बोकेको सरकारले के कस्तो कानून बनाउने र कहिले बनाउने भन्ने कुराको एकलौटी अधिकार विधायिकाको मात्र भएको भनेर पन्छित मिल्ने अवस्था हुँदैन। सरकारले मानव अधिकारसम्बन्धी विभिन्न अन्तर्राष्ट्रिय आलेखहरू तथा संविधानमार्फत् व्यक्त गरेको प्रतिवद्धताअनुरूप जनताप्रतिको आफ्नो दायित्व निर्वाह गर्नेपर्ने।</p> <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८७०३, माघ, पृष्ठ १७१६</p>
<h3>४. देवानी कानून : सम्पत्ति</h3>	
<p>५८.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ विशुद्ध प्रकारले साहू आसामीबीच भएको कपाली सरहको लिखत कागजबाट सिर्जित विवादमा अदालतले लिखत कागजमा उल्लेख नभएको पक्ष विपक्षको मौखिक भनाई र व्यवहारलाई आधार लिई विवादित विषयको सन्दर्भमा अन्यथा अर्थ गरी न्याय निरूपण गर्न नमिल्ने। ■ देवानी प्रकृतिको लिखत व्यवहारको सम्बन्धमा जहाँ लिखत स्वयंमा प्रष्ट छ त्यसको विषयमा पक्ष विपक्षको आपसी मौखिक समझदारी, निजहरू बीच अन्य घरायसी व्यवहार भएको छ भन्ने कुराले र साक्षीको बकपत्रले अन्यथा हुने अवस्था नहुने। ■ कानूनले तोकेको प्रक्रिया नपुऱ्याएको अवस्थामा अन्य प्रक्रियाबाट भए गरेको व्यवहारले कानूनी मान्यता पाउन नसक्ने। ■ लेनदेन व्यवहारको ५ नं.मा रहेको कानूनी व्यवस्थाको शाब्दिक अर्थ नगरी साक्षी बकपत्र एवं पक्षहरू बीचको व्यवहार हेरिनु पर्छ भन्ने जिकीर रहेपनि स्पष्ट रूपमा रहेको कानूनी व्यवस्थाविपरीत मौखिक भनाई एवं पक्षहरूका बीच भएका अदृश्य व्यवहार र आचरणलाई प्रमाणमा लिन नमिल्ने। ■ राजीनामा लिखत व्यवहार अलग-अलग प्रकृतिबाट भएको देखिएको, तमसुकी लिखतबाट रुपैयाँ लिनुदिनु गरेको व्यवहार तथा जग्गा राजीनामा पारित गरेको व्यवहारमा दुवै लिखतको एकआपसमा सम्बन्ध (Nexus) रहेको भन्ने कुरा कहीं कतै उल्लेख भै आएको नदेखिएको अवस्था रहेको तथा आम व्यवहार र प्रचलनमा एकै व्यक्तिसंग भिन्न-भिन्न व्यवहार हुन सक्ने। <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५३२, वैशाख, पृष्ठ १</p>
<p>५९.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ ऐतिहासिक दस्तावेज समेतका प्रमाणबाट गुठी जग्गा देखिएकोमा त्यसको लगत गुठी संस्थानमा रहनु, नरहनु नै सर्वाधिक महत्वपूर्ण कुरा होइन। त्यसमा पनि गुठी संस्थानको लगतमा उक्त जग्गाको लगत रहँदै नरहेको भन्ने पनि होइन। आफूकहाँ रहेभएको लगत र ऐतिहासिक दस्तावेजहरूको कानूनी अध्ययन, अन्वेषण नगरी गुठीको कुनै कार्यालयले गुठी लगतमा सो जग्गा नदेखिएको भन्ने कुनै बेला लेखिदिँदा त्यसको अस्तित्व र स्वामित्व परिवर्तन हुन नसक्ने। ■ जे जुन व्यहोराबाट भए पनि गुठीको जग्गा रैकरमा कसैले दर्ता गराएको भन्ने देखिएमा र सो प्रमाणित हुन आएमा साविकबमोजिम गुठी कायम गर्न सक्नेसम्मको अधिकार गुठी संस्थानका प्रशासकलाई प्रदान गरेको देखिने। ■ मुद्दा पर्दापर्दैको अवस्थामा भएका हक हस्तान्तरणका व्यवहारले कानूनी मान्यता नपाउने तथा मूल स्रोत नै कायम रहन नसकेपछि, सोही स्रोतबाट टुक्रिएर गएका अन्य जग्गाको छुट्टै अस्तित्व कायम रहन नसक्ने। <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५४३, वैशाख, पृष्ठ १३६</p>
<p>६०.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ कुनै पनि व्यक्तिको सरोकार र सम्बन्ध देखिएको अचल सम्पत्ति सम्बन्धमा प्रतिकूल निर्णय (Adverse Decision) गर्नुपरेको खण्डमा त्यस्तो व्यक्तिलाई संविधान तथा प्रचलित कानूनले उपलब्ध गराएको सम्पत्तिको अधिकारलाई दृष्टिगत गर्दै उचित सुनुवाइको अवसर प्रदान गर्नुपर्ने।

	<ul style="list-style-type: none"> ■ नापीको समयमा कुनै कित्ता जग्गा यो यसको भनी लेखाएकै भरमा त्यो नै हकभोगको निरपेक्ष आधार र प्रमाण हुन सक्दैन। नापीमा सार्वजनिक वा सरकारी पर्ति जग्गा, भीर पाखो वा वनजंगल व्यक्ति विशेषको नाममा नापी गराएकै भरमा सार्वजनिक जग्गाको अस्तित्व समाप्त हुन सक्ने पनि होइन। नापी भएको जग्गाको दावी गर्दा दावीअनुरूपको समर्थित निश्चयात्मक प्रमाण जसको नाममा नापी भएको छ, निजले पेश दाखिल गर्नुपर्ने। ■ जग्गाको मूल स्रोतमा नै क्षेत्रफल उल्लेख भएको नदेखिएको अवस्थामा वादीले दावी गरेकै भरमा बिनाआधार प्रमाण सोही दावीबमोजिम निर्णय गर्नु मुनासिव हुँदैन। नापी नभएको जग्गा खरीद गरेको र त्यसबाट वास्तविक क्षेत्रफल नखुलेको अवस्थामा राजीनामाको किल्लाभित्र रही खरीदकर्ताले गरेको भोगचलन र बसोवासलाई आधार मानी क्षेत्रफल कायम गर्नु न्यायसंगत हुन आउने। ■ निजी वन राखेको भन्ने आधारहीन दावीलाई समर्थित प्रमाणको अभावमा विश्वास गर्न नसकिने। <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५८८, वैशाख, पृष्ठ १६६</p>
६१.	<ul style="list-style-type: none"> ■ गुठीका गुठियारहरूको प्रमुख उद्देश्य अधिदेखि चली आएको पूजाआजा चलाई सामूहिक रूपले थिति बन्देजअनुसार भोग चलन गर्न पाउनेसम्म हुन्छ। गुठीको सम्पत्ति नासी, मासी वा खण्डीकरण गरी गुठीको सनातनदेखिको अस्तित्वलाई लोप गर्नु गुठीको उद्देश्य एवं मान्यताविपरीत हुने। ■ गुठीको एउटै जग्गा एकाको नाउँमा हक कायम हुँदा गुठी कायम हुने र अर्काको नाउँमा हक कायम हुँदा गुठी नहुने भनी अर्थ गर्न समेत मिल्दैन। अतः उक्त जग्गाको साविकको हकको स्रोत एवं २०५४ सालमा भएको मिलापत्र समेतबाट वादी प्रतिवादीहरू दुवै पक्षको हक कायम भएको जग्गाको साविकको स्रोत र स्रेस्ता नै परिवर्तन हुने आधार नदेखिँदा सो जग्गा गुठी नै कायम हुने गरी जग्गाको आयस्ताबाट सनातनदेखि चली आएको पर्व पूजालाई निरन्तरता दिनुपर्ने। ■ गुठीको मूल उद्देश्यलाई प्रतिकूल असर नपर्ने गरी गुठियारले गुठीको सम्पत्तिउपर आफ्नो दायित्व बोध गर्नसम्म मिल्ने देखिए तापनि गुठीलाई नै मास्ने वा गुठीको मान्यता र प्रयोजनविपरीत हुने कुनै कामकारवाही गर्न गुठियार स्वतन्त्र हुन्छन् भन्न गुठीको जग्गाको प्रकृतिबाट समेत नमिल्ने। ■ गुठियारहरू मध्ये कसैको भाग बाँकी राखी बाँकीले तजविज गर्दै जाने गर्दा कालान्तरमा गुठीको एकत्व जोगाउन नसक्ने गरी खण्डित र विलय हुने अवस्था सिर्जना हुन जान्छ। गुठीको सम्पत्तिको संरक्षण र गुठियारहरूको हितको संयुक्तता नै गुठीको मुख्य मर्म हुन्छ। गुठीको सम्पत्ति क्षयीकरण गुठीको उद्देश्यभित्र पर्न सक्दैन। आफूखुशी गुठीको जग्गा विक्री गर्ने कार्यले गुठीको आधारभूत प्रयोजन समाप्त हुन जाने। ■ कुनै एक पक्षले मात्र अर्को पक्षको सहमतिबेगर गुठी जग्गामध्ये केही भागको हकमा गुठी जग्गा रैकरमा परिणत गरी अक्षयकोष खडा गर्ने र केही भागको हकमा गुठी जग्गा नै यथावत् राखी गुठी जग्गा खण्डिकरण गरी रुपान्तरण गर्न मिल्ने देखिएन। यस्तो विषयमा प्रचलित कानूनबमोजिम गुठीको उद्देश्यविपरीत नहुने गरी गुठियारहरूबाट उपयुक्त निर्णय गर्न सकिने भएतापनि गुठियारहरू नै विभाजित भई गुठीको सम्पत्ति नै खण्डित गरी विभिन्न रुप दिन नमिल्ने। ■ गुठी सञ्चालन गर्ने उद्देश्य र प्रयोजनको निमित्त आफ्ना पूर्वाहरूद्वारा राखिएको जग्गा मिलापत्रबाट नै हक छुट्टी सकेको अवस्थामा सोही जग्गाउपर नामसारी दा.खा. समेतको दावी लिई पुनः विवाद सिर्जना गर्नु गुठीको उद्देश्यविपरीत हुन जाने। <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५६३, जेठ, पृष्ठ ३०८</p>
६२.	<ul style="list-style-type: none"> ■ लेनदेन व्यवहारको १० नं.ले अंशवण्डाको कानूनी प्रावधानहरूसँग अन्योन्याश्रित सम्बन्ध राख्छ। कुनै अंशियार अर्को अंशियारको दुराशयका कारणबाट अंश हकबाट बञ्चित नहोस् भन्ने मूल मर्म नै लेनदेन व्यवहारको १० नं. को चुरो हो। लेनदेन व्यवहार को १० नं. ले आफूखुशी गर्न पाउने अरुको मञ्जूरी लिनु नपर्ने सम्पत्ति हस्तान्तरण भएकोमा त्यस्तो लिखत बदर नहुने प्रावधान आफूभित्र समाहित गरेको

	<p>छ। यसै नम्बरले आफ्नो निजी आर्जनको सम्पत्तिलाई पनि आफूखुश गर्न पाउने बर्गमै समावेश गरेको पाइने।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ लेनदेन व्यवहारको १० नं. का कानूनी प्रावधानभित्र पस्न उजूर आवश्यक पर्दछ। यस्तो उजूर गर्न सम्बन्धित लिखतमा साक्षी पनि नबसेको वा सम्पत्ति हस्तान्तरण गर्न छुट्टै मञ्जूरीको लिखत पनि नगरी दिएका एकाघरसँगका अंशियारलाई मात्र हक छ। यी दुई क्रिया उजूर अर्थात् फिराद गर्न सक्ने आधार हुन्। यी दुई क्रियामा संलग्न नरहेका एकाघरसँगका अंशियारले रजिष्ट्रेशन भएको १ वर्ष सम्ममा थाहा पाएको ३५ दिनभित्र उजूर गरेपछि सो हस्तान्तरणमा निजको मञ्जूरी थियो वा थिएन भनी हेरिनु पर्ने पृथक विषय हुने। ■ उजूर गर्न पाउने अधिकार र हस्तान्तरणको कार्यमा अन्य अंशियारको मञ्जूरी रहे नरहेको हेरिनु पर्ने दुई पृथक कुरा हुने। ■ हस्तान्तरणको क्रियामा मञ्जूरी रहे नरहेको प्रमाणद्वारा स्थापित हुने कुरा हो। हस्तान्तरण भएको लिखत बदरमा दावी नगर्ने अन्य अंशियारको सो क्रियामा स्वतः मञ्जूरी रहेको मानी निजहरूको खण्ड बदर हुन सक्दैन। यसबाट पनि हस्तान्तरित लिखतमा मञ्जूरी र नाममञ्जूरीलाई प्रमाणको रोहमा स्वतन्त्र रूपले हेरिनु पर्ने। ■ लिखतमा साक्षी बस्नु वा मञ्जूरीको लिखत हुनुलाई सगोलको आफूखुश गर्न नपाउने सम्पत्ति हस्तान्तरण प्रक्रियामा मञ्जूरी रहेको प्रत्यक्ष प्रमाण हो भने यसका अतिरिक्त मञ्जूरी आचरण तथा अन्य प्रमाणबाट प्रदर्शित हुने कुरा पनि हो। सम्पत्ति हस्तान्तरण गरेर अर्को उपयुक्त सम्पत्ति आर्जन गरिएको र सम्पत्ति हस्तान्तरण गरेर कुनै पारिवारिक दायित्व पूरा गरिएको जस्ता कुरा प्रमाणबाट पुष्टि हुन्छ भने पनि यस्ता कार्यलाई मञ्जूरी नै मान्नु पर्ने भई लिखत बदर गर्नुपर्ने औचित्यको पुष्टि नहुने। ■ लिखतमा साक्षी नबसेका वा मञ्जूरीको लिखत नगरेका अंशियारले सो हस्तान्तरणबाट सामूहिक लाभ आर्जन गरेकै देखिए पनि स्वतः निजहरूको खण्ड बदर गरिदिनु पर्दछ भन्नु यन्त्रिक कुरा हुने। <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५८७, असार, पृष्ठ ५३७</p>
<p>६३.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ अंश मुद्दा चल्दाका अवस्थामा विवादित जग्गा दर्ता नै भई नसकेको ऐलानी प्रकृतिको देखिन्छ। ऐलानी जग्गा दर्ता हुन्छ नै भन्ने प्रत्याभूति हुँदैन। भोगमा रहेको जग्गा तायदातीमा देखाउनै नहुने होइन। तर, दपोट जस्तो देवानी कसूर मानिएको दपोट गर्नेले नपाउने भनी सजाय सरहको परिणाम निस्कने कार्य दर्ता बाँकी रहेको जग्गाका हकमा आकर्षित हुन्छ भन्न न्यायोचित नहुने। ■ सबै अंशियार सगोलमा रहे भएकै समयमा एक अंशियारका नाममा नापी भै फिल्डबुक तयार भै दर्ता प्रक्रियाअगाडि बढी भोगमा समेत रहेको अवस्थाको जग्गामा मुलुकी ऐन अंशबण्डाको १८ नं. मा निजी आर्जन हुने भन्ने व्यवस्थाअनुसारको परिधिभित्र परेको मान्न नसकिने। ■ दपोट ठहर्‍याई सम्पूर्ण सम्पत्ति पाउन माग दावी गर्ने अंशियारलाई अंशियारका हैसियतले प्राप्त हुनेसम्मको खण्ड दिलाउनु दावीभन्दा बाहिर गएको भन्ने अर्थ लगाउनु हुँदैन। अंश माग गर्न पाउने, बण्डापत्रमा चित्त नबुझे निश्चित म्यादभित्र बदर गर्न माग गर्न पाउने र अंश दपोटमा दावी गर्न पाउने समेतका हकलाई अंशबण्डाको एउटै महलले व्यवस्थित गरेको छ। सोही महलको कुनै एउटा कानूनी हकलाई समाती बढी माग दावी गर्ने पक्षलाई सोही महलको अन्य व्यवस्थाअनुरूप वादी दावीभन्दा कम सम्पत्ति दिलाएकोमा अदालतले नै पक्षको स्थान लिएको भन्न नमिल्ने। <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६०३, साउन, पृष्ठ ६८९</p>
<p>६४.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ २०३७ सालदेखिको अदालती कारवाहीको निरन्तरतामा भएको मालपोत कार्यालयको मिति २०४२।२।३१ को निर्णय बदरसमेतको माग गर्दै जग्गा नाप जाँच ऐन, २०१९ को दफा ६, ७ तथा जग्गा मिच्नेको १८ नं. समेतको हदम्याद लगाई फिराद दायर भएको अवस्थामा २०२४ सालमा निवेदन दिएको नै नदेखिएको भन्ने आधारमा हदम्याद नाघी दर्ता भएको भन्न नमिल्ने।

	<ul style="list-style-type: none"> ■ तीन अलग अलग चारकिल्ला देखाई दावी गरेकोमध्ये केही किल्ला मिल्दैनमा दावीको चार किल्लाभित्रको सबै जग्गा वादीकै हकको स्रोतभित्रको भई वादीको हकको हो भनी अनुमान गर्न नमिल्ने । ■ हकको स्रोतमा विवाद नभएपछि लिखतमध्येको जग्गा नरघटी भएर नपुगेको भन्नु युक्तिसंगत र न्यायपूर्ण हुँदैन । एउटै चारकिल्लाभित्रको एउटै कित्ता पछि सर्वे नापी हुँदा नरबढी भएर हो वा पहिलेको लिखतमा नापी नै नगरी अनुमानको आधारमा उल्लेख गरिएको क्षेत्रफल नापी हुँदा नरघटी भई यति थोरै क्षेत्रफल देखिएको भन्ने अवस्था नहुँदा हकको स्रोतभित्र भिन्नाभिन्नै चार किल्लाभित्र अनेक कित्ताका जग्गाहरू भएकाले समष्टिमा नरघटी भएको भन्न नमिल्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६०७, मदी, पृष्ठ ७२७</p>
६५.	<ul style="list-style-type: none"> ■ वादी प्रतिवादीबीच नाता पर्नु र उनीहरू बीच बण्डा भएको नपाइनु नै अंशबण्डा गरिदिनुपर्ने पूर्वाधार होइन । नाता पर्नु र अंशियार हुनु विष्कलै अलग स्थिति हुन् । सबै अंशियार नातेदार हुन्छन् तर सबै नातेदार अंशियार हुँदैनन् । तसर्थ नाता कायम भए पनि कुनै व्यक्ति कसैको अंशियार नठहर्न सक्छ । अंशबण्डा हुन सो सम्पत्तिको प्रकृतिको विश्लेषण गरेर मात्र त्यो बण्डा हुने वा नहुने निष्कर्ष निकाल्नु पर्ने हुन्छ । सम्पत्तिको विश्लेषण गरिने आधार नै पक्षहरूबाट प्राप्त हुने तायदाती हुने । ■ तायदाती मागिनु अंशबण्डा हुने सुनिश्चितता होइन । अंशबण्डाको २० नं. मा अंशमा नालिस परी आएकोमा अंशबण्डा गरी दिनुपर्ने देखिन आएपछि घरको लेनदेन कामकाज गर्ने जानकारसँग तायदाती माग्ने कानूनी व्यवस्थाले तायदाती माग्ने आदेश गर्दासम्मका प्रमाणको मोटामोटी मूल्याङ्कन गरिनेसम्म हो । तत्काल प्राप्त प्रमाणबाट अंशियार देखिएमा र बण्डा नभएको पाइएमा अंशबण्डा गरिदिनुपर्ने अवस्था देखिने भई यस्तो अवस्थामा तायदाती माग्ने आदेश हुने हो । भविष्यमा संकलित हुने प्रमाणका बारेमा आदेश गर्दा पूर्वाभास हुन सक्ने अवस्था हुँदैन । तसर्थ, तायदाती माग्नु असाधारण अधिकारक्षेत्रका मुद्दामा सरसर्ती हेर्दा गरे विराएको देखिएमा कारण देखाउ आदेश जारी गरिए सरहमात्र हुने । ■ तायदाती अंशबण्डा गरिदिन पर्ने हो वा होइन र अंशबण्डा गरिदिन पर्ने स्थिति छ भने कुन कुन सम्पत्ति बण्डा गरिदिन पर्ने हो भन्ने निष्कर्ष निकाल्न न्यायकर्तालाई सघाउ पुऱ्याउने कार्यविधिगत एउटा चरण मात्र भएकाले तायदाती पछि सोमा उल्लिखित प्रत्येक सम्पत्ति पूर्वजका नामबाट आएका पैतृक वा सो सम्पत्तिबाट बढे बढाइएका हुन् वा होइनन् तथा कुनै सम्पत्ति कसैले निजी भन्दछ भने त्यसको स्रोत र आर्जनका माध्यमका बारेमा प्रामाणिक विश्लेषण गर्दै अदालतले न्यायिक निर्णय लिनुपर्ने । ■ दर्तावालाको नाममा रहेको सम्पत्ति आर्जन गर्दा परोक्ष श्रम र सहयोग उसको परिवारका अन्य सदस्यको पनि रहन्छ भन्ने मान्यता नै अंशबण्डासम्बन्धी कानूनी व्यवस्थाको मूल मर्म हो । आर्जनमा आफ्नो कुनै सहभागिता नै नरहेको सम्पत्ति अंशबण्डाको रूपमा दुई भागको एक भाग पाउनु पर्छ भन्न न्यायसंगत नहुने । ■ नाता वा सम्बन्धका बारेमा कुनै कुरा व्यक्त गर्ने व्यक्ति विवादित नाता सम्बन्धका बारेमा वा त्यस्तो नातासम्बन्धी पुस्तेवारी वा वंशवृक्षका बारेमा विशेष रूपमा जानकारी भएको हुनुपर्ने हुँदा विशेष जानकारी राख्ने स्थितिमा नरहेको व्यक्तिले उक्त नाता वा सम्बन्धको विषयमा वास्तविक र सही कुरा व्यक्त गर्न नसक्ने हुँदा निजको भनाई सो नाता वा सम्बन्ध यकीन गर्न प्रमाणयोग्य हुन नसक्ने । ■ नाता सम्बन्धमा विवाद सिर्जना भइसकेपछि सो विषयमा साधिकार न्यायिक निकायबाट निश्चित निष्कर्ष नआउँदै अन्य कुनै निकाय वा पदाधिकारीले त्यस्तो नाता सम्बन्धको विषयमा गरिदिएको सिफारिश वा उपलब्ध गराएको नाता प्रमाणपत्रले त्यस्तो नाता सम्बन्ध स्थापित गर्न कुनै प्रामाणिक भूमिका खेल्न नसक्ने । ■ प्रमाण भन्ने कुरा जहिले पनि स्वाभाविक देखिनु पर्दछ । मुद्दा परेपछि त्यसलाई भरथेग गर्न सिर्जित कागजातले कुनै मूक राख्दैनन् । नाताको विषयमा विवाद उत्पन्न भएपछि तयार भएका त्यस प्रकारका कागजातहरूलाई अदालतले प्रमाणको रूपमा लिई ग्रहण गर्ने हो भने नातासम्बन्धको विवादित प्रश्न अन्ततः अदालतभन्दा बाहिरका अन्य निकाय वा पदाधिकारीको निर्णयबाट प्रभावित हुन पुग्दछ, जुन न्यायको मान्य सिद्धान्तप्रतिकूल हुने ।

	<ul style="list-style-type: none"> अंशमा दावी गर्ने अशियार नाता सम्बन्धभित्रको व्यक्ति हो भन्ने नै निर्विवाद रूपमा स्थापित हुन नसकेको, कुनै पैतृक सम्पत्ति नरहेको, वादी प्रतिवादीसँग साथमा नरहेको, मानो छुट्टिएपछि प्रतिवादी पक्षका नाममा आएका सम्पत्ति आर्जनमा परोक्ष समेत सहभागिता नरहेको अवस्थामा अंश दिलाई दिने कार्य कानून तथा न्यायसंगत नहुने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६०८, मदौ, पृष्ठ ७४६</p>
६६.	<ul style="list-style-type: none"> जग्गा नाप जाँच ऐन, २०१९ बमोजिम नापी हुनुभन्दा पहिले कुनै जग्गा कमाउने मोहीले आफूले कमाई आएको जग्गाको जग्गाधनी हो भनी कुनै व्यक्तिलाई देखाई नापीका बखत क्षेत्रीय किताब (फिल्डबुक) समेतमा जग्गाधनीको नाम समेत लेखाएको अवस्थामा मोहीले जग्गाधनी भनी लेखाएको व्यहोरा अन्य कुनै स्वतन्त्र र भरपर्दो प्रमाणबाट खण्डित नभएसम्म सो जग्गाको वास्तविक जग्गाधनी मोहीले देखाएकै व्यक्तिलाई मारुपर्ने । वित्तावालाले २०४९ साल असार मसान्त अगावै रैकर परिणत गरिपाऊँ भनी दिएको निवेदनमा मालपोत कार्यालयबाट सो बमोजिम रैकर परिणत हुने, नहुने भनी निर्णय गर्न बाँकी रहिरहेको अवस्था देखिएमा वित्तावालाको तर्फबाट परेको त्यस्तो निवेदनलाई नै वित्तावाला निरन्तर कारवाहीमा रहेको मान्नुपर्ने । जग्गाधनीको हैसियतमा रैकर परिणततर्फ दिएको निवेदनको निर्णय नभई सो निवेदन निरन्तर कारवाही रहिरहेको अवस्थामा जग्गाको मोहीको हैसियतले वित्ता उन्मूलन ऐन, २०१६ को दफा १२क को कानूनी व्यवस्थाबमोजिम दिएको निवेदनबमोजिम स्वतः मोहीको नाममा रैकर परिणत भै दर्ता गर्न नमिल्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६०९, मदौ, पृष्ठ ७५८</p>
६७.	<ul style="list-style-type: none"> कुनै पनि लिखतको व्याख्या गर्दा त्यसमा कर्ताहरूको अभिप्राय निकर्षण गर्नुपर्ने हुन्छ । लिखतको व्यहोरा कर्ताहरूले व्यक्त गर्ने कुरा हो । कानूनअनुरूपका शर्त बन्देज लिखतमै लेखिने कुरा हुन् । लिखत यसरी नै लेखिनु पर्छ भन्न नमिल्ने । राजीनामालगायतका घरायसी लिखतसमेतमा उल्लेख हुनुपर्ने विषयवस्तु केही कानूनले र केही प्रचलनद्वारा निर्धारित छन् । सामान्य रूपमा लेखिने लिखतमा उल्लेख हुने सामान्य व्यहोरा र कैफियत समेतका रूपमा उल्लेख हुने विशेष व्यहोरामध्ये कैफियत व्यहोराले लिखतका कर्ताहरूको खास उद्देश्य अभिव्यक्त गर्दछ । सामान्यभन्दा पृथक व्यहोरा कैफियतका रूपमा लेखिन पर्नाका खास कारण हुन्छन् । अदालतले कुनै लिखतको व्याख्या गर्नुपर्दा समग्र लिखतको अर्थ र उद्देश्य ठम्याउनु पर्ने हुन्छ । यसका लागि लिखतमा उल्लिखित कुनै पनि शब्द वा अभिव्यक्ति निरर्थक हुँदैनन् भन्ने कुरामा न्यायकर्ताले आफ्नो ध्यान केन्द्रित गर्नुपर्ने । लिखतमा सामूहिक भाषा प्रयोग भई रकम पनि सामूहिक तवरले लिएको लेखिनु लिखतको सामान्य भाग हो भने कैफियत लेखी केही कुरामा विशेष जोड दिइनु विशेष भाग हुने । कुनै पनि लिखतमा भएको कैफियत व्यहोरा उक्त लिखतको पेटबोलीमा भएका व्यहोरालाई थप स्पष्ट गर्न उल्लेख गरिने विशेष व्यहोराका रूपमा यसको प्रामाणिक बल बढी हुने । संयुक्त दर्तावाला सबैको भागको जग्गा नै विक्री गरेको भए कैफियत महलमा उल्लिखित व्यहोरा लेखी थप स्पष्ट गर्नुको औचित्यता समेत देखिन आउदैनथ्यो भन्ने कुरा विशेष रूपमा हेक्का राख्नुपर्ने । लिखतमा भएको समग्र व्यहोरालाई मनन् गरी अर्थ र प्रयोग गर्नुपर्नेमा आफ्नो सुविधा र असुविधाको आधारमा केही स्वीकार; केही अस्वीकार गर्न लिखतबाट हुने फाइदा लिई वेफाइदा हुने अवस्थामा अस्वीकार गर्न सिद्धान्ततः (Principle of Reprobate and Approbate) नमिल्ने । एउटै लिखतमा उल्लिखित भएको केही कुरा स्वीकार र केही कुरा इन्कार गरी आफू अनुकूल व्याख्या गर्न मिल्दैन । यसो गरिन्छ भने त्यसले न्यायिक मान्यता पाउन नसक्ने । जग्गाधनी प्रमाणपूज्या नाम जनिदैमा सम्पत्तिमा सबैको बराबर हक हिस्सा रहेको अर्थ गर्न मिल्दैन । सम्पत्तिको प्रकृति, त्यसको हक हिस्साको स्वरूप र प्रमाणले कसको हक कति भन्ने कुरा यकीन हुने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६२४, मदौ, पृष्ठ ८७१</p>

<p>६८.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ पूर्व स्थापित नजीरहरूले न्यायिक अनुशासन र न्यायिक निरन्तरता प्रदान गर्ने हुनाले तिनको अनुपालन गर्दै मुद्दाको विशिष्ट तथ्यको विवेचना र परिस्थितिमा भिन्नताको आधारमा सम्बद्ध प्रमाणको मूल्याङ्कन र सान्दर्भिक कानूनको व्याख्या गर्दै न्यायिक मनको प्रयोग गरी निर्णय गर्नुपर्ने हुन्छ। क्रमिक रूपमा अंशबण्डाको ३० नं. को प्रयोगका लागि मापदण्ड, सूत्र वा शर्तहरू निर्धारित गरिनु हुँदैन। त्यस्तो गरिनु भनेको निर्णयकर्तालाई न्यायिक मनको प्रयोग गर्ने अवस्थाबाट बञ्चित गरेको हुने। ■ कानूनले नै घरसारमा भएको बण्डापत्रको लिखतले कानूनी मान्यता प्राप्त गर्ने पूर्वावस्थाहरू उल्लेख गरिदिएको अवस्थामा तिनीहरूको विद्यमानतावेगर कार्यान्वयनमा नै नआएको लिखतका आधारमा अंशबण्डा भएको भन्ने निष्कर्षमा पुग्न नमिल्ने। ■ मानो छुट्टिएको मिति सम्बन्धमा मुख नमिलेको अवस्थामा सामान्यतया फिराद परेको भन्दा अधिल्लो दिनलाई मानो छुट्टिएको मिति कायम गरिने न्यायिक परिपाटी रही आएको भए पनि त्यसलाई निरपेक्ष रूपमा ग्रहण गर्न भने सकिँदैन, मुद्दामा रहेको तथ्यले त्यसलाई निर्धारित गर्ने। ■ संयुक्त रूपमा हा.व.को लिखत पारित गरी हक हस्तान्तरण गरिएको भए तापनि सगोलका ती सम्पत्ति परिवारभित्रै रहेकोले एकले अर्कालाई हक हस्तान्तरण गरेकै आधारमा ती सम्पत्तिलाई बण्डा हुने सम्पत्तिबाट बाहेक वा अलग गर्न नमिल्ने। <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६७९, पुस, पृष्ठ १४५६</p>
<p>६९.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ लामो समयदेखि प्रचलनमा रहेका कानूनी व्यवस्थालाई परिवर्तित सामाजिक संरचना र बदलिँदो पारिवारिक संगठनका परिप्रेक्ष्यमा पनि मीमांसा गरिन आवश्यक छ। कानून समाजका लागि हो, त्यसैले कानूनको प्रयोग र प्रचलनमा ठाउँ रहेसम्म सामाजिक परिवर्तनको धारलाई पछ्याउँदै समसामयिकतालाई व्याख्याद्वारा समाहित गर्दै लानु पर्दछ। सामाजिक परिवर्तनको गतिलाई कानूनले प्रष्ट शब्दमा निषेध नै गरेको अवस्थामा बाहेक न्यायिक व्याख्याले साथ दिनुपर्ने। ■ परिवारका प्रत्येक सदस्य आफूअनुकूल आफ्नो आर्थिक हैसियत अभिवृद्धिका लागि क्रियाशील रहने निजात्मक प्रवृत्तिले परिचालित हुन्छन्। र, यो परिवर्तित प्रवृत्तिलाई समाजले सहजै स्वीकारेको पनि छ। लेनदेन व्यवहारको ८ र ९ नं. को प्रयोग र प्रचलन यही यथार्थको धरातलमा हुनु आवश्यक देखिने। ■ ऋण दिनेले असामीको सम्पत्ति वा कारोवार हेरेर आफ्नो रकम असूल हुने प्रत्याभूतिका आधारमा लगानी गरेको हुन्छ। अदालतले लेनदेनमा अन्तिम फैसला गरिदिए पछि पनि अनन्तकालसम्म कार्यान्वयन नहोस् भन्ने कानूनको उद्देश्य हुन नसक्ने। ■ ऋणी र निजका परिवार मिली सम्पत्ति कहिल्यै नछुट्ट्याएमा साहूको रकम तथा अदालतको फैसला शून्यमा परिणत हुन सक्ने अवस्था आउँछ। यसै गरी पारिवारिक सम्पत्तिको प्रबन्धलाई नै विथोल्ने र अन्य अंशियार सदस्यलाई हानि नोक्सानी पुऱ्याउने असामीको नियत नै हुँदैन भन्न पनि सकिन्छ। यसरी सबै सरोकारवाला पक्षको हित र सरोकारमा कानूनको परिधिभित्र रही सन्तुलन कायम गर्नु नै न्यायको तात्पर्य हुने। ■ लेनदेन व्यवहारको ९ नं. को संरचनाले असामीको हक पुग्ने स्थितिलाई जनाएको हो। बण्डापत्र पारित भई वा अंश मुद्दाको फैसला कार्यान्वयन भई असामीका नाममा दर्ता दाखिल खारेज भई जग्गाधनी प्रमाण पूर्जा बनेपछि मात्र साहूले सो सम्पत्ति समाउन पाउँछ, भन्ने अर्थमा लेनदेन व्यवहारको ९ नं. लाई ग्रहण गर्नु अनुचित हुने। ■ बण्डा नछुट्टिएकै भए तापनि ऋणीको अन्तरभूत अधिकार रहेको अंश भागबाट मात्र लिलाम हुन्छ र त्यसबाट केवल ऋणीकै भाग हिस्सा घट्दछ परिणामतः अरु अंशियारको भाग हिस्सालाई कुनै प्रतिकूल असर पर्दैन भने यस्तो कारवाहीलाई लेनदेन व्यवहारको ८ र ९ नं. प्रतिकूल भन्न नमिल्ने। ■ पैतृक सम्पत्तिमा दर्तावाल व्यक्तिबाहेक सगोलका अन्य व्यक्तिको पनि अन्तरभूत अधिकार रहने कानूनी स्थिति रहेबाट सो हदसम्मको लिलामी कारवाही गैरकानूनी हुन नसक्ने।

	<ul style="list-style-type: none"> ■ सम्पत्ति बण्डा नै नहुने प्रकृतिको हो वा नरम गरम मिलेको छैन भन्ने कुरा स्थापित नभएको अवस्थामा भविष्यमा हुने बण्डाबाट असामीको हक पुग्ने हदसम्मको हिस्साबाट हुन जाने असूली कारवाहीलाई अनुचित र अन्यायिक मान्न मिल्दैन। असामीको हक पुग्नु भनेको निजका नाममा दर्ता भइसक्नु मात्र होइन, सो सम्पत्ति प्राप्त गर्नसक्ने सुनिश्चितता पनि हो। लेनदेन व्यवहारको ९ नं. को आशय र मनसाय पनि यही देखिने। <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६८१, पुस, पृष्ठ १४८४</p>
७०.	<ul style="list-style-type: none"> ■ कुनै पनि लिखतको आशय निरोपण गर्नु पर्दा लिखतमा प्रयोग भएका भाषालाई केन्द्रबिन्दुमा राखी मानवीय व्यवहार, मानसिकता र स्वाभाविकताको परिप्रेक्ष्यमा न्यायिक विवेचना गर्नुपर्ने। ■ अघिल्लो दिन लेनदेनको कागज गरी भोलिपल्ट मिलापत्र गर्दा सो कागज बाहेकका अन्य कागज मात्र निष्क्रिय भनियो होला भनी मान्न मानवीय व्यवहार र मानसिकताका दृष्टिकोणबाट स्वाभाविक देखिदैन। सो लिखतलाई निष्क्रिय नबनाउने अभिप्राय रहेको भए यसलाई प्रष्ट शब्दमा बाँकी नै राखिएको व्यहोरा लेखिन्थ्यो भन्ने अनुमान सहजै गर्न सकिने। ■ मिलापत्र गर्नुको तात्पर्य नै सबै विवादको समाधान गर्नु हो। एउटा विवाद अन्त्य गरी अर्को विवाद यथावत् कायम राखिएको होला भन्ने अर्थ गर्न मानवीय व्यवहार र मानसिकताका दृष्टिकोणबाट स्वाभाविक नदेखिने। <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८७००, माघ, पृष्ठ १७०२</p>
७१.	<ul style="list-style-type: none"> ■ कानूनको व्याख्या गर्दा सोही कानूनमा रहेका अन्य व्यवस्था विषय वा प्रसंगबाट पृथक रहेको पाइएमा बाहेक अंगीकार गर्न सकिन्छ। लेनदेन व्यवहारको ११ नं. स्वयंमले हकवालाको परिधि निश्चित गरिदिएको भए अपुतालीको १ नं. को सहयोग लिनुपर्ने आवश्यकता पर्दैनथ्यो। हकवालाको निर्धारण गर्ने अपुतालीको १ नं. बाहेक अन्य कानूनी व्यवस्था नरहेबाट समेत लेनदेन व्यवहारको ११ नं. को प्रयोजनका लागि यही व्यवस्था अनुशरण गर्दै आएको पाइने। ■ लेनदेन व्यवहारको ११ नं. मा सन्धिसर्पन भन्ने शब्द प्रयोग गरिएको भए पनि यसको पनि परिभाषा गरिएको छैन। यसो गरेर विधिकर्ताले सन्धिसर्पन भन्ने क्रियालाई विक्री भएको सम्पत्तिको भू-वनोट र निखन्न चाहने हकवालाको सो सम्पत्तिसँगको अपरिहार्यताका आधारमा निर्धारण गर्ने जिम्मेवारी न्यायकर्तालाई सुम्पेको मान्नुपर्ने। ■ कूलो बाहेक सिंचाइको माध्यम नै नरहेको, शुद्ध हावा बाहेक अन्य कल्पना नै नगरिएको, सूर्य बाहेक प्रकाशको अन्य विकल्प सोच्नै नसकिएको र बाटो निकास अघिल्लो जग्गावालाको ईच्छामा निर्भर रहने मान्यताले विकसित सन्धिसर्पनको यो सोचाईमा परिवर्तनको आवश्यकता अदालतले नै महसूस गरी व्याख्यामा परिमार्जन गर्दै ल्याएको छ, र सामाजिक, पारिवारिक व्यावसायिक र आर्थिक परिवर्तनका गतिलाई आत्मसात गर्दै सन्धिसर्पन भन्ने क्रियाको व्याख्यामा अझ परिमार्जनको गर्नुपर्ने। ■ सिंचाई, प्रकाश, वायु प्रवाह समेतका नयाँ नयाँ प्रविधिको प्रयोगमा पनि निरन्तर अभिवृद्धि भइरहेको छ। यी विकसित प्रविधिबाट सन्धिसर्पन भन्ने क्रियालाई विमुख गरेर लेनदेन व्यवहारको ११ नं. को व्याख्या र प्रयोग अब गरिन नहुने। ■ बजार मूल्यभन्दा कम मूल्य लिखतमा रहने कारणले निखन्न अग्रसरता देखाइने वास्तविकता पनि न्यायको रोहमा स्वीकार गर्नेपर्छ। वास्तविकतालाई बुझ्न पचाएर न्यायमा कलम चलाउनु उचित नहुने। ■ आफ्नो सम्पत्ति ईच्छानुकूल विक्री समेत गरी उपभोग गर्न पाउने सम्पत्ति धनीको हकमा नियन्त्रण लगाउनु सम्पत्तिसम्बन्धी विधिशास्त्रकै प्रतिकूल हुन जान्छ। निखन्न पाउने कुरा सुविधा हो, हक होइन। कानूनले प्रदान गर्ने सुविधा र हकमा आधारभूत अन्तर हुन्छ। अदालत हक प्रचलन गराई दिन बाध्य हुन्छ। तर सुविधा दिलाई दिन बाध्य हुँदैन। सुविधा प्रदान गर्ने नगर्ने निष्कर्ष निकाल्दा सबै पक्षको सुविधामा सन्तुलन कायम गर्नुपर्ने।

	<ul style="list-style-type: none"> निखन्न माग गरिएको सम्पत्ति नपाउँदा मागकर्ताको सम्पत्ति उपभोग गर्न गम्भीरतम् कठिनाई आइपर्ने, निजको सम्पत्ति नै वेकम्मा हुने, निजको सम्पत्तिको स्वरूप तथा उत्पादकत्वमै प्रतिकूल असर पर्ने अवस्था मात्र सन्धिसर्पन पर्ने आधार हुने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८७०६, माघ, पुष १७६७</p>
७२.	<ul style="list-style-type: none"> खोला पसी बगर भएको जग्गा दर्ता भोग गर्नु पूर्व दर्तावालाको नै हक हुने भए पनि सो जग्गा उकास भएपछि तत्काल दर्ता गरी भोगचलन गर्नुपर्ने हुन्छ । हक भएकाले दर्ता भोग नगरे तेस्रो पक्षले तिरोभरो गरी खान पाउँछ । जोताहा र किसान महलमा बालुबुर्ज जनिई नाप नक्सा भएको जग्गा नदीले छाडी उकास भै भोग गर्न लायकको जग्गा भएपछि सो जग्गा पूर्व जग्गावालाले नै समयमा दर्ता नगर्ने र अर्कोले दर्ता भोग गर्न पाउँदैन भन्न नमिल्ले । पूर्व जग्गावाला सचेत नभै वा लापरवाही गरेको कारण उकास भैसकेको जग्गा दर्ता गर्न जादैन वा दर्ता गर्दैन भने सो जग्गालाई सरकारले मालपोत ऐन, २०३४ को दफा २(ख२) र जग्गा नापजाँच ऐन, २०१९ को दफा २(ङ) अन्तर्गतको सरकारी जग्गा मानी त्यस्तो जग्गाको संरक्षण गर्नुपर्ने हुँदा त्यस्तो जग्गा अन्य कसैको नाममा दर्ता गरिसकेको अवस्थामा सो जग्गामा पहिलेको जग्गाधनीको दर्ता गर्ने हक सदा नै रहिरहन्छ भन्न नमिल्ले । आफ्नो हकको जग्गा कसैले दर्ता गरेमा दर्ता बदर गराउन कानूनले निश्चित समयको हदम्याद निर्धारण गरेको हुन्छ । सो म्यादभित्र उजूर गरी बदर नगराए दर्तावालाको जग्गाबाट नै हक समाप्त हुन जाने । उकास भएको जग्गा दर्ता गर्न गराउनलाई कानूनमा कुनै हदम्याद नभए पनि सोही जग्गा अर्काको नाममा दर्ता भैसकेको स्थितिमा स्थिति परिवर्तन हुन गै पूर्व जग्गाधनीको उकास दर्ता गर्न पाउने हक कायम नै रहिरहन्छ भन्न नमिल्ले । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८७१०, फागुन, पुष १७९८</p>
७३.	<ul style="list-style-type: none"> विधिशास्त्रीय मान्यताअनुसार सम्पत्तिसम्बन्धी हकमा व्यक्तिलाई कुनै पेशा व्यवसाय गर्ने, उद्योग सञ्चालन गर्ने वा अन्य कुनै सिर्जनात्मक क्रियाकलापबाट सम्पत्ति आर्जन गर्ने उपभोग गर्ने, हस्तान्तरण गर्ने तथा त्यसमा सरकारको जथाभावी हस्तक्षेपबाट संरक्षण प्राप्त गर्ने समेतका अधिकार पर्न आउने । सम्पत्तिसम्बन्धी अधिकार निरपेक्ष भने होइन । कानूनको अधीनमा रही सम्पत्तिसम्बन्धी हक प्रत्याभूत गरिएकोले यसमा विभिन्न किसिमले अवरोध र नियमन हुन सक्छ । प्रयोगका सीमाहरू तोकिन सक्छन् । संवैधानिक विधिशास्त्रमा विकसित भएका स्थापित मान्यता र सिद्धान्तअनुसार सार्वजनिक हित, स्वास्थ्य, शान्ति र नैतिकता बहाल गर्ने प्रयोजनका लागि शान्ति सुव्यवस्था र प्रवराधिकार (Eminent Domain) अन्तर्गत राज्यले व्यक्तिको साम्पत्तिक अधिकारमाथि औचित्यताका आधारमा हस्तक्षेप गर्न सक्ने । व्यक्ति विशेषको हकको अचल सम्पत्ति रोक्का राख्ने क्षेत्राधिकार प्रमुख जिल्ला अधिकारीलाई रहेको नदेखिएको तथा रोक्का आदेश र तत्सम्बन्धी कामकारवाहीले संवैधानिक एवं कानूनप्रदत्त हकाधिकारमा आघात पुग्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८७११, फागुन, पुष १८०३</p>
७४.	<ul style="list-style-type: none"> विवादित बाटो २०४४ सालको नापीको समयमा अस्तित्वमा रही बाटोकै रुपमा नापी भएको भन्ने देखिएरहेको र सो बाटो छाडी प्रतिवादीले आफ्नो घर जग्गामा पर्खाल लगाएको भन्ने देखिएबाट प्रतिवादीले सो बाटोमा आफ्नो मात्र निजी भोगाधिकार नराखी अन्य व्यक्तिको उपभोगमा समेत राखेको प्रत्यर्थीको आचरणबाटै देखिन आएको छ । आफ्नो जग्गामा पर्खाल लगाई घेरेको अवस्थामा विवादित बाटो निजी जग्गा दर्तामा भए पनि सो बाटो प्रयोग गर्नबाट रोक्न नमिल्ले । विवादित बाटोको रुपमा रहेको जग्गा दर्ता गर्दा बाटोको प्रयोगलाई यथावत् प्रयोग गर्ने गरी दर्ता गरेको

	<p>देखिएको र एकभन्दा बढी व्यक्तिको उपभोगमा रहेको बाटो जे जसको नाममा दर्ता भएको वा दर्ता गराइएको भए पनि त्यसको उपभोगको प्रकृतिमा फरक नपर्ने ।</p> <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८७२१, फागुन, पृष्ठ १८८५</p>
७५.	<ul style="list-style-type: none"> ■ एकचोटी जुन कामको लागि जग्गा प्राप्त गरिएको हो सो काममा अधिग्रहित जग्गाको प्रयोग वा उपयोग भइसकेको छ भने पुनः साविक जग्गाधनीले त्यस्तो जग्गा फिर्ता प्राप्त गर्न सक्दैनन् । जुन कामको लागि जग्गा प्राप्त गरिएको हो सोही काम वा प्रयोजनमा सो जग्गाको प्रयोग अनन्तकालसम्म सदासर्वदा भई नै रहनुपर्ने भन्ने जग्गा प्राप्ति ऐन, २०३४ को दफा ३३ र ३४ को आशय र उद्देश्य हुन नसक्ने । ■ जग्गा प्राप्ति ऐन, २०३४ को दफा ३४ ले अधिग्रहण गरेपछि पनि अनन्तकालसम्म त्यस्तो जग्गामा साविक जग्गाधनीको सशर्त अधिकार वा अनिश्चित अधिकार (Conditional Right वा Contingent Right) प्रदान गरेको छैन । एकपटक अधिग्रहित जग्गाको प्रयोग र उपयोग अधिग्रहणको उद्देश्यअनुरूप भइसकेको छ भने वर्षौं वा दशकौंपछि त्यस काममा अबरोध आएमा वा सो काम नहुने भएमा उक्त दफाअनुसार सो जग्गा साविक जग्गाधनीलाई फिर्ता दिनुपर्ने भन्ने ऐनको मनसाय हुन नसक्ने । ■ एउटा निजी कम्पनीको सम्पत्ति भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ३९(३) अनुसार रोक्का गर्न मिल्ने नहुँदा व्यक्तिको जग्गा वा सम्पत्ति केही व्यक्तिको भनाईमा लागेर कानूनी प्रक्रियावेगर रोक्का राख्न नमिल्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८७३७, चैत, पृष्ठ २०६९</p>
७६.	<ul style="list-style-type: none"> ■ मुद्दा एक वा अनेक भन्ने कुरा त्यसमा सन्निहित माग तथा प्रतिवाद र निर्णय गर्नुपर्ने विषयले निर्धारित गर्ने हो । प्रशासकीय सुविधा वा अज्ञानताले अलग-अलग फायल खडा भई टिप्पणी आदेश अलग भए भन्दैमा मुद्दा नै अलग-अलग नहुने । ■ अ.व. १९३ नं. मा एउटै निर्णय वा विषयका सम्बन्धमा एउटै पुनरावेदन गर्न सकिने हो वा होइन भन्ने सम्बन्धमा स्पष्ट उल्लेख नभए पनि मुद्दाको विषयवस्तु समान छ भने पुनरावेदन गर्दा विवादका पक्षहरूले एउटै वा संयुक्त रूपमा गर्न सक्ने हुन्छ । यस्तोमा अलग-अलग पुनरावेदन गर्न वाध्य बनाउन नमिल्ने । ■ विवादका पक्षहरूले जग्गा दर्ताका विषयमा छुट्टाछुट्टै निवेदन गरे पनि एउटै निकायमा समान विवादित विषयवस्तु भएको मुद्दाको एकै मितिको निर्णयमा सबै पुनरावेदकहरूले संयुक्त रूपमा एउटै पुनरावेदन दायर गर्दा त्यस्तो पुनरावेदन पत्र कानूनप्रतिकूल मानी खारेज गर्नु अ.व. ७२ नं. र १९३ नं. समेतका न्यायिक मान्यताको समेत प्रतिकूल हुने । ■ प्राविधिक एवं कार्यविधिगत प्रश्नलाई महत्व दिई व्यक्तिको सारवान अधिकारलाई गौण बनाई पुनरावेदन पत्र नै खारेज गर्नु न्यायिक मान्यताको प्रतिकूल हुन जाने हुन्छ । न्याय माग्न अदालत प्रवेश गर्ने पक्षहरूको सारवान पक्षलाई प्राविधिक पक्षले धरासायी बनाउन नसक्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८७४०, चैत, पृष्ठ २०९८</p>
<h2>५. देवानी कानून : पारिवारिक</h2>	
७७.	<ul style="list-style-type: none"> ■ आफ्नो आमाले दिएको हक कायम मुद्दा निजले सकार गरेको र सो मुद्दामा यस अदालतले पुनरावेदिका समेतको अपुताली भाग कायम हुने गरी ५ भागको १ भाग पाउने भनी फैसला गरेबाट एक भाग अपुताली हक निजको छोराले पाउने । ■ मुद्दा कारवाहीको क्रममा कानूनबमोजिम मृतकको तर्फबाट मुद्दा सकार गरी मृतकको हकमा भएको फैसलापश्चात् त्यस्तो फैसला कार्यान्वयनको चरणमा कुनै तात्त्विक परिवर्तन नआएको अवस्थामा फैसलामा उल्लिखित स्पष्ट र सोभो अर्थ आउने गरी त्यसको कार्यान्वयन गरिनु पर्दछ । यसको

	<p>अतिरिक्त कार्यान्वयन गर्नुपर्ने मुद्दा अंश मुद्दा पनि नभै अपुताली हक कायम नामसारी भएकोले सो मुद्दाको वादीको मृत्युपछि निजको हक पहिला नै छुट्टी भिन्न भएका अंशियारहरूमा जान नसक्ने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ अपुताली हक अंश हक जस्तो सबै जीवित अंशियारमा सर्न सक्ने पनि होइन । त्यस्तो हक निजको अपुताली खाने हकदारमा नै जाने हुन्छ । यही नै अपुतालीसम्बन्धी कानूनी व्यवस्था भएकोले छोरा भएको नाताले सो हक पाउने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५४६, वैशाख, पृष्ठ १५५</p>
७८.	<ul style="list-style-type: none"> ■ पहिलो पुस्ताका मूल अंशियारहरू सगोलमा रहँदाको अवस्थामा घर व्यवहार चलाउनेले अचल सम्पत्ति बिक्री गर्नु पर्दा आफ्नो समकक्षी सोही पुस्ताका अंशियारहरूको मात्र सहमति वा मञ्जूरी लिनुपर्ने । ■ आफ्नो समान पुस्ताका अंशियारहरूको अतिरिक्त आफूभन्दा मुनिको दोस्रो वा तेस्रो पुस्ताका अंशियारहरूको पनि सहमति वा मञ्जूरी लिनुपर्ने भन्ने अंशवण्डाको १९ नं. को देहाय १ र २ एवं लेनदेन व्यवहारको १० नं. को कानूनी व्यवस्थाको प्रयोजन र उद्देश्य नभएको । ■ ऐनको व्याख्या सहज, स्वाभाविक र व्यवहारिक ढङ्गले गर्नुपर्छ । ऐनमा प्रयुक्त शब्दहरूको अर्थ ऐनको उद्देश्यमा निहित हुन्छ । ऐनको उद्देश्य र आसयविपरीत ऐनमा प्रयुक्त शब्दको अर्थलाई अनावश्यक किसिमले तन्काउनु वा विस्तारित गर्नु कानूनसम्मत र न्यायोचित नहुने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५८८, असार, पृष्ठ ५१६</p>
७९.	<ul style="list-style-type: none"> ■ बकसपत्र पाएको र भोग स्वामित्वमा चलन गरेको कुरामा अंशियाराले अन्यथा भनी म्यादभित्र नालेस उजुर नगरेको अवस्थामा बकसपत्रको लिखतमा हक नभएको भन्न नमिल्ने । ■ विवाहित छोरीहरू भए पनि बकसपत्र प्राप्त गर्दाकै अवस्थामा दाताकै घरमा रही बृद्ध पिताको सेवा पालनतालन गरेको र पिताको मृत्युपश्चात् पनि निरन्तररूपमा दान बकस पाएको सोही घरमा बसी भोगचलन गरी आएको परिप्रेक्ष्यमा भोगै गर्न नपाएको अवस्थामा २ वर्षभित्र भोग र चलनका लागि नालिस दिनुपर्ने भन्ने दानबकसको ५ नं. को व्यवस्थित हदम्याद आकर्षित हुन्छ भन्न नमिल्ने । ■ बकसपत्रका घर र जग्गाको क्षेत्रफलतर्फ यकीन गर्ने प्रयोजनका लागि फिराद गर्नु स्वाभाविकै भएको र यस्तो स्थितिमा बकसपत्रको लिखतको वैधतामाथि प्रश्न उठाउन पाइने दान बकसको ५ नं. दफाको हदम्याद आकर्षित हुन्छ भन्न कानून र न्यायको रोहमा उपयुक्त नहुने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६०१, साउन, पृष्ठ ६७८</p>
८०.	<ul style="list-style-type: none"> ■ मुद्दाको आ-आफ्नो प्रकृति र त्यसमा उठाइएका प्रश्नहरू अलग-अलग हुन सक्ने हुँदा एकै लगाउको हुँदा सबै मुद्दालाई समान अवस्थाका मान्नुपर्ने भन्ने नहुने । ■ आफ्ना बाबुको नाममा जुनसुकै स्रोतबाट प्राप्त हुन आएको सम्पत्ति निजका सन्तानका लागि पैतृक नै मानिन्छ । बाबुले आर्जन गरेको सम्पत्तिलाई स्वआर्जनको मानी त्यसमाथि सन्तानको हक नलाग्ने गरी व्याख्या गर्ने हो भने पैतृक सम्पत्तिसम्बन्धी अवधारणा निरर्थक हुन जान्छ र अंशवण्डासम्बन्धी कानूनी व्यवस्था कमजोर हुन पुग्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६६८, मंसिर, पृष्ठ १२१२</p>
८१.	<ul style="list-style-type: none"> ■ अंश र अपुतालीका विषयहरू भट्ट हेर्दा उस्तै देखिने भए पनि पृथक विषयहरू हुन् । अंशको विवादमा अंशियार हुनलाई नाता सम्बन्ध महत्वपूर्ण हुन्छ । तर, अपुतालीको सम्बन्धमा स्याहार संभार गर्ने व्यक्तिलाई मर्ने व्यक्तिको सम्पत्तिको हकदार मानिएको देखिन्छ । बाँचुञ्जेल मर्ने व्यक्तिलाई स्याहार संभार नगर्ने, आफ्नो कर्तव्य निर्वाह नगर्ने, तर मरेपछि मर्ने व्यक्तिसँग केवल नाता र हकदार हुनुको आधार देखाएर अपुतालीको सम्पत्ति दावी गर्ने र त्यस्तो सम्पत्तिमा हक प्राप्त गर्ने कुरालाई अपुतालीको ११ नं.को कानूनी व्यवस्थाले अनुमति दिएको नदेखिने । ■ अपुतालीको महलको २० नं.अनुसार तीन वर्षको हदम्यादको आधारमा फिराद खारेज गर्ने हो भने

	<p>विवादित सम्पत्तिको वैधानिक हकवाला को हुने भन्ने विवाद टुङ्गो लाग्ने अवस्था भएन । साथै वैधानिक रूपमा फिराद दायर गरी दावी गर्न नसकेको सम्पत्तिमाथि अवैधानिक रूपले गरेको खिचोला कब्जालाई जायज ठहराउनु पर्ने अवस्था हुने भयो । जुन कानून र न्यायको दृष्टिमा सर्वथा उचित मान्न नमिल्ने ।</p> <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६६९, मंसिर, पृष्ठ १३८२</p>
८२.	<ul style="list-style-type: none"> ■ लोग्ने स्वास्नीबीचमा सम्बन्ध विच्छेद हुने भएमा अदालतले निजहरू बीच अंशवण्डा गर्न लगाएर मात्र निर्णय गर्नुपर्ने भनी ऐ. को ४(क) नं.मा व्यवस्था गरेको पाइन्छ भने स्वास्नीले अर्कोसँग विवाह गरेमा लोग्नेस्वास्नीको २ नं. ले त्यस्तो लोग्नेस्वास्नीको सम्बन्ध स्वतः विच्छेद हुने हुँदा त्यस्तोमा अंशवण्डा गर्नुपर्ने गरी कुनै कानूनी व्यवस्था भएको नदेखिने । ■ सम्बन्ध विच्छेदको प्रश्नसँग अंशवण्डाको प्रश्न समेत निहीत रहेको विवादमा लोग्नेस्वास्नीको १ नं को देहाय २ बमोजिम सम्बन्ध विच्छेदको माँग गर्ने वादी स्वयंले आफूले दायर गरेको मुद्दा अन्तिम टुङ्गो नलाग्दै अर्कोसँग विवाह गरेको र सो सम्बन्धी प्रमाण कागजहरू मिसिल संलग्न हुन आएको स्थितिमा त्यस्ता आधार प्रमाणलाई अनदेखा गर्न नमिल्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६७३, मंसिर, पृष्ठ १४०९</p>
८३.	<ul style="list-style-type: none"> ■ अंशियारको बराबर अंश हक लाग्ने कुरामा कुनै द्विविधा छैन । महिलाले प्राप्त गर्ने अंश हकको स्रोत भनेको वैवाहिक नाताले पतितर्फको पैतृक सम्पत्ति र अविवाहित अवस्थामा जन्मको नाताबाट बाबुतर्फको पैतृक सम्पत्तिबाट अंश प्राप्त गर्ने कानूनबमोजिमका अंशका हकदार हुन् । यिनीहरूले कसैको कृपा वा दया-मायाबाट अंश पाउने नभई कानूनी प्रावधानबाट नै अंश पाउने हकदार भएकाले महिला तथा बालबालिकालाई नाम मात्रको अंश दिने कलुषित भावना तथा उद्देश्यले अभिप्रेरित भई गरिएका त्यस्ता लिखतलाई आधार मानी नाम मात्रको अंश दिने किसिमले निचोडमा पुग्नु भनेको न्यायको मार्ग अवरोध गर्नु समान हुने । ■ पैतृक सम्पत्ति हाँगाको नाताले पहिला बाबु र त्यसपछि सन्ततिमा सरी आउने भए तापनि त्यस्तो पैतृक सम्पत्ति बाबुको एकलौटी मान्नु पर्ने ऐनको मनसायविपरीत हुने । ■ अंशको हक अंशियार भएका नाताले स्वतः प्राप्त गर्ने हक हुँदा यसरी स्वतः प्राप्त गर्ने अंश जस्तो नैसर्गिक कानूनी हकलाई निष्क्रिय वा संकुचित पार्ने गरी भएको कुनै लिखतले कानूनी मान्यता प्राप्त गर्न नसक्ने । ■ अंशियारहरूले पारस्परिक सहमतिबाट आफूहरूले आफ्नो अंश हक प्रयोग गर्न सक्दछन् । तर, त्यसरी अंशियारबीच कुनै लिखत वा व्यवहार गर्दा त्यस्तो कुनै अंशियारले आफूले अंश दिनुपर्ने अन्य अंशियारको असहमति हुँदाहुँदै उसको अंश हकलाई सीमित वा संकुचित गर्ने गरी कुनै लिखत गर्न पाइँदैन । अंश हक जस्तो नैसर्गिक अधिकारलाई कुण्ठित हुने गरी खडा भएको त्यस्ता लिखत स्वतः बदरभागी हुने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६९०, पुस, पृष्ठ १५९९</p>
८४.	<ul style="list-style-type: none"> ■ बाबु, पतिले कानूनबमोजिम पाउने न्यायोचित् अंश नबुझी कानूनी रूपमा अंश छोडपत्र गरेको वा लिँदै नलिएको अंश लिएको भनी लिखत खडा गरेको अवस्थामा त्यस्तो अंश छोडपत्र गर्ने वा नलिएको लिखतबाट अंश लिएँ पाएँ भनी अंश भरपाई गर्नेका पत्नी छोराछोरीले आफूहरूले पाउनु पर्ने अंश पति पिता बाहेकको सगोलका अंशियारउपर दावी गर्न नसक्ने भन्न नमिल्ने । ■ अंश हक नैसर्गिक हक हो । कसैले आफ्नो हक छोडपत्र गर्दा अरुको अंश हक पनि गुमेको अर्थ गर्ने हो भने नैसर्गिक हकबाट वञ्चित हुन पुग्दछ । के कति अंश बुझेको छ र समस्त सम्पत्तिको तुलनामा उसले बुझेको सम्पत्ति न्यायोचित् छ भने मात्र उसका श्रीमती छोराछोरीले अरु अंशियारबाट दावी गर्न नसक्ने । ■ ताथदाती फाँटवारीमा उल्लिखित सम्पत्तिको तुलना गर्दा अंश भर्पाई न्यायोचित् नदेखिएको अवस्थामा उसले गरेको अंश छोडपत्र तथा अंश मुद्दाको मिलापत्रले कानूनतः मान्यता पाउन नसक्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८७०९, माघ, पृष्ठ १७०७</p>

<p>८५.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ कसैको स्वास्नी बनेकी छोरी मान्छे वा कुनै महिलाले आफ्नो पतिको पैतृक सम्पत्तिबाट अंश पाउने हुनाले विवाह भैसकेकी छोरीको लागि निजको बाबुतर्फको पैतृक सम्पत्तिको अंशबण्डा गर्न नपर्ने । ■ सामाजिक संरचना, परम्परा र समाजको बनावटको दृष्टिकोणबाट विवाहित र अविवाहित दिदीबहीनीहरूकै बीच सम्पत्तिको असमान अवस्थाको सिर्जना गर्ने स्थितिलाई प्रश्रय दिने गरी अदालतले कुनै पनि कानूनी व्यवस्थाको व्याख्या गर्नु न्यायपूर्ण हुन नसक्ने । ■ विवाहित र अविवाहिता छोरीहरू दुवैले आफ्नो बाबुको अंश पनि पाउने र विवाहिताले पतितर्फबाट पनि अंश पाउने गरी कानूनी व्यवस्थामा सुधार गर्नुपर्ने विषय न्यायिक दायराबाट निश्चित हुन नसक्ने । ■ विशेष इजलासबाट एक पटक निरोपण भैसकेको विवादित कानूनी व्यवस्थाको सम्बन्धमा पटक पटक प्रश्न उठाउँदै जाने र यस अदालतले पनि हरेक पटक-फरक फरक दृष्टिकोण राखी अन्यथा व्याख्या गर्दै जाने हो भने एउटै कानूनी व्यवस्थाको फरक-फरक व्याख्या हुने र अन्ततः त्यस्तो कार्यले न्यायमा एकरूपता कायम गर्न असहज स्थिति उत्पन्न हुने मात्र नभई त्यसबाट अदालतप्रतिको जनआस्थामा नै नकारात्मक असर पर्न जाने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८७२५, टैत, पृष्ठ १९५७</p>
<p>८६.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ भोगचलन गरेकै कारण कुनै जग्गाको स्वामित्व वा भोगाधिकार भोग गर्न दिनेको नाममा रहेको भनी मान्न नसकिने । ■ कानूनी आधार र स्पष्ट स्रोतवेगर जग्गाधनी र मोहीको नाम खाली रहेको जुनसुकै जग्गामा जोसुकैले पनि दावी गर्न र भोगचलन गर्न नपाउने । ■ जग्गामा हक अधिकार स्थापित रहेको भन्ने कुनै लिखत प्रमाणबाट नदेखिएको अवस्थामा अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगले गरेको निर्णयको परिणामसँग प्रत्यर्थीहरूको सरोकार रहने विषय रहेको भन्न मिलेन । ■ सरोकारै नभएको र कारवाही निर्णय प्रक्रियामा सहभागी नै नगराइएको व्यक्तिले आयोगको निर्णयउपर अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान ऐन, २०४८ को दफा ३५(ग) अनुसार विशेष अदालतमा पुनरावेदन गर्न नपाउने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८७३५, टैत, पृष्ठ २०५५</p>
<h2>६. फौजदारी कानून : सरकार वादी</h2>	
<p>८७.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ अ.व. १८८ नं. बमोजिम राय लगाई घटी सजाय गरेउपर वादी प्रतिवादी कसैलाई पुनरावेदन गर्ने अधिकार नहुने । ■ अ.व. १८८ नं. बमोजिम भएको सजाय बढी भएको भनी प्रतिवादीहरूले अथवा सो घटी सजाय गर्ने रायविपरीत बढी सजाय हुनुपर्ने भनी वादीले पुनरावेदन गर्न पाउने हुँदैन । अ.व. १८८ नं. को प्रयोगको विषय न्यायिक विवेकको विषय भएकाले त्यसलाई मुद्दाका कुनै पनि पक्षले चुनौती दिन वा सोसम्बन्धी विषयलाई अधिकारको रूपमा दावी गर्न नसक्ने । ■ न्यायिक विवेक प्रयोग गर्न पाउने गरी कानूनले अनुमति प्रदान गरेको अवस्थामा त्यसरी प्रयोग गरिने विवेकमाथि अड्डुश लगाउने गरी मुद्दाका पक्षले नै चुनौती दिने हो भने त्यस्तो अधिकार निरर्थक हुन जान्छ । कसूरदार देखिँदादेखिँदै पनि विभिन्न परिस्थितिहरूको आकलन र विश्लेषणबाट कम सजाय हुनुपर्ने महसूस गरिएको अवस्थामा मात्र त्यस्तो स्वविवेकीय अधिकारको प्रयोग गरिन्छ । त्यसरी विवेक प्रयोग गर्दा समेत त्यसको स्पष्ट आधार र कारण खुलाउनु पर्ने व्यवस्था आफैमा स्वविवेकीय अधिकारको स्वेच्छाचारी प्रयोग हुन नहुने मान्यताको उपज भएकाले त्यसमा पुनः पक्षहरूद्वारा आपत्ति जनाउने वा यस्तो हुनुपर्ने भनी आग्रह गर्न नमिल्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५५२, जेठ, पृष्ठ १९५</p>

८८.	<p>■ वन्यजन्तुको छाला, हाड, सिङ आदिमा अवैध अन्तर्राष्ट्रिय बजारको कारण गैडा मारिन लागेको हो । यसको नियन्त्रणको लागि कानूनमा कडा सजाय र कानूनको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनुपर्छ । तर निरोधात्मक उपाय (Preventive Measure) नै बढी महत्वपूर्ण हुन्छ । यसको लागि वन्यजन्तु आरक्ष क्षेत्रमा राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन, २०२९ को दफा ४, ५ र ११ को कडा र प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्नुपर्छ । ती दफाहरूको कार्यान्वयन त्यसबेला सम्भव हुन्छ, जब ती क्षेत्रमा प्रवेश निषेध गरिन्छ, कामकाजसँग सम्बन्ध नभएको व्यक्तिलाई प्रवेशमा रोक लगाइन्छ, शिकार खेल पूर्ण रोक तथा निषेध गरिन्छ र असम्बन्धित व्यक्तिको आरक्षणभित्र प्रवेश निषेध तथा शिकार प्रतिवन्धको लागि आरक्षणक्षेत्रको वरपर नियमित गस्ती गर्ने र कहिले कतै आरक्षणभित्र अनधिकृत प्रवेश गरेमा वा शिकार खेलेमा त्यसमा तुरुन्त प्रभावकारी कारवाही गर्नुपर्ने ।</p> <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५५६, जेठ, पृष्ठ २३५</p>
८९.	<p>■ नेपाल सरकारको हुकुटीमा आई नसकेको रुपैयाँलाई यति रकम राजस्वमा दाखिल हुन सक्थ्यो भनी अनुमान गरी सरकारी सम्पत्ति मान्न नमिल्ने ।</p> <p>■ कुनै व्यक्तिले राजस्ववापत यति रकम तिर्नु पर्दछ भनी पहिले नै अनुमान गरी सो व्यक्तिको निजी सम्पत्तिको निश्चित् भागलाई सरकारी सम्पत्तिभित्र पर्दछ भनी सम्झन नमिल्ने ।</p> <p>■ सरकारी सम्पत्ति हिनामिना गरेको भनी अभियोग लगाउने पक्षले सबैभन्दा पहिले हिनामिना भएको सम्पत्ति सरकारी सम्पत्ति हो भन्ने कुरा स्थापित गर्न सक्नुपर्ने ।</p> <p>■ दाखिला भैसकेको राजस्व नेपाल सरकारको सम्पत्ति भएको मानिन्छ भने दाखिला हुन बाँकी रहेको सम्पत्तिलाई नेपाल सरकारको सम्पत्ति मानी हाल नमिल्ने ।</p> <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५६१, जेठ, पृष्ठ २१३</p>
९०.	<p>■ कुनै पनि प्रमाणबाट हानि नोक्सानी भएको प्रमाणित हुन नसकेको अवस्थामा अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगले सार्वजनिक पदमा आसिन पदाधिकारीलाई अनुचित त्रासमा पार्न वा तीप्रति आफ्नो एकलौटी प्रभुत्व कायम छ भन्ने देखाउन अनुचित हस्तक्षेपकारी निर्णय गर्न नमिल्ने ।</p> <p>■ ऐन कानूनमा कतै पनि उपयोगमा नरहेको सजाय किटान गर्न वा निवारण गर्न पाउने भन्ने अर्थ गर्न मिल्ने हुँदैन । सार्वजनिक जिम्मेवारीको पद नदिनु भनेको भविष्यसम्म असर पर्ने गरी ठूलो कसूरको परिणामस्वरूप सिर्जना हुने अयोग्यता हो । कुनै खास कसूर स्थापित गर्न नसक्ने तर परिणाम भने ठूलो सिर्जना गर्न खोज्नु आयोगको उद्देश्य एवं न्यायको सिद्धान्तविपरीत हुने ।</p> <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५६२, जेठ, पृष्ठ ३०६</p>
९१.	<p>■ मृतकको शरीरमा तथा वारदातस्थलमा कुनै पनि संघर्षका चिन्ह छैनन् । कुनै हतियार वा लाठा हुँदाको प्रयोग भएको देखिएको छैन । समान उमेरका दुई पक्षबीच संघर्ष हुँदा जसको मृत्यु हुन पुगेको छ त्यसको शरीरमा तथा वारदातस्थलमा कुनै न कुनै संघर्षका चिन्ह देखिनु पर्ने ।</p> <p>■ हातमा लगाएका चुरा फुटेको छैन । खुट्टामा लगाएका चप्पल पनि लगाइएको अवस्थामा जस्ताको त्यस्तै छन् । वारदातस्थलको वरिपरि दोस्रो व्यक्तिको पद चिन्हसमेत छैन भने मृत्युको कारणमा घाँटी थिचिई श्वास प्रश्वाश रोकिएको (Asphyxia due to strangulation) भन्ने उल्लेख छ । तर, मृत शरीर नै सडी गली सकेको र लाशजाँच मुचुल्काले यस तथ्यलाई समर्थन नगरेको अवस्थामा सडे गलेको लाशको भिसेरा परीक्षण समेत गर्नुपर्नेमा सो कार्य पूरा नगरी व्यक्त गरेको विशेषज्ञको रायसमेतलाई न्यायको प्रयोजनको लागि भर पर्न नसकिने ।</p> <p>■ अनुमान, आशंका र संभावना अनिश्चित तत्व भएकाले यस्ता अनिश्चित तत्वले ज्यान मारेको पुष्टि गर्ने प्रमाणको स्थान ग्रहण गर्न नसक्ने ।</p> <p>■ प्रतिवादीको प्रहरी हिरासतमा नै रहँदा घाँटी रेटिएको भई घाउ छ । यसलाई प्रहरी कागजमा आफूले नै ल्याएको दाही काट्ने ब्लेडले अपराधबाट बच्न आफैँले काटेको भन्ने भनाई कागजमा राखिएको छ ।</p>

	<p>अचानक पक्राउ परेको थुनुवाले दाही काट्ने पत्ती पनि साथै ल्याउनु र आफैले घाँटी काट्नु भनिएको तथ्य पनि शंकाको घेरामा पर्न आउँछ। यस्तो अवस्थाको कतैबाट पुष्टि नहुने अनुसन्धान अधिकारीसमक्षको भनिएको सावित्रीलाई आधार लिएर ज्यान जस्तो कसूरमा सजाय गर्न नमिल्ने।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ अन्य प्रत्यक्ष वस्तुगत प्रमाणको सर्वथा अभाव रहेको स्थितिमा केवल मौखिक प्रमाणको आधारमा अपराधी घोषित गर्न अदालतले अत्यन्त संयमता अपनाउनु पर्दछ। मौखिक प्रमाण दिने व्यक्ति स्वयमले देखेको, सुनेको र अनुभव गरेको कुरा भरपर्दो देखिएमा मौखिक प्रमाणले पनि उत्तम प्रमाणको रूप ग्रहण गर्न सक्दछ। तर, शंकाको भरमा गरिएको अभिव्यक्तिलाई न्यायको रोहमा विश्वास गरिहाल्न नमिल्ने। <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५६८, जेठ, पृष्ठ ३५०</p>
९२.	<ul style="list-style-type: none"> ■ घटना वारदात घटिसकेपछि मौकामा आफन्त समेतलाई घटनाको यथार्थ व्यहोरा नवताई आफू अपराधबाट उम्कन सकिन्छ कि भन्ने दुष्प्रयास गरी लाश फालेको भोलिपल्ट आफूले लाश देखेको भनी मृतकका परिवारलाई खबर गर्नुका साथै आफूले गरेको कसूर अपराधप्रति पश्चाताप नगरी अपराध लुकाउने दवाउने नियतले मानिस मरिसकेपछि पनि लाश बोरामा हाली आफ्नै कालगतिले वा अरु कसैको कर्तव्यले मरेको भन्ने भान पार्न खोज्नेसम्मका घटनापश्चात्का पछिल्ला क्रियाकलाप समेतलाई दृष्टिगत गर्दा अ.बं.१८८ नं. बमोजिम सजाय घटाई १० (दश) वर्ष कैद हुन मनासिव नदेखिने। <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५७३, असार, पृष्ठ ८०८</p>
९३.	<ul style="list-style-type: none"> ■ कानूनले नै दुष्परिणाम सच्चाउनको लागि लेखी पठाउन सक्ने अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगलाई अधिकार दिएको अवस्थामा सार्वजनिक पद धारण गरेको व्यक्तिले गरेको अनुचित कार्यबाट उत्पन्न त्यस्तो दुष्परिणाम सच्चाउने सिलसिलामा कानूनबमोजिम नै सम्बन्धित निकायमा लेखी पठाउने गरी भएको निर्णयलाई अन्यथा भन्न नमिल्ने। ■ मन्त्रपरिषद्को निर्णयविपरीत हुने गरी आफूलाई प्राप्त अख्तियारीभन्दा बाहिर गई जग्गा सट्टा भर्ना दिने गरेको मुआब्जा तथा निर्धारण समितिको निर्णयबाट कानूनबमोजिम हक सिर्जना हुन सक्ने अवस्था नहुने। <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५७६, असार, पृष्ठ ८८०</p>
९४.	<ul style="list-style-type: none"> ■ कसैको नाममा दर्ता नभएको जग्गा सार्वजनिक पर्ति, ऐलानी जे जस्तो नाम दिएको भए पनि त्यस्तो जग्गा आफ्नो नाममा दर्ता गराउने कार्य रीतपूर्वकको मान्न नसकिने। ■ आफ्नो नाममा विधिवत् रुपमा आउन नसक्ने तथा अदालतले समेत हक स्थापित गराई दिन नसकेको जग्गालाई जबरजस्ती आफ्नो नाममा ल्याउने प्रयास गर्ने कार्य असल नियत साथ गरेको भन्न नमिल्ने। ■ एक जिम्मेवार अधिकारीले वस्तुस्थिति एवं प्रमाण बुझी कानूनबमोजिम गर्नुपर्ने कार्य कसैले भन्यो भनेर प्रमाण बुझ्दै नबुझी गर्दछ भने त्यस्तो कार्यको जिम्मेवारी आफूले नै लिनुपर्ने। ■ कुनै ठोस आधार र कारण बिना नै आफूले गरेको कार्यको जिम्मेवारी अर्कैमा सार्ने र सो कार्यबाट त्यस्तो अधिकारीलाई उन्मुक्ति दिने हो भने प्रशासनिक उत्तरदायित्व एवं जवाफदेहितासम्बन्धी अवधारणामा नै नकरात्मक असर पर्न गई कर्मचारीहरूमा वेथिती एवं गैरजिम्मेवारपन नबढला भन्न नसकिने। <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५८३, असार, पृष्ठ ८९७</p>
९५.	<ul style="list-style-type: none"> ■ एकाको नामबाट अर्कैको लागि ओ.आई.टी. जस्तो टेलिफोन लाइन जडान गर्ने कार्यमा बद्नियत देखिएको र जानीजानी उनाउ व्यक्तिको नामबाट ओ.आई.टी. टेलिफोन जडान गर्ने आदेश गरेको कार्यबाट नेपाल दूर सञ्चार संस्थानलाई आर्थिक क्षति हुन गएकोले जानीजानी टेलिफोन जडान गर्ने आदेश दिएको देखिएको हुँदा उक्त कार्यमा बद्नियत रहेको थिएन भन्न नमिल्ने। ■ राष्ट्रसेवक कर्मचारीले आफूलाई प्राप्त अधिकारको दुरुपयोग गरी आफू वा अरु कसैलाई गैरकानूनी रुपमा लाभ पुऱ्याउने र सरकारी स्वामित्व भएको सार्वजनिक संस्थानलाई गैरकानूनी रुपमा हानि

	<p>नोक्सानी पुऱ्याउने गरी गरेको कार्य तत्काल प्रचलित भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०१७ को दफा ७(२) तथा १३ मा भएको भ्रष्टाचारजन्य कसूरको परिभाषाअन्तर्गत पर्ने ।</p> <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५१०, साउन, पृष्ठ ५८०</p>
<p>९६.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ जवरजस्ती करणीको वारदात स्थापित हुन योनीको जाली च्यातिनै पर्ने पूर्वशर्त रहेको हुँदैन । कन्याजाली च्यातिको अवस्थाले अपराध स्थापित गर्न थप पुष्टि गर्नेसम्म हो । करणी भएको यकीनसाथ भन्न नसकिने भन्ने शारीरिक परीक्षण प्रतिवेदनले उल्लेख गरेको देखिए पनि सो परीक्षण घटना घटेको १० दिनपछि भएको अवस्थामा सो प्रतिवेदनलाई मात्र निर्णयाधारको रूपमा ग्रहण गर्न नसकिने । ■ जाहेरी, जाहेरवालाको भनाई, पीडितको भनाई, बुझिएका मानिसहरूको भनाई समेत अन्य प्रमाणहरूले आपराधिक कार्यलाई स्थापित गरिरहेको अवस्थामा मुनासिव समयभित्र नभएको परीक्षण प्रतिवेदनको राय अन्य प्रमाणहरूभन्दा भिन्न भएको अवस्थामा करणीको लक्षण नदेखिएको भन्ने परीक्षण प्रतिवेदन निर्णायक प्रमाणको रूपमा रहन नसक्ने । ■ जवरजस्ती करणीको अपराध र यसको उद्योगका बीचमा मनसाय र कार्यको दृष्टिकोणबाट हेर्दा कुनै भिन्नता रहेको हुँदैन । केवल अपराधले पूर्णता पाउन मात्र बाँकी रहेको स्थितिलाई उद्योगको रूपमा चित्रित गरिएको छ । मनसायपूर्वक गरिएको अपराधमा मनसाय, तयारी, उद्योग र पूर्ण अपराधका चार चरणहरूमध्ये मनसाय र तयारीसम्मको चरणमा त्यस्तो अपराध गर्न चाहने व्यक्तिले आपराधिक कार्य घटाउनको लागि कुनै कार्य गरेको हुँदैन । तसर्थ, यो चरणसम्म अपराधको उद्योगको प्रश्न उठ्दैन । तर त्यस्तो अपराध गर्न चाहने व्यक्तिले तयारीको चरणलाई पार गरी आपराधिक कार्य गरेको देखिएमा त्यो कार्य उद्योगसम्म मात्र सीमित रहेको मान्न नमिल्ने । ■ केवल पूर्ण अपराधको लागि परिभाषित आपराधिक कार्य स्थापित हुन नसकेमा त्यस्तो कार्यलाई मात्र सो अपराधको उद्योगको रूपमा ग्रहण गर्नुपर्ने । ■ आपराधिक कार्य भइसकेको तर पूर्णता नपाएको अवस्था भएमा मात्र त्यो उद्योग हुने हो । यदि त्यस्तो कार्यले पूर्णता पाएको अवस्था भएमा सो कार्यले पूर्ण अपराध नै स्थापित हुन जाने हुन्छ, यस्तो अवस्थालाई उद्योग मात्र मान्न नमिल्ने । ■ एकान्त घर कोठामा लगी करणी गरेको तथ्य स्थापित भइरहेको अवस्थामा सो कार्यलाई उद्योग मात्र भएको भनी मान्न नमिल्ने । पीडितको योनीबाट रगत बग्नु, निजको कपडामा लाग्नु तथा यस कुराको पुष्टि सो अवस्थाका प्रत्यक्षदर्शीबाट हुनुबाट अपराधले पूर्णता पाएको स्वीकार गर्नुपर्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५११, साउन, पृष्ठ ६५८</p>
<p>९७.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ अपराध मनसाय प्रेरित वा जघन्य हुनु नै अ.ब. १८८ नं. को कानूनी व्यवस्था आकर्षित हुन नसक्ने निरपेक्ष आधार बन्न सक्ने देखिँदैन भने उमेर, अपराधको स्वीकारोक्ति, पक्राउ परेपछिको पछुतोभाव, अभियुक्तको अशिक्षित अवस्था जस्ता कुराहरू पनि सबै अवस्थामा अ.ब.१८८ नं. प्रयोग हुने आधार बन्न नसक्ने । ■ अ.ब. १८८ नं. को प्रयोग अक्सर गरी घटनाको अवस्था र प्रकृति, मृतकका क्रियाकलाप, वारदात घटाउन अभिप्रेरित गर्ने तत्व, वारदात घटाउँदा अपनाएको कार्य शैली, अभियुक्तको मानसिक अवस्था, मृतक र अभियुक्तबीच भएका क्रियाकलाप जस्ता कुराहरूमा अक्सर निर्भर रहने । ■ अपराध र सजायबीच सन्तुलन कायम गर्ने सम्बन्धमा अ.ब. १८८ नं. को प्रयोग मुनासिव आधारबिना अपराधिक मनसाय, तयारी र योजनाबद्ध ढंगले क्रूर कार्यशैली अपनाई गरिने हत्याका सम्बन्धमा सजाय घटाउने अस्त्रको रूपमा विकसित गर्नु उचित नहुने । ■ कसूर स्वीकार गर्नु र प्रायश्चित् गर्नुलाई मात्र अ.ब. १८८ नं. बमोजिम सजाय घटाउने राय व्यक्त गर्ने निरपेक्ष आधार बनाइनु मुनासिव नहुने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६१३, मदी, पृष्ठ ७८६</p>

<p>९८.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ अवैध रूपमा वन पैदावर ओसार-पसार गर्ने कार्यमा सवारीधनी आफू संलग्न पनि नभएको वा अवैध वन पैदावर ओसार-पसार गर्ने निजको मनसाय पनि नभएको तथा आफ्नो सवारी साधन अवैध वन पैदावर ओसार-पसार गर्ने कार्यमा प्रयोग हुँदैछ भन्ने थाहा जानकारी पनि नभएको र त्यस्तो कार्यमा निजको अनुमति, मञ्जूरी वा सहमति रहेको पनि नदेखिएको अवस्थामा निजको सवारी साधन जफत हुनु न्याय वा औचित्य कुनै पनि दृष्टिबाट तर्कसंगत नहुने । ■ कानूनको व्याख्या गर्दा सर्वप्रथम कानूनमा प्रयोग भएका शब्द वा शब्दावलीले दिने सामान्य अर्थ सुस्पष्ट, व्यावहारिक, विवेकसम्मत र न्यायपूर्ण भएसम्म सोही अर्थ ग्रहण गर्नुपर्दछ भन्ने कानून व्याख्याको सामान्य सिद्धान्त रहेको छ । तर कानूनको शाब्दिक व्याख्या गर्दा त्यस्तो तर्कपूर्ण, विवेकसंगत, व्यावहारिक एवं न्यायपूर्ण अर्थ ननिस्कने भएमा शाब्दिक व्याख्याको नियमलाई अनुशरण गर्नु उपयुक्त नहुने । ■ “कसूर गरेको ठहरिएमा” भन्ने वाक्यांशको आशय वन ऐनअन्तर्गत घटेको कसूर वा वारदातसँग बरामद भएको बोझवाहक साधनको धनीको कुनै तादम्यता नै रहनु नपर्ने भनी व्याख्या गर्न नमिल्ने । ■ साधन धनी स्वयंको संलग्नतामा वा निजको सहमति, स्वीकृति, मञ्जूरी वा जानकारीमा वन ऐनअन्तर्गतको कसूरमा बोझवाहक साधनको प्रयोग भएको ठहरिएमा त्यस्तो साधन जफत हुनु कानूनसम्मत मात्र नभई न्यायोचित र विवेकसम्मत समेत हुने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६२९, असोज, पृष्ठ १०८</p>
<p>९९.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ जुन सम्पत्तिको स्रोत पुष्टि हुन नसकेको हो त्यस्तो सम्पत्ति आर्जन गर्दा हालको मूल्य तिरिने नभई तत्काल प्रचलित मूल्य नै लगानी भएको हुन्छ । तत्समयको आयस्रोतका आधारमा आर्जित सम्पत्तिको स्रोत पुष्टि भए नभएको कुरालाई नै ऐनले कानूनी र गैरकानूनी आर्जन छुट्याउने मापदण्ड मानेको हुँदा त्यस्तो सम्पत्ति आर्जन गर्दा स्रोत कति थियो र कति लगानी गरेको हो भन्ने कुराबाटै कसूर निर्धारण हुने र विगो कायम गर्नुपर्ने । ■ अभियोग दावीमा स्रोत खुलेको र नखुलेको सम्पत्तिका सम्बन्धमा किटान नभएको अवस्थामा अदालतले न्यायिक विवेक प्रयोग गरी त्यस्तो वर्गीकरण गर्नुको विकल्प नभएकोले सो कुरामा प्रश्न उठाउनु उचित हुन नसक्ने । ■ अनुसन्धानको प्रक्रियामा रहन गएका भनिएका र सम्बन्धित अदालतबाट मौकैमा सुपरिवेक्षण भएका प्राविधिक प्रकृतिका अति सूक्ष्म विषयहरूलाई जुनसुकै तहसम्म उठाइएकै कारणबाट मुद्दाको विषयवस्तुभित्र अन्तर्निहित रहेका मुख्य कानूनी र तथ्यगत प्रश्नहरू ओभेलमा परेको वा तिनको सान्दर्भिकता कम भएको सम्झन र अर्थ गर्न नमिल्ने । ■ बकसपत्रबाट सम्पत्ति प्राप्त गर्न सामान्यतया बकसपत्र पाउनेले दातालाई निजको व्यवहारमा कुनै तरहले सहयोग पुऱ्याएको वा सेवा गरी रिभाएको हुनु पर्ने स्थिति र अवस्थाको विद्यमानता अपरिहार्य हुने । ■ देवानी मुद्दामा सम्पत्ति हस्तान्तरणको क्रियाबाट कसैको हक गए नगएको कुरालाई मुख्य रूपमा हेर्ने गरिन्छ । साथै सम्पत्ति प्राप्त गर्ने कुरामा प्राप्तकर्ताको निजी ज्ञान, सीप वा प्रयासले सो सम्पत्ति प्राप्त गरेको हो, होइन र अन्य कसैलाई बण्डा गर्नुपर्ने नपर्ने विषयमा सम्म निर्णय निरोपण हुने गर्दछ । तर बकसपत्र प्राप्त गर्ने कार्य कानूनविपरीत हुँदैन भन्ने कुराको आडमा गैरकानूनी आर्जनलाई लुकाउने माध्यमको रूपमा यस्तो व्यवहारलाई सदैव मान्यता दिइनु पर्दछ भन्ने तर्क न्यायोचित हुन नसक्ने । ■ विगत लामो अवधिको कृषि आयको दावी लिइएको स्थितिमा प्रतिवादीका के कुन जग्गामा के कुन सालमा के कस्तो प्रकृतिको बाली लगाइएको थियो, त्यसबाट के कति परिमाणमा उब्जनी भएको थियो र निजले सोबापत के कति रकम प्राप्त गरेको हो भन्ने कुरा हाल आएर ठोस रूपमा यकीन गर्ने कार्य सजिलो नभए तापनि स्रोत देखिन्छ भने त्यसबाट आय प्राप्त हुने कुरालाई सहजै इन्कार गर्न न्यायोचित नहुने ।

	<ul style="list-style-type: none"> ■ न्यायिक प्रक्रियामा प्रमाण बुझ्ने तथा प्राप्त प्रमाण ग्रहण गर्ने सम्बन्धमा निश्चित कानूनी आधार र न्यायिक मापदण्डहरू रहेका छन् । त्यसको विपरीत जुनसुकै प्रक्रियाबाट मिसिलमा समावेश हुन आएका कुरालाई प्रमाणको रूपमा मान्न र त्यसको आधारमा कुनै पनि न्यायिक निष्कर्षमा पुग्न सम्भव नहुने । ■ शपथपत्रको माध्यमबाट विदेशमा सम्पत्ति पाएको भनी जिकीर लिने पक्षले त्यस्तो सम्पत्ति आफ्नो मुलुकमा के कुन मितिमा, के कुन माध्यमबाट आएको, जम्मा भएको, सटही भएको हो सो सबै कुराको कारोवार (Transaction) प्रमाणित हुने आधारसहित पुष्टि गर्नुपर्ने । ■ अमूर्त रूपमा कसैलाई उच्च जीवनशैली बिताएको भनी आरोप लगाउनु मात्र पर्याप्त हुँदैन । यस्तो आरोप प्रमाणित हुनका लागि निश्चित वस्तुगत आधारहरूको उपस्थिति पनि अपरिहार्य हुन्छ भन्ने कुरामा विमति हुन सक्दैन । ■ गैरकानूनी आर्जन वा भ्रष्टाचारको सन्दर्भमा उच्च जीवन यापन गरेको भन्ने प्रश्न उठ्छ भने निःसन्देह रूपमा त्यसको प्रत्यक्ष सम्बन्ध अन्य कुरामा भन्दा मौद्रिक वा आर्थिक गतिविधि वा क्रियाकलापसँग जोडिएको भौतिक विषयसँग रहेको मान्नु पर्ने । ■ अस्वाभाविक तथा उच्च जीवनस्तर यापन गरेको भनी ऐनमा प्रयुक्त भएको उक्त वाक्यांशले कुनै राष्ट्रसेवकले प्राप्त गर्ने वैध आयस्रोतको तुलनामा अमिल्दो वा नसुहाउने तथा धान्न नसक्ने जीवनस्तर यापन गर्ने वा गरेको कुरालाई ईंगित गरेको सम्झनु पर्ने । ■ हाल साथमा नरहेको (Non-possession) भन्नेसम्मकै आधारमा विगतमा अस्तित्व प्रमाणित भई राष्ट्रसेवको आयको तुलनामा अमिल्दो र अस्वाभाविक तथा निजको जीवनस्तर उच्च बनाउने स्रोतहरूको खोजी गर्न नमिल्ने । ■ कर फछ्यौट वा लगतकट्टा प्रयोजनको लागि मौकामा कर कार्यालयमा पेश गरेको विवरण मौजुद हुँदाहुँदै सोको विपरीत हुने गरी पछिबाट पेश गरिएका लेजर वा वासलातबमोजिमको कारोवारको अड्डलाई मान्यता दिन नमिल्ने । ■ खाताको रकम ब्याजबापतको भएकोले त्यसको स्रोत दिनुपर्ने होइन भनी जिकीर लिनको लागि त्यसको मूलधन वैध थियो भन्ने तथ्य पुष्टि गर्न सक्नुपर्ने हुन्छ । तत्काल खातामा नरहेको कारणले मूलधनउपर दावी भएन भन्दैमा ब्याज स्वतः वैध भएको भनी अर्थ गर्न नमिल्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६३०, असोज, पृष्ठ ११७</p>
१००.	<ul style="list-style-type: none"> ■ सामान खरीद गर्दा नगरपालिकाको बोर्डको निर्णय वा नगर प्रमुखको आदेशबिना खरीद हुन सक्ने कानूनी अख्तियारी नै देखिन्छ र त्यसरी खरीद भएको भन्ने पनि छैन । नगरपालिकाद्वारा खरीद गरिएको सामानमा भ्रष्टाचार भएको भए सामान खरीद गर्न आदेश दिने वा अनुमोदनको निर्णय गर्ने मुख्य निर्णयकर्ता पदाधिकारीले नै पहिलो जिम्मेवारी लिनुपर्ने । ■ निर्णयकर्तालाई निर्णयका सम्बन्धमा कुनै जिम्मेवार नगराई निर्णय कार्यान्वयन गर्नेलाई मात्र जिम्मेवार बनाउनु न्यायसंगत देखिन्छ । निर्णयकर्तालाई आफूले गरेको कार्यको दायित्वबाट उन्मुक्ति वा छूट दिई मातहतका कर्मचारीहरूलाई मात्रै जिम्मेवार बनाउँदा पूरा तवरले इन्साफ हुन नसक्ने । ■ एउटै विवादमा फरक फरक रूपमा संलग्न रहेका व्यक्तिहरू मध्ये निर्णय गर्नेलाई पूर्ण उन्मुक्ति दिई निर्णयको कार्यान्वयन गर्नेलाई मात्र बदनियत्पूर्ण काम गरेको ठान्नु सरासर अन्याय हुन जान्छ । निर्णय गर्नु र गरेको निर्णयको कार्यान्वयन गर्नु फरक कुरा हो । त्यसमा पनि निर्णयकर्ताले गरेको निर्णय कार्यान्वयन गर्ने दायित्व बोकेका पदाधिकारीले प्रक्रियागत रूपमा कार्यान्वयनको तहगत प्रक्रिया पूरा गर्ने कार्यसम्म गरेको र भुक्तानी हुनबाट मौकामा नै रोकेकोबाट यस्तो अधुरो रूपमा निर्णय कार्यान्वयन गर्नेलाई सजाय गरी निर्णयकर्ताको हकमा विचार हुन नसक्ने स्थिति सिर्जना गर्न कानून र न्यायसंगत नहुने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६३६, असोज, पृष्ठ १०३६</p>

<p>१०१.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ फौजदारी कानून र न्यायको एउटा महत्वपूर्ण उद्देश्य भनेको कसूरदारलाई सजाय गर्नुको साथै अपराधको रोकथाम र नियन्त्रण गरी समाजमा शान्ति र व्यवस्था कायम गर्नु पनि हो। कसूरदारलाई सजाय तोक्दा दण्ड गरे जस्तो मात्र देखिनु हुँदैन। कसूरको मात्रा र गाम्भीर्यताअनुसार दण्ड पाएको अनुभूति गरी पश्चातापको वातावरण पनि सिर्जना हुने किसिमले दण्ड गर्नुपर्ने। ■ ऐन कानूनले कैदको सजाय कसूरदारहरू बीच दामासाही हुने भनी स्पष्ट नभनेको अवस्थामा दामासाही गर्नु तर्क एवं न्यायपूर्ण देखिदैन। यदि एक व्यक्तिले गर्ने कसूर अपराधमा निजलाई हुने दण्ड सजाय नै सामूहिक रूपमा अपराध गर्ने व्यक्तिलाई तोकी दण्ड सजाय कसूरदारहरूका बीच दामासाही गरी तोक्ने हो भने एकलैले गरेको भए हुने सजायभन्दा औसतमा कम सजाय हुन गई सजायको प्रभाव न्यून हुन जाने। ■ एक व्यक्तिले गर्ने अपराधभन्दा एकभन्दा बढी व्यक्तिले मिली सामूहिक तवरले गरिने अपराधमा कसूरको मात्रा र गुरुत्व बढी हुने हुँदा कसूरदारलाई दिइने कैदको सजायमा ऐनले कसूरदारहरूका बीच दामासाही हुने भनी स्पष्ट व्यवस्था गरेको अवस्थामा बाहेक कसूरदारहरूलाई कैदको सजाय गर्दा दामासाही नगरी जनही गर्नु न्यायोचित हुने। <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६३७, असोज, पृष्ठ १०६६</p>
<p>१०२.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ एउटा व्यक्तिलाई निजको घरबाट लगेर अन्यत्र कतै कुटपीट र हत्या गरेको छ भने त्यो एउटै वारदातको निरन्तरमा गरिएको कार्य हुन्छ। अपहरण गर्ने तथा शरीर बन्धक लिनेको महलको कानूनी व्यवस्था हेर्दा अपहरण गरिएको वा बन्धक बनाइएको व्यक्तिको हत्या गरिएको छ भने त्यो हत्याको कसूरमा परिणत हुने र ज्यानसम्बन्धीको महल आकर्षित हुने देखिन्छ। यस्तोमा नियतका साथै कार्यको परिणाम र परिणामको अपेक्षा (Result of action and expectation of the result) अत्यन्त महत्वपूर्ण तत्वहरू हुन्। यसअनुसार एउटै परिणामको अपेक्षा गरिएको र एउटै परिणाम निष्कर्ष गरी गरिएको कार्य वा कार्यहरू प्रारम्भदेखि अन्तसम्म एउटै वारदातको विभिन्न चरणमा गरिए तापनि तिनलाई अलग-अलग वारदातको रूपमा (Part-Part) नभई परिणाममूलक एउटै कार्यको समग्रतामा सम्पन्न गरिएको एउटै वारदात मान्नु पर्ने। ■ क्रमबद्ध रूपमा भएका घटनाहरूको एउटै वारदातउपर ज्यानसम्बन्धीको १ र १३(३) नं. बमोजिम अभियोगपत्र दायर गरी सजाय भई सो भुक्तान समेत भइसकेपछि कर्तव्य मुद्दा दायर भएपछि ३ वर्षको अन्तरालमा पुनः सोही वारदातलाई आधार बनाई मानिस अपहरण र बन्धकतर्फ पुनः अनुसन्धान गरी अभियोगपत्र दायर गर्न र मुद्दा चलाउन मुलुकी ऐन अ.व. ७३ नं. ले नमिल्ने। ■ अभियोग लागिसकेको व्यक्तिले र अभियोग दायर गर्ने पक्षले दायर भएको अभियोगमा हुने न्यायिक निर्णयको सम्मान र पालना गर्नुपर्ने हुन्छ। ठहरे ज्यानसम्बन्धीको १३(३) नं. अनुसार सर्वस्वसहित जन्मकैदको सजाय होस् अन्यथा अभियुक्तउपर अर्कै मुद्दा चलाउने भन्न नमिल्ने। ■ एउटा मुख्य वारदातलाई लिएर एक पटक अभियोग लगाइसकेपछि सोसँग सम्बन्धित सहायक घटनाहरूको आधारमा पटकपटक गरी दोस्रो वा तेस्रो मुद्दा चलाउने नमिल्ने। ■ कर्तव्य ज्यान मुद्दामा लागेको कैद भुक्तान गरिसकेपछि कर्तव्य ज्यान मुद्दामा दिएकै जाहेरी दरखास्तमा अपहरण भन्ने शब्द परेको आधारमा पुनः शरीर अपहरणतर्फ मुद्दा दायर गर्नु र त्यसमा पुर्पक्षका लागि थुनामा राख्नेलायतका कामकारवाहीहरू अदालती बन्दोबस्तको ७३ नं. र नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा २४(६) समेतको विपरीत हुने। <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६३८, असोज, पृष्ठ १०६८</p>
<p>१०३.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ घर जग्गा, नेपाल सरकारले उपलब्ध गराएको अभिलेख वा सेस्ता प्रमाण नहुनुबाटै त्यसको हक स्वामित्व स्वतः निजी व्यक्तिको नाममा जान नसक्ने। ■ २०२८ सालमा लिखत गराई लिएको भन्ने देखिए पनि त्यो कामकारवाही र दर्ता तत्काल प्रचलित

	<p>मुलुकी ऐन, अदलको महलको २ नं. विपरीत रहेकोले त्यसबाट हक स्वामित्वको सिर्जना हुन नसक्ने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ २०२८ सालमा लिखत पारित गराउनु अघि तत्कालीन नेपाल सरकारको स्वीकृति नलिएकाले जग्गा परिसरमा रहेको भनिएको निजी स्वामित्व प्रारम्भदेखि नै गैरकानूनी देखिएकोले त्यस्तो गैरकानूनी स्वामित्वले निरन्तरता पाउन नसक्ने । ■ अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा १२ख. ले अनुचित कार्यबाट उत्पन्न दुष्परिणाम प्रचलित कानूनबमोजिम सच्याउनका लागि आयोगले सम्बन्धित अधिकारी वा निकायलाई लेखी पठाउनेसम्म हो । त्यसरी लेखी आएमा कानूनबमोजिमको कारवाही गरी दुष्परिणाम छ भने त्यसलाई सच्याउने दायित्व, कर्तव्य र अधिकार सम्बन्धित अधिकारी वा निकायकै हुन्छ । त्यसमा हस्तक्षेप हुने गरी आयोग आफैले दुष्परिणाम सच्याउन निर्णय गर्न नमिल्ने । ■ हक प्राप्तको अधिकार दिने कानूनको वा सरकारी स्वीकृतिको अभावमा राजीनामा वा जग्गा खरीद विक्रीको लिखतले स्वामित्वको सिर्जना हुन सक्ने होइन । साथै शरणार्थीहरू सामूहिक रूपमा बसोबास गरेको र सार्वजनिक प्रकृतिका संस्थाहरू सञ्चालित रहेको सार्वजनिक प्रकृतिको जग्गालाई कसैको नाममा निजी रूपमा दर्ता गराउन खोज्नु र सो कार्यमा त्यहाँ बसोबास गर्नेले कसैले विरोध नजनाएकै आधारमा व्यक्ति विशेषको नाममा भएको त्यस्तो जग्गाको दर्ताले कानूनी मान्यता प्राप्त गर्न नसक्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६३९, असोज, पृष्ठ १०६६</p>
१०४.	<ul style="list-style-type: none"> ■ घटनास्थलमा घटना घटित हुनुपूर्व ठूलो संख्याको भीड रहेको र सो भीडमा आगो लगाउने कार्यमा संलग्न प्रतिवादीहरूलाई तत्कालै प्रहरीले पक्राउ गरेकोमा ती पक्राउ परे बाहेकका प्रतिवादी बनाइएका अन्य प्रतिवादीहरूले पनि आगो लगाएको भन्ने तथ्य स्थापित हुन नसकेवाट प्रतिवादी बाहेकका अन्य प्रतिवादीहरूको वारदात घटनामा प्रत्यक्ष संलग्न रहे भएको भनी अर्थ गर्न नमिल्ने । ■ अभियोगमा विगोमा गोश्वारा रूपमा यो यसको यति भनी दावी लिएवाट यो यो यति मूल्य बराबरको यस्तो सम्पत्ति भन्ने स्पष्ट खुल्न नसकेको यस्तो विगो भराई पाउने सम्बन्धमा स्पष्ट रूपमा यकीन हुन नसकेको विषयमा अदालत आफैले किटान गरी दिन पनि नसक्ने हुँदा विगो भराई पाउने भन्ने अवस्था पनि नरहने । ■ भेदभाव गरी अरुको हकमा हस्तक्षेप गर्ने कार्य मानवअधिकार र फौजदारी कानूनको दृष्टिले गम्भीर विषय हुन्छ । त्यसमा पनि धर्म वा समुदायको विवादका नाममा उत्तेजित बनाई व्यापक असर भएको अपराधिक कार्यमा परिणत हुन्छ भने त्यो भन्नु गम्भीर विषय हुन्छ त्यस्तो विषयमा कानूनले विशेष सतर्कतापूर्वक गम्भीर एवं सख्त दृष्टिकोण लिन जरुरी हुन्छ भने त्यस्तो विषयमा कानून कार्यान्वयन अझ प्रभावकारी हुन जरुरी हुनुपर्ने । ■ व्यापक रूपमा भौतिक क्षति भएको परिस्थितिमा सम्बन्धित व्यक्तिका नोक्सानीका क्षतिपूर्ति गर्नुका अतिरिक्त फौजदारी कानूनका दृष्टिले त्यस्तो कसूर दोहरिन नदिने हिसावले पनि पर्याप्त अनुसन्धान साथ क्षतिको सही आकलन गरी पर्याप्त उपचारप्राप्त गर्ने प्रयास हुनुपर्नेमा त्यस हिसावले मुद्दामा अनुसन्धान एवं दावी नै लिन नसकेको स्थितिमा मुद्दामा केही प्रतिवादीहरूलाई भएको सजाय मात्रले पर्याप्त परिपूरण हुने गरी पूर्ण न्यायको अनुभूति दिलाउन नसक्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६५५, कात्तिक, पृष्ठ १२०३</p>
१०५.	<ul style="list-style-type: none"> ■ कुनै सवारी चालकले कसैलाई नियतपूर्वक ठक्कर दिई मानिसको ज्यान मर्न गएको अवस्थामा सो सवारी साधन ज्यान मर्न प्रयोग गरिएको साधनको रूपमा रहने र त्यस्तो कार्यलाई अचानक भएको दुर्घटना (Accident) मान्न नसकिने । ■ अपराधको लागि चाहिने मनसाय तत्वको रूपमा लापरवाही (Recklessness) स्थापित गर्न घटना घटाएको समयमा निषेध गरिएको परिणाम अर्थात् मानिस मर्न सक्छ भन्ने कुराको जानकारी भएको हुनुपर्ने हुन्छ । त्यस्तो परिणामको पूर्वज्ञान भएको तर त्यस्तो परिणामको अपेक्षा गरेको थिएन भन्ने तथ्य

	<p>स्थापित हुनुपर्ने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ कतिपय अवस्थामा पूर्ण सचेत रही, होशियारीकासाथ कुनै काम गर्दा पनि निषेधित परिणाम आउन सक्दछ । यस्तो अवस्थालाई रोक्न नसकिने दुर्घटना (Unavoidable Accident) को रूपमा लिई त्यस्तो कार्य गर्ने व्यक्तिमा आपराधिक मनसाय तत्वको पूर्ण अभावको कारणले त्यस्तो व्यक्तिलाई दोषी (Blameworthy) को रूपमा लिन नसकिने । ■ सापेक्षित अपराध (Relative crime) मा आपराधिकताको (Blameworthiness) निर्धारण अपराधका सन्दर्भमा प्रतिवादीमा रहेको मनसाय तत्व (Mens rea) ले गर्ने गर्दछ । त्यस्तो अपराधका विभिन्न तहहरू हुने भएकोले कुनै खास वारदातका प्रतिवादीले कुन आधारमा कुन हदसम्म आपराधिक दायित्वबहन गर्नुपर्ने हो भन्ने निक्यौल गर्न वारदात घटाउन निजमा विद्यमान मनसाय तत्वलाई पहिचान र त्यसको स्तर (Degree) को निर्धारण गर्नु अनिवार्य हुने । ■ सवारी साधन चलाउने अनुमतिप्राप्त व्यक्ति र सवारी चलाउने अनुभवप्राप्त व्यक्तिले ट्राफिक नियम, संकेतहरू र तत्कालीन अवस्था र परिस्थितिको बारेमा स्वाभाविक रूपमा जानकारी राखी आफूले त्यस्तो बेलामा मादक पदार्थ सेवन गरी तेज गतिमा चलाएको सवारीबाट घटना हुन सक्ने जानकारी भएको व्यक्ति हुनु भनी मान्नुपर्ने हुन्छ । यस्तो अवस्थामा पूर्ण होशियारीकासाथ नियन्त्रित गतिमा सावधानीपूर्वक सवारी चलाउने दायित्व पूरा नगरी आवश्यक सावधानी नअपनाई आवश्यकताभन्दा बढी गतिमा र मादक पदार्थ सेवन गरी सवारी चलाएबाट निजले लापरवाहीपूर्वक सवारी चलाएको देखिन आउने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६५९, कात्तिक, पुष १२३५</p>
१०६.	<ul style="list-style-type: none"> ■ भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०१७ को दफा १५ अन्तर्गत अनुमानित कसूरमा कुनै राष्ट्रसेवकउपर अभियोग लगाउँदा सो दफा १५ सँगै दफा ३ को मागदावी लिइनु आवश्यक हुन आउँछ । किनकी सो ऐनको दफा ३ अन्तर्गतको कसूरको अभियोग दावीसँग दफा १५ अन्तर्गतको कसूरको अभियोग दावीलाई अन्योन्याश्रित र अन्तरसम्बन्धित नमान्ने हो भने दफा १५ अन्तर्गतको कसूरमा दण्ड सजाय नहुने अवस्था हुन जान्छ । जो कानूनले कल्पना गरेकै होइन । अतः दफा १५ मा अनुमानित कसूरका सम्बन्धमा भएको व्यवस्था आफैँमा स्वतः क्रियान्वित हुने निरपेक्ष व्यवस्था नहुँदा सो अन्तर्गतको कसूरमा सजायको मागदावी लिँदा भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०१७ को अन्य दफा त्यसमा पनि दफा ३ अन्तर्गतको अभियोग दावी स्वतः लिएको अवस्था हुनुपर्ने । ■ भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०१७ को दफा ३, ७(१), १० र दफा १५ को कसूरमा सोही दफाहरू समेतको सजाय माग गरी दायर गरिएको अभियोगपत्रलाई इन्कार गरी प्रथमतः अन्य दफाअन्तर्गतको कसूर र सजायको समेत छुट्टै अभियोग लागेको अवस्था हुनुपर्ने, अनि मात्र दफा १५ अन्तर्गतको कसूर कायम गरी माग दावी लिएको हुनुपर्छ भनी अर्थ गर्दा उल्लिखित कानूनी व्यवस्था र मिसिलको वस्तु तथ्य समेतको विपरीत हुनुका साथै कानूनलाई सार्थकता नदिने, कसूरलाई वेकसूर कायम गर्ने गरी कानूनको व्याख्या र प्रयोग हुन जान्छ, जो न्यायको रोहमा बाञ्छनीय नहुने । ■ कुनै एउटा विषयको उजुरीउपर छानबीन हुँदा त्यसमा थप कारवाही अगाडि बढाई रहनु नपर्ने गरी अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगबाट भएको निर्णयले सो आयोगलाई प्रतिवादीको वारेमा भविष्यमा कुनै छानबीन गर्न नै विवन्धित गर्ने भन्ने हुँदैन । कुनै एउटा खास घटना वा कामको विषयमा कसैको कुनै उजुरी परी कुनै व्यक्ति उपर छानबीन हुँदा मुद्दा चलाउन वा कारवाही गर्नुपर्ने अवस्था नदेखिई त्यस्तो उजुरी तामेलीमा राख्ने गरी अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगबाट एकपटक निर्णय भएको आधारमा मात्रै भ्रष्टाचार निवारण ऐनअन्तर्गतको कुनै कसूरमा त्यस्तो व्यक्तिउपर थप अनुसन्धान गर्न र अभियोग लगाउन बाधा नपर्ने । ■ कुनै ऐनलाई खारेज गर्ने गरी पछि लागू भएको कुनै अर्को ऐन क्रियाशील रहेको भए पनि त्यस्तो ऐनले खारेज गरेको अधिल्लो ऐन लागू रहेका बखत भए गरेको कुनै कामकारवाहीका हकमा तहकीकात र

	<p>कानूनी कारवाही गरी दण्ड सजाय गर्न पछिल्लो ऐनको व्यवस्थाले बाधा नपुऱ्याउने र त्यस्तो काम कुराको हकमा पहिलेको ऐनबमोजिम नै कारवाही गर्न मिल्ने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> विषय विषयको लागि छुट्टै कानून बनिरहेको अवस्थामा जुन विषयलाई जुन कानूनले नियमित र व्यवस्थित गर्ने हो, त्यो विषयमा सोही विशेष कानूनको प्रावधान आकर्षित हुन्छ । विषय विषयमा बनेको कानूनमा कुनै व्यवस्था रहेनछ भने त्यस स्थितिमा मात्र अर्को सामान्य कानूनको सान्दर्भिक व्यवस्थालाई अनुशरण गर्नु कानूनसम्मत् र उचित हुन्छ । तर, विशेष प्रकृतिको विषयमा छुट्टै कानूनी व्यवस्था भइरहेको वा त्यस्तो विशेष कानूनको व्यवस्था र अर्को कुनै कानूनको व्यवस्थामा विरोधाभाष देखिएको स्थितिमा पनि खास विषयका लागि बनेको विशेष कानूनको प्रावधान नै बाध्यात्मक रूपमा अनुशरण गर्नुपर्ने हुन्छ । अन्यथा विषय विषयमा छुट्टै कानून निर्माण गर्नुपर्ने औचित्य र आवश्यकता नै नरहने हुन्छ । त्यसैले अदालतले आफूसमक्ष विचाराधीन विवाद निरोपण गर्दा यो सर्वमान्य न्यायिक मान्यताबाट विचलित हुनु बाञ्छनीय नहुने । भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०१७ भ्रष्टाचारको कसूर, त्यसबापत हुने दण्ड सजाय र त्यस्तो कसूरमा मुद्दा दायर गर्ने हदम्यादलगायतको कानूनी प्रबन्ध गर्न बनेको विशेष प्रकृतिको र आधारभूत कानूनी प्रावधानसहितको (Self Contained) ऐनको रूपमा विद्यमान हुँदाहुँदै भ्रष्टाचारको कसूरमा दण्ड सजाय र हदम्याद समेत निर्धारण गर्ने सो विशेष ऐनको व्यवस्थालाई अनुशरण नगरी दण्ड सजायको हकमा मात्रै सो ऐनको प्रावधान आकर्षित हुने तर हदम्यादको विषयमा अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को व्यवस्था आकर्षित हुने भन्ने अर्थ गर्दा कानूनको व्याख्या र प्रयोग गलत र निरर्थक हुनुको साथै भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०१७ को उद्देश्यमा नै प्रतिकूल असर पर्नजाने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६६७, मंसिर, पृष्ठ १२२९</p>
१०७.	<ul style="list-style-type: none"> प्रचलित कानून तथा बैकले तयार गरेको निर्देशिकाबमोजिम धितोस्वरूप पेश गरेको जग्गा सम्बन्धित व्यक्तिको नाउँमा दर्ता छ, छैन ? जुन उद्योगको नाममा ऋण माग गरेको हो सो उद्योग दर्ता छ, छैन ? बुझी जग्गा दर्ता र उद्योग दर्ता भएको देखिए धितो दिएको जग्गा रोक्का गर्न सम्बन्धित मालपोत कार्यालयमा पठाई मालपोत कार्यालयबाट रोक्का गराई जग्गाको स्थलगत मूल्याङ्कन समेत गरी जग्गाको प्रकृति समेत हेरी जाँची जग्गाधनी प्रमाणपूर्जा, चारकिल्ला प्रमाणित, नक्सालगायतका ऋण माग गर्दा भन्नु पर्ने फाराम, पुऱ्याउनु पर्ने प्रक्रिया पूरा गरेपछि लगानी गरेको ऋण असूल हुने भएपछि मात्र ऋण लगानी गर्नुपर्ने । आफू बैकको प्रबन्धक भएको अवस्थामा ऋण लगानी गर्दा बैकको निर्देशन पालना नगरी, पेश भएको धितोको बारेमा छानवीन नगरी, प्रचलित कानूनी व्यवस्थाको विपरीत हुने गरी लापरवाही गरी नक्कली कागज र काल्पनिक ऋणीका नामबाट ऋण प्रवाह गरी आफूलाई फाइदा बैकलाई नोक्सान पुऱ्याएको कार्य भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७ बमोजिमको कसूर देखिने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६८३, पुस, पृष्ठ १४९९</p>
१०८.	<ul style="list-style-type: none"> स्पष्ट नियत र योजनाका साथ आपराधिक क्रियाकलाप गरी सोको परिणाम समेत विचार गरी गरिने कुनै पनि आपराधिक कार्य भावावेश र भवितव्य मान्न सकिने हुँदैन । त्यसरी स्पष्ट, योजना मूताबिक र मनसायपूर्ण तरिकाबाट गरिने आपराधिक कार्यलाई उन्मुक्ति दिँदै जाने र कसूरको गाम्भीर्यतालाई निष्प्रयोजित तुल्याई दण्डको प्रभावकारीतालाई नजरअन्दाज गर्दै जाने हो भने कानूनको मनसाय पूरा हुन नसक्ने । अ.वं. १८८ नं. को प्रयोग उचित, खास र मनासिब अवस्थामा मात्र हुने हो । त्यसका लागि निर्णय गर्ने अधिकारी वा निकायले अत्यन्त चनाखो समेत हुन बाञ्छनीय हुन आउँछ । प्रस्तुत मुद्दामा त्यस्तो खास अवस्था वा परिस्थितिबाट यी पुनरावेदक प्रतिवादीलाई जन्मकैदको सजाय गर्दा चर्को पर्ने देखिने वस्तुनिष्ठ आधार र कारण समेत नदेखिदा अ.वं. १८८ नं. को प्रावधान अन्तर्गत छूट दिनुपूर्व मुद्दाको प्रकृति, अभियुक्तको स्थिति र व्यवहार, जुन कसूरको अभियोग लगाइएको हो सो कसूर गरेबापत हुने

	<p>सजाय पूरै मात्रामा तोक्दा कसूर गर्दाको परिस्थिति र कसूरदारको संलग्नताको प्रकृति हेर्दा न्याय र विवेकको आधारमा केही छुट दिनुपर्ने हो भन्ने लागेमा आकर्षित गर्ने विशेष व्यवस्था हो । प्रस्तुत मुद्दामा मृतक र प्रतिवादीको छोरी वहिनीबीचको प्रेम सम्बन्धलाई जातीयता, छुवाछुत, माथिल्लो वा तल्लो तहको वर्गीयता र सामाजिक प्रतिष्ठाको समेत सन्दर्भमा हेरिएको पाइन्छ ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ घटनामा प्रत्यक्ष संलग्न रही कुटपीट गरी कर्तव्य गरी मारेकोमा प्रत्यक्ष संलग्नता रहेको प्रमाणबाट देखिएकोमा वारदातमा संलग्नता नै थिएन भन्दैमा सोही कथनलाई विश्वसनीय मान्न नमिल्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६८५, पुस, पृष्ठ १५२३</p>
१०९.	<ul style="list-style-type: none"> ■ आफूहरूलाई अधिकार नै नभएको, खातामा रकम नै नभएको, स्वीकृत कर्जा सीमा समेत नभएकोमा पनि पटकैपिच्छे रकम भुक्तानी दिने दिलाउने कार्य कानूनसम्मतको कार्य हो भन्न नमिल्ने । ■ पैसा नभएको खाताबाट ओभरड्रन कर्जाको नाममा पटक-पटक चेक भुक्तानी गरिएको देखिएको कार्यलाई असल नियतले गरेको कार्य हो भन्न नसकिने । ■ आफूलाई अधिकार नभएको स्थितिमा सीमाभन्दा बढी कर्जा लगानी गरी पछि कर्जा सीमा स्वीकृत भएर आउँछ भन्ने अनुमान गरेर तथा बैंकको महाप्रबन्धकको मौखिक भनाईको आधारमा लगानी गरेको हो भन्ने तर्कलाई कानूनसम्मत भन्न नमिल्ने । ■ कर्जा सीमा स्वीकृत नभएका व्यक्तिलाई मौखिक निर्देशन भनी ओभरड्रन हुने गरी भुक्तानी दिन र ड्राफ्ट बनाई दिन कानूनतः मिल्ने देखिँदैन । जिम्मेवार पदमा कार्यरत् त्यस्ता कर्मचारीले माथिको दबावमा काम गर्नु परेको थियो भनी त्यसलाई सफाइको आधार बनाउन नमिल्ने तथा मौखिक आदेश आफैँमा अनधिकृत र कानूनविपरीत छ भने त्यस्तो आदेशलाई सफाइको आधार बनाउँदै प्रमाणको रूपमा प्रस्तुत गर्न प्रयासरत् रहनु पनि दुराशयपूर्ण कार्य हुने । ■ बैंकिङ्ग नीति तथा कार्यविधिअनुसार कर्जा सीमा स्वीकृत भइसकेपछि सुरक्षणबापत विधिवत् मूल्याङ्कन गराई राखिएको धितो विधिवत् सो धितो पास गराएपश्चात् मात्र ओभरड्रन कर्जा सुविधाअन्तर्गत रकम भुक्तानी दिन सकिने स्थितिमा सोको विपरीत कुनै पनि प्रक्रिया अवलम्बन नगरी सीधै ओभरड्रन कर्जा भनी रकम भुक्तानी लिनु दिनु गरेको कार्यबाट बैंकलाई हानि र आफूहरूलाई गैरकानूनी लाभ पुऱ्याउने नियतले गरिएको त्यस्तो कसूरजन्य कार्य गरिसकेपछि त्यस्तो रकम बुझाउँछु भनी जिकीर लिदैमा स्थापित भइसकेको कसूरबाट छुटकारा पाउन सक्ने अवस्था नहुने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६८८, पुस, पृष्ठ १५७०</p>
११०.	<ul style="list-style-type: none"> ■ पैठारी गरिएको गाडीको प्रज्ञापनपत्र भरेको र भन्सार तिरेको आधारमा मात्र गाडी यातायात कार्यालयमा दर्ता नामसारी वा ठाउँ सारी गर्ने कार्य हुन्छ । प्रज्ञापनपत्र र भन्सार तिरेको रसीदको अभावमा गाडी दर्ता गर्ने गराउने कार्य स्वतः कानूनविपरीत हुने । ■ केवल प्राविधिक कर्मचारीले दिएको प्रतिवेदनको आधारमा निर्णय गरेको भन्दैमा अन्य आवश्यक प्रमाणको अभावमा गरेको निर्णयले वैधानिकता पाउने र दावीबाट उन्मुक्ति पाउने आधार बन्न नसक्ने । ■ आफूले अनिवार्य रूपमा बुझ्नु पर्ने आवश्यक प्रमाण नबुझी कुनै सेस्ता वा प्रमाणबाट पुष्टि नभएको विवरण उल्लेख गरी गाडी नामसारीको निर्णय गर्ने कामकारवाही अज्ञानतावस वा सामान्य लापरवाहीसाथ गरिएको र त्यसमा वद्वनियत थिएन भन्न सकिने आधार नदेखिने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६९३, माघ, पृष्ठ १६३४</p>
१११.	<ul style="list-style-type: none"> ■ प्रतिवादीहरू समूहगतरूपमा रहेको र सबै प्रतिवादीहरू वारदातमा संलग्न भएको अवस्थामा कुन प्रतिवादीले के भन्यो भन्नेतर्फ कसैले चासो दिएको र कसैले नदिएको वा कसले कुन प्रतिवादीबाट के भनेको सुन्यो वा सुनेन भन्ने कुरा कर्तव्य ज्यान मुद्दाको कसूर निर्धारणमा प्रासंगिक हुन आउँदैन । वारदातमा संलग्न भएका प्रतिवादीहरूको क्रियामा फरक नपारी बकपत्र गर्ने अभियोजनपक्षका साक्षीहरूको भनाईलाई कसूर निर्धारणको सम्बन्धमा कुरा बाभिएको भन्न नमिल्ने ।

	<ul style="list-style-type: none"> ■ एउटै समूहमा सँगै हिँडेको अवस्थामा कसैउपर आक्रमण गर्नु पूर्व रिसइवी वा अन्य खास कारण नभए पनि साथीभाइको आग्रह तथा समूहगत मेलको कारण तत्काल मनसाय तत्वको सिर्जना हुनसक्ने । ■ समूहगतरूपमा हिँडेको अवस्थामा कुनै एक सदस्यको आग्रह वा उक्साहटलाई स्वीकार गरी कानूनले वर्जित गरेको कार्यमा संलग्न हुनुबाटै मनसाय तत्वको सिर्जना हुन्छ । यस्तो अवस्थामा घटना घटेको प्रत्यक्षदर्शी व्यक्तिले देखेको अथवा प्रत्यक्ष प्रमाण भएको अवस्थामा कसूर स्थापित गर्नको लागि मृतकलाई मारुनुपने खास कारण वा मार्न उत्प्रेरित गर्ने तत्व थियो वा थिएन भनी खोजी गरिरहनु आवश्यक नहुने । ■ सर्वश्वसहित जन्मकैद वा जन्मकैद हुने अपराधको सन्दर्भमा फौजदारी न्याय प्रशासनमा तजविजी अधिकारको प्रयोगमार्फत् प्रतिवादीहरूले अपराध गरेको अवस्था र परिस्थितिलाई विचार गरी कसूर निर्धारणपछि सजाय गर्दा न्यायिक सन्तुलन कायम राख्ने तजविजी अवधारणा हुनु । सजाय निर्धारणमा अ.वं.१८८ नं. को व्यवस्थाले न्यायकर्तालाई सजाय कम गर्न तजविजी अधिकार दिएको कानूनी व्यवस्थालाई प्रयोग गरी सजाय घटाउन अधिकारस्वरूप जिकीर लिन सक्ने नदेखिनुको साथै अभियोजनपक्षबाट पनि यो कानूनी व्यवस्थाको प्रयोग गरी सजाय घटाउन हुँदैन भनी दावी गर्न नसक्ने । ■ अपराध र सजायमा सन्तुलन राख्नुपर्ने कानूनले उल्लेख गरेको अवस्थाको विद्यमानता छ र न्यायिक आधार मौजूद रहन्छ भने दण्ड निर्धारणमा न्यायकर्ताले विवेकसंगत रूपमा यो कानूनी व्यवस्थाको प्रयोग गर्नसक्ने । ■ सर्वश्वसहित जन्मकैद वा जन्मकैदको सजाय हुने अपराधको प्रकृति, अपराध गर्दा अभियुक्तले अपनाएको कार्यशैली, अभियुक्तको मानसिक स्थिति, अपराध गर्नु पछाडिको कारक तत्व जस्ता कुराहरू सबै अवस्था र परिस्थितिमा समान हुन नसक्ने भएकाले यस कानूनी व्यवस्थाको प्रयोग गर्दा न्यायकर्ताले विचार गर्नुपर्ने । ■ सबै अवस्था र प्रकृतिका ज्यान मुद्दाहरूमा अ.वं. १८८ नं. को प्रयोग गरी सजाय घटाउन सकिने अवस्था हुँदैन । सजाय घटाउन सकिने अवस्थाको विद्यमानता भएमा पनि उस्तै प्रकृतिका मुद्दाहरूमा अपराधको गाम्भीर्यता घटाउने परिस्थितिहरूको विद्यमानताको अवस्था पृथक हुनसक्छ । एउटै ज्यान मुद्दामा अ.वं १८८ नं. को प्रयोगद्वारा कम सजाय निर्धारण गर्दा पनि धेरै प्रतिवादीहरू भएमा उनीहरूको अपराध गर्दाको क्रियाकलाप र अपराधमा सहभागिताको आधारमा सजायको निर्धारण गर्नु न्यायसंगत हुने । ■ मृतकलाई नियन्त्रणमा लिई हात खुट्टा समाई छुरी प्रहार गर्न सहज वातावरण बनाई दिएको भन्ने देखिएको अवस्थामा मृत्युवरण गराउने गरी छुरी प्रहार गर्ने र छुरी प्रहार नगर्ने प्रतिवादीहरूलाई समानरूपमा सजाय घटाउनु न्यायसंगत नहुने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८७०५, माघ, पृष्ठ १७४७</p>
<p>११२.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ तथ्यगत परिस्थितिले प्रतिवादीको घटनामा संलग्नता देखाइसकेको अवस्थामा त्यसको विपरीत साक्षीले गरेको बकपत्र सत्य कुरामा आधारित नदेखिएको अवस्थामा कसूरदारले सफाइ पाउन नसक्ने । ■ तथ्यपरक र तर्कसंगत आधारबिना नै परेको प्रहरी कर्मचारीको प्रतिवेदनको आधारमा कसैउपर फौजदारी मुद्दामा अभियोग लगाउँदैमा अभियोजन पक्षको कर्तव्य पूरा भएको मान्न नमिल्ने । ■ एउटै नाम भएका धेरै व्यक्ति हुन सक्ने भएकोले कसूरमा संलग्न रहेको व्यक्ति पहिचान नगरी नाम मिलेकै आधारमा प्रमाणबिना अभियोग लगाउनु अभियोजन पक्षको दायित्व नहुने । ■ शंका, अनुमान र मनोगत विश्वासको आधारमा वारदातको स्थापना गरिँदैन । फौजदारी कानूनअनुसार कसूर गरेको भन्ने स्वतन्त्र प्रमाणबाट स्थापित भएमा मात्र सम्बन्धित कसूरदारलाई सजाय गर्न सकिने भएकोले प्रमाणबाट कसूर गरेको भन्ने स्थापित हुन नसकेको अवस्थामा कसैलाई पनि कसूरदार ठहराउन वा सजाय गर्न नमिल्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८७१७, फागुन, पृष्ठ १८४०</p>

११३.	<ul style="list-style-type: none"> ■ अनुसन्धान कारवाही र न्यायिक प्रक्रियाको दौरान केही सामान्य प्राविधिक त्रुटि हुन गए तापनि त्यस्तो समग्र अनुसन्धान र अभियोग-अभियोजनालाई कुनै विशेष असर पार्न नसक्ने । ■ प्रतिवादीहरू पहिला भागेर अन्यत्र गए पनि पछि फर्केर आफूलाई समर्पण गरेको भए पनि त्यत्तिकैबाट तिनीहरूले गरेको कसूरको गाम्भीर्यतामा कमी आउन सक्ने देखिँदैन । अदालतमा सावित्री वयान गर्ने प्रत्येक कसूरदारलाई अ.वं.१८८ नं. को प्रयोग गरी सजायमा छुट दिन वा सजायमा कमी गर्न सकिँदैन । उक्त ऐनको यो मनसाय वा व्यवस्था होइन । वस्तुतः योजनावद्ध हत्याको वारदातमा अ.वं. १८८ को प्रयोग हुन नसक्ने र गर्न नमिल्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८७१८, फागुन, पृष्ठ १८६१</p>
११४.	<ul style="list-style-type: none"> ■ खुद खर्च भै जाने विविध शीर्षकको रकमलाई आयमा समावेश गर्न कुनै कानून र विवेकसम्मत आधार नदेखिने । ■ स्वयं प्रतिवादीले जिकीर लिन नसकेको विषयमा कुनै निजी संस्था विशेषले पछिबाट लेखेको पत्रका भरमा त्यस्तो रकमलाई आयमा समावेश गर्न नमिल्ने । ■ परियोजना प्रस्तावमा उल्लिखित लागत अनुमानित भएकाले त्यस्तो प्रस्तावमा केही घटबढ हुनु अस्वाभाविक हुँदैन । तर स्वलगानीको कति पनि अंश लगानी नगरी परियोजना निर्माण गरेको भन्नु नमिल्ने । ■ सार्वजनिक जिम्मेवारीको पदमा रहेका व्यक्तिहरूलाई राज्यले भन्सार छुटको सुविधा दिई खरीद भएको गाडी आफूले प्रयोग नगरी अन्यत्र भाडामा लगाई आय प्राप्त गरेको भन्ने कुरा प्रथमदृष्टिमा नै कानूनसम्मत नदेखिने । ■ गैरकानूनी रूपमा सम्पत्ति आर्जन गरी भ्रष्टाचार गरेको भन्ने मुद्दामा यो यस वैधानिक स्रोतबाट आय आर्जन गरेको हो भनी पुष्टि गर्ने दायित्व प्रतिवादीउपर रहने । ■ सार्वजनिक पदीय हैसियतका कारण राज्यले विशिष्ट व्यक्तिलाई भन्सार छुट दिई प्रदान भएको सुविधा जे जुन प्रयोजनका लागि दिइएको हो सोहीअनुरूप प्रयोग हुनु कानूनसम्मत र वाञ्छनीय हुन्छ । सार्वजनिक पदीय हैसियतलाई दिइएको सुविधाको गाडी व्यापारीले जस्तो भाडामा लगाएर आय आर्जन गरेको कुरा कानूनसम्मत मान्न नमिल्ने हुँदा आयको स्रोत नै कानूनसम्मत नभएको आर्जनलाई मान्यता दिन नमिल्ने । ■ आयस्रोतका सम्बन्धमा सरकारी कार्यालयले पठाएको तलवी विवरणका आधारमा आयको मान्यता प्राप्त हुन्छ । त्यसरी नै व्ययका सम्बन्धमा आर्जित सम्पत्ति, शिक्षा, स्वास्थ्यमा भएको खर्च र बैंक स्टेटमेण्टबाट प्रमाणित भएको कारोवारको अङ्कलाई मान्यता प्रदान गर्नुपर्ने । ■ वैध स्रोतबाट हासिल हुन सक्ने आयको तुलनामा आर्जित सम्पत्ति उच्च र अमिल्दो देखिन्छ, जीवनयापन र रहनसहनमा गरिएको खर्च अस्वाभाविक देखिन्छ, आर्थिक कारोवार स्वाभाविक देखिँदैन भने सार्वजनिक पदको दुरुपयोग गरी गैरकानूनी रूपमा आर्जन गरेको भन्ने अनुमान स्वतः पुष्टि हुने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८७२२, फागुन, पृष्ठ १८९०</p>
११५.	<ul style="list-style-type: none"> ■ ज्यान मार्ने उद्योगको अपराधका लागि पनि ज्यान मार्ने सरहकै सवै तत्व विद्यमान देखिनु पर्दछ । केवल तेस्रो पक्षको हस्तक्षेपलगायतका कुनै कारणले ज्यान भने मर्न नपाएको अवस्थामा सो अपराध उद्योग मात्र हुने । ■ मनसायको निर्धारण कार्यको प्रकृतिका आधारबाटै हुने । ■ अरूलाई मार्ने मात्र मनसाय राख्ने व्यक्तिले आफूलाई पनि सोही स्थानमा सोही रूपमा मार्ने प्रयास गर्दैन । अपराध गर्नेले सो उद्देश्य पूरा पनि होस् र आफू कानूनका आँखा छल्ल सफल पनि हुन सकियोस् भन्ने सोचाइ राख्दछ, भन्ने अपराध मनोविज्ञानको सामान्य सिद्धान्त हो भन्ने कुरा बिसेर न्याय गर्न नसकिने ।

	<ul style="list-style-type: none"> ■ आफू समेत मर्ने मनसाय र आफू बाहेक अरुलाई मार्ने मनसायमा आधारभूत अन्तर हुन्छ। चोटको गाम्भीर्यता नै मार्ने मनसायको द्योतक हुन नसक्ने। ■ आत्महत्या वा आत्महत्याको प्रयासका सम्बन्धमा आत्महत्या घोषणापत्रको विशेष प्रामाणिक महत्व हुन्छ। आत्महत्या घोषणा पत्रलाई प्रमाणमा लिनु पूर्व सो उद्घोषकर्ताले नै लेखेको, निजले आफूखुशी लेखेको र त्यसमा कसैको कुनै षडयन्त्र नभएको कुरा भने यकीन हुनुपर्ने। ■ पत्रमा अपराध छल्ल षडयन्त्र भएको शंका गर्ने ठाउँ नहुनु, मर्नुपर्ने नैराश्यता प्रकट हुनु, नैराश्यका घोषणापत्रमा दर्शाइएका कारण भूठा हुनु भन्ने नदेखिनु, सम्बन्धित व्यक्तिले नै सो घोषणापत्र लेखेकोमा विवाद नहुनु र सम्बन्धित व्यक्तिले स्वेच्छाले लेखेको होइन कि भन्ने शंका गर्नुपर्ने ठाउँ नभएमा त्यो पत्रलाई आत्महत्या घोषणाका रूपमा ग्रहण गर्नुपर्ने। ■ शरीरमा रहेको घाउहरूको प्रकृतिले मात्र मार्ने मनसाय रहेको प्रमाणित हुँदैन। सामूहिक आत्महत्याको प्रयास भन्ने प्रमाणित हुने अवस्थालाई ज्यान सम्बन्धी महलको १५ नं. को कसूर भनी सजाय गर्न न्यायोचित नहुने। <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८७२३, फागुन, पृष्ठ ११३८</p>
११६.	<ul style="list-style-type: none"> ■ कर्तव्य ज्यान जस्तो गम्भीर प्रकृतिको फौजदारी अभियोगमा वैज्ञानिक परीक्षणले स्थापित गरेको तथ्यभन्दा बाहिर गएर मौखिक कथनका भरमा कसैलाई दोषी किटान गर्न नमिल्ने। ■ कसैले कसैलाई हत्या गरेको भनिएको अवस्थामा हत्या भएको भनिएका व्यक्तिको शव नै सबैभन्दा ठूलो प्रमाणका रूपमा रहन्छ। शव फेला परेको अवस्थामा मृत्यु अघि (Antemortem) र मृत्यु पछि (Postmortem) का घाउ चोटहरू र अवस्था समेतको परीक्षण गर्न सकिने र त्यसले मृतकको मृत्युको कारणका बारेमा यथार्थ जानकारी प्राप्त हुने अवस्था रहन्छ। शव फेला पर्न नसकेको अवस्थामा हत्याको अभियोग लागेका व्यक्तिले के कसरी र कहिले हत्या गरेको हो भन्ने तथ्य अन्य स्वतन्त्र प्रमाणबाट पुष्टि गर्ने दायित्व वादी पक्षले वहन गर्नुपर्ने। ■ कुनै व्यक्ति विशेषको अप्रमाणित कथनलाई नै सर्वोत्तम प्रमाण मानेर अनुसन्धान कार्यलाई त्यत्तिमै सीमित राख्ने हो भने सत्य कहिल्यै उद्घाटित नहुने अवस्थाको सिर्जना हुन जाने। ■ सुनी थाहा पाएको भन्ने जस्ता अत्यन्त कमजोर प्रमाणलाई आधार बनाएर अन्य प्रमाणको खोजी नगर्ने हो भने अनुसन्धानको कुनै अर्थ रहँदैन र त्यसले अपराध र अपराधीका बारेमा सत्य तथ्यको खुलासा गर्न पनि नसकिने। ■ कसैलाई दोषी ठहर्‍याउन वयानलगायतका मौखिक प्रमाणबाहेकका अन्य स्वतन्त्र प्रमाणहरूको सुंखला जोडिनु पर्दछ र प्रमाणहरूको मालाकार कडीबाट त्यस्तो वयान व्यहोरा समर्थित नहुँदासम्म सावित्री वयानले कुनै प्रामाणिक महत्व राख्दैन भन्ने कुरालाई अनुसन्धान र अभियोजन पक्षले बुझ्नु जरुरी हुने। ■ कुनै व्यक्ति हराएकै आधारमा निजको हत्या भएको निष्कर्ष निकाल्दा भोलि त्यो व्यक्ति जीवितै समाजमा फर्केर आयो भने समस्त न्याय नै कलंकित हुन पुग्दछ। नौ जना अपराधी छुटे पनि एकजना निरपराधी पनि सजायको भागी नहोस् तथा शंकाको लाभ अभियुक्तले पाउँछ भन्ने मान्यताको अनुयायी कानूनी प्रणालीमा शवको प्रत्यक्षीकरण बिना कर्तव्य ज्यानको अभियोगमा कसैलाई सजाय गर्दा अत्यन्त सतर्कता अपनाउन पर्ने। ■ पानीमा बगाइएको र आगोले डढाइएको जस्ता विषम परिस्थितिमा लास फेला नपर्न पनि सक्दछन्। लाशको अवशेष समेत लोप गराउने अभियुक्तको भगीरथ प्रयत्न पनि हुन सक्दछ। तर यस्ता क्रियाकलाप भएको वादीले पुष्टि गर्न सक्नुपर्ने। ■ सावित्रीमा अभिव्यक्त तथ्य स्वतन्त्र प्रमाणबाट पुष्टि हुन त आवश्यक छ नै, ती स्वाभाविक र मानव आचरण अनुकूल पनि देखिनु पर्ने। <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८७२६, चैत, पृष्ठ ११६५</p>

<p>११७.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ ठूलो सजायबाट बच्ने उद्देश्यले अपुष्ट जिकीर लिनु नै कसूर र सजाय परिवर्तन गर्ने आधार हुन नसक्ने । ■ फरक स्थानमा बसोबास गर्ने र वारदात समयमा सँगसाथमा नभएका साक्षीहरूको अनुमानमा आधारित बकपत्र तर्कसंगत नहुने । ■ अभियोग दावी समर्थित प्रमाण रहेको र सो प्रमाण अन्यथा भन्ने पुष्टि हुन नसकेको अवस्थामा अपुष्ट रूपमा इन्कारी बयान गर्नु मात्र कसूरबाट उन्मुक्ति पाउने आधार बन्न नसक्ने । ■ लागू औषधको कारोवार गर्न सँगै हिँडेको अवस्थामा कसैबाट मात्र लागू औषध बरामद हुनु र अन्य सँगसाथका व्यक्तिबाट बरामद नहुनुले खास असर नपर्ने । ■ लागू औषधसम्बन्धी अपराध निरपेक्ष दायित्वअन्तर्गत पर्ने अपराध भएको हुनाले जसबाट लागू औषध बरामद भएको छ, निजसँग सो लागू औषधको कारोवार गर्न आफू नहिँडेको वा निजको समूहमा सामेल नभएको भन्ने तथ्य स्पष्ट रूपमा पुष्टि नभएसम्म समूहगत रूपमा पक्राउ परेको देखिए पछि प्रतिवादीहरू मध्ये कसैको सो लागू औषधको कारोवार गर्ने मनसाय थियो वा थिएन भनी विचार गरिरहनु पर्ने । ■ लागू औषध छ भन्ने थाहा पाई लागू औषध बोक्नेसँग वा निजको समूहसँग सोको कारोवार गर्न सँगै हिँडेको अवस्थामा कसैबाट लागू औषध बरामद नभएकै आधारमा सिर्जित दायित्वबाट उन्मुक्ति पाउने वा लागू औषध बरामद नभएको भन्ने आधारमा दायित्वमा भिन्नता नहुने । ■ लागू औषध नै नभएको अवस्थामा पनि लागू औषध हो भनी विश्वासमा पारी अन्य पदार्थको कारोवार गर्नेलाई समेत अपराध गरेवापत हुने सजायको आधा सजाय हुने लागू औषध ऐन, २०३३ को दफा १७क मा व्यवस्था भैरहेको अवस्थामा लागू औषध हेरोइन भन्ने पुष्टि भएको अवस्थामा हेरोइनको अगाडि खैरो भन्ने शब्द उल्लेख गर्न छूट हुँदैन तात्त्विक असर पर्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८७२८, दैत, पृष्ठ ११८१</p>
<p>११८.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ मुद्दा हेर्ने न्यायाधीशसमक्ष गरेको प्रमाणित बयानलाई दवाव र प्रभावमा भए गरेको मान्ने हो भने न्याय प्रणाली नै निष्फल हुने अवस्था रहन्छ । मुद्दाको न्याय निरोपण गर्ने न्यायाधीशसमक्ष भएको त्यस्तो प्रमाणित बयान नै स्वतन्त्रपूर्वक नभएको भन्ने अविश्वसनीय कथनलाई स्वीकार गर्न नसकिने । ■ बकपत्र तत्काल नै हुने नभई समयको अन्तरालपछि मात्र भिकाई गरिने परम्परा रहेको अवस्थामा जाहेरवालाहरू पनि प्रभावमा अन्यथा बकपत्र गर्न सक्ने स्थिति इन्कार गर्न नसकिने । ■ जीउ मास्ने बेच्ने कार्य (नियन्त्रण) ऐन, २०४३ विशेष प्रकृतिको ऐन भएकोले पछि जाहेरवाला पीडित Hostile हुन सक्ने महसूस गरी अदालतबाटै पीडितको बयान प्रमाणित गराउनु पर्ने कानूनी प्रावधान विद्यायिकाद्वारा राखिएको र सो बमोजिम नै प्रमाणित समेत भएको बयान व्यहोरालाई पछि आएर होइन भनिदिएकै भरमा प्रमाण ग्राह्य नहुने भन्न नहुने । ■ कसैले पनि न्यायिक प्रक्रियामा सत्य तथ्य कुरा खोली सही निष्कर्षमा पुग्न सहयोग गर्नुपर्ने हुन्छ । अन्यथा अदालत मात्रैले सही तथ्य पत्ता लगाई वास्तविक न्याय गर्न असमर्थ हुन्छ । भूठो कुराको जाहेरी दिने, बयान कागज प्रमाणित गरी दिने अदालतमा एक किसिमले आफ्नो भएको व्यहोरा लेखाई प्रमाणित गर्ने गर्न लगाउन अनि साक्षी परीक्षणको प्रक्रियामा अन्यथा व्यहोरा लेखाई सत्य तथ्य नै भ्रमित गर्ने गरी विरोधाभाषपूर्ण कुराहरू राख्न अन्य व्यक्तिहरूको अतिरिक्त स्वयं पीडित भनेका मानिसहरूलाई पनि छूट दिन सकिन्न । राज्य र कानूनका संयन्त्रहरूलाई हलुकासँग आफ्नो स्वार्थमा प्रयोग गर्ने र अरुको हक हितमा प्रतिकूल स्थिति सिर्जना गरी राज्यका उपर अनुचित दायित्व सिर्जना गर्ने कार्य कुनै विन्दूमा पनि सत्य वा ग्राह्य हुन नसक्ने । ■ आवश्यक सुरक्षा र समर्थनका अभावमा न्यायिक प्रक्रियामा यथार्थ सहयोग गर्नु जोखिमपूर्ण हुने भै बाध्यतावस आफ्नो सही कुरा पुष्ट्याई गर्न सक्ने गरी बकपत्र गर्न नसकेको समेत स्थित रहिरहेमा आफ्नो पूर्व कथनको विपरीत लाभको लागि अन्यथा बकपत्र गर्न बाध्य हुने स्थिति आउँछ, जुन

	<p>अपराधीलाई न्यायको प्रक्रियामा ल्याई दण्डित गर्ने र समाजमा न्याय र सुरक्षाको वातावरण सिर्जना गर्ने कुरामा बाधक बन्न सक्छ। त्यस्तो स्थिति गम्भीर स्थिति मान्नुपर्ने।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ पीडितहरूले पछिल्लो समयमा अदालतमा बकपत्र गर्दा दिएको अभिव्यक्ति जे भए पनि सोभन्दा अघि निजहरूको उद्धार गरी गरेको कागज एवं अदालतमा समेत उपस्थित भै प्रमाणित गरी दिएको बयान कागजको मान्यतालाई नै शून्य हुने गरी पछिल्लो समयमा अदालतमा गरेको बकपत्रको अभिव्यक्ति ग्राह्य एवं विश्वसनीय मान्न नसकिने। ■ वारदात घटनाको समय अन्तरालपछि कसैलाई सफाइ दिन सहयोग गर्ने हिसावले पछि अन्यथा बकपत्र गरेको देखिए पनि तथ्यगत सबूद र घटनावलीले अभियोग दावीको कसूर पुष्टि गरेको कुराबाट निर्णय हुने हुनाले Hostile भै पछिबाट गरेको त्यस्तो बकपत्रले मुद्दाको तथ्यमा तात्त्विक असर पर्न नसक्ने। ■ फौजदारी अपराधमा अभियुक्तले अपराध गरेको हो कि होइन भन्ने वस्तुगत तथ्य र सबूद प्रमाणहरूको आधारमा निर्णय गर्ने कुरा भएकोले अपराधीलाई बचाउ गर्ने नियतले प्रमाणित बयानलाई अन्यथा भनी Hostile भै पीडितले बकपत्र गर्दा अपराध छिप्न नसक्ने। <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८७३२, चैत, पुष २०२८</p>
<p>११९.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ कुटपीटको वारदात र ज्यान मार्ने उद्योगको वारदात नितान्त फरक अवस्थाका कसूर हुन्। कुटपीटको वारदातमा सामान्य घाइते बनाउनेसम्मको मनसाय भए पनि ज्यानै लिने गरी प्रहार गर्ने इच्छानिहित रहेको हुँदैन र त्यस्तो परिणामको अपेक्षा पनि गरिएको हुँदैन, जुन ज्यान मार्ने उद्योगमा अन्तरनिहित रहने। ■ सामान्य कुटपीटको वारदातमा सामान्य हतियारको प्रयोग गरी पीडितलाई शारीरिक चोट पुऱ्याई घाइतेसम्म पार्ने उद्देश्यले सो क्रिया गरिएको हुन्छ भने ज्यान मार्ने उद्योगमा पीडितको ज्यानै लिने उद्देश्यले हतियारको प्रयोग गरिएको हुन्छ। यसरी कुटपीट र ज्यान मार्ने उद्योगको वारदातमा उल्लिखित कुराहरूको अलावा नियत र मनसाय तत्व प्रमुख रूपमा विचारणीय हुने। ■ ज्यान मार्ने उद्योगमा ज्यान मार्ने मनसाय थियो वा थिएन भन्ने कुरा पीडितउपरको प्रहारको पद्धति र हतियार प्रयोग गरिएको भए सो हतियारको प्रकृति र त्यसको प्रयोगको अवस्थाबाट पहिचान गर्न सकिने। ■ वारदातमा धार नभएको र धार भएको हतियार तथा गोली फायर हुने हतियारको प्रयोग र पद्धतिको अवस्था समान हुँदैन। धार नभएको वा भएको हतियार कुन हदसम्म कहाँ प्रहार गर्ने भन्ने प्रहारकर्ताले अनुभव गर्न सक्छ। पीडितलाई सामान्य घाउ चोट पार्ने वा प्रहार घातक बनाउने भन्ने कुरा प्रहारकर्ताको इच्छामा निर्भर गर्दछ। प्रहार घातक र ज्यान मार्न सक्ने किसिमको छ भने त्यस अवस्थामा ज्यान मार्ने उद्योगको कसूर हुन वारदातको अवस्था र प्रकृतिअनुसार तेस्रो पक्षको उपस्थिति आवश्यक हुन सक्ने अवस्था पनि रहन जान्छ। तर गोली फायर गर्ने हतियारको प्रयोगको अवस्था भने अन्य हतियार प्रयोगको अवस्था जस्तो हुँदैन। गोली प्रहार गर्दा प्रहारकर्ताले चाहेको हदसम्म गोलीको असरलाई सीमित गर्न नसक्ने। ■ कुनै मानिसलाई ताकेर गोली प्रहार गरिएको छ भने त्यो निश्चित रूपले सो मानिसको ज्यानै मार्नका लागि प्रहार गरिएको भनी स्वाभाविक निष्कर्षमा पुग्न सकिने। ■ बन्दूकको गोली प्रहार सामान्य शारीरिक क्षतिको लागि वा कुटपीटबाट पर्न सक्ने जस्तो चोट पुऱ्याउनका लागि हुँदैन। ज्यान मार्ने नै नियतले गोली प्रहार गरिएको भए पनि निशाना गलत भएमा वा पीडितको तत्कालको छलछाम वा आफूलाई बचाउन शरीरलाई गतिशील तुल्याएर होस् वा हान्ने मानिसको निशाना छल्लन अन्य उपाय गरेर होस्, प्रहारकर्ताको प्रहार सही ठाउँमा लाग्न नसकी पीडित मर्न नसकेको हुन्छ वा घाइते भए पनि तत्काल प्राप्त उपचारको कारण मर्न नपाएको हुन सक्छ। यी कुराहरू कुटपीट र ज्यान मार्ने उद्योगको कसूर कायम गर्ने सन्दर्भमा न्यायिक विश्लेषण र प्रमाण मूल्याङ्कनको विषय हुने।

	<ul style="list-style-type: none"> ■ ज्यान सम्बन्धी अपराधमा ज्यान मार्ने उद्योगको कसूरमा अक्सर तेस्रो पक्षको उपस्थितिलाई गम्भीरताका साथ हेरिने गरिन्छ। तर सबै अवस्थामा तेस्रो पक्षको उपस्थिति समान रूपमा रहन नसक्ने। ■ बन्दूकबाट गोली फायर गर्न लागेको पीडकलाई सो फायर गर्न रोक्न नसक्ने अवस्थामा सो गोलीलाई छल्नु बाहेक त्यसबाट बच्न अन्य हस्तक्षेपको विकल्प रहन सक्ने अवस्था नरहने हुँदा ताकेर गोली फायर गरेको अवस्थामा मृत्यु नभएकै कारण मार्ने मनसाय राखेको थिएन भन्नु न्यायसंगत र तर्कपूर्ण नहुने। <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८७३४, टैत, पृष्ठ २०४५</p>
--	---

१२०.	<ul style="list-style-type: none"> ■ लागू औषधको परिमाण र मात्राअनुसार सजाय गर्नु नै वैज्ञानिक एवं न्यायिक हुने। ■ आ-आफूले बोकेको अर्थात् आफूबाट बरामद भएको लागू औषधसम्मको दायित्व बहन गर्नुपर्ने। सबैबाट बरामद भएको परिमाणलाई एकै ठाउँमा गाभेर सजाय गर्नु न्यायोचित र कानूनको मर्मअनुरूप हुँदैन तसर्थ जो जसबाट जति बरामद भएको हो सोही परिमाणको आधारमा सजाय हुने। <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८७४३, टैत, पृष्ठ २१२९</p>
------	--

७. फौजदारी कानून : दुनिया वादी

१२१.	<ul style="list-style-type: none"> ■ हस्ताक्षर जाँच गर्ने दुई विशेषज्ञको राय अलग-अलग भै विरोधाभाष रहेका अवस्थामा ती रायहरूलाई विवादको निरूपण गर्ने निश्चयात्मक र भरपर्दो प्रमाण मान्न सकिने देखिँदैन। यस्तो अवस्थामा विवादको निरूपण गर्न मुद्दाको तथ्य, पक्षहरूको सम्बन्धमा देखिएको विकसित घटनाक्रम एवं परिस्थितजन्य प्रमाणहरूलाई नियाल्नु पर्ने। ■ विशेषज्ञको राय न्यायकर्तालाई निष्कर्षमा पुग्न सहयोग गर्ने आधार अवश्य हो। तर, विशेषज्ञको रायलाई एक मात्र निश्चयात्मक प्रमाण मानी अन्य प्रमाणलाई उपेक्षा गर्नु न्यायसंगत हुँदैन। अन्य भरपर्दा प्रमाणको विपरीत विशेषज्ञको राय भएमा न्यायकर्तालाई विशेषज्ञको राय प्रतिकूल निष्कर्ष निकाल्न आपत्ति नहुने। ■ कसूर गर्नेले सजाय पाउनु पर्ने हुन्छ। सम्पत्ति पाई नै हाल्यो भनेर गम्भीर करतुतहरू कानूनको आँखामा क्षम्य मानिदिँदा दण्डहीनताले प्रश्रय पाउने। ■ लिखत बदर तथा जालसाजी भन्ने दावी रहेकोमा लिखत बदर भएपछि जालसाजी नठहर्नु र लिखतमा वादीलाई प्रतिकूल असर पुऱ्याउने उद्देश्यले निजको कीर्ते सही गरिनु समान अवस्था नहुने। <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५८२, असार, पृष्ठ ४९२</p>
------	--

८. कार्यविधि कानून : देवानी

१२२.	<ul style="list-style-type: none"> ■ के कुन विवादको विषयमा कुन अदालतको क्षेत्राधिकार हुने, शुरु निर्णयउपर पुनरावेदन गर्न पाउने वा नपाउने र गर्न पाउने अवस्था भएमा कुन निकायमा कसरी पुनरावेदन गर्ने भन्ने कुरा पक्षको इच्छा वा अदालतको निर्णयमा निर्भर रहने विषय नभई विधायिकी कानूनद्वारा निर्धारण हुने विधायिकी विवेकको कुरा हो। पुनरावेदन गर्ने अधिकार कानूनी अधिकार भएकोले यसको प्रयोग र पालना कानूनबमोजिम मात्र हुने। ■ श्रम अदालत र प्रशासकीय अदालतको निर्णयउपर पुनरावेदन नै नलाग्ने, विशेष अदालत र वैदेशिक रोजगार न्यायाधिकरणको निर्णयउपर सीधै यस अदालतमा पुनरावेदन लाग्ने, राजश्व न्यायाधिकरणको निर्णयउपर अनुमतिको निवेदन मात्र लाग्ने, ऋण असूली न्यायाधिकरण र प्रहरी विशेष अदालतको निर्णयउपर सम्बन्धित पुनरावेदन न्यायाधिकरण वा प्रहरी विशेष अदालतमै पुनरावेदन लाग्ने पृथक-पृथक व्यवस्था र अवस्थाको औचित्य यस अदालतबाट खोज्न नसकिने।
------	---

	<ul style="list-style-type: none"> ■ ऋण असूली न्यायाधिकरणको निर्णयउपर पुनरावेदन न्यायाधिकरणमा नभै अन्यत्र पुनरावेदन लाग्ने व्यवस्था हुनुपर्छ भनी प्रश्न उठाउन नमिल्ने । ■ बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूबाट प्रवाह भएको कर्जा असूल हुन नसेकेकोले प्रभावकारी ढंगबाट ऋण असूल गर्ने प्रयोजनको लागि आएको ऐनका प्रावधानहरू बैंक तथा वित्तीय संस्थाको हितमा रहनु अस्वाभाविक नदेखिने । ■ सर्वसाधारण जनताको निक्षेप रहेको बैंकबाट ऋण लिइ नतिर्ने खराब ऋणीको पक्षमा राज्यको कानून बन्न नसक्ने । ■ बैंक तथा वित्तीय संस्थाको ऋण नतिर्नेउपर मुद्दा दायर गर्न आएको ऐनले ऋण नतिर्ने ऋणीले उजुरी दावी गर्न पाउने व्यवस्था गर्नुपर्ने कुनै कारण र औचित्य नदेखिने । ■ बैंक तथा वित्तीय संस्थाबाट लिएको र भाखाभिन्न नतिरेको ऋण रकम असूलीका लागि सम्बन्धित बैंक तथा वित्तीय संस्थाले ऋण असूली न्यायाधिकरणमा दावी गरी दुबै पक्षको सबूद प्रमाणको मूल्याङ्कनबाट मुद्दाको निर्णय हुँदा ठहर भएको विगोको निश्चित अंश पुनरावेदन गर्दा धरौटी राख्नुपर्ने व्यवस्था स्वयंमा औचित्यपूर्ण भएकाले यसरी धरौटी राख्ने व्यवस्थाले फैसला कार्यान्वयनको सुनिश्चितता गराउनुका साथै ऋण असूली प्रक्रियालाई अनावश्यक रूपमा लम्याउन नदिने उद्देश्य राखेको हुँदा यसलाई चुनौती दिनुको कुनै विवेकसम्मत आधार नदेखिने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५३८, वैशाख, पृष्ठ ७२</p>
१२३.	<ul style="list-style-type: none"> ■ लिलाम गर्नेले कानूनको रीत पुऱ्याउन नसकेको कारणबाट सकारवालाले सकार गरेको लिलाम कायम रहन नसकेको अवस्थामा सोको कारणबाट सकारवालाले व्यहोर्नु परेको आर्थिक परिणामलाई अनदेखा गर्न कानून, न्याय र विवेकले समेत नदिने । ■ मुलुकी ऐन लेनदेन व्यवहारको महलको १० नं. मा हक छाडी दिए लिएको सदर नभएको अवस्थामा त्यस्तो किसिमको रकम भरी पाउने व्यवस्था भएको देखिएको र लेनदेन व्यवहारको १० नं.कै अवस्थाको मुद्दा प्रस्तुत मुद्दा नभए पनि यस किसिमको स्थितिमा लगानीकर्ताको त्रुटि बिना अकारण आर्थिक क्षति वा अन्याय व्यहोर्न लगाउन नमिल्ने हुनाले न्यूनतम खर्च र व्याज भराउनु पर्ने । ■ तत्कालीन राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक ऐन, २०३१ को दफा ४७ सो सम्बन्धमा मौन रहेको अवस्थामा बैंकको आन्तरिक कार्य सम्पादनका लागि प्रचलित निर्देशिकाहरूमा धरौटी रकममा व्याज दिन नमिल्ने भन्ने उल्लेख हुँदा कानूनमा व्यवस्था भएको लेनदेन व्यवहारको १० नं.को प्रतिकूल हुने गरी पक्षहरूको त्रुटि बिना व्यहोर्नु परेको आर्थिक क्षति वा नोक्सानी भराउन नमिल्ने अर्थ गरी निर्देशिका नै आकर्षित हुन्छ भन्न नमिल्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५४५, वैशाख, पृष्ठ १५०</p>
१२४.	<ul style="list-style-type: none"> ■ लामो समयान्तरपछिको अभिव्यक्ति पुनः व्यक्त गर्दा सामान्य विविधता हुँदा निजको वास्तविक उल्लेखन विरोधाभाषपूर्ण रहेको भनी तर्क गरी अपभ्रंस व्याख्यान गर्नु न्यायोचित नहुने । ■ आमाको पक्षमा लागी बाबुलाई सजाय गराउनु पर्दछ भन्ने कलुषित भावनाको प्रार्दुभाव भै कुनै एक पक्षप्रति दुराषययुक्त भावना राखी वास्तविक तथ्य अपभ्रंस पारी उजागर गर्नुपर्ने कुनै कारण र आधार नदेखिएको स्थितिमा उसको वकपत्र वास्तविक खुल्ला किताव जस्तो हो जसलाई सत्यता र यथार्थताको ऐना भै स्पष्टदर्शी मान्नुपर्ने । ■ पहिला कुटपीट गरी त्यसपछि आमाको शरीरमा मट्टितेल खन्याई आगो लगाई दिएको भनी अधिकारप्राप्त अधिकारीसमक्ष लेखाई अदालतमा आई सो कुरा पुष्टि हुने गरी वकपत्र गरिदिएको कथन अन्यथा प्रमाणित नभएसम्म काल्पनिक र मिथ्या भनी अनुमान गर्न नमिल्ने । ■ अत्यन्त सहज र स्वभाविकरूपले बाबु आमाबीच वादविवाद भएको र बाबुले आमालाई मट्टितेल खन्याई आगो लगाएको कुरा आफूले खाटमुनि बसेर देखेको भनी अदालतमा आई वकपत्र गरेको र अदालतको

	<p>बकपत्रमा प्रतिवादीको कानून व्यवसायीबाट भएको जीरहमा समेत आफूले देखेको कुरालाई सहज र सरल ढंगले प्रस्तुत गरेको देखिएको हुँदा प्रमाण ऐन, २०३१ को दफा ३८ अनुसार अदालतबाट सोधिएको प्रश्न बुझ्न सक्ने र युक्तियुक्त जवाफ दिन सक्ने व्यक्तिले अदालतसमक्ष व्यक्त गरेको सो कुरा पहिला मौकामा व्यक्त गरेको मूलभूत कुरासँग मेल खाएको देखिँदा उक्त बकपत्र अदालतले प्रमाणमा ग्रहण गर्न नमिल्ने भन्न नमिल्ने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ कुनै पनि प्रकारको ज्यानसम्बन्धी अपराध सिद्ध गर्नु पूर्व रीसइवी, मनसाय नै स्पष्ट देखिनु पर्ने भन्ने अकाट्य मान्यता रहे पनि सदासर्वदा सोही मापदण्ड नै हरेक घटना वारदातमा अकाट्य मापदण्डभित्र पर्दछ भनी आश्वस्त र विश्वस्त भै सधै एउटै निष्कर्ष विन्दूमा पुग्नु कदाचित् सर्वमान्य नहुने । ■ घटनाको अवस्था तथा तत्काल विद्यमान परिस्थितिलाई पुनर्मूल्याङ्कन गरी परिस्थितिजन्य प्रमाणको अस्तित्वलाई नकार्न उचित हुन आउदैन । तसर्थ परिस्थितिजन्य प्रमाणको भूमिका तथा अस्तित्वलाई विश्लेषण र विवेचना गर्नु पनि त्यतिकै सान्दभिक देखिने । ■ होस नपुऱ्याई वा हेलचेक्रयाईपूर्वक कुनै काम गरेको अवस्थामा वारदात घटित हुन गएको अवस्था नभै रक्सीको विषयमा विवाद उठी रक्सीको नसामा रहेका प्रतिवादीले कूटपीट गरी शरीरमा मट्टितेल खन्याई आगो लगाई दिएको अवस्था देखिएको र सोही आगोबाट शरीरको विभिन्न भाग जली मृत्यु भएको भन्ने शंकारहित रूपमा पुष्ट्याई भएको अवस्थामा ज्यानसम्बन्धी महलको ६ नं. को देहाय २ अनुसारको सजाय गर्नुलाई न्यायोचित मान्न नमिल्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५५३, जेठ, पृष्ठ २०५</p>
१२५.	<ul style="list-style-type: none"> ■ फैसला कार्यान्वयन गर्ने कार्यलाई आपसी सहमतिको लिखतले बदर वातिल गर्न नसक्ने गरी कानूनी संरक्षण दिएको र कानूनबमोजिम स्थापित अदालतले कानूनले तोकेको प्रक्रियाअनुसार गरेको निर्णयलाई गैरकानूनी भन्न समेत मिल्ने देखिन आउदैन । यस्तो अवस्थामा अदालतको अन्तिम फैसला कार्यान्वयन नगर्नु भनी आदेश गर्ने अधिकार कानूनतः यस अदालत समेतलाई नहुने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५६५, जेठ, पृष्ठ ३३२</p>
१२६.	<ul style="list-style-type: none"> ■ जुन निर्णयले जग्गाधनी प्रमाण पूर्जा दिइएको हो त्यो निर्णय नै बदर भई स्रोत नै कायम नरहेको पूर्जाको कानूनी अस्तित्व नै हुँदैन । त्यस्तो अस्तित्वविहीन पूर्जालाई जग्गाधनीको स्वामित्वको परिचायक मान्न नमिल्ने । ■ बदर भइसकेको पूर्जाको आधारमा धितो राखेको र सोही पूर्जाको आधारमा बैंकले आफ्नो नाममा दाखिल खारेज नामसारी गरेको सम्पत्तिको स्वामित्वको अन्तिम निर्णय भएपछि कानूनबमोजिम हुने नै हुँदा रोक्का रहनु नै न्यायसंगत हुने । ■ सम्पत्ति हस्तान्तरणसमेत भई सम्पत्तिको स्वामित्वको स्वरूप परिवर्तन हुन जाँदा उत्पन्न हुने परिणामलाई समेत विचार हुन आवश्यक एवं सो सम्पत्तिमा घर बसोवास रहेको तथ्यसमेत देखिएको स्थितिमा सो सम्पत्ति हाल रोक्का नै राख्नु उचित देखिँदा अ.व.१७१ नं. अनुसार भएको रोक्का राख्नु पर्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५६६, जेठ, पृष्ठ ३३६</p>
१२७.	<ul style="list-style-type: none"> ■ अदालतको कारणबाट कुनै पक्षले जिती पाएको हकलाई सामान्य प्राविधिक कारण जनाई अन्तिम फैसलालाई नै शून्यमा परिणत गर्ने अर्थमा ग्रहण गरिनु न्यायसंगत नहुने । ■ अन्यथा प्रमाणित भएमा बाहेक कानूनी कर्तव्यनिहीत कर्मचारीले स्वाभाविक रूपमै कार्य सम्पन्न गरेको मान्नुपर्ने । ■ सम्बन्धित मिसिलबाट तारिखमा नरहेको भन्ने स्थापित हुन नसकेको अवस्थामा पक्षले तारिख गुजारेको मान्न सम्भन नमिल्ने । ■ मुद्दाका पक्षले तारिख गुजारी बसेको हो भन्ने कुराको स्थापन सम्बन्धित मिसिलबाटै पुष्टि हुनुपर्ने हुन्छ ।

	<p>सम्बन्धित मिसिलमा अख्तियारवाला कर्मचारीले गर्नुपर्ने कार्य नगरी लापरवाहीपूर्ण कार्य गरेको भए त्यस्तो कार्यको नकारात्मक परिणाम न्याय खोज्ने पक्षमाथि थोपरिनु न्यायसंगत नहुने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ पक्ष तारिखमा रहेको तारिख पर्चाबाट देखिएको र उक्त तारिख पर्चा अन्यथा प्रमाणित नभएको अवस्थामा त्यसको जिम्मेवार मुद्दाका पक्षलाई बनाई तारिख गुजारेको भन्नु न्यायसंगत नहुने । ■ फैसला कार्यान्वयनको अधिकारको प्रचलनको लागि सम्बन्धित पक्षले कानूनद्वारा तोकिएको प्रक्रियाअनुरूप अदालतमा प्रवेश गरेको र प्रत्येक अदालती प्रक्रियामा सहभागी भई रहेको अवस्थामा यथाशीघ्र फैसलाको कार्यान्वयन गरिदिनुपर्ने हुन्छ । अदालती कार्यावधिगत प्रक्रिया लम्बिन गई मिसिलमा अदालतकै कामकारवाहीको कमी कमजोरीको कारणबाट देखा परेको तारिखसम्बन्धी प्राविधिक विषयमा पक्षको कुनै दोष नभई पक्ष आफ्नो स्थापित अधिकार प्रचलनार्थ सजग भई अदालतको कानूनी प्रक्रियामा सहभागी भइरहेको देखिएको अवस्थामा अदालत आफ्नो फैसला कार्यान्वयन गरिदिने दायित्वबाट पन्छन नमिल्ने । ■ फैसला कार्यान्वयनबाट नै अदालतप्रतिको जनआस्था समेत बढ्ने समेत हुँदा अदालत सधैं आफ्नो अन्तिम फैसलालाई निष्प्रभावी हुन नदिई त्यसको कार्यान्वयनको लागि सक्रिय हुनुपर्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५६७, जेठ, पृष्ठ ३४३</p>
<p>१२८.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ एक देशको अदालतबाट भएको फैसला अर्को देशको अदालतले मान्यता (Recognition) दिने नदिने भन्ने महत्वपूर्ण कानूनी प्रश्न हो । सार्वभौमसत्ताको कारण आ-आफ्नो भू-भागभित्र प्रत्येक राष्ट्र सार्वभौम मानिन्छ । आफ्नो भू-भागभित्र त्यस देशभित्र बसोवास गर्ने प्रत्येक व्यक्ति र त्यहाँको सम्पत्तिमाथि त्यस देशको कानून लागू हुन्छ र Exclusive Jurisdiction ग्रहण गरेको हुन्छ । कुनै पनि देशले आफ्नो देशको कानूनवाहेक अन्य देशको कानून लागू गर्दैन । तर यस्तो Exclusive Jurisdiction पहिला पहिला सम्भव भएपनि आजको पारस्परिक निर्भरतायुक्त (Interdependent) विश्वमा सम्भव हुँदैन । त्यसैले आजका राष्ट्रहरूले Territorial Sovereignty को नाममा विदेशको कानून र विदेशको अदालतबाट भएका फैसलाहरू बेवास्ता गर्न सकिँदैन । Public Policy विपरीत नभएका फैसलाहरूलाई मान्यता प्रदान गरी कानूनको रीत पुऱ्याई Reciprocity, Comity समेतको आधारमा कार्यान्वयन गर्नुपर्ने । ■ अमेरिकाको अदालतबाट सम्बन्ध विच्छेद मुद्दामा Fair trial र Due Process को अवलम्बन गरियो गरिएन भन्ने सम्बन्धमा यस अदालतले प्रश्न उठाउन सक्दैन । एक देशको अदालतले अर्को सार्वभौमसत्ता सम्पन्न राष्ट्रको अदालतको फैसलालाई पुनरावेदन सुने जस्तो गरी वा फैसला मिले नमिलेको सम्बन्धमा इन्साफ जाँच गरे जस्तो गरी हेर्न नहुने । ■ विदेशको अदालतबाट भएको फैसलाले मान्यता पाउन मुद्दाको कारवाहीमा प्रतिवादी बनाइएको व्यक्तिको प्रभावकारी उपस्थितिको अवसर महत्वपूर्ण हुन्छ । मुद्दाको कारवाहीमा विभिन्न बाह्य कारणले गर्दा उपस्थिति सम्भव नभएको कारण भएको फैसलालाई Fair Trial मानिँदैन र त्यस्तो फैसलाले मान्यता नपाउने । ■ महंगो अदालती कारवाही, अपरिचित कार्यविधि र आफ्नो विरुद्धको मुद्दामा आफ्नो उपस्थिति र आफ्नो जिकीर प्रमाणित गर्न साक्षी प्रमाण नै उपस्थित गराउन नसकिने कारवाहीलाई Fair Trial मानिँदैन भने Fair Trial नभएको फैसलालाई मान्यता प्रदान गर्न नसकिने । ■ आजको विश्व एक अर्कामा निर्भर रहेको र भू-मण्डलीकरणको प्रभावका कारणले गर्दा नेपाल पनि अरुसँग अलग्गिएर बस्न नसक्ने भएकाले वैवाहिक विवाद, करारीय विवाद, लगानी सम्बन्धी विवाद आदि विवादहरूमा एक देशको अदालतले अधिकारक्षेत्र ग्रहण गरी फैसला गरी अर्को देशको अदालतद्वारा मान्यता दिने तथा कार्यान्वयन गर्नुपर्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५७२, असार, पृष्ठ ३८७</p>

१२९.	<ul style="list-style-type: none"> ■ हक वेहकमा निर्णय दिने र प्रमाणको मूल्याङ्कन गरी निर्णय दिने व्यवस्था नागरिक अधिकार ऐनको दफा ९ ले गरेको होइन । दर्ता भई जग्गाधनी प्रमाणपूर्जा प्राप्त भएको सम्पत्ति र साविकमा दर्ता थियो त्यसैले आफ्ना नाममा दर्ता हुनुपर्ने भन्ने पृथक कुरा हुन् । साविकको दर्ताको जग्गा विवादित सम्पत्ति नै हो होइन भन्ने कुरा सबूद प्रमाणको मूल्याङ्कनको आधारमा बोल्नु पर्ने । ■ सबूद प्रमाणको मूल्याङ्कन शुरु अधिकारक्षेत्रको विषय भएकाले कानूनले नै किटानी रुपमा शुरु अधिकारक्षेत्र पुनरावेदन अदालतलाई प्रदान गरिएको अवस्थामा बाहेक पुनरावेदन तहको पुनरावेदकीय अधिकारक्षेत्र राख्ने अदालतलाई यस्तो अधिकार छ भन्ने अर्थ गर्न नमिल्ने । ■ कुनै सम्पत्तिमा अधिकार रहेको कुरा कुनै व्यक्तिले स्वघोषणा गर्ने कुरा होइन, राज्यले भनिदिन पर्ने विषय हो । कुनै सम्पत्तिको विषयमा कानूनबमोजिम दावी गर्न अवश्य सकिन्छ । तर, दावी गर्ने प्रक्रिया कानूनद्वारा निर्धारित भएबमोजिम हुनु पर्दछ । दावीको निरोपण सबूद प्रमाणको मूल्याङ्कनद्वारा मात्र हुन सक्ने विषयलाई शुरु अधिकारक्षेत्रको विषय मान्नुपर्ने हुन्छ । यस्तो विषय नागरिक अधिकार ऐन, २०१२ को दफा ९ भित्र नपर्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५७९, असार, पृष्ठ ४६६</p>
१३०.	<ul style="list-style-type: none"> ■ विगो भरी भराउ गर्ने क्रममा विगो भराई पाउने व्यक्तिको निवेदनमा उल्लेख गरेका बाहेक अन्य सम्पत्तिबाट विगो भराई दिने काममा अदालत अग्रसर नहुने हुँदा प्रतिवादीको नामको सम्पत्तिमध्ये कुन सम्पत्तिबाट अदालतले विगो भराउने हो भन्ने कुरा प्रतिवादीले रोज्न पाउने अधिकार हुँदैन । तर प्रतिवादीको हक नै नलाग्ने कुनै सम्पत्ति विगो भराउने क्रममा अदालतले लिलाम गर्न लागेको अवस्थामा भने सम्बन्धित जग्गा धनीले उक्त कार्य रोक्न आवश्यक कानूनी उपचार माग गर्न सक्ने । ■ विगो भराउने कार्यमा प्रतिवादीको नाममा रहेको भनिएको सम्पत्तिको बजार मूल्य र यस्तो सम्पत्ति सहज रुपमा लिलाम सकार गरी लिने व्यक्तिको नाममा हस्तान्तरण हुन सक्छ वा सक्दैन भन्ने तर्फ पनि अदालतले गम्भीर भएर हेनुपर्दछ । निवेदकले नै लेखाई दिएको सम्पत्ति मध्येबाट विगो भराउने काम गर्दा उक्त सम्पत्तिको बजार मूल्य र सम्पत्ति हस्तान्तरण हुन नसक्ने कुरामा विगो भराई लिन पाउने व्यक्तिले त्यसबाट हुने नोक्सानी वा आर्थिक असरको मूल्याङ्कन गरेको हुने हुनाले विगो भराउने क्रममा निवेदनमा उल्लिखित सम्पत्ति वा निवेदन दिएपछि पत्ता लगाई निवेदकले अदालतलाई लेखाई दिएको सम्पत्तिमा नै सीमित रहनु अदालतको लागि न्यायसंगत तथा व्यावहारिक हुने । ■ बजार मूल्य नै नभएको वा बजार विक्री मूल्य भएको भएपनि प्रतिवादीबाट यसको स्वामित्व हस्तान्तरण गराई लिन सकिने सहज सम्भावना नै नभएको सम्पत्ति वा विगो भराई लिन पाउने ठहर भएको व्यक्तिको नाममा देखाइ दिने आदेश मात्र अदालतबाट हुने हो भने यसको कुनै मतलब हुँदैन । यसबाट अदालती प्रक्रियाको उद्देश्य र न्यायको मर्म पनि समाप्त हुने । ■ धितो बजारको संयन्त्रबाट खरीद विक्री भएका शेयरहरू खरीदकर्ताले आफ्नो नाममा नामसारी गराई लिन र यसको भोग चलन गर्ने कार्यमा सम्बन्धित कम्पनी वा यसका अन्य शेयरधनीहरूले कानूनी रुपमा कुनै बाधा विरोध गर्न सक्दैन तर प्राइभेट कम्पनीको शेयरहरूको खुल्ला रुपमा शेयर बजारमा किनबेच गर्न नसकिने हुँदा यस्ता शेयरहरूको बजार मूल्य हुँदैन । यस्ता कम्पनीले जारी गरेका शेयरहरू कम्पनीले खुल्ला रुपमा खरीद विक्री गर्न नसक्ने हुँदा यसको पञ्चकृते मूल्य तय गर्न पनि सम्भव नहुने । ■ कुनै प्राइभेट कम्पनीले जारी गरेको शेयरहरू लिलाम सकारी लिने व्यक्तिको नाममा सहज रुपले नामसारी हस्तान्तरण गर्न सकिने अवस्था नहुँदा यस्तो शेयरलाई फैसला कार्यान्वयनको प्रयोजनको लागि मान्य हुने सम्पत्तिको रुपमा अदालतले ग्रहण नगर्न सक्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५८६, असार, पृष्ठ ५२९</p>
१३१.	<ul style="list-style-type: none"> ■ मुद्दा दर्ता भई पक्षले हक परित्याग गरेको वा अन्य कतिपय कारणले न्याययोग्य नभएको अवस्थामा पनि मुद्दा फछ्यौट हुन पुग्दछ वा सो गर्नुपर्ने हुन्छ, मुद्दामा पक्षले तारिख गुजार्नु, दावी पुग्न सक्दैन भन्नु रीत

	<p>नपुन्याई दर्ता गरेको देखिनु, कोर्टफी नै नपुग हुनु वा तिर्न नसक्नु आदि कतिपय अवस्थामा प्राविधिक किसिमले मुद्दा फछ्यौट गर्नुपर्ने हुन्छ। ती सबै अवस्था यथार्थमा फैसला होइनन्। फैसला गर्नु भनेको पक्ष विपक्षबीचको मुख मिले वा नमिलेको कुरा तय गरी के ठहर्छ सो इन्साफको रोहमा विचार गरिने स्थिति हो भनी बुझ्नु पर्ने। कम्तिमा पनि एक पटक फिराद परेपछि अर्को पटक सोही विषयमा दावी गर्न नसक्ने गरी अयोग्यता सिर्जना गर्ने गरी इन्साफ बोलेको स्थिति सुनिश्चित गर्नु अ.बं.८५ नं. आकर्षित हुनको लागि सान्दर्भिक देखिने।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ अंश, कानूनबमोजिम स्थापित कुनै खास परिवारमा जन्मकै आधारमा प्राप्त हुने नैसर्गिक हकको विषय भएकोले व्यक्तिको नैसर्गिक हकलाई प्राङ्गन्यायको सिद्धान्तको हवाला दिई निस्तेज गर्न नहुने। ■ परिवारको सदस्य भएको नाताले कानूनबमोजिम अंश पाएको वा परित्याग गरेको टडकारो स्थितिबेगर अंशको हक गुमेको अनुमानित तर्क गरी अंशको हकलाई निरर्थक वा उपभोग अयोग्य हुने गरी कुनै व्याख्या गर्न समेत मिल्ने देखिन्छ। अन्यथा सामान्य कार्यविधिगत वा प्राविधिक कारणले व्यक्तिले नैसर्गिक हक उपयोग गर्नबाट बञ्चित हुनुपर्ने अवस्था आउन सक्ने। ■ अघि दायर गरेको अंश मुद्दामा हाललाई दावी नपुग्ने गरी फैसला भएको देखिए तापनि सो निर्णय अन्तिम प्रकृतिको नभै तात्कालीक प्रकृतिको भएको र मुद्दामा हारजीतको फैसला नभएकोले अंशको नैसर्गिक हकलाई उपभोग गर्नबाट रोक लगाउन नमिल्ने। <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५१७, साउन, पृष्ठ ६६६</p>
१३२.	<ul style="list-style-type: none"> ■ कागज गर्नु भन्नुको तात्पर्य कुनै घोषणा गर्नु हो, अर्को शब्दमा कुनै कुरामा आफ्नो प्रतिवद्धता जाहेर गर्नु हो। कुनै पक्षले अर्को पक्ष समक्ष कुनै कवुल गर्दछ र त्यो कवुल कानूनसम्मत छ भने त्यसले कागज गर्ने र गराउने दुवै पक्षलाई करारीय हक र दायित्व पनि सिर्जना गर्दछ। अंशबण्डाको २७ नं. को प्रयोजनार्थ दवाए छुपाएको छैन भनी गरिने कागजलाई केवल अंशबण्डाको २९ नं. सँग मात्र आवद्ध छ भनी अर्थात् कानूनसंगत नहुने। ■ तायदातीमा कुनै सम्पत्ति लुकाउनु अंश दपोटको विषय बन्दछ। तर, पारित बण्डापत्रमा पनि सम्पत्ति नलुकाएको नदवाएको घटी बढी नपारेको र यसो गरेको ठहरे नदवाउने नलुकाउनेले एकलौटी खानु भन्ने वाक्य उल्लेख हुन्छ भने यसलाई अंशबण्डाको २७ नं. को परिधिभित्र पर्दै पर्दैन भन्ने अर्थ गर्नु कानून र न्यायसंगत नहुने। ■ अंशबण्डाको २७ नं. देवानी विषय भएर पनि कसूर र दण्डको व्यवस्था गर्ने कानून हो। अंशबण्डा गर्दा अंश लाग्ने सबै सम्पत्ति अंशियारहरू सबैका समक्ष प्रस्तुत हुन कसैले नदवाओस्, कसैले नछुपाओस् यदि कसैले यो दायित्व पूरा नगरी कसूर गर्छ भने यसो गर्नेले त्यो सम्पत्तिबाट आफ्नो भाग गुमाउने दण्ड पाउँछ भन्ने आशय अंशबण्डाको २७ नं. को हो। पारीवारिक व्यवहारमा शुद्धता र पारदर्शिता कायम नहुने र छल कपट हुने दुष्कृतिलाई नियन्त्रण गर्न विधिकर्ताले ल्याएको यो प्रावधानलाई केवल अंशबण्डाको २९ नं. मा पनि “कागज” भन्ने शब्द परेको छ र २७ नं. मा पनि “कागज” शब्द परेको छ भन्ने कारणले संकुचित अर्थमा ग्रहण गर्न नमिल्ने। ■ अंशबण्डाको २७ नं. अनुसार कागजका रूपमा व्यक्त गर्नुपर्ने लिखित प्रतिवद्धता कुनै पक्षले व्यक्त गरेको छ भने त्यसले यस कानूनको प्रयोजन पूरा गर्ने हुँदा त्यो कार्य दपोट हो होइन भन्ने प्रामाणिक परीक्षणको विषय बन्दछ। दवाए छुपाएको छैन, दवाए छुपाएको भए नदवाउनेले खानु भन्ने बोली नपारेको बण्डापत्र भने अंश दपोटको परिधिमा पर्न नसक्ने। ■ सम्पत्ति देखाउने कर्तव्य जसको नाममा सम्पत्ति छ त्यसको हुने हुँदा सम्पत्ति अर्थात् धनमाल दवाउनेको अन्य अंशियारलाई सो सम्पत्तिबाट बञ्चित गराउने दुराशय छ भने मात्र यो दपोटको विषय बन्ने। <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६००, साउन, पृष्ठ ६६७</p>

<p>१३३.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ सामाजिक एवं सांस्कृतिक परम्परा के कस्तो छ भन्ने कुरा निर्धारण गर्ने आधार ताडपत्र भोजपत्र, गुठीपत्र, शिलालेख, सनद, सवाल, इस्तिहार र विवादका निर्णय जस्ता ऐतिहासिक लिखत हुन् । तर हरेक अवस्थामा यस्ता लिखत फेला नपर्न पनि सक्दछन् । यस्तो अवस्थामा विद्वानहरूद्वारा लेखिएका पुस्तक तथा लेखमा व्यक्त तथ्यलाई आधार बनाउनु पर्ने । ■ देवतागुठीको सम्पत्तिको संरक्षण, सम्बर्द्धन, तथा विकास निर्माण गर्ने कार्य परम्परागत रूपमा चलिआएबमोजिम गर्नुपर्ने । ■ फैसलामा मिति उल्लेखनको क्रममा भएको त्रुटिलाई फिरादको दावी र फैसलाको पेटबोलीका कारणबाट हुँदै नभएको निर्णय लेखिनुलाई सामान्य त्रुटि मान्नुपर्ने हुन्छ । यस्ता सामान्य त्रुटिलाई आधार लिई बदर भैसकेका निर्णय कायमै छ भनी मान्यता दिने गरी गरिएको रौचिरा तर्कलाई मान्यता दिन नमिल्ने । ■ परम्परा र प्रचलनबाट पनि देवता गुठीको जग्गा जुनसुकै व्यक्तिको नाममा रहे पनि निजहरूको निजी सम्पत्ति नहुने, अंशबण्डा नलाग्ने, विक्री व्यवहार र लिलामलगायत कुनै प्रक्रिया र पद्धतिबाट हस्तान्तरण नहुने प्रकृतिको सामूहिक हक र सरोकारको सम्पत्ति भई कसैले मास्ने नास्ने कार्य गरे धर्मलोप हुने समेत देखिँदा जुनसुकै व्यक्तिको नाममा राखे पनि तात्त्विक अन्तर नपर्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६०८, साउन, पृष्ठ ६१६</p>
<p>१३४.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ फैसला कार्यान्वयन गर्ने सिलसिलामा थप माग दावी लिन पाउने र थप माग दावीको औचित्यभित्र प्रवेश गरी अदालतले निर्णय वा आदेश गर्न नमिल्ने । ■ फैसलाअनुसार फिर्ता पाउने भनिएको बढी कट्टा भएको करको रकम फिर्ता भइसकेकोमा सोसम्बन्धी र आयकर ऐन, २०५८ लागू हुनुभन्दा अगाडिको रकममा कर छूट हुनुपर्ने भन्नेलगायतका मागका सम्बन्धमा आदेश जारी गर्नु नपर्ने । ■ के कस्तो अवस्थामा बढी कर जम्मा गर्ने व्यक्तिलाई व्याजसहित बढी कर कट्टी फिर्ता गर्नुपर्ने भन्ने सम्बन्धमा कानूनले नै स्पष्ट व्यवस्था गरेको अवस्थामा सोहीबमोजिमको रकम फिर्ता पाउन त्यस्तो बढी कर जम्मा गर्ने कर रकमको साथसाथै सोको ऐनबमोजिमको फिर्ता पाउनु पर्ने व्याज रकमको लागि अदालतमा मुद्दा गर्दा छुट्टै दावी लिनुपर्ने अनिवार्यता छैन । त्यस्तै अदालतमा दावी गर्दा व्याज बारे छुट्टै दावी नगरेको वा अदालतले व्याज पनि दिनु भनी फैसलामा उल्लेख नगरेको कारणले आयकर ऐन, २०५८ को दफा ११३ को उपदफा (६) ले दिएको अधिकार समाप्त नहुने । ■ कानूनी व्यवस्थाको परिपालना नभएको अवस्थामा कानूनी उपचार खोज्न पाउने व्यक्तिको अधिकार हो । कानून कार्यान्वयन गर्ने निकायले कानूनको पालना गर्ने आफ्नो प्राथमिक दायित्वबाट पछि हट्न नपाउने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६२१, मदी, पृष्ठ ८५५</p>
<p>१३५.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ आफ्नो हक पुग्ने सम्पत्ति आफूखुश गर्न पाउने हुँदा आफ्नो सम्पत्तिमात्र वकसपत्र गरी अर्को अंशियारको हकको सम्पत्ति सुरक्षित नै रहेको अवस्थामा वकसपत्रको लिखतमा अर्को अंशियारको मञ्जुरी हुनु नपर्ने । ■ हातको औला नहुनेले सम्पत्तिको छोडपत्र गर्दा निजलाई मर्का नपरोस् भनी अपुताली खाने व्यक्ति वा संरक्षक रोहवरमा राख्ने कानूनी व्यवस्था छोडपत्र गर्नेको हितलाई दृष्टिगत गरी भएको हो । उक्त सुरक्षार्थ भएको व्यवस्थाले औला नहुनेलाई अंकुश लगाएको भन्न मिल्दैन । औला नहुनेको हित संरक्षण गर्न बनेको कानूनले उसैको प्रतिकूल हुने गरी बाधा व्यवधान गर्छ भन्न नमिल्ने । ■ अपुताली खाने वा संरक्षक हुनुपर्नेले आफू रोहवरमा बस्न इन्कार रहे औला नहुने व्यक्तिको स्थिति साह्रै नाजुक हुन जान्छ । सुरक्षार्थ बनेको कानूनी व्यवस्था देखाई सम्पत्तिसम्बन्धी हक अधिकारलाई कृण्ठित गर्न नमिल्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६२२, मदी, पृष्ठ ८६१</p>

१३६.	<ul style="list-style-type: none"> ■ अ.वं. ८६ नं. को साहारा लिई अदालतमा प्रवेश गर्ने व्यक्ति अधि चलेको मुद्दाको पक्ष विपक्ष नभई कुनै तेस्रो पक्ष रहेको हुनुपर्ने भन्ने कानूनी व्यवस्थाको मूल सार रहेकोमा वादी मुद्दाको पक्ष नभई तेस्रो पक्ष रहेको देखिन आएको र निजले हदम्यादभित्र नै उपचार खोजेको अवस्थामा हदम्यादविहीन तथा प्रचलित कानूनी व्यवस्थाविपरीत फिराद दायर गरेको भन्न नमिल्ने । ■ दूषित तवरबाट अरुको हक लाग्ने सम्पत्ति एकलौटी हो भनी देखाई भएको फैसला जतिसुकै तहबाट भए पनि बदरभागी हुन्छ, हरेक तहमा मर्का पर्ने व्यक्ति जानु पर्दछ, बदर गराउनु पर्दछ, भनी व्याख्या गर्नु र मान्नु आत्मगत हुन जाने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६२३, मढौ, पृष्ठ ८६५</p>
१३७.	<ul style="list-style-type: none"> ■ केवल एक पक्षले जग्गा दर्ता गरिपाउनु माग गरेको अवस्थामा पनि साविक दर्ता, तिरो र भोगका आधारमा मागकर्ताका नाममा जग्गादर्ता गर्ने वा नगर्ने अधिकार मालपोत कार्यालयलाई दिएको छ । विना आधार र प्रमाण साविक दर्ता, तिरो र भोग निक्यौल हुन नसक्ने हुँदा प्रमाणहरू संकलन गर्न मालपोत कार्यालयले पाउँदै पाउँदैन भन्नु कानूनसंगत नहुने । ■ कुनै पक्षले दर्ता माग गरेको जग्गामा अर्को पक्षले पनि दर्ता दावी गर्दा स्वतः हक वेहकको प्रश्न उठेको मान्न मिल्दैन । दुई पक्षले दुई अलग पोता रसीद स्रोतका रूपमा देखाई एउटै जग्गा दर्ता माग गरे भन्दैमा हक वेहकको प्रश्न उपस्थित भएको मान्न नमिल्ने । ■ विवादमा दावीकर्ताहरूबाट सरसर्ती हेर्दा समेत समान स्तरका प्रमाण प्रस्तुत भएको र तिनलाई परीक्षण तथा मूल्याङ्कनद्वारा परख गर्नुपर्ने अवस्थामा अर्द्धन्यायिक निकायका रूपमा रहेको मालपोत कार्यालयको अधिकारक्षेत्र समाप्त हुन्छ । तर, प्रमाणको अवलोकनबाट नै कुनै पक्षको दावी अरघेलो र निरर्थक देखिन्छ भने मालपोत कार्यालयले निर्णय गर्न मिल्दैन भन्नु कानूनसंगत नहुने । ■ कुनै दावी केवल दावीका लागि मात्र भएको र कसैलाई दुःख दिने मात्र मनसायले प्रेरित भएको देखिएमा मालपोत कार्यालयले कसैको नाममा जग्गा दर्ता गरिदिने निर्णय गर्न सक्दछ । पछि त्यो निर्णय अदालतको न्यायिक परीक्षणको विषय बन्ने नै भएबाट अर्द्धन्यायिक निकायलाई कानूनले नै प्रदान गरेको अधिकार प्रतिसंहरित गर्न नमिल्ने । ■ मालपोत कार्यालयले प्रमाण अवलोकन गर्न पनि नपाउने अर्थ गर्ने हो भने मालपोत ऐन, २०३४ का दफा ६, ७, ८, २४ र ३२ समेत निष्प्रयोजित हुन पुग्दछन् र खासगरी दफा ३२ ले प्रमाण बुझ्ने र कागजपत्र दाखिल गराउने सम्बन्धमा अदालतलाई भए सरह अधिकार हुनेछ, भन्ने विधिकर्ताको प्रवन्ध शून्यमा परिणत हुन पुग्ने । ■ मालपोत कार्यालयले प्रमाण अवलोकन समेत गर्न नपाउने हो भने प्रमाण बुझ्नुको कुनै तात्पर्य नै हुँदैन । कानूनले कुनै निकायलाई कुनै कार्य गर्न दिन्छ भने त्यो कार्य निष्प्रयोजित हुने गरी व्याख्या हुन नसक्ने । ■ मोहीको कथन मिसिल संलग्न प्रमाण प्रतिकूल भए सन्दिग्ध हुन सक्दथ्यो र यो एक मात्र निर्णायक प्रमाण हुन सक्दैनथ्यो । तर, अन्य प्रमाणबाट समेत समर्थित भएमा यस्ता जग्गासँग पहिलेदेखि नै मोहीका रूपमा आवद्ध व्यक्तिको कथनले प्रमाणहरूको समूहमा विशिष्ट महत्व राख्दछ । जग्गाधनी चिन्न र चिनाउनु सो जग्गा जोती आएको मोहीका कथनमा दुराशय प्रमाणित नभएमा अन्य व्यक्तिको कथनभन्दा बढी भरपर्दो हुने । ■ कसैले विना आधार शून्यको स्थितिमा जग्गा आफ्नो हो भनी निवेदन दिँदा हकवेहकको प्रश्न उपस्थित भएको मान्न नमिल्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६२५, मढौ, पृष्ठ ८७१</p>
१३८.	<ul style="list-style-type: none"> ■ नाबालकको सम्पत्ति अलग गर्नुपर्ने नपर्ने स्थिति ऋण कर्जा लिँदाको समयमा आउने नभै जायजात गर्दाको अवस्थामा मात्र आउने गर्दछ, त्यसकारण उमेर कति छ, र कसको अंश वा सम्पत्ति लिलाम गर्ने

	<p>कसको नगर्ने भनी उमेरको गणना सोही समयमा गर्नुपर्ने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ ऐनमा धन खाँदा बाह्र वर्षदेखि माथिको भन्ने शब्द नभै धन खाने बाह्र वर्षदेखि माथिको भन्ने शब्द भएको कारण धन खाँदाको वा लेनदेनको कारोवार गर्दाको वा ऋण लिँदाको समयमा व्यक्तिको उमेर १२ वर्षदेखि माथिको थियो वा मुनिको थियो भनी हेर्नुपर्ने स्थिति नै हुँदैन । घरको मुख्यले ऋण लिएमा सो घरका सबै सदस्यले सो ऋणको उपभोग गर्ने हुँदा त्यसमा सानो उमेर र ठूलो उमेरले अन्तर नगर्ने । ■ ऋण लिँदा सँगै बसेको र पछि भिन्न हुनेको हकमा धन खाँदा भन्ने शब्द र १२ वर्षदेखि माथिको ऐनबमोजिम मानो नछुट्टिई सँग बसेकाको हकमा धन खाने भन्ने शब्द प्रयोग भएवाट विधायिकाले प्रयोग गरेको वेग्ला वेग्लै शब्दको अर्थ फरकफरक उद्देश्य र अर्थका लागि प्रयोग भएका हुन्, एउटै आसयमा दुई शब्द प्रयोग भएका होइनन् भनी मान्नुपर्ने । ■ जायजात गर्दाको समयमा नै कस्तो कस्तो सम्पत्ति र कस कसको सम्पत्ति जायजात लिलाम गर्न हुने र कसको कस्तो सम्पत्ति जायजात लिलाम गर्न नहुने भनी विभाजन गरी लिलाम गर्नुपर्ने स्थिति आउने हुँदा जायजात लिलाम डाँक गर्दा नै व्यक्तिको उमेर कति छ, भनी हेर्नुपर्ने र जायजात लिलाम गर्दाको समयमा १२ वर्षभन्दा कम उमेरको भए निजको अंश जायजात लिलाम गर्न नहुने तर जायजात लिलाम गर्दाको दिनमा १२ वर्ष उमेर पुगेको वा सोभन्दा माथिको रहेछ भने त्यस्तो व्यक्तिको अंशलगायत सम्पत्ति जायजात लिलाम गर्नुपर्छ । अतः जायजात लिलाम गर्दाको दिनमा १२ वर्ष पुगेको वा सो भन्दा माथिको उमेरको रहेछ भने त्यस्तो व्यक्तिले उक्त ऐनबमोजिम सुविधा पाउँछ, भन्न नमिल्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६३२, असोज, पृष्ठ ११७</p>
<p>१३९.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ सर्वोच्च अदालतले आफ्ना मातहतका निकायबाट गरेको नियमित कामकारवाहीबाट न्यायको मर्म पालन भएको छ, छैन वा कानूनी व्यवस्थाको पूर्ण परिपालना भएको छ, छैन भन्ने कुराको न्यायिक अनुगमन गरी आफूलाई प्राप्त असाधारण अधिकार प्रयोग गरी न्याय प्रदान गर्नसक्ने । ■ गम्भीर कानूनी त्रुटि भएको वा प्रतिपादित कानूनी सिद्धान्त अवलम्बन नगरी प्रत्यक्ष त्रुटि देखिरहेको अवस्थामा नियमित अदालतबाट तहतह गरी उपचार प्राप्त भएको छ भन्दैमा असाधारण अधिकारक्षेत्र आकर्षित हुन सक्दैन भन्दा नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा १०७(२) को प्रयोग संकुचित हुन जान्छ, जुन मान्य हुन नसक्ने । ■ सूचना दिनु नपर्ने व्यक्तिलाई सूचना दिइएन भन्ने आधारले नियमपूर्वक भएको लिलामलाई अन्यथा भएको छ भन्न नमिल्ने । ■ साहूले जेथा लिन नचाहीं विगो नगदमा नै खोजेको अवस्थामा साहूलाई एकपटक जेथा सकार नगर्ने मौका दिएकोलाई अन्यथा अर्थ गरी साहूले पहिलो लिलाममा सकार नै गर्न पाउदैन भन्ने अर्थ गर्न नमिल्ने । ■ कसैले डाँक सकार नगरेको स्थितिमा साहूले विगो नगदमा नखोजी जेथा नै सकार गर्न चाहेमा साहूले प्रथम पटकको डाँक लिलाममा पनि पञ्चकृते मोलमा जेथा सकार गर्न पाउँछ । प्रथम पटकको लिलाममा साहूले पञ्चकृते मोलमा सकार गर्न सक्दैन भन्न नमिल्ने । ■ साहूसहित कसैले पनि प्रथमपटकको डाँक लिलाममा सकार नगरे दोस्रोपटक डाँक लिलाममा राख्नुपर्ने र साहूबाहेक अन्यले डाँक सकार गरे सकार गर्नेले पाउँछ, अन्य कसैले सकार नगरेको अवस्थामा भने दोस्रो पटकको लिलामको हकमा साहूले अनिवार्यरूपमा पञ्चकृते मूल्यमा नै सकार गर्नुपर्ने । ■ लिलाम गर्दा पञ्चकृते मूल्यमा कसैले सकार नगरे दोस्रोपटक लिलाममा चढाउने व्यवस्था जिल्ला अदालत नियमावली, २०५२ को नियम ७५ मा भए पनि कसैले लिलाम सकार नगरे प्रथमपटकको लिलाममा नै पञ्चकृते मूल्यमा साहूले सकार गर्न पाउँदैन भन्ने व्यवस्था गरेको नदेखिँदा सकार गर्न पाउँदैन भन्न नमिल्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६३४, असोज, पृष्ठ १०१८</p>

<p>१४०.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ फैसला कार्यान्वयनले विशेष सक्रियताको अपेक्षा राख्दछ। कुनै पक्ष त्यो कहिल्यै कार्यान्वयन नहोस् भन्ने उद्देश्यले सदैव क्रियाशील रहने खालको हुन्छ। ढिलाई गर्ने एकमात्र उद्देश्य राख्ने पक्षका क्रियाकलाप पनि अदालतले अध्ययन र विश्लेषण गर्नुपर्ने विषय हुन्। फैसला कार्यान्वयनलाई सघाउ पुऱ्याउनु पक्षको पनि कर्तव्य हो। खासगरी जसका भोग, कब्जा, दर्तामा सो सम्पत्ति छ, उसले अदालतको फैसलाले अर्को पक्षलाई दिनुपर्ने भाग हिस्सा दिने सदाशय राखेको हुनुपर्छ। कुनै फैसला कार्यान्वयन गरिएको कार्यलाई चुनौती दिने पक्षले फैसलाअनुसार के कसरी सो फैसला कार्यान्वयन हुनु पर्दथ्यो भन्ने कानूनसम्मत विकल्प पनि दिन सक्नुपर्ने। ■ कार्यविधिका रौचिरा त्रुटि औल्याइएका आधारमा मात्र कार्यान्वयन भइसकेको प्रक्रियालाई लम्व्याउनु न्यायोचित हुँदैन। हाने पक्षलाई आफूले निर्वाह गर्नुपर्ने दायित्व वा कर्तव्यको जानकारी हुन्छ, र उसलाई सूचना दिई कार्यान्वयन प्रक्रिया आरम्भ भएको छ र यो प्रक्रिया कानूनद्वारा निर्धारित आधारभूत व्यवस्थाप्रतिकूल देखिँदैन भने सो प्रक्रिया तथा आदेश थप न्यायिक परीक्षणको विषय बन्न नसक्ने। ■ कार्यान्वयन प्रक्रिया वा आदेशबाट सोलाई चुनौती दिने पक्षका फैसलाविपरीत हक नै लोप भएको देखिन्छ भने मात्र फैसला कार्यान्वयनको प्रक्रिया वा आदेशमा माथिल्लो अदालतबाट हस्तक्षेप गर्नुपर्ने। ■ चलन चलाउँदा जग्गाको क्षेत्रफल घटी बढी भएको भन्ने जिकीर नभएको अवस्थामा अदालतको डोरले चलन चलाएकोभन्दा बाहेक यसरी चलन छुट्याएको भए नरमगरम हुने थियो भनी कुनै न्यायोचित विकल्प सुझाउन नसकेको अवस्थामा अदालतको फैसलालाई कार्यान्वयन नगरी त्यतिकै निष्क्रिय राख्नु न्यायको रोहमा उचित नहुने। <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६४०, असोज, पृष्ठ १०७३</p>
<p>१४१.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ मुलुकी ऐन दण्ड सजायको ४३ नं. मा मुद्दा फैसला भई पुनरावेदनको उजूरको म्याद नाघेपछि जायजातबाट भराउने विगोबाहेक फैसलाबमोजिम चलन पाउने वस्तु चलन गर्न जाँदा नदिएमा भन्ने व्यहोरा रहेको हुँदा यदि फैसलाबमोजिम आफ्नो हक कायम भएको जग्गामा कुनै बाधा विरोध विना घरसारमा नै निर्विवाद भोगचलन गर्न पाएको अवस्थामा चलन चलाउनेतर्फ कारवाही नचलाई भोग गर्न पाउने व्यवस्था विद्यमान भएको हुँदा त्यसतर्फको प्रतिवादीको जिकीर तर्कसंगत नभएको, विना विवाद भोगचलन गर्न पाएपछि चलन हटकतर्फ उजुरी गर्नुपर्ने भन्ने अवस्था नै नआउने। ■ फैसलाबमोजिम हक स्थापित भएको तथा भोगसमेत भएको एकाको जग्गामा आफ्नो हकै नपुग्ने जग्गालाई नापी कार्यालयले अर्काको नाउँमा जग्गा दर्ता गरिदिएको आधारमा जग्गा खिचोला गरी भोगचलन गर्दैमा हक समाप्त हुने देखिँदैन। भोगमा अवरोध गरेको मितिमा जग्गा खिचोलाको उजूर गर्न पाउने। ■ प्राकृतिक न्यायको सिद्धान्तअनुसार जसको विरुद्ध प्रमाण लाग्ने हो निजलाई जानकारी प्रत्यक्ष रुपमा नदिएको अवस्थामा हदम्याद जान नसक्ने। ■ वारेस बसेको मुद्दामा फैसला भइसकेपछि त्यस्तो वारेसको प्रयोजन समाप्त हुन जान्छ। त्यसरी विवादको अन्त्य भएपछि वारेसले पत्र बुझेको अवस्थामा विवादको अन्त्य भएपछि बुझेको पत्रको आधारमा हदम्याद जान नसक्ने। <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६४१, असोज, पृष्ठ १०७८</p>
<p>१४२.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ फरक-फरक व्यक्तिहरूले फरक-फरक जिकीर लिई फिराद दायर गरेको अवस्थामा पनि एउटै तथ्य र विषयवस्तुमा एउटै न्यायाधीशले कहिले सदर र कहिले बदर गर्ने गरी राय व्यक्त गरी गरेको फैसलामा न्यायिक मनको प्रयोग गरी स्वच्छ सुनुवाइको आधारमा निर्णय भए गरेको रहेछ भनी सम्भन नमिल्ने। ■ न्यायाधीशले गरेको निर्णय निष्पक्ष तथा स्वच्छ सुनुवाइ गरी भएको हुनुपर्दछ भन्ने मात्र होइन, निष्पक्ष तथा स्वच्छ सुनुवाइ गरी भएको हो भन्ने देखिनु पनि पर्ने। ■ निर्णयकर्ताले एउटै विषयवस्तु समावेश भएको विवादको विषयमा एक पटक आफ्नो राय व्यक्त

	<p>गरिसकेको अवस्थामा सोही विषयवस्तु समावेश भएको अर्को मुद्दामा पहिले व्यक्त भएको रायविपरीत कुनै आधार र कारण नखुलाई राय व्यक्त गर्ने कामकारवाही प्राकृतिक न्याय तथा स्वच्छ, सुनुवाइको सिद्धान्तअनुकूल भए गरेको मान्न नमिल्ने ।</p> <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६५१, कात्तिक, पृष्ठ ११७७</p>
१४३.	<ul style="list-style-type: none"> ■ अदालतबाट अन्तिम रहेको फैसलाअनुसार कार्यान्वयन भै टुंगिई मिसिल तामेली रहेको विषयमा विमती नरहेको अवस्थामा अदालतमा विचाराधीन नरहेको विषयका सम्बन्धमा दिएको निवेदनका आधारबाट एक पक्षको हक समाप्त भै अर्काको सिर्जना हुन नसक्ने । ■ पक्षहरूको आपसी सहमतिमा अदालतभन्दा बाहिर व्यवहार मिलाउन सक्दछन् । तर, अदालतमा प्रवेश गर्दा कानूनको निर्दिष्ट प्रक्रियाको पालना गर्नुपर्ने र अदालतले पनि सम्बन्धित कानून र नियमको परिधिभित्र रही निर्णय आदेश गर्नुपर्ने । ■ मुलुकी ऐन दण्ड सजायको महल जिल्ला अदालत नियमावलीले निर्धारण गरेमुताविकको दरखास्त नगरी आपसी सहमतिका आधार उल्लेख गरी टुंगिइसकेको विषयमा दिएको निवेदनमा कारवाही नै नगर्नुपर्नेमा निवेदन र बण्डा मुचुल्कालाई मध्यनजर राखी गर्नु भनी भएको आदेश आफैमा कानूनअनुरूपको नहुने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६५२, कात्तिक, पृष्ठ ११८४</p>
१४४.	<ul style="list-style-type: none"> ■ आफूखुशी लेखिने चारकिल्ला र लालमोहर समेतका मुद्दा पर्नु धेरै वर्षअघिका लिखतमा उल्लिखित चारकिल्लामा आधारभूत अन्तर छ । कतैबाट पुष्टि गर्नु नपर्ने फिराद, निवेदन, राजीनामा बक्सपत्र र करारनामा आदि लिखतमा लेखिएका चारकिल्ला स्वयममा निश्चयात्मक प्रमाण हुन सक्दैन । रजिष्ट्रेशनको १६ नं. ले यस्ता लेखिने किल्लाको स्वतन्त्र पुष्टि हुनुपर्ने स्वीकारेको छ । लालमोहर, काश्यपत्र, गुठीपत्र, दानपत्र, शिलालेख र ताम्रपत्र जस्ता मुद्दा पर्दा काम लाग्ला भन्ने उद्देश्यले खडा नगरिएका लिखतमा उल्लिखित चारकिल्लाको प्रामाणिक महत्व निश्चयात्मक हुन्छ । तर यस्ता लिखतको सक्कल नहेरी केवल पक्षले लेखेको वा प्रतिलिपि भनी देखाएको आधारमा अदालतले न्यायिक धारणा बनाउन नसक्ने । ■ आफैले प्रतिलिपि भनी पेश गर्ने पक्षसँग सो लिखत यदि भएको भए नरहने वा नहुने अवस्था पर्दैन । हकका स्रोत मानिएका यस्ता लिखतको फोटोकपी वा प्रतिलिपि मात्र हेरेर न्यायिक अवधारणा बनाउन न्यायोचित हुँदैन । सो लिखत अदालतले पेश गर्न आदेश दिँदा पनि पेश नगर्नुबाट निजका विरुद्ध अवधारणा बन्दछ । प्रमाण ऐनको दफा ३५(१) बमोजिम सो लिखत पेश गरी प्रमाणित गराउन नसकेबाट त्यस्तो प्रमाणको अस्तित्व, आधिकारीकता र विश्वसनीयतामा नै प्रश्न खडा भएकोले प्रमाणका लागि ग्रहणयोग्य नदेखिने । ■ गुठी संस्थान ऐन, २०३३ को दफा ३९(१) को अधिकार गुठीको संरक्षणका लागि दिइएको हो, कुनै व्यक्ति विशेषको पृष्ठपोषण गर्न दिइएको होइन । न्यायिक अधिकार प्रयोग गर्ने निकाय वा व्यक्तिका आचार र व्यवहारमा निष्पक्षता, प्रमाणको मूल्याङ्कन गर्ने क्षमता र सक्षम निकायले विधिवत् रूपमा गरेका चुनौतीरहित निर्णयको सम्मान गर्ने न्यूनतम न्यायिक मान्यता प्रदर्शित हुनु पर्दछ । यसो हुन नसके अदालतका आँखामा त्यस्ता निर्णय आदेश त्रुटिपूर्ण तथा आपत्तिजनक भई बदरयोग्य हुने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६५३, कात्तिक, पृष्ठ ११८९</p>
१४५.	<ul style="list-style-type: none"> ■ धन जमानी स्वीकार गरी पुनरावेदन गर्न दिने कानूनी व्यवस्थाबमोजिम धनको सट्टा जेथा जमानी अस्वीकार गर्नुपर्ने हुन्छ वा हुँदैन भन्ने सम्बन्धमा कसैले त्यस्तो अचल जग्गा जमिनलाई जमानीस्वरूप राखेर कुनै व्यवहार गर्दछ भने त्यसलाई धनजमानीभन्दा कम महत्वको वा तल्लोस्तरको जमानी हो भनी भन्नु पर्ने अवस्था नरहने । ■ धनजमानी र जेथा जमानी भन्ने दुई फरक शब्दावली प्रयोग भएको भए पनि यो प्रकृतिको जमानी पछ्याडि रहेको विषयवस्तु भनेको कुनै पनि व्यक्तिको धनसम्पत्ति नै हुन्छ, चाहे त्यो चल होस् वा अचल ।

	<p>चल सम्पत्ति जमानी राखेमा यो धनजमानी भै माथिल्लो स्तरको जमानी हुने र अचल वा जेथा जमानी राखेमा त्यो तल्लो स्तरको जमानी हुने अवस्था समेत नदेखिने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ धन जमानी होस् वा जेथा जमानी जेसुकै प्रकारको जमानी दिएपनि अदालतले हेर्ने भनेको उक्त जमानीबाट अदालतले भरी पाउने वा पक्षलाई भराई दिने अङ्ग खाम्न सक्छ वा सक्दैन भन्ने मात्र हो । जेथा जमानी दिन ल्याएको अवस्थामा उक्त जेथा के कति मूल्य पर्ने हो, सो जेथाले तिर्नुपर्ने विगो वा लागेको जरीवाना असूलउपर हुन्छ वा हुँदैन भन्ने तथ्यमा आवश्यक विवेचना गरी यदि सो जेथाले तिर्नुपर्ने विगो र लागेको जरीवानाको अङ्ग खाम्न नसक्ने भएमा अस्वीकार गर्न सक्ने । ■ धनजमानी शब्द मात्र ऐनमा परेको जेथा जमानीको शब्द नपरेको भनी अत्यन्त संकीर्ण व्याख्या गरी निवेदकहरूले दिएको जेथा जमानी अस्वीकार गरी पुनरावेदन दर्ता गर्न इन्कार गर्ने गरेको निर्णय न्यायोचित नदेखिने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६५६, कात्तिक, पृष्ठ १२२०</p>
१४६.	<ul style="list-style-type: none"> ■ भरी पाउने विगो एक, दुई केही कित्ता जग्गाबाटै उठ्नसक्ने अवस्था हुँदाहुँदै भएभएको सबै जग्गाबाट तर्फ समेत आफैँ छानी लिलाम गराउनु सरासर कानूनविपरीत र अन्यायपूर्ण कार्य हो । विगो असूलउपर गर्न चाहिने जति जग्गा लिलाम गरी विगो भराउन सक्नेसम्म कानूनी व्यवस्था हो । ऋणी वा तिनका परिवारका नाममा रहेको सबै जग्गाबाट छानीछानी जग्गा नै लिने गरी विगो भराउ गर्ने कानूनी व्यवस्थाको उद्देश्य होइन । यसको अतिरिक्त ऋणीलाई मात्र पञ्चकृते मूल्याङ्कन र लिलामीको सूचना दिएर मात्र नपुग्ने । ■ दर्तावालालाई सूचना नै नदिई निजको नामको घर जग्गा लिलाम गर्नु गराउनु कानूनविपरीतको कार्य हो । साथै अन्य जग्गाहरू बाँकी रहँदा रहँदै धेरै जग्गाबाट वा सबै कित्ताबाट र घरबासको जग्गाबाट पनि कित्ताकाट गरी लिलाम गर्नु गराउनु कानूनविपरीत र अन्यायपूर्ण कार्यलाई मान्यता प्रदान गर्न सकिँदैन । यसबाट दर्तावालाले कानूनी हक माथि गैरकानूनी ढंगले अतिक्रमण भएको मान्नुपर्ने हुन्छ । यस्तो अवस्थामा त्यस्तो दर्तावालाले लिलाम बदर मुद्दा नदिएको भन्ने कारणले त्यस्तो कार्य कानूनसम्मत हुन सक्दैन वा दर्ता बदरमा फिराद दायर नगर्नुको परिणामबाट गैरकानूनी लिलाम कानूनी बन्न नसक्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६६१, कात्तिक, पृष्ठ १२५०</p>
१४७.	<ul style="list-style-type: none"> ■ दण्ड सजायको ४६ नं. को व्यवस्थाअनुरूप नै बण्डा छुट्टाउनको लागि निवेदन दिनुपर्नेमा त्यसरी निवेदन नपरेमा सो म्याद व्यतीत भएपछि फैसलाले पाएको अंश भागको जग्गा मञ्जुरी नलिईकन गरेको हक हस्तान्तरण कानूनअनुरूप नदेखिएकाले सोही विषयमा मुद्दा लिएर आउने हक छैन भन्न न्यायोचित नहुने । ■ फैसलाबाट प्राप्त अंश हकलाई जहिले पनि निवेदन दिएर आफ्नो नाममा नामसारी गर्नको लागि दण्ड सजायको ४६ नं. ले स्पष्ट रूपमा रोक नलगाएको अवस्थामा नामसारी गरी आफ्नो नाममा दर्ता नगराएको अवस्थालाई मात्र आधार मानी अर्को पक्षले सो सम्पत्ति वेचविखन गर्न पाउँछ भन्ने अर्थ गर्दै जाने हो भने सामान्य प्रक्रियाको त्रुटि देखाएर अंश हक जस्तो नैसर्गिक हकबाट वञ्चित हुनुपर्ने स्थिति देखा पर्छ । बण्डा छुट्ट्याई लिन नसकेको भन्ने आधारमा मात्र फैसलाबाट पाएको अंशको जग्गा आफ्नो हककायम गराई लिन पाउँदैन भन्न नसकिने । ■ अदालतबाट अंश मुद्दामा अन्तिम फैसला भइसकेपश्चात् सोही बण्डा गर्नुपर्ने सम्पत्तिलाई मञ्जुरी नलिई वेचविखन गरेको कार्य कानूनसम्मत मान्न नमिल्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६८१, पुस, पृष्ठ १५१३</p>
१४८.	<ul style="list-style-type: none"> ■ दाखिल खारेजी गरिदिनुपर्ने अड्डाको कर्तव्य समेत रहेको अवस्थामा दाखिल खारेज नगराएकै कारणले मात्र कुनै व्यक्तिले राजीनामाबाट लिएको जग्गाबाट हक स्वतः समाप्त हुन्छ भन्न नमिल्ने ।

	<ul style="list-style-type: none"> ■ राजीनामाअनुसार दा.खा ढिलो भएको कारणबाट राजीनामा नै बदर भएको अथवा निष्क्रिय भएको मान्न नमिल्ने । ■ एकपटक कानूनबमोजिम राजीनामा पास गरी हक हस्तान्तरण गरिसकेको जग्गा पुनः नापीमा आफ्नो नाममा गैरकानूनी तवरबाट नापी दर्ता गराएको अवस्थामा त्यस्तो हक नपुग्ने हदको दर्तालाई दूषित दर्ता मान्नुपर्ने हुँदा त्यस्तो कार्यलाई मान्यता दिइनु उपयुक्त नहुनुका साथै दूषित दर्ताबाट प्राप्त गर्नेको हक सिर्जना हुन नसक्ने । ■ कुनै व्यक्तिको हक अधिकार हनन् भई वा अन्यायमा परी अदालतमा उजुरी गर्नुपर्ने भएमा कुन कानूनको हदम्यादको आधारमा उजुरी दायर गर्ने भनी हदम्यादसम्बन्धी व्यवस्थाको छनौट गर्ने अधिकार उजूरकर्तामा निहित रहेको हुन्छ । वादीले फिराद दायर गर्दा आफूलाई उपयुक्त लागेको हदम्यादसम्बन्धी कानूनको छनौट गरी अदालत प्रवेश गरेको कुरामा विवाद उठाउन पाउने हक अन्य व्यक्तिमा हुन नसक्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८७०२, माघ, पृष्ठ १७१२</p>
१४९.	<ul style="list-style-type: none"> ■ नागरिक अधिकार ऐन, २०१२ को दफा १७(२) बमोजिम निषेधाज्ञा जारी हुनका लागि जुन सम्पत्तिसम्बन्धी हकमा आघात पर्ने भनिएको हो सो सम्पत्तिमा निवेदकको पूर्ण हक (Absolute Right) अथवा विवादरहित हक (Undisputed Right) हुनुपर्ने । ■ सम्पत्तिको आफ्नो हक निहित रहेको तथ्यपूर्ण एवं सारभूत प्रमाण देखाउन नसकेको अवस्थामा निषेधाज्ञा जारी हुन नसक्ने हुन्छ । ऐनद्वारा प्रत्याभूत हकमा आघात पर्ने आशंका व्यक्त गर्नेले सर्वप्रथम आफ्नो हकलाई आधारभूत र सारभूत रूपमा (Substantially) स्थापित गर्न सक्नुपर्ने । ■ निषेधाज्ञाको रोहमा कुनै सम्पत्तिमा हक स्वामित्व कायम गर्न वा गराउन नसकिने हुन्छ । अन्यथा भएकोमा बाहेक सर्वे नापीले कुनै जग्गाको चारकिल्ला क्षेत्रफल, स्वामित्व, मोही अवस्थितिलगायतको स्थितिलाई कानूनी तवरबाट निश्चितता प्रदान गर्दछ । त्यसमा चित्त नबुझे कानूनले तोकेको म्याद र प्रक्रियाबमोजिम तोकिएको अधिकारीबाट संशोधन गराउनु पर्ने, दर्ता नभएकोमा दर्ता गराई लिनुपर्ने । ■ आफ्नो नाममा दर्ता सेस्ताको निश्चित र आधारभूत हकको प्रमाण विना अनिश्चित हकलाई स्थापित गर्न निषेधाज्ञा जारी हुन नसक्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८७१२, फागुन, पृष्ठ १८०८</p>
१५०.	<ul style="list-style-type: none"> ■ अदालतको अन्तिम रूपमा फैसलाबाट स्थापित भैसकेको तथ्यलाई फैसला कार्यान्वयनको क्रममा वाधा अड्चन उत्पन्न गराउने प्रयोजनार्थ जिल्ला अदालत नियमावली, २०५२ को नियम ७८ख बनेको देखिदैन । अंश मुद्दा दायर गर्दाका अवस्थामा कायम भएका अंशियारमध्ये कसैको मृत्यु भएमा वा तत्कालीन अंशियारमध्येबाट कुनैको जन्म भएमा मात्र यो नियमावलीअनुरूप अंशियार संख्या थपघटको निर्णय गर्न मिल्ने । ■ मानो छुट्टिएको, भिन्न बसेका व्यक्तिले पछि विवाह गरी ल्याएका श्रीमती र निजबाट जन्मेका छोरा छोरीलाई समेत अंशियार संख्यामा घटवढ गर्ने निर्णय गर्नुपर्ने भन्ने नियमको मनसाय रहेको नदेखिने । ■ साधारण क्षेत्राधिकारको अवलम्बन गर्ने सिलसिलामा भएका त्रुटिलाई सच्याउन कानूनबमोजिमको मार्ग नभएमा वा कानूनले अवरुद्ध गरेमा त्यसलाई असाधारण अधिकारको दुहाई माग्दै कोही यस अदालतमा शरण पर्दछ भने यस अदालतले शरणको मरण गर्दैन । त्यस्ता प्रत्यक्ष त्रुटिपूर्ण कार्य गर्नबाट रोक्न, भइसकेका कार्य बदर गरी हक अधिकारको सुनिश्चितताका लागि उपयुक्त आदेश जारी गर्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८७१३, फागुन, पृष्ठ १८१२</p>
१५१.	<ul style="list-style-type: none"> ■ अस्थायी वतन परिवर्तन भैरहन सक्ने र यसरी अस्थायी ठेगाना परिवर्तन गर्दै बस्दै आएको भन्ने आधारमा मात्र स्थायी ठेगाना पनि परिवर्तन भएको मान्न नमिल्ने । ■ आफूले दायर गरेको मुद्दामा के फैसला भएको छ वा कारवाही के भइरहेको छ भनी सामान्य जानकारी

	<p>राख्ने दायित्व सम्बन्धित मुद्दाको पक्षको समेत हुनेमा सो केही नगरी बसेको अवस्थामा र घर भएको स्थायी बतनमा तामेल भएको म्यादलाई गलत बतनमा तामेल भएको म्याद भनी बदर गर्न माग गरी मिसिलबाट नखुल्ने, नदेखिने ठेगानामा म्याद तामेल गरिपाऊँ भन्ने दावीलाई कानूनसंगत भन्न नमिल्ने ।</p> <p style="text-align: center;">निर्णय नम्बर ८७१५, फागुन, पृष्ठ १८२८</p>
१५२.	<ul style="list-style-type: none"> ■ बैंकको ऋणवापत रोक्का रहेको घर जग्गा लिलाम हुन नसक्ने भनी केही समयको लागि विगो भराउने कारवाही स्थगित रहेको कारणले त्यतिन्जेलसम्म सम्पन्न भए गरेका मूल्याङ्कनलगायतका कामकारवाही स्वतः बदर वा अस्तित्वहीन हुन नसक्ने । ■ पुनः लिलाम कारवाहीले निरन्तरता पाएमा सो सम्बन्धमा पहिले सम्पन्न गरी सकिएको सबै कामकारवाहीहरू पुनः दोहोर्‍याएर गर्नुपर्ने भन्ने जिल्ला अदालत नियमावली वा दण्ड सजायको महल वा अन्य कानूनले निर्देश नगरेको अवस्थामा सम्पन्न भैसकेको कारवाही प्रक्रियालाई अनावश्यक रूपमा पटक-पटक दोहोर्‍याउने र एउटा पक्षको इच्छाअनुसार कारवाही गर्दै जान नमिल्ने । ■ फैसला कार्यान्वयनको सिलसिलामा डाँक लिलामको कार्य प्रचलित कानूनबमोजिम गरिएकोले आफ्नो कानूनी दायित्व पूरा नगरेको अवस्थामा कुनै पनि कानूनी वा संवैधानिक हकाधिकारमाथि आघात भएको देखिन नआउने । <p style="text-align: center;">निर्णय नम्बर ८७१९, फागुन, पृष्ठ १८७१</p>
१५३.	<ul style="list-style-type: none"> ■ न्यायिक अर्धन्यायिक निकायबाट भएको निर्णयमा खास गरी प्राकृतिक न्यायका सिद्धान्तको उल्लंघन (Breach of Principles of Natural Justice), अधिकारक्षेत्र नाघेको (Excess of Powers), कार्यविधिको त्रुटि (Errors of Procedure), कानूनको त्रुटि (Errors of Law), पदिय दायित्व पूरा नगरेको (Failure to Perform a Duty), वद्विनियत राखेको वा अधिकारको दुरुपयोग गरेको (Badfaith or Abuse of Power) मध्ये सबै वा ती मध्ये कुनै एक विद्यमान रहेको पाइएमा त्यस्तो निर्णय स्वच्छ रूपमा भएको मान्न नमिल्ने । ■ सुनुवाइको मौकाभित्र विवादका पक्षले आफू विरुद्ध भैरहेको न्यायिक कारवाहीको बारेमा यथासक्य छिटो र स्पष्ट रूपमा सूचना (Notice) पाउने, आफ्नो कुराहरू राख्ने र भन्ने उचित र पर्याप्त अवसर पाउने, आफ्नो तर्फबाट कानून व्यवसायीमार्फत् प्रतिवाद गर्ने अवसरको सुनिश्चितता तथा आधार र कारणसहितको निर्णय जस्ता विषयवस्तुहरूमा हरेक न्यायकर्ताले न्याय निरोपण गर्दा हेक्का राख्नु पर्ने । ■ कुनै पनि व्यक्तिको कानून प्रदत्त हक अधिकारमा आघात पुग्ने प्रबल आशंकाको विद्यमानता रहेको अवस्थामा त्यसलाई रोक्न निषेधाज्ञाको आदेश जारी गरी व्यक्तिको त्यस्तो कानून प्रदत्त हक अधिकारउपर आघात पुग्न नदिनु निषेधाज्ञाको मूल उद्देश्य हो । त्यस्तै कुनै सार्वजनिक निकाय वा पदाधिकारीले कानूनबमोजिम आफूलाई तोकिएको दायित्व र जिम्मेवारी पूरा नगरेको कारणबाट कसैको कानून प्रदत्त हक अधिकारमा आघात पुगेको अवस्थामा त्यस्तो सार्वजनिक निकाय वा पदाधिकारीलाई कानूनबमोजिमको दायित्व पूरा गर्न लगाई व्यक्तिको त्यस्तो कानून प्रदत्त हक अधिकारको प्रचलन गराउन परमादेशको आदेश जारी हुने । <p style="text-align: center;">निर्णय नम्बर ८७२७, चैत, पृष्ठ १९७४</p>
१५४.	<ul style="list-style-type: none"> ■ घरसारमा करारनामाको कागज गरी अदालतबाट प्रमाणित अधिकृत वारेसनामाद्वारा प्राप्त अधिकारलाई नियन्त्रित वा संकुचित गर्नुभन्दा अधिकृत वारेसनामा बदर गराउन सक्ने अधिकार हुँदाहुँदै कानूनबमोजिम सो नगरी करारनामाको कागज खडा गरी अधिकृत वारेसनामालाई निस्तेज गर्नु एवं सो करारनामाको आधारमा मात्र फिराद दावी गर्नु कानूनसम्मत नहुने । ■ करारनामाको कागजले अधिकृत वारेसनामाको कागजलाई नियन्त्रण, संकुचन र निस्तेज गराउन सक्ने कुनै कानूनी प्रावधान नरहे नभएको अवस्थामा कानूनको परिधिभित्र रही अधिकृत वारेसनामाबाट प्राप्त अधिकारअन्तर्गत जग्गा विक्री गरेका कामकारवाहीलाई अन्यथा भन्न नमिल्ने । ■ अरु व्यक्तिबाट करारको दायित्वको परिपालनाको अपेक्षा गर्नेले सर्वप्रथम आफूले सो करारबाट सिर्जित

	<p>दायित्व पूरा गर्नुपर्ने भएकाले जग्गा फिर्ता समेतको माग दावी लिई फिराद दायर गर्दा आफूले बुझी लिएको रकम फिर्ता वा धरौट राख्नु पर्ने ।</p> <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८७३०, टैत, पृष्ठ १९१८</p>
<p>१५५.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ अदालतको अन्तिम फैसला हरहालतमा कार्यान्वित हुनुपर्दछ भन्ने कुरामा विवाद उठाउनु मनसिब हुँदैन । अदालतले गर्ने अन्तिम फैसला कार्यान्वयन नहुने हो भने फैसला गर्नुको कुनै तुक हुँदैन र कानूनद्वारा संरक्षित अधिकारको दुहाई दिँदै अदालत प्रवेश गर्नुको कुनै अर्थ हुँदैन । कार्यान्वयन नहुने फैसलाले न्यायको आभाष दिन नसक्ने । ■ फिराद गर्दा “तर्फ” को माग गरिएन भने पनि फैसला कार्यान्वयनको क्रममा कूल जग्गामध्ये कुन ठाउँबाट कसरी कित्ताकाट गरिदिने हो, त्यो यकीन गर्न सकिन्छ । यसरी यकीन गरिएको कुरालाई फैसलामा हुँदै नभएको फिरादमा दावी नै नभएको कुरामा प्रवेश गरेको मान्न नमिल्ने । ■ म्याद सूचना पाएर अनुपस्थित नहुनुको परिमाण फैसलाको प्रतिकूल कार्यान्वयन गरेपनि हुन्छ भनेर समर्पण गरेको अर्थमा ग्रहण गर्न नमिल्ने । ■ अदालतबाट भएको फैसला कार्यान्वयनमा हार्ने पक्षको वा जित्ने पक्षको असहमति वा सहमति कानूनले आवश्यक मानेको छैन । केवल फैसलाको प्रतिकूल सो कार्यान्वयन नहोस् भन्ने अभिप्रायले हार्ने तथा जित्ने दुवै पक्षलाई सूचना दिइने मात्र हो । फैसलाविपरीत कार्यान्वयन भए त्यसलाई चुनौती दिने कानूनी उपायको अवलम्बन गर्न पक्षहरू सक्षम हुन्छन् । उपचारका विविध उपाय भएको अवस्थामा आफूले उचित सम्झेको उपचार विधि छनौट गर्ने अधिकार सम्बन्धित पक्षलाई हुने । ■ सबूद प्रमाण तथा फैसलाको आसय तथा ठहर प्रतिकूल हुन गएको कार्यान्वयनले स्वतः कानूनी मान्यता पाउन नसक्ने । ■ कानून र न्यायले आफ्नो स्वरूप स्वयं निर्धारण गरिरहेका हुन्छन् । त्यसैले फैसलाको कार्यान्वयन सो अनुकूल हुनुपर्छ भन्ने कानूनी मान्यतालाई कुनै पक्षको आचरणकै कारणबाट तिलाञ्जली दिएको अर्थ लगाउन नमिल्ने । ■ फैसलाको प्रतिकूल हुने कार्यान्वयन प्रक्रियाको त्रुटि सच्चाउने कानूनी उपचारका मार्ग सम्बन्धित पक्षले नै रोज्ने कुरा हो । फैसला कार्यान्वयन गर्न अनावश्यक बखेडा भिक्किएको अवस्थामा अदालतले त्यस्ता पक्षलाई कहिल्यै मद्दत गर्न नहुने । ■ फैसला कार्यान्वयन गरी काम सम्पन्न भएको मानिएको स्थितिमा फैसला प्रतिकूल गम्भीर त्रुटि गर्दै कार्यान्वयन भएको कुरा औल्याएर प्रचलित कानूनबमोजिम नै कुनै पक्ष अदालत प्रवेश गर्न चाहन्छ भने त्यसलाई ढोका थुन्नु न्यायको मान्यता होइन । सबूद प्रमाण समेतका वस्तुस्थितिले कार्यान्वयन भइसकेको फैसलाका हकमा समेत सो फैसला र त्यसको कार्यान्वयनमा तालमेल छ छैन । त्यसले कसैको अधिकारमा गम्भीरतम् रूपमा प्रतिकूल असर पारे नपारेको हेर्न नै मिल्दैन भन्नु न्यायोचित नहुने । ■ कुनै पक्षलाई पूरै बाटोसँग जोडिएको जग्गा दिनु र अर्को पक्षलाई पिछवारको जग्गा दिने कार्य न्यायसंगत हुँदैन । दिने दिलाउने कार्यमा नरमगरम मिल्नु पर्दछ भन्ने साश्वत न्यायिक मान्यता हो । कुनै पनि सम्पत्ति विभाजित गर्दा त्यसको मूल्य र महत्वअनुसार समान विभाजन गरिदैन भने न्यायोचित हुन नसक्ने । ■ फिरादमा नै लिखतको तर्फ खोली दावी भएको र त्यसमा प्रतिवाद भई मुख नमिलेको स्थितिमा सबूद प्रमाण बुझी नरमगरम मिलाई फैसलामा बोल्नु पर्ने हुन्छ । तर, फिरादमा तर्फ खोली माग भएन भन्दैमा नरमगरम मिलाउन पर्दैन भन्ने रूपमा ग्रहण गर्न नमिल्ने । ■ नरमगरम हेर्ने भनेको मूल्य र भोगको सुविधा समेत हेर्ने भएकाले बाटोमा जोडिएको सवै भू-भाग चार खण्डको एक खण्ड पाउने पक्षलाई मात्र दिलाउनु न्यायोचित हुन नसक्ने । ■ मुद्दाको अन्त्य नभएको स्थितिलाई मुद्दा चल्दा चल्दैको अवस्था मान्नु पर्ने हुन्छ । मुद्दा चल्दाचल्दैको सिर्जना गरिएका प्रमाणलाई प्रमाण मान्न नमिल्ने ।

	<ul style="list-style-type: none"> मुद्दाको अन्त्य नभई गरिने सम्पत्तिको स्वरूप परिवर्तन र निर्माण प्रभाव पार्न सक्तैन । कसैले मुद्दा चल्दाचल्दै त्यस्ता कार्य गर्दछ, भने त्यसको परिणाम निजले नै भोग्नुपर्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८७३८, टैत, पृष्ठ २०८३</p>
१५६.	<ul style="list-style-type: none"> फैसला कार्यान्वयन हुनुपर्ने माग गरे तापनि जिल्ला अदालतलाई मोहीसम्बन्धी शुरु मुद्दा हेर्ने अधिकारक्षेत्र नभएकोमा अधिकारक्षेत्र ग्रहण गरी गरिएको फैसलाको स्थिति कानूनतः शून्य (Void) भएकोले उक्त फैसलाको कार्यान्वयन नहुने । विवादका जग्गाको आफू मोही भएको र त्यसको प्रमाण गुठीका महन्तले विभिन्न सालको वाली बुझी भरपाई गरी दिएको भनी उल्लेख गरे तापनि रिट क्षेत्रबाट प्रमाणको मूल्याङ्कन एवं परीक्षण नगरी केवल सम्बन्धित निकायको कार्यको संवैधानिक एवं कानूनी परीक्षणमात्र हुने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८७३९, टैत, पृष्ठ २०९१</p>
<h2>९. कार्यविधि कानून : फौजदारी</h2>	
१५७.	<ul style="list-style-type: none"> अदालतले तोकेको तारिखमा उपस्थित हुन नसकेको सन्तोषप्रद कारणसहितको निवेदन परेको नदेखिएको अवस्थामा मुलुकी ऐन, अदालती बन्दोबस्तको १२४ नं. को व्यवस्था आकर्षित हुने नै देखियो । उक्त कानूनी व्यवस्थाले धरौटी जफत गर्ने सम्बन्धमा तजविजी अधिकार दिएको नदेखिँदा उक्त कानूनी व्यवस्था बाध्यात्मक (Mandatory) रूपमा पालना गर्नुपर्ने । राखेको धरौटी रकम पूरै जफत गर्नु नपर्ने कुनै मनासिव आधार र कारण उल्लेख नगरेको अवस्थामा मुद्दा पुर्पक्षको सिलसिलामा धरौट राखी अदालतले तोकेको तारिख गुजारी न्यायिक प्रक्रियालाई बेवास्ता र असहयोग गरी बसेको अवस्थामा निजले राखेको धरौटी रकम पूरै जफत गर्नुपर्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५४७, वैशाख, पृष्ठ १६१</p>
१५८.	<ul style="list-style-type: none"> अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगले कुनै अधिकारीबाट अधिकारक्षेत्रविहीन कार्य भएमा त्यसलाई सच्याउने आदेश दिन सक्छ । तर आयोगलाई सुपरिवेक्षकीय (Supervisory) अधिकार दिएको मान्न नमिल्ने । राज्यका हरेक अङ्ग तथा पदाधिकारीहरूका कामकारवाही क्रियाकलाप कानूनसम्मत हुनुपर्दछ । कोही पनि कानूनभन्दा बाहिर जान सक्दैन । जतिसुकै राम्रो परिणाम आउने काम गरे पनि यदि त्यो काम गर्ने अधिकार छैन अर्थात् नभएको अधिकार प्रयोग भएको छ भने त्यसले वैधता प्राप्त गर्न नसक्ने । तोकिएको अधिकारभन्दा बढी अधिकार कसैले पनि प्रयोग गर्न सक्तैन । प्रस्तावित आकाशे पुल निर्माण संभौतामा भ्रष्टाचार भएको भन्ने नदेखिएको र अधिकार दुरुपयोग भएको भन्ने पनि नदेखिएको अवस्थामा आकाशे पुलको Design को सम्बन्धमा अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगले राय दिने वा Design बदल लगाउन आदेश गर्न सक्दैन । त्यस्तो आदेश अधिकारक्षेत्रविहीन हुन्छ । क्षेत्राधिकारको अभावमा भएको कुनै पनि कार्यले मान्यता प्राप्त गर्न नसक्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५५८, जेठ, पृष्ठ २६२</p>
१५९.	<ul style="list-style-type: none"> अपराधको सूचना दर्ता गर्ने कुरा समाजमा रहेको चेतनाको स्तर, आर्थिक, सामाजिक, र साँस्कृतिक भेदभावबाट ग्रसित अवस्था, भौगोलिक स्थिति, परिवारको इज्जत र प्रतिष्ठा, सामाजिक दृष्टिकोण, पृष्ठभूमि, कुसंस्कार, द्विविधाजनक मनोविज्ञान र अपराधको प्रकृति जस्ता विभिन्न कारक तत्वहरूले निर्धारण गर्ने कुरालाई पनि सहजरूपमा मनन गर्नुपर्ने । सामाजिक परिवेश, पारिवारिक अवस्था, पीडितको चेतनास्तर, भौगोलिक विकटता, डरत्रास, द्विविधाजनक मनोविज्ञान जस्ता कारण छेकवार हुन सक्ने सम्भाव्यतालाई मनन गरी घटना घटेको ३५

	<p>दिनभित्र नालेस दिनसक्ने प्रावधान गर्नुको पछाडि उपरोक्त अवस्था समेतको मनन् गरी व्यवस्थित गरिएको हुनुपर्दछ। उल्लिखित विभिन्न कारक तत्वहरूले जाहेरी दिन केही दिन वा समय ढिलो हुन सक्ने कुरालाई नजरअन्दाज गर्न कदापि नमिल्ने।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ जवरजस्ती करणीको वारदात घटेको विषयमा जाहेरी दिन ३५ दिनको समय दिने गरी भएको कानूनी व्यवस्थाले विविध कारण हुन सक्ने यथार्थतालाई आत्मसात गरेको पाइन्छ। यस कारण मौकामा तत्काल जाहेरी नदिनुलाई मात्र आधार मानी अपराधबाट उन्मुक्ति दिनु पर्दछ भनी सोचन कानूनसँगत नहुने। ■ अधि प्रष्ट नभएका कुरालाई प्रष्ट पार्ने प्रयोजनका लागि मात्र उपयोग गर्न सकिने ततिम्बा बकपत्रलाई मौकामा दिएको जाहेरी व्यहोरा समर्थन गरी गरेको बकपत्रको कथन पूर्णरूपले प्रतिस्थापन हुने गरी नयाँ कथन स्थापित गर्ने गरेको कार्यलाई कानूनी मान्यता प्रदान गर्न सकिने अवस्था नआउने। ■ प्रचलित कानूनी व्यवस्थाले निर्देश गरेको कार्यविधिगत प्रक्रिया अवलम्बन नगरी गराइएको एवं अधि स्पष्ट भइसकेको तथ्यभन्दा विपरीत हुने गरी गराएको ततिम्बा बकपत्रले कानूनी मान्यता पाउने आधार नदेखिने। ■ अदालतले अधि स्पष्ट नभएको अवस्थामा नबुझी नहुने भएमा, अधि स्पष्ट नभएका कुरामा मात्र बुझ्न ततिम्बा बयान गराउन सक्ने प्रमाण ऐनको स्पष्ट व्यवस्थालाई आत्मगत रूपमा लिई जहिलेसुकै र स्थापित भइसकेको सम्पूर्ण तथ्यको विपरीत हुने गरी साक्षी बुझ्ने कार्य कानूनसंगत मान्न नमिल्ने। ■ जवरजस्ती करणी मुद्दामा पीडितको भनाई नै सर्वाधिक महत्वको रहन जाने कुरामा विमति हुन नसक्ने। ■ पहिले घटेको वारदातका सम्बन्धमा अनुसन्धान तहकीकात भई अदालतमा मुद्दा दर्ता भएपश्चात्को मिति राखी विवाह दर्ता प्रमाण पत्र बनाई पेश गरेको कार्यलाई प्रमाणमा ग्रहण गरी कसूरबाट उन्मुक्ति दिन नसकिने। ■ बलात्कारपछि भएको विवाहका आधारमा अपराधबाट अपराधीलाई उन्मुक्ति दिने हो भने निश्चित रूपमा दण्डहीनताले प्रधानता पाई समाजमा राज्यप्रति नकारात्मक प्रभाव पर्ने। ■ वैवाहिक सम्बन्ध स्थापित भएकै कारणले मात्र आपराधिक दायित्वबाट प्रतिवादीले उन्मुक्ति पाउने भनी निष्कर्षमा पुग्नु प्रचलित न्यायिक मूल्य मान्यता र कानूनप्रतिकूल हुने। ■ लोग्ने स्वास्नीबीच पनि जवरजस्ती करणी भएमा अपराध हुने व्यवस्थालाई स्वीकार गरिसकेको अवस्थामा जवरजस्ती करणी भएपश्चात् विवाह गरी प्रतिवादी र जाहेरवालीबीच लोग्ने स्वास्नीको सम्बन्ध (Marriage after Rape) स्थापित हुँदा जवरजस्ती करणीको अपराधबाट प्रतिवादीले उन्मुक्ति पाउने भनी निष्कर्षमा पुग्नु कानूनसंगत नहुने। <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५६४, जेठ, पृष्ठ ३१६</p>
१६०.	<ul style="list-style-type: none"> ■ विदेश गएको मानिससँग नियमित टेलिफोन सम्पर्क हुन सक्ने अवस्थामा फर्की आउने मिति थाहा हुने र विदेशको ठेगाना समेत थाहा हुने हुँदा यस्तो अवस्थामा अ.वं. ८३(१) नं आकर्षण हुन नसक्ने। ■ विदेश गएको व्यक्तिलाई उमेर, सुस्तमनस्थिति र बहुलाएको व्यक्ति सरह राखे पनि खण्ड (च) मा पर्ने व्यक्तिको तर्फबाट जसलाई विवादको तथ्य नै थाहा हुँदैन, उसले दिएको प्रतिउत्तर र त्यस्तो व्यक्तिले दिएको प्रमाणको आधारमा इन्साफ गर्दा अदालत बहुते होशियार हुनपर्ने। ■ कुनै जातकको पितृत्वको विवादमा आमाको भनाइले महत्वपूर्ण स्थान रहन्छ। अन्य कुरासँग बाभ्रिदैन र परिस्थितिजन्य कुराहरूले समर्थन गर्दछ भने आमाको भनाइलाई नाताको विवादमा महत्वपूर्ण प्रमाणको रूपमा ग्रहण गर्नुपर्ने। ■ Intimate Sample कारणीबाट नै निकालिएको भन्नेमा विवाद नभई निर्विवाद रूपले कारणीबाट नै निकालिएको अवस्थामा प्रमाणमा लिनुपर्ने।

	<ul style="list-style-type: none"> Paternity सम्बन्धी विवाद, अपराध अनुसन्धान आदिमा DNA महत्वपूर्ण हुन्छ। तर, DNA Report प्रमाणमा लिन प्रयोगशाला (Laboratory) कोठाभित्र Sample निकाल्न कारणी र सम्बन्धित विशेषज्ञ मात्र प्रवेश गर्नुपर्ने। <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५७८, असार, पृष्ठ ४५४</p>
१६१.	<ul style="list-style-type: none"> अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगले सजाय किटान नगरी कारवाहीको निर्देशनसम्म गर्न पाउने र अख्तियारवालाले व्यक्तिलाई उसको क्रियाको आधारमा कुन सजाय प्रस्ताव गर्न उपयुक्त हुन्छ सो सजाय प्रस्ताव गरी स्पष्टीकरण सोध्ने र सजाय गर्न पाउने गरी अधिकारको विभाजन गरेको हो भनी अर्थ गर्नु कानूनी र न्यायिक हुन आउने। अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगले, आफू समक्ष आएको उजूरीमा छानबीन अनुसन्धान तहकीकात गरी सार्वजनिक पदमा आसिन व्यक्तिले अनुचित कार्य गरी अख्तियारको दुरुपयोग गरेको देखेमा विभागीय सजाय गर्न निर्देशन दिने र भ्रष्टाचार भएको देखिएमा भ्रष्टाचारमा मुद्दा चलाउने निर्णय गरी मुद्दा दर्ता गर्नु पर्दछ। आयोग वस्तुतः यिनै प्रयोजनका लागि स्थापित संवैधानिक निकाय हो। नेपालले प्रतिद्वन्दात्मक कानूनी पद्धति (Adversarial Legal System) अवलम्बन गरेको छ। यो पद्धति अवलम्बन गरेको मुलुकमा अभियोजन र अनुसन्धान गर्ने निकाय वा पक्षले मुद्दाको निर्णय गर्न नसक्ने। आयोगले सजाय किटान गरी निर्देशन दिने र अख्तियारवाला त्यसको प्रक्रिया पुऱ्याई कार्यान्वयन गर्नेसम्मको काम गर्ने निकाय मान्ने हो भने अनुसन्धानकर्ता नै निर्णयकर्ताको रूपमा उभिने र वास्तविक रूपमा विभागीय कारवाही गर्ने पदाधिकारी निर्णय कार्यान्वयनकर्ताको रूपमा सीमित रहन पुग्ने। अनुसन्धान तहकीकात र अभियोजन गर्ने निकाय नै निर्णयकर्ता हुन सिद्धान्ततः नमिल्ने भएको कारण कुनै व्यक्तिउपर उजूर परेमा सो व्यक्तिले के कस्तो काम गरी अख्तियारको दुरुपयोग गरेको हो, छानबीन अनुसन्धान गरी, अख्तियारको दुरुपयोग गरेको देखिएमा त्यसलाई पुष्टि गर्ने आधार र कारण खोली विभागीय कारवाही गर्न निर्देशन दिनसम्म पाउने हुँदा अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगले नै सजायसम्बन्धी कानूनको दफा र सजाय किटान गरी सजाय गर्न निर्देशन गर्न पाउँछ भन्न नमिल्ने। <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५९२, साउन, पृष्ठ ६०९</p>
१६२.	<ul style="list-style-type: none"> कुनै व्यक्तिको सर्वस्व गर्दा निजको आफ्नो अंश भागमा पर्ने सम्पत्ति मात्रै सर्वश्व गर्नुपर्ने हुन्छ। अन्य अशियाराहरूको सम्पत्ति सर्वश्व गर्न मिल्दैन। सर्वश्व गर्नु भनेको फौजदारी दण्डको एक प्रकृति भएकाले फौजदारी दण्ड जसले अपराध गरेको हो निजलाई मात्र सजाय गर्नुपर्छ भन्ने सिद्धान्तमा आधारित रहेको पाइन्छ। फौजदारी मुद्दाअन्तर्गतको दण्डात्मक दायित्व आफ्नो हकवाला वा अशियाराहरूमा बाडिने नभई जसले अपराध गरेको हो उसैले मात्र व्यहोर्नु पर्ने। अपराध घटेको जाहेरी पर्नु अघि नै लेखिएका वा गरिएका भोगबन्धक र दृष्टिवन्धकका तमसुकबमोजिम साहुको थैली पर सार्नुपर्ने हुन्छ। त्यस्तो कागज बाहेक अन्य सामान्य प्रकारका कागजका आधारमा गरिएको कारोवारअनुसारको रकम भने पर सार्नु पर्ने बाध्यता कानूनले तोकेको नपाइने। फौजदारी कसूरको सजायस्वरूप सर्वश्व गर्नु एक स्थिति हो भने दुनियाको तिर्नु बुझाउनु पर्ने विगोबापत जायजात गर्नु फरक अवस्था हो। दुनियाको विगो तिर्नु पर्ने कर्तव्य वा दायित्व फौजदारी दायित्व नभई देवानी दायित्व अन्तर्गतको मानिन्छ। देवानी दायित्व आफूले मात्र नभई त्यस्तो व्यक्तिको हकवाला एवं अंश खाने अशियारहरूले समेत बहन गर्नुपर्ने। अदालतहरूबाट भएका फैसलाहरूको कार्यान्वयनलाई चुनौती दिने हिसावले परेका अनेक रिटहरू दर्ता गर्दै जाने र त्यस्तो रिटहरूमा फैसलाको मर्म र भावनाविपरीत हुने गरी आदेश गर्दै जाने स्थिति रहने हो भने त्यसले न्यायिक अराजकताको स्थिति पैदा हुने। भोगबन्धकी र दृष्टिवन्धकी लिखतमा पनि कुनै न कुनै हदसम्म शर्तहरूको उल्लेख हुने गर्दछ।

	<p>भोगबन्धकी र दृष्टिबन्धकीको लिखत भएकोमा सो दायित्व व्यहोर्न पर्ने तर त्यस्तै देवानी दायित्व कवुल गरेको अन्य लिखतको दायित्व व्यहोर्न नपर्ने भन्नु न्याय र विवेक एवं कानूनसंगत नहुने ।</p> <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६१८, मदी, पृष्ठ ८३४</p>
१६३.	<ul style="list-style-type: none"> ■ मुद्दा दर्ता गर्ने नगर्ने सम्बन्धमा स्वीकृति लिने कार्यविधि नतोकेको अवस्थामा त्यस्तो कार्यविधि जिल्ला सरकारी वकीलबाट नै निर्धारण र कार्यान्वयन हुने मान्नुपर्ने । ■ मुद्दा दायर गर्न स्वीकृति दिने अधिकारी र मुद्दा चलाउन निर्णय गर्ने अधिकारी एकै व्यक्ति वा कार्यालयलाई तोकिएको अवस्थामा तथा दुबै कार्यको परिणाम एकै हुने देखिएकाले आफैले आफैसँग स्वीकृति लिनु पर्छ भन्न नमिल्ने । ■ मुद्दा चलाउने निर्णय गर्दाको निर्णयमा मुद्दा दायर गर्ने स्वीकृति अप्रत्यक्ष रूपमा निहीत (Indirectly Implied) रहेकाले मुद्दा दायर गर्न स्वीकृति दिने अधिकारी र मुद्दा चलाउन निर्णय गर्ने अधिकारी एकै व्यक्ति रहेको र मुद्दा चलाउन स्वीकृति दिने अधिकारीबाट नै मुद्दा दायर भएको अवस्थामा कालो बजार तथा अन्य केही सामाजिक अपराध तथा सजाय ऐन, २०३२ को दफा १४(१) बमोजिम स्वीकृति नलिएको आधारमा मात्र अभियोग खारेज गर्न नमिल्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६२६, मदी, पृष्ठ ८८५</p>
१६४.	<ul style="list-style-type: none"> ■ साधारण क्षेत्राधिकार र असाधारण क्षेत्राधिकार समानान्तर क्षेत्राधिकार पनि होइनन् र असाधारण क्षेत्राधिकारले साधारण क्षेत्राधिकारलाई अनादर गर्ने, सीमित तुल्याउने, नियन्त्रण गर्ने, प्रतिस्थापन गर्ने वा कुनै किसिमबाट निस्तेज तुल्याउने समेत असाधारण क्षेत्राधिकारको मकसद हुन नसक्ने । ■ नियमित वा सामान्य क्षेत्राधिकारको विकल्प असाधारण क्षेत्राधिकार होइन । असाधारण क्षेत्राधिकार सामान्य क्षेत्राधिकारको पुनरावेदकीय क्षेत्राधिकार पनि होइन । यसरी असाधारण क्षेत्राधिकारलाई साधारण क्षेत्राधिकारको पुनरावेदकीय क्षेत्राधिकारको रूपमा लिने हो भने साधारण क्षेत्राधिकार र असाधारण क्षेत्राधिकारबीचको अन्तर नै मेटिन पुग्दछ र साधारण क्षेत्राधिकारको औचित्य नै समाप्त हुन जाने । ■ बन्दीप्रत्यक्षीकरणको रिटबाट विवादको तथ्यभित्र प्रवेश गरी थुनाको औचित्यको खोजी गर्ने कार्य गरिंदैन । बन्दीलाई थुनामा राखिएको कार्यको वैधतासम्म परीक्षण गरी गैरकानूनी तवरबाट थुनामा राखिएको देखिएमा बन्दीलाई त्यस्तो थुनाबाट मुक्त गर्न बन्दीप्रत्यक्षीकरणको आदेश जारी हुने । ■ आफूउपर लगाइएको अभियोग र आफूसँग धरौटो माग गरिएको अ.व. ११८ नं. को कानूनी व्यवस्था असंवैधानिक छ भनी चुनौती दिन नसकेको अवस्थामा उक्त कानूनबमोजिम धरौटो माग गरेको र माग गरेको धरौटी दिन नसकेको कारणबाट थुनामा राखी मुद्दाको पुर्पक्ष गर्ने गरी मातहत अदालतबाट भएको आदेश असंवैधानिक तथा गैरकानूनी रहेको भन्ने देखिन नआउने । ■ मातहत दुई तह अदालतबाट सामान्य कानूनी व्यवस्थाअन्तर्गत निरोपण भई टुंगो लागिस्केको विषयवस्तुमा यस अदालतले रिट क्षेत्राधिकारबाट पुनरावेदन सुनेसरह गरी हस्तक्षेप गर्दै जाने हो भने विवादको कहिल्यै पनि अन्त्य हुन नसक्ने र अदालतको साधारण क्षेत्राधिकारसम्बन्धी संवैधानिक तथा कानूनी व्यवस्थासमेत अर्थहीन हुन जाने हुन्छ । तसर्थ क्षेत्राधिकारसम्पन्न अदालतबाट सामान्य कानूनी व्यवस्थाअन्तर्गत निवेदकसँग माग भएको धरौटीको रकम कानूनसम्मत् रहेको भनी पुनरावेदन अदालतबाट समेत सदर भई धरौटीको अङ्गसम्बन्धी विवाद निरोपण भइसकेको देखिएको अवस्थामा यस अदालतले विवादको तथ्यभित्र प्रवेश गरी धरौटीको अङ्ग पुनरावलोकन गर्न नमिल्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६६५, मंसिर, पृष्ठ १२१८</p>
१६५.	<ul style="list-style-type: none"> ■ घटना वारदातको सत्यता अनुसन्धान प्रक्रियाबाटै स्थापित हुने हुँदा वारदातको वास्तविकतालाई अनुसन्धानको चरणबाट अलग गर्न नसकिने । ■ कसैउपर कुनै कसूरको आरोप लगाई पक्राउ गरी हिरासतमा राख्नु र निजहरूको बयान लेख्नुले अनुसन्धान भरपर्दो र विश्वासिलो हुन सक्दैन । आरोप लगाएपछि सोको सत्यताको परीक्षण

	<p>अनुसन्धानको क्रममा हुनु जरुरी हुन्छ। आरोप वास्तविक भए नभएतर्फ मौका अनुसन्धानकै चरणमा विचार गरिनु पर्ने।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ सरकारी मुद्दा सम्बन्धी ऐन, २०४९ को दफा ६(१) बमोजिम कुनै अपराधको तहकीकात शुरु गर्नुभन्दा पहिले तहकीकात गर्ने प्रहरी कर्मचारीले तहकीकात गर्ने कुराहरू खुलाई सम्बन्धित सरकारी वकील कार्यालयमा अपराधसम्बन्धी प्रारम्भिक प्रतिवेदन पठाउनु पर्ने र उपदफा (२) बमोजिम त्यस्तो प्रारम्भिक प्रतिवेदन प्राप्त भएपछि सरकारी वकीलले तहकीकातको सम्बन्धमा तहकीकात गर्ने प्रहरी कर्मचारीलाई आवश्यक निर्देशन दिनसक्ने। ■ कानूनी व्यवस्थामा बाध्यात्मक रूपमा कर्तव्य नतोकेको अवस्था भए पनि जिम्मेवार पदाधिकारीले उक्त कानूनी प्रावधानलाई निष्क्रियताको रूपमा लिन मिल्ने हुँदैन। सरकारी वकीलले अनुसन्धानलाई बलियो, भरपर्दो र विश्वासिलो बनाउन सम्बन्धित प्रहरी कर्मचारीलाई आवश्यक निर्देशन दिनसक्ने अधिकार कानूनले दिएको कुरालाई विर्सन नहुने। ■ अदालतमा साक्षी उपस्थित गराउन अदालतले आदेश दिएपछि जुन प्रयोजनको लागि साक्षी भिकाइएको हो, सो प्रयोजन पूरा नहुन्जेलसम्म सम्बन्धित पक्षले अदालतले तोकेको दिनमा साक्षी उपस्थित गराउनु पर्ने हुन्छ। अदालतले पुनः पत्राचार गरिरहनु नपर्ने। ■ एकपटक साक्षी अदालतमा दाखिला गराउँदैमा साक्षीको वकपत्र नभएसम्म साक्षी उपस्थित गराउने दायित्व समाप्त भएको सम्झन नमिल्ने। <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६६८, मंसिर, पृष्ठ १३७६</p>
१६६.	<ul style="list-style-type: none"> ■ पुनरावेदकीय अधिकार भनेको कानूनी अधिकार हो, जुन कानूनद्वारा व्यवस्थित गरिएको हुन्छ। यो अन्तर्निहीत अधिकारका रूपमा प्रयोग गर्न मिल्ने हुँदैन। कानूनले पुनरावेदन लाग्ने भनी व्यवस्था नगरेको अवस्थामा पुनरावेदन गर्ने अधिकार रहन्छ भनी अरु कुरामा पुनरावेदकीय अधिकार भएको अदालत वा निकायले अनुमान गर्न नमिल्ने। ■ कानूनमा पुनरावेदन लाग्छ भनी उल्लेख भएको विषयमा पुनरावेदन सुन्ने निकाय कुन हुने भन्ने पनि सोही कानूनमा तोकिएको हुन्छ। सोही आधारमा साधिकार निकायमा पुनरावेदन गर्ने अधिकार सम्बन्धित पक्षमा रहन्छ। विधिकर्ताले नै पुनरावेदनको आवश्यकता नदेखेको विषयमा न्यायिक व्याख्याद्वारा पुनरावेदन लाग्ने भनी अधिकारक्षेत्र विस्तारित गर्न नमिल्ने। ■ कानूनले प्रदान गरेको अधिकारअन्तर्गत पक्षको पुनरावेदन परेको अवस्थामा पुनरावेदकीय अधिकारक्षेत्रको प्रयोग गरेमा मात्र त्यस्तो निर्णयले आफ्नो क्षेत्राधिकारको वैधता प्राप्त गर्न सक्दछ। अन्यथा अधिकारक्षेत्रात्मक त्रुटि भई भएको निर्णय कायम रहन नसक्ने भई बदर हुने। ■ विशेष ऐनले गरेको पुनरावेदनसम्बन्धी अधिकार विशेष पुनरावेदकीय अधिकार हो। सामान्य पुनरावेदकीय अधिकार असीमित हुन्छ भने विशेष पुनरावेदकीय अधिकार सीमित हुन्छ। विशेष ऐनले जति कुरामा पुनरावेदन सुन्ने अधिकार प्रदान गर्दछ, त्यति कुरामा मात्र पुनरावेदकीय अधिकारक्षेत्र ग्रहण गर्न सकिने। <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६७८, पुस, पृष्ठ १४५०</p>
१६७.	<ul style="list-style-type: none"> ■ अदालतलाई विश्वास लाग्ने कुनै पनि सुरक्षण अदालतमा दाखिल गरेको अवस्थामा मात्र वारेसद्वारा पुर्पक्ष गराई पाउने अधिकार मुद्दाको पक्ष रहेको विदेशी नागरिकलाई प्राप्त हुने हुँदा अदालती बन्दोबस्तको ६६ नं. अनुसारको सुविधा वा अधिकार कानून व्यवसायीलाई प्राप्त हुने अधिकार नभई मुद्दाको पक्ष रहेको विदेशी नागरिकलाई प्राप्त हुने हकभित्र पर्ने। ■ अदालतले पक्षलाई प्रष्टसँग वारेस राख्न अनुमति नदिएको मुद्दामा पक्ष स्वयं उपस्थित नभई निजको अनुपस्थितिमा निजको प्रतिनिधित्वको लागि उपस्थित भएको कानून व्यवसायीबाट मुद्दाको पक्ष स्वयंले बुझाउनु पर्ने विगो, दण्ड, जरीवानालगायतका रकमहरू असूल गर्न नसकिने कानूनी अवस्थामा कानून

	<p>व्यवसायी परिषद् ऐन, २०५० को दफा २२(१) अनुसार आफ्नो पक्षको तर्फबाट मुद्दा हेर्ने अड्डा अदालतसमक्ष उपस्थित हुन पाउने कानून व्यवसायीको अधिकारको दायरा र प्रकृतिको बारेमा विवेचना गर्दा फैसला कार्यान्वयनको सन्दर्भ र वारेसबाट मुद्दाको पुर्पक्ष गराई पाउने हकसम्बन्धी नेपाल कानूनको व्यवस्थसँग उक्त दफा २२(१) को तादम्यतालाई पनि हेर्नुपर्ने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ अन्तिम फैसला हुँदा मुद्दाका पक्षबाट असूल गर्नुपर्ने विगो, जरीवानालगायतका दण्ड सजाय असूल हुन नसक्ने परिस्थितिको सिर्जना हुने वा वारेसद्वारा मुद्दाको पुर्पक्ष गराउने अधिकार प्रयोग गर्न चाहने मुद्दाका पक्षले पूरा गर्ने शर्तहरूको बारेमा अदालती बन्दोबस्तको ६५ तथा ६६ नं. मा गरिएको व्यवस्थालाई निष्क्रिय पार्ने किसिमबाट कानून व्यवसायी परिषद् ऐन, २०५० को दफा २२(१) मा गरिएको व्यवस्थाको व्यापक परिभाषा र अर्थ गर्न नमिल्ने । ■ कानून व्यवसायीलाई मुद्दाका पक्षको तर्फबाट उपस्थित हुने सम्बन्धमा दिएको अधिकार कानून व्यवसायीलाई प्राप्त सम्पत्तिसम्बन्धी हक जस्तो व्यक्तिगत हक नभई कानूनद्वारा निर्धारित दायराभित्र रही सञ्चालन हुने पेशासम्बन्धी अधिकार मात्र हो । यसैले यस्तो अधिकार प्रयोग गर्ने गराउने नाममा अन्य प्रचलित कानूनमा गरिएको व्यवस्थालाई निष्क्रिय वा शून्य गराउन नसकिने । ■ फौजदारी मुद्दामा विदेशी प्रतिवादीले अदालती बन्दोबस्तको ६६ नं. अनुसारको प्रक्रिया पूरा गरी वारेसबाट मुद्दाको पुर्पक्ष गराई पाउने अनुमति प्राप्त नगरेको अवस्थामा फौजदारी मुद्दाका प्रतिवादीले न्यायालयबाट पाउने उपचारको हक वारेसमार्फत् उपभोग गर्न पाउने अवस्था नहुँदा कानून व्यवसायी परिषद् ऐन, २०५० को दफा २२(१) अनुसार आफ्नो पक्षको तर्फबाट उपस्थित हुने हक समेत प्राप्त नहुने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६८२, पुस, पृष्ठ १४११</p>
<p>१६८.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ वारदात एकान्तस्थल जंगलमा घटेकोले त्यस्तो ठाउँमा अन्य व्यक्तिको उपस्थिति हुन सक्ने सम्भावना नहुँदा कर्तव्य गरी मारेको देख्ने प्रत्यक्षदर्शी साक्षीको उपस्थिति नहुनु स्वाभाविकै हो । त्यतिकै कारणले मात्र वारदातमा यी प्रतिवादीहरूको संलग्नता छैन भनी अन्य परिस्थितिजन्य प्रमाणलाई ठाडै अस्वीकार गर्न नमिल्ने । ■ इन्कारीले मात्र कुनै अभियुक्तले आरोपित कसूरबाट फुर्सद पाउन र सजायबाट उन्मुक्ति पाउन सक्दैन । सजायबाट बच्नका लागि अदालतमा सामान्य रूपले इन्कारी बयान गर्नु एउटा कुरा हो र त्यसको पुष्ट्याईका लागि विश्वसनीय र ठोस आधार, प्रमाण पनि पेश गर्न सक्नु अर्को कुरा हो । दुवै अवस्थालाई अदालतले गम्भीरतापूर्वक विचार गर्नुपर्ने हुन्छ । दुईमध्ये दोस्रो अवस्था बढी विश्वसनीय हुन सक्दछ जसको खण्डन वादी पक्षबाट हुन नसकेमा निर्दोषिताको लागि प्रमाणको रूपमा ग्राह्य हुन सक्ने । ■ अभियोजन पक्षबाट उल्लेख्य प्रमाणहरूको उपस्थितिमा अभियुक्तको पहिलो अवस्थाको सामान्य इन्कारी मात्र निजको निर्दोषिताको प्रमाण बन्न सक्दैन । किनभने सजायबाट बच्नका लागि मात्र अदालतलाई ढाँट्न खोजेको हो वा वास्तवमै अमूक अभियुक्त बेकसूर रहेको छ ? अदालतले उपलब्ध समग्र प्रमाणको विश्लेषण गरी सत्य र तथ्यको निरोपण गरी प्रमाणको आधारमा ठहर इन्साफ गर्नुपर्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६८७, पुस, पृष्ठ १५५३</p>
<p>१६९.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ मुद्दा चलिसकेपछि खडा गर्न सकिने अप्रमाणित र परीक्षण गर्न समेत सम्भव नरहेको लिखतलाई प्रमाणमा लिन नमिल्नाले चिनालाई उमेरसम्बन्धी प्रश्नमा निर्णायक मान्न नसकिँदा त्यसलाई प्रमाणका रूपमा ग्रहण गर्न नसकिने । ■ चिकित्सकले लेखिदिने उमेरसम्बन्धी प्रतिवेदनलाई विशेषज्ञको रायका रूपमा प्रमाणको वर्गमा राखिन्छ । अनुमानका आधारमा निकालिने निष्कर्षको वैज्ञानिक परीक्षणबाट पुष्टि हुन आवश्यक छ । प्रस्तुत परीक्षण गर्ने चिकित्सकको बकपत्रबाट निजको निष्कर्षमा वैज्ञानिक परीक्षणका आधार देखिँदैनन् । अन्य प्रमाणले देखाइरहेको वस्तुस्थितिप्रतिकूल राय निश्चयात्मक प्रमाण हुन नसक्ने ।

	<ul style="list-style-type: none"> ■ विद्यालयमा भर्ना हुँदाका बखत बाबु, आमा वा अभिभावकले उल्लेख गरी दिएको विवरणअनुरूप राखिएको अभिलेखअनुसार नै विद्यालयले खुलाई पठाएको जन्ममितिलाई नै आधार लिनुपर्ने । ■ भविष्यमा यसो पर्ला भनी कल्पना गर्न नसकिने अवस्थामा लेखाइएको जन्ममिति प्रमाणहरूको वर्गमा कसैको उमेर निर्धारण गर्ने सर्वोत्तम प्रमाण हो । कानूनले नै अन्यथा व्यवस्था गरेकोमा बाहेक विद्यालय भर्ना हुने क्रममा लेखाई दिइएको जन्ममितिमा अविश्वास गर्न नसकिने । <p align="right">निर्णय नम्बर ८६१९, पुस, पृष्ठ १६०६</p>
<p>१७०.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ जाहेरी दरखास्त घटनाको सम्बन्धमा उजूरी वा प्रथम सूचना भएकोले यदि जाहेरी नै नपरे पनि घटनाको बारेमा जानकारी हुन आएमा प्रचलित कानूनी व्यवस्थाबमोजिम प्रहरीले आफै पनि अनुसन्धान गर्नसक्ने अवस्था रहेकोले केवल जाहेरी तुरुन्त नदिएको भन्ने मात्र आधारमा अपराधको गाम्भीर्यताको न्यून मूल्याङ्कन गर्न नमिल्ने । ■ जाहेरी तत्काल दियो वा दिएन भन्दा पनि अपराध भयो वा भएन र अपराधमा कसको संलग्नता थियो भन्ने कुरा बढी महत्वपूर्ण हुन्छ । जाहेरी दरखास्त ढिला पर्नाको विभिन्न कारण हुन सक्छन् । देशको भौगोलिक अवस्था, घटनास्थलबाट प्रहरी रहेको स्थानको दूरी र बिकटता, समाजको चेतनाको स्तर, सामाजिक परिवेश, यस्तो अपराधबाट पीडितको भावी जीवनमा पर्नसक्ने प्रभाव तथा अभियुक्तको पीडितउपर पर्ने दबाव वा प्रभाव आदि जस्ता कारणले गर्दा जवरजस्ती करणी जस्तो कसूरका सम्बन्धमा जाहेरी ढिला पर्नसक्ने हुन सक्छ । तसर्थ जवरजस्ती करणीजस्तो प्रत्यक्ष रूपमा नारी अस्मितासँग जोडिएको गम्भीर विषयमा जाहेरी दरखास्त दर्ता गराउन लागेको समयलाई मात्र निरपेक्ष रूपमा मूल्याङ्कन गरेर कसूरको मात्रा र गाम्भीर्यता घटीबढी हुन नसक्ने । ■ अपराधको घटना जाहेरी दरखास्तबाट मात्र पुष्टि हुने नभै अन्य तथ्यगत प्रमाणको पनि आवश्यकता पर्दछ । त्यस्तै कसूरदारलाई सजायबाट बच्न तत्काल भागेर जाने क्रममा गाउँ समाजले पक्राउ गरी प्रहरी जिम्मा नलगाएको वा प्रहरीले मौकामा पक्राउ गर्न नसकेको भन्ने मात्र कारण पनि कसूर भए नभएको बारे निश्चयमा पुग्ने आधार बन्न नसक्ने । ■ घटनाबाट पीडितले घटनाको तत्काल पछि अनुसन्धान अधिकारीसमक्ष र पछि अदालतमा साक्षीसरह व्यक्त गरेको कुरा प्रमाण ऐन, २०३१ को दफा १०(क) र (ख) बमोजिम अदालतले प्रत्यक्ष प्रमाणको रूपमा ग्रहण गर्नुपर्ने । ■ विवादरहित र आधारभूत स्वतन्त्र प्रमाणबाट इन्कारी बयान समर्थित हुन नसकेको अवस्थामा प्रमाण विनाको इन्कारी बयान मात्र सफाइ दिने यथेष्ट आधार बन्न नसक्ने । ■ ढिलो जाहेरी परेको भन्दैमा जवरजस्ती करणीको वारदात स्थापित नहुने भनी भन्न नमिल्ने । <p align="right">निर्णय नम्बर ८६१५, माघ, पृष्ठ १६५७</p>
<p>१७१.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ सामान्यतः रुलिङ्ग बाफिएर आएको मुद्दामा दुईवटा इजलासबाट गरिएको व्याख्यामध्ये कुन व्याख्या आधिकारिक वा कानूनसम्मत् हो भन्ने कुरा निरुपण गर्नुपर्ने अवस्था रहन्छ । तर यसको तात्पर्य पूर्ण इजलासको अधिकारक्षेत्र सोही विषयवस्तु वा बुँदासम्म सीमित रहेको हुन्छ भन्ने पनि होइन । संयुक्त इजलासले पूर्ण इजलासमा पठाउने निर्णय गरेबाटै त्यस मुद्दामा यस अदालतबाट अन्तिम निर्णय भई नसकेको स्पष्ट हुन्छ । यस अदालतको जुनसुकै इजलासमा विचाराधीन रहे पनि विचाराधीन रहँदासम्म यस अदालतको अन्तिम निर्णय भई नसकेको भन्ने सम्झनुपर्ने । ■ कुनै विषयवस्तुमा यस अदालतबाट भएको अन्तिम निर्णय कार्यान्वयनयोग्य (Enforceable) हुन्छ र त्यसको पालन गर्नुपर्ने संविधानको धारा ११६(१) अनुसार सबैको कर्तव्य हुन्छ । तर एक संयुक्त इजलासले कुनै मुद्दाको तथ्यगत विवादमा आफ्नो निर्णय दिए पनि कानूनी प्रश्नमा पहिलाको व्याख्यासँग असहमत भई पूर्ण इजलासमा पठाउने निर्णय हुनुलाई त्यस मुद्दाको यस अदालतबाट अन्तिम निर्णय नै नभएको मान्नुपर्ने ।

	<ul style="list-style-type: none"> ■ भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०१७ को दफा २४क मा उल्लेख भएको अनुसन्धान शुरु भएको मिति कुन हुने हो भन्ने सम्बन्धमा उक्त ऐनमा प्रष्ट व्यवस्था भएको देखिँदैन। यस स्थितिमा अनुसन्धान शुरु भएको मितिको तर्कसंगत र ऐनको उद्देश्यअनुरूपको व्याख्या गर्नुपर्ने हुँदा उक्त ऐनमा रहेका अनुसन्धान तहकीकातसम्बन्धी कानूनी व्यवस्थाहरूको समग्रतामा नै सो वाक्यांशको अर्थ वा व्याख्या पनि गरिनु वाञ्छनीय हुने। ■ तत्कालीन भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०१७ खारेज भई मिति २०५१।३।५ मा प्रचलित भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ लागू भैसकेपछि पनि सोभन्दा अगावैको घटनाको सम्बन्धमा अनुसन्धान, अभियोजन र न्याय निरोपण समेत सोही समयमा प्रचलित कानून समेतको अधीनमा रही गर्नुपर्ने। ■ भ्रष्टाचारसम्बन्धी मुद्दा त्यसमा पनि नक्कली शैक्षिक प्रमाणपत्रसँग सम्बन्धित मुद्दामा वारदात मितिको निर्धारण गर्नु अत्यन्त महत्वपूर्ण पक्ष हो। यसमा अभियुक्तले पहिलो पटक त्यस्तो नक्कली प्रमाणपत्र पेश गरेको मितिलाई मात्र वारदात मिति मानेर सो मितिले सीमित हदम्यादको व्यवस्था लागू गर्न नमिल्ने। ■ नक्कली प्रमाणपत्र पेश गरी त्यसबाट फाइदा वा सुविधा लिने व्यक्तिले सो फाइदा वा सुविधा लिइरहेसम्म र त्यस्तो फाइदा वा सुविधा नलिए पनि पेश गरेको सो नक्कली प्रमाणपत्रको अस्तित्व रहेसम्म नक्कली शैक्षिक प्रमाणपत्रसँग सम्बन्धित कसूर वारदातको निरन्तरता रही रहन्छ। त्यसकारण पनि यस्तोमा सीमित हदम्यादको कानूनी व्यवस्था प्रभावकारी हुन नसक्ने हुँदा वर्तमान भ्रष्टाचार निवारण कानूनमा हदम्यादको सीमित व्यवस्था नगरी खुल्ला हदम्याद राखिएको छ। तर, पहिलाको वारदातको सम्बन्धमा साविक ऐनअनुसार कारवाही गर्दा पनि अभियुक्तलाई प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने गरी वा ऐनको उद्देश्य नै पराजीत हुने गरी कानूनी प्रावधानको व्याख्या अदालतले नगर्ने। <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६१७, माघ, पुष १६७५</p>
१७२.	<ul style="list-style-type: none"> ■ अदालतमा विचाराधीन रहेको अवस्थामा अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगले हस्तक्षेप गरी अदालतलाई नै प्रभावमा पार्ने गरी हक वेहक कायम गर्ने जस्तो गरी अन्यथा निर्णय गर्न वा गुठी संस्थानको निर्णयमा आयोगले अनुचित हस्तक्षेप गरी गुठीले गर्ने निर्णय आफूले गर्न नमिल्ने। ■ आफूलाई अधिकार नै नभएको विषयमा हस्तक्षेप गरी अदालतमा चलिरहेको विचाराधीन मुद्दाको विषयमा प्रभाव पार्ने गरी विभागीय सजाय गर्न आवश्यक कारवाही गर्न र दुष्परिणाम सच्याउन अख्तियारवाला तथा सम्बन्धित निकाय वा अधिकारीलाई लेखी पठाउनेसम्मको कार्य गर्नसक्नेमा त्यस्ता अन्य निकायको सञ्चालन तथा अधिकारक्षेत्रमा नै हस्तक्षेप हुने गरी आफैले निर्णय गरी कार्यान्वयन गर्नसम्म पठाएको निर्णय न्यायसम्मत नदेखिने। ■ सबूद प्रमाणको आधारमा निर्णय गर्ने अधिकारीले गरेको निर्णयमा अख्तियारको दुरुपयोग गरेको कुरा स्थापित भएमा बाहेक निर्णयको औचित्यमा नै प्रवेश गरी आफ्नो त्यस्तो निर्णयलाई प्रतिस्थापन गर्नु न्यायिक अधिकारमा नै हस्तक्षेप हुन जाने। <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८७१४, फागुन, पुष १८२०</p>
१७३.	<ul style="list-style-type: none"> ■ वस्तुतः नजीरको पालना र प्रयोग न्यायिक निरन्तरता, निश्चितता र न्यायिक अनुशासन कायम राख्नका लागि आवश्यक हुन्छ। तर यसमा सतर्कता अपनाउनु पनि उत्तिकै आवश्यक तत्व हुन्छ। समान तथ्य भएको कुनै विवादको विषयमा कायम भएको कानूनी सिद्धान्त त्यस्तै तथ्य भएको अर्को विवादको विषयमा लागू हुन्छ। फरक तथ्य र फरक परिस्थितिको मुद्दामा कायम भएको नजीर विषयको समानता वा पछिल्लो मुद्दाको नामाकरणमा समानताको आधारमा मात्र पहिलाभन्दा विल्कुलै फरक तथ्य भएको मुद्दाको निर्णय गर्दा प्रयोग गर्न वा लागू गर्न मिल्ने होइन। यसकारण नजीरको पालना र प्रयोगमा पनि न्यायिक विवेकको प्रयोग गर्दै सतर्कता अपनाउनु पर्ने। ■ बहुविवाह मुद्दा गर्नका लागि सीमित समयवधिको हदम्याद कानूनले निर्धारित गरेकोमा कुनै विवाद छैन। बहुविवाह मुद्दा दायर गर्ने खुल्ला वा असीमित हदम्याद वा जहिले पनि दायर गर्न सकिने भन्ने

	<p>ऐनले व्यवस्था नगरेकोले सीमित हदम्यादभित्रै बहुविवाह मुद्दा दायर गर्नुपर्ने ऐनको व्यवस्था र उद्देश्य स्पष्ट छ। यसलाई एक वा अर्को तर्क वा कारणको आधारमा असीमित वा खुल्ला हदम्यादको रूपमा परिणत वा परिभाषित गर्न नमिल्ने।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ वैवाहिक सम्बन्धलाई समाजले मान्यता प्रदान गरिसकेको, छोरा, छोरी जन्मिसकेको, तिनीहरूको जन्मदर्ता पनि गरिसकेको अवस्थामा पनि पहिलो पत्नी वा अनुसन्धान र मुद्दा गर्ने सरकारी निकायले थाहा नपाउनु भनेको सीमित हदम्यादसम्बन्धी कानूनी व्यवस्थाको बेवास्ता वा उपेक्षा हुन जाने। ■ बहुविवाहमा जहिले पनि नालिस लाग्छ भनी सोच्नु वा अर्थ गर्नु भनेको विहावारी ऐनको हदम्यादसम्बन्धी कानूनी व्यवस्था र यसको उद्देश्यलाई र विधायिकाको मनसायलाई पनि पराजीत गर्नु हो। जहिलेसुकै पनि अभियोग दावी गर्न सकिने भए विहावारीको ११ नं. मा तीन महिने हदम्यादको सीमा नै उल्लेख गर्नुपर्ने अवस्था नआउने। <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८७१६, फागुन, पुष १८३२</p>
--	--

१०. उद्योग, वाणिज्य र कर

<p>१७४.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ नेपाल सरकारले आफ्नो स्वामित्वमा रहेको शेयर सम्पत्तिको कम मूल्य कायम गरी पब्लिक लिमिटेड कम्पनीको रूपमा रहेको नेपाल दूरसञ्चार कम्पनी लिमिटेडमा कार्यरत् कर्मचारीलाई विक्री गरेको निर्णयले कम्पनीमा कार्यरत् कर्मचारीभन्दा फरक हैसियतमा रहेका नागरिकलाई असमान गरेको भन्ने अवस्था देखिन नआउने। ■ सरकारी प्रतिष्ठान समस्त नागरिकको सम्पत्ति भई सबैको सरोकारको विषय हो। यस्ता प्रतिष्ठानमा कार्यरत् कर्मचारीका हकमा निजहरूको योगदानको कदर गर्दै स्वामित्वभाव जगाउन केही कम मूल्यमा शेयर दिनु न्यायोचित् विभेद हो। तर, न्यायोचित् विभेदका पनि निश्चित् सीमा हुन्छन्। न्यायोचित् विभेद गरिँदाका औचित्यका आधार रहनु पर्ने। ■ प्रतिष्ठानको वित्तीय अवस्था, कर्मचारी कामदारको प्रशासनिक भार समेतलाई दृष्टिगत गरी सो मापदण्डसम्बन्धी विषयमा सन्तुलित ढंगले विशेष अध्ययन अनुसन्धान गरी प्रतिष्ठानमा कार्यरत् कर्मचारी कामदारलाई केही शेयर के को आधारमा र कतिसम्म कम मूल्यमा उपलब्ध गराउन सकिने हो, त्यसको औचित्यपूर्ण, पारदर्शी व्यवस्था बनाई सोको कार्यान्वयनको लागि स्पष्ट मार्गदर्शन हुने गरी निश्चित मापदण्ड बनाई लागू गर्नुपर्ने। <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५३४, वैशाख, पुष १८</p>
<p>१७५.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ उदार अर्थतन्त्र हुने प्रजातन्त्रिक व्यवस्थामा सरकारको भूमिका Regulator मा सीमित रहन्छ। सरकारले जनताको जीउ धनको सुरक्षा गर्नुका अतिरिक्त अत्यावश्यक सेवा र राष्ट्रिय सुरक्षामा असर पर्ने कुरा बाहेक अन्य काममा Regulator बाहेक अन्य भूमिका हुँदैन। राज्यले उपयुक्त नीति बनाई निजी क्षेत्रलाई लगानी गर्ने गरी उद्योगपतिमैत्री अर्थात् Investor र Industry Friendly औद्योगिक वातावरण सिर्जना गर्नुपर्ने। ■ उद्योग स्थापना हुँदाको प्रचलित कानूनले दिएको सुविधालाई पछि लागू भएको कानूनले प्रतिकूल असर पार्ने गरिँदैन। यही नै अन्तर्राष्ट्रिय मान्यता हो जसलाई संसारभरी Trade Jurisprudence को न्यूनतम् Principle का रूपमा स्वीकारिएको हुन्छ। यस्ता कुरा एक पटक स्वीकारेपछि Estoppel बाट राज्य पन्छिन नहुने। ■ उद्योग स्थापना गर्दाका वखत लागू ऐनमा उल्लेख भएका सुविधालाई ऐनमा तोकिएको अवधिभित्र नयाँ ऐन बनाए पनि वा संशोधन गरे पनि उद्योग स्थापना हुँदा बहाल रहेको ऐन अर्थात् औद्योगिक व्यवसाय ऐन, २०४९ ले प्रदान गरेको सुविधा वञ्चित नगर्ने प्रतिज्ञा गरेको छ। संसदले नयाँ कानून बनाए पनि

	<p>पुरानो कानूनद्वारा प्रदत्त सहूलियत पुरानो कानूनले तोकेको अवधिभर खोस्न नसक्ने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> कुनै ऐनको कुनै प्रावधानको व्याख्या गर्दा सँगसँगै क्रियाशील अर्को ऐनको कुनै प्रावधानको प्रतिकूल अर्थ गरी व्याख्या गर्नु हुँदैन । यसरी कुनै ऐनमा अस्थित्वमा रहेको कुनै प्रावधान संविधानसँग नबाभिएसम्म त्यस्ता प्रावधानको प्रभावकारितामा कुनै कमी आउन सक्तैन । यस्ता कानूनलाई जीवन्त कानूनको रूपमा प्रयोग गर्नुपर्दछ । अन्य ऐनको कुनै प्रावधानको प्रयोगमा कुनै द्विविधा उत्पन्न भएमा दुवै कानूनको Harmonious Interpretation गर्नुपर्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५८२, वैशाख, पृष्ठ १२३</p>
१७६.	<ul style="list-style-type: none"> नेपाल र भारतबीच भएको द्वैध करदान मुक्ति तथा वित्तीय छल निरोधसम्बन्धी सम्झौतामा समेत नेपालमा उत्पादन भएको सामग्री भारत समेतमा विक्री वितरण गर्दा भारतमा रहेको कम्पनीले प्राप्त गर्ने Sales Commission को रकम नेपालबाटै भुक्तानी पठाएको अवस्थामा नेपालमा स्रोत भएको उक्त भुक्तानी रकमको कर नेपालले लिन नपाउने भन्ने व्यवस्था नरहेको र त्यस्तो रकममा नेपालमा कर तिरिसकेपछि सो बराबरको रकम भारतमा निजले कर छूट (क्रेडिट) लिन पाउने नै रहेको हुँदा दोहोरो कर तिर्नुपर्ने अवस्था रहेको नदेखिने । नेपालमा स्थापित भएको कम्पनीले आफ्नो उत्पादन भारतमा विक्री वितरण गर्न नियुक्त गरिएको Agent लाई नेपालकै स्रोतबाट भुक्तानी गरिएको रकममा आयकर ऐन, २०५८ बमोजिम कर कट्टा गर्न मिल्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५८८, वैशाख, पृष्ठ १४५</p>
१७७.	<ul style="list-style-type: none"> सेवा विधिशास्त्र (Service Jurisprudence) मा कर्मचारीको पक्षमा उदार व्याख्या अपेक्षित छ । कानूनले नै स्पष्ट शब्दमा नपाउने भनी निषेध नै गरेको सुविधा दिन मिल्दैन । तर सुविधा नदिने नै उद्देश्य राखी गरिने व्याख्यालाई अपव्याख्या मान्नुपर्ने । स्वेच्छिक अवकाश लिन सूचना दिने कर्मचारी कार्यरत नै छन् भने अन्य कर्मचारीले पाउने तलब वृद्धि समेतका सुविधा नदिने भन्ने तर्क न त संविधान संरक्षित समानताको सिद्धान्तअनुकूल हुन्छ न त जहिले पनि सुविधा दिने सम्बन्धमा कानूनले प्रत्यक्षरूपमै निषेध गरेको अवस्थामा बाहेक कर्मचारीको हितमा कानूनको व्याख्या गरिनु पर्दछ भन्ने सेवा विधिशास्त्रको आधारभूत सिद्धान्त अनुकूल नै हुने । नीतिगत रूपमा निर्णय गर्दा कुनै कर्मचारीले सुविधा प्राप्त गर्ने र सोही हैसियतका बढ तलब दिने निर्णय लागू भएपछि अवकाश लिएका यी निवेदकहरूले प्राप्त गर्न नसक्ने भनी अर्थ गरिनु हुँदैन । समानहरूका बीच समानता कायम गर्ने क्रममा कानूनको प्रयोग गर्दा असमान व्यवहार गरिनु हुँदैन । यसो गरिएको देखिन्छ भने त्यसलाई न्यायसंगत मान्न उचित नहुने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५८९, वैशाख, पृष्ठ १७४</p>
१७८.	<ul style="list-style-type: none"> सम्झौताका निश्चित शर्तहरू, निश्चित प्रयोजन र निश्चित कार्य सम्पन्न समयसीमा आपसी सहमतिका आधारमा तय हुने र त्यसरी तय गरिएका आपसी मापदण्डका आधारहरू दुवै पक्षलाई बन्धनकारी हुन्छन् । सम्झौतामा उल्लिखित बन्धनकारी शर्तहरू कुनै पक्षले पूरा नगरेमा सोबाट सिर्जित दायित्व शर्त पूरा नगर्ने पक्षले व्यहोर्नु पर्ने । १० प्रतिशतभन्दा घटी वा बढीको मूल्य आर्थिक प्रशासनको नियमानुसार लिन दिन मञ्जूर छु भनी कबुलियत गरिसकेपछि सो निकायले कायम गरेको दरभाउ र आर्थिक प्रशासनसम्बन्धी नियमावली, २०४२ को अधीनमा रही दावी गर्नुपर्नेमा बढ भएको मूल्यको कार्यतालिका आफ्नो मनोमानी ढंगले एकतर्फीरूपमा पेश गरी असीमित रूपमा मूल्यवृद्धिको माग गरिएको दावी उक्त सम्झौताविपरीत हुने । कार्यादेशअनुसारको समयसीमामा कार्य सम्पन्न हुन नसकेको मुनासिब कारण भएमा मात्र कार्य सम्पन्न गर्नको लागि सम्झौतामा पहिला निश्चित गरिएको अवधि पछि थपिएको म्यादको औचित्ययता सम्झौतापत्र तथा आर्थिक प्रशासनसम्बन्धी नियममा भएको त्यस्तो व्यवस्था तोकिएको कार्य सम्पन्न

	<p>गर्न ठेकेदारले नसकेमा निजबाट क्षतिपूर्ति भराउने तथा जरीवाना नलगाउने सम्मका लागि हो । यसरी म्याद थप गरेको अवधिसमेतको हकमा निर्माण कार्य ठेक्का लिने त्यस्तो फर्म वा कम्पनी वा व्यक्तिको सुविधाको लागि निजी रूपमा प्रयोग भएका घरभाडा, कर्मचारीहरूको तलब सबै प्राप्त गर्न नसक्ने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ सम्पूर्ण खर्चसमेत लेखाजेखा गरी ठेक्का सम्भौताका लागि आव्हान भएको बोलपत्रमा वादीले सोमा भएका सम्पूर्ण प्रस्ताव स्वीकार गरी सम्भौता गरेपछि त्यसमा व्यवस्था नभएका थप सुविधा माग गर्न र पाउन सबैदेखि यस्तो माग कानूनसम्मत नहुने । ■ शर्तबमोजिम निर्माण कार्य पूरा नगरी नोक्सानी भएको भनी दावी लिने पक्ष वादीले नै समयमा निर्माण कार्य शुरु नगर्ने, थप भएको म्यादमा पनि निर्माण कार्य सम्पन्न नगरी काम बीचमा नै छाडी दायित्व पूरा नगरी शर्तको परिपालना गर्न नसकेको अवस्थामा आफ्नै कारणले आफैलाई पर्न गएको आर्थिक व्ययभारको परिपालना प्रतिवादी पक्षबाट गराई नोक्सानी विगो भराइ माग्न नपाउने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५५०, वैशाख, पृष्ठ १७९</p>
१७९.	<ul style="list-style-type: none"> ■ प्रशासकीय प्रकृतिको नवीकरण जस्तो कार्य गर्दा तहतहवाट टिप्पणी उठी Work Schedule अनुसारका कार्यहरू कम्पनीले पूरा नगरेको भन्ने आधारमा गरिएको निर्णय तथा कामकारवाहीलाई अन्यथा भन्न नमिल्ने । ■ सर्वेक्षण अनुमतिपत्रको शर्तमा उल्लेख भएबमोजिमको आफ्नो दायित्व समयमै पूरा गर्न नसकी दायित्वबाट विचलित भएको र शर्तबमोजिमको आफ्नो दायित्व पूरा नगरेको भनी अधिल्लो वर्ष म्याद थप गर्दा नै सचेत समेत गराइसकेको अवस्थामा केवल निवेदन जिकीरकै आधारमा मात्र सर्वेक्षण अनुमतिपत्रमा उल्लेख भएबमोजिमको कामकारवाही समयमै पूरा गरेको अर्थात् कामकारवाही सन्तोषजनक रहे भएको भनी भन्न मिल्ने अवस्था नदेखिने । ■ कम्पनीले पेश गरेको प्रगति रिपोर्टको तथ्यको विश्लेषण र मूल्याङ्कन गर्नेलगायतका सम्पूर्ण कार्यहरू रिट क्षेत्रबाट हेरिने नभई कानूनबमोजिम सम्बन्धित निकाय तथा अख्तियारवालाबाट हेरिने विषय हुने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५५५, जेठ, पृष्ठ २२७</p>
१८०.	<ul style="list-style-type: none"> ■ उद्योगमा पेटेन्ट डिजाइन र ट्रेडमार्क महत्वपूर्ण हुन्छ । अर्थतन्त्र जतिसुकै Liberal र सरकारको भूमिका केवल License प्रदान गर्ने कार्य Licensing regime मा सीमित रहने भए पनि पेटेन्ट, डिजाइन र ट्रेडमार्क जस्ता Industrial Property मा उद्योगको एकाधिकार हुने । ■ खुला अर्थतन्त्र भएको देशमा सरकारले नै कुनै मालमा एक उद्योगीको मात्र एकाधिकार हुन नदिन राज्यले नै प्रतिस्पर्धाको लागि Encourage गर्दछ । त्यही अनुकूल कानून पनि बनेको हुन्छ । तर, त्यस्तो अवस्थामा पनि कुनै उत्पादन तथा सेवामा प्रयोग हुने Patent, Design र Trade Mark को विकास र प्रयोग गर्नेको लागि कुनै उच्चमी तथा व्यवसायीले गरेको उत्पादित वस्तु वा सेवाको उपभोग गर्ने उपभोक्ताको हित रक्षाको लागि समेत यस्तो Patent, Design र Trade Mark को रक्षा गर्नु कुनै पनि राज्यको सार्वजनिक कर्तव्यको रूपमा लिइन्छ । कुनै व्यक्तिको आर्जन गरेको अन्य सम्पत्तिसरह यस्ता बौद्धिक सम्पत्तिको रक्षा गर्नु राज्यको प्रमुख दायित्व हुने । ■ पेटेन्ट, डिजाइन र ट्रेडमार्क ऐन, २०२२ को कानूनी व्यवस्थाअनुसार ट्रेडमार्क संरक्षणको लागि नेपालमा उद्योग विभागमा दर्ता गर्नुपर्ने र दर्तापश्चात्को संरक्षण, खारेजीको कारवाही समेतको व्यवस्थाले दर्ता भैसकेका ट्रेडमार्कले अरु कसैको ट्रेडमार्कको ख्यातिमा धक्का पुग्ने देखेमा विभागले दर्ता बदर समेत गर्न सक्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५७७, असार, पृष्ठ ४४८</p>
१८१.	<ul style="list-style-type: none"> ■ श्रम ऐन, २०४८ को दफा १५ अनुसार अनिवार्य अवकाश दिंदा कुनै निश्चित प्रक्रिया पूरा गर्नुपर्ने भनी कुनै कार्यविधिको व्यवस्था नगरेको अवस्थामा अनिवार्य अवकाश भन्ने उक्त दफामा प्रयोग भएको शब्दबाटै ५५ वर्ष उमेर पूरा भएपछि स्वतः अवकाश हुने भन्ने देखिन्छ । यस्तो अवकाशलाई श्रम ऐन,

	<p>२०४८ को दफा ५२ अन्तर्गतको कारवाही गरेको र दफा ५३ को कार्यविधि पूरा नगरेको भनी अर्थ गर्न नमिल्ने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ दफा ५३ को कार्यविधि दफा ५२ अनुसारको सजाय गर्दा अपनाउनु पर्ने बाध्यात्मक कार्यविधिअनुसार दिएको अवकाश दफा ५२ अनुसार कारवाही गरेको नभई दफा १५ अनुसार अनिवार्य अवकाश दिएको हुँदा यस्तो अवकाशउपर पुनरावेदन लाग्न सक्ने व्यवस्था श्रम ऐनले गरेको नदेखिने । ■ प्रतिष्ठानको कार्य सञ्चालनको निमित्त नभई नहुने कामदार वा कर्मचारीको सेवा अवधि अरु ५ वर्षसम्मको लागि थप गर्न सक्नेछ भन्ने व्यवस्थाअनुसार कुनै कम्पनीले ५५ वर्ष पूरा गरी अनिवार्य अवकाश पाउने अवस्थाको कर्मचारीलाई पनि अरु ५ वर्षसम्म सेवा अवधि थप गर्न सक्ने व्यवस्था भएकोमा त्यसरी सेवा अवधि थप गरेको भन्ने नदेखिएको अवस्थामा त्यसलाई बाध्यात्मक रूपमा ५ वर्ष थप हुने भनी अर्थ गर्न नमिल्ने । ■ ५ वर्षसम्म भन्नुको अर्थ ५ वर्षभन्दा बढी सेवा अवधि थप गर्न नपाइने, तर ५ वर्षभन्दा कम जतिसुकै सेवा अवधि थप गर्न सकिने भन्ने हो । तसर्थ उक्त व्यवस्थालाई ५ वर्ष नै थप्न पर्ने बाध्यात्मक व्यवस्था हो भनी अर्थ गर्न नमिल्ने । ■ Confirmation Letter दिई एक वर्ष सेवा पूरा भएको भनी लेखिएको व्यहोरालाई सेवा अवधि थप गरिएको भनी अर्थ गर्न नमिल्ने । ■ सेवा अवधि थप गर्दा दुवै पक्षको मुख मिलेको अवस्थामा बाहेक अवधि कटान गरी सेवा अवधि थप गरिएको कुरा स्पष्ट उल्लेख गरिएको हुनुपर्छ, अन्यथा सेवा अवधि थप गरिएको भनी अर्थ गर्न नमिल्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५१५, साउन, पृष्ठ ६३०</p>
१८२.	<ul style="list-style-type: none"> ■ जमानतसम्बन्धी करारको स्रोत वा सन्दर्भको रूपमा मूल करार रहन सक्तछ तर जमानत पत्र जारी गर्ने बैंकले हितग्राही पक्ष (Beneficiary) को नाममा जमानत पत्र जारी गरिसकेपछि यसले स्वतन्त्र र भिन्न करारको रूप धारण गर्दछ र मूल करारका पक्षहरू बीचको विवादसँग यो जमानतसम्बन्धी करारअन्तर्गत जमानतकर्ताले पूरा गर्नुपर्ने दायित्वमा कुनै असर नगर्ने । ■ जमानतसम्बन्धी करारमा अन्यथा व्यवस्था गरिएको अवस्थामा बाहेक मूल करार अर्थात् जुन करारको दायित्व पूरा गर्नको लागि जमानतसम्बन्धी करार भएको हो सो करारको परिपालनाको सम्बन्धमा पक्षहरू बीच कुनै विवाद उत्पन्न भएको कारणले मात्र जमानतसम्बन्धी करारबमोजिमको दायित्व पूरा गर्नबाट जमानत दिने व्यक्ति मुक्त नहुने । ■ जमानत पत्र जहिले पनि मूल ऋणीले तिर्नुपर्ने ऋण वा पूरा गर्नुपर्ने करारीय दायित्व पूरा गर्न गराउनको लागि जारी गरिने हुनाले बैंक जमानत पत्रअन्तर्गतको रकमको भुक्तानी भएको कारणले प्रत्यक्ष रूपमा असर गर्ने पक्ष भनेको मूल ऋणी नै हो । जमानतकर्ताले हितग्राही पक्षलाई गरेको भुक्तानीको रकमको सोधभर्ना पनि मूल ऋणीबाट नै लिन पाउने । ■ बैंक जमानतसम्बन्धी करारमा नै अन्यथा व्यवस्था गरिएको अवस्थामा बाहेक मूल करारअनुसार दायित्व पूरा गर्ने व्यक्ति (मूल ऋणी) ले उक्त करारअनुसार दायित्व पूरा नगरेको हुनाले जमानत पत्रको रकमको भुक्तानी पाउन माग गरेपछि यही माग नै मूल ऋणीले करारीय दायित्व पूरा नगरेको कुराको प्रमाण मानिन्छ र बैंक जमानत पत्रको म्याद सकिएको अवस्थामा बाहेक जारी गर्ने बैंकले यस विषयमा थप विवाद उठाउने वा प्रमाण बुझी कुनै निर्णय गर्ने अधिकार यस्तो बैंकलाई हुँदैन र जमानत पत्रको रकम मागअनुसार भुक्तानी गर्नुपर्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६०५, साउन, पृष्ठ ७०५</p>
१८३.	<ul style="list-style-type: none"> ■ नयाँ वजेट आउन नसकेको वा वजेट पेश भै पास भै नसकेको स्थितिमा सरकारले सामयिक कर असूल ऐन, २०१२ अनुसार सूचना निकाली कर लगाउने र उठाउने कार्यलाई वैधानिकता दिने गर्दछ । अवलम्बन गरिएको कर कानूनको प्रक्रिया र पद्धतिबाट सकभर कर कानूनको रिक्तता हुने स्थितिको सिर्जना नहुने ।

	<ul style="list-style-type: none"> ■ संसदले तयार गरेको कानून वा सूचनामा देशभित्रै उत्पादन हुने र विदेशबाट आयात हुने सबै वस्तु र सामानको विवरण र त्यसमा लाग्ने करको दर उल्लेख गर्ने प्रयास गरे पनि सबै सामान र वस्तुको नाम उल्लेख गर्न छुट्टिन सक्ने र केही नयाँ वस्तु निर्माण भै आउन सक्ने एवं एकै प्रकृतिका अन्य सामान पनि उत्पादन हुन सक्ने भएकोले ती सबै सामान वा वस्तुको नाम आर्थिक ऐनमा उल्लेख गरेको विवरणमा उल्लेख नहुन सक्छ। त्यस्तो कुनै सामानको नाम छुट्टो वा वर्गमा समूहीकृत हुन सकेन वा नयाँ नाम र प्रकृतिको सामान आयो भने नाम मिलेन भन्ने आधारमा कर छुट दिने वा सामान प्रवेश रोक्ने गरी अर्थ गर्न नमिल्ने। ■ यातायात व्यवस्था विभागले सडक निर्माण तथा सम्भार दस्तूर लाग्ने निर्णय गरी समर्थनको लागि अर्थ मन्त्रालयमा प्रस्तावसम्म पठाएकोलाई निर्णय गरेको मान्न नमिल्ने। ■ भ्यान, माइक्रोबस, वस, ट्रकको वर्गीकरणभित्र ट्रिपर पर्दछ वा पर्दैन भन्ने सम्बन्धमा आर्थिक ऐन, २०६६ को दफा १९ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी एउटा निकाससम्म दिएको देखिँदा अर्थ मन्त्रालयको निर्णय र सोअनुसारको पत्राचार अनधिकृत हुन भन्न नमिल्ने। <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६१०, मदौ, पृष्ठ ७६६</p>
<p>१८४.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ विभागीय कारवाहीको सिलसिलामा जसले अन्तिम निर्णय गर्ने अधिकार पाएको हुन्छ, त्यसले कारवाही र सजाय समेतको अधिकार प्रयोग गर्नुपर्ने हुन्छ, नत्र विभागीय कारवाहीको शुरुवात एउटाले गर्ने निर्णय अर्थात् अन्त्य अर्कोले गर्दा कारवाही शुरु गर्नेलाई वा सजाय गर्नेलाई व्यवस्थापक मान्ने भन्ने द्विविधा समेत पर्न जान्छ। व्यवस्थापकको रूपमा प्रयोग गर्ने आफूमा रहेको अधिकार खण्डित गर्दै केही आफू मातहत अधिकारीलाई प्रत्यायोजन गर्ने र केही अधिकार प्रत्यायोजन नगर्न सिद्धान्ततः नमिल्ने। ■ श्रम ऐन, २०४८ को दफा ५३ बमोजिम व्यवस्थापकले गर्ने कुनै पनि कर्मचारीलाई आचरण उल्लंघन गरेबापत गरिने कारवाहीको सिलसिलामा पूरा गरिने कार्यविधिलाई टुक्राई भिन्दाभिन्दै व्यक्तिबाट प्रयोग गर्न सक्ने भन्ने कानूनको मनसाय भए रहेको नदेखिने। ■ कानूनले जुन व्यक्तिलाई अन्तिम निर्णय अर्थात् सजाय गर्ने अधिकार प्रदान गरेको हुन्छ, उसैमा मात्र सजायको प्रस्थान विन्दुको रूपमा रहेको स्पष्टीकरण माग्ने अधिकार पनि निहीत हुन्छ। सजाय गर्ने अख्तियारप्राप्त व्यक्तिले आफूमा रहेको स्पष्टीकरण माग्ने अधिकार मात्र प्रत्यायोजन गरी कारवाही गर्ने अधिकार आफैँमा राखी गरेको प्रत्यायोजनलाई कानूनबमोजिम अधिकार प्रत्यायोजन भएको भन्न नमिल्ने। <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६११, मदौ, पृष्ठ ७७४</p>
<p>१८५.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ कुनै पनि कम्पनीले आफूले निष्काशन गरेको शेयरमध्ये ५० प्रतिशत बिक्री नभई शेयरको बाँडफाँड गर्न नहुनेमा कम्पनीले कम्पनी रजिष्ट्रारको कार्यालयमा म्याद थपको लागि निवेदन दिन सक्ने र कार्यालयले पनि ३ महिनासम्मको म्याद थप दिन सक्ने, यस्तो अवस्थामा पनि शेयर बाँडफाँड गर्न सकिएन भने व्याजसहितको रकम फिर्ता दिनुपर्ने। ■ कानूनी व्यवस्थाबमोजिम आफूले पालना गर्नुपर्ने कर्तव्य र दायित्व पालना गरेको कम्पनीले मात्र शेयर जफत गर्न पाउने स्थितिमा कम्पनीबाट शेयर खरीदकर्ताले चाहेमा व्याजसहितको रकम फिर्ता पाउने अवस्था भए पनि निजहरूले शेयरबापत दाखिल भएको रकमले खामेसम्मको शेयरलाई कायम गरी लिन चाहेको र कम्पनी रजिष्ट्रारको कार्यालयबाट पनि सोहीबमोजिमको निर्देशन दिएको अवस्थामा कम्पनीले त्यसलाई चुनौती दिदै सम्पूर्ण शेयर जफत गरेको कार्य कानूनसंगत भन्न नमिल्ने। ■ शेयरवाला भनी स्वीकार गरिसकेपछि निजहरूलाई निजहरूले जम्मा गरेको रकमले खामेसम्म शेयर कायम गरी सोको प्रमाणपत्र प्रदान गर्नुपर्ने वा प्रचलित कानूनबमोजिमको व्याजसहित रकम फिर्ता गर्नुपर्नेमा सो नगरी सम्पूर्ण शेयर जफत गर्न नमिल्ने। ■ व्यावसायिक जगतमा कुनै कम्पनीले निष्काशन गरेको शेयर खरीद गर्नु नै पछि भनी कुनै पनि व्यक्ति वा

	<p>संस्थालाई बाध्य पार्न सकिदैन । उक्त कम्पनीको साख, मुनाफा व्यावसायिक जगतमा कम्पनीले हासिल गरेको लोकप्रियता र कम्पनीको विश्वसनीयता आदि पक्षलाई विचार गरी शेयर खरीद गर्ने वा नगर्ने भन्ने व्यक्तिको स्वतन्त्रताको विषय पनि भएकाले यस्तोमा सर्वसाधारणबाट जम्मा हुनआएको रकमले खामेसम्मको शेयर कायम गरिदिनुपर्ने गरी विवेकसम्मत् हंगले निर्णय गर्नुपर्ने ।</p> <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६१४, मदौ, पृष्ठ ७१७</p>
<p>१८६.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ विभिन्न कारण र वहानामा तीव्र वनविनास भैरहेको परिप्रेक्ष्यमा वन पैदावारमा आधारित उद्योग वनजंगलको अत्यधिक नजिक सञ्चालन हुँदा निश्चित रूपमा वन पैदावारको चोरी निकासीमा बल पुग्न गई वनक्षेत्रको अतिक्रमण र वन विनास हुने हुँदा त्यस्ता उद्योगहरू वनक्षेत्रबाट तोकिएको निश्चित सीमाभन्दा नजिक हुन नहुने भन्ने निर्धारित मापदण्डलाई अनुचित वा बेमुनासिव भन्न नमिल्ने । ■ वनक्षेत्रबाट कम्तीमा २ किलोमिटर टाढामात्र त्यस्ता उद्योग सञ्चालन गर्न पाउनेमा अनेक प्रकारबाट सम्बद्ध निकाय समेतको मिलेमतोमा सो निर्धारित सीमाको आदर नगरी सोभन्दा निकै कम दूरीमा वनक्षेत्रबाट धेरै नजीकै त्यस्ता उद्योग सञ्चालन गर्ने तर छानबीन गर्दा वास्तवमा अनियमिता गरेको देखिन आएपछि आफ्नो लागि कानूनी र संवैधानिक सुरक्षा खोज्नु उचित नहुने । ■ कानूनबमोजिम निर्धारित मापदण्डअनुसार कुनै पनि उद्योग, व्यवसाय सञ्चालन गर्न पाउनुपर्छ र सोसँग सम्बन्धित आवश्यक शर्त वा मापदण्डहरू आवश्यकता र औचित्यका आधारमा अधिकारप्राप्त निकायबाट वा कानूनद्वारा निर्धारित हुनुपर्ने । ■ कुनै पदाधिकारीको स्वेच्छामा मात्र राष्ट्रिय महत्वको नीतिगत निर्णय गर्ने नगर्ने, कुरा छोड्नु उपयुक्त हुँदैन । यसका अतिरिक्त एक पटक एउटा मापदण्ड र अर्को पटक अर्को मापदण्ड निर्धारित गर्दै जानुलाई कुनै दृष्टिकोणले पनि उचित मान्न नसकिने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६२०, मदौ, पृष्ठ ८४८</p>
<p>१८७.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ कसैले कसैको नाममा चेक काटेपछि सो चेकको भुक्तानी हुनुपर्दछ । चेक काट्ने र सो चेकको भुक्तानी रोक्ने हो भने यसले बैकिङ पद्धतिप्रति सर्वसाधारणको विश्वसनीयता अभिवृद्धि गर्न नसकिने । ■ बैकिङ व्यवसाय धेरै हदसम्म विश्वासमा आधारित व्यवसाय हो । बैकमा जम्मा गरिएको रकम माग गरिएको बेलामा भुक्तानी नपाउने हो भने बैकले आफ्नो साख गुमाउँछ । त्यस्तै बैकमा खाता खोली चेकमार्फत् भुक्तानी गरिएको वा कारोवार गरिएकोमा चेक लिई जाँदा खातामा रकम जम्मा नरहेको भई भुक्तानी हुन नसकेमा वा बैकको खातामा रकम रहे पनि खातावालाले जारी गरेको चेकको रकम भुक्तानी हुनबाट खातावाला आफैले वैध कारण बिना रोकेमा चेकमार्फत् भुक्तानी गर्ने गराउने वा कारोवार गर्ने प्रणालीप्रति नै अविश्वास उत्पन्न हुन जान्छ । यसबाट प्रकारान्तरमा कारोवार गर्ने पक्षहरू व्यक्तिगत रूपमा आ-आफैले नगद कारोवार गर्नुपर्ने र बैकिङ प्रकृतिको कारोवारमा विकल्प खोज्नु पर्ने अवस्था सिर्जना गर्दछ । यस्तो हुनु बैकिङ व्यवसायको स्वास्थ्यको हिसाबले बहुते गम्भीर हुन जाने । ■ राष्ट्र बैकले अन्य कुराको अतिरिक्त वृहत् अर्थमा मौद्रिक एवं बैकिङ प्रणालीको कार्यान्वयनको लागि भरपर्दो वातावरण खडा गर्ने हो । बैकहरूको संस्थागत विकास गर्ने, तिनीहरूको कारोवार स्वच्छ, भरपर्दो एवं जवाफदेहीपूर्ण बनाउने र बैकिङ व्यवसायमार्फत् गरिने कारोवारबाट सर्वसाधारणको हित संरक्षण गरी तिनीहरूको शोषण गर्न नपाउने व्यवस्था गर्नुपर्ने हुन्छ । यस प्रयोजनको लागि कानूनले दिएका शर्तहरूको अधीनमा रही उचित नियमहरू बनाउन र निर्देशन जारी गर्नसक्ने नै देखिन्छ । सोबमोजिम बैक तथा वित्तीय संस्थाको कामकारवाही नियमित र व्यवस्थित गर्न आवश्यक निर्देशन दिनसक्ने अधिकार नेपाल राष्ट्र बैकलाई दिएको सन्दर्भमा ऐनद्वारा प्राप्त अधिकारबमोजिम कालोसूचीमा राख्ने सम्बन्धी नेपाल राष्ट्र बैकको निर्देशन गैरकानूनी भन्न नमिल्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६२७, असोज, पृष्ठ ८१३</p>

<p>१८८.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ कम्पनी नै नाजुक अवस्थामा पुगी कम्पनी सञ्चालन गर्न नसकिने अवस्थामा कामदार कर्मचारीको सेवाको आवश्यकता नभएको भनी भन्न नपाउने वा कम्पनी सञ्चालन गर्न नसकी खारेज गर्नुपर्ने भएमा वा कम्पनी बन्द भएको अवस्थामा पनि कामदार कर्मचारीहरूलाई काम नगराई तलवभत्ता दिइरहनुपर्छ भन्ने तर्क औचित्यपूर्ण नहुने । ■ हिमाल सिमेन्ट कम्पनी सरकारी कम्पनी भएको कारण त्यसको अन्तिम दायित्व सरकारमा रहने भएको कारण सरकारको पनि यसमा कुनै भूमिका रहँदैन भन्न मिल्दैन । आफ्नो लगानीमा खोलेका कम्पनी, संस्थान वा कारखानाहरूलाई सञ्चालन गर्न नसकेमा कस्तो प्रकृतिको निजीकरणको मोडेल अपनाउने भन्ने अधिकार निजीकरण ऐन, २०५० ले सरकारलाई दिएको हुँदा कम्पनी कारखाना सञ्चालन हुन नसकी बन्द भएको अवस्थामा त्यसमा कार्यरत कर्मचारीहरूलाई नियमानुसार सुविधा दिई अवकाश दिन पाउने नै हुँदा स्वेच्छिक अवकाश दिन मिल्दैन भन्न नमिल्ने । ■ सर्वोच्च अदालतको निर्णयले Cut off Date बदर नभै कायम रहेको, सोही मितिलाई स्वीकार गरी स्वेच्छिक अवकाशको निवेदन दिई कम्पनीले दिनुपर्ने तलवभत्ता र सुविधा समेत बुझी लिइसकेको र बीमा छूट भयो भनी सो बीमा प्रिमियम समेत बुझी लिई पटकपटकको व्यवहारबाट Cut off Date स्वीकार गरेको देखिँदा तलवभत्ता सुविधा दिने समय निर्धारण गरेको Cut off Date लाई अन्यथा हो भन्न र पटकपटक निवेदन दिई लिखित रुपमै स्वीकार गरी सहमतिअनुसार पाउने सुविधा लिइसकेको अवस्थामा अहिले आएर सो Cut off Date मा हाम्रो मञ्जुरी छैन भनी आफूले गरेको सहमति सम्झौता स्वीकार गर्दैनौं भन्न नमिल्ने । ■ Cut off Date स्वीकार गरेका र नगरेका तथा स्वेच्छिक अवकाशमा सहभागी भएका र सो योजनामा सहभागी नभएका कर्मचारीहरू समान स्थिति, अवस्था र हैसियतका हुन भन्न मिल्दैन । बेग्ला बेग्लै परिस्थिति र अवस्था भएका कर्मचारीहरू बीच बेग्ला बेग्लै व्यवहार गर्नुने समानता हुन जाने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६३३, असोज, पृष्ठ १००३</p>
<p>१८९.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ एक पक्षबाट करारको उल्लंघन हुनासाथ अर्को पक्षले करारमा उल्लिखित पूरै रकम क्षतिपूर्तिवापत भराई लिन पाइहाल्ने भन्ने होइन । क्षतिपूर्तिको रकम अत्याधिक वा वेमुनासिव भई एक पक्षले अर्को पक्षबाट वेमुनासिव लाभ वा फाइदा (Unjust Inreachment) पाउने अवस्थामा क्षतिपूर्ति भनी उल्लेख गरिएको रकमले पेनाल्टी वा जरीवानाको रूप पनि धारण गर्नसक्ने । ■ व्यापारिक प्रकृतिका देवानी कारोवार वा कारवाहीमा राज्यले त कुनै पनि रूपमा जरीवाना, पेनाल्टी असूल गर्ने कानून बनाउन सक्दैन भने कुनै करारको एक पक्षले अर्को पक्षबाट जरीवाना वा पेनाल्टी भरी लिन सक्ने अधिकार नहुने । ■ करार उल्लंघन हुँदा प्राप्त हुने क्षतिपूर्ति भनी करारमा उल्लेख गरिएको रकम करारको एक पक्षले करारको उल्लंघन हुँदा अर्को पक्षलाई पुग्न गएको वा पुग्ने व्यावसायिक हानि नोक्सानीको वास्तविक क्षतिपूर्तिको पूर्वानुमानभन्दा अत्याधिक देखिएको अवस्थामा यसरी तोकिएको रकमले जरीवानाको रूप लिन हुन्छ र यस्तो रकम अदालतले भराउदैन । करार उल्लंघनबाट मर्का पर्ने पक्षले आफूलाई क्षति पुग्न गएको कारण र आधार प्रस्तुत गर्न सकेको छ वा छैन भन्ने आधारमा पनि भिन्नता छुट्याउन सकिने । ■ करार उल्लंघनबाट पुग्न गएको क्षतिपूर्तिको रकम प्रमाणित गर्न नसकेको वा प्रमाणित रकमभन्दा अत्याधिक र वेमुनासिव देखिएको अवस्थामा पनि करारमा लेखिएको रकम क्षतिपूर्तिवापत भराउदै जाने हो भने दुई व्यक्तिबीचको निजी कारोवारमा अदालतले जरीवाना भराउने नियम निर्माण गरेको अवस्था हुन सक्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६३५, असोज, पृष्ठ १०३८</p>
<p>१९०.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ करारको कुनै एक पक्षले दायित्वको रूपमा पालना गर्नुपर्ने शर्तको आधारमा थप तथा नयाँ काम गर्ने ठेक्का पनि निजले पाउने अधिकार हुन्छ भन्नु करार ऐन, २०५६ को दफा ७४ विपरीत कार्य हुने । ■ कुनै पनि करारको अवधि समाप्त भई सो करारअनुसारको काम पनि सम्पन्न भएपछि दफा ८७(२)

	<p>अनुसार कुनै पनि आदेश जारी हुन नसक्ने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> करारबमोजिमको काम पूर्ण रूपमा सम्पन्न भई यसरी सम्पन्न गरेको कामको Defect Liability Period समाप्त भएको र करारअनुसारको काम सम्पन्न भई सोको भुक्तानी समेत बुझी लिई ठेक्काअनुसार काम सम्पन्न भएको प्रमाणपत्र समेत लिइसकेको अवस्थामा करार परिपालनाद्वारा समाप्त (Termination by Performance) हुँदा अब कुनै पनि प्रकारको करारीय सम्बन्ध (Contractual Relation) कायम भए रहेको छ, भनी मान्न नसकिने । करारअन्तर्गत गर्नुपर्ने सम्पूर्ण काम सम्पन्न भई सो कामको Defect Liability Period नै समाप्त भैसकेको र काम सम्पन्न गरेको प्रमाणपत्र समेत लिइसकेको अवस्थामा कुनै करारीय सम्बन्ध नै कायम नरहेकोले करार ऐनको दफा ८७ अनुसार निवेदन दिन नसकिने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६४८, कात्तिक, पृष्ठ ११५६</p>
१९१.	<ul style="list-style-type: none"> बोलपत्र वा प्रस्ताव आव्हानको सूचनाको आधारमा प्राप्त प्रस्तावहरूको मूल्याङ्कन गरी सो प्रस्तावलाई स्वीकार गर्ने वा नगर्ने अधिकार यस्तो प्रस्ताव वा बोलपत्र आव्हानको सूचना प्रकाशित गर्ने व्यक्ति वा निकायमा सुरक्षित हुने हुँदा बोलपत्र प्रस्ताव आव्हानको सूचना टेण्डर, नोटिस, बीड नोटिस वा लिलामको सूचना वा यस्तै प्रकृतिका अन्य सूचनाहरूलाई प्रस्ताव मान्न नसकिने । सूचनाको आधारमा प्रस्तावहरूको माग मात्र गरिने र यस्तो सूचनालाई नै कसैले स्वीकार गर्ने वा नगर्ने अवस्था समेत नहुने हुँदा यस्तो सूचनाको आधारमा मात्र पक्षहरू बीच करारीय दायित्वको सिर्जना हुन नसक्ने । सूचनामा उल्लेख गरिएको कुनै शर्तको आधारमा नै प्रस्ताव पेश भई उक्त प्रस्ताव स्वीकार गरिएपछि यस्तो सूचनामा उल्लिखित शर्त सो प्रस्तावको अभिन्न अङ्ग मानिन्छ र प्रस्तावकको विरुद्ध बाध्यात्मक रूपमा लागू हुन्छ । प्रस्ताव स्वीकार भएपछि मात्र पक्षहरू बीच कानूनी दायित्व सिर्जना हुने । बोलपत्रदाताले बोलपत्र (प्रस्ताव) मा उल्लिखित शर्तहरू पूरै अमान्य गर्नुको साथै बोलपत्रवापतको रकम एकमुष्ट बुझाउन पर्ने र बोलपत्रवापत कुनै नयाँ कर्जा पनि उपलब्ध नगराउने शर्त राखी बोलपत्र स्वीकार गरेको अवस्थामा यसरी प्रस्तावका शर्तहरू इन्कार गर्नुको साथै बोलपत्र प्रस्तुत गर्दा बोलपत्रको रकम किस्ता किस्तामा बुझाउने र उक्त रकम बुझाउन बैकले ऋण पनि दिनुपर्ने भन्ने शर्त राखेकोमा उक्त शर्तको विपरीत ऋण पनि उपलब्ध नगराउने र बोलपत्रमा कबुल गरिएको रकम एकमुष्ट बुझाउन पर्ने शर्त राखी स्वीकृत गर्ने निर्णयबाट बोलपत्रदाता (प्रस्तावक) ले जुन अर्थमा प्रस्ताव (बोलपत्र) प्रस्तुत गरेको हो, सोही अर्थमा उक्त बोलपत्र (प्रस्ताव) स्वीकार गरेको थियो भनी मान्न नसकिने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६४९, कात्तिक, पृष्ठ ११६२</p>
१९२.	<ul style="list-style-type: none"> साँचो कागजपत्र पेश गरेर जिकीर लिन नसकी केवल कालोसूचीमा राख्ने कामकारवाही रीतपूर्वक भएन वा प्रक्रिया पूरा भएन भनी भन्दैमा सो कुराले खासै महत्व राख्ने देखिँदैन । आफू कालोसूचीमा पर्न नसक्ने यथेष्ट प्रमाण गुजार्न नसकेसम्म सम्बन्धित निकायले कालोसूचीमा राखेको कार्य रीतपूर्वकको भएन भनी लिएको जिकीर मनासिव नदेखिने । बोलपत्रको सूचनामा उल्लेख भएका योग्यताहरू पूरा गर्न नसकेसम्म कुनै पनि फर्मले प्रतिस्पर्धामा भाग लिन पाउने हुँदैन । आवश्यक न्यूनतम् योग्यता पूरा गरेको नभई भूठा व्यहोराका कागज बनाई आवश्यक न्यूनतम् योग्यता पुऱ्याएको सम्बन्धमा उजुर परी छानबीन गर्दा आवश्यक न्यूनतम् योग्यता पुऱ्याउनको लागि नक्कली कागजात बनाएको पुष्टि हुन आएबाट कालोसूचीमा राख्ने र त्यस्तो फर्मसँग सम्भौता गर्न नहुने निष्कर्ष निकालेको अवस्थामा आवश्यक न्यूनतम् योग्यता पुऱ्याउनको लागि भूठा कागजात तयार गरी पेश गर्ने फर्मलाई नै ठेक्का प्रदान गर्नु पर्दछ भन्न नमिल्ने । ऐनले तोकेको आचारण एवं दायित्व पालना गर्न नसक्ने ठेकेदार कम्पनी वा फर्मको अधिकार सिर्जना भैसकेको मान्न नमिल्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६५७, कात्तिक, पृष्ठ १२२५</p>

<p>१९३.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ नेपालको कानूनले दर्ता भएको ट्रेडमार्कको मात्र सुरक्षा गर्दछ। तर, उद्योग विभागमा दर्ता नभएको ट्रेडमार्क जतिसुकै लामो अवधिसम्म प्रयोग गरेको भए तापनि केवल प्रयोगको आधारमा मात्र यसको सर्जक वा प्रयोगकर्ताले यस्तो अदर्ता ट्रेडमार्क प्रयोग गर्ने एकाधिकारको हक प्राप्त गर्न नसक्ने। ■ कुनै ट्रेडमार्कको प्रयोग गरेको आधारमा मात्र यसको धनी वा प्रयोगकर्ता फर्म, कम्पनी वा व्यक्तिलाई सो ट्रेडमार्कउपर एकाधिकार प्राप्त नहुने हुँदा एउटै ट्रेडमार्क दुईवटा फर्म व्यक्ति वा कम्पनीले प्रयोग गरेमा वा प्रयोगको दावी गरेमा दुईमध्ये जसको नाममा ट्रेडमार्क दर्ता भएको छ सोही व्यक्तिले मात्र विवादित ट्रेडमार्कको वास्तविक धनीको रूपमा मान्यता पाउने, यसको प्रयोगमा एकाधिकार प्राप्त गर्ने र केवल प्रयोगको आधारमा मात्र सो ट्रेडमार्कउपर दावी गर्नेको कानूनी हक नहुने र यसरी कुनै व्यक्तिको नाममा दर्ता भएको ट्रेडमार्क निजको मञ्जुरीवेगर अन्य व्यक्ति, फर्म वा कम्पनीले प्रयोग गर्न पाउने हक नहुने। <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६८६, पुस, पुष्ठ १५४५</p>
<p>१९४.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ निजी क्षेत्रको प्राइभेट लिमिटेड कम्पनीको प्रबन्धपत्र तथा नियमावलीले कम्पनीको कुनै सञ्चालकले मिल्दोजुल्दो अर्को पेशा वा व्यवसाय गर्न रोक नलगाएको तथा तत्काल प्रचलित कम्पनी ऐन, २०५३ ले पनि यस्तो प्रतिबन्ध नलगाएको अवस्थामा आफ्नो ज्ञान, अनुभव र सीपको आधारमा अर्को पत्रिका प्रकाशन गर्ने, दर्ता गराउने र प्रचलित कानूनअनुसार सोसम्बन्धी ट्रेडमार्क दर्ता गराउन पाउँदैन भन्न नसकिने। ■ सञ्चालकले कम्पनीमार्फत् वा कम्पनीको नाममा कारोवार गर्दा कम्पनी ऐन, २०५३ के दफा ७६(२) तथा ८० को व्यवस्था उल्लंघन गरी व्यक्तिगत फाइदा लिएको तथ्य प्रमाणित हुनको लागि आरोपित सञ्चालकले कुनै कारोवारमा कम्पनीको प्रतिनिधित्व गरेको र यसबाट लिएको मूल्य स्पष्ट रूपमा किटान भएको कुरा पुष्टि हुनुपर्ने। ■ मूल्य र रकम किटान नभए कम्पनीबाट लिएको व्यक्तिगत फाइदाको रकम ऋणसरह असूल हुनसक्ने अवस्था नहुने हुँदा कुन कारोवारबाट आरोपित सञ्चालकले कति फाइदा लियो भन्ने कुरा रकम र मूल्यको आधारमा किटान नभएको अवस्थामा दफा ७६(२) को उल्लंघन प्रमाणित हुन नसक्ने अवस्थामा दफा १२९ अनुसार जरीवाना हुन पनि नसक्ने। ■ प्राइभेट कम्पनीको सञ्चालक एकै कारणले पेशा तथा व्यवसाय गर्ने स्वतन्त्रता सम्बन्धमा संविधानअन्तर्गत प्राप्त मौलिक हकबाट बञ्चित गर्न नसकिने, प्राइभेट कम्पनीको कुनै सञ्चालकले यस्तो कम्पनीको व्यवसाय वा उद्देश्यसँग मिल्दोजुल्दो व्यवसाय गर्न नपाउने गरी कम्पनी ऐनलगायत अन्य प्रचलित कानून तथा स्वयं प्रत्यर्था कम्पनीको प्रबन्धपत्र तथा नियमावलीमा समेत कुनै प्रतिबन्ध नलगाएको अवस्थामा छुट्टै पत्रिका दर्ता गराई प्रचलित कानूनअनुसार उक्त पत्रिकाको ट्रेडमार्क समेत दर्ता गराएको भन्ने मात्र आधारमा कम्पनी ऐन, २०५३ को दफा ७६(२) तथा दफा ८० अनुसारको कसूर गरेको ठहर्‍याउन नमिल्ने। <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८७०४, माघ, पुष्ठ १७४१</p>
<p>१९५.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ निर्यातमूलक उद्योग आफैँले उत्पादन गरेको वस्तु निर्यात गरेको अवस्थामा मात्र भन्सार महसूल वा अन्य शुल्कको रूपमा भुक्तानी गरेको रकम फिर्ता पाउन सक्ने तर अन्य उद्योगका उत्पादनहरू स्थानीय बजारमा खरीद गरी यस्ता वस्तु निर्यात गर्ने उद्योगले उक्त सुविधा नपाउने भएपछि निर्यात गरेका वस्तुमा प्रयोग भएको वस्तुको कच्चा पदार्थ तथा प्याकिङ्ग म्याटेरियलमा तिरेको भन्सार महसूल फिर्ता लिन चाहने उद्योगले निर्यात गरेको वस्तु उत्पादन गर्ने क्षमता आफूमा छ भन्ने कुरा पनि शंकारहित ढंगले प्रमाणित गर्न सक्नुपर्ने। ■ औद्योगिक व्यवसाय ऐन, २०४९ को दफा १५(प) को सुविधा केवल आफ्नो उत्पादन निर्यात गर्ने उत्पादनमूलक उद्योगले मात्र पाउने र उक्त ऐनको दफा १० अनुसार यस्तो उद्योगहरू अनिवार्य रूपमा उद्योग विभागमा दर्ता हुनैपर्ने र यसरी उद्योग दर्ता हुँदा उद्योगको निर्धारण गरिएको एक शर्तको रूपमा वार्षिक उत्पादन क्षमता पनि अनिवार्य रूपमा उल्लेख गर्नुपर्ने हुँदा उक्त ऐनको दफा १५(प) अनुसार

	<p>भन्सार महसूललगायतका शुल्क फिर्ता पाउने अधिकार स्वतः प्राप्त हुने नभई यसको लागि उद्योग विभागमा रहेको अभिलेख र तथ्याङ्कको आधारमा उद्योग विभागको स्वीकृति आवश्यक पर्ने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> निर्यातकर्ता उद्योगको उत्पादन क्षमता कति थियो, यसले आयात गरेका भनेको कच्चा पदार्थ आफैले प्रयोग गरी वस्तु उत्पादन गर्ने क्षमता थियो थिएन भन्ने कुरा सम्बन्धित सरकारी निकायमा रहेको अभिलेखबाट समर्थित हुनुपर्ने भएकोले उद्योगको उत्पादन क्षमताको विषय उद्योग विभागको एकद्वार समितिको सरोकारको विषय नै होइन र कच्चा पदार्थमा तिरेको भन्सार/ शुल्क फिर्ता दिने रकम यकीन गर्दा सम्बन्धित उद्योगको उत्पादन क्षमता सान्दर्भिक हुँदैन भन्न नमिल्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८७२४, फागुन, पृष्ठ ११४६</p>
१९६.	<ul style="list-style-type: none"> निर्माणको काममा प्रतिस्पर्धा गराउन बोलपत्र आव्हान गर्दा जे जति बोलपत्र विक्री भए पनि ती सबै बोलपत्र दर्ता हुनुपर्छ भन्ने मान्यता राख्नु सान्दर्भिक र न्यायिक नहुने । जुन आर्थिक वर्षका लागि भनी विनियोजित बजेट रकम निकास भई निर्माण कार्य गर्नुपर्ने हुन्छ सो आर्थिक वर्ष समाप्त भएपछि बोलपत्र आव्हान गरिए वा गरिएको बोलपत्रअनुसारको कार्य हुन नपाई रोकिन गएमा त्यसले कुनै अर्थ नराख्ने । मुद्दाको विवादित विषयमा अन्तरिम आदेश जारी भएपछि बोलपत्रबमोजिमको ठेक्का स्वीकृतिको लागि अन्तिम अवस्थामा पुगेका प्रक्रियागत कामहरू प्रारम्भ भई निरन्तर रहेको अवस्थामा अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको आदेशबमोजिम ठेक्का स्वीकृतिका लागि त्यस्तो अन्तिम अवस्थामा पुगेको बोलपत्र बिना आधार र कारण प्रक्रिया अवरुद्ध गरी रोकी पुनः टेण्डर गर्न लगाउन नमिल्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८७३३, चैत, पृष्ठ २०३८</p>
१९७.	<ul style="list-style-type: none"> कुनै कम्पनीको समग्र व्यवस्थापकीय जिम्मेवारी विभिन्न व्यवस्थापक वा अधिकृतहरू बीच विभाजन पनि हुनसक्छ । तर एउटा व्यवस्थापकलाई दिइएको जिम्मेवारी कम्पनीको समग्र व्यवस्थापन कार्यसह अलग-अलग हुने वा विभाजन हुने वा आंशिक जिम्मेवारी मात्र नहुने । कम्पनीका हरेक इकाई वा शाखाका प्रमुखले तत्-तत् शाखा वा इकाईको व्यवस्थापनको जिम्मा लिएका हुन्छन् । तर ती सबै व्यक्तिहरू श्रम ऐन, २०४८ को दफा २(च) को प्रयोजनको लागि व्यवस्थापक हुन नसक्ने । पारिश्रमिकमा “समेत” शब्द जोडिएकोले त्यसमा जोडिएर आउने अन्य नियमानुसार नियमित रुपमा दिइने गरिएको भत्ता र सुविधाका कुराहरूलाई नसमेट्ने भन्न नमिल्ने । कामदार तथा कर्मचारीलाई कसैलाई पारिश्रमिक अर्थात् तलब मात्र र कसैलाई सो तलबसहित श्रम ऐन, २०४८ को दफा २१(३) अनुसार तोकिएको भत्ता र अन्य सुविधासमेत जोडी अलग-अलग प्रदान गर्न मिल्ने भन्ने न्यायिक अनुमान हुन नसक्ने । काम गरेवापतको तलब र प्रचलित श्रम ऐनमा भएका व्यवस्थाअनुसार नियमित रुपमा भुक्तानी हुने कुनै भत्ता तथा अन्य सुविधा निर्धारण गरिएको भए ती सबै भत्ता तथा सुविधा पनि पारिश्रमिक वा तलब दिँदाकै अवस्थामा दिइने हुँदा यसरी श्रम ऐनमा नै गरिएको कानूनी व्यवस्थाको प्रक्रिया पुऱ्याई निर्धारण गरिएको भत्ता (जस्तो महंगी भत्ता) तथा यस्तै प्रकृतिको सुविधाको रकमलाई पारिश्रमिकभित्र नपर्ने भनी अलग गरी भुक्तानी नगर्ने अवस्था पनि नहुने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८७३६, चैत, पृष्ठ २०६२</p>
१९८.	<ul style="list-style-type: none"> कुनै पनि उद्योगको स्थापनाबाट वातावरण र आमजनताको स्वास्थ्यमा र आवासीय क्षेत्रमा केही न केही अनुकूल एवं प्रतिकूल प्रभाव पर्ने भए पनि देशको आर्थिक विकास एवं आमजनताको आवश्यकताहरू पूरा गर्ने प्रयोजनको लागि सेवामूलक उद्योगहरूको योगदान र महत्त्वलाई न्यून आंकलन गर्न नसकिने । कानूनमा व्यवस्था भएबमोजिम वातावरणीय पक्ष अध्ययन गरी तयार भएको प्रतिवेदन समेतको आधारमा उद्योग सञ्चालनको स्वीकृति प्रदान गरिएको र उद्योगले प्रतिकूल प्रभाव पारेको कुरा वस्तुगत रुपमा पुष्टि समेत हुन नसकेको अवस्थामा मनोगत कुराको आधारमा मात्र वातावरण, आमजनताको

	<p>स्वास्थ्य एवं आवासीय क्षेत्रमा प्रतिकूल प्रभाव परेको र सो कारणले उद्योग बन्द गर्नुपर्नेसम्मको अवस्था उत्पन्न भएको भनी मान्न नसकिने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ औद्योगिक व्यवसाय ऐन, २०४९ अनुसार दर्ता भएको उद्योगले अनुमति वा दर्ता प्रमाणपत्रमा उल्लिखित शर्तहरूमा पालना नगरेमा वा उक्त ऐनको अरु कुनै कुरा उल्लंघन गरेमा नेपाल सरकारले उद्योगको दर्ता वा अनुमति खारेज समेत गर्ने र उद्योग बन्द समेत गराउने व्यवस्था सोही ऐनको दफा २५ मा रहेको र उद्योग दर्ता गरी दिइएको प्रमाणपत्रमा उद्योगले पालना गर्नुपर्ने शर्तहरू पालना नगरिएमा सो कानूनी व्यवस्थाअनुसार सम्बन्धित निकायले उद्योग बन्द गर्ने निर्णय समेत गर्न सक्ने उल्लेख भएकाले अन्य उद्योगहरू बारे नेपाल सरकारले निर्धारित गरेको नीति एवं नियमहरू यस उद्योगले समेत पालन गर्नुपर्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८७४१, टैत, पृष्ठ २१०८</p>
<h2>११. राष्ट्रसेवक कर्मचारी</h2>	
<p>१९९.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ आफूले कानूनले तोकेको कर्तव्यको पालना गरेको नदेखिएको अवस्थामा उक्त कर्तव्यको पालना नगर्ने व्यक्ति वा संस्थाले अरुलाई भने कर्तव्यको पालना गर भन्नु औचित्यपूर्ण र न्यायसंगत हुन नसक्ने । ■ निवेदन मागबमोजिम विदा वा काज स्वीकृत भएको ठान्नु अस्वाभाविक हुँदैन । कानूनबमोजिम हुने अपेक्षा र विश्वास गर्नु नै Legitimate Expectation को न्यायिक सिद्धान्त मानिने । ■ कानूनले तोकेको आफ्नो काम कर्तव्य कुनै सार्वजनिक पदाधिकारीले मनासिब समयभित्र पूरा नगरे वा गर्नबाट इन्कार गरेमा सोबाट कुनै नागरिकको हक अधिकारमा असर परेमा अदालतबाट सो तोकिएको कानूनी कर्तव्य गर्नु भनी परमादेश जारी हुने । ■ कुनै निजामती कर्मचारीले विदा वा काज माग गरी निवेदन दिनुपर्ने कानूनी कर्तव्य तोकिएकोमा सो काज वा विदा स्वीकृत वा अस्वीकृत भएको जानकारी दिनुपर्ने कर्तव्य पनि सो काज वा विदा स्वीकृत गर्ने पदाधिकारीलाई तोकिएको हुँदा सम्बन्धित पदाधिकारीले सो तोकिएको कर्तव्यको पालना नगरी निवेदन मागको सम्बन्धमा कुनै जानकारी नदिई निज अनुपस्थित रहेको भनी अवकाश दिने गरी कारवाही प्रारम्भ गरिएको अवस्थामा सो कारवाही अनुचित एवं पक्षपातपूर्ण हुने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५५९, जेठ, पृष्ठ २७७</p>
<p>२००.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ मूल्याङ्कन गर्ने पदाधिकारीले दिएको अङ्क गणनामा त्रुटि देखिई सोलाई सच्याई दुवैतर्फ सही गरेकोलाई अन्यथा भन्न नमिल्ने । ■ सुपरीवेक्षकले अङ्क सच्याएको कार्यलाई अन्यथा उद्देश्य वा मनसायले गरेको प्रमाणित भएमा बाहेक स्वाभाविक क्रममा र रीतपूर्वक नै सो गरे भएको मान्नुपर्ने । ■ सुपरीवेक्षकले अघि दिएको अङ्क पछिबाट दुराशयपूर्ण तवरबाट घटाएको भन्न नमिल्ने कारणबाट निजामती सेवा नियमावलीले तोकेको पदाधिकारीले कार्यसम्पादन मूल्याङ्कन गरी दिएको अङ्कलाई गणना गरी सबैभन्दा बढी अङ्क पाएकालाई बहुवा गरेको बहुवा समितिको निर्णय तथा सोउपर उजूरी सुनी लोकसेवा आयोगले सदर गरेको निर्णय समेतलाई अन्यथा भन्न नमिल्ने । ■ का.स.मू. फाराममा दिएको अङ्कमा चित्त नबुझे निजामती सेवा ऐन, २०४९ को दफा २४क को उपदफा (६घ) अनुसार तोकिएको अधिकारीसमक्ष उजूर गर्न पाउने व्यवस्था भएकोमा सो अधिकारी नतोकिएको कारण उजूरीको सुनुवाई हुन नसकेकोमा कानूनबमोजिम काम गर्नुपर्ने कर्तव्य तोकिएको पदाधिकारीले उक्त कानूनी व्यवस्थाबमोजिम पदाधिकारी नतोकी आफ्नो कर्तव्य पूरा नगरेबाट आफ्नो उजूरीमा सुनुवाई हुने अधिकारबाट वञ्चित हुनु परेकोले उक्त ऐनबमोजिम अधिकारी तोकनुपर्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५८१, असार, पृष्ठ ४८४</p>

<p>२०१.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ राज्यले कानून बनाई कुनै उद्देश्य प्राप्तिको लागि Intelligible Differentia को आधारमा समान र समानलाई एक व्यवहार र असमान र असमानलाई अर्को प्रकारको व्यवहार गर्न सक्छ। यस्तो गर्न पाउने राज्यको पूर्ण अधिकार हो। राज्यले गरेको वर्गीकरण उपयुक्तता र औचित्यतामा आधारित छ वा छैन ? त्यस्तो वर्गीकरण र वर्ग समूहसँग गरिने व्यवहार समानतातर्फ उन्मुख छ वा छैन भन्ने विषय मात्र न्यायिक परीक्षणको विषय बन्न सक्ने। ■ नियुक्तिको प्रक्रियाको आधारमा कुनै समूहलाई आठौं तहसम्म र कुनै समूहलाई सातौं तहसम्म स्तरवृद्धि दिने व्यवस्था गरी समानता कायम गर्न खोजेको अवस्थामा समान व्यवहार गर्न खोजनुलाई अनुचित भन्न नमिल्ने। ■ लोकसेवा आयोगको प्रक्रिया पूरा गरी नियुक्ति भएका र सो प्रक्रिया पूरा नगरी स्वतः स्तरवृद्धि भएकाहरूलाई समान रूपमा राख्नु पनि औचित्यपूर्ण नहुने। ■ गुणस्तरको दृष्टिकोणबाट लोकसेवा आयोगको प्रक्रिया पूरा गरी नियुक्त भएका र प्रक्रिया र पद्धति अवलम्बन नहुने गरी स्वतः स्तरवृद्धि भएका कर्मचारीबीच फरक स्थिति हुने नै हुन्छ। त्यस्ता कर्मचारीलाई औचित्यताको आधारमा वर्गीकरण गर्न सक्ने। <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८५९१, साउन, पृष्ठ ५८९</p>
<p>२०२.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ नागरिकहरूको हकहित र सुविधाको प्रश्नमा राज्य जहिले पनि उदार बन्नै पर्दछ। त्यसमाथि पनि लामो समयसम्म राज्यको सेवामा समर्पित भै सेवा निवृत्त भएका राष्ट्रसेवकहरूको हितसँग सम्बन्धित विषयलाई राज्य संयन्त्रले अनदेखा गर्न नहुने। ■ सेवा निवृत्त राष्ट्रसेवकहरूले आफ्नो ऊर्जाशील समय राष्ट्रका लागि लगानी गरेकै कारणबाट उनीहरूको निवृत्त जीवनको सुनिश्चितताका लागि नै निवृत्तिभरणको व्यवस्था गरिएको हो। निवृत्तिभरण सामाजिक सुरक्षाको अवधारणाअन्तर्गत प्रदान गरिने सुविधा हो। त्यसरी प्रदान गरिने सुविधालाई खण्डित गर्दै जाँदा सामाजिक सुरक्षासम्बन्धी मान्यता नै खल्बलिन पुग्ने। ■ करयोग्य आयको निर्धारण गर्दा सामाजिक सुरक्षाको अवधारणालाई नजरअन्दाज गरिनु हुँदैन। सेवानिवृत्त कर्मचारीहरूलाई निवृत्तिभरणस्वरूप उपलब्ध गराइने रकम आफैमा अत्यन्त न्यून रहने गरेको छ। त्यसमा पनि कर कटौती गर्दा सेवा निवृत्त कर्मचारीको दैनिक गुजारा कष्टप्रद हुन जाने र त्यसबाट सामाजिक सुरक्षाको प्रत्याभूति नहुने अवस्था सिर्जना हुन जाने। ■ के कस्तो आयलाई करयोग्य आय मान्ने भन्ने सम्बन्धमा सम्बन्धित निकायले निवृत्तिभरण र त्यसले ग्रहण गरेको सामाजिक सुरक्षासम्बन्धी अवधारणालगायतका सबै पक्षमा विचार पुऱ्याएर मात्र निर्णयमा पुग्नु पर्ने हुन्छ। अन्यथा करको दायरा बढाउने निहुँमा व्यक्तिका अधिकारहरू कटौती हुने र सामाजिक सुरक्षाको प्रत्याभूतिस्वरूप प्रदान गरिने निवृत्तिभरणसम्बन्धी व्यवस्था कमजोर हुने अवस्था आउन सक्ने। ■ कर लगाउने र उठाउने विषय स्वाभाविक रूपमा विधायिकी अधीनको विषय भएकाले संवैधानिक व्यवस्थाअनुसार नै कानूनी व्यवस्थाद्वारा कर निर्धारण गरेको र संविधानले नै विधायिकाको अधिकारभित्र पारेको विषयलाई न्यायिक पुनरावलोकनको दायराभित्र ल्याई नीतिगत विषयमा अदालत प्रवेश गर्नु उपयुक्त नहुने। <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६४३, कात्तिक, पृष्ठ १११२</p>
<p>२०३.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ सशस्त्र प्रहरी बल जस्तो कठोर अनुशासनमा रही तहगत आदेश (Chain of Command) बाट सञ्चालित सेवामा रहने प्रत्येक सशस्त्र प्रहरी कर्मचारीले प्रचलित कानून एवं आफूमाथिको जिम्मेवार अधिकारीको आदेशलाई पालना गरी सेवाप्रति वफादार रहनुपर्ने। ■ पटक-पटक आफ्नो ड्यूटीबाट आफूखुशी बाहिर गई मादक पदार्थ सेवन गरी सशस्त्र प्रहरी बलको सांगठनिक अनुशासन, मर्यादा र छविमा आँच पुऱ्याउने कार्य गर्नुका साथै आफूभन्दा माथिको कमाण्डरलाई हतियार सोभ्याई मार्नेसम्मको धम्की समेत दिएको भन्ने कार्य निःसन्देह रूपमा सशस्त्र

	<p>प्रहरी नियमावली, २०६० को नियम ८७(१) को देहाय (ग)(घ)(ङ) र (ज) मा उल्लेख भएको कसूरजन्य कार्य भन्ने देखिने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> कारवाही गर्नुपूर्व प्रचलित कानूनबमोजिमको सबै प्रक्रिया पूरा गरी आधार र कारण समेत उल्लेख गरी सेवाबाट हटाउने गरी भएको निर्णय पूर्वाग्रहपूर्ण वा प्राकृतिक न्यायको सिद्धान्तविपरीत नदेखिने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६४६, कात्तिक, पृष्ठ ११३६</p>
२०४.	<ul style="list-style-type: none"> आफूले कानूनबमोजिम विज्ञापन प्रकाशन गरी विज्ञापित पदको लागि लिखित र मौखिक परीक्षा सञ्चालन गरिसकेपछि त्यसको नतिजा प्रकाशन गर्नुपर्दछ । अथवा, उक्त प्रक्रियामा अनियमितता वा गैरकानूनी क्रियाकलाप भएको रहेछ भने कानूनसम्मत कारण र आधार स्पष्टसँग आफ्नो निर्णयमा उल्लेख गरी बदर गर्नुपर्ने । आफ्नो जिम्मेवारी एवं कानूनबमोजिमको कर्तव्यको समयमै निर्वाह गर्नुपर्छ । यो सुशासन र कानूनको शासनको एउटा पक्ष पनि हो । सार्वजनिक निकाय वा पदाधिकारीहरूको कामकारवाही कानूनसम्मत मात्र होइन, पारदर्शी र असल मनसायले गरेको हुनुपर्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६५८, कात्तिक, पृष्ठ १२३०</p>
२०५.	<ul style="list-style-type: none"> कुनै निर्णयबाट कसैको हक अधिकारमा आघात पर्दछ भने निर्णय गर्नुपूर्व सुनुवाइको मौका दिनुपर्ने कुरा अनिवार्य र स्वाभाविक हुन्छ । सुनुवाइको मौका नदिई गरिएको निर्णयले निर्णयको स्थान नै लिन नसक्ने हुँदा न्यायिक प्रक्रियामा वैधानिक मान्यता प्राप्त गर्न नसक्ने । प्राकृतिक न्यायको सिद्धान्तले न्यायिक प्रक्रियालाई स्वच्छ र विश्वसनीय बनाउने हुँदा यसको उपेक्षा गरी भएको निर्णयलाई पूर्वाग्रही निर्णयको संज्ञा दिनु उपयुक्त हुने । प्रहरी सञ्चारमा उल्लेख भएको व्यहोराबाट घर ठेगानामा फेला नपरेको वा घरद्वार नै पत्ता लाग्न नसकेको भन्ने नभई सुरक्षा निकाय नभएको कारणबाट खोजतलास गर्न जान नसकेको अवस्थामा म्याद तामेल गर्न नगएको कारणबाट म्याद प्राप्त गर्ने व्यक्ति वेपत्ता भएको वा सम्पर्कविहीन भएको भन्न नमिल्ने । प्रहरी जस्तो अनुशासन र मर्यादामा रहनु पर्ने कर्मचारी खटाइएको तालीममा नगई आफूखुशी गैरहाजिर रहने विषय निश्चित रूपमा गम्भीर मान्नुपर्ने हुन्छ । तर जस्तोसुकै गम्भीर प्रकृतिको आरोप लगाइएको व्यक्तिलाई पनि सो आरोप ठहर गर्नुपूर्व आफ्नो कुरा भन्ने मौका दिनुपर्ने । सेवाबाटै बर्खास्त गर्ने जस्तो अन्तिम र कठोर सजाय गर्दा प्रचलित सेवासम्बन्धी ऐन नियममा उल्लिखित कार्यविधिको अक्षरसः पालना वा अवलम्बन गरिएको हुनु पर्दछ । प्राकृतिक न्यायको सिद्धान्तको उल्लंघन गरी वा कानूनबमोजिमको उचित प्रक्रिया पालना नगरी निर्णय हुन पुग्दछ भने त्यस्तो निर्णयलाई कानूनको दृष्टिमा शून्य मान्नुपर्ने । गोरखापत्रमा प्रकाशित गरिएको भनिएको सूचनामा हाजिर हुन आउनु भन्नेसम्मको व्यहोरा उल्लेख गरेको देखिए पनि प्रहरी सेवाबाट हटाउनु पर्नेसम्मको कानूनी अवस्था र आधार उल्लेख गरी स्पष्टीकरण सोधिएको नदेखिएकोले सुनुवाइको मौका नदिई प्राकृतिक न्यायको सिद्धान्तप्रतिकूल हुने गरी सेवाबाट हटाएको देखिने । विदा नमागी वा स्वीकृत नगराई गैरहाजिर रहने प्रहरी कर्मचारीलाई प्रहरी नियमावली, २०४९ को नियम ८४(छ) बमोजिम अख्तियारवालाले हटाउन सक्ने देखिए पनि त्यसरी हटाउनु पूर्व नियम ८९(२) बमोजिम आरोप किटान गरी सजाय समेत प्रस्ताव गरी स्पष्टीकरण सोध्नु पर्ने समेतका कार्यविधि अवलम्बन गर्नुपर्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६६३, मंसिर, पृष्ठ १२७६</p>
२०६.	<ul style="list-style-type: none"> बहुवा सम्बन्धमा उजूरी गर्ने तह तोकिएकोमा सोही तहमा उजूरी गर्नुपर्ने हुन्छ । गर्नुपर्ने तह वा ठाउँमा उजूरी नगरी अन्यत्र गरेको उजूरीबाट सम्बन्धित तह वा ठाउँमा उजूरी गरेको सरहको मान्यता पाउन

	<p>सक्ने स्थिति नरहने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ कानूनबमोजिम उजूरी नगरेमा आधारभूत कानूनी त्रुटि वा अयोग्यता विद्यमान भएमा बाहेक बहुवा प्रक्रियालाई त्रुटिपूर्ण मान्न सकिने अवस्था नरहने । ■ बेनामी उजूरीकै आधारमा अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगले कृषि तथा सहकारी मन्त्रालयलाई तथा मन्त्रालयले कृषि अनुसन्धान परिषदलाई बहुवा बदर र अन्य कारवाहीका सम्बन्धमा कारवाही गर्न भनी लेखी पठाएको देखिन्छ । उक्त आयोग बहुवा उजूरी सुन्ने अर्को तह (Supra-body) को स्थान ग्रहण गर्न नसक्ने । ■ बहुवा प्रक्रिया कानूनद्वारा निर्धारित प्रक्रिया भएकोले कानूनबमोजिम बाहेक अन्य प्रक्रियाबाट बहुवाको वैधताको परीक्षण हुन सक्ने देखिन्छ । निर्देशन दिने अधिकार र निर्णय गर्ने अधिकार एउटै होइनन् । उजूरी वा पुनरावेदनको रोहमा पुनर्विचार गर्न सकिने विषयलाई निर्देशन दिने अधिकारअन्तर्गत राख्न मिल्दैन । कानूनी प्रक्रियाबाट टुङ्गिने कुरालाई निर्देशनबाट विस्थापित वा प्रतिस्थापित गर्न सकिँदैन । कानूनी प्रक्रियाबाहेकका अन्य व्यवस्थापन वा प्रशासकीय कुरामा कसैको हक अधिकारमा असर नपर्ने गरी कुनै कुराको लागि निर्देशन दिन सकिन्छ । तर, कानूनी प्रक्रियाबाट प्राप्त भएको वा हुने हकलाई निर्देशनको माध्यमबाट अन्यथा प्रभावित गर्न नमिल्ने हुनाले निर्देशन दिने अधिकारलाई सम्बन्धित सचिवले वाञ्छित हदभित्र रही विचार गर्नु र प्रयोग गर्नु पर्दछ । अन्यथा निर्देशन दिने अधिकार स्वयं गैरकानूनी गतिविधिको माध्यम हुन सक्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६७०, मंसिर, पृष्ठ १३८८</p>
२०७.	<ul style="list-style-type: none"> ■ कुनै कानूनअन्तर्गत भए गरेको काम, कारवाही, निर्णय वा उठान भएको कानूनी प्रक्रिया सम्पन्न नहुँदै सो कानून खारेज भएमा वा अर्कै कानूनद्वारा प्रतिस्थापित भएमा खारेज भएको कानूनअनुसार भए गरेका काम, कारवाही, निर्णय वा कानून खारेजीको परिणामको सम्बन्धमा कानून व्याख्याको सिद्धान्तअनुरूप विवेचना गर्नुपर्ने । ■ विवादित बहुवा सूचनाले सम्भाव्य उम्मेदवारको लागि निष्क्रिय भइसकेको अध्यादेशअनुसार आवश्यक न्यूनतम शैक्षिक योग्यताको शर्त उल्लेख गरे तापनि त्यो मान्य हुन नसक्ने । ■ कुनै काम, कारवाही, निर्णय हुनु वा कानूनी प्रक्रिया प्रारम्भ हुनुभन्दा पहिला नै निष्क्रिय भइसकेको कुनै ऐन, कानून वा अध्यादेशको अनुशरण गर्नु पर्दैन । पहिलेको कानून वा अध्यादेशको व्यवस्थालाई तत्कालै प्रतिस्थापन गर्ने अर्को कानूनी प्रावधानले निरन्तरता प्रदान गरेको खण्डमा मात्र पहिलाको प्रावधानअनुरूप पनि भए गरेको काम, कारवाही र निर्णय कानूनसम्मत हुने अवस्था हुन्छ । अन्य अवस्थामा पहिलाको कानून अनुशरण गरी गरिएको काम, कारवाही, निर्णय वा प्रक्रियाले वैधता प्राप्त गर्न नसक्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६७१, मंसिर, पृष्ठ १३९८</p>
२०८.	<ul style="list-style-type: none"> ■ निलम्बन फुकुवा गरेउपर कोही कसैको उजूरवाजुर परी सो निर्णय गैरकानूनी भएको भनी बदर वातिल नगराएको अवस्थामा सो निर्णयविपरीत उक्त निलम्बन अवधि सेवा अवधिमा जोडिने होइन भन्न मिल्ने देखिँदैन । त्यसमा पनि विपक्षी निकायहरूबाटै भएको उक्त अन्तिम भएर बसेको निर्णयको औचित्यताभित्र प्रवेश गरी पक्षको स्थान ग्रहण गरी यस अदालतले अन्यथा भन्न नमिल्ने । ■ निलम्बन फुकुवा भएकोमा उक्त निलम्बन अवधिलाई नोकरी अवधिमा गणना गर्नुपर्ने भन्ने नियममा प्रष्ट व्यवस्था भैरहेकोमा सो अवधि समेत गणना गरी निवृत्तिभरण नपाउनु पर्ने कुनै कानूनी र विवेकसम्मत कारण नदेखिने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६७६, पुस, पृष्ठ १६३५</p>
२०९.	<ul style="list-style-type: none"> ■ प्रहरी नियमावली, २०४९ र प्रहरी प्राविधिक नियमावली, २०५८ ले प्रहरी सेवाभित्र दुई अलग-अलग सेवाहरूको गठन गरी ती सेवाअन्तर्गतका पदहरूमा नियुक्ति र बहुवाका लागि समेत छुट्टाछुट्टै योग्यता

	<p>निर्धारण गरेको र उक्त नियमावलीहरूले गरेको सो वर्गीकरणको तर्कसंगत र बोधगम्य आधार रहेको भन्नेसमेत देखिन आएको अवस्थामा नियुक्ति र बढुवाका सम्बन्धमा प्रहरी नियमावली, २०४९ ले गरेको व्यवस्थाको सापेक्षतामा प्रहरी प्राविधिक नियमावली, २०५८ को नियम ८(ख) र १४(३) ले गरेको व्यवस्था असमान र भेदभावपूर्ण रहेको भन्न नमिल्ने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> राज्यका तर्फबाट समानहरूका बीच समान व्यवहार गरिनु पर्दछ, र असमानहरूका बीच एउटै व्यवहार गरिनु हुँदैन भन्ने नै समानतासम्बन्धी अवधारणाको सार भएकाले प्रहरी सेवाभिन्न गठित “सामान्य प्रहरी सेवा” र “प्रहरी प्राविधिक सेवा” छुट्टाछुट्टै उद्देश्य र प्रयोजनका लागि गठन गरिएकोले उक्त दुवै समूहका प्रहरी कर्मचारीहरू समान अवस्थाका छन्, त्यसैले उनीहरूका बीच नियुक्ति तथा बढुवासम्बन्धी विषयहरूमा समान योग्यता निर्धारण गरिनु पर्दछ, फरक-फरक योग्यता निर्धारण गर्नु भेदभावपूर्ण हुन्छ भन्न नमिल्ने । सामान्य “प्रहरी सेवा” र “प्रहरी प्राविधिक सेवा” अन्तर्गत नियुक्ति वा बढुवा हुने प्रहरी कर्मचारीहरू समान अवस्थाका नहुने हुँदा परस्पर असमान अवस्थाका कर्मचारीहरूका बीच समान व्यवहार गरिनु पर्दछ भन्ने दावी आफैमा समानतासम्बन्धी अवधारणाको विपरीत र भेदभावपूर्ण हुने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८६९९, माघ, पृष्ठ १६१६</p>
२१०.	<ul style="list-style-type: none"> बढुवाका लागि निर्धारित न्यूनतम शैक्षिक योग्यता पुगेको नभए पनि सेवा अवधि तथा भौगोलिक क्षेत्रको अनुभव जस्ता अन्य कुराहरूको आधारमा माथिल्लो स्तरमा स्तरवृद्धि गर्ने गरिन्छ । त्यसैले स्तरवृद्धिसम्बन्धी व्यवस्था माथिल्लो तह वा माथिल्लो पदमा योग्यताका आधारमा हुने बढुवा नभई लामो अवधिसम्म बढुवामा स्थान पाउन नसकेका कर्मचारीहरूलाई माथिल्लो तहको सुविधा प्रदान गरी प्रोत्साहित गर्ने र उनीहरूमा उत्पन्न हुन सक्ने नैराश्यताको निराकरण गर्ने वैकल्पिक व्यवस्थासम्म रहेको देखिने । माथिल्लो तहका स्तरवृद्धि भएको कर्मचारीले निज जुन तहबाट स्तरवृद्धि भएको हो सोही तहको काम गर्नुपर्नेछ भन्ने स्वास्थ्य सेवा ऐन, २०५३ को दफा ९(७घ) को व्यवस्थाबाट समेत स्तरवृद्धिसम्बन्धी व्यवस्था बढुवा होइन भन्ने स्पष्ट हुन्छ । त्यसबाट स्तरवृद्धि भए पनि स्तरवृद्धि भएको सम्बन्धित कर्मचारीले माथिल्लो तहको जिम्मेवारी वा अधिकार प्रयोग गर्न नपाउने, निजले तल्लै तहको काम गर्नुपर्ने भनी ऐनले स्पष्ट गरेबाट समेत स्तरवृद्धि र बढुवा एउटै होइन भन्ने स्पष्ट हुने । खुला प्रतियोगिताबाट कुनै तहमा शुरु नियुक्ति भएका कर्मचारी र तह मिलान तथा स्तरवृद्धिका माध्यमबाट उक्त तहमा स्तरवृद्धि हुन पुगेका कर्मचारीहरूका बीच सारभूत रूपमा समानता नरहेको भनी ऐनले पृथक-पृथक व्यवहार गर्न खोजेको कुरा माथिल्लो तहमा स्तरवृद्धि भएको कर्मचारीले निज जुन तहबाट स्तरवृद्धि भएको हो सोही तहको काम गर्नुपर्नेछ भन्ने स्वास्थ्य सेवा ऐन, २०५३ को दफा ९ को उपदफा (७घ) को व्यवस्थाबाट स्पष्ट रूपमा देखिन आएको र दफा ९(७घ) को उक्त व्यवस्थालाई चुनौती दिन सकेको नदेखिएबाट समेत ऐनको दफा ९(२) को व्यवस्था विभेदकारी रहेको भन्न नमिल्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८७०९, फागुन, पृष्ठ १७९२</p>
२११.	<ul style="list-style-type: none"> बढुवासम्बन्धी व्यवस्था निर्धारण गर्न बनेको निजामती सेवा ऐनले नै न्याय सेवा र लेखापरीक्षण सेवा तथा सो बाहेकका अन्य सेवाको राजपत्रांकित विशिष्ट श्रेणीको सचिव वा सो सरहको पदको बढुवा सम्बन्धमा बेग्ला-बेग्लै कानूनी व्यवस्था गरेको अवस्थामा कानूनअनुसारको सो व्यवस्था अवलम्बन गरी बढुवा गर्दा विभेदकारी व्यवहार गरेको भन्न नमिल्ने । निजामती सेवाको विशिष्ट श्रेणीमा कानूनले निर्धारित गरेको बढुवा हुने समय तालिकाभिन्न बढुवा नगरिएको भनी जिकीर लिने दायित्व निवेदकहरूको नभई विशिष्ट श्रेणीमा उम्मेदवार हुनसक्ने हैसियत भएका सहसचिवको हुने हुँदा निवेदकहरूले लिएको जिकीरको भरमा त्यस्तो विषयमा प्रस्तुत निवेदनको रोहमा विचार हुने विषय नहुने । सहसचिवको पदमा हुने बढुवाको उम्मेदवार भएको, सहसचिवमा रिक्त रहेको संख्याअनुसार विज्ञापन भएको, सो आ.व.मा उक्त पदमा कति संख्या खाली हुन्छ भन्ने यकीन नभएको अवस्थामा सोभन्दा

	<p>माथिल्लो विशिष्ट श्रेणीका पद रिक्त हुने र ती पदमा सहसचिव बढुवा हुने हुँदा त्यसरी रिक्त हुने पद समेत समावेश गरी विज्ञापन गरिनुपर्छ भन्ने तर्क ऐन, नियमावली समेतका आधारमा तर्कसंगत नहुने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ कुनै कर्मचारीको पद अवकाशद्वारा रिक्त हुने भएमा मात्र त्यस्तो रिक्त हुने संख्या यकीन हुनसक्छ । तर, निवेदकको सरोकारको पदभन्दा माथिल्ला पदहरू रिक्त हुन्छन् अनि त्यसमा सहसचिवहरू बढुवा हुन्छन् र त्यसरी रिक्त हुने पद पनि विज्ञापनमा समावेश गर्नुपर्छ भन्नु स्वयंमा अनुमानित विषय हुँदा यस्तो अनुमानमा टेकेर अदालतले आदेश गर्नु उचित नहुने । ■ राजपत्रांकित विशिष्ट श्रेणीको सचिव पदमा प्रशासन सेवाको राजपत्रांकित प्रथम श्रेणीको सहसचिव पदबाट कतिजना व्यक्ति राजपत्रांकित विशिष्ट श्रेणीमा बढुवा हुन्छन् भनी पहिल्यै यकीन गर्न सकिने अवस्था नदेखिँदा अनुमानको भरमा रिक्त हुने पद यकीन गरी विज्ञापन गर्न तथा प्रकाशित भई सकिएको सूचनामा त्यस्तो पद समावेश गर्न नमिल्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८७२०, फागुन, पुष १८७७</p>
२१२.	<ul style="list-style-type: none"> ■ कुनै उम्मेदवारले अधिकृतस्तरमा काम गरी अनुभव प्राप्त गरेको प्रचलित कानूनअनुसार दर्ता भएको संगठित संस्था वा अन्तराष्ट्रिय संस्थाको स्तर, यस्ता संस्थाहरूले गर्ने काम, यिनीहरूको उद्देश्य, यस्ता संस्थाहरूले अधिकृतस्तरका कर्मचारीहरूलाई भर्ना गर्दा अपनाउने कार्यविधि, अधिकृतस्तरको सेवा प्रवेशको लागि आवश्यक पर्ने शैक्षिक योग्यता तथा अनुभव जस्ता कुराहरूको मूल्याङ्कनपछि मात्र प्रचलित कानूनअनुसार दर्ता भएका संगठित संस्था वा अन्तराष्ट्रिय संघ संस्थामा काम गरेको अनुभवलाई मान्यता दिनुपर्ने । ■ कुनै व्यक्तिले सरकारी सेवावाहेकका अन्य क्षेत्रको सेवामा रही निजामती सेवा ऐन, २०४९ को दफा ७(१६) मा निर्धारित पाँच वा सात वर्ष अधिकृतस्तरमा काम गरेको अनुभव हासिल गरेको छ वा छैन भन्ने कुरा वस्तुगत तथ्य र प्रमाणको आधारमा यकीन नगरी खुल्ला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको आवेदन स्वीकार गर्ने काम आफैमा अनियमित हुने । ■ सरकारी सेवा बाहेक अन्य सेवा अर्थात् प्रचलित नेपाल कानूनअनुसार दर्ता भएका संगठित संस्थाहरूमा अधिकृतस्तरमा काम गरेको अनुभवलाई उक्त ऐनको दफा ७(१६) को प्रयोजनको लागि मान्यता दिनु पूर्व त्यस्तो संगठित संस्थाको कामको प्रकृति तथा त्यस्तो संस्थामा अधिकृत स्तरको कामको जिम्मेवारी वहन गर्ने कर्मचारी आवश्यक पर्ने वा नपर्ने र यी संस्थाले अधिकृत स्तरको कर्मचारी भर्ना वा छनौट गर्दा अवलम्बन गर्ने आधारहरू समेत देखिने नियमहरू बनाई लागू गरेका छन् वा छैनन् भन्ने कुरा हेर्नुपर्ने । ■ सरकारी सेवाबाहेक अन्य क्षेत्रमा अधिकृतस्तरमा काम गरेको अनुभवलाई मान्यता दिँदा काम गरी अनुभव हासिल गरेको भनिएको संगठित संस्थाको स्तर, कामको प्रकृति र यस्तो संस्थाले सञ्चालन गर्ने व्यवसायमा अधिकृतस्तरको कर्मचारीको संलग्नता र जिम्मेवारीको आवश्यकता र सान्दर्भिकताको आधारमा निर्णय गर्नुपर्ने । ■ सरकारी सेवाका नियम र श्रम ऐनका व्यवस्था लागू नहुने कुनै संगठित संस्था वा अन्तराष्ट्रिय संघ संस्थामा अधिकृतस्तरमा काम गरेको अनुभवको आधारमा कुनै व्यक्तिले निजामती सेवा ऐन, २०४९ को दफा ७(१६) मा उल्लिखित अधिकृतस्तरको अनुभव हासिल गरेको छ भन्ने न्यायोचित अनुमान गर्नका लागि पनि यस्तो अनुभवको दावी गर्नेले प्रत्येक कार्य दिनको कम्तीमा ६ (छ) घण्टादेखि ८(आठ) घण्टासम्म काम गरेको भन्ने तथ्यगत पुष्टि हुनुपर्ने । ■ निजामती सेवा ऐन, २०४९ को दफा ७(१)(छ) तथा (ज) र दफा ७(१६) को प्रयोजनको लागि कुनै उम्मेदवारले सरकारी सेवा बाहेक प्रचलित नेपाल कानूनअनुसार दर्ता भएको संगठित संस्थामा वा अन्तराष्ट्रिय संघ संस्थाको अधिकृतस्तरमा काम गरेको भनिएको अनुभवलाई पनि सरकारी सेवाको अधिकृतस्तरमा काम गरी हासिल गरेको अनुभव सरह मानी लोकसेवा आयोगले समान रूपले मान्यता दिन नसक्ने । <p style="text-align: right;">निर्णय नम्बर ८७४२, चैत, पुष २११९</p>

क्र. सं.	पक्ष/विपक्ष	नि.नं. इजलास	विषय/मुद्दा	फैसला मिति	अङ्क	पृष्ठ
अ						
१.	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग वि. श्यामकुमार महतो	८५६२ संयुक्त	सरकारी जिम्मेवारी नदिने	२०६७।६।३।१	२	३०४
२.	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग वि. पशुपति धर्मशाला	८७२९ संयुक्त	निर्णय बदर	२०६८।३।२७	१२	१९९१
३.	अशोक शमशेर ज.ब.रा. (डा.) वि. रेखा घिमिरे समेत	८६६४ पूर्ण	लिखत दर्ता बदर	२०६६।१०।१४।५	८	१२९२
४.	अशोकराम महारा वि. छोटे लाल राम	८५८२ संयुक्त	कीर्ते जालसाजी	२०६७।१।८।१	३	४९२
५.	अब्दुल खलिक वि. मन्त्रपरिषद्को कार्यालय समेत	८६८४ संयुक्त	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	२०६८।४।१६।२	९	१५१७
६.	अच्युतप्रसाद खरेल विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालय समेत	८६७७ विशेष	उत्प्रेषण समेत	२०६६।७।५।५	९	१४४२
७.	अतुल शाह वि. मल्लिका शाह समेत	८६७४ संयुक्त	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	२०६८।५।२८।४	८	१४१२
८.	अरुणकुमार ज्ञवाली वि. कनकमणि दीक्षित समेत	८५३९ संयुक्त	अदालतको अपहेलना	२०६७।१०।२५।३	१	८९
९.	अनीता शर्मा वि. विकासप्रसाद सिन्हा	८६१८ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६७।१।१७।३	५	८३४
१०.	अमर आदर्श माध्यमिक विद्यालय समेत वि. कृष्णबहादुर श्रेष्ठ	८६३५ संयुक्त	क्षतिपूर्ति	२०६७।७।२३।३	६	१०२८
११.	अञ्जनीकुमार थापा वि. मन्त्रपरिषद्को कार्यालय समेत	८६४३ विशेष	उत्प्रेषण	२०६८।४।२६।५	७	१११२
१२.	आदित्य मुखिया समेत वि. नेपाल सरकार	८७०५ संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	२०६८।६।६।६	१०	१७४७
१३.	आसितकुमार राजभण्डारी वि. कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	८६७० संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६८।४।१५।१	८	१३८८

इ						
१४.	इष्टर्न सुगर मिल्स लिमिटेड वि. उद्योग मन्त्रालय समेत	८५४२ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६७।८।१२।१	१	१२३
१५.	इन्हुरेड इन्टरनेशनल समेत वि. राष्ट्रपतिको कार्यालय समेत	८५९३ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६७।८।१९।१	४	६१०
१६.	इमानसिंह लामा वि. स्थानीय विकास मन्त्रालय समेत	८६१५ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६८।१।४।१	५	८०७
१७.	ईन्द्रप्रसाद खनाल विरुद्ध नेपाल सरकार	८६५९ संयुक्त	सवारी ज्यान	२०६७।१२।२४	७	१२३५
१८.	ईनोभेटिभ कन्सेप्ट नेपाल प्रा.लि. समेत वि. अ.दु.अ.आ.	८५५८ संयुक्त	उत्प्रेषण	२०६७।१२।२।४	२	२६२
उ						
१९.	उपभोक्ता हित संरक्षण मञ्च वि. मन्त्रपरिषद्को कार्यालय समेत	८५८५ संयुक्त	परमादेश	२०६७।७।२५।५	३	५२१
२०.	उपभोक्ता हित संरक्षण मञ्च समेत वि. नेपाल यातायात व्यवसायी राष्ट्रिय महासंघसमेत	८५९८ संयुक्त	उत्प्रेषण समेत	२०६७।१०।१९।१	४	६५१
२१.	उमादेवी हुंगेल समेत वि. धनकुमारी हुंगेल समेत	८६७९ पूर्ण	अंश चलन	२०६८।३।१।५	९	१४५६
२२.	उमेश गुरुङ्ग वि. नेपाल सरकार	८७१७ संयुक्त	ज्यान मार्ने उद्योग	२०६८।४।२५	११	१८४०
ए						
२३.	एड्भोकेसी फोरम वि. गृह मन्त्रालय समेत	८६४२ विशेष	उत्प्रेषण समेत	२०६८।६।५।५	७	१०८३
ओ						
२४.	ओपेन्द्रबहादुर बुढाथोकी वि. नरेन्द्रजंग शाह समेत	८५६५ संयुक्त	उत्प्रेषण समेत	२०६७।१२।१०	२	३३२
ऋ						
२५.	ऋषिराम घिमिरे समेत वि. मन्त्रपरिषद्को कार्यालय समेत	८७०३ संयुक्त	परमादेश समेत	२०६६।१।३०।४	१०	१७१६

क						
२६.	कमलजंग कुँवर वि. वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय समेत	८५९२ संयुक्त	उत्प्रेषणसमेत	२०६७।१।२२।३।४	४	६०१
२७.	कमल निओल वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	८६४७ संयुक्त	परमादेश	२०६७।६।२१	७	११४२
२८.	कमलमोहन चापागाईं समेत वि. नेपाल सरकार	८७१६ संयुक्त	बहुविवाह	२०६८।८।२२।५	११	१८३२
२९.	कलेशु डगौरा समेत वि. शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग	८५६० संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश समेत	२०६७।८।२०।२	२	२८४
३०.	कृष्णकुमार शाही वि. होमकुमारी उपाध्यायको मु.स. गर्ने दिनेशप्रकाश कोइराला समेत	८५४३ संयुक्त	दर्ता बढेर गुठी कायम	२०६७।३।१।७।५	१	१३६
३१.	कृष्णबहादुर श्रेष्ठ समेत वि. नेपाल टेलिभिजन संस्थान प्र.का. समेत	८५४९ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६७।१०।४।३	१	१७४
३२.	कृष्ण सिल्पकार वि. मैया चिकंवाञ्जार	८७०६ संयुक्त	हक कायम	२०६८।५।१२।२	१०	१७६७
३३.	कृषि विभाग वि. अमात्य निर्माण सेवा	८५५० संयुक्त	नोक्सानी विगो	२०६७।१०।४	१	१७९
३४.	कृत्यानन्द ठाकुर वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	८५८१ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश समेत	२०६७।११।२९।१	३	४८४
३५.	काष्ठ उद्योग व्यवसायी संघ वि. धरेलु तथा साना उद्योग विभाग	८६२० संयुक्त	उत्प्रेषण	२०६७।१०।१०।२	५	८४८
ग						
३६.	गणेशबहादुर खत्री वि. गृह मन्त्रालय समेत	८६७६ पूर्ण	उत्प्रेषण परमादेशसमेत	२०६८।४।२६।५	९	१४३५
३७.	गुठी संस्थान केन्द्रीय कार्यालय समेत वि. विष्णुमाया महर्जन	८५३७ पूर्ण	परमादेश	२०६७।५।१।७।५	१	६२
३८.	गुठी संस्थान वि. ऋद्धि राणा समेत	८६५३ संयुक्त	रैकर जग्गा लगत कट्टा	२०६८।४।२४	७	११८९
३९.	गेहेन्द्रबहादुर मल्ल वि. गुठी संस्थान के.का. समेत	८७३९ संयुक्त	उत्प्रेषण	२०६८।५।२।७।३	१२	२०९१
४०.	गोविन्दबहादुर बटाला “जीवित” को हकमा सुनीताकुमारी बटाला वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	८६३८ संयुक्त	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	२०६८।३।६।२	६	१०५४

४१.	गौतम डंगोल समेत वि. काठमाडौं महानगरपालिका समेत	८६१७ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६७।१०।४।३	५	८२०
४२.	गंगाप्रसाद चालिसे समेत वि. जनकपुर चुरोट कारखाना लिमिटेड	८७२१ संयुक्त	निर्णय दर्ता बदर	२०६८।७।८।३	११	१८८५
च						
४३.	चन्द्रकान्त ज्ञवाली समेत वि. व्यवस्थापिका संसद सचिवालय	८५७१ विशेष	उत्प्रेषण	२०६७।९।२।६	३	३७३
४४.	चन्द्रेश्वरी कर्माचार्य समेत वि. अशोक के.सी. समेत	८७३१ संयुक्त	परमादेश	२०६८।१०।२२	१२	२००४
४५.	चक्रवहादुर कार्की वि. नेपाल सरकार	८६८३ संयुक्त	भ्रष्टाचार	२०६८।२।२।२	९	१४९९
४६.	चरिवहादुर गहतराज समेत वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	८७०७ संयुक्त	परमादेश	२०६८।२।१।४	१०	१७७३
ज						
४७.	जनहित संरक्षण मञ्च (प्रो.पब्लिक) वि. कानून तथा न्याय मन्त्रालय	८६२८ विशेष	उत्प्रेषण	२०६८।१।२९।५	६	९००
४८.	जयन्ती/थापा कन्स्ट्रक्शन जे.भी. वि. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग समेत	८७३३ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६७।१।३।०।२	१२	२०३८
४९.	जस्मुदिन मंसुर समेत वि. उद्योग मन्त्रालय समेत	८७४१ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६८।१०।२५।४	१२	२१०८
५०.	जावलाखेल डिप्टिलरी प्रा.लि. वि. मन्त्रिपरिषद् सचिवालय	८६९४ विशेष	उत्प्रेषण समेत	२०६८।८।२२।५	१०	१६४४
५१.	जानकी अधिकारी (कटुवाल) समेत वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	८७२५ विशेष	उत्प्रेषण परमादेश	२०६८।१०।५।५	१२	१९५७
५२.	जीवन महर्जन समेत वि. दानवहादुर महर्जन समेत	८६४० संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६८।३।२०।२	६	१०७३
५३.	जीवन रिजाल वि. नेपाल सरकार	८६९१ संयुक्त	जवर्जस्ती करणी	२०६८।२।४।४	९	१६०६
५४.	जीतेन्द्र त्रिपाठी वि. नेपाल सरकार	८७२३ संयुक्त	ज्यान मार्ने उद्योग	२०६८।५।१२।२	११	१९३८
५५.	ज्वाला हाइड्रोपावर प्रा.लि.समेत वि. ऊर्जा मन्त्रालय	८५५५ संयुक्त	उत्प्रेषण	२०६७।१।१६।२	२	२२७

ट						
५६.	टीकाराम डाँगी वि. प्रल्हादराय अग्रवाल	८६०७ पूर्ण	जग्गा खिचोला	२०६७।१।२३।५	५	७२७
५७.	टेकबहादुर मिथुन वि. युवराज भट्टराई समेत	८६३२ संयुक्त	उत्प्रेषण	२०६८।१।२९।५	६	९९७
ड						
५८.	डम्बरप्रसाद शिवाकोटी वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	८५८० संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६८।१।२७।३	३	४७४
त						
५९.	तुलसीदेवी कुँवर समेत वि. हिरालाल कुँवर समेत	८६९० संयुक्त	अंश	२०६८।२।२५।४	९	१५९९
द						
६०.	दिलकुमार मानन्धर वि. जिल्ला विकास समिति रामेछाप	८६५८ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६८।१।२०।३	७	१२३०
६१.	दुर्गादत्त सिग्देल वि. नेपाल सरकार	८५८३ संयुक्त	भ्रष्टाचार	२०६७।५।२९।३	३	४९७
६२.	दुलई मुराउ वि. रामसुरत यादव समेत	८६८९ संयुक्त	निर्णय लिखत दर्ता	२०६८।१।१२।२	९	१५९३
६३.	देवमणि देवकोटा वि. अनोदकुमार देवकोटा	८७०० संयुक्त	लेनदेन	२०६८।५।१५।५	१०	१७०२
ध						
६४.	धर्मरत्न शाक्य वि. रमिला शाक्य	८६२५ संयुक्त	जग्गा दर्ता	२०६७।१।२।३	५	८७९
६५.	धनकुमारी हुंगेल समेत वि. उमादेवी हुंगेल	८६७८ पूर्ण	अंशबण्डा दाखिल खारेज	२०६८।३।९।५	९	१४५०
६६.	धर्मराज भण्डारी वि. नेपाल सरकार	८६९३ पूर्ण	भ्रष्टाचार	२०६८।९।७।५	१०	१६३४

६७.	धनबहादुर बस्नेत वि. पुनरावेदन अदालत बाग्लुङ्ग समेत	८७१९ संयुक्त	उत्प्रेषण समेत	२०६८।४।२२	११	१८७१
न						
६८.	नरेशकुमार चापागाई समेत वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	८७२० संयुक्त	परमादेश समेत	२०६८।४।३१।३	११	१८७७
६९.	नविन्द्रराज जोशी वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	८६१६ संयुक्त	परमादेश	२०६७।५।२४	५	८१२
७०.	नरेन्द्रप्रसाद कोइराला समेत वि. लोकसेवा आयोग समेत	८५७० पूर्ण	उत्प्रेषण	२०६७।१०।२७।५	३	३६५
७१.	नारायणी आयल रिफाइनरी उद्योग प्रा.लि. वि. उद्योग विभाग समेत	८७२४ संयुक्त	उत्प्रेषण	२०६८।९।८।६	११	१९४६
७२.	नारायणप्रसाद शाह वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	८७१० संयुक्त	उत्प्रेषण	२०६८।५।१५	११	१७९८
७३.	निरक्षर दृष्टिविहीन सहयोग केन्द्र समेत वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	८६०२ संयुक्त	परमादेश	२०६७।१०।१७।२	४	६७९
७४.	नीलमकुमारी यादव समेत वि. नेपाल बैंक लिमिटेड समेत	८६९८ विशेष	उत्प्रेषण परमादेश	२०६८।७।३।५	१०	१६९०
७५.	नेपाल सरकार वि. गोकर्ण खकुरेल	८५४७ संयुक्त	वैदेशिक रोजगार	२०६७।८।२८।३	१	१६१
७६.	नेपाल सरकार वि. मनकुमारी नेपाली समेत	८७२६ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६८।९।५	१२	१९६५
७७.	नेपाल सरकार वि. मुसाई भन्ने विवेक लामा	८५५२ पूर्ण	कर्तव्य ज्यान	२०६७।१२।२४	२	१९५
७८.	नेपाल सरकार वि. दलबहादुर चोख्याल	८५५३ पूर्ण	कर्तव्य ज्यान	२०६७।८।९।५	२	२०५
७९.	नेपाल सरकार वि. हर्षरत्न एण्ड सन्स समेत	८५६१ संयुक्त	भ्रष्टाचार	२०६७।६।११	२	२९३
८०.	नेपाल सरकार वि. रवीन भन्ने नारायण पौडेल खत्री समेत	८५६४ संयुक्त	जवर्जस्ती करणी	२०६७।३।३२।६	२	३१६
८१.	नेपाल सरकार विरूद्ध राजेन्द्रसिंह सिख	८५९९ संयुक्त	जवर्जस्ती करणी	२०६७।१०।१८	४	६५८
८२.	नेपाल ओरिण्ड म्याग्नेसाइट प्रा.लि. वि. ऋण असूली पुनरावेदन न्यायाधिकरण काठमाडौं समेत	८५०५ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६७।१।१०	४	७०६
८३.	नेपाल सरकार वि. सुरेशकुमार मित्तल	८६२६ संयुक्त	कालो बजार तथा सामाजिक अपराध	२०६७।१।३०।२	५	८८५

८४.	नेपाल सरकार वि. वेलवहादुर थापा मगर समेत	८६२९ पूर्ण	काठ चोरी निकासी	२०६८।३।३०।५	६	९०८
८५.	नेपाल सरकार वि. रामाज्ञा चतुर्वेदी समेत	८६३० संयुक्त	भ्रष्टाचार	२०६८।५।२९।४	६	९१७
८६.	नेपाल सरकार वि. बैजनाथ साह तेली समेत	८६३७ संयुक्त	अंगभंग	२०६८।२।२४।३	६	९०४६
८७.	नेपाल सरकार वि. जनकलाल मण्डल समेत	८६५५ संयुक्त	ज्यान मार्ने उद्योग	२०६७।७।१४।९	७	९२०३
८८.	नेपाल सरकार वि. राजीनन सहनी समेत	८७३४ संयुक्त	ज्यान मार्ने उद्योग	२०६८।२।३९।३	९२	२०४५
८९.	नेपाल सरकार वि. विष्णुदेवी राजभण्डारी	८७३५ संयुक्त	निर्णय बदर	२०६८।८।६।३	९२	२०५५
९०.	नेपाल सरकार वि. धौलीदेवी विष्ट समेत	८६६८ संयुक्त	बालक फालेको	२०६७।९।३।३	८	९३७६
९१.	नेपाल सरकार वि. अच्युतकृष्ण खरेल समेत	८६६७ संयुक्त	भ्रष्टाचार	२०६८।७।२५।६	८	९२२९
९२.	नेपाल सरकार वि. राजकुमार श्रेष्ठ	८६८७ संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	२०६८।३।३९।६	९	९५५३
९३.	नेपाल सरकार वि. इन्द्रा न्यौपाने जैसी	८७९८ संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	२०६८।९।७।४	९९	९८६९
९४.	नेपाल सरकार वि. जयप्रकाश प्रसाद गुप्ता समेत	८७२२ संयुक्त	भ्रष्टाचार	२०६८।९।९।३	९९	९८९०
९५.	नेपाल क्रेडिट एण्ड कमर्श बैंक वि. अ.दु. अनुसन्धान आयोग	८७३७ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६८।९।०।४।४	९२	२०६९
प						
९६.	पदमबहादुर जुगजाली मगर वि. नेपाल सरकार	८५६८ संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	२०६७।९।२।२	२	३५०
९७.	पदमनाथ पोखरेल वि. नेपाल सरकार	८५९० पूर्ण	भ्रष्टाचार	२०६७।९।५।५	४	५८०
९८.	डा.परमेश्वरी श्रेष्ठ समेत वि. स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	८५७५ पूर्ण	उत्प्रेषण	२०६८।९।२२।५	३	४२९
९९.	पशुपति सेन गुप्ता वि. जगतमान प्रधान समेत	८५८७ संयुक्त	लिखत दर्ता बदर	२०६७।९।२।३	३	५३७
१००.	पप्पु लुम्बिनी जे.भी. वि. भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय	८६५७ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६७।९।०।०।२	७	९२२५

१०१.	प्रकाशमणि शर्मा समेत वि. मन्त्रपरिषद्को कार्यालय समेत	८५४० संयुक्त	परमादेश	२०६७।८।१५।४	१	९७
१०२.	प्रदीप के.सी. वि. नेपाल सरकार	८६८८/सं	भ्रष्टाचार	२०६८।३।२८।३	९	१५७०
१०३.	प्रमीला राई (श्रेष्ठ) वि. नेपाल सरकार	८६९७ पूर्ण	भ्रष्टाचार	२०६८।७।८।३	१०	१६७५
१०४.	डा.पुष्करराज पाण्डे समेत वि. सविना पाण्डे	८५७२ पूर्ण	अंश	२०६७।१।१।९	३	३८७
१०५.	पुष्पराज पाठक समेत वि. मन्त्रपरिषद्को कार्यालय	८६३३ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६८।१।२९।५	६	१००३
१०६.	पूर्णचन्द्र पौडेल वि. मन्त्रपरिषद्को कार्यालय समेत	८६९६ विशेष	उत्प्रेषण समेत	२०६८।३।९।५	१०	१६६७
१०७.	पूर्णप्रसाद राजवंशी वि. काठमाडौं जिल्ला अदालत	८६८२ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६८।५।२९।४	९	१४९१
१०८.	प्रेमप्रसाद सन्जेल वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालय	८५३४ विशेष	उत्प्रेषण समेत	२०६७।१०।१३।५	१	१८
१०९.	प्रोवायोटेक इण्डस्ट्रिज प्रा.लि. वि. ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुर	८५४४ संयुक्त	उत्प्रेषण समेत	२०६७।९।१२।२	१	१४५
ब						
११०.	बालकृष्ण नेउपाने वि. राष्ट्रपतिको कार्यालय समेत	८५८८ विशेष	उत्प्रेषण समेत	२०६८।२।१९।४	४	५४५
१११.	बन्दना धिताल र आफ्नो हकमा समेत प्रभाकुमारी धिताल वि. पुनरावेदन अदालत दाङ समेत	८७१३ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६८।८।२९।४	११	१८१२
११२.	विनोदप्रसाद पाठक समेत वि. महेन्द्र उच्च मा.वि.समेत	८५९६ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६८।३।१५।५	४	६३९
११३.	बिष्णुशरण रंजित समेत वि. डा.विजयबहादुर राजभण्डारी	८५६७ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६७।१।१।५	२	३४३
११४.	विजयक्रान्ति शाक्य समेत वि. मन्त्रपरिषद्को कार्यालय समेत	८५९१ विशेष	उत्प्रेषण परमादेश	२०६८।१।८।५	४	५८९
११५.	विन्दुदेवी श्रेष्ठ समेत वि. सनम श्रेष्ठ समेत	८७०१ संयुक्त	अंश मिलापत्र	२०६८।४।३२।४	१०	१७०७
११६.	बीपिन्द्र सुवेदी (खत्री) वि. बन्दना कार्की	८६७३ संयुक्त	सम्बन्ध विच्छेद	२०६७।१।२।३।४	८	१४०९
११७.	ब्लुमुन ओभरसिज नेपाल प्रा.लि. वि. श्रम मन्त्रालय समेत	८६४४ पूर्ण	उत्प्रेषण	२०६८।३।९।५	७	१११८

म						
११८.	भजराम पण्डित वि. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग	८५७६ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६७।१।१६।	३	४४०
११९.	भरतमणि जङ्गम समेत वि. राष्ट्रपतिको कार्यालय समेत	८६६२ विशेष	उत्प्रेषण समेत	२०६८।८।१६।	८	१२५७
१२०.	भीमराज अधिकारी (प्रा.डा.) वि. राष्ट्रिय सूचना आयोग समेत	८५९४ संयुक्त	उत्प्रेषण प्रतिषेध	२०६८।२।४।४	४	६१९
१२१.	भुवनप्रसाद निरौला समेत वि. संविधानसभा तथा व्यवस्थापिका संसद समेत	८६९२ विशेष	परमादेशसमेत	२०६८।३।१६।५	१०	१६१३
१२२.	भोजराज घिमिरे वि. रामप्रसाद नायक	८५३३ पूर्ण	उत्प्रेषण	२०६७।९।२२।५	१	९
१२३.	भृकुटी सुपर मार्केट वि. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग समेत	८६३९ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६८।३।२।५	६	१०६६
म						
१२४.	मदनप्रसाद लम्साल वि. रेप्सोना पब्लिकेशन्स प्रा.लि.	८६८६ संयुक्त	ट्रेडमार्क	२०६८।४।१५।	९	१५४५
१२५.	मदनप्रसाद लम्साल वि. रेप्सोना पब्लिकेशन्स प्रा.लि.	८७०४ संयुक्त	कम्पनी बमोजिमको कारवाही	२०६८।४।१५।१	१०	१७४१
१२६.	मधुमाया तामाङ वि. नेपाल सरकार	८६१३ संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	२०६७।१०।१४।४	५	७८६
१२७.	महन्थी भन्ने महेन्द्रप्रसाद महतो वि. दुखनीदेवी महतो	८५३२ वृहद पूर्ण	लेनदेन	२०६७।१।२६।५	१	१
१२८.	महिला कानून र विकास मञ्च वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	८७०८ विशेष	उत्प्रेषण परमादेश	२०६८।८।२९।५	११	१७८७
१२९.	मातृकाप्रसाद नेपाल वि. शेखर ढकाल समेत	८६७१ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६८।५।१३।३	८	१३९८
१३०.	मालपोत कार्यालय इलाम वि. विरे भोटे भन्ने पासाङ्ग दावा शेर्पा	८५४८ संयुक्त	दर्ता बदर	२०६७।१।६।६	१	१६६
१३१.	मालपोत कार्यालय काठमाडौं वि. बुद्धिबहादुर श्रेष्ठ समेत	८५७९ संयुक्त	निर्णय दर्ता बदर हक कायम	२०६७।१।२।१	३	४६६
१३२.	मीना खड्का समेत वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	८५५१ विशेष	उत्प्रेषण	२०६७।१०।६।५	२	१८७

१३३.	मिठू राणा वि. मुद्दा सकार गर्ने लक्ष्मीनारायण महर्जन समेत	८६५१ संयुक्त	फैसला बदर	२०६८।३।२८।३	७	११७७
१३४.	मीना शाक्य समेत वि. आन्तरिक राजश्व विभाग समेत	८६२१ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६७।१।१६।२	५	८५५
१३५.	मुरारीराज पाण्डे वि. गोकुलप्रसाद पाण्डे	८६०९ संयुक्त	हक कायम समेत	२०६८।३।२०।२	५	७५८
१३६.	मुन्दीकादेवी ब्राह्मणी वि. महालक्ष्मी देवी ब्राह्मणी	८६४१ संयुक्त	नापी दर्ता बदर खिचोला	२०६८।२।२।२	६	१०७८
१३७.	मुरलीप्रसाद शर्मा समेत वि. उद्योग मन्त्रालय समेत	८६८० संयुक्त	उत्प्रेषण	२०६८।७।२।४	९	१४७९
१३८.	मोरङ व्यापार संघ वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	८६१२ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६८।२।५।५	५	७७९
१३९.	मोमेन्टो एपेरेल्स प्रा.लि. वि. श्रम अदालत समेत	८७३६ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६८।५।६।३	१२	२०६२
१४०.	मंगल महतो वि. महादेव महतो	८६२३ संयुक्त	फैसला बदर	२०६८।१।२।७।३	५	८६५
र						
१४१.	रविविक्रम शाह वि. हरिप्रसाद दंगाल	८७३० संयुक्त	करार	२०६८।७।८।३	१२	१९९८
१४२.	मु.स.गर्ने पूर्णलाल बज्राचार्य वि. भीमलाल बज्राचार्य समेत	८५०४ संयुक्त	फैसला बदर	२०६७।१।२।१।५	४	६९६
१४३.	रत्न फिड इण्डस्ट्रिज प्रा.लि. वि. श्रम अदालत समेत	८६११ संयुक्त	उत्प्रेषण	२०६६।५।२।३	५	७७४
१४४.	रमेश रिजाल वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	८७१५ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६८।६।३।०।२	११	१८२८
१४५.	रमेशलाल श्रेष्ठ वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	८५५९ संयुक्त	परमादेश समेत	२०६७।७।१।७।४	२	२७७
१४६.	रसकमल यंगोल समेत वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	८६९९ विशेष	उत्प्रेषण समेत	२०६८।८।८।५	१०	१६९६
१४७.	राजीव बास्तोला समेत वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	८५७४ विशेष	उत्प्रेषण समेत	२०६७।१।०।६	३	४१३
१४८.	राजीव गुरुङको हकमा देवी गुरुङ वि. नीता गुरुङ	८५७८ संयुक्त	नाता कायम	२०६७।२।१।१।३	३	४५४
१४९.	राजेन्द्रध्वज खड्का वि. बुनुमैया खड्का समेत	८६०० संयुक्त	अंश दपोट हक कायम	२०६८।१।२।८	४	६६७

१५०.	राजुप्रसाद चापागाई समेत वि. वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	८५५६ संयुक्त	परमादेश समेत	२०६७।६।२१।५	२	२३५
१५१.	राजेश अधिकारी वि. नेपाल सरकार	८६३६ संयुक्त	भ्रष्टाचार	२०६८।२।२५।४	६	१०३६
१५२.	राजेशकुमार साह वि. पुनरावेदन अदालत जनकपुर समेत	८७२७ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६८।८।१४।४	१२	१९७४
१५३.	रामकुमार सिंह वि. पूर्व क्षेत्रीय सशस्त्र प्रहरी बल मुख्यालय, बराह बाहिनी, पकली	८६४६ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६८।५।१९।२	७	११३६
१५४.	रामचन्द्र पौडेल वि. व्यवस्थापिका संसदको सचिवालय समेत	८६७५ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६८।८।२२।५	८	१४२०
१५५.	रामहरि लामिछाने वि. नेपाल सरकार	८६९५ पूर्ण	जवर्जस्ती करणी	२०६८।३।२३।५	१०	१६५७
१५६.	रामप्रसाद राना वि. लालबहादुर बुढा	८७०२ संयुक्त	दूषित दर्ता बदर	२०६८।३।२४।६	१०	१७१२
१५७.	रामदेव यादव वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	८६६५ पूर्ण	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	२०६८।३।२८।३	८	१२९८
१५८.	राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक, के.का. वि. न्यू जगत्रदेवी निर्माण सेवा	८५४५ संयुक्त	हर्जाना दिलाई पाउँ	२०६७।८।२६।१	१	१५०
१५९.	रिचहुड मल्टीपल प्रा.लि. वि. राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक, शाखा कार्यालय वीरगञ्ज समेत	८६४९ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६७।१२।२२।३	७	११६२
१६०.	रुद्रबहादुर हुमागाई वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	८५३८ विशेष	उत्प्रेषण समेत	२०६७।१।२।५	१	७२
ल						
१६१.	लहान नगरपालिकाको कार्यालय सिराहा वि. लक्ष्मी महतो समेत	८७१२ संयुक्त	निषेधाज्ञा	२०६८।८।२०।३	११	१८०८
१६२.	लामकाँधे भन्ने हर्कबहादुर विश्वकर्मा वि. नेपाल सरकार	८५७३ पूर्ण	कर्तव्य ज्यान	२०६७।१।१२।५	३	४०४
१६३.	लालमन कोहार वि. विनोदप्रसाद मिश्र समेत	८६३४ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६८।१।२८।४	६	१०१९
१६४.	लालप्रसाद राय यादव समेत वि. रामचन्द्र राय यादव समेत	८६५२ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६७।२।१६।४	७	११८४
१६५.	लोकराज पौडेल समेत वि. व्यवस्थापिका संसद सचिवालय	८७०९ विशेष	परमादेश समेत	२०६८।७।२४।५	११	१७९२

१६६.	लोप्साङ्ग शेर्पा समेत वि. जिल्ला प्रशासन कार्यालय काठमाडौं समेत	८६७२ संयुक्त	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	२०६८।३।२६।१	८	१४०३
व						
१६७.	वसन्त आचार्य वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	८६०६ विशेष	उत्प्रेषण समेत	२०६८।३।२।५	५	७१९
१६८.	वासुदेव साह तुरहा विरुद्ध पुनरावेदन अदालत हेटौंडा	८६५० संयुक्त	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	२०६८।३।१३।२	७	११७१
१६९.	वासुदेव राउत अहिर समेत वि. धुपिया अहिरनी समेत	८६५६ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६७।१।१७।३	७	१२२०
१७०.	विश्वबाबु पुडासैनी समेत विरुद्ध लोकसेवा आयोग, के.का. समेत	८७४२ संयुक्त	उत्प्रेषण	२०६८।९।५।३	१२	२११९
१७१.	वीरबहादुर राउत अहिर वि. गृह मन्त्रालय समेत	८६६३ पूर्ण	उत्प्रेषण	२०६८।५।८।५	८	१२७६
श						
१७२.	शकुल शाही ठकुरी वि. नेपाल सरकार	८७४३ संयुक्त	लागू औषध	२०६८।४।१८।४	१२	२१२९
१७३.	शान्तिदेवी कोइरिन वि. जैतुन खातुन	८७३८ संयुक्त	कित्ताकाट दर्ता बदर	२०६८।५।५।२	१२	२०८३
१७४.	शान्तिदेवी वि. मजबुन शेषिन	८६८१ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६८।२।१२।५	९	१४८४
१७५.	शिवकुमार नेपाली वि. पम्फा सार्की	८६२२ संयुक्त	वकसपत्र लिखत बदर	२०६८।१।१२	५	८६१
१७६.	शेरबहादुर थापा वि. नेपाल सरकार	८७२८ संयुक्त	लागू औषध	२०६८।३।२८।३	१२	१९८१
१७७.	श्यामकृष्ण मास्के वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	८५८९ विशेष	उत्प्रेषण	२०६७।१।०।२७	४	५७१
१७८.	श्याम भन्ने रुपबहादुर क्षेत्री विरुद्ध नेपाल सरकार	८७३२ संयुक्त	जीउ मास्ने वेच्ने	२०६७।७।१४।१	१२	२०२४
१७९.	श्यामसुन्दर गुप्ता वि. नेपाल सद्भावना पार्टी (आनन्दीदेवी)	८६६६ पूर्ण	उत्प्रेषण परमादेश	२०६८।७।१७।५	८	१३१४
१८०.	श्यामराज श्रेष्ठ वि. मनकामना डेभलपमेण्ट बैंक.लि. समेत	८५६६ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६७।१।०।१७।२	२	३३६

स

१८१.	सडक विभाग वि. नेपाल आदर्श कम्पनी प्रा.लि.	८६४८ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६७१२।७।२	७	११५६
१८२.	सकुन्तलादेवी सिंह भूमिहार वि. रामचन्द्र सिंह भूमिहार समेत	८६६१ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६७१२।२१।२	७	१२५०
१८३.	सरोजनाथ प्याकुरेल समेत वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	८५३६ विशेष	उत्प्रेषण समेत	२०६७१०।२४।२	१	३९
१८४.	सविना दमाई वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	८५५७ संयुक्त	परमादेश समेत	२०६७।११।१५	२	२४७
१८५.	सवीर मिया वि. मु.स.गर्ने सीताराम महतो	८७४० संयुक्त	छूट जग्गा दर्ता	२०६८।७।२७।१	१२	२०९८
१८६.	सरस्वती राणा वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	८५६९ विशेष	उत्प्रेषण समेत	२०६७।१२।२४।५	३	३५९
१८७.	सनमाला तामाङ्ग समेत वि. सुकुलक्ष्मी तामाङ्ग समेत	८६०१ संयुक्त	चलन समेत	२०६८।१।७।४	४	६७४
१८८.	सत्येन्द्र भ्वा वि. नेपाल सरकार	८६८५ संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	२०६८।३।२७।२	९	१५२३
१८९.	सन्तकुमारी राना वि. भक्तकुमारी रानामगर समेत	८६०३ संयुक्त	अंश दपोट हक कायम	२०६७।११।४।४	४	६८९
१९०.	सन्तोष बस्नेत समेत वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	८५५४ विशेष	उत्प्रेषण	२०६७।१०।६	२	२१७
१९१.	सत्यनारायण कर्ण वि. इन्द्रमुखीदेवी कर्ण समेत	८६०८ पूर्ण	अंश नामसारी	२०६८।२।२६।५	५	७४६
१९२.	सन्तोष भण्डारी वि. परीक्षा नियन्त्रण कार्यालय	८६१९ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६८।१।२७।३	५	८४२
१९३.	सान्नानी भन्ने महकुमारी गजुरेल समेत वि. कान्छी गजुरेल	८५९७ संयुक्त	अंश चलन	२०६७।१।७।४	४	६४६
१९४.	सानुबहादुर श्रेष्ठ वि. उपराष्ट्रपतिको कार्यालय	८६६० संयुक्त	अदालतको अपहेलना	२०६७।१२।२४।५	७	१२४३
१९५.	सिप्रदी ट्रेडिङ्ग प्रा.लि. वि. यातायात व्यवस्था विभाग समेत	८६१० संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६७।१।८।१	५	७६६
१९६.	सुनिल रञ्जन सिंह वि. निर्वाचन आयोग	८५३५ विशेष	उत्प्रेषण समेत	२०६७।१।८।५	१	२७
१९७.	सुन्तली धामी (शाह) वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	८५४१ संयुक्त	परमादेश	२०६७।१०।१२।४	१	११२

१९८.	सुमी डिष्टिलरी प्रा.लि. वि. Diageo Bronds SBV	८५७७ संयुक्त	टेर्डमार्क दर्ता	२०६७११२१२	३	४४८
१९९.	सुरज बडही विरूद्ध समरिया बडहिनी समेत	८५८४ संयुक्त	लिखत दर्ता बदर	२०६७१०१७	३	५१६
२००.	सुशीला पन्थी वि. सम्शेरकुमार श्रेष्ठ समेत	८५८६ संयुक्त	उत्प्रेषण	२०६७१२११०	३	५२९
२०१.	सुनीति राणा समेत वि. रुकुम शम्सेर ज.व.रा.	८६२४ संयुक्त	अंश हक कायम	२०६७११४१४	५	८७१
२०२.	सुरेशचन्द्र पौडेल वि. व्यवस्थापिका संसद् सचिवालय समेत	८६२७ विशेष	उत्प्रेषण समेत	२०६८१२२१५	६	८९३
२०३.	सुनील रञ्जन सिंह वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	८६४५ विशेष	उत्प्रेषण	२०६८१११५	७	११२७
२०४.	सुनील गुरुङ्ग समेत वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	८६५४ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६७१११५	७	११९५
२०५.	सेतु सामुदायिक विकास तथा मानवअधिकार मञ्च (सेकडिहुरफ) वि.मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	८६३१ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६७१२१२३	६	९८६
२०६.	सुनमती तण्डुकार वि. जिल्ला प्रशासन कार्यालय, काठमाडौं	८७११ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६८१६१०३	११	१८०३
२०७.	सुन्दरलाल श्रेष्ठ वि. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग समेत	८७१४ संयुक्त	उत्प्रेषण	२०६८३२०१२	११	१८२०
२०८.	स्पाइस नेपाल समेत वि. श्रम अदालत समेत	८५९५ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६७१२११४	४	६३०
ह						
२०९.	हरिनारायण महतो धानुक वि. गौरी महतो धानुक समेत	८६६९ संयुक्त	हक कायम	२०६८३१७३	८	१३८२
२१०.	हिमालयन डिष्टिलरी लि. वि. कम्पनी रजिष्ट्रारको कार्यालय	८६१४ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६७४१६११	५	७९७
ञ						
२११.	ज्ञानबहादुर बुढाथोकी वि. मु.स.गर्ने मोहनबहादुर बुढाथोकी	८५४६ संयुक्त	उत्प्रेषणयुक्त प्रतिषेध	२०६७८१२३	१	१५५
२१२.	ज्ञानेन्द्ररत्न तुलाधर वि. रेशमान तुलाधर समेत	८५६३ संयुक्त	धर्मलोप	२०६६१२११०	२	३०८

क्र.सं.	विषय/मुद्दा	नि.नं. इजलास	पक्ष/विपक्ष	फैसला मिति	अङ्क	पृष्ठ
अ						
१.	अदालतको अपहेलना	८५३९ संयुक्त	अधिवक्ता अरुणकुमार ज्ञवाली वि. कनकमणी दीक्षित समेत	२०६७१०१२५	१	८९
२.	अदालतको अपहेलना	८६६० संयुक्त	सानुबहादुर श्रेष्ठ वि. उपराष्ट्रपतिको कार्यालय	२०६७१२२४	७	१२४३
उ						
३.	उत्प्रेषण	८५३३ पूर्ण	भोजराज घिमिरे वि. रामप्रसाद नायक	२०६७१२२५	१	९
४.	उत्प्रेषण	८५५१ विशेष	अधिवक्ता मीना खड्का वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	२०६७१०६५	२	१८७
५.	उत्प्रेषण	८५५४ विशेष	अधिवक्ता सन्तोष बस्नेत समेत वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	२०६७१०६५	२	२१७
६.	उत्प्रेषण	८५५५ संयुक्त	ज्वाला हाइड्रोपावर प्रा.लि.समेत वि. ऊर्जा मन्त्रालय	२०६७१११६	२	२२७
७.	उत्प्रेषण	८५५८ संयुक्त	ईनोभेटिभ कन्सेप्ट नेपाल प्रा.लि. समेत वि. अ.दु.अ.आ.	२०६७१२२४	२	२६२
८.	उत्प्रेषण	८५७० पूर्ण	नरेन्द्रप्रसाद कोइराला समेत वि. लोकसेवा आयोग समेत	२०६७१०१२७	३	३६५
९.	उत्प्रेषण	८५७५ पूर्ण	डा.परमेश्वरी श्रेष्ठ समेत वि. स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय समेत	२०६८१२२५	३	४२९
१०.	उत्प्रेषण	८५८६ संयुक्त	सुशीला पन्थी वि. सम्शेरकुमार श्रेष्ठ समेत	२०६७१२१०	३	५२९
११.	उत्प्रेषण	८५८९ विशेष	अधिवक्ता श्यामकृष्ण मास्के वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	२०६७१०१२७	४	५७१
१२.	उत्प्रेषण	८६११ संयुक्त	रत्न फिड इण्डष्ट्रिज प्रा.लि. वि. श्रम अदालत समेत	२०६६१२२३	५	७७४

१३.	उत्प्रेषण	८६२० संयुक्त	काष्ठ उद्योग व्यवसायी संघ वि. घरेलु तथा साना उद्योग विभाग	२०६७१०१०१	५	८४८
१४.	उत्प्रेषण	८६२८ विशेष	जनहित संरक्षण मञ्च (प्रो.पब्लिक) समेत वि. कानून तथा न्याय मन्त्रालय	२०६८११२९१५	६	९००
१५.	उत्प्रेषण	८६३२ संयुक्त	टेकबहादुर मिथुन वि. युवराज भट्टराई समेत	२०६८११२९१५	६	९९७
१६.	उत्प्रेषण	८६४३ विशेष	अञ्जनीकुमार थापा वि. मन्त्रपरिषद्को कार्यालय समेत	२०६८१४२६	७	१११२
१७.	उत्प्रेषण	८६४४ पूर्ण	ब्लुमुन ओभरसिज नेपाल प्रा.लि. वि. श्रम तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालय	२०६८३११५	७	१११८
१८.	उत्प्रेषण	८६४५ विशेष	सुनील रञ्जन सिंह वि. मन्त्रपरिषद्को कार्यालय समेत	२०६८५११५	७	११२७
१९.	उत्प्रेषण	८६६३ पूर्ण	वीरबहादुर राउत अहिर वि. गृह मन्त्रालय समेत	२०६८५१८१५	८	१२७६
२०.	उत्प्रेषण	८६८० संयुक्त	मुरलीप्रसाद शर्मा समेत वि. उद्योग मन्त्रालय समेत	२०६८७१२१४	९	१४७९
२१.	उत्प्रेषण	८७१० संयुक्त	नारायणप्रसाद शाह वि. मन्त्रपरिषद्को कार्यालय समेत	२०६८५११५	११	१७९८
२२.	उत्प्रेषण	८७३९ संयुक्त	गेहेन्द्रबहादुर मल्ल वि. गुठी संस्थान के.का. समेत	२०६८५१२७३	१२	२०९१
२३.	उत्प्रेषण	८७४२ संयुक्त	विश्ववावु पुडासैनी समेत विरुद्ध लोकसेवा आयोग, के.का. समेत	२०६८१९१३	१२	२११९
२४.	उत्प्रेषण	८७१४ संयुक्त	सुन्दरलाल श्रेष्ठ वि. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग समेत	२०६८३१२०१२	११	१८२०
२५.	उत्प्रेषण	८७२४ संयुक्त	नारायणी आयल रिफाइनरी उद्योग प्रा.लि. वि. उद्योग विभाग समेत	२०६८१९१६	११	१९४६
२६.	उत्प्रेषण	८५७१ विशेष	अधिवक्ता चन्द्रकान्त ज्ञवाली समेत वि. व्यवस्थापिका संसद सचिवालय समेत	२०६७९१२६	३	३७३
२७.	उत्प्रेषण परमादेश	८५४२ संयुक्त	इष्टर्न सुगर मिल्स लिमिटेड वि. उद्योग मन्त्रालय समेत	२०६७८१२११	१	१२३
२८.	उत्प्रेषण परमादेश	८५४९ संयुक्त	कृष्णबहादुर श्रेष्ठ समेत वि. नेपाल टेलिभिजन संस्थान प्र.का. समेत	२०६७१०१४३	१	१७४
२९.	उत्प्रेषण परमादेश	८५६० संयुक्त	कलेशु डगौरा समेत वि. शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग समेत	२०६७८१२०	२	२८४

३०.	उत्प्रेषण परमादेश	८५६६ संयुक्त	श्यामराज श्रेष्ठ वि. मनकामना डेभलपमेण्ट बैंक.लि. समेत	२०६७१०१७	२	३३६
३१.	उत्प्रेषण परमादेश	८७२५ विशेष	जानकी अधिकारी(कटुवाल) समेत वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	२०६८१०१५	१२	१९५७
३२.	उत्प्रेषण परमादेश	८७२६ संयुक्त	नेपाल सरकार वि. मनकुमारी नेपाली समेत	२०६८१९१५	१२	१९६५
३३.	उत्प्रेषण परमादेश	८७२७ संयुक्त	राजेशकुमार साह वि. पुनरावेदन अदालत जनकपुर समेत	२०६८१८१४	१२	१९७४
३४.	उत्प्रेषण परमादेश	८५६७ संयुक्त	बिष्णुशरण रंजित समेत वि. डा.विजयबहादुर राजभण्डारी समेत	२०६७१११५	२	३४३
३५.	उत्प्रेषण परमादेश	८५७६ संयुक्त	भजराम पण्डित समेत वि. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग समेत	२०६७१११६	३	४४०
३६.	उत्प्रेषण परमादेश	८५८० संयुक्त	डम्बरप्रसाद शिवाकोटी वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	२०६८११२७३	३	४७४
३७.	उत्प्रेषण परमादेश	८५८१ संयुक्त	कृत्यानन्द ठाकुर वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	२०६७११२९१	३	४८४
३८.	उत्प्रेषण परमादेश	८५९१ विशेष	विजयक्रान्ति शाक्य समेत वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	२०६८११८१५	४	५८९
३९.	उत्प्रेषण परमादेश	८५९३ संयुक्त	इन्हुरेड इन्टरनेशनल समेत वि. राष्ट्रपतिको कार्यालय समेत	२०६७८१९११	४	६१०
४०.	उत्प्रेषण परमादेश	८५९५ संयुक्त	स्पाइस नेपाल समेत वि. श्रम अदालत समेत	२०६७१२११४	४	६३०
४१.	उत्प्रेषण परमादेश	८५९६ संयुक्त	विनोदप्रसाद पाठक समेत वि. महेन्द्र उच्च मा.वि.समेत	२०६८३१५१५	४	६३९
४२.	उत्प्रेषण परमादेश	८५०५ संयुक्त	नेपाल ओरिण्ड म्याग्नेसाइट प्रा.लि. वि. ऋण असूली पुनरावेदन न्यायाधिकरण काठमाडौं समेत	२०६७१११०	४	७०६
४३.	उत्प्रेषण परमादेश	८६१० संयुक्त	सिप्रदी ट्रेडिङ प्रा.लि. वि. यातायात व्यवस्था विभाग समेत	२०६७११८११	५	७६६
४४.	उत्प्रेषण परमादेश	८६१२ संयुक्त	मोरङ व्यापार संघ वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	२०६८१२१५५	५	७७९
४५.	उत्प्रेषण परमादेश	८६१४ संयुक्त	हिमालयन डिष्टिलरी लि. वि. कम्पनी रजिष्ट्रारको कार्यालय काठमाडौं समेत	२०६७४११६११	५	७९७
४६.	उत्प्रेषण परमादेश	८६१५ संयुक्त	इमानसिंह लामा वि. स्थानीय विकास मन्त्रालय समेत	२०६८११४११	५	८०७

४७.	उत्प्रेषण परमादेश	८६१७ संयुक्त	गौतम डंगोल समेत वि. काठमाडौं महानगरपालिका समेत	२०६७१०१४३	५	८२०
४८.	उत्प्रेषण परमादेश	८६१८ संयुक्त	अनीता शर्मा वि. विकासप्रसाद सिन्हा	२०६७१११७	५	८३४
४९.	उत्प्रेषण परमादेश	८६१९ संयुक्त	सन्तोष भण्डारी वि. परीक्षा नियन्त्रण कार्यालय, त्रिभुवन विश्वविद्यालय	२०६८११२७३	५	८४२
५०.	उत्प्रेषण परमादेश	८६२१ संयुक्त	मीना शाक्य समेत वि. आन्तरिक राजश्व विभाग समेत	२०६७१११६	५	८५५
५१.	उत्प्रेषण परमादेश	८६३१ संयुक्त	सेतु सामुदायिक विकास तथा मानवअधिकार मञ्च (सेकडिहुरफ) वि. मन्त्रपरिषद्को कार्यालय समेत	२०६७१२२८	६	९८६
५२.	उत्प्रेषण परमादेश	८६३३ संयुक्त	पुष्पराज पाठक समेत वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालय	२०६८१२१५	६	१००३
५३.	उत्प्रेषण परमादेश	८६३४ संयुक्त	लालमन कोहार वि. विनोदप्रसाद मिश्र समेत	२०६८१२८	६	१०१९
५४.	उत्प्रेषण परमादेश	८६३९ संयुक्त	भृकुटी सुपर मार्केट कम्प्लेक्स प्रा.लि.समेत वि. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग समेत	२०६८३२१५	६	१०६६
५५.	उत्प्रेषण परमादेश	८६४० संयुक्त	जीवन महर्जन समेत वि. दानवहादुर महर्जन समेत	२०६८३२०१२	६	१०७३
५६.	उत्प्रेषण परमादेश	८६४६ संयुक्त	रामकुमार सिंह वि. पूर्व क्षेत्रीय सशस्त्र प्रहरी बल मुख्यालय, बराह बाहिनी, पकली	२०६८१५१९२	७	११३६
५७.	उत्प्रेषण परमादेश	८६४८ संयुक्त	सडक विभाग तथा भवन निर्माण विभाग वि. नेपाल आदर्श कं. प्रा.लि.	२०६७१२१७२	७	११५६
५८.	उत्प्रेषण परमादेश	८६४९ संयुक्त	रिचहुड मल्टीपल प्रा.लि. वि. राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक समेत	२०६७१२२२	७	११६२
५९.	उत्प्रेषण परमादेश	८६५२ संयुक्त	लालप्रसाद राय यादव समेत वि. रामचन्द्र राय यादव समेत	२०६७१२१६	७	११८४
६०.	उत्प्रेषण परमादेश	८६५४ संयुक्त	सुनील गुरुङ्ग समेत वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालय समेत	२०६७१११५	७	११९५
६१.	उत्प्रेषण परमादेश	८६५६ संयुक्त	वासुदेव राउत अहिर समेत वि. धुपिया अहिरनी समेत	२०६७१११७	७	१२२०
६२.	उत्प्रेषण परमादेश	८६५७ संयुक्त	पप्पु लुम्बिनी जे.भी. वि. भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय समेत	२०६७१०१०	७	१२२५

६३.	उत्प्रेषण परमादेश	८६५८ संयुक्त	दिलकुमार मानन्धर वि. जिल्ला विकास समितिको कार्यालय रामेछाप	२०६८।१।२०।३	७	१२३०
६४.	उत्प्रेषण परमादेश	८६६१ संयुक्त	सकुन्तलादेवी सिंह भूमिहार वि. रामचन्द्र सिंह भूमिहार समेत	२०६७।१।२१।१	७	१२५०
६५.	उत्प्रेषण परमादेश	८६६६ पूर्ण	श्यामसुन्दर गुप्ता वि. नेपाल सद्भावना पार्टी (आनन्दीदेवी)	२०६८।७।१७।५	८	१३१४
६६.	उत्प्रेषण परमादेश	८६७० संयुक्त	आसितकुमार राजभण्डारी वि. कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय समेत	२०६८।४।१५।१	८	१३८८
६७.	उत्प्रेषण परमादेश	८६७१ संयुक्त	मातृकाप्रसाद नेपाल वि. शेखर ढकाल समेत	२०६८।५।१३।३	८	१३९८
६८.	उत्प्रेषण परमादेश	८६७५ संयुक्त	अधिवक्ता रामचन्द्र पौडेल वि. व्यवस्थापिका संसदको सचिवालय	२०६८।८।२२	८	१४२०
६९.	उत्प्रेषण परमादेश	८६७६ पूर्ण	गणेशबहादुर खत्री वि. गृह मन्त्रालय समेत	२०६८।४।२६।१	९	१४३५
७०.	उत्प्रेषण परमादेश	८६८१ संयुक्त	शान्तिदेवी वि. मजदुर शोषित समेत	२०६८।२।१२।५	९	१४८४
७१.	उत्प्रेषण परमादेश	८६८२ संयुक्त	पूर्णप्रसाद राजवंशी वि. काठमाडौं जिल्ला अदालत	२०६८।५।२१	९	१४९१
७२.	उत्प्रेषण परमादेश	८६९८ विशेष	नीलमकुमारी यादव समेत वि. नेपाल बैंक लिमिटेड समेत	२०६८।७।३।५	१०	१६९०
७३.	उत्प्रेषण परमादेश	८७०८ विशेष	महिला कानून र विकास मञ्च समेत वि. मन्त्रपरिषद्को कार्यालय समेत	२०६८।८।२९।१	११	१७८७
७४.	उत्प्रेषण परमादेश	८७११ संयुक्त	सुनमती तण्डुकार वि. जिल्ला प्रशासन कार्यालय, काठमाडौं समेत	२०६८।६।१०।३	११	१८०३
७५.	उत्प्रेषण परमादेश	८७४१ संयुक्त	जस्मुदिन मंसुर समेत वि. उद्योग मन्त्रालय समेत	२०६८।१०।२५।१	१२	२१०८
७६.	उत्प्रेषण परमादेश	८७१३ संयुक्त	प्रभाकुमारी धिताल वि. पुनरावेदन अदालत दाङ समेत	२०६८।८।२१।१	११	१८१२
७७.	उत्प्रेषण परमादेश	८७३७ संयुक्त	नेपाल क्रेडिट एण्ड कर्मा बैंक वि. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग	२०६८।१०।४।१	१२	२०६९
७८.	उत्प्रेषण परमादेश	८७३३ संयुक्त	जयन्ती/थापा कन्स्ट्रक्सन जे.भी.वि. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग	२०६७।११।३०।१	१२	२०३८

७९.	उत्प्रेषण परमादेश	८७३६ संयुक्त	मोमेन्टो एपेरेल्स प्रा.लि. वि. श्रम अदालत समेत	२०६८।५।६।३	१२	२०६२
८०.	उत्प्रेषण परमादेश	८७१५ संयुक्त	रमेश रिजाल वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	२०६८।६।३०।२	११	१८२८
८१.	उत्प्रेषण प्रतिषेध	८५४६ संयुक्त	ज्ञानबहादुर बुढाथोकी समेत वि. मु.स.गर्ने मोहनबहादुर बुढाथोकी	२०६७।८।२८।३	१	१५५
८२.	उत्प्रेषण प्रतिषेध	८५९४ संयुक्त	प्रा.डा.भीमराज अधिकारी वि. राष्ट्रिय सूचना आयोग समेत	२०६८।२।४।४	४	६१९
८३.	उत्प्रेषण समेत	८५३४ विशेष	प्रेमप्रसाद सन्जेल वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	२०६७।१०।१३	१	१८
८४.	उत्प्रेषण समेत	८५३५ विशेष	अधिवक्ता सुनील रञ्जन सिंह वि. निर्वाचन आयोग	२०६७।९।८।५	१	२७
८५.	उत्प्रेषण समेत	८५३६ विशेष	अधिवक्ता सरोजनाथ प्याकुरेल समेत वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	२०६७।१०।२।४।	१	३९
८६.	उत्प्रेषण समेत	८५३८ विशेष	रुद्रबहादुर हुमाराई वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	२०६७।१।२।५	१	७२
८७.	उत्प्रेषण समेत	८५४४ संयुक्त	प्रोवायोटेक इण्डस्ट्रिज प्रा.लि. वि. ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुर समेत	२०६७।९।१२।२	१	१४५
८८.	उत्प्रेषण समेत	८५६५ संयुक्त	ओपेन्द्रबहादुर बुढाथोकी वि. नरेन्द्रजंग शाह समेत	२०६७।१२।१०	२	३३२
८९.	उत्प्रेषण समेत	८५६९ विशेष	सरस्वती राणा वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	२०६७।१२।२४	३	३५९
९०.	उत्प्रेषण समेत	८५७४ विशेष	अधिवक्ता राजीव बास्तोला समेत वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	२०६७।१०।६	३	४१३
९१.	उत्प्रेषण समेत	८५८८ विशेष	बालकृष्ण नेउपाने वि. राष्ट्रपतिको कार्यालय समेत	२०६८।२।११।४	४	५४५
९२.	उत्प्रेषण समेत	८५९२ संयुक्त	कमलजंग कुँवर वि. वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय समेत	२०६७।१२।२३	४	६०१
९३.	उत्प्रेषण समेत	८५९८ संयुक्त	उपभोक्ता हित संरक्षण मञ्च वि. नेपाल यातायात व्यवसायी राष्ट्रिय महासंघ समेत	२०६७।१०।१९	४	६५१
९४.	उत्प्रेषण समेत	८६०६ विशेष	वसन्त आचार्य वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	२०६८।३।२।५	५	७१९
९५.	उत्प्रेषण समेत	८६२७ विशेष	सुरेशचन्द्र पौडेल वि. व्यवस्थापिका संसद् सचिवालय समेत	२०६८।१।२९।५	६	८९३
९६.	उत्प्रेषण समेत	८६४२ विशेष	एड्भोकेसी फोरम वि. गृह मन्त्रालय समेत	२०६८।६।५।५	७	१०८३

९७.	उत्प्रेषण समेत	८६६२ विशेष	भरतमणि जङ्गम समेत वि. राष्ट्रपतिको कार्यालय समेत	२०६८।८।१।६	८	१२५७
९८.	उत्प्रेषण समेत	८६७७ विशेष	अच्युतप्रसाद खरेल विरूद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालय समेत	२०६८।७।५।५	९	१४४२
९९.	उत्प्रेषण समेत	८६९४ विशेष	जावलाखेल डिष्टिलरी प्रा.लि. वि. मन्त्रपरिषद् सचिवालय	२०६८।८।२२	१०	१६४४
१००.	उत्प्रेषण समेत	८६९६ विशेष	पूर्णचन्द्र पौडेल वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालय समेत	२०६८।३।१।५	१०	१६६७
१०१.	उत्प्रेषण समेत	८६९९ विशेष	रसकमल यंगोल समेत वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालय समेत	२०६८।८।८।५	१०	१६९६
१०२.	उत्प्रेषण समेत	८७१९ संयुक्त	धनबहादुर बस्नेत वि. पुनरावेदन अदालत बाग्लुङ्ग समेत	२०६८।४।२२	११	१८७१
अं						
१०३.	अंश	८५७२ पूर्ण	डा. पुष्करराज पाण्डे समेत वि. सविना पाण्डे	२०६७।१।१।९	३	३८७
१०४.	अंश	८६९० संयुक्त	तुलसीदेवी कुँवर समेत वि. हिरालाल कुँवर समेत	२०६८।२।२।५	९	१५९९
१०५.	अंश चलन	८५९७ संयुक्त	सान्नानी भन्ने महकुमारी गजुरेल समेत वि. कान्छी गजुरेल	२०६७।९।७।४	४	६४६
१०६.	अंश चलन	८६७९ पूर्ण	उमादेवी हुंगेल समेत वि. धनकुमारी हुंगेल समेत	२०६८।३।१।५	९	१४५६
१०७.	अंश दपोट हक कायम	८६०० संयुक्त	राजेन्द्रध्वज खड्का वि. बुनुमैया खड्का समेत	२०६८।१।२।८	४	६६७
१०८.	अंश दपोट हक कायम	८६०३ संयुक्त	सन्तकुमारी राना वि. भक्तकुमारी रानामगर समेत	२०६७।१।४।४	४	६८९
१०९.	अंश नामसारी	८६०८ पूर्ण	सत्यनारायण कर्ण वि. इन्द्रमुखीदेवी कर्ण समेत	२०६८।२।२६।५	५	७४६
११०.	अंश हक कायम	८६२४ संयुक्त	सुनीति राणा समेत वि. रुकुम शम्सेर ज.व.रा.	२०६७।१।४।४	५	८७१
१११.	अंश मिलापत्र	८७०१ संयुक्त	विन्दुदेवी श्रेष्ठ समेत वि. सनम श्रेष्ठ समेत	२०६८।४।३।२	१०	१७०७

११२.	अंगभंग	८६३७ संयुक्त	नेपाल सरकार वि. वैजनाथ साह तेली समेत	२०६८।२।२४।३	६	१०४६
११३.	अंशबण्डा दाखिल खारेज	८६७८ पूर्ण	धनकुमारी ढुंगेल समेत वि. उमादेवी ढुंगेल	२०६८।३।१।५	९	१४५०
क						
११४.	कर्तव्य ज्यान	८५५२ पूर्ण	नेपाल सरकार वि. मुसाई भन्ने विवेक लामा	२०६७।१।२।४	२	१९५
११५.	कर्तव्य ज्यान	८५५३ पूर्ण	नेपाल सरकार वि. दलबहादुर चोख्याल	२०६७।८।१।५	२	२०५
११६.	कर्तव्य ज्यान	८५६८ संयुक्त	पदमबहादुर जुगजाली मगर विरुद्ध नेपाल सरकार	२०६७।१।२।२	२	३५०
११७.	कर्तव्य ज्यान	८५७३ पूर्ण	लामकाँधे भन्ने हर्कबहादुर विश्वकर्मा वि. नेपाल सरकार	२०६७।१।१।२	३	४०४
११८.	कर्तव्य ज्यान	८६१३ संयुक्त	मधुमाया तामाङ वि. नेपाल सरकार	२०६७।१।०।५	५	७८६
११९.	कर्तव्य ज्यान	८७०५ संयुक्त	आदित्य मुखिया समेत वि. नेपाल सरकार	२०६८।६।६।६	१०	१७४७
१२०.	कर्तव्य ज्यान	८७१८ संयुक्त	नेपाल सरकार वि. इन्द्रा न्यौपाने जैसी	२०६८।१।७।४	११	१८६१
१२१.	कर्तव्य ज्यान	८६८५ संयुक्त	सत्येन्द्र भ्ना वि. नेपाल सरकार	२०६८।३।२।७।२	९	१५२३
१२२.	कर्तव्य ज्यान	८६८७ संयुक्त	नेपाल सरकार वि. राजकुमार श्रेष्ठ	२०६८।३।३।१।६	९	१५५३
१२३.	कम्पनी ऐन	८७०४ संयुक्त	मदनप्रसाद लम्साल वि. रेप्सोना पब्लिकेशन्स प्रा.लि.	२०६८।४।१।५।१	१०	१७४१
१२४.	करार	८७३० संयुक्त	रविविक्रम शाह वि. हरिप्रसाद दंगाल	२०६८।७।८।३	१२	१९९८
१२५.	कालो बजार	८६२६ संयुक्त	नेपाल सरकार वि. सुरेशकुमार मित्तल	२०६७।१।३।०	५	८८५
१२६.	काठ चोरी निकासी	८६२९ पूर्ण	नेपाल सरकार वि. वेलबहादुर थापा मगर समेत	२०६८।३।३।०।५	६	९०८
१२७.	कित्ताकाट दर्ता बदर	८७३८ संयुक्त	शान्तिदेवी कोइरिन वि. जैतुन खातुन	२०६८।५।५।२	१२	२०८३

१२८.	कीर्ते जालसाजी	८५८२ संयुक्त	अशोकराम महारा वि. छोटेला राम	२०६७१११८११	३	४९२
च						
१२९.	चलन समेत	८६०१ संयुक्त	सनमाला तामाङ्ग समेत वि. सुकुलक्ष्मी तामाङ्ग समेत	२०६८१११७४	४	६७४
ज						
१३०.	जवरजस्ती करणी	८५६४ संयुक्त	नेपाल सरकार वि. रवीन भन्ने नारायण पौडेल खत्री समेत	२०६७३३२१६	२	३१६
१३१.	जवरजस्ती करणी	८५९९ संयुक्त	नेपाल सरकार विरुद्ध राजेन्द्रसिंह सिख	२०६७१०११८	४	६५८
१३२.	जवरजस्ती करणी	८६९१ संयुक्त	जीवन रिजाल वि. नेपाल सरकार	२०६८१२१४४	९	१६०६
१३३.	जवरजस्ती करणी	८६९५ पूर्ण	रामहरि लामिछाने वि. नेपाल सरकार	२०६८३२३३५	१०	१६५७
१३४.	जग्गा खिचोला	८६०७ पूर्ण	टीकाराम डाँगी वि. प्रल्हादराय अग्रवाल	२०६७१२३३५	५	७२७
१३५.	जग्गा दर्ता	८६२५ संयुक्त	धर्मरत्न शाक्य वि. रमिला शाक्य	२०६७१२१८३	५	८७९
१३६.	ज्यान मार्ने उद्योग	८६५५ संयुक्त	नेपाल सरकार वि. जनकलाल मण्डल समेत	२०६७७१४११	७	१२०३
१३७.	ज्यान मार्ने उद्योग	८७३४ संयुक्त	नेपाल सरकार वि. राजीनन सहनी समेत	२०६८१२३१३	१२	२०४५
१३८.	ज्यान मार्ने उद्योग	८७१७ संयुक्त	उमेश गुरुङ्ग वि. नेपाल सरकार	२०६८१४१२५	११	१८४०
१३९.	ज्यान मार्ने उद्योग	८७२३ संयुक्त	जीतेन्द्र त्रिपाठी वि. नेपाल सरकार	२०६८१५१२२	११	१९३८
१४०.	जीउ मास्ने वेच्ने	८७३२ संयुक्त	श्याम भन्ने रुपबहादुर क्षेत्री विरुद्ध नेपाल सरकार	२०६७७१४११	१२	२०२४

छ						
१४१.	छूट जग्गा दर्ता	८७४० संयुक्त	सवीर मिया वि. मु.स.गर्ने सीताराम महतो	२०६८।७।२७।१	१२	२०९८
ट						
१४२.	टेर्डमार्क दर्ता	८५७७ संयुक्त	सुमी डिप्टिलरी प्रा.लि. वि. Diageo Bronds SBV	२०६७।१।२।२	३	४४८
१४३.	ट्रेडमार्क	८६८६ संयुक्त	मदनप्रसाद लम्साल वि. रेप्सोना पब्लिकेशन्स प्रा.लि.	२०६८।४।१।५	९	१५४५
द						
१४४.	दर्ता बदर गुठी कायम	८५४३ संयुक्त	कृष्णकुमार शाही वि. मु.स. गर्ने दिनेशप्रकाश कोइराला समेत	२०६७।३।७।५	१	१३६
१४५.	दर्ता बदर	८५४८ संयुक्त	मालपोत कार्यालय इलाम वि. विरे भोटे भन्ने पासाङ्ग दावा शेर्पा	२०६७।१।६।६	१	१६६
१४६.	दूषित दर्ता बदर	८७०२ संयुक्त	रामप्रसाद राना वि. लालबहादुर बुढा	२०६८।३।२।४।६	१०	१७१२
ध						
१४७.	धर्मलोप	८५६३ संयुक्त	ज्ञानेन्द्ररत्न तुलाधर वि. रेशमान तुलाधर समेत	२०६६।१।२।१।०।३	२	३०८
न						
१४८.	नाता कायम	८५७८ संयुक्त	राजीव गुरुङ्गको हकमा देवी गुरुङ्ग वि. नीता गुरुङ्ग	२०६७।२।१।१।३	३	४५४
१४९.	नापी दर्ता बदर खिचोला	८६४१ संयुक्त	मुन्द्रीकादेवी ब्राह्मणी वि. महालक्ष्मी देवी ब्राह्मणी	२०६८।२।२।२	६	१०७८
१५०.	निर्णय दर्ता बदर	८५७९ संयुक्त	मालपोत कार्यालय काठमाडौं वि. बुद्धिबहादुर श्रेष्ठ समेत	२०६७।१।२।६।१	३	४६६
१५१.	निर्णय लिखत दर्ता	८६८९ संयुक्त	दुर्लई मुराउ वि. रामसुरत यादव समेत	२०६८।१।१।२।२	९	१५९३
१५२.	निर्णय दर्ता बदर	८७२१ संयुक्त	गंगाप्रसाद चालिसे समेत वि. जनकपुर चुरोट कारखाना लिमिटेड समेत	२०६८।७।८।३	११	१८८५

१५३.	निर्णय बदर	८७२९ संयुक्त	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग विरुद्ध पशुपति गौशाला धर्मशाला	२०६८।३।२७	१२	१९९१
१५४.	निर्णय बदर	८७३५ संयुक्त	नेपाल सरकार वि. विष्णुदेवी राजभण्डारी	२०६८।८।६।३	१२	२०५५
१५५.	निषेधाज्ञा	८७१२ संयुक्त	लहान नगरपालिकाको कार्यालय सिराहा वि. लक्ष्मी महतो समेत	२०६८।८।२०।	११	१८०८
१५६.	नोक्सानी बिगो	८५५० संयुक्त	कृषि विभाग वि. अमात्य निर्माण सेवा	२०६७।१०।४	१	१७९
प						
१५७.	परमादेश	८५३७ पूर्ण	गुठी संस्थान केन्द्रीय कार्यालय समेत वि. विष्णुमाया महर्जन	२०६७।५।१७।५	१	६२
१५८.	परमादेश	८५४० संयुक्त	अधिवक्ता प्रकाशमणि शर्मा समेत वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	२०६७।८।१५।	१	९७
१५९.	परमादेश	८५४१ संयुक्त	सुन्तली धामी (शाह) वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	२०६७।१०।१२।	१	११२
१६०.	परमादेश	८५८५ संयुक्त	उपभोक्ता हित संरक्षण मञ्च वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	२०६७।७।२५।५	३	५२१
१६१.	परमादेश	८६०२ संयुक्त	निरक्षर दृष्टिविहीन सहयोग केन्द्र वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	२०६७।१०।१७।	४	६७९
१६२.	परमादेश	८६१६ संयुक्त	नविन्द्रराज जोशी वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	२०६७।५।२४	५	८१२
१६३.	परमादेश	८६४७ संयुक्त	अधिवक्ता कमल निओल वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	२०६७।६।२१	७	११४२
१६४.	परमादेश	८७०७ संयुक्त	चरिबहादुर गहतराज समेत वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	२०६८।२।१।४	१०	१७७३
१६५.	परमादेश	८७३१ संयुक्त	चन्द्रेश्वरी कर्माचार्य समेत वि. अशोक के.सी. समेत	२०६८।१०।२२	१२	२००४
१६६.	परमादेश समेत	८५५६ संयुक्त	अधिवक्ता राजुप्रसाद चापागाईं समेत वि. वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	२०६७।६।२१।५	२	२३५
१६७.	परमादेश समेत	८५५७ संयुक्त	सविना दमाई वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	२०६७।११।१५।	२	२४७
१६८.	परमादेश समेत	८५५९ संयुक्त	रमेशलाल श्रेष्ठ वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	२०६७।७।१७।४	२	२७७
१६९.	परमादेशसमेत	८६९२ विशेष	भुवनप्रसाद निरौला समेत वि. संविधानसभा तथा व्यवस्थापिका संसद	२०६८।३।१६।५	१०	१६१३
१७०.	परमादेश	८७० संयुक्त	ऋषिराम घिमिरे समेत वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	२०६६।१।३०।४	१०	१७१६

१७१.	परमादेश समेत	८७०९ विशेष	लोकराज पौडेल समेत वि. व्यवस्थापिका संसद सचिवालय समेत	२०६८।७।२४।	११	१७९२
१७२.	परमादेश समेत	८७२० संयुक्त	नरेशकुमार चापागाईं समेत वि. मन्त्रपरिषद्को कार्यालय समेत	२०६८।४।३१।३	११	१८७७
फ						
१७३.	फैसला बदर	८५०४ संयुक्त	रत्नलाल बज्राचार्यको मु.स.गर्ने पूर्णलाल बज्राचार्य विरूद्ध भीमलाल बज्राचार्य समेत	२०६७।१२।१५।	४	६९६
१७४.	फैसला बदर	८६२३ संयुक्त	मंगल महतो वि. महादेव महतो	२०६८।१।२७।३	५	८६५
१७५.	फैसला बदर	८६५१ संयुक्त	मिठू राणा वि. मुद्दा सकार गर्ने लक्ष्मीनारायण महर्जन समेत	२०६८।३।२८।३	७	११७७
ब						
१७६.	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	८६३८ संयुक्त	गोविन्दबहादुर बटाला "जीवित" को हकमा सुनीताकुमारी बटाला वि. मन्त्रपरिषद्को कार्यालय समेत	२०६८।३।६।२	६	१०५४
१७७.	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	८६५० संयुक्त	वासुदेव साह तुरहा विरूद्ध पुनरावेदन अदालत हेटाँडा	२०६८।३।१३।२	७	११७१
१७८.	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	८६६५ पूर्ण	रामदेव यादव वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालय समेत	२०६८।३।२८।३	८	१२९८
१७९.	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	८६७२ संयुक्त	लोप्साङ्ग शेर्पा समेत वि. जिल्ला प्रशासन कार्यालय काठमाडौं समेत	२०६८।३।२६।१	८	१४०३
१८०.	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	८६७४ संयुक्त	अतुल शाह वि. मल्लिका शाह समेत	२०६८।५।२८	८	१४१२
१८१.	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	८६८४ संयुक्त	अब्दुल खलिक वि. प्रधानमन्त्री, मन्त्रपरिषद्को कार्यालय समेत	२०६८।४।१६।२	९	१५१७
१८२.	बालक फालेको	८६६८ संयुक्त	नेपाल सरकार वि. धौलीदेवी विष्ट समेत	२०६७।१।३।३	८	१३७६
म						
१८३.	भ्रष्टाचार	८५६१ संयुक्त	नेपाल सरकार वि. हर्षरत्न एण्ड सन्स समेत	२०६७।६।११	२	२९३

१८४.	भ्रष्टाचार	८५८३ संयुक्त	दुर्गादत्त सिग्देल वि. नेपाल सरकार	२०६७।१।२९।३	३	४९७
१८५.	भ्रष्टाचार	८५९० पूर्ण	पदमनाथ पोखरेल वि. नेपाल सरकार	२०६७।१।१।५	४	५८०
१८६.	भ्रष्टाचार	८६३० संयुक्त	नेपाल सरकार वि. रामाज्ञा चतुर्वेदी समेत	२०६८।५।२९	६	९९७
१८७.	भ्रष्टाचार	८६३६ संयुक्त	राजेश अधिकारी वि. नेपाल सरकार	२०६८।२।२५	६	१०३६
१८८.	भ्रष्टाचार	८६६७ संयुक्त	नेपाल सरकार वि. अच्युतकृष्ण खरेल समेत	२०६८।७।२५।६	८	१२२९
१८९.	भ्रष्टाचार	८६८३ संयुक्त	चक्रबहादुर कार्की वि. नेपाल सरकार	२०६८।२।२।२	९	१४९९
१९०.	भ्रष्टाचार	८६८८ संयुक्त	प्रदीप के.सी. वि. नेपाल सरकार	२०६८।३।२८।३	९	१५७०
१९१.	भ्रष्टाचार	८६९३ पूर्ण	धर्मराज भण्डारी वि. नेपाल सरकार	२०६८।९।७।५	१०	१६३४
१९२.	भ्रष्टाचार	८६९७ पूर्ण	प्रमीला राई (श्रेष्ठ) वि. नेपाल सरकार	२०६८।७।८।३	१०	१६७५
१९३.	भ्रष्टाचार	८७२२ संयुक्त	नेपाल सरकार वि. जयप्रकाश प्रसाद गुप्ता समेत	२०६८।१।१।३	११	१८९०
र						
१९४.	रैकर जग्गा लगत कट्टा	८६५३ संयुक्त	गुठी संस्थान वि. ऋद्धि राणा समेत	२०६८।४।२।४	७	११८९
ल						
१९५.	लागू औषध	८७२८ संयुक्त	शेरबहादुर थापा विरूद्ध नेपाल सरकार	२०६८।३।२८।३	१२	१९८१
१९६.	लागू औषध	८७४३ संयुक्त	शकुल शाही ठकुरी वि. नेपाल सरकार	२०६८।४।१।८	१२	२१२९
१९७.	लिखत दर्ता बदर	८५८४ संयुक्त	सुरज बडही विरूद्ध समरिया बडहिनी समेत	२०६७।१०।१।७	३	५१६
१९८.	लिखत दर्ता बदर	८५८७ संयुक्त	पशुपति सेन गुप्ता वि. जगतमान प्रधान समेत	२०६७।१।२।८।३	३	५३७

१९९.	लिखत दर्ता बदर	८६६४ पूर्ण	डा.अशोक शमशेर ज.व.रा. वि. रेखा घिमिरे समेत	२०६६।१०।१४	८	१२९२
२००.	लेनदेन	८५३२ वृहद पूर्ण	महन्थी भन्ने महेन्द्रप्रसाद महतो विरूद्ध दुखनीदेवी महतो	२०६७।१।२६	१	१
२०१.	लेनदेन	८७०० संयुक्त	देवमणि देवकोटा वि. अनोदकुमार देवकोटा	२०६८।५।१५।५	१०	१७०२
व						
२०२.	वकसपत्र लिखत बदर	८६२२ संयुक्त	शिवकुमार नेपाली वि. पम्फा सार्की	२०६८।१।१२	५	८६१
२०३.	बहुविवाह	८७१६ संयुक्त	कमलमोहन चापागाई समेत वि. नेपाल सरकार	२०६८।८।२२	११	१८३२
२०४.	वैदेशिक रोजगार	८५४७ संयुक्त	नेपाल सरकार वि. गोकर्ण खकुरेल	२०६७।८।२८।३	१	१६१
स						
२०५.	सरकारी जिम्मेवारी नदिने	८५६२ संयुक्त	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग वि. श्यामकुमार महतो	२०६७।६।३।१	२	३०४
२०६.	सवारी ज्यान	८६५९ संयुक्त	ईन्द्रप्रसाद खनाल विरूद्ध नेपाल सरकार	२०६७।१२।२४	७	१२३५
२०७.	सम्बन्ध विच्छेद	८६७३ संयुक्त	बीपिन्द्र सुवेदी (खत्री) वि. बन्दना कार्की	२०६७।१२।२३।	८	१४०९
ह						
२०८.	हक कायम समेत	८६०९ संयुक्त	मुरारीराज पाण्डे वि. गोकुलप्रसाद पाण्डे	२०६८।३।२०।२	५	७५८
२०९.	हक कायम	८६६९ संयुक्त	हरिनारायण महतो धानुक वि. गौरी महतो धानुक समेत	२०६८।३।७।३	८	१३८२
२१०.	हक कायम	८७०६ संयुक्त	कृष्ण सिल्पकार वि. मैया चिकवञ्जार	२०६८।५।१२।२	१०	१७६७
२११.	हर्जाना दिलाई पाउँ	८५४५ संयुक्त	राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक, के.का. समेत वि. न्यू जगत्रदेवी निर्माण सेवा	२०६७।८।२६।१	१	१५०
२१२.	क्षतिपूर्ति	८६३५ संयुक्त	अमर आदर्श माध्यमिक विद्यालय समेत वि. कृष्णबहादुर श्रेष्ठ	२०६७।७।२३।३	६	१०२८

क्र.सं	न्यायाधीश	नि.नं. इजलास	विषय/मुद्दा	निर्णय मिति	अङ्क	पृष्ठ
१.	सम्माननीय प्रधान न्यायाधीश श्री अनूपराज शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री मोहनप्रकाश सिटौला माननीय न्यायाधीश श्री गिरीश चन्द्र लाल	८६६४ पूर्ण	लिखत दर्ता बदर	२०६६।१०।१४	८	१२९२
२.	सम्माननीय प्रधान न्यायाधीश श्री रामप्रसाद श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री ताहिर अली अन्सारी माननीय न्यायाधीश श्री प्रकाश वस्ती	८५३३ पूर्ण	उत्प्रेषण	२०६७।१।२२	१	९
३.	सम्माननीय प्रधान न्यायाधीश श्री खिलराज रेग्मी माननीय न्यायाधीश श्री दामोदरप्रसाद शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री रामकुमार प्रसाद शाह माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री ताहिर अली अन्सारी	८५८८ विशेष	उत्प्रेषण समेत	२०६८।२।११	४	५४५
४.	सम्माननीय प्रधान न्यायाधीश श्री खिलराज रेग्मी माननीय न्यायाधीश श्री दामोदरप्रसाद शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री रामकुमार प्रसाद शाह माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री प्रेम शर्मा	८६६२ विशेष	उत्प्रेषण समेत	२०६८।८।१६	८	१२५७
५.	का.मु.स.प्रधानन्यायाधीश श्री खिलराज रेग्मी माननीय न्यायाधीश श्री मोहनप्रकाश सिटौला माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की माननीय न्यायाधीश श्री वैद्यनाथ उपाध्याय माननीय न्यायाधीश श्री कमलनारायण दास	८५३२ पूर्ण	लेनदेन	२०६७।१।२६	१	१
६.	माननीय न्यायाधीश श्री खिलराज रेग्मी माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री ज्ञानेन्द्रबहादुर कार्की	८५६९ विशेष	उत्प्रेषण समेत	२०६७।१।२४	३	३५९
७.	माननीय न्यायाधीश श्री खिलराज रेग्मी माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री ज्ञानेन्द्रबहादुर कार्की	८५७० पूर्ण	उत्प्रेषण	२०६७।१।०२७	३	३६५
८.	माननीय न्यायाधीश श्री खिलराज रेग्मी माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री अवधेशकुमार यादव	८५८९ विशेष	उत्प्रेषण	२०६७।१।०२७	४	५७१
९.	सम्माननीय प्रधान न्यायाधीश श्री खिलराज रेग्मी माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री कृष्णप्रसाद उपाध्याय	८६९२ विशेष	परमादेश समेत	२०६८।३।१६	१०	१६१३

१०.	माननीय न्यायाधीश श्री खिलराज रेग्मी माननीय न्यायाधीश श्री कृष्णप्रसाद उपाध्याय माननीय न्यायाधीश श्री गिरीश चन्द्र लाल	८५९० पूर्ण	भ्रष्टाचार	२०६७।१।१५	४	५८०
११.	माननीय न्यायाधीश श्री खिलराज रेग्मी माननीय न्यायाधीश श्री मोहनप्रकाश सिटौला माननीय न्यायाधीश श्री भरतराज उप्रेती	८५५१ विशेष	उत्प्रेषण	२०६७।१।०६	२	१८७
१२.	सम्माननीय प्रधान न्यायाधीश श्री खिलराज रेग्मी माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की माननीय न्यायाधीश श्री भरतराज उप्रेती	८६९३ पूर्ण	भ्रष्टाचार	२०६८।१।०५	१०	१६३४
१३.	माननीय न्यायाधीश श्री खिलराज रेग्मी माननीय न्यायाधीश श्री प्रकाश वस्ती माननीय न्यायाधीश श्री भरतराज उप्रेती	८५३४ विशेष	उत्प्रेषण समेत	२०६७।१।०१३	१	१८
१४.	सम्माननीय प्रधान न्यायाधीश श्री खिलराज रेग्मी माननीय न्यायाधीश श्री वैद्यनाथ उपाध्याय माननीय न्यायाधीश प्रा.डा.श्री भरतबहादुर कार्की	८६९४ विशेष	उत्प्रेषण समेत	२०६८।१।२२	१०	१६४४
१५.	माननीय न्यायाधीश श्री बलराम के.सी. माननीय न्यायाधीश श्री मोहनप्रकाश सिटौला माननीय न्यायाधीश श्री वैद्यनाथ उपाध्याय	८५३५ विशेष	उत्प्रेषण समेत	२०६७।१।०५	१	२७
१६.	माननीय न्यायाधीश श्री बलराम के.सी. माननीय न्यायाधीश श्री मोहनप्रकाश सिटौला माननीय न्यायाधीश प्रा.डा.श्री भरतबहादुर कार्की	८५९१ विशेष	उत्प्रेषण परमादेश	२०६८।१।०५	४	५८९
१७.	माननीय न्यायाधीश श्री बलराम के.सी. माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की माननीय न्यायाधीश श्री भरतराज उप्रेती	८५७१ विशेष	उत्प्रेषण	२०६७।१।२६	३	३७३
१८.	माननीय न्यायाधीश श्री बलराम के.सी. माननीय न्यायाधीश श्री भरतराज उप्रेती माननीय न्यायाधीश श्री कमलनारायण दास	८५७२ पूर्ण	अंश	२०६७।१।१९	३	३८७
१९.	माननीय न्यायाधीश श्री बलराम के.सी. माननीय न्यायाधीश श्री भरतराज उप्रेती माननीय न्यायाधीश प्रा.डा.श्री भरतबहादुर कार्की	८५३६ विशेष	उत्प्रेषण समेत	२०६७।१।०२४	१	३९
२०.	माननीय न्यायाधीश श्री तपबहादुर मगर माननीय न्यायाधीश श्री प्रेम शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री गिरीश चन्द्र लाल माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की माननीय न्यायाधीश श्री वैद्यनाथ उपाध्याय	८६६३ पूर्ण	उत्प्रेषण	२०६८।५।०५	८	१२७६

२१.	का.मु.स.प्र.न्यायाधीश श्री तपबहादुर मगर माननीय न्यायाधीश श्री भरतराज उप्रेती माननीय न्यायाधीश श्री कमलनारायण दास	८६०६ विशेष	उत्प्रेषण समेत	२०६८।३।२।५	५	७१९
२२.	माननीय न्यायाधीश श्री तपबहादुर मगर माननीय न्यायाधीश श्री रामकुमार प्रसाद शाह माननीय न्यायाधीश श्री कृष्णप्रसाद उपाध्याय	८५५२ पूर्ण	कर्तव्य ज्यान	२०६७।१।२।४	२	१९५
२३.	माननीय न्यायाधीश श्री तपबहादुर मगर माननीय न्यायाधीश श्री ताहिर अली अन्सारी माननीय न्यायाधीश श्री कृष्णप्रसाद उपाध्याय	८५३७ पूर्ण	परमादेश	२०६७।५।१।७	१	६२
२४.	माननीय न्यायाधीश श्री तपबहादुर मगर माननीय न्यायाधीश श्री कृष्णप्रसाद उपाध्याय माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की	८५७३ पूर्ण	कर्तव्य ज्यान	२०६७।१।१।२	३	४०४
२५.	माननीय न्यायाधीश श्री तपबहादुर मगर माननीय न्यायाधीश श्री प्रेम शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री रणबहादुर बम	८५५३ पूर्ण	कर्तव्य ज्यान	२०६७।८।१।५	२	२०५
२६.	माननीय न्यायाधीश श्री दामोदरप्रसाद शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री ताहिर अली अन्सारी माननीय न्यायाधीश श्री प्रेम शर्मा	८६७६ पूर्ण	उत्प्रेषण परमादेश	२०६८।४।२।६	९	१४३५
२७.	माननीय न्यायाधीश श्री दामोदरप्रसाद शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री ताहिर अली अन्सारी माननीय न्यायाधीश श्री अब्देशकुमार यादव	८५५४ विशेष	उत्प्रेषण	२०६७।१।०।६	२	२१७
२८.	माननीय न्यायाधीश श्री दामोदरप्रसाद शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री कृष्णप्रसाद उपाध्याय माननीय न्यायाधीश श्री ज्ञानेन्द्रबहादुर कार्की	८६६५ पूर्ण	बन्दीप्रत्यक्षी करण	२०६८।३।२।८	८	१२९८
२९.	माननीय न्यायाधीश श्री दामोदरप्रसाद शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री प्रेम शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री प्रकाश वस्ती	८७२५ विशेष	उत्प्रेषण परमादेश	२०६८।१।०।५	१२	१९५७
३०.	माननीय न्यायाधीश श्री दामोदरप्रसाद शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री अब्देशकुमार यादव माननीय न्यायाधीश श्री प्रकाश वस्ती	८५३८ विशेष	उत्प्रेषण समेत	२०६७।१।२।५	१	७२
३१.	माननीय न्यायाधीश श्री दामोदरप्रसाद शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री प्रकाश वस्ती माननीय न्यायाधीश प्रा.डा.श्री भरतबहादुर कार्की	८६४४ पूर्ण	उत्प्रेषण	२०६८।३।१।५	७	१११८
३२.	माननीय न्यायाधीश श्री रामकुमार प्रसाद शाह माननीय न्यायाधीश श्री गौरी ढकाल माननीय न्यायाधीश श्री प्रेम शर्मा	८६७७ विशेष	उत्प्रेषण समेत	२०६६।७।५।५	९	१४४२

३३.	माननीय न्यायाधीश श्री रामकुमार प्रसाद शाह माननीय न्यायाधीश श्री ताहिर अली अन्सारी माननीय न्यायाधीश श्री अब्दुशकुमार यादव	८६०७ पूर्ण	जग्गा खिचोला	२०६७।१।२३	५	७२७
३४.	माननीय न्यायाधीश श्री रामकुमार प्रसाद शाह माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की माननीय न्यायाधीश श्री प्रकाश वस्ती	८६०८ पूर्ण	अंश नामसारी	२०६८।२।२६	५	७४६
३५.	माननीय न्यायाधीश श्री रामकुमार प्रसाद शाह माननीय न्यायाधीश श्री तर्कराज भट्ट माननीय न्यायाधीश प्रा.डा.श्री भरतबहादुर कार्की	८६१५ पूर्ण	जवरजस्ती करणी	२०६८।३।२३	१०	१६५७
३६.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री कृष्णप्रसाद उपाध्याय माननीय न्यायाधीश श्री भरतबहादुर कार्की	८६२७ विशेष	उत्प्रेषण समेत	२०६८।१।२९	६	८९३
३७.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री कृष्णप्रसाद उपाध्याय माननीय न्यायाधीश प्रा.डा.श्री भरतबहादुर कार्की	८६२८ विशेष	उत्प्रेषण	२०६८।१।२९	६	९००
३८.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री अब्दुशकुमार यादव माननीय न्यायाधीश श्री तर्कराज भट्ट	८५७५ पूर्ण	उत्प्रेषण	२०६८।१।२२	३	४२९
३९.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री गिरीश चन्द्र लाल माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की	८५७४ विशेष	उत्प्रेषण समेत	२०६७।१।०६	३	४१३
४०.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री गिरीश चन्द्र लाल माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की	८६४२ विशेष	उत्प्रेषण समेत	२०६८।६।१५	७	१०८३
४१.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री गिरीश चन्द्र लाल माननीय न्यायाधीश श्री ज्ञानेन्द्रबहादुर कार्की	८६४३ विशेष	उत्प्रेषण	२०६८।४।२६।५	७	१११२
४२.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री गिरीश चन्द्र लाल माननीय न्यायाधीश श्री ज्ञानेन्द्रबहादुर कार्की	८७०८ विशेष	उत्प्रेषण परमादेश	२०६८।८।२	११	१७८७
४३.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की माननीय न्यायाधीश श्री ज्ञानेन्द्रबहादुर कार्की	८६९६ विशेष	उत्प्रेषण समेत	२०६८।३।१५	१०	१६६७
४४.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री वैद्यनाथ उपाध्याय माननीय न्यायाधीश श्री ज्ञानेन्द्रबहादुर कार्की	८६६६ पूर्ण	उत्प्रेषण परमादेश	२०६८।७।१७	८	१३१४

४५.	माननीय न्यायाधीश श्री ताहिर अली अन्सारी माननीय न्यायाधीश श्री कृष्णप्रसाद उपाध्याय माननीय न्यायाधीश श्री भरतराज उप्रेती	८६७८ पूर्ण	अंशबण्डा	२०६८।३।१५	९	१४५०
४६.	माननीय न्यायाधीश श्री ताहिर अली अन्सारी माननीय न्यायाधीश श्री कृष्णप्रसाद उपाध्याय माननीय न्यायाधीश श्री भरतराज उप्रेती	८६७९ पूर्ण	अंश चलन	२०६८।३।१५	९	१४५६
४७.	माननीय न्यायाधीश श्री ताहिर अली अन्सारी माननीय न्यायाधीश श्री तर्कराज भट्ट माननीय न्यायाधीश श्री कमलनारायण दास	८६९७ पूर्ण	भ्रष्टाचार	२०६८।७।८।३	१०	१६७५
४८.	माननीय न्यायाधीश श्री प्रेम शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री गिरीश चन्द्र लाल माननीय न्यायाधीश प्रा.डा.श्री भरतबहादुर कार्की	८६४५ विशेष	उत्प्रेषण	२०६८।५।१।५	७	११२७
४९.	माननीय न्यायाधीश श्री प्रेम शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री गिरीश चन्द्र लाल माननीय न्यायाधीश प्रा.डा.श्री भरतबहादुर कार्की	८६९८ विशेष	उत्प्रेषण परमादेश	२०६८।७।३।५	१०	१६९०
५०.	माननीय न्यायाधीश श्री गिरीश चन्द्र लाल माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की माननीय न्यायाधीश श्री भरतराज उप्रेती	८६९९ विशेष	उत्प्रेषण समेत	२०६८।८।८।५	१०	१६९६
५१.	माननीय न्यायाधीश श्री गिरीश चन्द्र लाल माननीय न्यायाधीश श्री वैद्यनाथ उपाध्याय माननीय न्यायाधीश श्री तर्कराज भट्ट	८७०९ विशेष	परमादेश समेत	२०६८।७।२।४	११	१७९२
५२.	माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की माननीय न्यायाधीश श्री तर्कराज भट्ट माननीय न्यायाधीश श्री ज्ञानेन्द्रबहादुर कार्की	८६२९ पूर्ण	काठ चोरी निकासी	२०६८।३।३।०	६	९०८
५३.	माननीय न्यायाधीश श्री अनूपराज शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री कृष्णप्रसाद उपाध्याय	८६११ संयुक्त	उत्प्रेषण	२०६६।५।२।३	५	७७४
५४.	माननीय न्यायाधीश श्री खिलराज रेग्मी माननीय न्यायाधीश श्री कृष्णप्रसाद उपाध्याय	८५९२ संयुक्त	उत्प्रेषणसमेत	२०६७।१।२।३	४	६०१
५५.	सम्माननीय प्रधान न्यायाधीश श्री खिलराज रेग्मी माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ	८६६७ संयुक्त	भ्रष्टाचार	२०६८।७।२।५	८	१२२९
५६.	माननीय न्यायाधीश श्री खिलराज रेग्मी माननीय न्यायाधीश श्री अवधेशकुमार यादव	८५५५ संयुक्त	उत्प्रेषण	२०६७।१।१।६	२	२२७

५७.	माननीय न्यायाधीश श्री खिलराज रेग्मी माननीय न्यायाधीश श्री अवधेशकुमार यादव	८५७६ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६७।१।१	३	४४०
५८.	सम्माननीय प्रधानन्यायाधीश श्री खिलराज रेग्मी माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की	८६३० संयुक्त	भ्रष्टाचार	२०६८।५।२१	६	९१७
५९.	सम्माननीय प्रधान न्यायाधीश श्री खिलराज रेग्मी माननीय न्यायाधीश श्री प्रकाश वस्ती	८७२६ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६८।१।५	१२	१९६५
६०.	सम्माननीय प्रधान न्यायाधीश श्री खिलराज रेग्मी माननीय न्यायाधीश श्री प्रकाश वस्ती	८७०० संयुक्त	लेनदेन	२०६८।५।१५	१०	१७०२
६१.	माननीय न्यायाधीश श्री खिलराज रेग्मी माननीय न्यायाधीश श्री तर्कराज भट्ट	८६१० संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६७।१।८	५	७६६
६२.	सम्माननीय प्रधान न्यायाधीश श्री खिलराज रेग्मी माननीय न्यायाधीश श्री तर्कराज भट्ट	८६८० संयुक्त	उत्प्रेषण	२०६८।७।२	९	१४७९
६३.	माननीय न्यायाधीश श्री खिलराज रेग्मी माननीय न्यायाधीश श्री वैद्यनाथ उपाध्याय	८५३९ संयुक्त	अदालतको अपहेलना	२०६७।१०।२५	१	८९
६४.	सम्माननीय प्रधान न्यायाधीश श्री खिलराज रेग्मी माननीय न्यायाधीश श्री कमलनारायण दास	८६०९ संयुक्त	हक कायम समेत	२०६८।३।२०	५	७५८
६५.	सम्माननीय प्रधान न्यायाधीश श्री खिलराज रेग्मी माननीय न्यायाधीश श्री कमलनारायण दास	८६४६ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६८।५।१९।२	७	११३६
६६.	माननीय न्यायाधीश श्री बलराम के.सी माननीय न्यायाधीश श्री मोहनप्रकाश सिटौला	८५५६ संयुक्त	परमादेश समेत	२०६७।६।२१	२	२३५
६७.	माननीय न्यायाधीश श्री बलराम के.सी माननीय न्यायाधीश श्री मोहनप्रकाश सिटौला	८६४७ संयुक्त	परमादेश	२०६७।६।२१	७	११४२
६८.	माननीय न्यायाधीश श्री बलराम के.सी. माननीय न्यायाधीश श्री मोहनप्रकाश सिटौला	८५९३ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६७।८।१९	४	६१०
६९.	माननीय न्यायाधीश श्री बलराम के.सी माननीय न्यायाधीश श्री अवधेशकुमार यादव	८५९४ संयुक्त	उत्प्रेषण प्रतिषेध	२०६८।२।४।४	४	६१९
७०.	माननीय न्यायाधीश श्री बलराम के.सी माननीय न्यायाधीश श्री अवधेशकुमार यादव	८५७७ संयुक्त	टेर्डमार्क दर्ता	२०६७।१।२।२	३	४४८
७१.	माननीय न्यायाधीश श्री बलराम के.सी माननीय न्यायाधीश श्री गिरीश चन्द्र लाल	८६३१ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६७।१।२।८	६	९८६
७२.	माननीय न्यायाधीश श्री बलराम के.सी माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की	८५७८ संयुक्त	नाता कायम	२०६७।२।१।३	३	४५४
७३.	माननीय न्यायाधीश श्री बलराम के.सी. माननीय न्यायाधीश श्री प्रकाश वस्ती	८६१२ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६८।२।५।५	५	७७९
७४.	माननीय न्यायाधीश श्री बलराम के.सी माननीय न्यायाधीश श्री भरतराज उप्रेती	८५४० संयुक्त	परमादेश	२०६७।८।१५	१	९७

७५.	माननीय न्यायाधीश श्री बलराम के.सी. माननीय न्यायाधीश श्री भरतराज उप्रेती	८५४१ संयुक्त	परमादेश	२०६७१०१२	१	११२
७६.	माननीय न्यायाधीश श्री बलराम के.सी. माननीय न्यायाधीश श्री भरतराज उप्रेती	८५५७ संयुक्त	परमादेश समेत	२०६७१११५१	२	२४७
७७.	माननीय न्यायाधीश श्री बलराम के.सी. माननीय न्यायाधीश श्री भरतराज उप्रेती	६४८ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६७१२१७२	७	११५६
७८.	माननीय न्यायाधीश श्री बलराम के.सी. माननीय न्यायाधीश श्री भरतराज उप्रेती	८६४९ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६७१२२२	७	११६२
७९.	माननीय न्यायाधीश श्री बलराम के.सी. माननीय न्यायाधीश श्री तर्कराज भट्ट	८५९५ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६७१२१९	४	६३०
८०.	माननीय न्यायाधीश श्री बलराम के.सी. माननीय न्यायाधीश श्री तर्कराज भट्ट	८५५८ संयुक्त	उत्प्रेषण	२०६७१२१२	२	२६२
८१.	माननीय न्यायाधीश श्री बलराम के.सी. माननीय न्यायाधीश श्री तर्कराज भट्ट	८६३३ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६८११२९	६	१००३
८२.	माननीय न्यायाधीश श्री बलराम के.सी. माननीय न्यायाधीश श्री वैद्यनाथ उपाध्याय	८५४२ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६७८११२	१	१२३
८३.	माननीय न्यायाधीश श्री बलराम के.सी. माननीय न्यायाधीश श्री वैद्यनाथ उपाध्याय	८६३२ संयुक्त	उत्प्रेषण	२०६८११२९	६	९९७
८४.	माननीय न्यायाधीश श्री बलराम के.सी. माननीय न्यायाधीश श्री कमलनारायण दास	८६३४ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६८११२८	६	१०१९
८५.	माननीय न्यायाधीश श्री तपबहादुर मगर माननीय न्यायाधीश श्री ताहिर अली अन्सारी	८५४३ संयुक्त	दर्ता बदर गुठी कायम	२०६७३११७	१	१३६
८६.	माननीय न्यायाधीश श्री तपबहादुर मगर माननीय न्यायाधीश श्री अवधेशकुमार यादव	८६१३ संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	२०६७१०१५	५	७८६
८७.	माननीय न्यायाधीश श्री तपबहादुर मगर माननीय न्यायाधीश श्री अवधेशकुमार यादव	८६१४ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६७४११६	५	७९७
८८.	माननीय न्यायाधीश श्री तपबहादुर मगर माननीय न्यायाधीश श्री प्रकाश वस्ती	८६५० संयुक्त	बन्दीप्रत्यक्षी करण	२०६८३११३२	७	११७१
८९.	माननीय न्यायाधीश श्री तपबहादुर मगर माननीय न्यायाधीश श्री प्रकाश वस्ती	८५७९ संयुक्त	निर्णय दर्ता बदर	२०६७१२१६१	३	४६६
९०.	माननीय न्यायाधीश श्री तपबहादुर मगर माननीय न्यायाधीश प्रा.डा.श्री भरतबहादुर कार्की	८५८० संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६८११२७	३	४७४
९१.	माननीय न्यायाधीश श्री तपबहादुर मगर माननीय न्यायाधीश डा.श्री भरतबहादुर कार्की	८६६८ संयुक्त	बालक फालेको	२०६७११३३३	८	१३७६
९२.	माननीय न्यायाधीश श्री तपबहादुर मगर माननीय न्यायाधीश श्री तर्कराज भट्ट	८६५१ संयुक्त	फैसला बदर	२०६८३१२८३	७	११७७

९३.	माननीय न्यायाधीश श्री दामोदरप्रसाद शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री प्रेम शर्मा	८६१५ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६८।१।४।१	५	८०७
९४.	माननीय न्यायाधीश श्री दामोदरप्रसाद शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री कृष्णप्रसाद उपाध्याय	८५४४ संयुक्त	उत्प्रेषण समेत	२०६७।९।१२	१	१४५
९५.	माननीय न्यायाधीश श्री दामोदरप्रसाद शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री अवधेशकुमार यादव	८७२७ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६८।८।१४	१२	१९७४
९६.	माननीय न्यायाधीश श्री दामोदरप्रसाद शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री प्रकाश वस्ती	८६१६ संयुक्त	परमादेश	२०६७।५।२४	५	८१२
९७.	माननीय न्यायाधीश श्री दामोदरप्रसाद शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री प्रकाश वस्ती	८६८१ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६८।२।१२	९	१४८४
९८.	माननीय न्यायाधीश श्री दामोदरप्रसाद शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री भरतराज उप्रेती	८६१७ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६७।१०।४	५	८२०
९९.	माननीय न्यायाधीश श्री दामोदरप्रसाद शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री भरतराज उप्रेती	८६५२ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६७।१२।१६	७	११८४
१००.	माननीय न्यायाधीश श्री दामोदरप्रसाद शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री भरतराज उप्रेती	८७१० संयुक्त	उत्प्रेषण	२०६८।५।१	११	१७९८
१०१.	माननीय न्यायाधीश श्री दामोदरप्रसाद शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री तर्कराज भट्ट	८७०१ संयुक्त	अंश मिलापत्र	२०६८।४।३२	१०	१७०७
१०२.	माननीय न्यायाधीश श्री दामोदरप्रसाद शर्मा माननीय न्यायाधीश डा.श्री भरतबहादुर कार्की	८७२८ संयुक्त	लागू औषध	२०६८।३।२८	१२	१९८१
१०३.	माननीय न्यायाधीश श्री दामोदरप्रसाद शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री कमलनारायण दास	८६६९ संयुक्त	हक कायम	२०६८।३।७।३	८	१३८२
१०४.	माननीय न्यायाधीश श्री दामोदरप्रसाद शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री कमलनारायण दास	८७२९ संयुक्त	निर्णय बदर	२०६८।३।२७	१२	१९९१
१०५.	माननीय न्यायाधीश श्री रामकुमार प्रसाद शाह माननीय न्यायाधीश श्री प्रेम शर्मा	८५६० संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६७।८।२०	२	२८४
१०६.	माननीय न्यायाधीश श्री रामकुमार प्रसाद शाह माननीय न्यायाधीश श्री रणबहादुर बम	८५५९ संयुक्त	परमादेश समेत	२०६७।७।१७	२	२७७
१०७.	माननीय न्यायाधीश श्री रामकुमार प्रसाद शाह माननीय न्यायाधीश श्री गिरीश चन्द्र लाल	८७३० संयुक्त	करार	२०६८।७।८।३	१२	१९९८
१०८.	माननीय न्यायाधीश श्री रामकुमार प्रसाद शाह माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की	८५८१ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६७।१।२९	३	४८४
१०९.	माननीय न्यायाधीश श्री रामकुमार प्रसाद शाह माननीय न्यायाधीश श्री प्रकाश वस्ती	८५८२ संयुक्त	कीर्ते जालसाजी	२०६७।१।८	३	४९२

११०.	माननीय न्यायाधीश श्री रामकुमार प्रसाद शाह माननीय न्यायाधीश श्री प्रकाश वस्ती	८६५३ संयुक्त	रैकर जग्गा लगत कट्टा	२०६८।४।२४	७	११८९
१११.	माननीय न्यायाधीश श्री रामकुमार प्रसाद शाह माननीय न्यायाधीश श्री भरतराज उप्रेती	८६३५ संयुक्त	क्षतिपूर्ति	२०६७।७।२३	६	१०२८
११२.	माननीय न्यायाधीश श्री रामकुमार प्रसाद शाह माननीय न्यायाधीश श्री भरतराज उप्रेती	८६८२ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६८।५।२१	९	१४९१
११३.	माननीय न्यायाधीश श्री रामकुमार प्रसाद शाह माननीय न्यायाधीश श्री तर्कराज भट्ट	८६८३ संयुक्त	भ्रष्टाचार	२०६८।२।२२	९	१४९९
११४.	माननीय न्यायाधीश श्री रामकुमार प्रसाद शाह माननीय न्यायाधीश श्री वैद्यनाथ उपाध्याय	८५९६ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६८।३।१५	४	६३९
११५.	माननीय न्यायाधीश श्री रामकुमार प्रसाद शाह माननीय न्यायाधीश श्री वैद्यनाथ उपाध्याय	८७०२ संयुक्त	दूषित दर्ता बदर	२०६८।३।२४	१०	१७१२
११६.	माननीय न्यायाधीश श्री रामकुमार प्रसाद शाह माननीय न्यायाधीश श्री ज्ञानेन्द्रबहादुर कार्की	८६५४ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६७।१।१५	७	११९५
११७.	माननीय न्यायाधीश श्री रामकुमार प्रसाद शाह माननीय न्यायाधीश प्रा.डा.श्री भरतबहादुर कार्की	८६८४ संयुक्त	बन्दीप्रत्यक्षी करण	२०६८।४।१६	९	१५१७
११८.	माननीय न्यायाधीश श्री रामकुमार प्रसाद शाह माननीय न्यायाधीश प्रा.डा.श्री भरतबहादुर कार्की	८७११ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६८।६।१०	११	१८०३
११९.	माननीय न्यायाधीश श्री रामकुमार प्रसाद शाह माननीय न्यायाधीश श्री कमलनारायण दास	८७१२ संयुक्त	निषेधाज्ञा	२०६८।८।२०	११	१८०८
१२०.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री प्रेम शर्मा	८६८५ संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	२०६८।३।२७	९	१५२३
१२१.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री प्रेम शर्मा	८७३१ संयुक्त	परमादेश	२०६८।१।०२	१२	२००४
१२२.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री अवधेशकुमार यादव	८५८३ संयुक्त	भ्रष्टाचार	२०६७।५।२९	३	४९७
१२३.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री अवधेशकुमार यादव	८६५५ संयुक्त	ज्यान मार्ने उद्योग	२०६७।७।१४	७	१२०३
१२४.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री अवधेशकुमार यादव	८७३२ संयुक्त	जीउ मास्ने वेच्ने	२०६७।७।१४	१२	२०२४
१२५.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री अवधेशकुमार यादव	८७३३ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६७।१।३०	१२	२०३८
१२६.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री अवधेशकुमार यादव	८५६१ संयुक्त	भ्रष्टाचार	२०६७।६।११	२	२९३
१२७.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की	८५९७ संयुक्त	अंश चलन	२०६७।१।७।४	४	६४६

नेपाल कानून पत्रिका अतिरिक्त, २०६८

१२८.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की	८७०३ संयुक्त	परमादेश समेत	२०६६।१।३०	१०	१७१६
१२९.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की	८५६२ संयुक्त	सरकारी जिम्मेवार	२०६७।६।३।१	२	३०४
१३०.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की	८५६३ संयुक्त	धर्मलोप	२०६६।१२।१०	२	३०८
१३१.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की	८६३६ संयुक्त	भ्रष्टाचार	२०६८।२।२५	६	१०३६
१३२.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री भरतराज उप्रेती	८७०४ संयुक्त	कम्पनी ऐन	२०६८।४।१५	१०	१७४१
१३३.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री भरतराज उप्रेती	८७१३ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६८।८।२१	११	१८१२
१३४.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री भरतराज उप्रेती	८७१४ संयुक्त	उत्प्रेषण	२०६८।३।२०	११	१८२०
१३५.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री भरतराज उप्रेती	८७१५ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६८।६।३०।२	११	१८२८
१३६.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री भरतराज उप्रेती	८६८६ संयुक्त	ट्रेडमार्क	२०६८।४।१५	९	१५४५
१३७.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री भरतराज उप्रेती	८६७० संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६८।४।१५	८	१३८८
१३८.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री भरतराज उप्रेती	८६५६ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६७।१।१७	७	१२२०
१३९.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री भरतराज उप्रेती	८६५७ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६७।१०।१०	७	१२२५
१४०.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री भरतराज उप्रेती	८६१८ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६७।१।१७	५	८३४
१४१.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश प्रा.डा.श्री भरतबहादुर कार्की	८६३७ संयुक्त	अंगभंग	२०६८।२।२४	६	१०४६
१४२.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश प्रा.डा.श्री भरतबहादुर कार्की	८५९८ संयुक्त	उत्प्रेषण समेत	२०६७।१०।१९	४	६५१
१४३.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश प्रा.डा.श्री भरतबहादुर कार्की	८५४५ संयुक्त	हर्जाना दिलाई पाउँ	२०६७।८।२६	१	१५०
१४४.	माननीय न्यायाधीश श्री ताहिर अली अन्सारी माननीय न्यायाधीश श्री कृष्णप्रसाद उपाध्याय	८६१९ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६८।१।२७	५	८४२
१४५.	माननीय न्यायाधीश श्री ताहिर अली अन्सारी माननीय न्यायाधीश श्री गिरीश चन्द्र लाल	८६२० संयुक्त	उत्प्रेषण	२०६७।१०।१०	५	८४८

१४६.	माननीय न्यायाधीश श्री ताहिर अली अन्सारी माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की	८७३४ संयुक्त	ज्यान मार्ने उद्योग	२०६८।२।३१	१२	२०४५
१४७.	माननीय न्यायाधीश श्री ताहिर अली अन्सारी माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की	८६३८ संयुक्त	वन्दीप्रत्यक्षी करण	२०६८।३।६।२	६	१०५४
१४८.	माननीय न्यायाधीश श्री ताहिर अली अन्सारी माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की	८६३९ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६८।३।२।५	६	१०६६
१४९.	माननीय न्यायाधीश श्री ताहिर अली अन्सारी माननीय न्यायाधीश श्री प्रकाश वस्ती	८५९९ संयुक्त	जवरजस्ती करणी	२०६७।१०।१८	४	६५८
१५०.	माननीय न्यायाधीश श्री ताहिर अली अन्सारी माननीय न्यायाधीश श्री प्रकाश वस्ती	८७३५ संयुक्त	निर्णय बदर	२०६८।८।६।३	१२	२०५५
१५१.	माननीय न्यायाधीश श्री ताहिर अली अन्सारी माननीय न्यायाधीश श्री भरतराज उप्रेती	८६५८ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६८।१।२०।३	७	१२३०
१५२.	माननीय न्यायाधीश श्री ताहिर अली अन्सारी माननीय न्यायाधीश श्री भरतराज उप्रेती	८६७१ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६८।५।१३	८	१३९८
१५३.	माननीय न्यायाधीश श्री ताहिर अली अन्सारी माननीय न्यायाधीश श्री भरतराज उप्रेती	८७३६ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६८।५।६।३	१२	२०६२
१५४.	माननीय न्यायाधीश श्री ताहिर अली अन्सारी माननीय न्यायाधीश श्री भरतराज उप्रेती	८७१६ संयुक्त	बहुविवाह	२०६८।८।२२	११	१८३२
१५५.	माननीय न्यायाधीश श्री ताहिर अली अन्सारी माननीय न्यायाधीश श्री भरतराज उप्रेती	८७१७ संयुक्त	ज्यान मार्ने उद्योग	२०६८।४।२५	११	१८४०
१५६.	माननीय न्यायाधीश श्री ताहिर अली अन्सारी माननीय न्यायाधीश श्री भरतराज उप्रेती	८७१८ संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	२०६८।१।७।४	११	१८६१
१५७.	माननीय न्यायाधीश श्री ताहिर अली अन्सारी माननीय न्यायाधीश श्री तर्कराज भट्ट	८५८४ संयुक्त	लिखत दर्ता बदर	२०६७।१०।१७	३	५१६
१५८.	माननीय न्यायाधीश श्री ताहिर अली अन्सारी माननीय न्यायाधीश श्री तर्कराज भट्ट	८६५९ संयुक्त	सवारी ज्यान	२०६७।१२।२४	७	१२३५
१५९.	माननीय न्यायाधीश श्री ताहिर अली अन्सारी माननीय न्यायाधीश श्री तर्कराज भट्ट	८६६० संयुक्त	अदालतको अपहेलना	२०६७।१२।२४	७	१२४३
१६०.	माननीय न्यायाधीश श्री ताहिर अली अन्सारी माननीय न्यायाधीश श्री वैद्यनाथ उपाध्याय	८५४६ संयुक्त	उत्प्रेषणयुक्त प्रतिषेध	२०६७।८।२८	१	१५५
१६१.	माननीय न्यायाधीश श्री ताहिर अली अन्सारी माननीय न्यायाधीश प्रा.डा.श्री भरतबहादुर कार्की	८६२१ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६७।१।१६	५	८५५
१६२.	माननीय न्यायाधीश श्री ताहिर अली अन्सारी माननीय न्यायाधीश प्रा.डा.श्री भरतबहादुर कार्की	८६६१ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६७।१२।२१	७	१२५०
१६३.	माननीय न्यायाधीश श्री ताहिर अली अन्सारी माननीय न्यायाधीश प्रा.डा.श्री भरतबहादुर कार्की	८७३७ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६८।१०।४	१२	२०६९
१६४.	माननीय न्यायाधीश श्री ताहिर अली अन्सारी माननीय न्यायाधीश श्री कमलनारायण दास	८७१९ संयुक्त	उत्प्रेषण समेत	२०६८।४।२२	११	१८७१

१६५.	माननीय न्यायाधीश श्री प्रेम शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री रणबहादुर बम	८५६४ संयुक्त	जवरजस्ती करणी	२०६७।३।३२।६	२	३१६
१६६.	माननीय न्यायाधीश श्री प्रेम शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री अवधेशकुमार यादव	८५६५ संयुक्त	उत्प्रेषण समेत	२०६७।१।२।१०	२	३३२
१६७.	माननीय न्यायाधीश श्री प्रेम शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री गिरीश चन्द्र लाल	८६७२ संयुक्त	बन्दीप्रत्यक्षी करण	२०६८।३।२६	८	१४०३
१६८.	माननीय न्यायाधीश श्री प्रेम शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री गिरीश चन्द्र लाल	८७२० संयुक्त	परमादेश समेत	२०६८।४।३१	११	१८७७
१६९.	माननीय न्यायाधीश श्री प्रेम शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की	८५८५ संयुक्त	परमादेश	२०६७।७।२५	३	५२१
१७०.	माननीय न्यायाधीश श्री प्रेम शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री प्रकाश वस्ती	८६०० संयुक्त	अंश दपोट हक कायम	२०६८।१।२८	४	६६७
१७१.	माननीय न्यायाधीश श्री प्रेम शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री प्रकाश वस्ती	८७२१ संयुक्त	निर्णय दर्ता बदर	२०६८।७।८।३	११	१८८५
१७२.	माननीय न्यायाधीश श्री प्रेम शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री प्रकाश वस्ती	८७३८ संयुक्त	कित्ताकाट दर्ता बदर	२०६८।५।५।२	१२	२०८३
१७३.	माननीय न्यायाधीश श्री प्रेम शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री तर्कराज भट्ट	८६८७ संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	२०६८।३।३१	९	१५५३
१७४.	माननीय न्यायाधीश श्री प्रेम शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री तर्कराज भट्ट	८६८८ संयुक्त	भ्रष्टाचार	२०६८।३।२८	९	१५७०
१७५.	माननीय न्यायाधीश श्री प्रेम शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री तर्कराज भट्ट	८६८९ संयुक्त	निर्णय लिखत दर्ता	२०६८।१।१२	९	१५९३
१७६.	माननीय न्यायाधीश श्री प्रेम शर्मा माननीय न्यायाधीश प्रा.डा.श्री भरतबहादुर कार्की	८६०१ संयुक्त	चलन समेत	२०६८।१।७।४	४	६७४
१७७.	माननीय न्यायाधीश श्री प्रेम शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री कमलनारायण दास	८६२३ संयुक्त	फैसला बदर	२०६८।१।२७	५	८६५
१७८.	माननीय न्यायाधीश श्री प्रेम शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री कमलनारायण दास	८६९० संयुक्त	अंश	२०६८।२।२५	९	१५९९
१७९.	माननीय न्यायाधीश श्री प्रेम शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री कमलनारायण दास	८७०५ संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	२०६८।६।६।६	१०	१७४७
१८०.	माननीय न्यायाधीश श्री प्रेम शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री कमलनारायण दास	८६७३ संयुक्त	सम्बन्ध विच्छेद	२०६७।१।२।३	८	१४०९
१८१.	माननीय न्यायाधीश श्री कृष्णप्रसाद उपाध्याय माननीय न्यायाधीश श्री वैद्यनाथ उपाध्याय	८६२२ संयुक्त	वकसपत्र लिखत बदर	२०६८।१।१२	५	८६१

१८२.	माननीय न्यायाधीश श्री मोहनप्रकाश सिटौला माननीय न्यायाधीश श्री भरतराज उप्रेती	८५४७ संयुक्त	वैदेशिक रोजगार	२०६७।८।२८	१	१६१
१८३.	माननीय न्यायाधीश श्री मोहनप्रकाश सिटौला माननीय न्यायाधीश श्री भरतराज उप्रेती	८५४८ संयुक्त	दर्ता बदर	२०६७।१।६।६	१	१६६
१८४.	माननीय न्यायाधीश श्री अवधेशकुमार यादव माननीय न्यायाधीश श्री प्रकाश वस्ती	८६७४ संयुक्त	बन्दीप्रत्यक्षी करण	२०६८।५।२८	८	१४१२
१८५.	माननीय न्यायाधीश श्री अवधेशकुमार यादव माननीय न्यायाधीश श्री प्रकाश वस्ती	८६९१ संयुक्त	जवरजस्ती करणी	२०६८।२।४	९	१६०६
१८६.	माननीय न्यायाधीश श्री अवधेशकुमार यादव माननीय न्यायाधीश श्री भरतराज उप्रेती	८६७५ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६८।८।२२	८	१४२०
१८७.	माननीय न्यायाधीश श्री अवधेशकुमार यादव माननीय न्यायाधीश श्री भरतराज उप्रेती	८७३९ संयुक्त	उत्प्रेषण	२०६८।५।२७	१२	२०९१
१८८.	माननीय न्यायाधीश श्री गिरीश चन्द्र लाल माननीय न्यायाधीश श्री प्रकाश वस्ती	८६४० संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६८।३।२०	६	१०७३
१८९.	माननीय न्यायाधीश श्री गिरीश चन्द्र लाल माननीय न्यायाधीश श्री प्रकाश वस्ती	८७४० संयुक्त	छूट जग्गा दर्ता	२०६८।७।२७	१२	२०९८
१९०.	माननीय न्यायाधीश श्री गिरीश चन्द्र लाल माननीय न्यायाधीश प्रा.डा.श्री भरतबहादुर कार्की	८७४१ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६८।१०।२५	१२	२१०८
१९१.	माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की माननीय न्यायाधीश श्री प्रकाश वस्ती	८५४९ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६७।१०।४	१	१७४
१९२.	माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की माननीय न्यायाधीश श्री प्रकाश वस्ती	८६०२ संयुक्त	परमादेश	२०६७।१०।१७	४	६७९
१९३.	माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की माननीय न्यायाधीश श्री प्रकाश वस्ती	८६०३ संयुक्त	अंश दपोट हक कायम	२०६७।१।४	४	६८९
१९४.	माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की माननीय न्यायाधीश श्री प्रकाश वस्ती	८५६७ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६७।१।१५	२	३४३
१९५.	माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की माननीय न्यायाधीश श्री प्रकाश वस्ती	८६२४ संयुक्त	अंश हक कायम	२०६७।१।४	५	८७१
१९६.	माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की माननीय न्यायाधीश श्री प्रकाश वस्ती	८५६६ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६७।१०।१७	२	३३६
१९७.	माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की माननीय न्यायाधीश श्री भरतराज उप्रेती	८५८६ संयुक्त	उत्प्रेषण	२०६७।१२।१०	३	५२९
१९८.	माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की माननीय न्यायाधीश श्री भरतराज उप्रेती	८७४२ संयुक्त	उत्प्रेषण	२०६८।९।५।३	१२	२११९

१९९.	माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की माननीय न्यायाधीश श्री वैद्यनाथ उपाध्याय	८६४१ संयुक्त	नापी दर्ता बदर	२०६८।२।२२	६	१०७८
२००.	माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की माननीय न्यायाधीश श्री तर्कराज भट्ट	८७४३ संयुक्त	लागू औषध	२०६८।४।१८	१२	२१२९
२०१.	माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की माननीय न्यायाधीश श्री तर्कराज भट्ट	८७२२ संयुक्त	भ्रष्टाचार	२०६८।१।१९	११	१८९०
२०२.	माननीय न्यायाधीश श्री प्रकाश वस्ती माननीय न्यायाधीश श्री तर्कराज भट्ट	८५०४ संयुक्त	फैसला बदर	२०६७।१२।१५	४	६९६
२०३.	माननीय न्यायाधीश श्री प्रकाश वस्ती माननीय न्यायाधीश प्रा.डा.श्री भरतबहादुर कार्की	८५६८ संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	२०६७।१२।२२	२	३५०
२०४.	माननीय न्यायाधीश श्री प्रकाश वस्ती माननीय न्यायाधीश प्रा.डा.श्री भरतबहादुर कार्की	८७०६ संयुक्त	हक कायम	२०६८।५।१२	१०	१७६७
२०५.	माननीय न्यायाधीश श्री प्रकाश वस्ती माननीय न्यायाधीश प्रा.डा.श्री भरतबहादुर कार्की	८७२३ संयुक्त	ज्यान मार्ने उद्योग	२०६८।५।१२	११	१९३८
२०६.	माननीय न्यायाधीश श्री प्रकाश वस्ती माननीय न्यायाधीश श्री कमलनारायण दास	८५८७ संयुक्त	लिखत दर्ता बदर	२०६७।१२।८	३	५३७
२०७.	माननीय न्यायाधीश श्री प्रकाश वस्ती माननीय न्यायाधीश श्री कमलनारायण दास	८६२५ संयुक्त	जग्गा दर्ता	२०६७।१२।८	५	८७९
२०८.	माननीय न्यायाधीश श्री प्रकाश वस्ती माननीय न्यायाधीश श्री कमलनारायण दास	८७०७ संयुक्त	परमादेश	२०६८।२।१४	१०	१७७३
२०९.	माननीय न्यायाधीश श्री भरतराज उप्रेती माननीय न्यायाधीश प्रा.डा.श्री भरतबहादुर कार्की	८५५० संयुक्त	नोक्सानी बिगो	२०६७।१०।४	१	१७९
२१०.	माननीय न्यायाधीश श्री भरतराज उप्रेती माननीय न्यायाधीश प्रा.डा.श्री भरतबहादुर कार्की	८५०५ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०६७।११।१०	४	७०६
२११.	माननीय न्यायाधीश श्री भरतराज उप्रेती माननीय न्यायाधीश प्रा.डा.श्री भरतबहादुर कार्की	८७२४ संयुक्त	उत्प्रेषण	२०६८।९।८	११	१९४६
२१२.	माननीय न्यायाधीश श्री वैद्यनाथ उपाध्याय माननीय न्यायाधीश श्री ज्ञानेन्द्रबहादुर कार्की	८६२६ संयुक्त	कालो बजार	२०६७।११।३०	५	८८५

क्र.सं	निर्णय मिति	नि.नं. इजलास	विषय/मुद्दा	पक्ष/विपक्ष	अङ्क	पृष्ठ
१.	२०६६।१।३०।४	८७०३ संयुक्त	परमादेश समेत	ऋषिराम घिमिरे समेत वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालय समेत	१०	१७९६
२.	२०६६।५।२।३	८६११ संयुक्त	उत्प्रेषण	रत्न फिड इण्डस्ट्रिज प्रा.लि. वि. श्रम अदालत समेत	५	७७४
३.	२०६६।७।५।५	८६७७ विशेष	उत्प्रेषण समेत	अच्युतप्रसाद खरेल विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालय समेत	९	१४४२
४.	२०६६।१०।१४।५	८६६४ पूर्ण	लिखत दर्ता बदर	डा.अशोक शमशेर ज.व.रा. वि. रेखा घिमिरे समेत	८	१२९२
५.	२०६६।१२।१०।३	८५६३ संयुक्त	धर्मलोप	ज्ञानेन्द्ररत्न तुलाधर वि. रेशमान तुलाधर समेत	२	३०८
६.	२०६७।१।२।५	८५३८ विशेष	उत्प्रेषण समेत	रुद्रबहादुर हुमागाई वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालय समेत	१	७२
७.	२०६७।२।११।३	८५७८ संयुक्त	नाता कायम	राजीव गुरुङ्गको हकमा देवी गुरुङ्ग वि. नीता गुरुङ्ग	३	४५४
८.	२०६७।३।१।७।५	८५४३ संयुक्त	दर्ता बदर गुठी कायम	कृष्णकुमार शाही वि. दिनेशप्रकाश कोइराला समेत	१	१३६
९.	२०६७।३।३।२।६	८५६४ संयुक्त	जवर्जस्ती करणी	नेपाल सरकार वि. रवीन भन्ने नारायण पौडेल खत्री समेत	२	३१६
१०.	२०६७।४।१६।१	८६१४ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	हिमालयन डिप्टिलरी लि. वि. कम्पनी रजिष्ट्रारको कार्यालय काठमाडौं समेत	५	७९७
११.	२०६७।५।१।७।५	८५३७ पूर्ण	परमादेश	गुठी संस्थान केन्द्रीय कार्यालय समेत वि. विष्णुमाया महर्जन	१	६२
१२.	२०६७।५।२।४	८६१६ संयुक्त	परमादेश	नविन्द्रराज जोशी वि. मन्त्रपरिषद्को कार्यालय समेत	५	८१२
१३.	२०६७।५।२।९।३	८५८३ संयुक्त	भ्रष्टाचार	दुर्गादत्त सिग्देल वि. नेपाल सरकार	३	४९७
१४.	२०६७।६।३।१	८५६२ संयुक्त	सरकारी जिम्मेवारी नदिने	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग वि. श्यामकुमार महतो	२	३०४
१५.	२०६७।६।१।१	८५६१ संयुक्त	भ्रष्टाचार	नेपाल सरकार वि. हर्षरत्न एण्ड सन्स समेत	२	२९३
१६.	२०६७।६।२।१।५	८५५६ संयुक्त	परमादेश समेत	अधिवक्ता राजुप्रसाद चापागाई समेत वि. वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	२	२३५

१७.	२०६७।६।२१।५	८६४७ संयुक्त	परमादेश	अधिवक्ता कमल निओल वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	७	११४२
१८.	२०६७।७।१४।१	८६५५ संयुक्त	ज्यान मार्ने उद्योग	नेपाल सरकार वि. जनकलाल मण्डल समेत	७	१२०३
१९.	२०६७।७।१४।१	८७३२ संयुक्त	जीउ मास्ने वेच्ने	श्याम भन्ने रुपवहादुर क्षेत्री विरुद्ध नेपाल सरकार	१२	२०२४
२०.	२०६७।७।१४।४	८५५९ संयुक्त	परमादेश समेत	रमेशलाल श्रेष्ठ वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	२	२७७
२१.	२०६७।७।२३।३	८६३५ संयुक्त	क्षतिपूर्ति	अमर आदर्श माध्यमिक विद्यालय समेत वि. कृष्णवहादुर श्रेष्ठ	६	१०२८
२२.	२०६७।७।२५।५	८५८५ संयुक्त	परमादेश	उपभोक्ता हित संरक्षण मञ्च वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	३	५२१
२३.	२०६७।८।१।५	८५५३ पूर्ण	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. दलबहादुर चोख्याल	२	२०५
२४.	२०६७।८।१२।१	८५४२ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	इष्टर्न सुगर मिल्स लिमिटेड वि. उद्योग मन्त्रालय समेत	१	१२३
२५.	२०६७।८।१५।४	८५४० संयुक्त	परमादेश	अधिवक्ता प्रकाशमणि शर्मा समेत वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	१	९७
२६.	२०६७।८।१९।१	८५९३ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	इन्टरेड इन्टरनेशनल समेत वि. राष्ट्रपतिको कार्यालय समेत	४	६१०
२७.	२०६७।८।२०।२	८५६० संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश समेत	कलेशु डगौरा समेत वि. शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग समेत	२	२८४
२८.	२०६७।८।२६।१	८५४५ संयुक्त	हर्जाना दिलाई पाउँ	राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक, के.का. समेत वि. न्यू जगत्रदेवी निर्माण सेवा	१	१५०
२९.	२०६७।८।२८।३	८५४६ संयुक्त	उत्प्रेषणयुक्त प्रतिषेध	ज्ञानबहादुर बुढाथोकी समेत वि. मु.स.गर्ने मोहनबहादुर बुढाथोकी	१	१५५
३०.	२०६७।८।२८।३	८५४७ संयुक्त	वैदेशिक रोजगार	नेपाल सरकार वि. गोकर्ण खकुरेल	१	१६१
३१.	२०६७।९।१।५	८६५४ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	सुनील गुरुङ्ग समेत वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	७	११९५
३२.	२०६७।९।२।६	८५७१ विशेष	उत्प्रेषण	अधिवक्ता चन्द्रकान्त ज्ञवाली समेत वि. व्यवस्थापिका संसद सचिवालय	३	३७३
३३.	२०६७।९।७।४	८५९७ संयुक्त	अंश चलन	सान्त्वानी भन्ने महकुमारी गजुरेल समेत वि. कान्छी गजुरेल	४	६४६
३४.	२०६७।९।८।५	८५३५ विशेष	उत्प्रेषण समेत	अधिवक्ता सुनील रञ्जन सिंह वि. निर्वाचन आयोग	१	२७

३५.	२०६७।१।२।२	८५४४ संयुक्त	उत्प्रेषण समेत	प्रोवायोटेक इण्डस्ट्रिज प्रा.लि. वि. ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुर समेत	१	१४५
३६.	२०६७।१।२।२।५	८५३३ पूर्ण	उत्प्रेषण	भोजराज घिमिरे वि. रामप्रसाद नायक	१	९
३७.	२०६७।१।०।४।३	८६१७ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	गौतम डंगोल समेत वि. काठमाडौं महानगरपालिका समेत	५	८२०
३८.	२०६७।१।०।४।३	८५५० संयुक्त	नोक्सानी विगो	कृषि विभाग वि. अमात्य निर्माण सेवा	१	१७९
३९.	२०६७।१।०।४।३	८५४९ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	कृष्णबहादुर श्रेष्ठ समेत वि. नेपाल टेलिभिजन संस्थान प्र.का. समेत	१	१७४
४०.	२०६७।१।०।५।४	८६१३ संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	मधुमाया तामाङ वि. नेपाल सरकार	५	७८६
४१.	२०६७।१।०।६।५	८५५१ विशेष	उत्प्रेषण	अधिवक्ता मीना खड्का समेत वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	२	१८७
४२.	२०६७।१।०।६।५	८५५४ विशेष	उत्प्रेषण	अधिवक्ता सन्तोष बस्नेत समेत वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	२	२१७
४३.	२०६७।१।०।६।५	८५७४ विशेष	उत्प्रेषण समेत	अधिवक्ता राजीव वास्तोला समेत वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	३	४१३
४४.	२०६७।१।०।१।०।२	८६२० संयुक्त	उत्प्रेषण	काष्ठ उद्योग व्यवसायी संघ वि. घरेलु तथा साना उद्योग विभाग	५	८४८
४५.	२०६७।१।०।१।०।२	८६५७ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	पप्पु लुम्बिनी जे.भी. वि. भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय समेत	७	१२२५
४६.	२०६७।१।०।१।२।४	८५४१ संयुक्त	परमादेश	सुन्तली धामी (शाह) वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	१	११२
४७.	२०६७।१।०।१।३।५	८५३४ विशेष	उत्प्रेषण समेत	प्रेमप्रसाद सन्जेल वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	१	१८
४८.	२०६७।१।०।१।७।२	८५६६ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	श्यामराज श्रेष्ठ वि. मनकामना डेभलपमेण्ट बैंक.लि. समेत	२	३३६
४९.	२०६७।१।०।१।७।२	८६०२ संयुक्त	परमादेश	निरक्षर दृष्टिविहीन सहयोग केन्द्र समेत वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	४	६७९
५०.	२०६७।१।०।१।७।२	८५८४ संयुक्त	लिखत दर्ता बदर	सुरज बडही वि. समरिया बडहिनी समेत	३	५१६
५१.	२०६७।१।०।१।८।३	८५९९ संयुक्त	जवर्जस्ती करणी	नेपाल सरकार वि. राजेन्द्रसिंह सिख	४	६५८
५२.	२०६७।१।०।१।९।४	८५९८ संयुक्त	उत्प्रेषण समेत	उपभोक्ता हित संरक्षण मञ्च समेत वि. नेपाल यातायात व्यवसायी राष्ट्रिय महासंघसमेत	४	६५१

५३.	२०६७१०१२४१२	८५३६ विशेष	उत्प्रेषण समेत	अधिवक्ता सरोजनाथ प्याकुरेल समेत वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	१	३९
५४.	२०६७१०१२५१३	८५३९ संयुक्त	अदालतको अपहेलना	अधिवक्ता अरुणकुमार ज्ञवाली वि. कनकमणी दीक्षित समेत	१	८९
५५.	२०६७१०१२७५	८५७० पूर्ण	उत्प्रेषण	नरेन्द्रप्रसाद कोइराला समेत वि. लोकसेवा आयोग समेत	३	३६५
५६.	२०६७१०१२७५	८५८९ विशेष	उत्प्रेषण	अधिवक्ता श्यामकृष्ण मास्के वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	४	५७१
५७.	२०६७१११२१२	८५७७ संयुक्त	टेर्डमार्क दर्ता	सुमी डिष्टिलरी प्रा.लि. वि. Diageo Bronds SBV	३	४४८
५८.	२०६७१११३१३	८६६८ संयुक्त	बालक फालेको	नेपाल सरकार वि. धौलीदेवी विष्ट समेत	८	१३७६
५९.	२०६७१११४१४	८६०३ संयुक्त	अंश दपोट हक कायम	सन्तकुमारी राना वि. भक्तकुमारी रानामगर समेत	४	६८९
६०.	२०६७१११४१४	८६२४ संयुक्त	अंश हक कायम	सुनीति राणा समेत वि. रुकुम शम्सेर ज.व.रा.	५	८७१
६१.	२०६७१११५१५	८५९० पूर्ण	भ्रष्टाचार	पदमनाथ पोखरेल वि. नेपाल सरकार	४	५८०
६२.	२०६७१११६१६	८५४८ संयुक्त	दर्ता बदर	मालपोत कार्यालय इलाम वि. विरे भोटे भन्ने पासाङ्ग दावा शेर्पा	१	१६६
६३.	२०६७१११८११	८६१० संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	सिप्रदी ट्रेडिङ्ग प्रा.लि. वि. यातायात व्यवस्था विभाग समेत	५	७६६
६४.	२०६७१११८११	८५८२ संयुक्त	कीर्ते जालसाजी	अशोकराम महारा वि. छोटेलाल राम	३	४९२
६५.	२०६७१११९०१३	८५०५ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	नेपाल ओरिण्ड म्याग्नेसाइट प्रा.लि. वि. ऋण असूली पुनरावेदन न्यायाधिकरण काठमाडौं समेत	४	७०६
६६.	२०६७१११९२१५	८५७३ पूर्ण	कर्तव्य ज्यान	लामकाँधे भन्ने हर्कबहादुर विश्वकर्मा वि. नेपाल सरकार	३	४०४
६७.	२०६७१११९५१९	८५५७ संयुक्त	परमादेश समेत	सविना दमाई वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	२	२४७
६८.	२०६७१११९५१९	८५६७ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	विष्णुशरण रजित समेत वि. डा.विजयबहादुर राजभण्डारी समेत	२	३४३
६९.	२०६७१११९६१२	८५५५ संयुक्त	उत्प्रेषण	ज्वाला हाइड्रोपावर प्रा.लि.समेत वि. ऊर्जा मन्त्रालय	२	२२७
७०.	२०६७१११९६१२	८६२१ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	मीना शाक्य समेत वि. आन्तरिक राजश्व विभाग समेत	५	८५५

७१.	२०६७१११६१२	८५७६ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	भजराम पण्डित समेत वि. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग समेत	३	४४०
७२.	२०६७१११७३	८६१८ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	अनीता शर्मा वि. विकासप्रसाद सिन्हा	५	८३४
७३.	२०६७१११७३	८६५६ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	वासुदेव राउत अहिर समेत वि. धुपिया अहिरनी समेत	७	१२२०
७४.	२०६७१११९१५	८५७२ पूर्ण	अंश	डा. पुष्करराज पाण्डे समेत वि. सविना पाण्डे	३	३८७
७५.	२०६७११२६१५	८५३२ वृहद पूर्ण	लेनदेन	महन्थी भन्ने महेन्द्रप्रसाद महतो वि. दुखनीदेवी महतो	१	१
७६.	२०६७११२९११	८५८१ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश समेत	कृत्यानन्द ठाकुर वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालय समेत	३	४८४
७७.	२०६७११३०१२	८६२६ संयुक्त	कालो बजार	नेपाल सरकार वि. सुरेशकुमार मित्तल	५	८८५
७८.	२०६७११३०१२	८७३३ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	जयन्ती/थापा कन्स्ट्रक्शन जे.भी.वि. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग	१२	२०३८
७९.	२०६७१२१२१४	८५५८ संयुक्त	उत्प्रेषण	ईनोभेटिभ कन्सेप्ट नेपाल प्रा.लि. समेत वि. अ.दु.अ.आ.	२	२६२
८०.	२०६७१२१२	८५६८ संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	पदमबहादुर जुगजाली मगर विरूद्ध नेपाल सरकार	२	३५०
८१.	२०६७१२३३५	८६०७ पूर्ण	जग्गा खिचोला	टीकाराम डाँगी वि. प्रल्हादराय अग्रवाल	५	७२७
८२.	२०६७१२३६१	८५७९ संयुक्त	निर्णय दर्ता बदर	मालपोत कार्यालय काठमाडौं वि. बुद्धिबहादुर श्रेष्ठ समेत	३	४६६
८३.	२०६७१२३७२	८६४८ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	सडक विभाग तथा भवन निर्माण विभाग वि.नेपाल आदर्श कम्पनी प्रा.लि.	७	११५६
८४.	२०६७१२३८३	८५८७ संयुक्त	लिखत दर्ता बदर	पशुपति सेन गुप्ता वि. जगतमान प्रधान समेत	३	५३७
८५.	२०६७१२३८३	८६२५ संयुक्त	जग्गा दर्ता	धर्मरत्न शाक्य वि. रमिला शाक्य	५	८७९
८६.	२०६७१२९१४	८५९५ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	स्याइस नेपाल समेत वि. श्रम अदालत समेत	४	६३०
८७.	२०६७१२९०१५	८५६५ संयुक्त	उत्प्रेषण समेत	ओपेन्द्रबहादुर बुढाथोकी वि. नरेन्द्रजंग शाह समेत	२	३३२
८८.	२०६७१२९०१५	८५८६ संयुक्त	उत्प्रेषण	सुशीला पन्थी वि. सम्शेरकुमार श्रेष्ठ समेत	३	५२९

८९.	२०६७१२१५१३	८५०४ संयुक्त	फैसला बदर	मु.स.गर्ने पूर्णलाल बज्राचार्य विरूद्ध भीमलाल बज्राचार्य समेत	४	६९६
९०.	२०६७१२१६१४	८६५२ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	लालप्रसाद राय यादव समेत वि. रामचन्द्र राय यादव समेत	७	११८४
९१.	२०६७१२१२१२	८६६१ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	सकुन्तलादेवी सिंह भूमिहार वि. रामचन्द्र सिंह भूमिहार समेत	७	१२५०
९२.	२०६७१२१२२३	८६४९ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	रिचहुड मल्टीपल प्रा.लि. वि. राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक, शाखा कार्यालय वीरगञ्ज	७	११६२
९३.	२०६७१२१२३४	८५९२ संयुक्त	उत्प्रेषणसमेत	कमलजंग कुँवर वि. वन तथा भू- संरक्षण मन्त्रालय समेत	४	६०१
९४.	२०६७१२१२३४	८६७३ संयुक्त	सम्बन्ध विच्छेद्	वीपिन्द्र सुवेदी (खत्री) वि. बन्दना कार्की	८	१४०९
९५.	२०६७१२१२४५	८६६० संयुक्त	अदालतको अपहेलना	सानुबहादुर श्रेष्ठ वि. उपराष्ट्रपतिको कार्यालय	७	१२४३
९६.	२०६७१२१२४	८६५९ संयुक्त	सवारी ज्यान	ईन्द्रप्रसाद खनाल विरूद्ध नेपाल सरकार	७	१२३५
९७.	२०६७१२१२४५	८५६९ विशेष	उत्प्रेषण समेत	सरस्वती राणा वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालय समेत	३	३५९
९८.	२०६७१२१२४५	८५५२ पूर्ण	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. मुसाई भन्ने विवेक लामा	२	१९५
९९.	२०६७१२१२८३	८६३१ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	सेतु सामुदायिक विकास तथा मानवअधिकार मञ्च (सेकडिहुरफ) वि. मन्त्रपरिषद्को कार्यालय समेत	६	९८६
१००.	२०६८११४११	८६१५ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	इमानसिंह लामा वि. स्थानीय विकास मन्त्रालय समेत	५	८०७
१०१.	२०६८११७१४	८७१८ संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. इन्द्रा न्यौपाने जैसी	११	१८६१
१०२.	२०६८११७१४	८६०१ संयुक्त	चलन समेत	सनमाला तामाङ्ग समेत वि. सुकुलक्ष्मी तामाङ्ग समेत	४	६७४
१०३.	२०६८११८१५	८५९१ विशेष	उत्प्रेषण परमादेश	विजयक्रान्ति शाक्य समेत वि. मन्त्रपरिषद्को कार्यालय समेत	४	५८९
१०४.	२०६८१११२	८६२२ संयुक्त	वकसपत्र लिखत बदर	शिवकुमार नेपाली वि. पम्फा सार्की	५	८६१
१०५.	२०६८१११२१२	८६८९ संयुक्त	निर्णय लिखत दर्ता	दुलई मुराउ वि. रामसुरत यादव समेत	९	१५९३
१०६.	२०६८११२०१३	८६५८ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	दिलकुमार मानन्धर वि. जिल्ला विकास समितिको कार्यालय रामेछाप	७	१२३०

१०७.	२०६८।१।२२।५	८५७५ पूर्ण	उत्प्रेषण	डा. परमेश्वरी श्रेष्ठ समेत वि. स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	३	४२९
१०८.	२०६८।१।२७।३	८५८० संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	डम्बरप्रसाद शिवाकोटी वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	३	४७४
१०९.	२०६८।१।२७।३	८६२३ संयुक्त	फैसला बदर	मंगल महतो वि. महादेव महतो	५	८६५
११०.	२०६८।१।२७।३	८६१९ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	सन्तोष भण्डारी वि. परीक्षा नियन्त्रण कार्यालय, त्रिभुवन विश्वविद्यालय	५	८४२
१११.	२०६८।१।२८।४	८६३४ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	लालमन कोहार वि. विनोदप्रसाद मिश्र समेत	६	१०१९
११२.	२०६८।१।२८।४	८६०० संयुक्त	अंश दपोट हक कायम	राजेन्द्रध्वज खड्का वि. बुनुमैया खड्का समेत	४	६६७
११३.	२०६८।१।२९।५	८६२७ विशेष	उत्प्रेषण समेत	सुरेशचन्द्र पौडेल वि. व्यवस्थापिका संसद् सचिवालय समेत	६	८९३
११४.	२०६८।१।२९।५	८६२८ विशेष	उत्प्रेषण	जनहित संरक्षण मञ्च (प्रो.पब्लिक) समेत वि. कानून तथा न्याय मन्त्रालय	६	९००
११५.	२०६८।१।२९।५	८६३२ संयुक्त	उत्प्रेषण	टेकबहादुर मिथुन वि. युवराज भट्टराई समेत	६	९९७
११६.	२०६८।१।२९।५	८६३३ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	पुष्पराज पाठक समेत वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	६	१००३
११७.	२०६८।२।१।४	८७०७ संयुक्त	परमादेश	चरिवहादुर गहतराज समेत वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	१०	१७७३
११८.	२०६८।२।२।२	८६८३ संयुक्त	भ्रष्टाचार	चक्रबहादुर कार्की वि. नेपाल सरकार	९	१४९९
११९.	२०६८।२।२।२	८६४१ संयुक्त	नापी दर्ता बदर खिचोला	मुन्दीकादेवी ब्राह्मणी वि. महालक्ष्मी देवी ब्राह्मणी	६	१०७८
१२०.	२०६८।२।४।४	८५९४ संयुक्त	उत्प्रेषण प्रतिषेध	प्रा.डा.भीमराज अधिकारी वि. राष्ट्रिय सूचना आयोग समेत	४	६१९
१२१.	२०६८।२।४।४	८६९१ संयुक्त	जवर्जस्ती करणी	जीवन रिजाल वि. नेपाल सरकार	९	१६०६
१२२.	२०६८।२।५।५	८६१२ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	मोरङ व्यापार संघ वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	५	७७९
१२३.	२०६८।२।११।४	८५८८ विशेष	उत्प्रेषण समेत	बालकृष्ण नेउपाने वि. राष्ट्रपतिको कार्यालय समेत	४	५४५
१२४.	२०६८।२।१२।५	८६८१ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	शान्तिदेवी वि. मजबुन शेषिन समेत	९	१४८४

१२५.	२०६८।२।२४।३	८६३७ संयुक्त	अंगभंग	नेपाल सरकार वि. बैजनाथ साह तेली समेत	६	१०४६
१२६.	२०६८।२।२५।४	८६३६ संयुक्त	भ्रष्टाचार	राजेश अधिकारी वि. नेपाल सरकार	६	१०३६
१२७.	२०६८।२।२५।४	८६९० संयुक्त	अंश	तुलसीदेवी कुँवर समेत वि. हिरालाल कुँवर समेत	९	१५९९
१२८.	२०६८।२।२६।५	८६०८ पूर्ण	अंश नामसारी	सत्यनारायण कर्ण वि. इन्द्रमुखीदेवी कर्ण समेत	५	७४६
१२९.	२०६८।२।३१।३	८७३४ संयुक्त	ज्यान मार्ने उद्योग	नेपाल सरकार वि. राजीनन सहनी समेत	१२	२०४५
१३०.	२०६८।३।२।५	८६०६ विशेष	उत्प्रेषण समेत	वसन्त आचार्य वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	५	७९९
१३१.	२०६८।३।२।५	८६३९ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	भृकुटी सुपर मार्केट कम्प्लेक्स प्रा.लि.समेत वि. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग समेत	६	१०६६
१३२.	२०६८।३।६।२	८६३८ संयुक्त	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	गोविन्दबहादुर बटाला "जीवित" को हकमा सुनीताकुमारी बटाला वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	६	१०५४
१३३.	२०६८।३।७।३	८६६९ संयुक्त	हक कायम	हरिनारायण महतो धानुक वि. गौरी महतो धानुक समेत	८	१३८२
१३४.	२०६८।३।९।५	८६४४ पूर्ण	उत्प्रेषण	ब्लुमुन ओभरसिज नेपाल प्रा.लि. वि. श्रम तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालय	७	१११८
१३५.	२०६८।३।९।५	८६७८ पूर्ण	अंशवण्डा दाखिल खारेज	धनकुमारी हुंगेल समेत वि. उमादेवी हुंगेल	९	१४५०
१३६.	२०६८।३।९।५	८६७९ पूर्ण	अंश चलन	उमादेवी हुंगेल समेत वि. धनकुमारी हुंगेल समेत	९	१४५६
१३७.	२०६८।३।९।५	८६९६ विशेष	उत्प्रेषण समेत	पूर्णचन्द्र पौडेल वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	१०	१६६७
१३८.	२०६८।३।९।३।२	८६५० संयुक्त	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	वासुदेव साह तुरहा वि. पुनरावेदन अदालत हेटौंडा	७	११७१
१३९.	२०६८।३।९।५।५	८५९६ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	विनोदप्रसाद पाठक समेत वि. महेन्द्र उच्च मा.वि.समेत	४	६३९
१४०.	२०६८।३।९।६।५	८६९२ विशेष	परमादेशसमेत	भुवनप्रसाद निरौला समेत वि. संविधानसभा तथा व्यवस्थापिका संसद	१०	१६१३
१४१.	२०६८।३।२०।२	८७९४ संयुक्त	उत्प्रेषण	सुन्दरलाल श्रेष्ठ वि. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग समेत	११	१८२०
१४२.	२०६८।३।२०।२	८६४० संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	जीवन महर्जन समेत वि. दानवहादुर महर्जन समेत	६	१०७३

१४३.	२०६८।३।२०।२	८६०९ संयुक्त	हक कायम समेत	मुरारीराज पाण्डे वि. गोकुलप्रसाद पाण्डे	५	७५८
१४४.	२०६८।३।२३।५	८६९५ पूर्ण	जवरजस्ती करणी	रामहरि लामिछाने वि. नेपाल सरकार	१०	१६५७
१४५.	२०६८।३।२४।६	८७०२ संयुक्त	दूषित दर्ता बदर	रामप्रसाद राना वि. लालबहादुर बुढा	१०	१७१२
१४६.	२०६८।३।२६।१	८६७२ संयुक्त	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	लोप्साङ्ग शेर्पा समेत वि. जिल्ला प्रशासन कार्यालय काठमाडौं समेत	८	१४०३
१४७.	२०६८।३।२७।२	८६८५ संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	सत्येन्द्र भ्ना वि. नेपाल सरकार	९	१५२३
१४८.	२०६८।३।२७	८७२९ संयुक्त	निर्णय बदर	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग विरुद्ध पशुपति गौशाला धर्मशाला	१२	१९९१
१४९.	२०६८।३।२८।३	८६८८ संयुक्त	भ्रष्टाचार	प्रदीप के.सी. वि. नेपाल सरकार	९	१५७०
१५०.	२०६८।३।२८।३	८६६५ पूर्ण	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	रामदेव यादव वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	८	१२९८
१५१.	२०६८।३।२८।३	८६५१ संयुक्त	फैसला बदर	मिठू राणा वि. मुद्दा सकार गर्ने लक्ष्मीनारायण महर्जन समेत	७	११७७
१५२.	२०६८।३।२८।३	८७२८ संयुक्त	लागू औषध	शेरबहादुर थापा विरुद्ध नेपाल सरकार	१२	१९८१
१५३.	२०६८।३।३०।५	८६२९ पूर्ण	काठ चोरी निकासी	नेपाल सरकार वि. वेलबहादुर थापा मगर समेत	६	९०८
१५४.	२०६८।३।३१।६	८६८७ संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. राजकुमार श्रेष्ठ	९	१५५३
१५५.	२०६८।४।१।५	८६८६ संयुक्त	ट्रेडमार्क	मदनप्रसाद लम्साल वि. रेप्सोना पब्लिकेशन्स प्रा.लि.	९	१५४५
१५६.	२०६८।४।१।५।१	८७०४ संयुक्त	कम्पनी ऐन	मदनप्रसाद लम्साल वि. रेप्सोना पब्लिकेशन्स प्रा.लि.	१०	१७४१
१५७.	२०६८।४।१।५।१	८६७० संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	आसितकुमार राजभण्डारी वि. कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय समेत	८	१३८८
१५८.	२०६८।४।१।६।२	८६८४ संयुक्त	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	अब्दुल खलिक वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	९	१५१७
१५९.	२०६८।४।१।८।४	८७४३ संयुक्त	लागू औषध	शकुल शाही ठकुरी वि. नेपाल सरकार	१२	२१२९
१६०.	२०६८।४।२।२।१	८७१९ संयुक्त	उत्प्रेषण समेत	धनबहादुर बस्नेत वि. पुनरावेदन अदालत बाग्लुङ्ग समेत	११	१८७१

१६१.	२०६८।४।२४	८६५३ संयुक्त	रैकर जग्गा लगत कट्टा	गुठी संस्थान वि. ऋद्धि राणा समेत	७	११८९
१६२.	२०६८।४।२५।४	८७१७ संयुक्त	ज्यान मार्ने उद्योग	उमेश गुरुङ्ग वि. नेपाल सरकार	११	१८४०
१६३.	२०६८।४।२६।५	८६४३ विशेष	उत्प्रेषण	अञ्जनीकुमार थापा वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	७	१११२
१६४.	२०६८।४।२६।५	८६७६ पूर्ण	उत्प्रेषण परमादेशसमेत	गणेशबहादुर खत्री वि. गृह मन्त्रालय समेत	९	१४३५
१६५.	२०६८।४।३१।३	८७२० संयुक्त	परमादेश समेत	नरेशकुमार चापागाई समेत वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	११	१८७७
१६६.	२०६८।४।३२।४	८७०१ संयुक्त	अंश मिलापत्र	विन्दुदेवी श्रेष्ठ समेत वि. सनम श्रेष्ठ समेत	१०	१७०७
१६७.	२०६८।५।१।५	८६४५ विशेष	उत्प्रेषण	सुनील रञ्जन सिंह वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	७	११२७
१६८.	२०६८।५।१।२	८७३८ संयुक्त	कित्ताकाट दर्ता बदर	शान्तिदेवी कोइरिन वि. जैतुन खातुन	१२	२०८३
१६९.	२०६८।५।६।३	८७३६ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	मोमेन्टो एपेरेल्स प्रा.लि. वि. श्रम अदालत समेत	१२	२०६२
१७०.	२०६८।५।८।५	८६६३ पूर्ण	उत्प्रेषण	वीरबहादुर राउत अहिर वि. गृह मन्त्रालय समेत	८	१२७६
१७१.	२०६८।५।१२।२	८७०६ संयुक्त	हक कायम	कृष्ण सिल्यकार वि. मैया चिकवञ्जार	१०	१७६७
१७२.	२०६८।५।१२।२	८७२३ संयुक्त	ज्यान मार्ने उद्योग	जीतेन्द्र त्रिपाठी वि. नेपाल सरकार	११	१९३८
१७३.	२०६८।५।१३।३	८६७१ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	मातृकाप्रसाद नेपाल वि. शेखर ढकाल समेत	८	१३९८
१७४.	२०६८।५।१५।५	८७०० संयुक्त	लेनदेन	देवमणि देवकोटा वि. अनोदकुमार देवकोटा	१०	१७०२
१७५.	२०६८।५।१५।५	८७१० संयुक्त	उत्प्रेषण	नारायणप्रसाद शाह वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	११	१७९८
१७६.	२०६८।५।२७।३	८७३९ संयुक्त	उत्प्रेषण	गेहेन्द्रबहादुर मल्ल वि. गुठी संस्थान के.का. समेत	१२	२०९१
१७७.	२०६८।५।१९।२	८६४६ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	रामकुमार सिंह वि. पूर्व क्षेत्रीय सशस्त्र प्रहरी बल मुख्यालय बाहिनी, पकली	७	११३६
१७८.	२०६८।५।२९।४	८६३० संयुक्त	भ्रष्टाचार	नेपाल सरकार वि. रामाज्ञा चतुर्वेदी समेत	६	९१७

१७९.	२०६८।१।२१।४	८६८२ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	पूर्णप्रसाद राजवंशी वि. काठमाडौं जिल्ला अदालत	९	१४९१
१८०.	२०६८।१।२८।४	८६७४ संयुक्त	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	अतुल शाह वि. मल्लिका शाह समेत	८	१४९२
१८१.	२०६८।६।१।५	८६४२ विशेष	उत्प्रेषण समेत	एड्भोकेसी फोरम वि. गृह मन्त्रालय समेत	७	१०८३
१८२.	२०६८।६।६।६	८७०५ संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	आदित्य मुखिया समेत वि. नेपाल सरकार	१०	१७४७
१८३.	२०६८।६।१०।३	८७११ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	सुनमती तण्डुकार वि. जिल्ला प्रशासन कार्यालय, काठमाडौं समेत	११	१८०३
१८४.	२०६८।६।३०।२	८७१५ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	रमेश रिजाल वि. मन्त्रपरिषद्को कार्यालय समेत	११	१८२८
१८५.	२०६८।७।२।४	८६८० संयुक्त	उत्प्रेषण	मुर्लीप्रसाद शर्मा समेत वि. उद्योग मन्त्रालय समेत	९	१४७९
१८६.	२०६८।७।३।५	८६९८ विशेष	उत्प्रेषण परमादेश	नीलमकुमारी यादव समेत वि. नेपाल बैंक लिमिटेड समेत	१०	१६९०
१८७.	२०६८।७।८।३	८७२१ संयुक्त	निर्णय दर्ता बदर	गंगाप्रसाद चालिसे समेत वि. जनकपुर चुरोट कारखाना लिमिटेड समेत	११	१८८५
१८८.	२०६८।७।८।३	८७३० संयुक्त	करार	रविक्रिम शाह वि. हरिप्रसाद दंगाल	१२	१९९८
१८९.	२०६८।७।८।३	८६९७ पूर्ण	भ्रष्टाचार	प्रमीला राई (श्रेष्ठ) वि. नेपाल सरकार	१०	१६७५
१९०.	२०६८।७।१७।५	८६६६ पूर्ण	उत्प्रेषण परमादेश	श्यामसुन्दर गुप्ता वि. नेपाल सद्भावना पार्टी (आनन्दीदेवी)	८	१३१४
१९१.	२०६८।७।२४।५	८७०९ विशेष	परमादेश समेत	लोकराज पौडेल समेत वि. व्यवस्थापिका संसद सचिवालय समेत	११	१७९२
१९२.	२०६८।७।२५।६	८६६७ संयुक्त	भ्रष्टाचार	नेपाल सरकार वि. अच्युतकृष्ण खरेल समेत	८	१२२९
१९३.	२०६८।७।२७।१	८७४० संयुक्त	छूट जग्गा दर्ता	सवीर मियाँ वि. मु.स.गर्ने सीताराम महतो	१२	२०९८
१९४.	२०६८।८।६।३	८७३५ संयुक्त	निर्णय बदर	नेपाल सरकार विरुद्ध विष्णुदेवी राजभण्डारी	१२	२०५५
१९५.	२०६८।८।८।५	८६९९ विशेष	उत्प्रेषण समेत	रसकमल यंगोल समेत वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालय समेत	१०	१६९६
१९६.	२०६८।८।९।६	८६६२ विशेष	उत्प्रेषण समेत	भरतमणि जङ्गम समेत वि. राष्ट्रपतिको कार्यालय समेत	८	१२५७
१९७.	२०६८।८।१४।४	८७२७ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	राजेशकुमार साह वि. पुनरावेदन अदालत जनकपुर समेत	१२	१९७४
१९८.	२०६८।८।२०।३	८७१२ संयुक्त	निषेधाज्ञा	लहान नगरपालिकाको कार्यालय सिराहा वि. लक्ष्मी महतो समेत	११	१८०८

१९९.	२०६८।८।२१।४	८७९३ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	बन्दना धिताल समेत वि. पुनरावेदन अदालत दाङ समेत	११	१८१२
२००.	२०६८।८।२२।५	८७९६ संयुक्त	वहिविवाह	कमलमोहन चापागाई समेत वि. नेपाल सरकार	११	१८३२
२०१.	२०६८।८।२२।५	८६९४ विशेष	उत्प्रेषण समेत	जावलाखेल डिप्टिलरी प्रा.लि. वि. मन्त्रिपरिषद् सचिवालय	१०	१६४४
२०२.	२०६८।८।२२।५	८६७५ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	अधिवक्ता रामचन्द्र पौडेल वि. व्यवस्थापिका संसदको सचिवालय	८	१४२०
२०३.	२०६८।८।२१।५	८७०८ विशेष	उत्प्रेषण परमादेश	महिला कानून र विकास मञ्च समेत वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	११	१७८७
२०४.	२०६८।९।५	८७२६ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	नेपाल सरकार वि. मनकुमारी नेपाली समेत	१२	१९६५
२०५.	२०६८।९।५।३	८७४२ संयुक्त	उत्प्रेषण	विश्वबाबु पुडासैनी समेत विरुद्ध लोकसेवा आयोग, के.का. समेत	१२	२११९
२०६.	२०६८।९।७।५	८६९३ पूर्ण	भ्रष्टाचार	धर्मराज भण्डारी वि. नेपाल सरकार	१०	१६३४
२०७.	२०६८।९।८।६	८७२४ संयुक्त	उत्प्रेषण	नारायणी आयल रिफाइनरी उद्योग प्रा.लि. वि. उद्योग विभाग समेत	११	१९४६
२०८.	२०६८।१०।४।४	८७३७ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	नेपाल क्रेडिट एण्ड कमर्श बैंक लि.वि. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग	१२	२०६९
२०९.	२०६८।१०।५।५	८७२५ विशेष	उत्प्रेषण परमादेश	जानकी अधिकारी(कटुवाल) समेत वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	१२	१९५७
२१०.	२०६८।१०।२२	८७३१ संयुक्त	परमादेश	चन्द्रेश्वरी कर्माचार्य समेत वि. अशोक के.सी. समेत	१२	२००४
२११.	२०६८।१०।२५।४	८७४१ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	जस्मुदिन मंसुर समेत वि. उद्योग मन्त्रालय समेत	१२	२१०८
२१२.	२०६८।११।९।३	८७२२ संयुक्त	भ्रष्टाचार	नेपाल सरकार वि. जयप्रकाश प्रसाद गुप्ता समेत	११	१८९०

क्र.सं.	फैसला/आदेशसँग सम्बन्धित संविधान, ऐन तथा नियमको नाम	धारा, दफा र नियम, विनियम	पृष्ठ
१.	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८	दफा ११(१), (२), १२(१)	३०४
		दफा १२क र १२ख	३०४, ४४०, १०६६, १८२०, १९९२
		दफा १२क र १२ख, ३५(ग)	२०७०
		दफा १२(१), ख	२०३१
		दफा १६(२), (३), (४), (५)	९१९
		दफा २८(१)	४१९
		दफा ३५(ग)	२०५६
२.	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग नियमावली, २०५९	नियम १३	१११२
३.	अपाङ्ग संरक्षण तथा कल्याण ऐन, २०३९	दफा ४	६८०
४.	अध्यागमन नियमावली, २०५१	नियम २२, ४४(१)	१५१७
		नियम २९(९), (४)(ड)	१७८७
५.	अन्तःशुल्क नियमहरू, २०१९	नियम १२	१६४५
६.	आर्थिक ऐन, २०५४	दफा ४, ३(९)	१६४४
७.	आर्थिक ऐन, २०५८	दफा १०, ४२(१) र (३),	९१९
८.	आर्थिक ऐन, २०६६	दफा ९, १९	७६६
९.	आर्थिक विद्येयक, २०६६	खण्ड क १(क)	७६६
१०.	आर्थिक प्रशासन सम्बन्धी नियमावली, २०६१	नियम २५(२)	३०४
११.	आर्थिक प्रशासन नियमावली, २०५६	नियम २१(२)	३०४
१२.	आयकर ऐन, २०५८	दफा २(ज), (ञ)	१११२
		दफा १४२ र १४३(छ)	८५५
		दफा ६७(६), ८८(१)	१४५
		दफा ३२(७२)	१११३
		दफा ११३(६), (क) र (ख)	८५५
१३.	आवश्यक सेवा ऐन, २०१४		६५२
१४.	आवश्यक पदार्थ नियन्त्रण (अधिकार) ऐन, २०१७		१०८५
१५.	आवश्यक वस्तु संरक्षण ऐन, २०१२		१०८५
१६.	उपभोक्ता संरक्षण ऐन, २०५४	दफा ८ र १०	५२१
१७.	उपभोक्ता संरक्षण नियमावली, २०५६	नियम १०	
१८.	औद्योगिक व्यवसाय ऐन, २०४९	दफा १०(१क), १०(३), ११, १५(क), (ज), (ग), (घ), १८, २५(१)	१९४७
		दफा १३	१४७८
		दफा १५(ग)(द), १६, १४२, २०(३)	१९४६
		दफा २५	२१०८
१९.	ऋण असूली ऐन, २०५८	दफा २, २(च), १५(१)	७०७

२०.	कर्मचारी प्रशासन विनियम, २०४९	विनियम १९६	१३८८
२१.	कम्पनी ऐन, २०५३	दफा २६, २६(१), (२), (३), ३८, ३८(३), १३६	७९७
२२.	कम्पनीको कार्यविधि नियम, २०५४	परिच्छेद १४(१४२)	१००३
२३.	कम्पनी ऐन, २०५३	दफा ७६(२), ८०, १२९	१७४१, २१२०
२४.	करार ऐन, २०२३	दफा १०(१)	१९९९
२५.	करार ऐन, २०५६	दफा १७४, १९	११५६
		दफा ८३, ८३(२)	७०७
		दफा २(ख), (ग), ५, ९, ९(च), ९(छ)	११६२
		दफा ७४, ८७, ८७(२), (३), (४)	११५६
२६.	कानून व्याख्या सम्बन्धी ऐन, २०१०	दफा २(क), २५	३६६
		दफा ४(ड)	३६५
२७.	कानून व्यवसायी परिषद् ऐन, २०५०	दफा २२(१)	१४९२
२८.	कारागार ऐन, २०१९		
२९.	कारागार ऐन, २०५६	दफा ८३, ८३(२)	१०२८
३०.	कारागार नियमावली, २०२०		९८६
३१.	कारागार नियमावली, २०५६	दफा ८३, ८३(२)	१०२८
३२.	कालोबजार तथा अन्य केही सामाजिक अपराध तथा सजाय ऐन, २०३२	दफा ६, ९, १४(१), १५(१), २०	८८५
३३.	केन्द्रीय अस्पताल नियमावली, २०६३	नियम ५.४, (१)	४३०
३४.	केही सार्वजनिक (अपराध र सजाय) ऐन, २०२७	दफा (४), ४(१), ६	१०८३, १४०३
३५.	कोर्टफी ऐन, २०१७	दफा १८(२)	१२२०
३६.	खाद्य ऐन, २०२३		१०८५
३७.	गुठी संस्थान ऐन, २०३३	दफा २(ज), (ञ), (ट), ३९(१)	११८९
		दफा २७	६२
		दफा २७, ३९	२०९१
		दफा ३५(२)	१८२०
३८.	चलचित्र (निर्माण, प्रदर्शन तथा वितरण) ऐन, २०२६		१०८५
३९.	छापाखाना र प्रकाशन सम्बन्धी ऐन, २०४८	दफा ७(४) तथा ४०	१५४५
४०.	जग्गा प्राप्ति ऐन, २०३४	दफा ३३ र दफा ३४	१०८५, २०७०
४१.	जग्गा नाप जाँच ऐन, २०१९	दफा ८(२)	७२७
४२.	जग्गा व्यावसायिक कारोवार सम्बन्धी ऐन, २०६५		२००६
४३.	जलचर संरक्षण ऐन, २०१७		१०८५
४४.	जन्म, मृत्यु तथा अन्य व्यक्तिगत घटना (दर्ता गर्ने) ऐन, २०३३		१०८५
४५.	जिल्ला अदालत नियमावली, २०५२	नियम ५४, ७४, ७५	५२९
		नियम ७४(३)(क)	१८७१
		नियम ७५(१)(११)	१०१८
		नियम ७५(६)	१२५०
		नियम ७८ख	१८१२
४६.	जीउ मास्ने बेच्ने कार्य (नियन्त्रण) ऐन, २०४३	दफा ४(ग), ७(२)	२०२६
४७.	तथ्याङ्क ऐन, २०१५		१०८५

४८.	दाना पदार्थ ऐन, २०३३		१०८५
४९.	नागरिक अधिकार ऐन, २०१२	दफा ९	४६६
		दफा ६(६) (७)	१८०३
		दफा १५(२)	१५१७
		दफा १७(२)	१८०८
५०.	निजामती सेवा ऐन, २०४९	दफा ६(१क), ७क(३), १९(२)(ख), (ङ)	१८७७
		दफा ७(१)	२१२०
		दफा ७(७)	२१७
		दफा २४(क)(६घ)	४८४
		दफा २४घ(१)(ख)(२)	१३९८
		दफा ३२, ३२(३)	१८७
		दफा ५९(क)(३), ६०(कग)	
५१.	निजामती सेवा ऐन (दोस्रो संशोधन) अध्यादेश, २०६२	दफा २४घ(१), (१)	३६५
		दफा २१	१३९८
५२.	निजामती सेवा नियमावली, २०५०	नियम १४(३)	२१७
		नियम ६४, ६४(१) को (१ख),	२७७
		नियम ६४, ६४(१) को (१ख),	२७७
		नियम ८४	४८४
५३.	निजीकरण ऐन, २०५०	दफा १४(४)	१८
५४.	नेपाल अधिराज्यको संविधान, २०१५		१०८५
५५.	नेपालको संविधान, २०१९	धारा १५	३५९
५६.	नेपाल अधिराज्यको संविधान, २०४७	धारा ११ र १७, १७(१), (३), ८८(१)	३५९
		धारा ११, १२, १३, १४, १५, १६, १७, १८, १९, २०, २१ र २२, २३ र ८८(२)	२८४
		धारा १४	९१८
		धारा २५(२), २६(१), (६), (८), (१०), (१२)	१२३
		धारा २६(३) र (४)	२३५
		धारा २७	३६५
		धारा ७३	१६४४
		धारा ८५(२)	७२
		धारा ८८(२)	१७१६
		धारा ९८(५)	२९३
५७.	नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३	धारा १, २, ८, ९, १०, ११, ४६, ६३, ६५ र १२९	३९
		धारा २, १३५(२)	११२
		धारा २, ८, ९, १०, ६५(क), १०७(१), १२९,	१६६७
		धारा ३, १३, ३४(२), ८१, १३९(१), १४०(१), १७७, २४९, २५२, २५४, २५५(२)	७१९
		धारा ४(१), २३(१)	१७७३
		धारा ८, ८(२) (ख), १३, १३(१), २०(१)	२४७
		धारा ८, १०, १२(१), १६(१), ३३(ज), ३४(१), ३५(१), ३५(१), (८) र (१०), ३८	११४१
		धारा १२(१) र (३)	८९३

	धारा १२, २०(१), (२), (३)	९८६
	धारा १२(१), १२(३)(च), १८, १८(१), ३३ (ज) र ३५ (२) (६) र (१२), १५३	९७
	धारा १२(१), १३(१), १९, १०७(२)	४१३
	धारा १२(१), (३), १३(१), १०७(१)	९००
	धारा १२(२)	१४०३
	धारा १२(३)(च)	१११२
	धारा १२(२), ३२ तथा १०७(२)	१२९८
	धारा १२(१), २४(३) र	१५१७
	धारा १२(२), १३(१), २४(२)(९), १०१(१)(२) र १५६(१)	१६१३
	धारा १२, १३, १९, २८ र १०७	१७१६
	धारा १३ र १८, १८(१), (२), २०	१४४२
	धारा १३, २०(१) र २०(४)	१९५७
	धारा १३(३), २१, ३३(घ१)	१६९०
	धारा १३ र १७(३), १०७(१) र (२)	११२७
	धारा १३, १७	१८७
	धारा १३, १०७(१)	१८
	धारा १३(१)	१७४
	धारा १३(३), ३३(घ१)	१६९०
	धारा १९(१)	३५९
	धारा १९(३)	४७४
	धारा १९(१)	१८०३
	धारा २७, ३८	३७३
	धारा २३(१), (२)	२८४
	धारा २४	१६१३
	धारा २४(६)	१०५४
	धारा २४, २४(९), १००, १००(१), १०१	१०८३
	धारा ३२ तथा १०७(२), १२९	२७
	धारा ३२, १०७(२)	१८१२
	धारा ३३(ण) र ३५(४)	२३५
	धारा ३५(५)	८१२
	धारा ३७, ३८(१), ६३(३)(ग)	१३१४
	धारा ३७(१), (२), (३), ३८(१), (२), धारा ५५, ५६(२)	३७३
	धारा ३७(२), ४१, ९१	१३१४
	धारा ४५, ४६, ४७, ४८, ४९ र ५०, ५९, ६४, ८२, ८३(१), ८५(१), (२), १४८(१)	१२५९
	धारा ६४, ८२, १४८ र १५७	१२५७
	धारा ८९(१)	७६६
	धारा १००, १०१, १०१(१), १०२, १०७(३)	७२
	धारा १०२(३)	७२, २६३, ६०२
	धारा १०७(१) र (२)	११७, २८४, २११६

नेपाल कानून पत्रिका अतिरिक्ताङ्क, २०६८

		धारा १०७(२), १५२(१)	२८४, ११७१
		धारा १२०	२६२
		धारा १२०(१), (३), (४)	६०२
५८.	नेपाल गुणस्तर (प्रमाण चिन्ह) ऐन, २०३७		१०८५
५९.	नेपाल टेलिभिजन संस्थान, कर्मचारी सेवा शर्त विनियमावली, २०५५	विनियम ५७ क(२) (३), ९९, १०१, ११४, ११५क, ११६	१७४
६०.	नेपाल पेटेन्ट डिजाइन तथा ट्रेडमार्क सम्बन्धी ऐन, २०२२	दफा ३, १२ र १६	४४८
६१.	नेपाल बैंक लिमिटेडको कर्मचारी नियमावली, २०४८	नियम २.२, २.४, २.५	१६९०
६२.	नेपाल राष्ट्र बैंक ऐन, २०५८	दफा ७९, १०(१)(२)(३)(४) र (५)	८९३
६३.	नेपाल सन्धि ऐन, २०४७	दफा ९	९८६
६४.	नेपाल स्वास्थ्य सेवा ऐन, २०५३	दफा ९(२)(३), ९(७क)(च), २६(क) (२)	१७९३
६५.	नेपाली नागरिकता नियमावली, २०६३	नियम ३(१),(३)	२४७
६६.	नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद् (कर्मचारी प्रशासन) विनियम, २०४९	विनियम, १६, १९(ख), (ठ), ४,	१३८८
६७.	न्याय प्रशासन ऐन, २०४८	दफा ८(२)	६२
		दफा १०(३)	४०४
		दफा ११(१)(क) र (ख)	९
		१३(ख)(ग)	११७७
		दफा १२(१)(क)	१३७६
		दफा १६	१०१८, १०८५
दफा २०	१०१८, १०८५		
६८.	पशु स्वास्थ्य तथा पशु सेवा ऐन, २०५५		१०८५
६९.	पशुपति क्षेत्र विकास कोष ऐन, २०४४	दफा ६, ६.१.३	१७७३
७०.	पेटेन्ट डिजाइन र ट्रेडमार्क ऐन, २०२२	दफा २(ग), १६(२), १८(१), (३), १९, २१(ग) २३	१५४५
७१.	प्रधान न्यायालय ऐन, २००८		१०८५
७२.	प्रमाण ऐन, २०३१	दफा ७(ख), ३५(१)	११९०
		दफा ८	१५५३
		दफा ९(३)(क), ३४, ३४(१)	८७१
		दफा १०(क) र (ख)	१६५७
		दफा १५(२), २३(३)	६९७
		दफा २३(४), ३७(२)	७४६
		दफा ३४	१००३
७३.	प्रहरी ऐन, २०१२	दफा ११ र १२	१२७६
		दफा ३६ख.	७२
७४.	प्रहरी नियमावली, २०४९	नियम १० र ११, ८४, ८४(छ), ८८(भक) र ८९	१२७६
		नियम ८९ (४), (६), ६(क), ११०(१), (३)	१४३५
		नियम २४	१६७५
७५.	प्रहरी प्राविधिक नियमावली, २०५८	नियम ३, ८(ख) र १४(३)	१६७५
७६.	प्रेस काउन्सिल ऐन, २०४८	दफा ३(४), (७)	८९
७७.	बाल न्याय (कार्यविधि) नियमावली, २०६३	नियम १५	१६०६

७८.	बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०४८	दफा ४, ४(१), ८, ८(१)	१४१२
		दफा ११(३)	१९५
७९.	वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०६३	दफा ४६(१)(छ), ५७, ४८(१) को (क)	२०७०
८०.	बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०६३		७०७
८१.	बैंक तथा वित्तीय संस्थाको ऋण असूली ऐन, २०५८	दफा ८, ९, १९, २२, २३	७२
८२.	वैकिड कसूर र अपराध तथा सजाय ऐन, २०६४	दफा ३(ग) र १५	८९३
८३.	वैदेशिक रोजगार ऐन, २०४२	दफा ३, २४(२), ४२(२)	१६१
		दफा २४(१), २६	१११८
८४.	बृहत्तर जनकपुर क्षेत्र विकास परिषद् ऐन, २०५५	दफा २१	९
८५.	भ्रष्टाचार निवर्ण ऐन, २०१७	दफा ३, ७(१) र १३	२९३
		दफा ७(२) र १३	१५७०
		दफा ३, ७, १०, १५ र २४क	१३२९
		दफा ७(१)	१६३४
		दफा ७(२), १४क, १५ र १६ग.	९१९
		दफा ८, १६क, ग र २९ नं.	४९७
		दफा २४(क)	१६७५
८६.	भ्रष्टाचार निवर्ण ऐन, २०५९	दफा ८(३), २२	१६३४
		दफा १७, २२	१४९९
		दफा २०, २०(१), २४ र ४७	१३२९
		दफा २०(१),(२), २४ र ४७	९१९
		दफा ३९(३)	२०७०
८७.	भूमिसम्बन्धी ऐन, २०२१	दफा ६५(२)	१६७५
		दफा २(ग), १९	३५९
		दफा ३१(क)	२०९१
		दफा ३१(२)	६२
८८.	मतदाता नामावली सम्बन्धी ऐन, २०५२	दफा ३३(ग)	१८९०
		दफा २२	२७
८९.	मतदाता नामावली सम्बन्धी ऐन, २०६३	दफा ५(१)(क)	३९
		दफा ५(१)(क), ११(१), (२), २५	१६६७
		दफा २५	२७
९०.	मालपोत ऐन, २०३४	दफा ६, ७(२), ८, २४, २९क र ३२	८७९
		दफा ७, ८, ८(ख), २८, २९, ३०, ३१	१४५०
		दफा ८(२)	४७४
		दफा २४(३)	१६६
		दफा ३१	२०९९
९१.	मालपोत नियमावली, २०३६	दफा ३२ ख, २४(१)	१०६६
९२.	मुलुकी (सातौं संशोधन) ऐन, २०३४	नियम ५ख.	४७४
९३.	मुलुकी ऐन, अदल महलको		१०६६
९४.	मुलुकी ऐन, अदालती बन्दोबस्त महलको	२ नं.	१०६६
		१७ नं.	३३२, २०८४
		१७ र ६१ नं.	१०१८
		१७, ६५(१), ६६ नं.	१४८२
		१७, ११८(२) र १२४ नं.	१२९८
		१७, ११८, ११८(५) र (११)	१०१८
	२४ र ८३	९००	

		३०, ८३(१) र ३९	१२९२
		७१ग	१९९९
		७२, १९३ नं.	२०९९
		७३ नं.	१०५४
		७८ र १३९ नं.,	१०२८
		८० नं.	५३७
		८२ नं.	४०४
		८३ नं.	४५४
		८३, ११०, १८४ र २०८	४५४
		८५ नं.	१०७८
		९२, १८८ नं.	१८५
		११० नं.	१२७६
		१२४ नं.	९०८
		१२४(क) नं.	१६१
		१३९ नं.	८७१
		१७१ नं.	३३६
		१८२ नं.	१४१२
		१८८ नं.	१९५, ४०४
		१९० नं.	१८४०, २०४६
		२१५ नं.	४०४
९५.	मुलुकी ऐन अपुताली महलको	१ नं.	१७६७
		११, २० नं.	१३८२
९६.	मुलुकी ऐन आशय करणी महलको	१ नं. र ५ नं.	५७२
९७.	मुलुकी ऐन, अंशबण्डा महलको	१, १क, १६ नं.	१९५७
		३, ४ र ५ नं.	१७०८
		८ नं.	१८१२
		१८ नं.	९१९
		१८, १९ र २० नं.	५३७, ७४६
		१८, २० र २३, २७, ३५ नं.	९१९
		१९ नं.	५१६
		२१, २७ नं.	७४६
		१८ र १९(१)	१२९२
		३० नं.	१४५०
९८.	मुलुकी ऐन, कागज जाँच महलको	७ नं.	१०४६
९९.	मुलुकी ऐन, कीर्ते कागज महलको	९ नं.	४९२
१००.	मुलुकी ऐन कूटपीटको महलको	१, २, ६, ७	१०४६
१०१.	मुलुकी ऐन, घर बनाउने महलको	३ नं.	१७६७
		८, ९ नं.	४१३
१०२.	मुलुकी ऐन जग्गा पजनी महलको	२ र २क नं.	१३८२
		१७ नं.	१७१२
१०३.	मुलुकी ऐन, जग्गा मिच्ने महलको	१८ नं.	७२७
१०४.	मुलुकी ऐन जवरजस्ती करणी महलको	१, ३, १०, ११ नं.	१६५७
		१, ३(१), (२), १० नं.	१६५७, १६०६
		३(४) नं.	३१६
		१, २, ३(४)(५)(६), ३क., ३ख., ४, ५, ६, ८, ९, १०, १०ख., १०ग.	१६०६

१०५.	मुलुकी ऐन ज्यान सम्बन्धी महलको	१ र १३(१)	१८४०
		१ र १५ नं.	२०४६
		१, १३(३), १७(२), (३) नं.	१५२३
		१ र १३(३), १७(३) नं.	१०५४
		१, १३(३) नं.	१९५
		१, १३(१), (४)	१७४७
		२, ३, ५, १५ नं.	१२०३
		२, ५, ६, १३(३) नं.	२०५
		१३(३) नं.	१५५३
		१३ र १३(३) नं.	४०४
		१३(१), (४)	७८६
		१५ नं.	१९३८
		१८ नं.	१३७६
१०६.	मुलुकी ऐन, दण्ड सजायको महलको	२६ नं. र २७ नं.	८३४
		२६ र ६१ नं.	९९७
		४१ नं.	१०५४
		४२ नं.	१४८४
		४३ नं.	१०७८
		४६ नं.	१५९३
		४८ नं.	३४३
		५२ नं.	३३२
६१ नं.	२०८४		
१०७.	मुलुकी ऐन प्रारम्भीक कथन महलको	३(ड) नं.	१६५७
१०८.	मुलुकी ऐन दान बक्स महलको	१ नं.	८६१
		१ र ५ नं.	१२९२
		१ र २ नं.,	४७४
		५ नं.	१२९२
१०९.	मुलुकी ऐन, विहावरीको महलको	२ नं.	९००
		२(१), (२) र ३ नं.	४७४
		६, ७, ९ र ११ नं.	१८३२
११०.	मुलुकी ऐन, रजिष्ट्रेशन महलको	१ नं.	७४६
		४ र १४ नं.	४७४
		३० नं.	१७१२
१११.	मुलुकी ऐन, लेनदेन व्यवहार महलको	५ नं.	१
		८ नं.	७४६
		८ र ९ नं.	१४८४
		१० नं.	१५०
		१० नं.	५१६, ५३७
		११ नं.	१७६७
११२.	मुलुकी ऐन, लोग्नेस्वास्ती महलको	१, २ र ४(क)	१४०९
		३(१), (३) र (४) नं.	१४१२
११३.	राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक ऐन, २०३१	दफा ४७	१५०
११४.	राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन, २०२९	दफा ४, ५ र ११	२३५
११५.	रेल्वे ऐन, २०२०		१०८५
११६.	लागू औषध (नियन्त्रण) ऐन, २०३३	दफा ३, ४(घ) र (च), १४(१) (छ), र (२), १७	१९८२
		दफा ८(२), १२, १४(१)(छ)(१)	२१३०
		दफा १५ र १८	९०८

११७.	लुम्बिनी विकास कोष ऐन, २०४२	दफा ८(१)(ज) र ९(१)	८०७
११८.	लोकसेवा आयोग ऐन, २०६६	दफा १६ तथा १७	२१२०
११९.	वन ऐन, २०४९	दफा ६६	९०८
१२०.	वातावरण संरक्षण ऐन, २०५३	दफा (३)	२१०८
१२१.	वातावरण संरक्षण नियमावली, २०५४	नियम ३	८४८
		नियम (३), ७(२)	
१२२.	वित्ता उन्मूलन ऐन, २०१६दफा १२क		७५८
१२३.	विद्युत ऐन, २०४९	दफा ५(१), (३), ८, ८(३)	२२७
		दफा १६, १७(३)	७७९
१२४.	विद्युत नियमावली, २०५०	नियम ३	२२७
१२५.	विनिमय अधिकार पत्र ऐन, २०३४	दफा १०(क)	८९३
१२६.	वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०६३	दफा २८	१२९८
१२७.	विदेशी सम्बन्धी नियमावली, २०३२		१७८७
१२८.	विदेशी विनियम (नियमित गर्ने) ऐन, २०१९	दफा ३, ४(१) र १७(१)	१४९२
१२९.	विभूषण ऐन, २०६४	दफा ४, ४(१) (ग), ३, ६, ८, १२ र १६	६१०
१३०.	विभूषण नियमावली, २०६५	नियम २८, ३८	११२७
१३१.	लेखा परीक्षण ऐन, २०४८		१६४४
१३२.	शिक्षा ऐन, २०२८	दफा १२(१)(ख)	६४०, १०८५
१३३.	श्री ५ सरकार (कार्य विभाजन) नियमावली, २०५७	नियम ३, ४, २(१८)(६)	६४०
१३४.	सरकारी मुद्दासम्बन्धी ऐन, २०४९	अनुसूची १ र २	११२
		दफा ३(३), ६(१), (२)	१३७६
		दफा १५(१)	१५१७
		दफा २७	२०४६
१३५.	सन्धि ऐन, २०४७	दफा ९	६८०
१३६.	सवारी तथा यातायात व्यवस्था ऐन, २०४९	दफा १६१, १६१(२), (३)	१२३५
१३७.	सर्वोच्च अदालत ऐन, २०१३		१०८५
१३८.	सर्वोच्च अदालत ऐन, २०४८	दफा ७	८९
१३९.	सर्वोच्च अदालत नियमावली, २०४९	नियम (३)(१)(क)	१२९८, १६३४
		नियम ६७(३)	१४२०
		नियम ३(१)(घ) ७क	१४५६
		नियम ३७ र ३९	१५१७
		नियम ३(१)(ख)	९०८
१४०.	सशस्त्र प्रहरी नियमावली, २०६०	नियम ८(१) को देहाय (ग) (घ) (ङ) र (ज), ६५(१) र (३)	११३६
१४१.	सामयिक कर असूल ऐन, २०१२	दफा ३	७६६
१४२.	सामाजिक अपराध र सजाय ऐन, २०३२	दफा १(घ), २(घ), १५, २३ र २०	५२१
१४३.	सामाजिक व्यवहार (सुधार) ऐन, २०३३		१०८५
१४४.	सार्वजनिक सुरक्षा ऐन, २०४६	दफा १०	१०८५
१४५.	सार्वजनिक खरीद ऐन, २०६३	दफा २६(६)	२०३१
		दफा ६२	१२२५

नेपाल कानून पत्रिका अतिरिक्ताइ, २०६८

१४६.	सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४	दफा ३(१), ३(३),	६२०
१४७.	सुशासन ऐन, २०६४	दफा २४(ख)	१४२०
१४८.	सैनिक ऐन, २०१६	दफा १६५	१४४२
१४९.	सैनिक ऐन, २०६३	दफा ६७, ६८, ७३, ८१, ८२, ८४, ९८, १००, १०८, १०९, ११०, ११५(१) र ११९	१६१३
१५०.	सैनिक प्रहरी प्याराचुट फोल्डर महिला नियमावली, २०४६	नियम ४.१, ४.१.२	१४४२
१५१.	संक्रामक रोग ऐन, २०२०		११४२
१५२.	संविधानसभा (व्यवस्थापिका-संसदको कार्य सञ्चालन) नियमावली, २०६५	नियम ४१ र ४२, १६३	३७३
		नियम ६२, ६७, १५७	३७३, ५४७
		नियम ४१ र ४२, १६३	३७३, ५४७
		नियम ६२, ६७, १५७	३७३, ५४७
		दफा ७(१)(ज),	२१२०
१५३.	स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन, २०५५	दफा ३, १३, ८१ र १७७, २६५, २१३(ग) (१), २४९, २५२ र २५५(२)	७१९
१५४.	स्वास्थ्य सेवा ऐन, २०५३	दफा ८, ९, ९ (२), (७घ)	१७९२
१५५.	स्थानीय प्रशासन ऐन, २०२८	दफा ५(५), ८(१), (२)	२४७, १०८३
		दफा ८(३)	१८०३
१५६.	स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन, २०५५	दफा ९६, ९६(१)(ख), (३)(६) (७)	८१२
		दफा २(ज), ८०, ८०(१), ९६, ९६(ड)	८२०
		दफा ३, १३, ८१, १७७	७१९
१५७.	स्थानीय स्वायत्त शासन (चौथो संशोधन) नियमावली, २०६६	नियम २१३ ग(१), २२२ र २२२क	७१९
१५८.	श्रम ऐन, २०४८	दफा १०	१००३
		दफा १५, ५२, ६०	६३१
		दफा २५(१), ५०, ५१ (क) र ५१(ख), ५२(४)	२०६३
		दफा ५०घ, ५३ र ५३(१)	७७४
१५९.	हातहतियार तथा खरखजाना ऐन, २०१९		१०८५
१६०.	हिमाल सिमेन्ट कम्पनी लिमिटेड, आर्थिक कार्यविधि नियमावली, २०४५	परिच्छेद १४(२) र (अ), (आ)	१००३
१६१.	त्रि.वि.वि.संगठन तथा शैक्षिक प्रशासनसम्बन्धी नियम, २०५०	नियम २६०, र ६६१ देखि २७०	८४२

क. सरकारी वकील (सोही पक्षबाट सम्मिलित निजी कानून व्यवसायीहरूको नामावली सहित) को आधारमा

क्र.सं	विपक्ष	नि.नं. इजलास	विषय/मुद्दा	अङ्क	पृष्ठ
उ					
१.	उपन्यायाधिवक्ता उद्धवप्रसाद पुडासैनी	८७१५ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	११	१८२८
क					
२.	सहन्यायाधिवक्ता किरण पौडेल, अधिवक्ताहरू नवराज तिमिल्सिना, सुमन पौडेल, वामदेव ज्ञवाली, सुरज अधिकारी	८५३४ विशेष	उत्प्रेषण समेत	१	१८
३.	सहन्यायाधिवक्ता किरण पौडेल, वरिष्ठ अधिवक्ताहरू बद्रीबहादुर कार्की, श्रीहरि अर्याल, यज्ञमूर्ति बन्जाडे, हरिहर दाहाल एवं अधिवक्ताहरू उपेन्द्रकेशरी न्यौपाने, शेरबहादुर के.सी., बाबुराम कुँवर, यदुनाथ खनाल र युवराज भण्डारी	८५७१ विशेष	उत्प्रेषण	३	३७३
४.	सहन्यायाधिवक्ता किरण पौडेल	८५७४ विशेष	उत्प्रेषण समेत	३	४१३
		८६०२ संयुक्त	परमादेश	४	६७९
		८६४५ विशेष	उत्प्रेषण	७	११२७
		८६५० संयुक्त	बन्दीप्रत्यक्षी करण	७	११७१
		८६५९ संयुक्त	सवारी ज्यान	७	१२३५
		८६६८ संयुक्त	बालक फालेको	८	१३७६
५.	सहन्यायाधिवक्ता कृष्णप्रसाद पौडेल	८५५१ विशेष	उत्प्रेषण	२	१८७
		८६१० संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	५	७६६
		८७२२ संयुक्त	भ्रष्टाचार	११	१८९०
		८६९४ विशेष	उत्प्रेषण समेत	१०	१६४४
		८६३० संयुक्त	भ्रष्टाचार	६	९१७
६.	सहन्यायाधिवक्ता कृष्णप्रसाद पौडेल, वरिष्ठ अधिवक्ता सर्वज्ञरत्न तुलाधार, अधिवक्ताहरू टीकाराम भट्टराई, श्यामजी प्रधान र दामोदर खड्का	८५५८ संयुक्त	उत्प्रेषण	२	२६२

७.	सहन्यायाधिवक्ता कृष्णप्रसाद पौडेल, अधिवक्ता निरञ्जन आचार्य	८६२१ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	५	८५५
८.	सहन्यायाधिवक्ता कृष्णजीवी घिमिरे	८७१७ संयुक्त	ज्यान मार्ने उद्योग	११	१८४०
९.	सहन्यायाधिवक्ता कृष्णजीवी घिमिरे तथा उपन्यायाधिवक्ता रमेश शर्मा पौडेल	८७०९ विशेष	परमादेश समेत	११	१७९२
ख					
१०.	उपन्यायाधिवक्ता खेमराज ज्ञवाली	८५६८ संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	२	३५०
		८७३२ संयुक्त	जीउ मास्ने वेच्ने	१२	२०२४
		८६२६ संयुक्त	कालो बजार	५	८८५
ठ					
११.	सहन्यायाधिवक्ता ठोकप्रसाद शिवाकोटी	८५६९ विशेष	उत्प्रेषण समेत	३	३५९
		८६३२ संयुक्त	उत्प्रेषण	६	९९७
		८६३९ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	६	१०६६
		८६९५ पूर्ण	जवर्जस्ती करणी	१०	१६५७
१२.	सहन्यायाधिवक्ता ठोकप्रसाद शिवाकोटी एवं अधिवक्ता अम्बिकाप्रसाद कोइराला	८७१३ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	११	१८१२
१३.	सहन्यायाधिवक्ता ठोकप्रसाद शिवाकोटी र उपन्यायाधिवक्ता योगराज बराल	८७३५ संयुक्त	निर्णय बदर	१२	२०५५
घ					
१४.	उपमहान्यायाधिवक्ता धर्मराज पौडेल	८५४० संयुक्त	परमादेश	१	९७
		८५५५ संयुक्त	उत्प्रेषण	२	२२७
		८५६४ संयुक्त	जवर्जस्ती करणी	२	३१६
		८७३३ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	१२	२०३८
		८६१५ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	५	८०७

		८६४२ विशेष	उत्प्रेषण समेत	७	१०८३
		८६८५ संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	९	१५२३
१५.	उपन्यायाधिवक्ता धर्मराज पौडेल तथा वरिष्ठ अधिवक्ता कृष्णप्रसाद भण्डारी तथा अधिवक्ताहरू रमणकुमार श्रेष्ठ, कृष्णप्रसाद सापकोटा, ऋषिराम घिमिरे	८५९४ संयुक्त	उत्प्रेषण प्रतिषेध	४	६१९
१६.	उपन्यायाधिवक्ता धर्मराज पौडेल र अधिवक्ता शंकर सुवेदी	८५९८ संयुक्त	उत्प्रेषण समेत	४	६५१
प					
१७.	नायव महान्यायाधिवक्ता पुष्पराज कोइराला तथा उपन्यायाधिवक्ता धर्मराज पौडेल एवं अधिवक्ता रेशमराज रेग्मी	८६६५ पूर्ण	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	८	१२९८
१८.	नायव महान्यायाधिवक्ता पुष्पराज कोइराला, सहन्यायाधिवक्ताहरू युवराज सुवेदी र किरण पौडेल	८६९२ विशेष	परमादेशसमेत	१०	१६१३
१९.	नायव महान्यायाधिवक्ता पुष्पराज कोइराला, सहन्यायाधिवक्ता किरण पौडेल तथा उपन्यायाधिवक्ता धर्मराज पौडेल	८५४१ संयुक्त	परमादेश	१	११२
२०.	नायव महान्यायाधिवक्ता प्रेमराज कार्की र उपन्यायाधिवक्ता योगराज बराल	८५४८ संयुक्त	दर्ता बदर	१	१६६
२१.	नायव महान्यायाधिवक्ता प्रेमराज कार्की, अधिवक्ता राजु कटुवाल	८५६० संयुक्त	उत्प्रेषण	२	२८४
२२.	नायव महान्यायाधिवक्ता प्रेमराज कार्की	८५७९ संयुक्त	निर्णय दर्ता बदर	३	४६६
		८५८० संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	३	४७४
		८७०५ संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	१०	१७४७
२३.	सहन्यायाधिवक्ता प्रेमराज कार्की र उपन्यायाधिवक्ता धर्मराज पौडेल	८६३८ संयुक्त	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	६	१०५४
२४.	नायव महान्यायाधिवक्ता प्रेमराज कार्की एवं उपन्यायाधिवक्ता राजेशकुमार कटुवाल एवं अधिवक्ता सविता भण्डारी बराल, वालमुकुन्द श्रेष्ठ	८७२५ विशेष	उत्प्रेषण परमादेश	१२	१९५७
२५.	नायव महान्यायाधिवक्ता प्रेमराज कार्की र सहन्यायाधिवक्ता समिर सिलवाल	८७३७ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	१२	२०६९
म					
२६.	उपन्यायाधिवक्ता मदनबहादुर धामी	८७२३ संयुक्त	ज्यान मार्ने उद्योग	११	१९३८

२७.	सहन्यायाधिवक्ता महेश शर्मा पौडेल	८५३३ पूर्ण	उत्प्रेषण	१	९
		८५५९ संयुक्त	परमादेश समेत	२	२७७
		८६४३ विशेष	उत्प्रेषण	७	१११२
		८६४४ पूर्ण	उत्प्रेषण	७	१११८
		८६४६ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	७	११३६
		८६७० संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	८	१३८८
		८६७६ पूर्ण	उत्प्रेषण परमादेशसमेत	९	१४३५
		८७१६ संयुक्त	बहुविवाह	११	१८३२
		८७२० संयुक्त	परमादेश समेत	११	१८७७
२८.	सहन्यायाधिवक्ता महेश शर्मा पौडेल, अधिवक्ता श्यामबहादुर पाण्डे	८५७५ पूर्ण	उत्प्रेषण	३	४२९
२९.	सहन्यायाधिवक्ता महेश शर्मा पौडेल एवं अधिवक्ता तारानाथ ढुङ्गाना	८५८१ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश समेत	३	४८४
३०.	सहन्यायाधिवक्ता महेश शर्मा पौडेल एवं अधिवक्ता रमेशकुमार रोक्का र सनतकुमार बास्कोटा	८६१६ संयुक्त	परमादेश	५	८१२
३१.	सहन्यायाधिवक्ता श्री महेश थापा	८५४२ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	१	१२३
		८५५० संयुक्त	नोक्सानी बिगो	१	१७९
		८५८५ संयुक्त	परमादेश	३	५२१
		८६६७ संयुक्त	भ्रष्टाचार	८	१३२९
		८६८८ संयुक्त	भ्रष्टाचार	९	१५७०
३२.	सहन्यायाधिवक्ता महेशकुमार थापा र उपन्यायाधिवक्ता तेजनारायण पौडेल	८७२४ संयुक्त	उत्प्रेषण	११	१९४६
३३.	सहन्यायाधिवक्ता मुक्ति प्रधान, नायब महान्यायाधिवक्ता पुष्पराज कोइराला, सहन्यायाधिवक्ताहरू युवराज सुवेदी, किरण पौडेल र कृष्णप्रसाद पौडेल तथा उपन्यायाधिवक्ता धर्मराज पौडेल	८६६२ विशेष	उत्प्रेषण समेत	८	१२५७

य					
३४.	सहन्यायाधिवक्ता युवराज सुवेदी	८५५३ पूर्ण	कर्तव्य ज्यान	२	२०५
		८५५७ संयुक्त	परमादेश समेत	२	२४७
		८५८९ विशेष	उत्प्रेषण	४	५७१
		८६२८ विशेष	उत्प्रेषण	६	९००
		८६५४ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	७	११९५
		८६५५ संयुक्त	ज्यान मानै उद्योग	७	१२०३
		८६७५ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	८	१४२०
		८६७७ विशेष	उत्प्रेषण समेत	९	१४४२
		८६९६ विशेष	उत्प्रेषण समेत	१०	१६६७
		८७३४ संयुक्त	ज्यान मानै उद्योग	१२	२०४५
		८७०८ विशेष	उत्प्रेषण परमादेश	११	१७८७
३५.	सहन्यायाधिवक्ता युवराज सुवेदी तथा उपन्यायाधिवक्ता भरतमणि खनाल	८५३५ विशेष	उत्प्रेषण समेत	१	२७
		८५३६ विशेष	उत्प्रेषण समेत	१	३९
३६.	सहन्यायाधिवक्ताहरू युवराज सुवेदी र किरण पौडेल अधिवक्ताहरू नरहरि आचार्य, पूर्णमान शाक्य, सुदिप पौडेल र भोलानाथ दुङ्गना	८५३८ विशेष	उत्प्रेषण समेत	१	७२
३७.	सहन्यायाधिवक्ता युवराज सुवेदी र उपन्यायाधिवक्ता रेवतीराज त्रिपाठी	८५६१ संयुक्त	भ्रष्टाचार	२	२९३
३८.	सहन्यायाधिवक्ता युवराज सुवेदी तथा उपन्यायाधिवक्ता किरण गौतम	८५९३ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	४	६१०
३९.	सहन्यायाधिवक्ता युवराज सुवेदी, अधिवक्ता दिनेशलाल श्रेष्ठ	८६०६ विशेष	उत्प्रेषण समेत	५	७१९
४०.	सहन्यायाधिवक्ता युवराज सुवेदी, अधिवक्ता बालमुकुन्द श्रेष्ठ	८६५२ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	७	११८४
४१.	महान्यायाधिवक्ता डा.युवराज संग्रौला, उपन्यायाधिवक्ता योगराज बराल, अधिवक्ताहरू डा.अब्बरप्रसाद पन्त, अरुण खनाल र राजाराम श्रेष्ठ	८७३१ संयुक्त	परमादेश	१२	२००४
४२.	उपन्यायाधिवक्ता योगराज बराल	८७१० संयुक्त	उत्प्रेषण	११	१७९८

		८७१ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	११	१८०३
		८५९९ संयुक्त	जवरजस्ती करणी	४	६५८
४३.	उपन्यायाधिवक्ता योगराज बराल र अधिवक्ता रामप्रसाद गौडेल	८७१४ संयुक्त	उत्प्रेषण	११	१८२०
४४.	उपन्यायाधिवक्ता योगराज बराल, वरिष्ठ अधिवक्ता शम्भु थापा र अधिवक्ता इन्द्र खरेल	८६४० संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	६	१०७३
र					
४५.	उपन्यायाधिवक्ता रमेश शर्मा पौडेल	८५९२ संयुक्त	उत्प्रेषणसमेत	४	६०१
		८७२७ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	१२	१९७४
४६.	उपन्यायाधिवक्ता रमेश शर्मा पौडेल, अधिवक्ता विष्णुबहादुर गुरुङ्ग	८५९६ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	४	६३९
४७.	सहन्यायाधिवक्ता रमेश शर्मा पौडेल, अधिवक्ता प्रकाश राउत, निरञ्जन आचार्य र वृजेन्द्रकुमार चौधरी	८६३३ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	६	१००३
४८.	उपन्यायाधिवक्ता रमेश शर्मा पौडेल र अधिवक्ता प्रकाश राउत	८६५८ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	७	१२३०
४९.	उपन्यायाधिवक्ता रमेश शर्मा पौडेल तथा अधिवक्ता शरदकुमार कोइराला	८६९९ विशेष	उत्प्रेषण समेत	१०	१६९६
५०.	नायव महान्यायाधिवक्ताहरू राजनारायण पाठक, प्रेमराज कार्की, सहन्यायाधिवक्ताहरू किरण पौडेल, ठोकप्रसाद शिवाकोटी, उपन्यायाधिवक्ता धर्मराज पौडेल	८५८८ विशेष	उत्प्रेषण समेत	४	५४५
५१.	नायव महान्यायाधिवक्ता राजनारायण पाठक, सहन्यायाधिवक्ता कृष्णप्रसाद पौडेल तथा उपन्यायाधिवक्ता शंकर राई	८६९३ पूर्ण	भ्रष्टाचार	१०	१६३४
५२.	नायव महान्यायाधिवक्ता राजनारायण पाठक तथा उपन्यायाधिवक्ता शंकरबहादुर राई	८६२९ पूर्ण	काठ चोरी निकासी	६	९०८
५३.	सहन्यायाधिवक्ता राजनारायण पाठक तथा उपन्यायाधिवक्ता हरिप्रसाद रेग्मी	८६८२ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	९	१४९१
५४.	सहन्यायाधिवक्ता राजेन्द्रप्रसाद पोखरेल	८५५६ संयुक्त	परमादेश समेत	२	२३५
		८५९१ विशेष	उत्प्रेषण परमादेश	४	५८९
५५.	सहन्यायाधिवक्ता राजेन्द्र पोखरेल, वरिष्ठ अधिवक्ता सीताराम तिवारी र अधिवक्ता हरिप्रसाद उप्रेती	८५७० पूर्ण	उत्प्रेषण	३	३६५
५६.	उपन्यायाधिवक्ता रेवतीराज त्रिपाठी	८५६२ संयुक्त	सरकारी जिम्मेवार	२	३०४
		८७४३ संयुक्त	लागू औषध	१२	२१२९

		८७२६ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	१२	१९६५
		८७२८ संयुक्त	लागू औषध	१२	१९८१
		८६३७ संयुक्त	अंगभंग	६	१०४६
		८७०३ संयुक्त	परमादेश समेत	१०	१७१६
५७.	उपन्यायाधिवक्ता रेवतीराज त्रिपाठी एवं अधिवक्ताहरू गोपालकृष्ण घिमिरे, यदुनाथ खनाल, बाबुराम कुँवर, कृष्णप्रसाद सापकोटा, देवेन्द्र भा, कर्णबहादुर थापा, पर्शुराम कोइराला	८५९५ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	४	६३०
श					
५८.	उपन्यायाधिवक्ता शरदकुमार खड्का	८५७६ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	३	४४०
		८६४८ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	७	११५६
५९.	उपन्यायाधिवक्ता शंकरबहादुर राई	८५४७ संयुक्त	वैदेशिक रोजगार	१	१६१
		८७२९ संयुक्त	निर्णय बदर	१२	१९९१
		८५५२ पूर्ण	कर्तव्य ज्यान	२	१९५
		८६३६ संयुक्त	भ्रष्टाचार	६	१०३६
		८६५७ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	७	१२२५
		८६८० संयुक्त	उत्प्रेषण	९	१४७९
स					
६०.	सहन्यायाधिवक्ता सरोजप्रसाद गौतम	८५४४ संयुक्त	उत्प्रेषण समेत	१	१४५
		८६१३ संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	५	७८६
		८६२० संयुक्त	उत्प्रेषण	५	८४८
		८६८३ संयुक्त	भ्रष्टाचार	९	१४९९

६१.	सहन्यायाधिवक्ता सरोज गौतम, वरिष्ठ अधिवक्ता हरिहर दाहाल र अधिवक्ता रामप्रसाद भट्टराई	८७४१ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	१२	२१०८
६२.	सहन्यायाधिवक्ता सरोज गौतम, वरिष्ठ अधिवक्ता महादेव यादव तथा अधिवक्ताहरू कुमार रेग्मी र निलकण्ठ शर्मा कट्टेल	८६१२ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	५	७७९
६३.	वरिष्ठ अधिवक्ता सीताराम तिवारी तथा अधिवक्ताहरू हिरा रेग्मी र विजयकुमार मिश्र	८७२१ संयुक्त	निर्णय दर्ता बदर	११	१८८५
६४.	वरिष्ठ अधिवक्ताहरू सुशील पन्त एवं रामनाथ मैनाली एवं अधिवक्ताहरू कुलदेवराज शाही, कमलबहादुर बोगटी, हुतराज पौडेल, उपन्यायाधिवक्ता धर्मराज पौडेल	८७०७ संयुक्त	परमादेश	१०	१७७३
६५.	नायव महान्यायाधिवक्ताहरू सूर्यप्रसाद कोइराला र राजनारायण पाठक तथा उपन्यायाधिवक्ता शंकरबहादुर राई	८५९० पूर्ण	भ्रष्टाचार	४	५८०
६६.	नायव महान्यायाधिवक्ताहरू सूर्यप्रसाद कोइराला र राजनारायण पाठक तथा सहन्यायाधिवक्ताहरू राजेन्द्रकुमार पोखरेल र महेश शर्मा पौडेल	८६६३ पूर्ण	उत्प्रेषण	८	१२७६
६७.	नायव महान्यायाधिवक्ताहरू सूर्यप्रसाद कोइराला र राजनारायण पाठक तथा सहन्यायाधिवक्ता कृष्णप्रसाद पौडेल	८६९७ संयुक्त	भ्रष्टाचार	१०	१६७५
ह					
६८.	उपन्यायाधिवक्ता हरिप्रसाद रेग्मी	८५५४ विशेष	उत्प्रेषण	२	२१७
		८६४७ संयुक्त	परमादेश	७	११४२
		८६७२ संयुक्त	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	८	१४०३
		८६८४ संयुक्त	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	९	१५१७
६९.	अधिवक्ता हरिप्रसाद शर्मा	८७१९ संयुक्त	उत्प्रेषण समेत	११	१८७१
७०.	उपन्यायाधिवक्ता हरिप्रसाद रेग्मी र अधिवक्ता रमेश वडाल	८७३६ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	१२	२०६२
७१.	उपन्यायाधिवक्ता हरिप्रसाद रेग्मी, वरिष्ठ अधिवक्ताहरू सर्वज्ञरत्न तुलाधर, हरिहर दाहाल, सुशीलकुमार पन्त, शम्भु थापा एवं अधिवक्ताहरू डा.शंकरकुमार श्रेष्ठ, रमणकुमार श्रेष्ठ, शरद कोइराला, डा.भीमार्जुन आचार्य, सरिता शर्मा, राजेश्वर अधिकारी, बद्रीनाथ शर्मा, नेत्र आचार्य, शान्ता सेढाई तथा प्रेमप्रसाद पाण्डेय	८६१७ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	५	८२०

क. निजी वकीलका आधारमा

क्र.सं.	पक्षका कानून व्यवसायी	नि.नं. इजलास	विषय/मुद्दा	अङ्क	पृष्ठ
अ					
१.	अधिवक्ताहरू अरुणकुमार ज्ञवाली, शिवप्रसाद रिजाल र रत्नकुमार खरेल	८५३९ संयुक्त	अदालतको अपहेलना	१	८९
२.	अधिवक्ताहरू डा.अम्बरप्रसाद पन्त, नारायणप्रसाद देवकोटा, गुणनिधि न्यौपाने, चन्द्रकान्त ज्ञवाली, सन्तकुमार बास्कोटा र टंक दुलाल	८५९४ संयुक्त	उत्प्रेषण प्रतिषेध	४	६१९
३.	अधिवक्ताहरू अर्जुनप्रसाद कँडेल र शालिकराम आचार्य	८७०० संयुक्त	लेनदेन	१०	१७०२
४.	अधिवक्ताहरू अनिलकुमार सिन्हा, थानेश्वर काफ्ले सतिशकृष्ण खरेल, कुमार रेग्मी	८५०५ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	४	७०६
५.	अधिवक्ताहरू अनिलकुमार सिन्हा, कृष्णप्रसाद पौडेल, स्वयम्भु शाक्य, सन्तकुमार बास्कोटा र इन्द्रशेखर खड्का	८६१४ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	५	७९७
६.	अधिवक्ताहरू अम्बरबहादुर राउत, गोविन्द शर्मा "बन्दी", हरि फुयाँल, हरिकृष्ण कार्की र सीताशरण मण्डल	८६४२ विशेष	उत्प्रेषण समेत	७	१०८३
७.	अधिवक्ताहरू अम्बिकाप्रसाद कोइराला, वोर्णवहादुर कार्की र विश्वप्रकाश भण्डारी	८७३७ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	१२	२०६९
८.	अधिवक्ता अच्युतप्रसाद खरेल	८६७७ विशेष	उत्प्रेषण समेत	९	१४४२
९.	अधिवक्ता अनिलकुमार सिन्हा	८७२४ संयुक्त	उत्प्रेषण	११	१९४६
		८५४४ संयुक्त	उत्प्रेषण समेत	१	१४५
१०.	अधिवक्ताहरू अनिलकुमार सिन्हा, हीरा रेग्मी तिलक विक्रम पाण्डे, शिवप्रसाद रिजाल र अञ्जु उप्रेती	८५७७ संयुक्त	टेर्डमार्क दर्ता	३	४४८
११.	अधिवक्ताहरू आईवहादुर गुरुङ, शिवप्रसाद रिजाल र अञ्जु उप्रेती	८६१० संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	५	७६६
१२.	अधिवक्ता आशिष अधिकारी	८६२१ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	५	८५५
उ					
१३.	अधिवक्ताहरू उद्धवकुमार के.सी र अधिवक्ता डा. भीमार्जुन आचार्य	८५७५ पूर्ण	उत्प्रेषण	३	४२९
१४.	अधिवक्ता उत्तमप्रसाद सापकोटा	८७१६ संयुक्त	वहुविवाह	११	१८३२

क					
१५.	अधिवक्ताहरू कुमुदकुमार भट्टराई, बट्टीप्रसाद पाठक	८५४६ संयुक्त	उत्प्रेषणयुक्त प्रतिषेध	१	१५५
१६.	वरिष्ठ अधिवक्ता किशोरकुमार अधिकारी, अधिवक्ताहरू शालिग्राम आचार्य, रामेश्वर कोइराला, बालकृष्ण चौलागाई	८५७६ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	३	४४०
१७.	अधिवक्ताहरू कृष्ण सुवेदी, गोविन्द शर्मा बन्दी, दिनमणि पोखरेल, डा.भीमार्जुन आचार्य, रामकृष्ण काफ्ले, रवीन सुवेदी, नारायणप्रसाद देवकोटा र किरण गुप्ता	८६३१ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	६	९८६
१८.	वरिष्ठ अधिवक्ता किशोरकुमार अधिकारी	८६५२ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	७	११८४
१९.	वरिष्ठ अधिवक्ता किशोरकुमार अधिकारी र अधिवक्ता रामकृष्ण काफ्ले	८६५६ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	७	१२२०
२०.	वरिष्ठ अधिवक्ताहरू कमलनारायण दास, हरिहर दाहाल, शम्भु थापा, अधिवक्ताहरू ईन्द्र खरेल, शालिग्राम पाण्डे, राजु वस्नेत, राजु आचार्य र हरिश्चन्द्र सुवेदी	८५६१ संयुक्त	भ्रष्टाचार	२	२९३
२१.	वरिष्ठ अधिवक्ता किशोरकुमार अधिकारी र अधिवक्ताहरू रामनारायण विडारी, एकराज वाँस्तोला र नारायणप्रसाद देवकोटा	८६०३ संयुक्त	अंश दपोट हक कायम	४	६८९
२२.	अधिवक्ता केदार दाहाल	८७३१ संयुक्त	परमादेश	१२	२००४
२३.	वरिष्ठ अधिवक्ता बट्टीबहादुर कार्की तथा अधिवक्ता नरेन्द्रप्रसाद गौतम	८७४२ संयुक्त	उत्प्रेषण	१२	२११९
२४.	अधिवक्ताहरू कृष्णप्रसाद सापकोटा, सविता भण्डारी, जयलाल भण्डारी, उज्वल रायमाझी, मोहनबहादुर बन्जरा	८६१८ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	५	८३४
ग					
२५.	अधिवक्ता गणेश गिरी	८५३८ विशेष	उत्प्रेषण समेत	१	७२
२६.	अधिवक्ताहरू गोकर्ण सिंह थापा र हरिकृष्ण कार्की र जनार्दन बन्जाडे	८५८३ संयुक्त	भ्रष्टाचार	३	४९७
२७.	अधिवक्ताहरू डा.गोपाल दाहाल, रामचन्द्र सिंखडा र ज्योति बाँनिया	८५८५ संयुक्त	परमादेश	३	५२१

२८.	अधिवक्ताहरू गोविन्द शर्मा, हरिकृष्ण कार्की, रमणकुमार श्रेष्ठ, दिनमणि पोखरेल, रविन्द्र भट्टराई, डा. भीमार्जुन आचार्य	८५९३ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	४	६१०
२९.	अधिवक्ताहरू गोपालप्रसाद शर्मा, केशव पराजुली, कृष्णनाथ शर्मा	८६९० संयुक्त	अंश	९	१५९९
३०.	अधिवक्ताहरू गोपालकृष्ण घिमिरे र नवराज उपाध्याय	८६९१ संयुक्त	जवर्जस्ती करणी	९	१६०६
३१.	अधिवक्ता गोकर्ण सिंह थापा	८७१९ संयुक्त	उत्प्रेषण समेत	११	१८७१
च					
३२.	अधिवक्ताहरू चन्द्रकान्त ज्ञवाली, रुद्र शर्मा, श्यामकृष्ण मास्के, सविता बराल, सुषमा बाँस्कोटा बराल, उषा मल्ल पाठक, मीरा हुंगाना र तीर्थ वसौला	८५८९ विशेष	उत्प्रेषण	४	५७१
३३.	अधिवक्ताहरू चन्द्रेश्वर श्रेष्ठ, तुलसी भट्ट, मुक्ति प्रधान, कृष्णप्रसाद सापकोटा, रमनकुमार श्रेष्ठ, रामनारायण विडारी र विश्वप्रकाश भण्डारी	८६३८ संयुक्त	वन्दीप्रत्यक्षीकरण	६	१०५४
३४.	अधिवक्ताहरू चन्द्रकान्त ज्ञवाली, डा. भीमार्जुन आचार्य, नेत्र आचार्य, दीपेन्द्र पौडेल, ऋषिराम घिमिरे र सुवास आचार्य	८६५४ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	७	११९५
३५.	अधिवक्ता चन्द्रकान्त ज्ञवाली	८७२० संयुक्त	परमादेश समेत	११	१८७७
ज					
३६.	अधिवक्ता जगदेव चौधरी	८७३४ संयुक्त	ज्यान मार्ने उद्योग	१२	२०४५
३७.	अधिवक्ताहरू जगदिश दाहाल, ज्ञानेन्द्रप्रसाद पोखरेल	८७३६ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	१२	२०६२
३८.	अधिवक्ताहरू ज्योति बाँनिया, विश्वेश्वरप्रसाद गौतम	८५३४ विशेष	उत्प्रेषण समेत	१	१८
३९.	अधिवक्ता ज्योति बाँनिया	८५९८ संयुक्त	उत्प्रेषण समेत	४	६५१
४०.	अधिवक्ताहरू जुक्तिजङ्ग लामिछाने, मिथिलेशकुमार सिंह	८६६० संयुक्त	अदालतको अपहेलना	७	१२४३
ट					
४१.	अधिवक्ताहरू टीकाराम भट्टराई र डेकेन्द्रप्रसाद सुवेदी	८५६४ संयुक्त	जवर्जस्ती करणी	२	३१६

द					
४२.	वरिष्ठ अधिवक्ताहरू देवेन्द्रलाल नेपाली, सुशीलकुमार पन्त, लक्ष्मीबहादुर निराला, पवनकुमार ओझा र अधिवक्ताहरू डा.चन्द्रकान्त ज्ञवाली, रामजी विष्ट, बालकृष्ण नेउपाने, विजयराज शाक्य, त्रिलोचन गौतम र नारायणकृष्ण जोशी	८५८८ विशेष	उत्प्रेषण समेत	४	५४५
४३.	वरिष्ठ अधिवक्ताहरू देवेन्द्रलाल नेपाली, सीताराम तिवारी, पवनकुमार ओझा विपुलेन्द्र चक्रवर्ती र किशोरकुमार अधिकारी तथा अधिवक्ताहरू रामजी विष्ट, मातृकाप्रसाद निरौला, डा.चन्द्रकान्त ज्ञवाली, विजयराज शाक्य, बालकृष्ण नेउपाने, सुरेन्द्रकुमार महतो, सविता बराल, मेघराज पोखरेल र माधवकुमार बस्नेत	८६६२ विशेष	उत्प्रेषण समेत	८	१२५७
४४.	अधिवक्ताहरू द्रोणराज रेग्मी र धर्मराज रेग्मी	८६४० संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	६	१०७३
ध					
४५.	अधिवक्ता धर्मप्रसाद उप्रेती	८५४८ संयुक्त	दर्ता बदर	१	१६६
न					
४६.	अधिवक्ता निरञ्जन आचार्य	८७०१ संयुक्त	अंश मिलापत्र	१०	१७०७
		८७४० संयुक्त	छूट जग्गा दर्ता	१२	२०९८
४७.	अधिवक्ताहरू नरहरि आचार्य, विष्णुप्रसाद कंडेल र बाबुराम खत्री	८५४५ संयुक्त	हर्जाना दिलाई पाउँ	१	१५०
४८.	वरिष्ठ अधिवक्ता नारायणवल्लभ काफ्ले र अधिवक्ता रमेश बडाल	८६११ संयुक्त	उत्प्रेषण	५	७७४
४९.	अधिवक्ता नारायण भ्वा	८७१० संयुक्त	उत्प्रेषण	११	१७९८
प					
५०.	अधिवक्ताहरू पद्मराज काफ्ले, लोकभक्त राणा, हरिप्रसाद उप्रेती, मुक्ति प्रधान, खिमराज पौडेल, हरिकृष्ण कार्की र बद्रीप्रसाद शर्मा एवं वरिष्ठ अधिवक्ता हरिहर दाहाल,	८६६४ पूर्ण	लिखत दर्ता बदर	८	१२९२

५१.	अधिवक्ता प्रकाशमणि शर्मा	८५४० संयुक्त	परमादेश	१	९७
		८५५६ संयुक्त	परमादेश समेत	२	२३५
		८६२८ विशेष	उत्प्रेषण	६	९००
५२.	अधिवक्ताहरू प्रकाश के.सी र यमुना भट्टराई	८७१८ संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	११	१८६१
५३.	अधिवक्ताहरू प्रकाश राउत, माधव वास्कोटा, विनोद शर्मा, नरेन्द्रकुमार श्रेष्ठ, राजु आचार्य, अर्जुन खनाल, जगतबहादुर कार्की	८६८३ संयुक्त	भ्रष्टाचार	९	१४९९
५४.	अधिवक्ताहरू पूर्णचन्द्र पौडेल र रविनारायण खनाल	८६९६ विशेष	उत्प्रेषण समेत	१०	१६६७
५५.	अधिवक्ताहरू प्रेमबहादुर खड्का, सतीशकुमार भा, मनोहर शाह	८७४१ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	१२	२१०८
५६.	अधिवक्ताहरू प्रेमबहादुर खड्का र लभकुमार मैनाली	८७४३ संयुक्त	लागू औषध	१२	२१२९
ब					
५७.	अधिवक्ताहरू बगला रेग्मी र पुण्यप्रसाद अर्याल	८६३४ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	६	१०१९
५८.	अधिवक्ताहरू बन्दी पाठक र कमलमणि निरौला	८५७० पूर्ण	उत्प्रेषण	३	३६५
५९.	वरिष्ठ अधिवक्ताहरू बन्दीबहादुर कार्की र श्यामप्रसाद खरेल र अधिवक्ता बल्लभ बस्नेत	८५६९ विशेष	उत्प्रेषण समेत	३	३५९
६०.	वरिष्ठ अधिवक्ता बन्दीबहादुर कार्की तथा अधिवक्ता हरि उप्रेती	८५८१ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश समेत	३	४८४
६१.	वरिष्ठ अधिवक्ताहरू बन्दीबहादुर कार्की र शम्भु थापा तथा अधिवक्ताहरू सतिशकृष्ण खरेल, शेरबहादुर के.सी., डा. भीमार्जुन आचार्य, माधवकुमार बस्नेत, तुलसी भट्ट, विजयकान्त मैनाली र वसन्त आचार्य	८६०६ विशेष	उत्प्रेषण समेत	५	७१९
६२.	वरिष्ठ अधिवक्ता बन्दीबहादुर कार्की, अधिवक्ताहरू बन्दीप्रसाद शर्मा, प्रेमबहादुर खड्का, रविनारायण खनाल, ओमप्रसाद थपलिया, गंगासागर खत्री, नैनविनोद नेउपाने, उपेन्द्रकेशरी न्यौपाने, रामबहादुर खड्का, कीर्तिनाथ शर्मा, शान्तिदेवी खनाल, राजकुमार थापा	८६१७ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	५	८२०
६३.	वरिष्ठ अधिवक्ता बन्दीबहादुर कार्की, अधिवक्ताहरू शिवकुमार अधिकारी तथा बाबुराम खत्री	८६४९ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	७	११६२
६४.	वैतनिक अधिवक्ता बबिता उप्रेती ढकाल	८६६९ संयुक्त	हक कायम	८	१३८२

६५.	वैतनिक अधिवक्ता बबिता उप्रेती, अधिवक्ताहरू लवकुमार मैनाली, माधव बास्कोटा, सुरज अधिकारी र मेजर थापा	८७२८ संयुक्त	लागू औषध	१२	१९८१
६६.	अधिवक्ता बाबुराम कुँवर	८६२० संयुक्त	उत्प्रेषण	५	८४८
६७.	अधिवक्ताहरू बालकृष्ण नेउपाने, संजयकुमार के.सी. र सन्तोष बस्नेत	८५९१ विशेष	उत्प्रेषण परमादेश	४	५८९
६८.	अधिवक्ता बाबुराम दाहाल	८७३३ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	१२	२०३८
६९.	अधिवक्ता बिनोद बस्याल	८६३२ संयुक्त	उत्प्रेषण	६	९९७
७०.	अधिवक्ताहरू विश्वम्भर, कृष्ण पराजुली र प्रदीप लामिछाने	८६९५ पूर्ण	जवरजस्ती करणी	१०	१६५७
भ					
७१.	अधिवक्ताहरू भुवनप्रसाद निरौला, प्रेमचन्द्र राई, सतिशकृष्ण खरेल, गोविन्दप्रसाद शर्मा र हरि फुयाल	८६९२ विशेष	परमादेशसमेत	१०	१६१३
७२.	अधिवक्ता भोजवहादुर ढकाल	८७०९ विशेष	परमादेश समेत	११	१७९२
७३.	अधिवक्ता भोजेन्द्रवहादुर खत्री	८७१४ संयुक्त	उत्प्रेषण	११	१८२०
		८५७३ पूर्ण	कर्तव्य ज्यान	३	४०४
म					
७४.	अधिवक्ता मनमोहन तिमिल्सिना	८६३७ संयुक्त	अंगभंग	६	१०४६
७५.	अधिवक्ता महेश थापा	८६८६ संयुक्त	ट्रेडमार्क	९	१५४५
		८७०४ संयुक्त	कम्पनी	१०	१७४१
७६.	अधिवक्ता महादेव पण्डित	८६६१ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	७	१२५०
७७.	वरिष्ठ अधिवक्ता महादेवप्रसाद यादव र अधिवक्ता नारायण भ्ना	८६४१ संयुक्त	नापी दर्ता बदर खिचोला	६	१०७८
७८.	वरिष्ठ अधिवक्ताहरू महादेवप्रसाद यादव र शम्भु थापा	८६६५ पूर्ण	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	८	१२९८
७९.	वरिष्ठ अधिवक्ता महादेव यादव र अधिवक्ता महेश्वर चौधरी, अधिवक्ता कुमार रेग्मी	८६९८ विशेष	उत्प्रेषण परमादेश	१०	१६९०

८०.	वरिष्ठ अधिवक्ताहरू महादेव यादव र हरिहर दाहाल अधिवक्ताहरू प्रसन्न दास, लक्ष्मण सिंह, सतिशकुमार भा र महादेव पण्डित	८७३८ संयुक्त	किताकाट दर्ता बदर	१२	२०८३
८१.	अधिवक्ता माधवकुमार बस्नेत	८५५१ विशेष	उत्प्रेषण	२	१८७
		८६१५ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	५	८०७
८२.	अधिवक्ताहरू माधवकुमार बस्नेत तथा विनोद कार्की	८७०७ संयुक्त	परमादेश	१०	१७७३
८३.	अधिवक्ताहरू माधवकुमार बस्नेत, लीलाराज कोइराला, कर्णबहादुर थापा, मीरा ढुंगाना र सुषमा गौतम	८६७४ संयुक्त	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	८	१४१२
८४.	अधिवक्ताहरू माधवकुमार बस्नेत र विनोद फुयाल	८६८१ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	९	१४८४
८५.	अधिवक्ताहरू मीरा ढुंगाना र सुषमा गौतम	८७०८ विशेष	उत्प्रेषण परमादेश	११	१७८७
		८५५७ संयुक्त	परमादेश समेत	२	२४७
		८७२५ विशेष	उत्प्रेषण परमादेश	१२	१९५७
८६.	अधिवक्ता मुकुन्दप्रसाद पौडेल	८६२९ पूर्ण	काठ चोरी निकासी	६	९०८
य					
८७.	अधिवक्ता यदुनाथ वराल, कुलदीपराज शाही	८५६५ संयुक्त	उत्प्रेषण समेत	२	३३२
८८.	वरिष्ठ अधिवक्ता यज्ञमूर्ति वञ्जाडे तथा अधिवक्ताहरू कृष्णप्रसाद सापकोटा, रेवत खरेल र यदुनाथ खनाल	८६९३ पूर्ण	भ्रष्टाचार	१०	१६३४
र					
८९.	अधिवक्ताहरू डा.रजितभक्त प्रधानाङ्ग र रमेशकुमार प्रधान	८७१३ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	११	१८१२
९०.	अधिवक्ता रमेशकुमार मैनाली	८६५३ संयुक्त	रैकर जग्गा लगत कट्टा	७	११८९
९१.	अधिवक्ताहरू रमेश बडाल, श्रीकान्त वराल	८५६० संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश समेत	२	२८४
९२.	अधिवक्ता राजन अधिकारी	८५८२ संयुक्त	कीर्ते जालसाजी	३	४९२
९३.	अधिवक्ताहरू राजीव बास्तोला, पुण्यप्रसाद दंगाल, रविनारायण खनाल, शान्ति खनाल, शारदाराज पोखरेल, चन्द्रकान्त ज्ञवाली	८५७४ विशेष	उत्प्रेषण समेत	३	४१३

९४.	अधिवक्ताहरू रामप्रसाद गौडेल र मुक्ति प्रधान	८५३७ पूर्ण	परमादेश	१	६२
९५.	अधिवक्ता रामप्रसाद आचार्य	८५९६ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	४	६३९
९६.	अधिवक्ताहरू रामबहादुर गौतम, कुष्माखर सापकोटा र भीमप्रसाद ढकाल	८६०१ संयुक्त	चलन समेत	४	६७४
९७.	अधिवक्ता रामनाथ राई	८६१३ संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	५	७८६
९८.	अधिवक्ता रामचन्द्र सुवेदी	८६१६ संयुक्त	परमादेश	५	८१२
९९.	अधिवक्ता रामहरि ढकाल	८७०२ संयुक्त	दूषित दर्ता बदर	१०	१७१२
१००.	वरिष्ठ अधिवक्ता रामप्रसाद श्रेष्ठ र अधिवक्ता लक्ष्मीप्रसाद पोखरेल	८६५५ संयुक्त	ज्यान मार्ने उद्योग	७	१२०३
१०१.	वरिष्ठ अधिवक्ता रामप्रसाद सिटौला र अधिवक्ता अर्जुनकुमार बास्कोटा	८६०० संयुक्त	अंश दपोट हक कायम	४	६६७
१०२.	अधिवक्ताहरू रामचन्द्र प्रसाद वर्णवाल, ओम थपलिया र विष्णुकान्त न्यौपाने	८७३५ संयुक्त	निर्णय बदर	१२	२०५५
ल					
१०३.	अधिवक्ताहरू लभकुमार मैनाली, मोहनबहादुर बन्जारा, डा. रजितभक्त प्रधानाङ्ग र निर्मला शाक्य	८७१७ संयुक्त	ज्यान मार्ने उद्योग	११	१८४०
१०४.	अधिवक्ताहरू लभकुमार मैनाली, चण्डेश्वर श्रेष्ठ, उज्वल शुक्ल र सूर्यलक्ष्मी महर्जन	८७०५ संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	१०	१७४७
१०५.	वरिष्ठ अधिवक्ताहरू लक्ष्मीबहादुर निराला र पवनकुमार ओझा एवं अधिवक्ता सतिशकृष्ण खरेल	८५३३ पूर्ण	उत्प्रेषण	१	९
१०६.	वरिष्ठ अधिवक्ताहरू लक्ष्मीबहादुर निराला र विश्वनाथ उपाध्याय, कृष्णप्रसाद भण्डारी र हरिहर दाहाल एवं अधिवक्ताहरू प्रमोदप्रसाद साह, सविता बराल र बालमुकुन्द श्रेष्ठ	८५६७ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२	३४३
१०७.	वरिष्ठ अधिवक्ता लक्ष्मीबहादुर निराला, अधिवक्ता माधवकुमार वस्नेत र अधिवक्ता चन्द्रकान्त ज्ञवाली	८५७१ विशेष	उत्प्रेषण	३	३७३
१०८.	अधिवक्ता लक्ष्मीप्रसाद पोखरेल	८६८४ संयुक्त	बन्दीप्रत्यक्षी करण	९	१५१७
१०९.	अधिवक्ता लीलामणि पौडेल	८५६८ संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	२	३५०
व					
११०.	वरिष्ठ अधिवक्ताहरू वसन्तराम भण्डारी, हरिहर दहाल र बन्नीबहादुर कार्की एवं अधिवक्ताहरू शरदप्रसाद कोइराला र रत्नेश्वर शर्मा	८७२९ संयुक्त	निर्णय बदर	१२	१९९१

१११.	वरिष्ठ अधिवक्ता वसन्तराम भण्डारी	८७०६ संयुक्त	हक कायम	१०	१७६७
११२.	वरिष्ठ अधिवक्ता वसन्तराम भण्डारी तथा अधिवक्ताहरू विमल सुवेदी र भोजराज भट्ट	८६७६ पूर्ण	उत्प्रेषण परमादेशसमेत	९	१४३५
११३.	वरिष्ठ अधिवक्ता वसन्तराम भण्डारी र अधिवक्ताहरू रमनकुमार श्रेष्ठ, हीरा रेग्मी, रामप्रसाद गौडेल, रमेशकुमार मैनाली र ज्ञानेन्द्रप्रसाद पोखरेल, सहन्यायाधिवक्ता युवराज सुवेदी	८७३९ संयुक्त	उत्प्रेषण	१२	२०९१
११४.	वरिष्ठ अधिवक्ता विश्वकान्त मैनाली, अधिवक्ताहरू ज्योती पौडेल लम्साल, सविता भण्डारी बराल, रक्षा बस्याल, चूडामणि पौडेल, विश्वेश्वरप्रसाद गौतम, टंकप्रसाद दुलाल, मेघराज पोखेल, आर्या श्रेष्ठ, तुलसी भट्ट, गोविन्दप्रसाद शर्मा	८५४१ संयुक्त	परमादेश	१	११२
११५.	वरिष्ठ अधिवक्ता विश्वकान्त मैनाली र अधिवक्ताहरू कमलप्रसाद अर्याल र सोमकान्त मैनाली	८६३९ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	६	१०६६
११६.	अधिवक्ताहरू विष्णुबहादुर महत, बालकृष्ण नेउपाने र मदनकुमार दाहाल	८५८० संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	३	४७४
११७.	अधिवक्ताहरू विश्वप्रकाश भण्डारी, नरेन्द्र भट्ट र चन्द्रबहादुर शाक्य	८५०४ संयुक्त	फैसला बदर	४	६९६
११८.	अधिवक्ताहरू विश्वप्रकाश सिग्देल, रुद्रप्रसाद पोखरेल र हरेकृष्ण कायस्थ	८६२६ संयुक्त	कालो बजार	५	८८५
११९.	अधिवक्ताहरू विश्वप्रकाश भण्डारी, मुक्ति प्रधान, बट्टीप्रसाद शर्मा र सुशीलकुमार पन्त	८५६३ संयुक्त	धर्मलोप	२	३०८
श					
१२०.	वरिष्ठ अधिवक्ता शम्भु थापा	८६५९ संयुक्त	सवारी ज्यान	७	१२३५
१२१.	वरिष्ठ अधिवक्ता शम्भु थापा, अधिवक्ताहरू अर्जुनप्रसाद कँडेल र धिर्जराज पोखरेल	८६२५ संयुक्त	जग्गा दर्ता	५	८७९
१२२.	वरिष्ठ अधिवक्ता शम्भु थापा, अधिवक्ताहरू टीकाराम भट्टराई, भीमार्जुन आचार्य	८५५५ संयुक्त	उत्प्रेषण	२	२२७
१२३.	वरिष्ठ अधिवक्ता शम्भु थापा, हरिहर दाहाल र श्यामप्रसाद खरेल तथा अधिवक्ताहरू लोकभक्त राणा, ईन्द्र खरेल र हरिप्रसाद उप्रेती	८६०७ पूर्ण	जग्गा खिचोला	५	७२७
१२४.	वरिष्ठ अधिवक्ता शम्भु थापा र अधिवक्ता हरिप्रसाद उप्रेती	८५५९ संयुक्त	परमादेश समेत	२	२७७
१२५.	वरिष्ठ अधिवक्ताहरू शम्भु थापा, हरिहर दाहाल, बट्टीबहादुर कार्की एवं अधिवक्ताहरू उपेन्द्रकेशरी न्यौपाने, मदन रेग्मी, बाबुराम अर्याल, डा.भीमार्जुन आचार्य र भरतबहादुर थापा	८६१२ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	५	७७९

१२६.	वरिष्ठ अधिवक्ता शम्भु थापा र हरिहर दहाल र अधिवक्ताहरू ईन्द्र खरेल र रामप्रसाद भण्डारी	८६२४ संयुक्त	अंश हक कायम	५	८७१
१२७.	वरिष्ठ अधिवक्ता शम्भु थापा, अधिवक्ताहरू रमणकुमार श्रेष्ठ, रमेश वडाल र ताराप्रसाद लामिछाने	८६३३ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	६	१००३
१२८.	वरिष्ठ अधिवक्ता शम्भु थापा तथा अधिवक्ता कृष्ण थापा	८६५० संयुक्त	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	७	११७१
१२९.	वरिष्ठ अधिवक्ता शम्भु थापा र अधिवक्ता बाबुराम दहाल	८६५७ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	७	१२२५
१३०.	वरिष्ठ अधिवक्ता शम्भु थापा अधिवक्ताहरू उत्तमभद्र खनाल, बोर्णबहादुर कार्की, पुष्करप्रसाद गजुरेल, मिलनकुमार राई र ध्रुवप्रसाद चौलागाई	८५७९ संयुक्त	निर्णय दर्ता बदर हक कायम	३	४६६
१३१.	वरिष्ठ अधिवक्ताहरू शम्भु थापा, देवेन्द्रलाल नेपाली, तथा अधिवक्ताहरू शेरबहादुर के.सी., तुलसी भट्ट, टीकाराम भट्टराई, बल्लभ बस्नेत, नारायण भ्ना, मिथिलेशकुमार सिंह र लेखनाथ भट्टराई	८६६६ पूर्ण	उत्प्रेषण परमादेश	८	१३१४
१३२.	वरिष्ठ अधिवक्ता शम्भु थापा तथा अधिवक्ता पूर्णप्रसाद राजवंशी	८६८२ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	९	१४९१
१३३.	वरिष्ठ अधिवक्ता शम्भु थापा र अधिवक्ताहरू ईश्वरीप्रसाद भट्टराई र हरिकृष्ण कार्की	८६८९ संयुक्त	निर्णय लिखत दर्ता	९	१५९३
१३४.	वरिष्ठ अधिवक्ता शम्भु थापा र अधिवक्ता कृष्ण थापा	८६९९ विशेष	उत्प्रेषण समेत	१०	१६९६
१३५.	अधिवक्ता शशी विनोद प्याकुरेल	८५९७ संयुक्त	अंश चलन	४	६४६
१३६.	अधिवक्ता शान्ता सेढाई	८५९९ संयुक्त	जवरजस्ती करणी	४	६५८
१३७.	अधिवक्ताहरू शान्ता सेढाई र कृष्णप्रसाद शर्मा	८७३२ संयुक्त	जीउ मास्ने वेच्ने	१२	२०२४
१३८.	अधिवक्ताहरू शुभनराज आचार्य, हरिवहादुर बुढाथोकी र अमरजीवी घिमिरे	८६८० संयुक्त	उत्प्रेषण	९	१४७९
१३९.	वरिष्ठ अधिवक्ता शेखरकुमार जोशी, अधिवक्ताहरू कुमुदकुमार भट्टराई र श्रीधरा कुमारी	८७१२ संयुक्त	निषेधाज्ञा	११	१८०८
१४०.	अधिवक्ताहरू शेरबहादुर के.सी. र रामचन्द्र पौडेल	८६७५ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	८	१४२०
१४१.	वरिष्ठ अधिवक्ताहरू श्यामप्रसाद खरेल, वसन्तराम भण्डारी, हरिहर दाहाल, कृष्णप्रसाद भण्डारी र शम्भु थापा तथा अधिवक्ताहरू प्रकाश राउत र इन्द्र खरेल, बालकृष्ण नेउपाने, पिताम्बर सिलवाल, श्याम पाण्डे, वामदेव ज्ञवाली, फणिन्द्रराज सिलवाल, सविता वराल, अनीता चापागाई, कृष्ण सापकोटा र खिमराज पौडेल	८६७९ पूर्ण	अंश चलन	९	१४५६
१४२.	वरिष्ठ अधिवक्ताहरू श्यामप्रसाद खरेल, हरिहर दाहाल, रामप्रसाद सिटौला तथा अधिवक्ताहरू हरिकृष्ण कार्की,	८५५८ संयुक्त	उत्प्रेषण	२	२६२

	भेषराज न्यौपाने, सतिशकृष्ण खरेल, प्रकाश राउत, हीरा रेग्मी, बाबुराम कुँवर, माधवप्रसाद बाँस्कोटा, माधवकुमार बस्नेत, भीमार्जुन आचार्य, प्रमोद वैद्य, ज्योति बानियाँ, बाबुराम गिरी, आशिकराम कार्की र हर्कबहादुर भट्टराई				
१४३.	वरिष्ठ अधिवक्ताहरू श्यामप्रसाद खरेल, बसन्तराम भण्डारी र हरिहर दाहाल, अधिवक्ताहरू बालकृष्ण नेउपाने र ईन्द्र खरेल	८६७८ पूर्ण	अंशवण्डा दाखिल खारेज	९	१४५०
१४४.	वरिष्ठ अधिवक्ताहरू श्यामप्रसाद खरेल, हरिहर दाहाल यज्ञमूर्ति बन्जाडे एवं अधिवक्ताहरू गुरुप्रसाद बराल, बोरुणबहादुर कार्की, माधवप्रसाद बाँस्कोटा, बालकृष्ण नेउपाने, कमलमणि निरौला, शिवप्रसाद रिजाल र रत्नकुमार खरेल	८७३० संयुक्त	करार	१२	१९९८
१४५.	वरिष्ठ अधिवक्ताहरू श्यामप्रसाद खरेल, पवनकुमार ओझा, हरिहर दाहाल, शम्भु थापा तथा अधिवक्ताहरू अम्बरप्रसाद पन्त, प्रकाश राउत र सेमन्त दाहाल, ईश्वरीप्रसाद भट्टराई र पूर्णप्रसाद राजवंशी	८५७२ पूर्ण	अंश	३	३८७
१४६.	वरिष्ठ अधिवक्ताहरू श्यामप्रसाद खरेल र कोमलप्रकाश घिमिरे, अधिवक्ताहरू बालकृष्ण नेउपाने, जयकान्तलाल दास	८६०८ पूर्ण	अंश नामसारी	५	७४६
१४७.	अधिवक्ताहरू श्यामजी प्रधान, प्रभाकर श्रेष्ठ, नरेन्द्र भट्ट र वच्चुसिंह खड्का	८६२२ संयुक्त	वकसपत्र लिखत बदर	५	८६१
१४८.	अधिवक्ता शंकर सुवेदी	८६०२ संयुक्त	परमादेश	४	६७९
१४९.	वरिष्ठ अधिवक्ताहरू श्रीहरि अर्याल शम्भु थापा एवं अधिवक्ताहरू बल्लभ बस्नेत, बालकृष्ण नेउपाने, पदमप्रसाद काफ्ले र रामप्रसाद गौडेल	८५४३ संयुक्त	दर्ता बदर गुठी कायम	१	१३६
१५०.	वरिष्ठ अधिवक्ताहरू श्रीहरि अर्याल, शम्भु थापा तथा अधिवक्ताहरू शिव रिजाल, तिलकविक्रम पाण्डे, आईबहादुर गुरुङ्ग, अनूपराज उप्रेती, कमलप्रसाद खनाल	८५९५ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	४	६३०
स					
१५१.	अधिवक्ता सतिषकुमार भा	८६६८ संयुक्त	बालक फालेको	८	१३७६
१५२.	अधिवक्ताहरू सन्तोष बस्नेत, प्रवीणता वस्ती, बालकृष्ण नेउपाने र उमाशंकर जोशी	८५५४ विशेष	उत्प्रेषण	२	२१७
१५३.	अधिवक्ता सरोज प्याकुरेल	८७२३ संयुक्त	ज्यान मार्ने उद्योग	११	१९३८
१५४.	वरिष्ठ अधिवक्ताहरू सर्वज्ञरत्न तुलाधर, कृष्णप्रसाद भण्डारी र हरिहर दाहाल एवं अधिवक्ताहरू कृष्णप्रसाद सापकोटा, मेघराज पोखरेल, तुलसी भट्ट र बेदनाथ पहाडी	८७३७ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	१२	२०६९

१५५.	वरिष्ठ अधिवक्ताहरू सिन्धुनाथ प्याकुरेल, विश्वकान्त मैनाली र शम्भु थापा तथा अधिवक्ताहरू शेरबहादुर के.सी., बोरुबहादुर कार्की, डा.भीमार्जुन आचार्य, टीकाराम भट्टराई, चन्द्रकान्त ज्ञवाली, माधवकुमार बस्नेत, रविनारायण खनाल, ऋषिराम घिमिरे, तुलसी भट्ट, ताराप्रसाद लामिछाने, पदम रोक्का, दिनेशराज सत्याल र सुभाष आचार्य	८५३६ विशेष	उत्प्रेषण समेत	१	३९
१५६.	वरिष्ठ अधिवक्ताहरू सिन्धुनाथ प्याकुरेल, शम्भु थापा र अधिवक्ताहरू कृष्णप्रसाद सापकोटा, सतिषकृष्ण खरेल, लक्ष्मण पौडेल, विद्या भट्टराई, लभकुमार मैनाली र पुष्पराज उप्रेती	८६८८ संयुक्त	भ्रष्टाचार	९	१५७०
१५७.	अधिवक्ताहरू सितोष्ण तिमिल्सिना र मेघराज पोखरेल	८७०३ संयुक्त	परमादेश समेत	१०	१७९६
१५८.	अधिवक्ताहरू सुनीलरञ्जन सिंह, सुरेन्द्रकुमार महतो, सतिशकुमार भा, विक्रम राई, जगदेव चौधरी र कुमुदकुमार भट्टराई	८५३५ विशेष	उत्प्रेषण समेत	१	२७
१५९.	अधिवक्ताहरू सुनीलरञ्जन सिंह र दीपेन्द्र भा	८६४६ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	७	११३६
१६०.	अधिवक्ता सुनील रञ्जन सिंह र मधुर पाठक	८६४५ विशेष	उत्प्रेषण	७	११२७
१६१.	अधिवक्ता सुन्दरलाल चौधरी र लोकभक्त राणा	८६५१ संयुक्त	फैसला बदर	७	११७७
१६२.	वरिष्ठ अधिवक्ता सुशील पन्त अधिवक्ताहरू रामनारायण विडारी र हरिप्रसाद पाण्डे	८५६६ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२	३३६
१६३.	वरिष्ठ अधिवक्ताहरू सुशीलकुमार सिन्हा र बन्नीबहादुर कार्की एवं अधिवक्ताहरू अनिलकुमार सिन्हा, मेघराज पोखरेल, मुकुन्दप्रसाद पौडेल र राजीव सिन्हा	८६९४ विशेष	उत्प्रेषण समेत	१०	१६४४
१६४.	अधिवक्ताहरू सोमकान्त मैनाली, तेजबहादुर कटुवाल, तुलसी सिंखडा, पिताम्बरप्रसाद सिलवाल	८६३५ संयुक्त	क्षतिपूर्ति	६	१०२८
ह					
१६५.	अधिवक्ताहरू हरिकृष्ण कार्की, सन्तोष राउत र दीपनारायण शाह	८६७१ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	८	१३९८
१६६.	अधिवक्ता हरिप्रसाद उप्रेती	८५९२ संयुक्त	उत्प्रेषणसमेत	४	६०१
		८६५८ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	७	१२३०
१६७.	अधिवक्ताहरू हरिप्रसाद उप्रेती, नरेन्द्र पाठक र रमेश बस्नेत	८५४९ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	१	१७४

१६८.	अधिवक्ताहरू हरिप्रसाद उप्रेती र जगदेव चौधरी	८७२७ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	१२	१९७४
१६९.	वरिष्ठ अधिवक्ता हरिहर दाहाल	८५३२ वृहद पूर्ण	लेनदेन	१	१
		८६४४ पूर्ण	उत्प्रेषण	७	१११८
१७०.	वरिष्ठ अधिवक्ता हरिहर दाहाल र सुशील पन्त तथा अधिवक्ताहरू चण्डेश्वर श्रेष्ठ र पर्शुराम कोइराला	८५४२ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	१	१२३
१७१.	वरिष्ठ अधिवक्ताहरू हरिहर दाहाल, शम्भु थापा, अधिवक्ताहरू सतिशकृष्ण खरेल, रामशंकर प्रसाद धामी र बालमुकुन्द श्रेष्ठ	८५८४ संयुक्त	लिखत दर्ता वदर	३	५१६
१७२.	वरिष्ठ अधिवक्ता हरिहर दाहाल अधिवक्ताहरू बलबहादुर राई, हरिश्चन्द्र सुवेदी र थम्मलाल शर्मा	८५८६ संयुक्त	उत्प्रेषण	३	५२९
१७३.	वरिष्ठ अधिवक्ताहरू हरिहर दाहाल, शम्भु थापा अधिवक्ताहरू युवराज भण्डारी, हरिवहादुर बराल र विनोद शर्मा	८५८७ संयुक्त	लिखत दर्ता वदर	३	५३७
१७४.	वरिष्ठ अधिवक्ता हरिहर दाहाल तथा अधिवक्ताहरू युवराज कोइराला, कमलमणि निरौला, चूडामणि पौडेल र लक्ष्मीप्रसाद पोखरेल	८५९० पूर्ण	भ्रष्टाचार	४	५८०
१७५.	वरिष्ठ अधिवक्ताहरू हरिहर दाहाल, शम्भु थापा, रामप्रसाद भण्डारी 'सम्भव' एवं अधिवक्ताहरू युवराज भण्डारी, इन्द्र खरेल, लक्ष्मीप्रसाद उप्रेती, हरि उप्रेती, रमनकुमार श्रेष्ठ, माधवकुमार बस्नेत र सुर्दशन थपलिया	८६०९ संयुक्त	हक कायम समेत	५	७५८
१७६.	वरिष्ठ अधिवक्ता हरिहर दाहाल तथा अधिवक्ताहरू प्रेमबहादुर खड्का, रेवतप्रसाद खरेल, धनबहादुर श्रेष्ठ, रामकृष्ण भण्डारी, युवराज भण्डारी, सुभाष लामिछाने र देवीकुमारी चौधरी, नारायणप्रसाद खनाल	८६१९ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	५	८४२
१७७.	वरिष्ठ अधिवक्ता हरिहर दाहाल, अधिवक्ताहरू राजु कटुवाल, भीमबहादुर ठकाल र पवनकुमार जयसवाल	८६२३ संयुक्त	फैसला वदर	५	८६५
१७८.	वरिष्ठ अधिवक्ता हरिहर दाहाल, अधिवक्ताहरू केशवप्रसाद भट्टराई, कृष्णप्रसाद सापकोटा र शंकरकुमार श्रेष्ठ	८६३० संयुक्त	भ्रष्टाचार	६	९१७
१७९.	वरिष्ठ अधिवक्ताहरू हरिहर दाहाल, किशोरकुमार अधिकारी र बन्नीबहादुर कार्की एवं अधिवक्ताहरू टीकाराम भट्टराई र कृष्ण सापकोटा	८६३६ संयुक्त	भ्रष्टाचार	६	१०३६
१८०.	वरिष्ठ अधिवक्ताहरू हरिहर दाहाल, शम्भु थापा र अधिवक्ताहरू रेवतप्रसाद खरेल, हरिप्रसाद उप्रेती, जगन्नाथ महतो सिंह र देवी चौधरी	८६६३ पूर्ण	उत्प्रेषण	८	१२७६
१८१.	वरिष्ठ अधिवक्ताहरू हरिहर दाहाल र सुशीलकुमार पन्त एवं अधिवक्ता सतिशकृष्ण खरेल	८६६७ संयुक्त	भ्रष्टाचार	८	१२२९
१८२.	वरिष्ठ अधिवक्ता हरिहर दाहाल तथा अधिवक्ता राजु कटुवाल	८६७० संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	८	१३८८

१८३.	वरिष्ठ अधिवक्ता हरिहर दाहाल तथा अधिवक्ताहरू प्रेमबहादुर खड्का, शेरबहादुर के.सी., सुदीप पाठक, गोविन्द शर्मा "बन्दी" र ईन्द्रप्रसाद अर्याल	८६७२ संयुक्त	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	८	१४०३
१८४.	वरिष्ठ अधिवक्ताहरू हरिहर दाहाल, शम्भु थापा, अधिवक्ताहरू मोहन बज्जारा क्षेत्री, सतिशकुमार भ्ना र धीरजकुमार यादव	८६८५ संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	९	१५२३
१८५.	वरिष्ठ अधिवक्ता हरिहर दाहाल, अधिवक्ताहरू हरिप्रसाद उप्रेती र सुमनकुमार पौडेल	८६९७ संयुक्त	भ्रष्टाचार	१०	१६७५
१८६.	वरिष्ठ अधिवक्ता हरिहर दाहाल तथा अधिवक्ताहरू प्रेमबहादुर खड्का र यदुनाथ खनाल	८७१५ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	११	१८२८
१८७.	वरिष्ठ अधिवक्ताहरू हरिहर दाहाल र बन्दीबहादुर कार्की तथा अधिवक्ताहरू उष्णमोहन भट्टराई र सरोजकुमार शर्मा	८७२१ संयुक्त	निर्णय दर्ता बदर	११	१८८५
१८८.	वरिष्ठ अधिवक्ता हरिहर दाहाल तथा अधिवक्ताहरू रामकृष्ण निराला र पशुराम कोइराला	८७२२ संयुक्त	भ्रष्टाचार	११	१८९०
१८९.	वरिष्ठ अधिवक्ताहरू हरिशंकर निरौला र हरिहर दाहाल एवं अधिवक्ताहरू मातृकाप्रसाद निरौला र मुकुन्द न्यौपाने	८६४३ विशेष	उत्प्रेषण	७	१११२
१९०.	अधिवक्ताहरू हीरा रेग्मी, पद्मराज काफ्ले, विश्वप्रकाश भण्डारी र मुक्ति प्रधान	८५७८ संयुक्त	नाता कायम	३	४५४
त्र					
१९१.	अधिवक्ता त्रिलोचन गौतम	८५५० संयुक्त	नोक्सानी विगो	१	१७९
		८६२७ विशेष	उत्प्रेषण समेत	६	८९३

वैशाख पहिलो

क्र.सं	विषय	पक्ष/विपक्ष	पृष्ठ
विशेष इजलास			१
१.	उत्प्रेषण समेत	फणिन्द्रप्रसाद पोखरेल वि. सचिव, अर्थ मन्त्रालय समेत	
२.	उत्प्रेषण	प्रेमप्रसाद सञ्जेल वि.प्र.मं. तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालय समेत	
संयुक्त इजलास			१-३
३.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. गणेशबहादुर तामाङ्ग	
४.	उत्प्रेषण	केदारप्रसाद आचार्य वि.नेपाल राष्ट्र बैंक	
५.	उत्प्रेषण समेत	अधिवक्ता उत्तम अधिकारी वि. भन्सार विभाग समेत	
६.	उत्प्रेषण समेत	लक्ष्मी काकी खड्का समेत वि. मन्त्रपरिषद्को कार्यालय समेत	
७.	उत्प्रेषण समेत	कन्हैयाप्रसाद साह तेली वि. शिक्षा मन्त्रालय समेत	
इजलास नं. १			३
८.	अदालतको अपहेलना	अरूणकुमार ज्ञवाली वि. कनकमणि दीक्षित समेत	
इजलास नं. २			३-५
९.	परमादेश समेत	राजुप्रसाद चापागाईं समेत वि. वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	
१०.	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	श्रीमती जुनु रञ्जितकार वि. गृह मन्त्रालय समेत	
११.	भूठा प्रमाणपत्र	सुनीता श्रेष्ठ वि. नेपाल सरकार	
१२.	उत्प्रेषण परमादेश	सुनिलरञ्जन सिंह वि. नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय दाङ्ग	
१३.	उत्प्रेषण परमादेश	रोहिणीराज चिलवाल वि. प्र.मं. तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालय	
१४.	उत्प्रेषण परमादेश	कुमारी ममता वि. गुप्ता जनता प्राथमिक विद्यालय कुस्मा नवलपरासी	
इजलास नं. ३			५-८
१५.	अंश	बसन्तकुमार श्रेष्ठ वि. अरूणकुमार चौधरी	
१६.	अंश चलन	नारायण थारू वि. कजलीदेवी थारू	
१७.	अपुताली	भविश्वर ढकाल वि. ख्यामनारायण ढकाल	
१८.	निर्णय बदर	ठूलीमाया तामाङ्ग वि. कुलदीपराज कडेल	
१९.	निर्णय दर्ता बदर	मु.स. गर्ने कमललक्ष्मी अमात्य वि. पशुपतिबहादुर श्रेष्ठ समेत	
२०.	अंश चलन	लक्ष्मीनारायण महर्जन वि. रोशन महर्जन	
२१.	जग्गा खिचोला	रामविश्रवास राय यदव वि. पार्वती सोनारनी	

२२.	निषेधाज्ञा	माकु भुजेल मगर्नी वि. रामभक्त श्रेष्ठ
२३.	अंश	कान्छीमायाँ तामाङ्ग समेत वि. श्रीमाया तामाङ्ग
इजलास नं. ४		८
२४.	नापी निर्णय दर्ता बदर	सुरेश चन्द्र लाखे वि. नेपाल सरकार
२५.	खिचोला	गंगेश्वरीदेवी चौधरी वि. सोनादेवी धामी
इजलास नं. ५		८-१२
२६.	अंश चलन	जयराम पुरी वि. कृष्णकुमारी पुरी
२७.	भूठा व्याहोरा	विन्देश्वर साह ठाकुर वि. नेपाल सरकार
२८.	उत्प्रेषण	भरत गिरी हसिरप्रसाद चौलागाईं
२९.	अदालतको अपहेलना	मदन साह तेली समेत वि. चन्दीकाप्रसाद साह तेली
३०.	निषेधाज्ञा	मदनलाल साह तेली समेत वि. चन्द्रिकाप्रसाद साह तेली
३१.	उत्प्रेषण परमादेश	पन्तेभाई महर्जन वि. प्रेमप्रसाद सुवेदी समेत
३२.	निषेधाज्ञा	धनराज गुरूङ्ग वि. मोहनमाया गुरूङ्ग
३३.	निषेधाज्ञा	श्यामलाल गडरिया वि. बुधई गडरिया
३४.	उत्प्रेषण, प्रतिषेध	चित्रबहादुर घर्ती क्षेत्री वि. रत्नमाया विश्वकर्मा समेत
३५.	अधिकारपृच्छा	नवराज न्यौपाने समेत वि. उपराष्ट्रपतिको कार्यालय समेत
३६.	उत्प्रेषण समेत	मु.स. गर्ने सानुकान्छी प्रधान वि. ज्ञानलाल महर्जन समेत
३७.	निर्णय दर्ता बदर	धुवबहादुर भण्डारी वि. मु.स. गर्ने एककुमारी पाण्डे समेत
३८.	नामसारी	कुमार महर्जन वि. माहिला महर्जन
३९.	अपहेलना	रामअयोध्याप्रसाद अहिर वि. श्रीराम पौडेल
इजलास नं. ६		१२-१३
४०.	छूट जग्गा दर्ता	मालपोत कार्यालय उदयपुर वि. भुनेन्द्र चौधरी
४१.	लेनदेन	सदिपकुमार अग्रवाल वि. मथुराप्रसाद बजिमय समेत
४२.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. शंकर मगर समेत
४३.	धर्मलोप	ज्ञानेन्द्ररत्न तुलाधर वि. रेशमान तुलाधर
४४.	कर्तव्य ज्यान	भकबीर पुन वि. नेपाल सरकार
इजलास नं ७		१३-१९
४५.	अंश चलन	मन्दिल श्रेष्ठ वि. महालक्ष्मी श्रेष्ठ
४६.	निर्णय बदर दर्ता	नारायणप्रसाद पाठक वि. चेतबहादुर दाहाल समेत

नेपाल कानून पत्रिका अतिरिक्त, २०६८

४७.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	रमेशप्रसाद ढुङ्गेल समेत वि. लोकसेवा आयोग, केन्द्रीय कार्यालय समेत
४८.	उत्प्रेषण परमादेश	श्रीमती पूर्णदेवी प्रधान समेत वि. ऋण असूली न्यायाधीकरण समेत
४९.	अंश	कमला श्रेष्ठ वि. धनबहादुर श्रेष्ठ
५०.	मु.अ. कर	आन्तरिक राजश्व कार्यालय वि. कृष्ण प्रिन्ट एण्ड इन्जिनियर्स वक्स प्रा.लि.
५१.	अंश	कमला कोरी वि. भगौती कोरी समेत
५२.	उत्प्रेषणयुक्त प्रतिपेध	ज्ञानबहादुर बुढाथोकी समेत वि. मोहनबहादुर बुढाथोकी समेत
५३.	निपेधाज्ञा	रामसेवक ठाकुर हजाम समेत वि. द्वारिका ठाकुर हजाम
५४.	निपेधाज्ञा	ललनप्रसाद यादव वि. मनोजप्रसाद कुशवाह समेत
५५.	निपेधाज्ञा	हजारी मण्डल वि. दानबहादुर क्षेत्री
५६.	निपेधाज्ञा	ज्ञानी यादव वि. जिल्ला प्रशासन कार्यालय, सर्लाही समेत
५७.	निपेधाज्ञा	दिलीप चापागाईं वि. हरिकला उपाध्याय
५८.	निपेधाज्ञा	ओमप्रकाश करूवा वि. जामुन कामत समेत
५९.	निपेधाज्ञा	नन्दप्रसाद उपाध्याय वि. सिप्रदी कम्पनी लि. शाखा, वीरगञ्ज पर्सा
६०.	निपेधाज्ञा	मन्नाकाजी महर्जन वि. जिल्ला प्रशासन कार्यालय, बबरमहल समेत
६१.	अंशवण्डा	सुरसती दुसाध वि. पल्टन दुसाध समेत
६२.	खिचोला	रामजी यादव वि. मायानन्द भ्ना समेत
६३.	नामसारी	कामेश्वर पाण्डे वि. कामिनी शाही
६४.	जग्गा खिचोला	जगदिशप्रसाद चौधरी वि. ओमप्रकाश चौधरी
६५.	उत्प्रेषण	परमादेश समेत, शेरबहादुर ओली वि. सुन्दरा ओली समेत
६६.	उत्प्रेषण समेत	देवी संग्रौला वि. पूर्वाञ्चल ग्रामीण विकास बैंक के.का.
६७.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	टीकाबहादुर एरी वि. जिल्ला प्रशासन कार्यालय सुर्खेत समेत
इजलास नं १०		१९-२१
६८.	अंश अपुताली	बद्री कुंवर वि. बीना यादव
६९.	जग्गा खिचोला	दीगम्बरनारायण यादव समेत वि. रविवादेवी यादव
७०.	जबरजस्ती करणी	दीपक ढकाल वि. नेपाल सरकार
७१.	अंश चलन	विष्णुप्रसाद उपाध्याय वि. ध्रुवप्रसाद उपाध्याय

७२.	परमादेश	मु.स.गर्ने वसन्तादेवी पन्थी वि. पश्चिमाञ्चल क्षेत्रीय प्र.का. पोखरा
७३.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	श्यामराज श्रेष्ठ वि. मनकामना डेभलपलेपमेन्ट बैंक लि. काठमाडौं
७४.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	रमेशबहादुर बलायर वि.सशस्त्र प्रहरी तालिम केन्द्र नेपालगञ्ज, बाँके समेत
७५.	ठगी	कृष्णप्रसाद पौडेल वि. नेपाल सरकार
७६.	विगो	दीपबहादुर स्वारं वि. प्रो.अमृत अमात्य

वैशाख दोस्रो

विशेष इजलास		१-२
७७.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	सानुमाया खड्का वि. प्र.मं. तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय
७८.	उत्प्रेषण समेत	मीना खड्का वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
७९.	उत्प्रेषण समेत	सरोजनाथ प्याकुरेल समेत वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
पूर्ण इजलास		२-३
८०.	उत्प्रेषण	भोजराज घिमिरे वि. रामप्रसाद नायक
८१.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. विवेक लामा
८२.	उत्प्रेषण समेत	रूद्रबहादुर हुमागाईं वि. प्र.मं. तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय
संयुक्त इजलास		३-४
८३.	हानि नोक्सानी	नेपाल सरकार वि. मोहम्मद मुस्ताक
८४.	फैसला बदर	मन्नालाल महतो वि. दयानन्द महतो नुनिया
८५.	जबरजस्ती करणी	नेपाल सरकार वि. शेखराजा हुसेन
८६.	सवारी ज्यान	नेपाल सरकार वि. सूर्यप्रसाद प्याठ
८७.	निर्णय बदर	मीनबहादुर बोहरा वि. भुसे धामी
८८.	धरौटी हरहिसाब	मनोजकुमार अग्रवाल (तोदी) वि. नेपाल दूर सञ्चार कम्पनी
इजलास नं. २		५-१२
८९.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	नीरबहादुर कार्की वि. सिद्धेश्वर सहकारी संस्था लि. सिन्धुली
९०.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	यमप्रसाद तिवारी वि. सामान्य प्रशासन मन्त्रालय समेत
९१.	उत्प्रेषण समेत	सुवर्णमान बनेपाली श्रेष्ठ समेत वि. लोकसेवा आयोग के.का.
९२.	ट्रेडमार्क दर्ता	कर्मा घले वि. अञ्जु उप्रेती ढकाल
९३.	उत्प्रेषण	भगवान बोगटी वि.पनौती नगरपालिका
९४.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	शिवनारायण चौधरी वि. राष्ट्रिय वार्णिज्य बैंक समेत

९५.	उत्प्रेषण	नन्दलाल भुपाल वि. जयश्वर भुपाल
९६.	उत्प्रेषण समेत	महेन्द्रबहादुर खड्का समेत वि. मालपोत कार्यालय, दोलखा
९७.	निषेधाज्ञा	ऋषिराज पन्त वि. भूमिसुधार कार्यालय, नयाँ बानेश्वर समेत
९८.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	डिल्लीराज खड्गी वि. जिल्ला शिक्षा कार्यालय, ताहाचल
९९.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	डिल्लीराज खड्गी वि. शिक्षा तथा खेलकुद मन्त्रालय समेत
१००.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	कृष्णप्रसाद प्रधान समेत वि.मिनीप्रसाद प्रधान समेत
१०१.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश स	हिरारत्न शाक्य वि. राष्ट्रिय वाणिज्य बै.लि. समेत
१०२.	उत्प्रेषण समेत	भुमरमल मुन्डडा वि. मिश्रीलाल मण्डल धानुक समेत
१०३.	उत्प्रेषण, प्रतिषेध	मनोजकुमार भेटवाल वि. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग समेत
१०४.	उत्प्रेषण, प्रतिषेध	मनोजकुमार भेटवाल वि. व्यवस्थापिका संसद सार्वजनिक लेखा समिति
१०५.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	टंकविशाल घिमिरे समेत वि. मन्त्रपरिषदको कार्यालय समेत
१०६.	मोही नामसारी	प्रेमलाल महर्जन वि. दुर्गादेवी न्यौपाने (कोइराला) समेत
१०७.	उत्प्रेषण परमादेश	राधामणि खतिवडा वि. राजश्व न्यायाधिकरण काठमाडौं समेत
१०८.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	सानुभाई महर्जन समेत वि. मालपोत कार्यालय, लगनखेल
१०९.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	अंगत खड्का वि. जिल्ला वन कार्यालय काठमाडौं समेत
११०.	उत्प्रेषण	ठमकुमारी उपाध्याय वि. जिल्ला वन कार्यालय, पर्वत
१११.	उत्प्रेषण	सडक विभाग वि.नेशनल कन्ट्रकशन कम्पनी लि. (NCCN)
इजलास नं. ४		१२
११२.	निषेधाज्ञा	विजनाथ मुखिया वि. सुजिता पञ्जियार
११३.	निषेधाज्ञा	रामचन्द्र शाह वि. राजेन्द्र यादव
११४.	निषेधाज्ञा	होमकुमारी राना वि. विष्णुमाया थापा
इजलास नं. ५		१२-१३
११५.	लेनदेन	विमलादेवी यादव वि. देवनाथप्रसाद यादव
११६.	कर्तव्य ज्यान	रासनारायण शाह सोनार समेत वि. नेपाल सरकार
इजलास नं. ६		१३-१६
११७.	दर्ता बदर	आलोक रौनियार वि. राधेश्याम लुईटेल

११८.	उत्प्रेषण	वामदेव गौतम वि. शिक्षा तथा खेलकुद मन्त्रालय समेत
११९.	निषेधाज्ञा	सुरज महर्जन वि. महानगरीय प्रहरी परिसर हनुमानढोका
१२०.	निषेधाज्ञा परमादेश	गयाप्रसाद यादव समेत वि. खालिद अहमद खाँ समेत
१२१.	निषेधाज्ञा	ढलकबहादुर अधिकारी वि. कान्छा अधिकारी
१२२.	निषेधाज्ञा	मुकेशकुमार वर्मा वि. प्रमुख जिल्ला प्रहरी कार्यालय, पर्सा स
१२३.	निषेधाज्ञा	दिलबहादुर थापा क्षेत्री वि. मुक्त कमैया पुनर्स्थापना समिति बर्दिया
१२४.	निषेधाज्ञा	होमबहादुर खत्री वि. महानगरीय प्रहरी परिसर हनुमानढोका
१२५.	परमादेश	भरतबहादुर कार्की वि. मालपोत कार्यालय, भोजपुर
१२६.	डाँका	नेपाल सरकार वि. सुरेशप्रसाद यादव
१२७.	सरकारी जिम्मेवारी	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग वि. श्यामकुमार महती
१२८.	उत्प्रेषण समेत	रामानन्द राउत वरै वि. मध्यक्षेत्र प्रहरी कार्यालय हेटौँडा
१२९.	उत्प्रेषण समेत	बद्री ठाकुर वि. पूर्वाञ्चल क्षेत्रीय निर्देशनालय, धनकुटा
१३०.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	सामती लिम्बू समेत वि. मालपोत कार्यालय, इनरूवा
इजलास नं. ७		१७
१३१.	मोही हक नामसारी	अचलराम सरदार वि. कृष्णकुमारी देवी बस्नेत
१३२.	निषेधाज्ञा परमादेश	विन्देश्वरी साफी वि. जिल्ला शिक्षा कार्यालय, सप्तरी समेत
१३३.	उत्प्रेषण	सनद थापा वि. रुकमाया थापा
इजलास नं. ९		१७-२०
१३४.	उत्प्रेषण, परमादेश	ओपेन्द्रबहादुर बुढाथोकी वि. नरेन्द्रजंग शाह समेत
१३५.	निषेधाज्ञा	ओपेन्द्रबहादुर बुढाथोकी वि. नरेन्द्रजंग शाह समेत
१३६.	निषेधाज्ञा परमादेश	उदयरज सापकोटा वि. नेपाल इण्डस्ट्रियल एण्ड कमर्सियल बै.लि.
१३७.	खोटा चलन	धृबबहादुर खड्का वि. नेपाल सरकार
१३८.	लागू औषध ब्राउन सुगर,	नेपाल सरकार वि. लालुमाया मगर (गुरूङ्ग)
१३९.	उत्प्रेषण परमादेश	धनकुमारी थापा समेत वि. सुकुम थापा समेत
१४०.	चलन	अरुणादेवी गुरूङ्ग वि. न्हुच्छे, महर्जन
१४१.	कर्तव्य ज्यान	गोपाल विश्वकर्मा वि. नेपाल सरकार
१४२.	कर्तव्य ज्यान	वीरबहादुर जि.सी. वि. नेपाल सरकार

नेपाल कानून पत्रिका अतिरिक्ताइ, २०६८

१४३.	उत्प्रेषण, परमादेश	विश्वनाथ शाह व्याहृत सुडी समेत वि. रामपरीदेवी समेत
१४४.	अंश	दुर्गादेवी घिमिरे वि. हरिप्रसाद घिमिरे
इजलास नं १०		२०-२३
१४५.	चलन	पुष्पा भट्ट वि. पवित्रबहादुर चन्द
१४६.	लिलाम दर्ता बदर	रामबालकप्रसाद चौरसिया वि. बंशिशठप्रसाद वरै
१४७.	परमादेश	दीपक भट्टराई समेत प्र.मं. तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय
१४८.	अंश दर्पोट हक कायम	सन्तकुमारी राना समेत वि. भक्तकुमारी राना मगर
१४९.	उत्प्रेषण परमादेश	गोपालबहादुर थापा वि. नेपाल बैंक लिमिटेड, प्र.का.समेत
१५०.	उत्प्रेषण परमादेश	बम्बबहादुर कार्की वि. नेपाल बैंक लिमिटेड, प्रधान कार्यालय
१५१.	भ्रष्टाचार	रामसकल साह वि. नेपाल सरकार
१५२.	आदेश बदर	नेपाल सरकार वि.दण्डपाणि बराल
१५३.	जवरजस्ती करणी	नेपाल सरकार वि. राकेश्वर प्रमानीराज धोवी
१५४.	नामसारी दर्ता कायम	रन्नकाजी शाक्य समेत वि. पोष्टबहादुर श्रेष्ठ समेत
एकल इजलास		२३
१५५.	उत्प्रेषण समेत	फणिन्द्रप्रकाश भट्टराई वि. तमोर नदी नि.मा.वि. हाडदेवा ताप्लेजुङ्ग
१५६.	उत्प्रेषण समेत	दिलीपकुमार लामा वि. द्वारिकाप्रसाद यादव समेत
१५७.	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	जनक त्रिवेदी वि. बोधन्द्र भण्डारी
१५८.	उत्प्रेषण	शिवचरणप्रसाद चौधरी वि. घनश्याम चौधरी समेत

जेठ पहिलो

पूर्ण इजलास		१
१५९.	कर्तव्य ज्यान	हर्कबहादुर विश्वकर्मा वि. नेपाल सरकार
संयुक्त इजलास		१-२
१६०.	उत्प्रेषण परमादेश	सिद्धि शमशेर ज.ब.रा. समेत वि. उषाकुमारी शर्मा समेत
१६१.	उत्प्रेषण	प्यारीलाल शाही वि. प्र.मं. तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
१६२.	उत्प्रेषण	माधवकुमार बस्नेत समेत वि.प्र.मं. तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
१६३.	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	कुमार शाह वि. बालसुधार गृह सानोठिमी समेत
इजलास नं. १		२-४
१६४.	अदालतको अपहेलना	राजन अधिकारी समेत वि. शकुन्तला थापा समेत

१६५.	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	मचाकाजी महर्जन समेत वि. महानगरीय प्रहरी परिसर स्वयम्भू
१६६.	परमादेश समेत	बिमला खड्का समेत वि. प्र.मं. तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
१६७.	परमादेश समेत	विनय समशेर ज.ब.रा. वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
१६८.	परमादेश समेत	सविना दमाई समेत वि. प्र.मं. तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
इजलास नं. २		४-६
१६९.	अंश	कर्णबहादुर थापा वि. वीरबहादुर थापा
१७०.	उत्प्रेषण परमादेश	राजेन्द्ररत्न बज्राचार्य समेत वि. नेपाल दूरसञ्चार कम्पनी लि.समेत
१७१.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	कृष्णमान श्रेष्ठ समेत वि. प्र.मं. तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
१७२.	निर्णय बदर	बसर्मातिया लोहैन वि. रामनारायण ठाकुर लोहार समेत
१७३.	उत्प्रेषण परमादेश	डम्बरप्रसाद शिवाकोटी वि. प्र.मं. तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
इजलास नं. ३		६-७
१७४.	उत्प्रेषण समेत	गोविन्द भ्ना वि.अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग समेत
१७५.	अधिकारपृच्छा	भैरवप्रसाद मानन्धर समेत वि. अजबलाल यादव समेत
१७६.	उत्प्रेषण	बजरंगप्रसाद साह वि. राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक धनुषा
इजलास नं. ४		७-९
१७७.	आयकर	खुमराज पुंजाली वि. भोलाबिक्रम थापा
१७८.	उत्प्रेषण	हरिकृष्ण महर्जन वि. सिंहबहादुर महर्जन
१७९.	अदालतको अपहेलना	हेमराज अधिकारी समेत वि. गोकुल बास्कोटा समेत
१८०.	अधिकारपृच्छा	मिलनकुमार राई वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
१८१.	अपुताली हक कायम	लालदेव राय यादव वि. सहदेव राय यादव
१८२.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	खिवराज शर्मा समेत वि. मेलम्ची खानेपानी विकास समिति, बानेश्वर
१८३.	सार्वजनिक कूलो वाटो	अमृतरत्न शाक्य समेत वि. इन्दिरा खत्री
१८४.	हक कायम	अमृतरत्न तुलाधर वि. ज्ञानदास तुलाधर
१८५.	निषेधाज्ञा	रञ्जु पाण्डे (सेन) समेत वि. सामान्य प्रशासन मन्त्रालय समेत
१८६.	उत्प्रेषण परमादेश	दीपक अप्ठवाल वि. वी.पी. कोइराला स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान, धरान
१८७.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि.सरोज हाडसोड लिम्बू
इजलास नं. ५		१०-१२
१८८.	भ्रष्टाचार	दुर्गादत्त सिरदेल् वि. नेपाल सरकार,

नेपाल कानून पत्रिका अतिरिक्ताइ, २०६८

१८९.	भ्रष्टाचार	नेपाल सरकार वि. प्रत्येकरत्न ताम्राकार
१९०.	भ्रष्टाचार	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग वि. बुद्धेश्वर चौधरी
१९१.	जालसाजी	कासी साह कानु वि. ढेला महतो धानुक
१९२.	परमादेश	असर्फी धोवी वि. मालपोत कार्यालय बर्दिया समेत
१९३.	जोत खिचोला	शेरबहादुर माक श्रेष्ठ समेत वि. लक्ष्मीमाया माक श्रेष्ठ
१९४.	निषेधाज्ञा	मानबहादुर खड्गी वि. जनक सुवेदी
१९५.	उत्प्रेषण परमादेश	सनतकुमार रेग्मी वि. स्ट्याण्डर्ड चार्टर्ड बैंक लि. काठमाडौं समेत
इजलास नं. ६		१२
१९६.	उत्प्रेषण, परमादेश	नेत्रप्रसाद पोखरेल वि. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग समेत
इजलास नं ७		१२
१९७.	अंश	श्रीकान्ती कुर्मी वि. हरिचरण कुर्मी
इजलास नं ८		१३-१९
१९८.	अंश चलन	सरल राई वि. बुधमाया राई
१९९.	वन्दीप्रत्यक्षीकरण	गुणराज निरौला वि. कारागार कार्यालय काठमाडौं समेत
२००.	जीउ मास्ने बेच्ने	नेपाल सरकार वि. कमलकुमार जि.सी.
२०१.	उत्प्रेषण परमादेश	महेन्द्रनारायण लाल कर्ण वि. लोकसेवा आयोग, केन्द्रीय कार्यालय
२०२.	उत्प्रेषण	इन्दुभूषण भ्ना वि. रामशरण भ्ना
२०३.	उत्प्रेषण	मोहनलाल अग्रवाल समेत वि. जिल्ला विकास समितिको इलाम
२०४.	उत्प्रेषण	अनन्तज्वालानन्द राजोपाध्याय वि. ललितपुर उ.प.न.पा. कार्यालय
२०५.	उत्प्रेषण परमादेश	धुवलाल तण्डुकार समेत वि. मन्त्रपरिषद्को कार्यालय समेत
२०६.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	रविन्द्रसिंह धामी वि. सुदूर पश्चिम क्षेत्रीय प्रहरी कार्यालय, दिपायल
२०७.	अंश	खड्गकुमारी सुवेदी वि. मिठे सुवेदी
२०८.	चोरी	नेपाल सरकार वि. सन्तोष श्रेष्ठ
२०९.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. शंकर पासवान
२१०.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. रामचन्द्र तिवारी
२११.	डाँका	नेपाल सरकार वि. दिलबहादुर लिम्बू
२१२.	उत्प्रेषण	शेष इजहारूल वि. शेष अमरूल
२१३.	उत्प्रेषण	अष्टनारायण महर्जन वि. चनमाया महर्जन
२१४.	मोही प्रमाणपत्र	फूलबाबु भ्ना वि. लखवा यादव

२१५.	अंश चलन	लोकमाया भण्डारी वि. थीरभक्त भण्डारी
२१६.	निषेधाज्ञा	प्रेमबहादुर शाह वि. प्रमोदविक्रम सिंह
२१७.	परमादेश	रेवतबहादुर भण्डारी वि. औषधि व्यवस्था विभाग
२१८.	घरबहाल	राजकुमार सरवरिया वि. जगरनाथ मण्डल
इजलास नं. ९		१९-२५
२१९.	लागू औषध	नेपाल सरकार वि. सरस्वती श्रेष्ठ
२२०.	खिचोला	इश्वरचन्द्र लाखे वि. पासपत साह कानु
२२१.	उत्प्रेषण	शेष ओली अलाम वि. सलमन खातुन
२२२.	उत्प्रेषण, परमादेश	जगदीश पाठक समेत वि. हेमबहादुर कार्की समेत
२२३.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. रामबहादुर नेपाली
२२४.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. मकबुल मुसलमान दर्जी
२२५.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. आगा मुसलमान
२२६.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. दिलीप सिंह विष्ट
२२७.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. सकबहादुर वि. क.
२२८.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. अरविन्दकुमार वर्मा
२२९.	भ्रष्टाचार	नेपाल सरकार वि. रामकृष्ण तिवारी
२३०.	भ्रष्टाचार	नेपाल सरकार वि. दिलीपकुमार श्रेष्ठ
२३१.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. पूर्ण सुनार
२३२.	वैदेशिक रोजगार	नेपाल सरकार वि. कुलबहादुर कार्की समेत
२३३.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. निरंकाल सिंह सरदार
२३४.	आयकर	नवराज भण्डारी वि. महेन्द्रबाबु श्रेष्ठ
२३५.	अपहेलना	विजयकुमार बानिया वि. भरत कुँवर
२३६.	अदालतको अपहेलना	चक्रलाल श्रेष्ठ वि. नेपाल दूरसञ्चार कम्पनी लि. केन्द्रीय कार्यालय समेत
२३७.	अंश चलन	जानुका के.सी. समेत वि. कमला के.सी.
२३८.	चोरी	नेपाल सरकार वि. विष्णुगोपाल शाख
इजलास नं १०		२५-२८
२३९.	रकम दिलाई भराई पाउँ	चक्र गुरूङ्ग वि. समीर राना समेत
२४०.	लिखत बदर	बीरा महमद देवान वि. खोभारी साह कलवार
२४१.	कीर्ते	बीरा महमद देवान वि. खोभारी शाह कलवार
२४२.	जालसाजी	बीरा महमद देवान वि. खोभारी शाह कलवार
२४३.	निषेधाज्ञा, परमादेश	वीरेन्द्रप्रसाद अमात्य वि. इलाका प्रहरी कार्यालय नवलपरासी समेत

२४४.	उत्प्रेषण	छत्रबहादुर लिम्बु वि. धनराज लिम्बु
२४५.	भ्रष्टाचार	तेजबहादुर चन्द वि. नेपाल सरकार
२४६.	कर्तव्य ज्यान	मीना राई वि. नेपाल सरकार
२४७.	कर्तव्य ज्यान	पदमबहादुर लिम्बू वि. नेपाल सरकार
२४८.	सार्वजनिक बाटो कायम	मंगललाल श्रेष्ठ वि. स्वयम्भुलाल मानन्धर
एकल इजलास		२८
२४९.	उत्प्रेषण	प्रभुराम थारू वि. प्रहरी किताबखाना
२५०.	उत्प्रेषण	डिलाराम जैसी वि. गृह मन्त्रालय

जेठ दोस्रो

पूर्ण इजलास		१
२५१.	अंश	डा. पुष्करराज पाण्डे समेत वि. सविता पाण्डे
२५२.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. दलबहादुर चोख्याल
संयुक्त इजलास		१-२
२५३.	उत्प्रेषण	सुगत वैद्य वि. ऊर्जा मन्त्रालय
२५४.	उत्प्रेषण परमादेश	जयराम पण्डित वि. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग
२५५.	हक कायम दर्ता	बालजीत राउत अहिर समेत वि. नथु राउत अहिर
इजलास नं. १		२-४
२५६.	उत्प्रेषण परमादेश	भरतकुमार शाक्य वि. अर्थ मन्त्रालय समेत
२५७.	उत्प्रेषण परमादेश	सुरज कडेल वि. सुजन श्रेष्ठ समेत
२५८.	उत्प्रेषण समेत	भरतकुमार शाक्य वि. शिक्षा तथा खेलकुद मन्त्रालय समेत
२५९.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	फुलेश्वर सिंह वि. लोकसेवा आयोग केन्द्रीय कार्यालय समेत
२६०.	उत्प्रेषण, परमादेश	इश्वरीप्रसाद सुवेदी वि. सामान्य प्रशासन मन्त्रालय समेत
२६१.	परमादेश	कृष्ण के.सी. वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
इजलास नं. २		४-६
२६२.	अंशवण्डा	नुरबहादुर थापा वि. नरबहादुर थापा
२६३.	अंश चलन	राजेन्द्र साह बनिा वि. रामश्रे साह
२६४.	निर्णय दर्ता बदर	सूर्यकान्त भा वि. बुद्धिबहादुर श्रेष्ठ समेत
२६५.	बाली विगो	चौधरी राय यादव समेत वि. विपत राउत बरै
२६६.	बाटो कायम	निरुदेवी पोखरेल वि. दयाराम सिलवाल

२६७.	गुठी जग्गा रैकर परिणत	रामप्रसाद कुवा श्रेष्ठ वि. कृष्णमाया राजवंशी
इजलास नं. ३		६-८
२६८.	निषेधाज्ञा	कन्हैयाकृष्ण श्रेष्ठ वि. वन कार्यालय सिमरा, बारा समेत
२६९.	निषेधाज्ञा	राधादेवी मलाहिन वि. जीतेन्द्र यादव
२७०.	निर्णय बदर	अशोककुमार मैनाली वि. सुरेन्द्रबहादुर खड्का
२७१.	उत्प्रेषण, परमादेश	कृष्णराज लामिछाने वि. नेपाल बैंक लिमिटेड, प्रधान कार्यालय
२७२.	अदालतको अपहेलना	यज्ञदेव भट्ट वि. डा. सुधा शर्मा समेत
२७३.	मिलापत्र बदर	दिवाकर वास्तोला वि. हरिकला कार्की
२७४.	लागू औषध	नेपाल सरकार वि. जयप्रकाश गुप्ता
२७५.	अंश दर्ता	कौशल्यादेवी वि. रामश्रौतार महतो कोइरी समेत
२७६.	अंश दर्ता	जोगेन्द्र महतो कोइरी वि. रमकलीया कोइरीन समेत
२७७.	उत्प्रेषण परमादेश	गौरीशंकर पौडेल समेत वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
इजलास नं. ४		९-१५
२७८.	परमादेश	चक्रलाल श्रेष्ठ वि. मालपोत कार्यालय, भक्तपुर समेत
२७९.	हक कायम	वीरेन्द्रकुमार यादव समेत वि. कैलाशपति वैश्य
२८०.	उत्प्रेषण समेत	आफ्नो हकमा समेत उर्मिला श्रेष्ठ वि. श्रम अदालत समेत
२८१.	उत्प्रेषण परमादेश	कलेशु डगौरा समेत वि. भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय
२८२.	उत्प्रेषण परमादेश	लालुप्रसाद जोशी वि. महेन्द्रनगर विकास समिति, कञ्चनपुर समेत
२८३.	परमादेश समेत	रमेशलाल श्रेष्ठ वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
२८४.	लुटपीट	पूर्णमा राणा वि. केशवध्वज राणा
२८५.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	रामसुरत पाण्डे समेत वि. नेपाल विद्युत् प्राधिकरण समेत
२८६.	उत्प्रेषण समेत	शिवनारायण यादव वि. स्वास्थ्य सेवा विभाग समेत
२८७.	लेनदेन	दुर्गाप्रसाद जोजिजू वि. दुर्गामाया ध्वजु
२८८.	जालसाजी	जेठी तिमिल्सिना वि. शेषराज शाक्य
२८९.	कीर्त जालसाजी	अशोककाम महरा वि. छोटेला लाल राम
२९०.	अंश दर्ता	अशोककाम महरा वि. छोटेला लाल राम
२९१.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. गोरेबहादुर पुन

२९२.	उत्प्रेषण समेत	उत्तमभक्त प्रधानाङ्ग वि. काठमाडौं महानगरपालिका समेत
२९३.	उत्प्रेषण समेत	पूर्णभक्त प्रधानाङ्ग वि. गौरीभक्त प्रधानाङ्ग समेत
२९४.	अंश चलन	पानी राजवंशी वि.जञ्जाल राजवंशी
२९५.	उत्प्रेषण परमादेश	सुभाष पौडेल समेत वि. शिक्षा तथा खेलकुद मन्त्रालय समेत
२९६.	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	शिवदयाल यादव वि. जिल्ला प्रशासन कार्यालय, सिरहा समेत
२९७.	अंश चलन	अ.वा. सुराज मेहेर कायस्थ वि. नारायण मेहेर कायस्थ
२९८.	उत्प्रेषण परमादेश	प्रदीप पौडेल समेत वि. त्रिभुवन विश्वविद्यालय समेत
२९९.	जालसाज	प्रभावती भन्ने प्रभावती अहिर वि. मानभावती अहिर यादव
३००.	निर्णय बदर अंश नामसारी	प्रभावती भन्ने प्रभावती अहिर वि. मानभावती अहिर यादव
३०१.	परमादेश	राघवसिंह वि. हेटौंडा सिमेन्ट उद्योग लि. समेत
३०२.	हक कायम समेत	कुलबहादुर खत्री समेत वि. धर्मवंशी तुलाधर समेत
३०३.	केमिकल विक्री	नेपाल सरकार वि. किरणकुमार श्रेष्ठ
३०४.	लिलाम बदर दर्ता बदर दर्ता	रसुल मियाँ धुनिया समेत वि. इद्रिस मियाँ धुनिया समेत
इजलास नं. ५		१५-१७
३०५.	ला.औ. हेरोइन	सुकमाया गुरूङ्ग वि.नेपाल सरकार
३०६.	कर्तव्य ज्यान	अनिस राई वि. नेपाल सरकार
३०७.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. जयबहादुर तामाङ्ग समेत
३०८.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	महेशराज पन्त वि. उद्योग बाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय
३०९.	उत्प्रेषण समेत	योगेन्द्र यादव वि. जिल्ला शिक्षा कार्यालय सिरहा समेत
इजलास नं. ६		१७-१९
३१०.	उत्प्रेषण, परमादेश	रामप्रसाद ढकाल वि. मालपोत कार्यालय डिल्लीबजार समेत
३११.	उत्प्रेषण	विजय मल्ल वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
३१२.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	सुरेशकुमार बस्नेत समेत वि. उद्योग मन्त्रालय समेत
३१३.	उत्प्रेषण परमादेश	रामहरि उपाध्याय वि. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग
३१४.	उत्प्रेषण समेत	मोहन अग्रवाल समेत वि. लुम्बिनी बैंक लि. समेत
३१५.	उत्प्रेषण परमादेश	राजेन्द्रप्रसाद यादव वि. प्रहरी उपरीक्षक जि.प्र.का पर्सा वीरगञ्ज

३१६.	चोरी	बलबहादुर तामाङ्ग वि. नेपाल सरकार
३१७.	लेनदेन	सानुकान्छी तामाङ्ग वि. शारदा श्रेष्ठ वैद्य
इजलास नं. ८		१९-२१
३१८.	उत्प्रेषण परमादेश	दुर्गाप्रसाद के.सी. वि.पुनरावेदन अदालत पाटन समेत
३१९.	अंश दर्ता	मु.स. गर्ने सिपाही राउत क्षेत्री वि. रोज राउत गद्दी समेत
३२०.	उत्प्रेषण परमादेश	गोकर्णप्रसाद शर्मा वि. नेपाल विद्युत प्राधिकरण के.का.
३२१.	परमादेश	जगन्नाथ मिश्र वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय
३२२.	लेनदेन	रामबालक सहनी वि. उपेन्द्र सहनी मलाह
३२३.	अंश	मीनादेवी पोखरेल वि. सावित्री आचार्य समेत
३२४.	अदालतको अपहेलना	सञ्जीवकुमार यादव वि. जिल्ला विकास समिति, रौतहट समेत
इजलास नं. ९		२१-२३
३२५.	उत्प्रेषण परमादेश	लीलाकान्त भ्ना वि. स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय समेत
३२६.	उत्प्रेषण परमादेश समेत	खगेन्द्र भण्डारी वि.स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय समेत
३२७.	उत्प्रेषण परमादेश	शारदा रिमाल वि. कृषि विकास बैंक लिमिटेड मु.का.
३२८.	उत्प्रेषण समेत	अनिलकुमार राय यादव वि. स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय
३२९.	उत्प्रेषण परमादेश	प्रा.डा. अशोकरत्न बज्राचार्य वि. प्राञ्जिक परिषद्, वीर अस्पताल
३३०.	अदालतको अपहेलना	प्रा.डा. अशोकरत्न बज्राचार्य वि. विजयकुमार शर्मा समेत
३३१.	परमादेश	अच्युतप्रसाद खरेल वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय
३३२.	परमादेश	भोजेन्द्रबहादुर खत्री समेत वि. सूचना सञ्चार मन्त्रालय समेत,
इजलास नं. १०		२३-२५
३३३.	निर्णय बदर हक कायम	नियोज्योति राई वि. यज्ञनिधि दाहाल
३३४.	अंश चलन	लक्ष्मी वाडे वि. रत्नबहादुर वाडे
३३५.	जग्गा खिचोला	सीता गिरी वि. तुलादेवी कँडेल
३३६.	जग्गा खिचोला	मनेश यादव वि. गणेशप्रसाद यादव
३३७.	कर्तव्य ज्यान	पदमबहादुर जुगजाली मगर वि. नेपाल सरकार
३३८.	कर्तव्य ज्यान	विमलेश चौधरी वि.नेपाल सरकार

३३९.	जीउ मास्ने बेन्ने	जगरूप महारा चमार वि. नेपाल सरकार
३४०.	लेनदेन	स्वर्णशीलादेवी तिवारी वि. मिथिलेश देवी

असार पहिलो

विशेष इजलास		१
३४१.	उत्प्रेषण समेत	श्यामकृष्ण मास्के वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
३४२.	उत्प्रेषण समेत	चन्द्रकान्त ज्ञवाली समेत वि. व्यवस्थापिका संसद सचिवालय
३४३.	उत्प्रेषण समेत	प्रवीणता वस्ती समेत वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
पूर्ण इजलास		२
३४४.	लेनदेन	महन्धी भन्ने महेन्द्रप्रसाद महतो वि. दुखनीदेवी महतो
३४५.	उत्प्रेषण, परमादेश	डा.परमेश्वरी श्रेष्ठ समेत वि. स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय
इजलास नं. १		२-९
३४६.	उत्प्रेषण	सुरेन्द्र चतुर्वेदी वि. जगरनाथ चौवे
३४७.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	जयराम रेग्मी समेत वि. मालपोत कार्यालय, चावहिल समेत
३४८.	उत्प्रेषण समेत	सरस्वती सिंह वि. श्री लोकसेवा आयोग के.का. समेत
३४९.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	केशव टुवानावसु वि. जिल्ला विकास समितिको कार्यालय काभ्रेपलाञ्चोक
३५०.	उत्प्रेषण	सौमिन्द्र भट्टाचार्य वि. विजयकुमार साह
३५१.	उत्प्रेषण	सौमिन्द्र भट्टाचार्य वि. विजयकुमार साह
३५२.	उत्प्रेषण समेत	विजयकुमार दुगड वि. प्रोलास सिन्धुलिया समेत
३५३.	उत्प्रेषण	विजयकुमार दुगड वि. श्रम अदालत
३५४.	उत्प्रेषण	विजयकुमार दुगड वि. प्रोलास सिन्धुलिया समेत
३५५.	उत्प्रेषण	राजनप्रसाद बराल वि. भन्सार विभाग
३५६.	उत्प्रेषण	दिवाकर राणा वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
३५७.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	फिरोज लामा वि. प्रधानमन्त्री तथा संरक्षक पशुपतिक्षेत्र विकास कोष
३५८.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	मधुकर थापा वि. भूमिसुधार कार्यालय भक्तपुर समेत
३५९.	प्रतिषेध परमादेश	भोजेन्द्रबहादुर खत्री समेत वि. गृह मन्त्रालय समेत
३६०.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	लक्ष्मीप्रसाद राय वि. जिल्ला शिक्षा कार्यालय, सप्तरी राजविराज समेत
३६१.	उत्प्रेषण परमादेश	लक्ष्मीप्रसाद पोखरेल वि. भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय समेत

३६२.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	विष्णुहरि ढकाल वि. शिक्षक सेवा आयोग, सानोठिमी समेत
३६३.	उत्प्रेषण	रामनरेश मिश्र समेत वि. दुर्गाप्रसाद काफ्ले समेत
३६४.	उत्प्रेषण	डा.भद्रमान तुलाधर वि. अमीत वर्मा
३६५.	मोही नामसारी	बाबुराम जैशी भट्टराई वि. गणेशबहादुर गोंग प्रजापती
३६६.	उत्प्रेषण समेत	ब्रजमोहन शर्मा सोती वि. मालपोत कार्यालय, कावासोती नवलपरासी
३६७.	उत्प्रेषण	अतिराम विष्ट वि. धनबहादुर के.सी.
३६८.	उत्प्रेषण परमादेश	गुलाब राय यादव वि. बहादुर राउत अहिर समेत
इजलास नं. २		९-१०
३६९.	अंश चलन,	मोजाहिर मियाँ वि. मानबोध मियाँ
३७०.	उत्प्रेषण परमादेश	प्रकाशनारायण श्रेष्ठ वि. घोराही नगर विकास समिति, दाङ
३७१.	परमादेश	मानबहादुर खड्का वि. मालपोत कार्यालय, चन्द्रगढी भापा समेत
इजलास नं. ३		१०
३७२.	कर्तव्य ज्यान	माइला भन्ने चक्रमान जिरेल वि. नेपाल सरकार
३७३.	कर्तव्य ज्यान	रंगे भन्ने रंगबहादुर दमाई वि. नेपाल सरकार
३७४.	लिखत बदर दर्ता	किशोरी महतो नुनिया वि. शिवनाथ महतो नुनिया समेत
इजलास नं. ४		१०-१२
३७५.	उत्प्रेषण	दीपमणि राजभण्डारी वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
३७६.	उत्प्रेषण परमादेश	कृत्यानन्द ठाकुर वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
३७७.	जवरजस्ती करणी	चक्रबहादुर मल्ल वि. नेपाल सरकार
इजलास नं. ५		१२-१६
३७८.	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	भूपालध्वज लिम्बू समेत वि. सशस्त्र प्रहरी बल प्र.का. हलचोक समेत
३७९.	उत्प्रेषण परमादेश	नरमाया लिम्बू वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
३८०.	कुटपीट	सुन्दरकली देवी भा वि. शिवमंगल साह
३८१.	ठगी	नारायणप्रसाद सेढाई वि. नेपाल सरकार
३८२.	भ्रष्टाचार	रोशनजंग थापा वि. नेपाल सरकार
३८३.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	सुनीलरञ्जन सिंह वि. निर्वाचन आयोग कार्यालय समेत
३८४.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. सत्यदेवप्रसाद साह
३८५.	उत्प्रेषण समेत	पदमसिंह धामी वि. राष्ट्रिय अनुसन्धान विभाग समेत
३८६.	उत्प्रेषण परमादेश	भरत शाह सुडी वि. स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय समेत

नेपाल कानून पत्रिका अतिरिक्ताइ, २०६८

३८७.	उत्प्रेषण परमादेश	श्यामसुन्दर चौधरी समेत वि. स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय
३८८.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	विनोद गौतम वि. शिक्षक सेवा आयोग, सानोठिमी भक्तपुर समेत
इजलास नं. ६		१६-२०
३८९.	कर्तव्य ज्यान	राजेन्द्र परियार वि. नेपाल सरकार
३९०.	कर्तव्य ज्यान	कविराज राई वि. नेपाल सरकार
३९१.	उत्प्रेषण	सिद्धिकुमार महर्जन वि. विजयमान पती
३९२.	उत्प्रेषण	हरदेववक्स चौधरी वि. सहकारी वित्तीय विकास संस्था लि.समेत
३९३.	दर्ता बदर दर्ता	सुरज बडही वि. समरिया बडहिनी समेत
३९४.	निखनाई पाऊँ	उमेश डंगोल वि. पूर्णमान डंगोल
३९५.	प्रतिषेधयुक्त उत्प्रेषण	नरबहादुर योडहाड समेत वि. सुभाङ्ग गा.वि.स. कार्यालय पाँचथर समेत
३९६.	माना चामल	धीरेन्द्रकुमार लिम्बू वि. सरस्वती पुलामी लिम्बू
३९७.	ज्यान माने उद्योग	नेपाल सरकार वि. कारतोप भन्ने वीरबहादुर फविन (लिम्बू)
३९८.	बहुविवाह	नेपाल सरकार वि.अमृतबहादुर कार्की
३९९.	अदालतको अपहेलना	मेदनीप्रसाद उप्रेती वि. रामचन्द्र संग्रौला समेत
४००.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. मेखबहादुर थापा
इजलास नं ८		२०-२२
४०१.	जवरजस्ती करणी	नेपाल सरकार वि. नारायण पौडेल खत्री समेत
४०२.	अंश छुट्ट्याई चलन समेत	सनमाला तामाङ्ग समेत वि. सुकुलक्ष्मी तामाङ्ग समेत
४०३.	निर्णय बदर	दीपककुमार पाण्डे वि. शान्ति खत्री
४०४.	फैसला दर्ता बदर समेत	दिनानाथ मिश्र वि. रामुप्रसाद अधिकारी समेत
इजलास नं. ९		२२
४०५.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. मित्रलाल भण्डारी समेत
इजलास नं १०		२३-२८
४०६.	उत्प्रेषण परमादेश	मेनका हमाल वि. सामान्य प्रशासन मन्त्रालय समेत
४०७.	भ्रष्टाचार	हरिवहादुर घर्तिमगर वि. नेपाल सरकार
४०८.	वन हानि	नेपाल सरकार वि. दीपक पाण्डे
४०९.	उत्प्रेषण	थानप्रसाद अधिकारी वि. स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय समेत
४१०.	उत्प्रेषण	वर्षे बबर गुरूङ्ग वि. स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय समेत
४११.	कर्तव्य ज्यान	धनबहादुर सुनार वि. नेपाल सरकार, नेपाल सरकार वि. बलु सुनार समेत
४१२.	कर्तव्य ज्यान	दलबहादुर रावत समेत वि. नेपाल सरकार

४१३.	परमादेश	गोविन्दलाल श्रेष्ठ वि. मालपोत कार्यालय, म्याग्दी बेनी समेत
४१४.	डाँका	नेपाल सरकार वि. तिलकबहादुर बल तामाङ्ग समेत
४१५.	डाँका	नेपाल सरकार वि.गोपाल गोले लामा
४१६.	उत्प्रेषण समेत	अर्जुनप्रसाद सिग्देल वि.सामान्य प्रशासन मन्त्रालय समेत
४१७.	उत्प्रेषण	सुशीला पन्थी वि. शम्सेरकुमार श्रेष्ठ
४१८.	कर्तव्य ज्यान	दीपक अधिकारी वि. नेपाल सरकार
४१९.	उत्प्रेषण	गीता पोखरेल वि. भूमिसुधार कार्यालय सुनसरी, इनरूवा समेत
४२०.	उत्प्रेषण परमादेश	श्रीमती गंगामाया लिम्बू वि. पृथ्वीमान लिम्बू समेत
४२१.	उत्प्रेषण परमादेश	कृष्ण श्रेष्ठ वि. नेपाल ओरिण्ड म्याग्नेसाइट प्रा.लि.समेत
४२२.	उत्प्रेषण, परमादेश	कविन दुङ्गेल वि. ऋण असूली न्यायाधिकरण समेत
एकल इजलास		२९-३०
४२३.	उत्प्रेषण	मानध्वज ऐरी वि.शिक्षा मन्त्रालय
४२४.	उत्प्रेषण परमादेश	ओमप्रकाश सिंह वि. स्थानीय विकास मन्त्रालय समेत
४२५.	उत्प्रेषण परमादेश	मनमती अवस्थी वि. नेपाल सैनिक व्यापक सन्तुभञ्जन गुल्म दाचुला
४२६.	उत्प्रेषण	राकेश मिश्र समेत वि.गृह मन्त्रालय

असार दोस्रो

विशेष इजलास		१
४२७.	उत्प्रेषण समेत	सरस्वती राणा वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदको कार्यालय समेत
४२८.	उत्प्रेषण परमादेश	विजय क्रान्ति शाक्य समेत वि. मन्त्रिपरिषदको कार्यालय समेत
पूर्ण इजलास		१-३
४२९.	उत्प्रेषण परमादेश	नरेन्द्रप्रसाद कोइराला समेत वि. लोकसेवा आयोग के.का.समेत
४३०.	भ्रष्टाचार	पदमनाथ पोखरेल वि.नेपाल सरकार
४३१.	मुद्दा दर्ता बदर	तुल्सीमाया महर्जन वि. पञ्चनारायण महर्जन समेत
४३२.	पुनरावलोकन गरिपाऊँ	राजकिशोरप्रसाद शाह वि. लोकसेवा आयोग, केन्द्रीय कार्यालय समेत
संयुक्त इजलास		३-५
४३३.	कर्तव्य ज्यान	महेन्द्र साह कानू वि. नेपाल सरकार
४३४.	उत्प्रेषण परमादेश	निकु मण्डल वि. बी.पी. कोइराला स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान धरान
४३५.	उत्प्रेषण	कमलजंग कुँवर वि. भू-संरक्षण मन्त्रालय
४३६.	उत्प्रेषण परमादेश	शम्भुप्रसाद दाहाल वि. यातायात व्यवस्था कार्यालय, ललितपुर समेत

४३७.	उत्प्रेषण परमादेश	डा. रामपरीक्षण यादव समेत वि. लोकसेवा आयोग के.का. समेत
४३८.	परमादेश	कृष्णप्रसाद प्रसाई वि. अर्थ मन्त्रालय
इजलास नं. १		५-८
४३९.	घर सार्वजनिक कायम	बुद्धरत्न खड्गी वि. चन्द्रबहादुर लामा
४४०.	खिचोला	बुद्धरत्न खड्गी वि. चन्द्रबहादुर लामा
४४१.	फैसला बदर	पराग लोध वि. नाबालकको हकमा शान्ति लोधिन
४४२.	उत्प्रेषण, परमादेश	डा. गोपालकृष्ण शिवाकोटी समेत वि. राष्ट्रपतिको कार्यालय समेत
४४३.	जालसाजी	मु.स.गर्ने श्रीमती चन्द्रलक्ष्मी श्रेष्ठ वि. मथुराप्रसाद मास्के समेत
४४४.	घर भत्काई पाऊँ	लीलादेवी मिमिलिसना वि. हरिप्रसाद बडाल
४४५.	लिखत बदर	दानवतीदेवी वि. दुलारीदेवी साहु
४४६.	उत्प्रेषण परमादेश	दुर्गाप्रसाद उप्रेती वि. भूमिसुधार कार्यालय, भ्नापा समेत
४४७.	परमादेश समेत	चन्द्रप्रसाद पोखरेल वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
४४८.	उत्प्रेषण	ओमबहादुर सेन वि. शिक्षक सेवा आयोग, सानोठिमी भक्तपुर समेत
४४९.	उत्प्रेषण	सुरेन्द्रप्रकाश गिरी वि. शिक्षक सेवा आयोग, सानोठिमी भक्तपुर समेत
४५०.	उत्प्रेषण	रामलखन मण्डल वि. भूमिसुधार कार्यालय, सप्तरी राजविराज समेत
४५१.	उत्प्रेषण समेत	शिवनारायण चौधरी वि. सामान्य प्रशासन मन्त्रालय समेत
इजलास नं. २		९-१२
४५२.	अंश	सीताराम सिंह वि. जगदीशप्रसाद सिंह
४५३.	खिचोला चलन	बाउनकाजी महर्जन समेत वि. पुरूषोत्तम शाक्य समेत
४५४.	उत्प्रेषण परमादेश	राजबहादुर शाह वि. कम्पनी रजिष्ट्रारको कार्यालय समेत
४५५.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. कान्ति राना
४५६.	कर्तव्य ज्यान	वीरेन्द्रप्रसाद यादव वि. नेपाल सरकार
४५७.	कर्तव्य ज्यान	दीपक सुवेदी वि. नेपाल सरकार
४५८.	उत्प्रेषण समेत	सरीता राई वि. काठमाडौं महानगरपालिकाको कार्यालय समेत
४५९.	करकाप	राम बोगटी वि. मोहनबहादुर पराजुली
४६०.	निषेधाज्ञा	रामशंकर सैजू वि. जिल्ला प्रशासन कार्यालय, रूपन्देही समेत
४६१.	सवारी ज्यान	सुदर श्रेष्ठ वि. नेपाल सरकार
४६२.	अपहेलना	आत्मराम मुरारका वि. उद्योग विभाग

४६३.	लेनदेन	मो. इब्राहिम रिज्वी वि. श्रीमती पिपरियादेवी साहू
इजलास नं. ३		१२-१३
४६४.	उत्प्रेषण	रोहितकुमार श्रेष्ठ वि. मालपोत कार्यालय, भोजपुर समेत
४६५.	वैदेशिक रोजगार	कृष्णप्रसाद पराजुली वि. नेपाल सरकार
४६६.	अंश	सुरतादेवी अहिर यादव समेत वि. राममिलन अहिर यादव समेत
४६७.	अवैध जरीवाना	पवनकुमार संधाई समेत वि. घरेलु तथा साना उद्योग विभाग समेत
इजलास नं. ४		१३-१८
४६८.	कर्तव्य ज्यान	जीवन बली वि. नेपाल सरकार
४६९.	कर्तव्य ज्यान	पुष्पाया मगर वि. नेपाल सरकार
४७०.	कर्तव्य ज्यान	दानबहादुर राई वि. नेपाल सरकार
४७१.	लागू औषध	होमकुमार कटुवाल वि. नेपाल सरकार
४७२.	परमादेश	नुरनिधि न्यौपाने समेत वि. काठमाडौं महानगरपालिका समेत
४७३.	उत्प्रेषण परमादेश	शारदा सुवेदी (अधिकारी) समेत वि. रामप्रसाद सुवेदी समेत
४७४.	परमादेश	राजकुमार सुवाल वि. जिल्ला प्रहरी कार्यालय, ललितपुर
४७५.	कुटपीट	ओमप्रकाश श्रीवास्तव वि. शिव भारती
४७६.	ज्यान मानें उद्योग	नेपाल सरकार वि. राजु सुनार
४७७.	उत्प्रेषण	जागेश्वर राय वि. रामचन्द्रप्रसाद साह
४७८.	लेनदेन	नइमुल्ला इराकी वि. ईन्ताज अली मनिहार
४७९.	अंश	नन्दकला गुरूङ्ग वि. गोपाल सिंह गुरूङ्ग
४८०.	अंश चलन	श्रीमती सुकमाया महर्जन समेत वि. जगतबहादुर महर्जन समेत
४८१.	उत्प्रेषण परमादेश	खड्गबहादुर घर्ती समेत वि. सामान्य प्रशासन मन्त्रालय समेत
४८२.	उत्प्रेषण परमादेश	बहादुरकृष्ण ताम्राकार समेत वि. काठमाडौं महानगरपालिका समेत
इजलास नं. ५		१८-२२
४८३.	भ्रष्टाचार	रामशरण खड्का वि. नेपाल सरकार
४८४.	भ्रष्टाचार	नेपाल सरकार वि. रमन श्रेष्ठ समेत
४८५.	उत्प्रेषण परमादेश	नारायणप्रसाद भट्टराई वि. नेपाल खाद्य संस्थान, प्र.का. समेत
४८६.	डाँका	नेपाल सरकार वि. ब्रम्हदेव मुखिया
४८७.	निर्णय बदर खिचोला	मु.स. गर्ने शोभालक्ष्मी गोर्खाली समेत वि. प्रेमबहादुर खड्का
४८८.	उत्प्रेषण परमादेश	शीला राना मगर वि. भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय समेत
४८९.	उत्प्रेषण परमादेश	उदयचन्द्र पराजुली वि. मालपोत कार्यालय डिल्लीबजार समेत

नेपाल कानून पत्रिका अतिरिक्ताङ्क, २०६८

४९०.	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	धनबहादुर कार्की वि. गुञ्जबहादुर कार्की समेत
४९१.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. विमला भट्ट धिताल
४९२.	अंश चलन	महकुमारी गजुरेल वि. कान्छी गजुरेल
४९३.	डाँका, चोरी	नेपाल सरकार वि. आइतसिंह लामा
४९४.	उत्प्रेषण परमादेश	न्हुच्छे महर्जन वि. काठमाडौं महानगरपालिका समेत
४९५.	उत्प्रेषण परमादेश	उषा थापा वि. महिला बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय
४९६.	उत्प्रेषण परमादेश	उपेन्द्रप्रसाद यादव वि. भगवती स्टील इण्डस्ट्रिज प्रा.लि. समेत
४९७.	उत्प्रेषण परमादेश	महिबुब धोबी वि. सत्यकुमारी शाह (ठकुरी) समेत
४९८.	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	रामबहादुर जैसवाल वि. मालपोत कार्यालय, तौलिहवा कपिलवस्तु
४९९.	उत्प्रेषण समेत	मेघनाथ न्यौपाने समेत वि. मन्त्रपरिषद्को कार्यालय समेत
५००.	उत्प्रेषण समेत	ज्योति बानियाँ समेत वि. नेपाल यातायात व्यवसायी महासंघ समेत
इजलास नं. ६		२२-२६
५०१.	उत्प्रेषण परमादेश	स्वराज शाक्य समेत वि. नेपाल बैंक लिमिटेड प्रधान कार्यालय समेत
५०२.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	मीरादेवी पौडेल फुयाल वि. महानगरीय प्रहरी परिसर समेत
५०३.	जबरजस्ती करणी	नेपाल सरकार वि. राजेन्द्रसिंह सिख
५०४.	उत्प्रेषण, परमादेश	श्यामबाबु सिंह वि. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग समेत
५०५.	उत्प्रेषण परमादेश	बलराम थापा मगर वि. भूमिसुधार कार्यालय, काठमाडौं समेत
५०६.	उत्प्रेषण परमादेश	खड्गप्रसाद चौलागाईं वि. जिल्ला प्रहरी कार्यालय मकवानपुर हेटौंडा
५०७.	निर्णय दर्ता बदर	गुठी संस्थान शाखा कार्यालय ललितपुर वि. हरिकपि कपाली
५०८.	कीर्ते	गोपीलाल दास तत्मा वि. रामलखन दास तत्मा समेत
५०९.	उत्प्रेषण	अभयविक्रम साह वि. मध्यपश्चिम क्षेत्रीय प्रहरी कार्यालय, सुर्खेत समेत
५१०.	अपुताली हक कायम	वासुदेव ठाकुर लोहार वि. कोशीलादेवी ठाकुर
५११.	निर्णय बदर	लोकबहादुर दाहाल समेत वि. दुर्गाबहादुर दाहाल
इजलास नं. ७		२६-२७
५१२.	निषेधाज्ञा	मजाहिर राउत गदी वि. जलिल राउत गदी
५१३.	परमादेश	गुलाबचन्द्र साहनी वि. गवानप्रसाद चौधरी समेत
५१४.	कीर्ते ठगी	नेपाल सरकार वि. प्रदीपकुमार यादव

इजलास नं ९		२७-२९
५१५.	अदालतको अपहेलना	राधेश्याम पराजुली वि. बालकृष्ण बस्नेत समेत
५१६.	कर्तव्य ज्यान	डम्बरबहादुर थिङ्ग तामाङ वि. नेपाल सरकार
५१७.	भ्रष्टाचार	भरत गौतम वि. नेपाल सरकार
५१८.	डाँका	नेपाल सरकार वि. लालपति बुढाथोकी
५१९.	वन अतिक्रमण	नेपाल सरकार वि. शम्भु गिरी समेत
५२०.	जालसाजी	धमनसिंह गुरूङ्ग वि. बढीप्रसाद श्रेष्ठ
५२१.	कर्तव्य ज्यान	बाबुकाजी तुलाधर वि. नेपाल सरकार
५२२.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. धीरजप्रताप सिंह
इजलास नं १०		२९-३४
५२३.	जीऊ मान्ने बेच्ने	चुडामणि दाहाल समेत वि. नेपाल सरकार
५२४.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. सत्यनारायण पासी
५२५.	उत्प्रेषण	सन्तबहादुर छत्त्याल वि. गृह मन्त्रालय
५२६.	उत्प्रेषण परमादेश	भवनाथ भ्ना वि. जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय पर्सा वीरगञ्ज समेत
५२७.	भ्रष्टाचार	हेमराज अधिकारी वि. नेपाल सरकार
५२८.	कर्तव्य ज्यान	चन्द्रदेव रेग्मी वि. नेपाल सरकार
५२९.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. विपन राई समेत
५३०.	कर्तव्य ज्यान	पुष्प लामा तामाङ वि. नेपाल सरकार
५३१.	लागू औषध	दलसिंह तामाङ्ग वि. नेपाल सरकार
५३२.	कर्तव्य ज्यान	जयबहादुर घिसिङ वि. नेपाल सरकार
५३३.	कर्तव्य ज्यान	सुनीता घिसिङ वि. नेपाल सरकार
५३४.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. शिवकुमार यादव
५३५.	निर्णय बदर	मेवालाल यादव समेत वि. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग टंगाल
५३६.	जबरजस्ती करणी	भरत रावल वि. नेपाल सरकार, लक्ष्मण रावल वि. नेपाल सरकार
५३७.	फैसला बदर	मु.स. गर्ने पूर्णलाल बज्राचार्य वि. भीमलाल बज्राचार्य समेत
५३८.	जबरजस्ती करणी	रविनकुमार तामाङ वि. नेपाल सरकार
५३९.	दर्ता बदर	पशुपति सेन गुप्ता वि. जगतमान प्रधान
एकल इजलास		३७-३८
५४०.	परमादेश	रामबहादुर शाह वि. महानगरीय प्रहरी वृत्त महाराजगञ्ज समेत
५४१.	उत्प्रेषण	गोमादेवी पराजुली समेत वि. गृह मन्त्रालय समेत
५४२.	उत्प्रेषण समेत	कमल राई वि. डम्बरकुमार लिम्बू

साउन पहिलो

पूर्ण इजलास		१
५४३.	उत्प्रेषणसमेत	साफ्ना प्रकाशन सहकारी संस्था लिमिटेड वि. नरबहादुर गुरूङ्ग समेत

संयुक्त इजलास		१
५४४.	जवरजस्ती चोरी	नेपाल सरकार वि. भीमकुमार लिम्बू
इजलास नं. १		१-५
५४५.	उत्प्रेषण परमादेश	राजाराम श्रेष्ठ वि. शिक्षा तथा खेलकुद मन्त्रालय समेत
५४६.	उत्प्रेषण परमादेश	महेश जाजु वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालय समेत
५४७.	उत्प्रेषण परमादेश	रविन्द्र सिंह वि. श्रम कार्यालय बागमती अञ्चल समेत
५४८.	उत्प्रेषण परमादेश	सनतकुमार आचार्य समेत वि. शिक्षक सेवा आयोग समेत
५४९.	उत्प्रेषण परमादेश	सानुमैयाँ महर्जन वि. नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण समेत
५५०.	उत्प्रेषण परमादेश	विश्वनाथप्रसाद शाह वि. जिल्ला शिक्षा कार्यालय, गौर समेत
५५१.	उत्प्रेषण	बच्चुलाल चौधरी वि. गणेशप्रसाद ओझा समेत
५५२.	उत्प्रेषण परमादेश	देवराज पाण्डेय वि. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग टंगाल
५५३.	उत्प्रेषण परमादेश	मोहनदेव विष्ट वि. नेपाल सरकार, शिक्षक सेवा आयोग, सानोठिमी
५५४.	उत्प्रेषण परमादेश	अमीत हुंगाना वि. त्रिभुवन विश्वविद्यालय, प्राज्ञिक परिषद् समेत
५५५.	उत्प्रेषण परमादेश	भैरवानन्द वैद्य वि. पुनरावेदन अदालत पाटन समेत
५५६.	उत्प्रेषण परमादेश	सुशीला भा वि. मालपोत कार्यालय, धनुषा समेत
५५७.	उत्प्रेषण परमादेश	लोकप्रसाद भुतेल वि. संसदीय व्यवस्था तथा संस्कृति मन्त्रालय
इजलास नं. २		५-८
५५८.	जग्गा दर्ता	जयप्रसाद रेग्मी वि. तेजमती किस्ती
५५९.	उत्प्रेषण समेत	महेन्द्रबहादुर श्रेष्ठ वि. हिमालयन डिप्टीलरी क. लि. समेत
५६०.	चोरी	नेपाल सरकार वि. धनबहादुर वाइवा तामाङ्ग
५६१.	कर्तव्य ज्यान	शान्तिदेवी सहनी वि. नेपाल सरकार
५६२.	हकसफा	लिलामणि सुवेदी वि. गोमादेवी सुवेदी समेत
५६३.	लेनदेन	सिकन्दरप्रसाद यादव वि. रामाश्रयप्रसाद सिंह
५६४.	अदालतको अपहेलना	सुष्मा सैजू वि. प्र.जि.अ.जिल्ला प्रशासन कार्यालय, रूपन्देही समेत
५६५.	परमादेश	शान्तादेवी पौडेल वि. भूमिसुधार कार्यालय, मोरङ्ग समेत
५६६.	छूट जग्गा दर्ता	मालपोत कार्यालय, सुनसरी वि. मुनियादेवी भदेशवार
५६७.	मोही नामसारी	जीतेन्द्रकुमार यादव वि. लिलाई खंग खत्वे

इजलास नं. ३		८-११
५६८.	उत्प्रेषण	माधवराज पन्त वि. मीनबहादुर गुरूड समेत
५६९.	हक कायम नामसारी	घनश्याम राजकर्णिकार वि. ज्ञानदास राजकर्णिकार
५७०.	जग्गा खिचाला	चेतराम कुर्मी वि. राजेश वर्मा कुर्मी
५७१.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. रञ्जनकुमार श्रेष्ठ
५७२.	कर्तव्य ज्यान	जीतबहादुर राई वि. नेपाल सरकार
५७३.	उत्प्रेषण	शारदा दवाडी वि. दीपनारायण चौधरी समेत
५७४.	उत्प्रेषण परमादेश	गौतम डंगोल समेत वि. काठमाडौँ महानगरपालिका बागदरवार समेत
इजलास नं. ४		११-१४
५७५.	परमादेश	छुबिलाल पौडेल वि. ताराताल गाउँ विकास समिति बर्दिया समेत
५७६.	निषेधाज्ञा परमादेश	उमाकान्त शर्मा वि. पश्चिमाञ्चल डिभिजन सडक कार्यालय पोखरा
५७७.	प्रतिषेध	पवन राई वि. हरिप्रसाद पराजुली
५७८.	निषेधाज्ञा परमादेश	जगत त्वायना वि. जिल्ला प्रशासन कार्यालय भक्तपुर समेत
५७९.	निषेधाज्ञा	सुभान अली समेत वि. भूमिसुधार कार्यालय नेपालगञ्ज बाँके समेत
५८०.	लेनदेन	सुनील गाडिया वि. शालिकराम प्रसाद
५८१.	निषेधाज्ञा	मोहमद जाकिर मनहार समेत वि. मालतीभूषण वर्मा कुर्मी
५८२.	निषेधाज्ञा	चिनीकाजी शाही वि. राममाया शाही (श्रेष्ठ)
५८३.	भ्रष्टाचार	दीपक पौडेल वि. नेपाल सरकार
५८४.	कर्तव्य ज्यान	टीकाराम तामाङ वि. नेपाल सरकार
५८५.	कर्तव्य ज्यान	पुष्पराज चेपाङ वि. नेपाल सरकार
५८६.	कर्तव्य ज्यान	घनश्याम घर्तीमगर वि. नेपाल सरकार
५८७.	लिखत दर्ता बदर	रमा राणा वि. शुद्धिलाल नेपाली समेत
इजलास नं. ५		१४-१८
५८८.	उत्प्रेषण	निन्द्रा राजवंशी वि. ६ नं. नापी गोश्वारा घापासी समेत
५८९.	उत्प्रेषण	सनत प्रधान वि. सुशीलकुमार पन्त
५९०.	उत्प्रेषण	अनीता शर्मा वि. विकासप्रसाद सिन्हा
५९१.	लिखत बदर	दिनेश वासुकला वि. दिलीप वासुकला समेत
५९२.	अंश नामसारी	जमुना दर्लामी वि. कृष्णकुमारी दर्लामी
५९३.	अंश	कालिबहादुर ठकुरी मल्ल वि. लोककुमारी मल्ल ठकुरी समेत
५९४.	उत्प्रेषणपरमादेश	श्यामसुन्दर खेतान समेत वि. राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक के.का. समेत

५९५.	अंश	अलि शेर जोलाहा वि. जलालुद्दिन जोलाहा समेत
५९६.	उत्प्रेषण परमादेश	केशव खनाल वि. नेपाल सरकार गृह मन्त्रालय समेत
५९७.	उत्प्रेषण परमादेश	चिराग फोम प्रा.लि. समेत वि. राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक समेत
५९८.	अंश चलन	मु.स. गर्ने राजु ढकाल वि. मातृका ढकाल समेत
इजलास नं. ६		१८-२०
५९९.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. हरिकिशन राना
६००.	उत्प्रेषण	रामप्रसाद उपाध्याय वि. घरेलु तथा साना उद्योग विभाग त्रिपुरेश्वर समेत
६०१.	उत्प्रेषण परमादेश	गिरीजानन्द ठाकुर वि. स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय समेत
६०२.	उत्प्रेषण, परमादेश	लक्ष्मी श्रेष्ठ समेत वि. स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय समेत
इजलास नं. ७		२०-२२
६०३.	अंश	भवानी खाइतु वि. साधुराम खाइतु
६०४.	अंश चलन	धर्म महर्जन वि. सानुमाया भन्ने सानु महर्जन समेत
६०५.	निर्णय दर्ता बदर	रामगोपाल अधिकारी वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद् सचिवालय समेत
६०६.	उत्प्रेषण परमादेश	रामगोपाल अधिकारी वि. मन्त्रिपरिषद्को सचिवालय समेत
६०७.	नापी दर्ता बदर	गजबहादुर श्रेष्ठ वि. हैसियत महम्मद मुसलमान
६०८.	बाटो निकास	शिवराम ठाकुर हजाम समेत वि. विजुली साह तेली समेत
६०९.	उत्प्रेषण	टेकप्रसाद अधिकारी वि. जिल्ला प्रहरी कार्यालय, नेपालगञ्ज समेत
इजलास नं. ८		२२-२३
६१०.	अंश	पदम सिंह थापा वि. डिल्लीसरा सुनारी मगर समेत
६११.	निषेधाज्ञा	राजकुमार यादव वि. गंगाई यादव
इजलास नं. १०		२३-२७
६१२.	अंश चलन	मु.स. गर्ने उमेशकुमार गुप्ता वि. शिवजीप्रसाद रैनियार समेत
६१३.	बकस बदर	गणेशप्रसाद दाहाल वि. गजेन्द्रकुमार भन्ने परशुराम दाहाल
६१४.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. नानीराम थापा
६१५.	कर्तव्य ज्यान	तेञ्जिङ शेर्पा वि. नेपाल सरकार
६१६.	खुन डाँका	तारानाथ घर्ती वि. नेपाल सरकार
६१७.	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	मोतिधन राई समेत वि. गृह मन्त्रालय समेत
६१८.	लिखत दर्ता बदर	कृष्ण चौधरी समेत वि. पल्टन चौधरी

६१९.	हक कायम	कान्तीदेवी साह वि. हंशराज यादव
६२०.	कर्तव्य ज्यान	खुमबहादुर पुरी वि. नेपाल सरकार
६२१.	लिखत दर्ता बदर,	पशुपति सेन गुप्ता वि. जगतमान प्रधान समेत
६२२.	उत्प्रेषण	शेरबहादुर श्रेष्ठ वि. गोमामाया श्रेष्ठ समेत
६२३.	जग्गा दर्ता	धर्मरत्न शाक्य वि. रमिला शाक्य
६२४.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. कर्णबहादुर विष्ट
६२५.	सामाजिक अपराध	नेपाल सरकार वि. सुरेशकुमार मित्तल
६२६.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. सकरे लुहार
६२७.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. डिलबहादुर हमाल
६२८.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. बाजी थारू
एकल इजलास		२७-२८
६२९.	उत्प्रेषण	रुपकुमार न्यौपाने वि. गृह मन्त्रालय
६३०.	उत्प्रेषण परमादेश	खुमाप्रसाद अर्याल वि. श्री राजश्व न्यायाधिकरण पोखरा
६३१.	उत्प्रेषण	नेउकी महतो कोइरी वि. रामश्रयोध्या प्रसाद यादव समेत
६३२.	उत्प्रेषण परमादेश	चूडामणि ढुंगेल वि. लक्ष्मी ढुंगेल महर्जन समेत

साउन दोस्रो

विशेष इजलास		१-३
६३३.	उत्प्रेषण समेत	अधिवक्ता बालकृष्ण नेउपाने वि. राष्ट्रपतिको कार्यालय समेत
६३४.	उत्प्रेषण समेत	बसन्त आचार्य समेत वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
पूर्ण इजलास		३-४
६३५.	जग्गा खिचोला	टीकाराम डाँगी वि. प्रल्हाद राय अग्रवाल
संयुक्त इजलास		४
६३६.	हक कायम समेत	मुरारीराज पाण्डे समेत वि. गोकुलप्रसाद पाण्डे समेत
इजलास नं. १		४-१०
६३७.	उत्प्रेषण	डा. शेखरबाबु रिजाल वि. श्रम अदालत समेत
६३८.	उत्प्रेषण प्रतिषेध	प्रा.डा. भीमराज अधिकारी वि. राष्ट्रिय सूचना आयोग समेत
६३९.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	राजुनाथ नकर्मि वि. नेपाल वायु सेवा निगम समेत
६४०.	उत्प्रेषण परमादेश	सुवेन्द्र श्रेष्ठ समेत वि. सचिव, अर्थ मन्त्रालय समेत
६४१.	परमादेश	रामशरण बर्माशाखा वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय
६४२.	उत्प्रेषण परमादेश	चन्द्रबहादुर महर्जन वि. भूमिसुधार कार्यालय, ललितपुर समेत

६४३.	उत्प्रेषण परमादेश	चिन्तामणि शर्मा वि. वीरेन्द्र नगर नगरपालिका, सुर्खेत समेत
६४४.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	नारायण भ्ना समेत वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय
६४५.	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	मंगलसिंह तामाङ्ग वि. गृह मन्त्रालय समेत
६४६.	उत्प्रेषण	टमी हलोपाइनेन वि. श्रम विभाग
६४७.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	दीपक मण्डल वि. महानगरीय प्रहरी परिसर, हनुमानढोका समेत
६४८.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	पवनीदेवी महतो वि. शिवप्रसाद पौडेल समेत
६४९.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	मातृकाप्रसाद पौडेल वि. सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय समेत
६५०.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	सन्तबहादुर के.सी. वि. सुदामा खत्री समेत
६५१.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	विदुर कार्की वि. श्रम तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालय समेत
इजलास नं. २		१०-१५
६५२.	कर्तव्य ज्यान	मधुमाया तामाङ्ग वि. नेपाल सरकार
६५३.	जवरजस्ती करणी	नेपाल सरकार वि. चन्द्रबहादुर राना
६५४.	उत्प्रेषण	ज्ञानीशोभा शाक्य वि. आशारत्न शाक्य समेत
६५५.	सवारी ज्यान	जसवीर राजपाल वि. नेपाल सरकार
६५६.	अंश दर्ता	जमीन अख्तर वि. वकिलन खातुन
६५७.	जग्गा खिचोला	रामप्रताप यादव वि. नरेशकुमार यादव
६५८.	फैसला बदर हक कायम	भूपनारायण श्रेष्ठ समेत वि. केशवराज कुँवर
६५९.	हक कायम	हरिबहादुर कार्की वि. श्री शनिश्चरे निम्न माध्यमिक विद्यालय समेत
६६०.	हरहिसाब गराई पाउँ	गंगाराम खवास वि. सहकारी साभा संस्था लिमिटेड, भोरहाट मोरङ्ग
६६१.	जग्गा खिचोला	भोला मण्डल धानुक वि. फुलोदेवी मण्डल समेत
६६२.	हक कायम	बौवालाल यादव वि. ढोढन इसर
६६३.	जग्गा खिचोला	धनमार्या लामिछाने समेत वि. चन्द्रमाया पराई
इजलास नं. ३		१५-१८
६६४.	उत्प्रेषण	सिद्धिबहादुर खड्गी वि. काठमाडौं, ललितपुर र भक्तपुर जि.वि.स.
६६५.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. मनोज पुतुवार
६६६.	उत्प्रेषण, परमादेश	चक्र रूचाल वि. स्थानीय विकास मन्त्रालय समेत
६६७.	नाम दर्ता गराई पाउँ	नेपाल स्वास्थ्य व्यवसायी परिषद् समेत वि. शोभाचन्द्र मिश्र
६६८.	परमादेश	नविन्द्रराज जोशी वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय

६६९.	वैदेशिक रोजगार	नरेशमान डंगोल वि. नेपाल सरकार
६७०.	करार	नरेशमान डंगोल वि. सविता शाक्य
६७१.	दर्ता बदर	लक्ष्मी यादव वि. जसोलाल यादव
६७२.	जग्गा हक कायम दर्ता	लीलादत्त बराल समेत वि. गंगादेवी बराल
इजलास नं. ४		१९
६७३.	उत्प्रेषण परमादेश	मधुसुदन पाठक समेत वि. विश्वप्रसाद अधिकारी समेत
६७४.	निपेधाज्ञा	टंकप्रसाद पोखरेल वि. जीवन नेपाल समेत
इजलास नं. ५		१९-२५
६७५.	उत्प्रेषण	शंकरप्रसाद नेपाल वि. सरिता नेपाल
६७६.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	देवेन्द्रराज शर्मा वि. न्याय परिषद् सचिवालय समेत
६७७.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	सरस्वती वाटी वि. महिला बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय समेत
६७८.	जवरजस्ती करणी	नेपाल सरकार वि. जंगबहादुर सारू
६७९.	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	मुकेशकुमार कलवार वि. जिल्ला प्रशासन कार्यालय वीरगञ्ज पर्सा
६८०.	लेनदेन	वीरेन्द्र श्रेष्ठ वि. कृष्ण महर्जन
६८१.	अदालतको अपहेलना	गोविन्दबहादुर राना मगर वि. निजामती किताबखाना समेत
६८२.	उत्प्रेषण	राजीव सिंह वि. महानगरीय प्रहरी परिसर, हनुमानढोका समेत
६८३.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. मीनकुमार सुनार
६८४.	उत्प्रेषण, परमादेश	राजकुमार सिंह वि. साभा स्वास्थ्य सेवा सहकारी संस्था लिमिटेड
६८५.	उत्प्रेषण, परमादेश	भवानी (खत्री) के.सी. वि. महिला, बालबालिका मन्त्रालय समेत
६८६.	परमादेश समेत	विकास सेन वि. रक्षा मन्त्रालय
६८७.	परमादेश	रूद्रप्रसाद गौतम वि. ललितपुर उपमहानगरपालिकाको कार्यालय
६८८.	भ्रष्टाचार	नेपाल सरकार वि. विमल भट्टराई
६८९.	डाँका	नेपाल सरकार वि. नथुनी कापर केवट समेत
६९०.	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	Peter Wleh Reeves वि. अध्यागमन विभाग समेत
६९१.	उत्प्रेषण, परमादेश	बद्रीनारायण यादव वि. जिल्ला शिक्षा समिति, सिरहा समेत
६९२.	उत्प्रेषण परमादेश	शान्ता घिमिरे वि. पाटन अस्पताल लगनखेल समेत
६९३.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	उत्तमराज तिमिल्सिना समेत वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय
६९४.	मोही लगत कट्टा	कैलशिया देवी थरूनी वि. श्रीनिवास चौधरी

६९५.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	गोरीयादेवी राजवंशी वि. उदीचन्द्र राजवंशी समेत
६९६.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	उदीचन्द्र राजवंशी वि. वीरेन्द्रकुमार राजवंशी समेत
इजलास नं. ६		२६-३०
६९७.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	सन्तोष भण्डारी वि. त्रिभुवन विश्वविद्यालय, बल्खु समेत
६९८.	अंश चलन	विजया थापा समेत वि. अमृत शम्सेर थापा समेत
६९९.	उत्प्रेषण	शिवप्रसाद आचार्य समेत वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
७००.	निर्णय दर्ता बदर	गोविन्दनाथ शुक्ला वि. चतुर्भुज पाठक समेत
७०१.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	मनोजकुमार चौधरी वि. जिल्ला शिक्षा कार्यालय, सप्तरी समेत
७०२.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	अनुपा खड्का वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद् कार्यालय समेत
७०३.	उत्प्रेषण परमादेश	ज्यानीमाया डंगोल वि. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग
७०४.	लेनदेन	जगरनाथ महतो चाई वि. मदनप्रसाद चौरसिया
७०५.	अंश दर्ता चलन	कौशलेन्द्र लाल देव वि. विन्दादेवी वैश्यनी
७०६.	मोहियानी	हेमराज सुवेदी वि. बल्खु थारू समेत
७०७.	परमादेश	मीना शाक्य समेत वि. आन्तरिक राजश्व विभाग समेत
७०८.	अंश चलन	रत्नभक्त भैनात्व वि. तुल्सीमाया भैनात्व समेत
७०९.	जालसाजी	रत्नभक्त भैनात्व वि. तुल्सीमाया भैनात्व समेत
इजलास नं. ७		३१-३२
७१०.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	लक्ष्मीप्रसाद पोखरेल वि. छेत्रबहादुर सिलवाल समेत
७११.	प्रतिषेध परमादेश	प्रभाकर वागचन्द्र समेत वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
७१२.	बकसपत्र	शिवकुमार नेपाली वि. पम्फा साकी
इजलास नं. ८		३२-३७
७१३.	अंश दपोट हक कायम	राजेन्द्रध्वज खड्का वि. वनुमैयाँ खड्का समेत
७१४.	रूख फडान	शंकरबहादुर विश्वकर्मा वि. नेपाल सरकार
७१५.	भ्रष्टाचार	नेपाल सरकार वि. बजरंगप्रसाद साह
७१६.	उत्प्रेषण	चमनबहादुर माझी वि. भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय
७१७.	अंश	सीताराम भर वि. घुरहू भर समेत
७१८.	निषेधाज्ञा	भोगेन्द्रनाथ भ्ना वि. दिनेशकुमार ठाकुर समेत

७१९.	अंश दपोट	राजाराम श्रेष्ठ वि. विष्णुबहादुर श्रेष्ठ
७२०.	परमादेश	महावीरलाल देव वि. नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद् समेत
७२१.	उत्प्रेषण परमादेश	रामबहादुर थापा वि. युवा तथा खेलकुद मन्त्रालय समेत
७२२.	परमादेश	विष्णुदत्त भट्ट वि. जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, कैलाली समेत
७२३.	फैसला बदर	मंगल महतो वि. महादेव महतो
७२४.	अंश चलन	आसीन मिया वि. सफिद मिया
७२५.	परमादेश	जिल्ला प्रहरी कार्यालय म्याग्दी वि. कर्णबहादुर वि.क.
इजलास नं. १०		३७-४१
७२६.	लिखत दर्ता बदर	राजकुमार साह तेली वि. जियनीदेवी समेत
७२७.	दर्ता बदर	नाम्मोल शेर्पा वि. वाङ्गेल शेर्पा
७२८.	कर्तव्य ज्यान	चुच्चेमान जिरेल समेत वि. नेपाल सरकार
७२९.	कर्तव्य ज्यान	राधाकृष्ण श्रेष्ठ वि. नेपाल सरकार
७३०.	जबरजस्ती करणी	अमर देउवा वि. नेपाल सरकार
७३१.	निर्णय बदर	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग वि. लालीप्रसाद मेहता
७३२.	खिचोला मेटाई	काशीप्रसाद कुर्मी वि. देवनारायण राउत वरै
७३३.	अंश हक कायम	सुनीति राणा समेत वि. रूकुम शम्सेर ज.व.रा.
७३४.	दर्ता बदर हक कायम	रामप्रसाद ढकाल वि. मन्त्रिपरिषद् सचिवालय समेत
७३५.	मानव बेचबिखन	आइतबहादुर तामाङ वि. नेपाल सरकार
७३६.	जोत लगत कट्टा	विलबहादुर बाग श्रेष्ठ वि. गुठी संस्थानका प्रशासक चारखाल
७३७.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. रेशम थापा क्षेत्री

भदौ पहिलो

विशेष इजलास		१
७३८.	उत्प्रेषण समेत	रमा पन्त खरेल समेत वि. कानून तथा न्याय मन्त्रालय समेत
पूर्ण इजलास		१-२
७३९.	अंश नामसारी	सत्यनारायण कर्ण समेत वि. इन्द्रमुखीदेवी कर्ण समेत
संयुक्त इजलास		२-३
७४०.	मोही लगत कट्टा	सुशीला राजवंशी वि. अगनलाल राजवंशी
७४१.	चलन चलाई पाऊँ	राजुभाइ महर्जन, वि.मु.स. गर्ने त्रिरत्न शाक्य समेत

इजलास नं. १		३-७
७४२.	उत्प्रेषण समेत	डिल्लीप्रसाद खरेल वि. जिल्ला प्रशासन कार्यालय, भापा समेत
७४३.	परमादेश	ईश्वरी खड्का समेत वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
७४४.	उत्प्रेषण परमादेश	गोविन्दबहादुर पौडेल समेत वि. शिक्षा तथा खेलकुद मन्त्रालय समेत
७४५.	उत्प्रेषण, परमादेश	जङ्गबहादुर सिंह समेत वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
७४६.	उत्प्रेषण समेत	टेकबहादुर मिथुन वि. युवराज भट्टराई
७४७.	उत्प्रेषण परमादेश	सुरेन्द्रभूषण धौमडेल समेत वि. तुल्सीभक्त त्वायना समेत
७४८.	उत्प्रेषण	विद्यानन्द राय यादव वि. लक्ष्मीदेवी
इजलास नं. २		७-१०
७४९.	कर्तव्य ज्यान	दानबहादुर चन्द वि. नेपाल सरकार
७५०.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. विर्खबहादुर विश्वकर्मा
७५१.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. कुदुश गद्दी
७५२.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. भीमबहादुर विष्ट
७५३.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. ठगु गुरुङ समेत
७५४.	गैँडा मारी खाग विक्री	टासी गुरुङ वि. नेपाल सरकार
७५५.	लेनदेन	देवबहादुर बम वि. जनकबहादुर भण्डारी
७५६.	अंश दर्ता	दण्डकुमारी खत्री समेत वि. दीपककुमार खत्री
इजलास नं. ३		१०-१२
७५७.	नाता कायम	श्रीमती मनकुमारी पुरी वि. पवित्रा पुरी
७५८.	निषेधाज्ञा	विलास माझी वि. रामकृष्ण माझी थारू
७५९.	निषेधाज्ञा	टीकाराम कुर्मी वि. मतौवा कुर्मी
७६०.	निषेधाज्ञा परमादेश	रामसागर यादव वि. जिल्ला प्रहरी कार्यालय, धनुषा समेत
७६१.	निषेधाज्ञा परमादेश	लक्ष्मीनारायण भगत वि. रामजानकी सुडी कुटीको निर्वाचन समिति समेत
७६२.	निषेधाज्ञा	अशोककुमार जयसवाल समेत वि. ज्योतिनारायण भ्ना समेत
७६३.	परमादेश	गणेशप्रसाद दाहाल वि. किशोर पौडेल
७६४.	उत्प्रेषण परमादेश	मनोहर तिवारी वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
७६५.	अंश चलन	पदमबहादुर राई वि. मानबहादुर राई
७६६.	अंश नामसारी	शेपमन यादव समेत वि. शोभा यादव
इजलास नं. ४		१२
७६७.	उत्प्रेषण समेत	नूरप्रताप राणा वि. नेपाल राष्ट्र बैंक
इजलास नं. ५		१२-१८
७६८.	उत्प्रेषण समेत	रामभजन राय वि. भगलु साह तेली
७६९.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	सालिकराम राना समेत वि. बालसुगिभ राना समेत

७७०.	उत्प्रेषण परमादेश	खेमराज खत्री वि. काठमाडौं महानगरपालिका समेत
७७१.	उत्प्रेषण	किशोर के.सी. वि. कविता कार्की
७७२.	उत्प्रेषण	महेन्द्र यादव वि. रघुवीर ठाकुर हजाम
७७३.	उत्प्रेषण समेत	हरिनारायण प्रसाद रौनियार वि. भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय
७७४.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	लल्लन लोहार समेत वि. भूमिसुधार कार्यालय बर्दिया, गुलरिया समेत
७७५.	अंश दपोट	कृष्णबहादुर खत्री वि. सानुमाया खत्री
७७६.	उत्प्रेषण समेत	मनिषकुमार अग्रवाल वि. ऊर्जा मन्त्रालय समेत
७७७.	कर्तव्य ज्यान	दीपेन्द्रबहादुर कार्की वि. नेपाल सरकार
७७८.	उत्प्रेषण समेत	दिनानाथप्रसाद शाह समेत वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
७७९.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	गोपालप्रसाद लामिछाने वि. दण्डपाणी शर्मा समेत
७८०.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	गोपालप्रसाद लामिछाने वि. दण्डपाणी शर्मा समेत
७८१.	उत्प्रेषण	कृष्णराज अधिकारी वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
७८२.	उत्प्रेषण	अष्टमान कि.सी. महर्जन वि. जिल्ला प्रशासन कार्यालय, ललितपुर समेत
७८३.	उत्प्रेषण परमादेश	तीलबहादुर भेडी मगर वि. लुम्बिनी आदर्श डिग्री कलेज नवलपरासी
७८४.	उत्प्रेषण परमादेश	तीलबहादुर भेडी मगर वि. लुम्बिनी आदर्श डिग्री कलेज नवलपरासी
७८५.	उत्प्रेषण समेत	सुदर्शन थपलिया वि. काठमाडौं उपत्यका खानेपानी लिमिटेड (KUKL) काठमाडौं
इजलास नं. ६		१८-२२
७८६.	उत्प्रेषण प्रतिषेध	बाङ्गे लामा समेत वि. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग समेत
७८७.	लागू औषध	जयकृष्ण प्रधान वि. नेपाल सरकार
७८८.	लागू औषध	नेपाल सरकार वि. रञ्जितकुमार सर्राफ
७८९.	उत्प्रेषण परमादेश	दिलकुमार मानन्धर वि. जिल्ला विकास समितिको कार्यालय रामेछाप
७९०.	रकम दिललाई पाउँ	पद्मज्याति वि. श्री स्टील रोलिङ्ग प्रा.लि. काठमाडौं समेत
७९१.	उत्प्रेषण	कृष्णराज श्रेष्ठ वि. सावित्री जोशी
७९२.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	लक्ष्मण विश्वकर्मा वि. लीलाबहादुर फुयाल समेत
७९३.	जोत नामसारी	सरिता श्रेष्ठ राजभण्डारी समेत वि. कान्छी थापा मगर
७९४.	मोही लगत कट्टा	दलबहादुर थापा मगर वि. चक्रबहादुर खड्का
७९५.	मोही वेदखली	देवविक्रम शाह वि. कृष्णमान श्रेष्ठ
७९६.	उत्प्रेषण परमादेश	कर्णबहादुर थापा समेत वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत

७९७.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	सन्तोषकुमार बस्नेत वि. प्रहरी प्रधान कार्यालय, नक्साल समेत
इजलास नं. ८		२२-२४
७९८.	उत्प्रेषण परमादेश	ओमनारायण प्रसाद गुप्ता वि. स्थानीय विकास मन्त्रालय समेत
७९९.	उत्प्रेषण, परमादेश	रत्नमणि भट्टराई वि. लोकसेवा आयोग, केन्द्रीय कार्यालय समेत
८००.	लागू औषध	रोशन गुरुङ वि. नेपाल सरकार
८०१.	अंश दर्ता	श्रीमती सोनावती देवी समेत वि. दुखि पण्डित
इजलास नं. ९		२४-२६
८०२.	कर्तव्य ज्यान	शिवनारायण रावत वि. नेपाल सरकार
८०३.	जवर्जस्ती करणी	कृष्ण अधिकारी वि. नेपाल सरकार
८०४.	कर्तव्य ज्यान	धनकुमार राई वि. नेपाल सरकार, नेपाल सरकार वि. धनकुमार राई
८०५.	खाग विक्री	तोरामबहादुर बज्र वि. नेपाल सरकार
८०६.	अंश दर्ता	काशीप्रसाद कुशवाहा वि. गया महतो कोइरी
इजलास नं. १०		२६-३०
८०७.	परमादेश	विजय सिंह भण्डारी वि. मालपोत कार्यालय, कञ्चनपुर समेत
८०८.	निषेधाज्ञा	दीर्घबहादुर लामिछाने वि. खगेन्द्र सुवेदी समेत
८०९.	निषेधाज्ञा	सुरेश निरौला वि. जिल्ला प्रशासन कार्यालय धरान समेत
८१०.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. रीता दमाई
८११.	खाग खरीद विक्री	बमबहादुर प्रजा वि. नेपाल सरकार
८१२.	सरकारी कागज कीर्ते	नेपाल सरकार वि. रीता सिंह राजपुत समेत
८१३.	कर्तव्य ज्यान	मनबहादुर जोगी वि. नेपाल सरकार
८१४.	नापी दर्ता बदर	मुन्दीकादेवी ब्राह्मणी वि. महालक्ष्मी देवी ब्राह्मणी
८१५.	परमादेश	ईन्द्रबहादुर ठकुरी वि. रूवेल चौधरी
८१६.	परमादेश	ईन्द्रबहादुर ठकुरी वि. रूवेल चौधरी
८१७.	परमादेश	सुबोधमान नापित वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
८१८.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. सिंहेश्वर सदा समेत
८१९.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	धनवीर ओली वि. स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय समेत
८२०.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. मोटे वि.क.
८२१.	वैदेशिक रोजगार ठगी	अक्कलबहादुर गुरुङ वि. नेपाल सरकार

भदौ दोस्रो

विशेष इजलास		१
८२२.	उत्प्रेषण	सुरेशचन्द्र पौडेल वि. व्यवस्थापिका संसद सचिवालय समेत
पूर्ण इजलास		१-२
८२३.	काठ चोरी निकासी	नेपाल सरकार वि. बेलबहादुर थापा मगर समेत
संयुक्त इजलास		२-६
८२४.	भ्रष्टाचार	नेपाल सरकार वि. रामाज्ञा चतुर्वेदी
८२५.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	दीपेन्द्रकुमार यादव वि. सशस्त्र प्रहरी बल, दन्तकाली गण सप्तरी समेत
८२६.	अंश चलन	प्रेमबहादुर तामाङ्ग वि. वीरे तामाङ्ग
इजलास नं. १		६-१२
८२७.	परमादेश समेत	कमल निओल वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
८२८.	प्रतिषेध, परमादेश	सुरेन्द्रप्रसाद कानू समेत वि. शिक्षा तथा खेलकूद मन्त्रालय समेत
८२९.	प्रतिषेध, परमादेश	सुरेन्द्रप्रसाद कानू समेत वि. शिक्षा तथा खेलकूद मन्त्रालय समेत
८३०.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	मुहम्मद अली मुसलमान वि. रामलक्ष्मण पाण्डे समेत
८३१.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	नैनकला थापा वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
८३२.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	पुष्पराज पाठक समेत वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
८३३.	उत्प्रेषण परमादेश	बासुदेवचन्द्र मल्ल वि. रक्षा मन्त्रालय समेत
८३४.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	श्यामकिशोर यादव वि. जिल्ला प्रहरी कार्यालय, पर्सा वीरगञ्ज समेत
८३५.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	सत्यनारायण आचार्य समेत वि. तुल्सीनारायण आचार्य समेत
८३६.	शेषपछिको बकसपत्र	बद्रीनाथ श्रेष्ठ वि. मालपोत कार्यालय, भक्तपुर समेत
८३७.	उत्प्रेषण, परमादेश	लालमन कोहार वि. विनोदप्रसाद मिश्र समेत
८३८.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	नानु श्रेष्ठ वि. स्वास्थ्य सेवा विभाग, टेकु समेत
८३९.	उत्प्रेषण समेत	ढाकादेवी बुढा क्षेत्री समेत वि. सुरज बुढा क्षेत्री समेत
इजलास नं. २		१२-१३
८४०.	अंश चलन	कमलबहादुर खड्का समेत वि. वीरबहादुर खड्का
८४१.	उत्प्रेषणमिश्रित प्रतिषेध	डा. सुरवीर पौडेल वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
इजलास नं. ३		१३-१६
८४२.	सेस्ता बदर हक कायम,	बहादुर विष्ट वि. मालपोत कार्यालय, कञ्चनपुर समेत

८४३.	जालसाजी	सिकन्दर महतो कोइरी वि. धवल महतो कोइरी समेत
८४४.	अदालतको अपहेलना	रत्न पौडेल वि. देवराजेश्वरी उपाध्यायनी
८४५.	सवारी ज्यान	नेपाल सरकार वि. हेमनारायण उराव
८४६.	निर्णय बदर	शिवराज सापकोटा वि. मिथिलेश यादव समेत
८४७.	निषेधाज्ञा	नागा साह तेली वि. मंगली अहिरनी
८४८.	उत्प्रेषण, परमादेश	लालप्रसाद राय यादव समेत वि. रामचन्द्र राय यादव समेत
८४९.	बाघको छाला विक्री व्यवसाय	वीरबहादुर गुरुङ्ग समेत वि. नेपाल सरकार
८५०.	कर्तव्य ज्यान	राजकुमार खरेल वि. नेपाल सरकार
८५१.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	गेहेन्द्रमान सिंह वि. कृष्णमान सिंह समेत
८५२.	उत्प्रेषण समेत	मानबहादुर थापा क्षेत्री वि. किता नापी महाशाखा, ३ नं. नापी गोश्वारा
इजलास नं. ४		१६-१८
८५३.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	राजेन्द्रप्रसाद जयसवाल वि. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग समेत
८५४.	जग्गा दर्ता बदर	चन्द्रमणि न्यौपाने वि. जिल्ला वन कार्यालय अर्घाखाँची
८५५.	मिलापत्र बदर	भोला राय यादव वि. जोगेन्द्र राय यादव समेत
८५६.	उत्प्रेषण परमादेश	अधिकृत वारेस. पुनम सिंह वि. बच्चु सिंह राजपुत समेत
इजलास नं. ५		१८-२३
८५७.	परमादेश	श्याम मण्डल वि. गौर भन्सार कार्यालय, रौतहट समेत
८५८.	निर्णय बदर	विष्णुकुमारी काफ्ले वि. हेमकुमारी थापा समेत
८५९.	निर्णय बदर	हरि मुनिकार वि. शुक्र मुनिकार
८६०.	भ्रष्टाचार	राजेश अधिकारी वि. नेपाल सरकार
८६१.	उत्प्रेषण समेत	कृष्ण सुवाल वि. सूर्यमान श्रेष्ठ समेत
८६२.	उत्प्रेषण	बासुदेव राउत अहिर वि. धुपिया अहिरनी
८६३.	उत्प्रेषण	समोलिया कामती वि. बौका मुसहर
८६४.	लिखत बदर	साधुराम भण्डारी वि. इन्द्रमाया तण्डुकार समेत
८६५.	उत्प्रेषण समेत	वीरबहादुर खत्री वि. राष्ट्रिय वीमा संस्थान समेत
८६६.	निषेधाज्ञायुक्त परमादेश	राष्ट्रिय वीमा संस्थान समेत वि. वीरबहादुर खत्री
८६७.	उत्प्रेषण परमादेश	दीर्घराज चौलागाई वि. प्रहरी प्रधान कार्यालय समेत
८६८.	उत्प्रेषण, परमादेश	दिनेश मल्लाह सहनी वि. प्रहरी प्रधान कार्यालय नक्साल समेत

८६९.	उत्प्रेषण/परमादेश	कारी यादव वि. जिल्ला शिक्षा समिति धनुषा, जनकपुरधाम समेत
८७०.	उत्प्रेषण समेत	दामोदर ज्वाली वि. लोकसेवा आयोग, केन्द्रीय कार्यालय समेत
८७१.	अंगभंग	नेपाल सरकार वि. वैजनाथ साह तेली
८७२.	पुरातात्विक मूर्ति चोरी	रामचन्द्र दाहाल वि. नेपाल सरकार
८७३.	उत्प्रेषण/परमादेश	बलराम नापित वि. भूमिसुधार कार्यालय, भक्तपुर समेत
८७४.	कर्तव्य ज्यान, चोरी	नेपाल सरकार वि. हिमबहादुर खत्री फुयाँल समेत
८७५.	उत्प्रेषण	कासिम अली सिद्दिकी वि. रामचन्द्र लोध समेत
इजलास नं. ६		२३-२६
८७६.	उत्प्रेषण परमादेश	सुशीमरञ्जन बराल वि. बहुवा समिति सामान्य प्रशासन मन्त्रालय समेत
८७७.	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	सुनीताकुमारी गौतम (बटाला) वि. मन्त्रपरिषद्को कार्यालय समेत
८७८.	कर्तव्य ज्यान	मानबहादुर भण्डारी वि. नेपाल सरकार
८७९.	पर्खाल भत्काई निकास	जगतप्रकाश थापा वि. निर्मला अर्याल
८८०.	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	पुष्पराज पौडेल वि. बालसुधार गृह व्यवस्थापन समिति, सानोठिमी समेत
८८१.	अदालतको अपहेलना	फ्रान्सिने मार्सल वि. अशोक अमात्य समेत
८८२.	उत्प्रेषण/परमादेश	लाजवन्ती न्यौपाने वि. लोकसेवा आयोग, केन्द्रीय कार्यालय समेत
८८३.	उत्प्रेषणमिश्रित परमादेश	सकुन्तलादेवी सिंह भूमिहार वि. रामचन्द्र सिंह भूमिहार समेत
८८४.	निर्णय बदर	प्रजेशनाथ उप्रेती वि. सम्पतलाल भ्वाँङ
इजलास नं. ८		२६-२७
८८५.	क्षतिपूर्ति	लक्ष्मणनाथ वि. जिल्ला प्रशासन कार्यालय
८८६.	मोही नामसारी	मीराबहादुर थारू वि. ठरगु थारू
८८७.	कुटपीट	सावित्री गौतम समेत वि. रत्नाकुमारी भण्डारी
इजलास नं. ९		२७-२८
८८८.	कर्तव्य ज्यान	मोहमद रफिक मन्सुरी वि. नेपाल सरकार
८८९.	अंश दर्ता	रनबहादुर लाप्चा समेत वि. रामकुमार लाप्चा समेत
इजलास नं १०		२८-३३
८९०.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. बलराम रेग्मी
८९१.	मोही लगत कट्टा	सुशील भट्टराई समेत वि. विहारी राय अमात

८९२.	उत्प्रेषणमिश्रित परमादेश	जीवन महर्जन समेत वि.दानबहादुर महर्जन समेत
८९३.	निषेधाज्ञा	सरोजकुमार भगत वि.सरस्वती प्रा.वि.
८९४.	परमादेश	दीर्घबहादुर लामिछाने वि.यमनाथ आचार्य
८९५.	निषेधाज्ञा परमादेश	प्रेमप्रसाद शर्मा वि. बुटवल नगरपालिका कार्यालय बुटवल समेत
८९६.	मोही नामसारी	मु.स. गर्ने सुकु श्रेष्ठ वि. लालमोहरिया पूजारी मदन भट्ट समेत
८९७.	उत्प्रेषण परमादेश	लालबहादुर जिरेल वि. नापी शाखा कार्यालय, दोलखा चरिकोट समेत
८९८.	नाता प्रमाण पत्र कीर्ति	सागरमान व्यञ्जनकार समेत वि. रत्नबहादुर व्यञ्जनकार
८९९.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	राजकुमार वि.सी. वि. लोकसेवा आयोग, केन्द्रीय कार्यालय समेत
९००.	लागू औषध	नेपाल सरकार वि. अर्जुन देउजा
९०१.	जग्गा खिचोला चलन	विन्देश्वर केवट वि. जनकदास पण्डित कुस्माहा
९०२.	जग्गा खिचोला	लक्ष्मी यादव वि. असर्फी यादव
९०३.	मोही हक	लगनी राजवंशी वि. नारायण मण्डल राजवंशी
९०४.	कर्तव्य ज्यान	पृथ्वी वि.क. भन्ने अभिलेख तिरुवा वि. नेपाल सरकार

असोज पहिलो

विशेष इजलास		१-३
९०५.	उत्प्रेषण समेत	अम्बरबहादुर राउत वि. गृह मन्त्रालय समेत
९०६.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	सुनील रञ्जन सिंह वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
पूर्ण इजलास		३-४
९०७.	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	रामदेव यादव वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
९०८.	उत्प्रेषण समेत	घनेन्द्रराज श्रेष्ठ वि. मन्त्री, श्रम तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालय समेत
संयुक्त इजलास		४-५
९०९.	भ्रष्टाचार	नेपाल सरकार वि. नन्दप्रसाद पौडेल समेत
९१०.	दर्ता हक कायम दर्ता	श्यामबहादुर सारू वि. नरबहादुर सिंजाली मगर समेत
इजलास नं. १		५-६
९११.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	रेखाकुमारी मित्तल माडवारी वि. राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक शाखा कार्यालय, वीरगञ्ज
९१२.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	गोविन्दप्रसाद रेग्मी वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
९१३.	उत्प्रेषण परमादेश	डा. रामानन्द यादव वि. त्रिभुवन विश्वविद्यालय सेवा आयोग समेत

इजलास नं. २		६-८
९१४.	कर्तव्य ज्यान	सहवीर सापकोटा वि. नेपाल सरकार
९१५.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. गणेशबहादुर भन्ने सोभियतमान सिंह राउत
९१६.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. राधेश्याम बडायक समेत
९१७.	निर्णय दर्ता बदर	काठमाडौं उपत्यका नगर विकास योजना कार्यान्वयन समिति वि. राजभाइ शाक्य
९१८.	खिचोला हक कायम समेत	रत्नमाया महर्जन वि. नन्दबहादुर महर्जन
इजलास नं. ३		८-११
९१९.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. पप्पु अहिर समेत
९२०.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि.सुवर्ण सशेर कुँवर
९२१.	निषेधाज्ञा	पाँचु साह तेली समेत वि. जगदेवराय यादव समेत
९२२.	परमादेश	जयन्ती शाह वि. इटहरी नगरपालिका कार्यालय, इटहरी
९२३.	उत्प्रेषण परमादेश	अर्जुन थापा क्षेत्री वि. स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय समेत
९२४.	उत्प्रेषण, परमादेश	पदमबहादुर कार्की वि. मालपोत कार्यालय, दोलखा समेत
९२५.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. कामी शोर्पा
९२६.	बैंक ठगी	नेपाल सरकार वि. रविकृष्ण जोशी समेत
९२७.	उत्प्रेषण समेत	हिमालकुमारी खत्री समेत वि. मन्त्रिपरिषद् सचिवालय समेत
९२८.	उत्प्रेषण	सुबोधराज नापित वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
इजलास नं. ४		११-१३
९२९.	उत्प्रेषण	अशोककुमार साह वि. प्रदीप साह समेत
९३०.	उत्प्रेषण	कान्छी तामाङ वि. गृह मन्त्रालय
९३१.	उत्प्रेषण, परमादेश	विष्णुदेवी श्रेष्ठ वि. मालपोत कार्यालय, डिल्लीबजार समेत
९३२.	कर्तव्य ज्यान	सञ्जय लोध वि. नेपाल सरकार, नेपाल सरकार वि. सञ्जय लोध
इजलास नं. ५		१३-२२
९३३.	कर्तव्य ज्यान	वीर्खबहादुर बस्नेत वि. नेपाल सरकार
९३४.	लागू औषध	जीवनाथ भन्ने पुष्पराज अधिकारी वि. नेपाल सरकार
९३५.	कर्तव्य ज्यान	रामबहादुर थापा भन्ने शशबहादुर विश्वकर्मा वि. नेपाल सरकार
९३६.	कर्तव्य ज्यान	रामबहादुर खड्का वि. नेपाल सरकार
९३७.	अंश दर्ता	सन्त साह कानू समेत वि. जमुना साह
९३८.	उत्प्रेषण समेत	रामनिवास अग्रवाल वि. नेपाल बैंक लिमिटेड, प्रधान कार्यालय समेत
९३९.	भ्रष्टाचार	अर्जुन दाहाल वि. नेपाल सरकार
९४०.	कर्तव्य ज्यान	धनकुमार राई वि. नेपाल सरकार

नेपाल कानून पत्रिका अतिरिक्ताइ, २०६८

९४१.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. लोगबहादुर रावल, लोगबहादुर रावल वि. नेपाल सरकार
९४२.	करार	विश्वनाथ अग्रवाल वि.शकुन्तला अग्रवाल
९४३.	उत्प्रेषण समेत	राजकिशोर साह वि. स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय समेत
९४४.	उत्प्रेषण परमादेश	नरेशप्रसाद गुप्ता वि. स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय समेत
९४५.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	ज्ञानबहादुर चौधरी वि. कृषि सामग्री कम्पनी लि. समेत
९४६.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. पुरणप्रसाद कुमाल
९४७.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि.बालसिंह सुनार
९४८.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि.नरेन्द्र भण्डारी समेत
९४९.	भ्रष्टाचार	नेपाल सरकार वि. मेघराज जोशी
९५०.	बैंक ठगी	नेपाल सरकार वि.टासी छिरिङ शेर्पा
९५१.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. पुस्ते घर्ती मगर
९५२.	उत्प्रेषण समेत	राजनबाबु भण्डारी वि. गृह मन्त्रालय
९५३.	उत्प्रेषण	सुरेश राय वि. लोकसेवा आयोग समेत
९५४.	उत्प्रेषण परमादेश	डा. विद्यापति कण्ठ वि. स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय समेत
९५५.	उत्प्रेषण समेत	शोभानन्द राय वि. भूमिसुधार कार्यालय, सप्तरी समेत
इजलास नं. ६		२२-२३
९५६.	परमादेश	उपेन्द्र यादव वि. जिल्ला प्रशासन कार्यालय, सप्तरी समेत
९५७.	उत्प्रेषण समेत	सुर्जेबहादुर गलान वि. जिल्ला विकास समितिको कार्यालय रसुवा समेत
इजलास नं. ७		२३
९५८.	भ्रष्टाचार	नेपाल सरकार वि. डिल्लीरमण निरौला
इजलास नं. ८		२३-२४
९५९.	खिचोला चलन चलाई.	मु.स.गर्ने शान्ति नायर लम्साल वि. सीमा राणा
९६०.	मोही नामसारी	जयसुन्दरी यादव वि. तेजनारायण चौधरी
९६१.	अंश चलन	उपमणि खनाल समेत वि. एककुमारी श्रेष्ठ (के.सी.)
इजलास नं. ९		२४-२५
९६२.	कर्तव्य ज्यान	देवबहादुर खाम्चामगर वि. नेपाल सरकार
९६३.	खुन डाँका	नेपाल सरकार वि. लक्ष्मीनारायण यादव समेत
इजलास नं. १०		२४-२५
९६४.	निषेधाज्ञा	धर्मलाल सुनार वि. डडेल्धुरा निर्माण व्यवसायी संघ समेत
९६५.	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	पेम नुवुं शेर्पा वि. संखुवासभा जिल्ला कारागार शाखा कार्यालय समेत
९६६.	लिखत बदर	सुमनकुमारी समेत वि. जगतनारायण रौनियार

९६७.	भ्रष्टाचार	रमेशकुमार यादव वि. नेपाल सरकार
९६८.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	हेमचन्द्र वास्तोला वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
९६९.	उत्प्रेषण परमादेश	तिलकबहादुर राई वि. हुतराज बस्नेत समेत
९७०.	जवरजस्ती करणी	कुलमान मगर वि. नेपाल सरकार
९७१.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. विनोदप्रसाद रौनियार
९७२.	लागू औषध	ऐनबहादुर बुढा वि. नेपाल सरकार
९७३.	कर्तव्य ज्यान	बाबुलाल कुमाल वि. नेपाल सरकार
९७४.	कर्तव्य ज्यान	पठान नेपाली वि. नेपाल सरकार
९७५.	भ्रष्टाचार	दानबहादुर शाही वि. नेपाल सरकार
९७६.	लागू औषध	निकेश भण्डारी वि. नेपाल सरकार
९७७.	निषेधाज्ञा	शुभकलादेवी समेत वि. गुठी संस्थान शाखा कार्यालय, महोत्तरी समेत
एकल इजलास		२४-२५
९७८.	उत्प्रेषण परमादेश	रीता काफ्ले वि. भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय समेत

असोज दोस्रो

विशेष इजलास		१
९७९.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	अञ्जनीकुमार थापा वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
संयुक्त इजलास		१-२
९८०.	जीउ मान्ने बेच्ने	नेपाल सरकार वि. सुरेन्द्र चौधरी समेत
९८१.	दता बदर दता कायम	विजयकुमार राई वि. दुर्गामाया राई
इजलास नं. १		२-९
९८२.	उत्प्रेषण	राजनारायण भ्वा वि. वन विभाग समेत
९८३.	उत्प्रेषणयुक्त प्रतिषेध समेत	नारद खनाल वि. जिल्ला विकास समिति, भापा चन्द्रगढी समेत
९८४.	उत्प्रेषण परमादेश	धुवराज भण्डारी समेत वि. स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय
९८५.	उत्प्रेषण	अर्जुन राउत समेत वि. मारवाडी सेवा समिति नेपाल फसिकेव काठमाडौं
९८६.	उत्प्रेषण	शालिग्राम मिश्र वि. सामान्य प्रशासन मन्त्रालय समेत
९८७.	अंश	मु.स. गर्ने टुकुकुमारी बस्नेत समेत वि. नारायणी बस्नेत समेत
९८८.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. विपत मल्लाह
९८९.	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	केल्साङ छिरिङ समेत वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
९९०.	नगद जिन्सी दिलाई पाऊँ	दिव्यकुमार उपाध्याय वि. विराटनगर जुट मिल्ल लिमिटेड समेत
९९१.	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	अधिवक्ता रामबिलास राउत वि. पुनरावेदन अदालत हेटौडा

९९२.	उत्प्रेषण परमादेश	सन्तवहादुर सार्की वि. गीताकुमारी शर्मा समेत
९९३.	फैसला बदर	मिटू राणा वि. लक्ष्मीनारायण महर्जन
इजलास नं. २		९-१०
९९४.	अंश दपोट,	जनक राउत अहिर वि. रामशरण राउत अहिर
९९५.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. सीता भन्ने टीका मगर
९९६.	अंशहक कायम	इनामल्लाह मियाँ ठकुराई वि. महमद गनि मियाँ ठकुराई समेत
९९७.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. किसन टमटा
इजलास नं. ३		१०-१२
९९८.	उत्प्रेषण परमादेश	हरिवहादुर थापा वि. भूमिसुधार तथा व्यवस्थापन विभाग समेत
९९९.	उत्प्रेषण परमादेश	लक्ष्मीदेवी मानन्धर वि. जिल्ला प्रशासन कार्यालय, काठमाडौं
१०००.	भ्रष्टाचार	गोविन्दप्रसाद पौडेल वि. नेपाल सरकार
१००१.	उत्प्रेषण	सुनील गुरूङ्ग समेत वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
इजलास नं. ४		१२-१८
१००२.	ज्यान मार्ने उद्योग	नेपाल सरकार वि. जनकलाल मण्डल समेत
१००३.	उत्प्रेषण	किसुन थारू वि. सुदन थारू समेत
१००४.	जीउ मास्ने बेच्ने	महमद फिरोज वि. नेपाल सरकार
१००५.	उत्प्रेषण परमादेश	श्रीमती प्रेमशोभा शाक्य समेत वि. पुष्पराज खनाल समेत
१००६.	उत्प्रेषण प्रतिषेध	श्यामप्रसाद शुक्ल वि. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग
१००७.	उत्प्रेषण परमादेश	दाताराम खनाल समेत वि. मन्त्रिपरिषद् कार्यालय समेत
१००८.	उत्प्रेषण	सञ्जयकुमार चाचन वि. जिल्ला विकास समिति पर्सा समेत
१००९.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. रामदयाल कापड समेत
१०१०.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. बुद्धिवहादुर गोले समेत
१०११.	जग्गा खिचोला	जीवराज गौतम वि. त्रिभुवन विश्वविद्यालय, कीर्तिपुर समेत
१०१२.	जबरजस्ती करणी	नेपाल सरकार वि. ख कुमार
१०१३.	उत्प्रेषण	लोकराज बराल वि. गृह मन्त्रालय
१०१४.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	मयप्रसाद शिवाकोटी वि. जिल्ला प्रशासन कार्यालय, दोलखा
१०१५.	लागू औषध	नेपाल सरकार वि. सन्तोष लिम्बू
१०१६.	उत्प्रेषण परमादेश	तुल्कीदेवी मण्डल वि. मखना मण्डल समेत

१०१७.	निर्णय बदर मोही	बालदेव राउत अहिर वि. वैजनाथ राउत अहिर
१०१८.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	बालकृष्ण शर्मा वि. मध्यपश्चिमाञ्चल क्षेत्रीय शिक्षा निर्देशनालय सुर्खेत समेत
१०१९.	मोही लगत कट्टा	सुरजितकुमार सिंह वि. मुसहर मियाँ
इजलास नं. ५		१८-२१
१०२०.	परमादेश	योगेन्द्र यादव वि. नेपाल बैंक लिमिटेड प्रधान कार्यालय समेत
१०२१.	निषेधाज्ञायुक्त परमादेश	बालेश्वरप्रसाद यादव वि. विश्वनाथप्रसाद यादव
१०२२.	निषेधाज्ञा परमादेश समेत	पवनन्दन शरण वि. मणिभूषणप्रसाद साह
१०२३.	निषेधाज्ञा परमादेश	जीतनारायण यादव समेत वि. बालकृष्ण प्रा.वि.समेत
१०२४.	परमादेश	ने.क.पा. एमाले गार्ड पार्टी कार्यालय बाँसवारी, वि. भानुभक्त पोखरेल समेत
१०२५.	अपहेलना	सानुवहादुर श्रेष्ठ वि. उपराष्ट्रपतिको कार्यालय समेत
१०२६.	उत्प्रेषण परमादेश	मञ्जू श्रेष्ठ चापागाईं वि. नारायणप्रसाद श्रेष्ठ समेत
१०२७.	उत्प्रेषण	मञ्जू श्रेष्ठ चापागाईं वि. दिपोदास श्रेष्ठ
इजलास नं. ६		२१-२२
१०२८.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. अर्जुन राई
१०२९.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. सुरेशकुमार राजवंशी
१०३०.	मोही नामसारी	सावित्रीदेवी श्रेष्ठ वि. मधुकर बस्नेत
इजलास नं. ७		२२-२३
१०३१.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. कृष्णवंश ओझा
इजलास नं. ८		२३-२४
१०३२.	दर्ता बदर हक कायम	मोहमद अमान खाँ वि. गीतादेवी अहिर
१०३३.	दर्ताफारी	शर्मीला बज्राचार्य वि. सर्वजराज बज्राचार्य
१०३४.	जग्गा खिचोला	कमर अहमद खाँ वि. विनोदकुमार गुप्ता
इजलास नं. ९		२४-२६
१०३५.	अदालतको अपहेलना	विनोदकुमार मदेसवार यादव वि. रामप्रसाद मदेसवार यादव समेत
१०३६.	कर्तव्य ज्यान	पर्शुराम राई वि. नेपाल सरकार
१०३७.	आयकर	पवन शर्मा वि. आन्तरिक राजश्व कार्यालय हेटौँडा
१०३८.	निषेधाज्ञा	हसनरजा मुसलमान वि. नूरहसन मुसलमान
१०३९.	परमादेश	नन्दवती थरुनी वि. आशाराम चौधरी
१०४०.	कर्तव्य ज्यान	टोपवहादुर जि.सी. वि. नेपाल सरकार
१०४१.	कर्तव्य ज्यान	जीतवहादुर सावद वि. नेपाल सरकार
एकल इजलास		२८-२९
१०४२.	उत्प्रेषण परमादेश	जवाहरलाल प्रसाद गुप्ता वि. सरस्वती तिमिल्सिना समेत
१०४३.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	दुर्गावहादुर तुलाधर वि. लीलावहादुर तुलाधर समेत

१०४४	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	हरिप्रसाद शर्मा वि. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग
१०४५	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	प्रदीपकुमार ढकाल वि. मालपोत कार्यालय, इनरूवा समेत

कात्तिक पहिलो

संयुक्त इजलास		१-२
१०४६	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि.अनीता घर्ती
१०४७	उत्प्रेषण परमादेश समेत	रामकुमार सिंह वि. पूर्व क्षेत्रीय सशस्त्र प्रहरी बल पकली समेत
१०४८	उत्प्रेषण परमादेश	डम्बरबहादुर थापामगर वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
इजलास नं. १		२-९
१०४९	उत्प्रेषण परमादेश	इन्द्रमणि पोखरेल वि. स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय समेत
१०५०	उत्प्रेषण	निरञ्जन खड्का वि. श्रम अदालत
१०५१	परमादेश समेत	लेखनाथ न्यौपाने वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
१०५२	उत्प्रेषण परमादेश	रामचन्द्र साह समेत वि. लोकसेवा आयोग, केन्द्रीय कार्यालय समेत
१०५३	जग्गा खिचोला	कतवारी कोहाइन समेत वि. गोमती बनिया समेत
१०५४	जग्गा नापनक्सा	नरबहादुर सूर्यवंशी मगर वि. टंकबहादुर टण्डन समेत
१०५५	अंश चलन	जगतगोविन्द श्रेष्ठ वि. रामकृष्ण श्रेष्ठ
१०५६	लिखत बदर	खेदन साह वि.सुनीता साह समेत
१०५७	कित्ताकाट नामसारी	जगतगोविन्द श्रेष्ठ वि.पूर्णमाया चनसंख श्रेष्ठ समेत
१०५८	वार्दली हटाई पाऊँ	रामलालको मु.स.गर्ने मञ्जुराम महर्जन वि. मीरा चित्रकार
१०५९	जीउंदो बालक फालेको	नेपाल सरकार वि.धौलीदेवी विष्ट समेत
१०६०	प्रतिषेध समेत	सन्तु शाह समेत वि.महानगरीय प्रहरी परिसर जावलाखेल समेत
१०६१	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि.उदयबहादुर भन्ने उदुबहादुर वली समेत
१०६२	अंश दपोट	हरिनारायण साह वि.रामभजन साह
१०६३	खिचोला	रत्नमाया महर्जन वि.नन्दबहादुर महर्जन
१०६४	अंश	कृष्णहरि श्रेष्ठ वि. दानबहादुर श्रेष्ठ
१०६५	नकवजनी चोरी	वृजकिशोर दास तत्मा वि. नेपाल सरकार
इजलास नं. २		९-१३
१०६६	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. सुमित्रादेवी ठाकुर
१०६७	अंश	पर्वनाथ जोशी वि. मनरूपा न्यौपाने
१०६८	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. यज्ञबहादुर खत्री

१०६९	अवण्डा जग्गा	लक्ष्मी गोप यादव वि. नारायण यादव
१०७०	अंश दर्ता समेत	रामबहादुर तामाङ वि.डिमा शेर्पा
१०७१	उत्प्रेषण परमादेश	कान्छा भाई प्रजापति समेत वि. भूमिसुधार कार्यालय, भक्तपुर
१०७२	उत्प्रेषण परमादेश	खगेन्द्र खड्का के.सी.समेत वि. भौतिक तथा निर्माण मन्त्रालय समेत
१०७३	उत्प्रेषण परमादेश समेत	समसुल होद्धा मिया तेली समेत वि. भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय
१०७४	मोही लगत कट्टा	अनुठा वैठा धोवी वि. भोला राय यादव (ठूलो)
१०७५	हक कायम	हरिनारायण महतो धानुक वि.गौरी महतो धानुक समेत
१०७६	निर्णय दर्ता बदर	तिरेशप्रसाद खत्री वि. भरेन्द्र शम्सेर ज.व.रा.
१०७७	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. त्रिवेणी चौधरी
इजलास नं. ३		१३
१०७८	जग्गा लगत	दिलीपकुमार भट्ट समेत वि.ऋद्धि राणा
इजलास नं. ४		१३-१६
१०७९	उत्प्रेषण	रामनाथ कुर्मी समेत वि. तपसी कुर्मी
१०८०	फैसला बदर	चन्द्रावतीदेवी कुर्मी समेत वि. तपसी कुर्मी समेत
१०८१	मोही लगत कट्टा	सुरजितकुमार सिंह राजपूत वि. ओसी महमद
१०८२	उत्प्रेषण परमादेश	वेचनी चौधरी वि. हिमालयन बैंक लि. केन्द्रीय कार्यालय समेत
१०८३	लागू औपध	शान्तबहादुर भुजेल वि. नेपाल सरकार
१०८४	उत्प्रेषण समेत	नेपाल वाटर एण्ड इनर्जी डेभलपमेन्ट कम्पनी वि. अ.दु.अ.आ.
१०८५	कर्तव्य ज्यान	राजु राई समेत वि.नेपाल सरकार
१०८६	जीउ मास्ने वेच्ने	रेवते कुँवर वि. नेपाल सरकार
१०८७	उत्प्रेषण परमादेश	डा.पुण्यराज शाक्य वि. नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण
इजलास नं. ५		१६-१८
१०८८	उत्प्रेषण	दिनेश यादव वि. प्रशासकीय अदालत
१०८९	उत्प्रेषण	डम्बर कटुवाल वि. श्रम अदालत
१०९०	अंश	देवनन्दन मिश्र वि.गीता भा मैथिल
१०९१	सवारी ज्यान	इन्द्रप्रसाद खनाल वि.नेपाल सरकार
१०९२	निर्णय बदर	खड्गकुमारी प्रधान वि. भवानीशंकर तिमिल्सिना समेत
इजलास नं. ६		१८-२३
१०९३	बन्दीप्रत्यक्षी करण	लोप्साङ शेर्पा समेत वि. जिल्ला प्रशासन कार्यालय, काठमाडौं
१०९४	परमादेश	जिल्ला प्रहरी कार्यालय पर्सा वि. शोभाकुमारी सिंह
१०९५	निषेधाज्ञा	विहल साह तेली वि.मोदीलाल खग
१०९६	लिखत	सावित्री थापा वि.दीपककुमार थापा

नेपाल कानून पत्रिका अतिरिक्ताङ्क, २०६८

१०९७	निषेधाज्ञा	चन्द्रिका ओभैया थारू वि. प्रयाग महतो थारू
१०९८	लिखत बदर	अनीता लिम्बू वि. उजेली राई समेत
१०९९	उत्प्रेषण परमादेश	यज्ञवहादुर के.सी. वि. मध्यमाञ्चल क्षेत्रीय प्रहरी विशेष अदालत समेत
११००	उत्प्रेषण	राधा गुरुङ्ग वि. गृह मन्त्रालय
११०१	उत्प्रेषण परमादेश	अञ्जनीकुमार मिश्र वि. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग समेत
११०२	लिखत दर्ता बदर दर्ता	लगनवती चौधरी समेत वि. रामकिशुन चौधरी समेत
११०३	सार्वजनिक दर्ता बदर	लालवीर रावत समेत वि. कर्णबहादुर शाही समेत
११०४	कर्तव्य ज्यान	चन्द्रबहादुर सुनारवि.नेपाल सरकार
११०५	लागू औषध	शिवशरण रानाभाट वि.नेपाल सरकार
इजलास नं. ७		१८-२३
११०६	बाली विगो	मुसे भन्ने रामआश्रे अहिर वि. जगनारायाण अहिर
११०७	घर खाली चलन	चेतराम तमोली वि. कमर अहमद खाँ
इजलास नं. ९		२३
११०८	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	सन्दीपकुमार साह वि. राजश्व अनुसन्धान विभाग समेत
इजलास नं. १०		२३-२६
११०९	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	न्हुच्छेकुमार सिंकेमन समेत वि. मालपोत कार्यालय, भक्तपुर समेत
१११०	कर्तव्य ज्यान	देउराम थापा वि. नेपाल सरकार
११११	कर्तव्य ज्यान	किर्तिबहादुर नेपाली वि. नेपाल सरकार
१११२	कर्तव्य ज्यान	राजेश भन्ने चुनबहादुर योङ्गहाङ्ग वि. नेपाल सरकार
१११३	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. देवी के.सी.
१११४	जवरजस्ती करणी	नेपाल सरकार वि. वराती वढई
१११५	करार	गोपालसुन्दर लाल कक्षपति वि. इन्द्र लोहनी
एकल इजलास		२६
१११६	परमादेश	महम्मद रफिक मियाँ वि. स्वास्थ्य मन्त्रालय समेत

कात्तिक दोस्रो

पूर्ण इजलास		१-३
१११७	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	वीरबहादुर राउत अहिर वि. गृह मन्त्रालय समेत
१११८	उत्प्रेषण परमादेश	श्यामसुन्दर गुप्ता वि. तेजकान्त भ्ना
संयुक्त इजलास		३-४
१११९	लागू औषध	सोनालाल जयसवाल वि. नेपाल सरकार

११२०	उत्प्रेषण परमादेश	उदयबहादुर महत समेत वि. विमला श्रेष्ठ समेत
११२१	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश समेत	कमल खरेल समेत वि. नेपाल चार्टर्ड एकाउन्टेन्टस् संस्था समेत
इजलास नं. १		४-११
११२२	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	कृष्णशरण राना वि. यशोदा राना
११२३	पर्खाल भत्काई चलन	कृष्णप्रसाद जयसवाल वि. वासुदेवप्रसाद जयसवाल
११२४	उपयुक्त आदेश जारी गरिपार्ऊ	सडक तथा भवन निर्माण विभाग वि. महेशकुमार थपलिया
११२५	उत्प्रेषण परमादेश	सरीता अर्याल वि. गाउँ विकास समिति, रघुनाथपुर, बारा समेत
११२६	उत्प्रेषण परमादेश	गोविन्दप्रसाद चौधरी वि. लक्ष्मीकान्त तिवारी समेत
११२७	खिचोला हक कायम	बाबुप्रकाश धिमिरे वि. मु.स. गर्ने रामचन्द्र कुँवर
११२८	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश समेत	डा. विन्देश्वरप्रसाद साह वि. नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद् सिंहदरवार प्लाजा
११२९	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	डा. योगेन्द्र ठाकुर समेत वि. निर्वाचन आयोग समेत
११३०	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	लोचन भट्टराई वि. सांस्कृतिक संस्थान जमल समेत
११३१	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	मीनाकुमारी देवकोटा (वस्ती) वि. नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद्,
११३२	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. राजु तामाङ
११३३	जग्गा खिचोला	जुनसाडमो शेरचन वि. चन्द्रशोभा कंसाकारनी
११३४	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. रेशम रावल
११३५	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. शुक्वीर हेम्ब्या लिम्बू
११३६	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. भीमकुमार साउदेन लिम्बू
११३७	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. दिनेश राई
११३८	निर्णय दर्ता बदर	योगेन्द्रपुरूष ढकाल वि. श्यामबहादुर सार्की समेत
११३९	अंश चलन	राजभाइ कसाई खड्गी समेत वि. चक्रबहादुर कसाई समेत
इजलास नं. २		११-१४
११४०	अंश दपोट	अयोध्या ठाकुर लोहार समेत वि. नकछेद ठाकुर लोहार समेत
११४१	नागरिकता बदर	गेनालाल मुराउ वि. श्री ५ को सरकार
११४२	उत्प्रेषण परमादेश	जुजुभाइ श्रेष्ठ वि. आशालाल श्रेष्ठ समेत
११४३	परमादेश प्रतिषेध समेत	सुदीप पोखरेल समेत वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालय समेत

नेपाल कानून पत्रिका अतिरिक्ताइ, २०६८

११४४.	सवारीबाट अङ्गभङ्ग	गोकर्ण पराजुली वि. नेपाल सरकार
११४५.	अंश दर्ता	बबितादेवी कानू वि. बबितादेवी कानू
११४६.	जालसाजी	जमिलुन खाँ वि.समसुल खाँ समेत
११४७.	अंश	जमिलुन खाँ वि. सुकुरा खाँ
११४८.	हालैको बकसपत्र	जमिलुन खाँ समेत वि. आदम अली खाँ
११४९.	लेनदेन	रत्नबहादुर थापाक्षेत्री वि. अम्बिकादेवी कार्की
११५०.	सवारी ज्यान	विजय मल्ल वि. नेपाल सरकार
इजलास नं. ३		१४-१६
११५१.	लिखत दर्ता बदर दर्ता	बलरामकुमार कोइराला वि. राजेन्द्र महतो समेत
११५२.	अंश	रामलाल जोशी वि. परमानन्द जोशी
११५३.	निपेधाज्ञा परमादेश	बलराम अधिकारी वि. अब्दुल मारूफ खाँ
११५४.	परमादेश	चन्द्रकला न्यौपाने वि. सञ्जु थापा समेत
११५५.	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	रीता वि.क. समेत वि. महानगरीय प्रहरी परिसर, हनुमानढोका समेत
११५६.	काठ ओसारपसार	नेपाल सरकार वि. रामप्रसाद ओली
इजलास नं. ४		१६-१७
११५७.	उत्प्रेषण परमादेश	निर्मल प्रधान वि. सचिव, अर्थ मन्त्रालय समेत
११५८.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	आसितकुमार राजभण्डारी वि. कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय
इजलास नं. ५		१७-२३
११५९.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. भीमबहादुर राई
११६०.	हकसफा	देवनारायण तिवारी समेत वि. दिनेश्वर मिश्र ब्राह्मण
११६१.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	अरूणकुमार चौधरी वि. पुनरावेदन अदालत, राजविराज सप्तरी समेत
११६२.	कुटपीट	देवबहादुर चन्द वि. सुरजनाथ समेत
११६३.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	ईश्वरीकुमार पौड्याल वि. श्री महालेखा नियन्त्रकको कार्यालय
११६४.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	मातृकाप्रसाद नेपाल वि. ऋषिराम निरौला समेत
११६५.	ज्यान सम्बन्धी	विश्वनाथप्रसाद तेली समेत वि. नेपाल सरकार
११६६.	कर्तव्य ज्यान	भजन गिरी समेत वि. नेपाल सरकार
११६७.	लेनदेन	त्रिलोकचन्द वि. राजमतीदेवी चन्द
११६८.	लिखित बेइज्जती	दिनानाथप्रसाद साह समेत वि. जयनाथप्रसाद साह तेली समेत

११६९.	अपहेलना	कर्णमाया लिम्बू वि. देवलक्ष्मी प्रधान
११७०.	लेनदेन	भजुलाल यादव समेत वि. रजियादेवी महतो
११७१.	मोही नामसारी	बेखालाल अवाले वि. अष्टमान अवाले
११७२.	फैसला बदर	भगेलु महतो वि. कन्हैयालाल साह समेत
११७३.	उत्प्रेषण परमादेश	सुमित्रा भट्टराई उपाध्याय वि. जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय, टेकु काठमाडौं समेत
इजलास नं. ७		२४-२७
११७४.	निपेधाज्ञा	लक्ष्मण चौधरी वि. शुभकरण चौधरी समेत
११७५.	निपेधाज्ञा परमादेश	चञ्चलादेवी साह वि. जिल्ला प्रशासन कार्यालय पर्सा, वीरगञ्ज
११७६.	निपेधाज्ञा परमादेश	शेरबहादुर खत्री वि. जिल्ला प्रशासन कार्यालय, ललितपुर
११७७.	निपेधाज्ञा परमादेश	विजयराज जैसी समेत वि. जिल्ला प्रशासन कार्यालय, अछाम समेत
११७८.	निपेधाज्ञा परमादेश	राजेशकुमार कुर्मी वि. जिल्ला शिक्षा कार्यालय, बाँके नेपालगञ्ज
११७९.	लिखत बदर दर्ता बदर	उमेशप्रसाद यादव वि. भिमल सहनी समेत
११८०.	कर्तव्य ज्यान	भक्तबहादुर थापा समेत वि. नेपाल सरकार
११८१.	लेनदेन	कृशेश्वरप्रसाद शर्मा वि. हिमांशु कमल
११८२.	सवारी ज्यान	कालीराम थारु वि. नेपाल सरकार
११८३.	छूट जग्गा दर्ता	उदयवीर गुरूङ्ग वि. सरस्वती बज्राचार्य समेत
११८४.	सम्बन्ध विच्छेद	विपिन्द्र सुवेदी(खत्री) वि. बन्दना कार्की (भट्ट)
११८५.	गैडा मारी खाग विक्री	वीरबहादुर प्रजा वि. नेपाल सरकार
११८६.	कर्तव्य ज्यान	नरबहादुर विष्ट वि.नेपाल सरकार
इजलास नं. ९		२७-३०
११८७.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. फूलो मन्सुरी मियाँ
११८८.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. मोहम्मद उमर मुसलमान
११८९.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि.नेपुर भन्ने जयावती कामती
११९०.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. विमला भन्ने ढककुमारी शर्मा कट्टेल (पराजुली)
११९१.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. करनसिंह भन्ने कालुसिंह खड्का
११९२.	वाली विगो	रामजी यादव समेत वि. गुलबियादेवी यादव
११९३.	लिखत दर्ता बदर	जनकबहादुर राना समेत वि. ऋषिमुनी दलामी

११९४.	घर जग्गा खिचोला	लक्ष्मणबहादुर अधिकारी वि. केशरबहादुर अधिकारी समेत
इजलास नं १०		३०-३१
११९५.	लागू औषध	शकुल शाही वि. नेपाल सरकार
११९६.	लागू औषध	पदम श्रेष्ठ वि.नेपाल सरकार
एकल इजलास		३१-३२
११९७.	उत्प्रेषण, परमादेश	श्यामकृष्ण मास्के वि. भरतबहादुर के.सी. समेत
११९८.	उत्प्रेषण	नितू सिंह वि. राजेन्द्र सिंह समेत
११९९.	उत्प्रेषण परमादेश	शान्तिदेवी बस्नेत वि. मेचीनगर नगरपालिका कार्यालय, भ्रपा

मंसिर पहिलो

विशेष इजलास		१-३
१२००.	उत्प्रेषण समेत	भरतमणि जङ्गम समेत वि. राष्ट्रपतिको कार्यालय समेत
संयुक्त इजलास		३-८
१२०१.	उत्प्रेषण समेत	लक्ष्मण थपलिया वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
१२०२.	उत्प्रेषण समेत	रामचन्द्र साहू समेत वि.चन्देश्वर यादव
१२०३.	परमादेश	हीमादेवी दाहाल(गुरुड) वि. स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय समेत
१२०४.	निषेधाज्ञायुक्त परमादेश	विजया थापा समेत वि. अमृत शम्शेर थापा समेत
१२०५.	निषेधाज्ञा	विश्वगोपाल कार्की समेत वि. विष्णुबहादुर कार्की समेत
१२०६.	निषेधाज्ञा	अनीता गुप्ता समेत वि. राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक, केन्द्रीय कार्यालय
१२०७.	निषेधाज्ञा	शान्ति श्रेष्ठ वि. दीपबहादुर राई
१२०८.	निषेधाज्ञा	लक्ष्मीबाबा प्रजापति वि. कालु नेपाली
१२०९.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	विराट सिंह भण्डारी वि. राजश्व अनुसन्धान विभाग समेत
१२१०.	उत्प्रेषण समेत	गौरीशंकर रेग्मी वि. परराष्ट्र मन्त्रालय
१२११.	डाँका	नेपाल सरकार वि. मिनुलाल सरदार
१२१२.	जवरजस्ती करणी	नेपाल सरकार वि.दीपेश मास्के
१२१३.	भ्रष्टाचार	सुनीलकुमार प्याकुरेल वि.नेपाल सरकार
१२१४.	हक कायम	लक्ष्मीदेवी शाक्य वि. पुष्परत्न शाक्य
इजलास नं. १		८-१२
१२१५.	भ्रष्टाचार	नेपाल सरकार वि. साधुराम थापा
१२१६.	उत्प्रेषण	दलबहादुर शाही वि. जीतबहादुर राना

१२१७.	उत्प्रेषण	दलबहादुर विष्ट वि.किशनलाल जैसी
१२१८.	लागू औषध	नेपाल सरकार वि. जोखु नुनिया
१२१९.	लिखत बदर	धर्मसागर तुलाधर वि. रेखा राजेश्वरी राणा समेत
१२२०.	अंश	कृष्ण भट्टराई वि. ईश्वरा भट्टराई
१२२१.	अंश मानाचामल	श्यामलाल भट्टराई वि. ईश्वरा भट्टराई
१२२२.	जग्गा खिचोला चलन	रामप्रसाद ध्विकार समेत वि. बालेश्वर महारा चमार
१२२३.	वाटो कायम	वंशबहादुर यादव वि. शम्भु यादव
१२२४.	नक्सा बदर	वंशबहादुर यादव वि. शम्भु यादव
इजलास नं. २		१२-१८
१२२५.	विष्फोटक पदार्थ	नेपाल सरकार वि.गुलाम हुसेन चिमा
१२२६.	भूट्टा नागरिकता	नेपाल सरकार वि. सुष्मा श्रेष्ठ समेत
१२२७.	मोही लगत कट्टा	जयनारायण यादव वि. तेजनारायण यादव
१२२८.	उत्प्रेषण, परमादेश	शिवबहादुर थापा समेत वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
१२२९.	अंश	बनवारी वृजवासी समेत वि. सन्तोषी वृजवासी समेत
१२३०.	जग्गा खिचोला चलन	काकती यादव समेत वि. द्रोपतीदेवी यादव समेत
१२३१.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. जयराम गिरी
१२३२.	अवण्डा	विश्वराज गाइजू वि.बलराम गाइजू
१२३३.	अदालतको अपहेलना	वृजगोपाल इनानी वि. राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक, केन्द्रीय कार्यालय
१२३४.	निषेधाज्ञा	वृजगोपाल इनानी वि. नेपाल क्रेडिट एण्ड कमर्स बैंक लिमिटेड काठमाडौं
१२३५.	निषेधाज्ञा	प्रदीपकुमार छिडान वि. करिया गोइत
१२३६.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	गंगाबहादुर प्रधान वि. यमुनावहादुर प्रधान समेत
१२३७.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश समेत	सुरेन्द्रलाल मुनकर्मी वि. एल.आर.आई. उच्च माध्यमिक विद्यालय काठमाडौं
१२३८.	उत्प्रेषण परमादेश समेत	नन्दकुमार मल्ल समेत वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
१२३९.	अदालतको अपहेलना	दानबहादुर प्रजापति वि. हरिप्रसाद दुलाल
१२४०.	लेनदेन	चन्देश्वर राउत वि. फेकन साह तेली
१२४१.	लुटपीट	फेकन मण्डल समेत वि. दीपनारायण मण्डल समेत
इजलास नं. ३		१८-२२
१२४२.	जग्गा चलन	देवेन्द्रबहादुर सिंह वि. मथुराप्रसाद साह
१२४३.	निर्णय दर्ता बदर समेत	नारायणप्रसाद अमात्य वि.सुन्दरी अमात्य

नेपाल कानून पत्रिका अतिरिक्ताइ, २०६८

१२४४.	खिचोला	मधुसुदन दास श्रेष्ठ वि. कमलादेवी शाक्य
१२४५.	जग्गा खिचोला	ठाकुरप्रसाद बराल वि. रमादेवी बराल
१२४६.	जग्गा रोक्का	रामप्यारे साह वि. ब्रम्हदेव यादव
१२४७.	अंश चलन	दुर्गा मलाहा वि. हरिहर मलाहा मुखिया
१२४८.	निर्णय दर्ता बदर	राजु लामा समेत वि. छली लमिनी
१२४९.	भ्रष्टाचार	चक्रबहादुर कार्की वि. नेपाल सरकार
१२५०.	निषेधाज्ञा परमादेश	रामस्वरूप राय वि. गोविन्दकुमार मल्लिक
१२५१.	निषेधाज्ञा परमादेश	जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, मकवानपुर वि. रमेशकुमार अर्याल
इजलास नं. ४		२२-२६
१२५२.	कर्तव्य ज्यान	सत्येन्द्र भ्वा वि. नेपाल सरकार
१२५३.	कर्तव्य ज्यान	माइली नेपाली वि. नेपाल सरकार
१२५४.	ज्यान मानै उद्योग	श्यामकुमार श्रेष्ठ वि. नेपाल सरकार
१२५५.	सवारी अंगभंग	नेपाल सरकार वि. भाजुनारायण नकमी
१२५६.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	रमेशनाथ बास्तोला वि. भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय समेत
१२५७.	उत्प्रेषण, प्रतिषेध	मोलहे लोध वि. भूमिसुधार कार्यालय, बर्दिया समेत
१२५८.	अपहेलना	मनोरमा श्रेष्ठ वि. मीरा बज्राचार्य
१२५९.	उत्प्रेषण समेत	किरणप्रसाद रेग्मी वि. सामान्य प्रशासन मन्त्रालय समेत
१२६०.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	त्रिलोक चन्द विश्वास वि.क. समेत वि. समाज कल्याण परिषद्, के.का.
इजलास नं. ५		२६-३०
१२६१.	धितो बदर	राधेश्याम वारी वि. घनश्याम वारी
१२६२.	निकास	शत्रुघनप्रसाद कुर्मी वि. रंगीलाल कुर्मी
१२६३.	कुलोपानी	बेलमाया आले वि. लुलबहादुर थापा मगर
१२६४.	जग्गा हक कायम	सुनरादेवी कान्दु वि. प्रेमनाथ कान्दु
१२६५.	परमादेश	डा.ठाकुरराज अधिकारी वि. बलभद्र बाग्ले समेत
१२६६.	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	मनोजकुमार समेत वि. राजश्व अनुसन्धान विभाग समेत
१२६७.	उत्प्रेषण समेत	शैलेन्द्रकुमार मिश्र वि. जिल्ला प्रहरी कार्यालय, सर्लाही समेत
१२६८.	भ्रष्टाचार	शम्भुप्रसाद कोइराला वि. नेपाल सरकार
१२६९.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	प्रशन्न राजभण्डारी वि. नेपालगञ्ज नगरपालिका कार्यालय समेत
१२७०.	उत्प्रेषण, परमादेश	गौरी मिश्र वि. पर्सा जिल्ला अदालत, वीरगञ्ज समेत

इजलास नं. ७		३०
१२७१.	लिखत बदर	दुलई मुराज वि. रामसुरत यादव
१२७२.	जग्गा खिचोला	बिन्दू राई वि. हरिप्रसाद अधिकारी
इजलास नं. ८		३०-३२
१२७३.	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	अतुल शाह वि. मल्लिका शाह समेत
१२७४.	उत्प्रेषण	नवजीवन कोअपरेटिभ्स लिमिटेड (सहकारी संस्था) वि. श्रम अदालत
इजलास नं ९		३२
१२७५.	कर्तव्य ज्यान	गौरीशंकरप्रसाद शाह वि. नेपाल सरकार
इजलास नं. १०		३२-३८
१२७६.	परमादेश	कृष्णप्रसाद अर्याल वि. हेटौडा सिमेन्ट उद्योग लि. समेत
१२७७.	परमादेश	नूर मोहम्मद मनहार वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
१२७८.	कर्तव्य ज्यान	सूर्यबहादुर राना वि. नेपाल सरकार
१२७९.	कर्तव्य ज्यान	महेश राजवंशी वि. नेपाल सरकार
१२८०.	उत्प्रेषण परमादेश	प्रतिभा मगर वि. आनन्दकुटी विहार (गुठी) समेत
१२८१.	जवरजस्ती करणी	प्रदीप खड्का वि. नेपाल सरकार, नवीन खड्गी वि. नेपाल सरकार
१२८२.	उत्प्रेषण, परमादेश	जयमंगलप्रसाद समेत वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
१२८३.	मोही प्रमाणपत्र पाऊँ	जहदु दास थारू भन्ने जहदु माफी वि. रेणुकाकुमारी थारू
१२८४.	जवरजस्ती करणी	नेपाल सरकार वि. प्रकाशसिंह ठगुन्ना
१२८५.	उत्प्रेषण, परमादेश	बामो भन्ने वमनी थरुनी वि. भूमिसुधार कार्यालय, बर्दिया समेत
१२८६.	उत्प्रेषण समेत	विद्याकृष्ण श्रेष्ठ वि. चन्द्रप्रसाद दाहाल समेत
१२८७.	कर्तव्य ज्यान	भालु गुप्ता वि. नेपाल सरकार, नेपाल सरकार वि. अर्जुन वि.क.
१२८८.	जवरजस्ती करणी	राजबहादुर रोकाया वि. नेपाल सरकार
१२८९.	लागू औषध	अजर तिमिल्सिना भन्ने अमरदत्त तिमिल्सिना वि. नेपाल सरकार
१२९०.	कर्तव्य ज्यान	शुक्रसिंह नायक वि. नेपाल सरकार, नेपाल सरकार वि. शुक्रसिंह नायक
१२९१.	डाँका चोरी	नेपाल सरकार वि. राजेन्द्र श्रेष्ठ

मंसिर दोस्रो

पूर्ण इजलास		१-२
१२९२.	उत्प्रेषण	गणेशबहादुर खत्री वि. गृह मन्त्रालय
१२९३.	अंश चलन	उमादेवी हुंगेल समेत वि. धनकुमारी हुंगेल
१२९४.	अंशबण्डा	धनकुमारी हुंगेल समेत वि. उमादेवी हुंगेल

संयुक्त इजलास		२-५
१२९५	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	रमीता महर्जन वि. सर्पति शुद्धिकरण अनुसन्धान विभाग समेत
१२९६	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. हर्कवहादुर विश्वकर्मा समेत
१२९७	कर्तव्य ज्यान	गणेश पण्डित वि.नेपाल सरकार
१२९८	उत्प्रेषण समेत	सन्देश्वर चौहान वि. अचित्त मा.वि. बतरा, बारा समेत
१२९९	उत्प्रेषण समेत	सुरेशसिंह वि. वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय समेत
१३००	उत्प्रेषण समेत	तीर्थनारायण जोशी वि. शिक्षक सेवा आयोग, सानोठिमी, भक्तपुर समेत
१३०१	उत्प्रेषण समेत	चिरञ्जिवी पौडेल वि. पूर्वाञ्चल विश्वविद्यालय, विराटनगर समेत
१३०२	उत्प्रेषण समेत	रूमा रेग्मी वि.सिद्धज्योति नि.मा.वि., दाउन्नेदेवी गा.वि.स. नवलपरासी
१३०३	उत्प्रेषण समेत	बालगोपाल श्रेष्ठ वि. बासुदेव श्रेष्ठ
इजलास नं. १		५-५
१३०४	उत्प्रेषण	महेन्द्र शेरचन वि. रामप्रसाद दाहाल
१३०५	उत्प्रेषण, परमादेश	रामकुमार चौधरी वि. जनता उच्च मा.वि. उदयपुर समेत
इजलास नं. २		६-७
१३०६	परमादेश समेत	राजु बुढाथोकी वि. सडक विभाग, आयोजना निर्देशनालय (स.डि.वी.)
१३०७	उत्प्रेषण परमादेश	दलबहादुर (छिमे) श्रेष्ठ वि. भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय समेत
१३०८	उपभोक्ता ऐनको कसूर	मालचन्द्र दुग्ड वि. नेपाल सरकार
१३०९	उत्प्रेषण परमादेश	जोखनप्रसाद यादव वि. प्रहरी प्रधान कार्यालय समेत
इजलास नं. ३		७-१४
१३१०	निर्णय बदर	फूलकुमारी राई वि. हर्कसिंह राईको मुद्दा सकार गर्ने संगीता राई समेत
१३११	भ्रष्टाचार	नेपाल सरकार वि.खगराज पाठक
१३१२	भ्रष्टाचार	नेपाल सरकार वि.लोकबहादुर हितान
१३१३	क्षेत्रफल मिलान	नरबहादुर बोहरा वि. धर्मराज जैशी
१३१४	दर्ता बदर	निशा अधिकारी वि.दिवाकर बाँनिया
१३१५	दर्ता बदर	धर्मराज थापा समेत वि.भूमिसुधार कार्यालय तथा व्यवस्थापन विभाग
१३१६	नक्कली प्रमाण पत्र	नृपबहादुर बुढा वि.नेपाल सरकार
१३१७	जग्गा खिचोला	मनवीर मण्डल समेत वि. रामेश्वर मण्डल समेत
१३१८	जालसाज	तारादेवी कुमाल वि. नीरबहादुर कुमाल समेत
१३१९	खिचोला मेटाई चलन	मन्तजिर मियाँ वि.मोहमद हल्लिम देवान

१३२०	उत्प्रेषण परमादेश	पूर्णप्रसाद राजवंशी वि. काठमाडौं जिल्ला अदालत समेत
१३२१	उत्प्रेषण परमादेश	लक्ष्मण यादव वि.कैलु पासवान समेत
१३२२	घर भत्काई पाऊँ	यमुनाकर शाक्य समेत वि. कल्पना शाक्य
१३२३	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	अब्दुल खलिकको हकमा लक्ष्मीप्रसाद पोखरेल वि.मन्त्रपरिषद्को कार्यालय
१३२४	निषेधाज्ञा	स्वामी चेतनदास उदासीन वि. लक्ष्मीनारायण मन्दिर कार्य समिति
१३२५	परमादेश	माधवराज पन्त समेत वि. नन्दलाल भन्ने कवचा महर्जन
१३२६	निषेधाज्ञा, परमादेश	शशिभूषण तोदी वि. त्रिभुवन विमानस्थल भन्सार कार्यालय गौचर
१३२७	परमादेश	राजेन्द्रप्रसाद शाह वि. जिल्ला शिक्षा कार्यालय सप्तरी समेत
१३२८	परमादेश	छोटेराल यादव वि. मलेठ गा.वि.स. कार्यालय मलेठ, सप्तरी समेत
१३२९	परमादेश	श्री आदर्श मा.वि. डाइनिया, मोरङ समेत वि. राजेन्द्रप्रसाद साह समेत
१३३०	निषेधाज्ञा	खगेन्द्रकुमार चौधरी वि. लक्ष्मी उराव
इजलास नं. ४		१५-१७
१३३१	क्षतिपूर्ति रकम	आर.के. शाक्य वि.लक्ष्मणप्रकाश विक्रम शाह
१३३२	क्षतिपूर्ति रकम	आर.के. शाक्य वि. सञ्जय वादे श्रेष्ठ
१३३३	कारवाही गरिपाऊँ	मदनप्रसाद लम्साल वि. रेप्सोना पब्लिकेशन्स प्रा.लि. काठमाडौं
१३३४	ट्रेडमार्क	मदनप्रसाद रिमाल वि. रेप्सोना पब्लिकेशन्स प्रा.लि.
१३३५	परमादेश	भवानी कार्की समेत वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद् कार्यालय समेत
इजलास नं. ५		१७-२२
१३३६	दस्तखत कीर्ते	नेपाल सरकार वि. ईश्वरीप्रसाद लामिछाने
१३३७	हकसफा	देवनारायण तिवारी समेत वि. दिनेश्वर मिश्र ब्राह्मण
१३३८	उत्प्रेषण परमादेश	बबिन्द्रलाल माझी समेत वि. स्थानीय विकास मन्त्रालय समेत
१३३९	मोही नामसारी	ठग वैरागी भन्ने मनोहर दास वैरागी वि. लखरजिया देवी कुर्मिन
१३४०	दूषित निर्णय दर्ता बदर	भागमनीदेवी अहिरनी वि. पर्यटन कार्यालय, वीरगञ्ज पर्सा
१३४१	टिप्पणी आदेश बदर	परशुराम राउत वि. पर्यटन कार्यालय वीरगञ्ज पर्सा समेत
१३४२	जालसाजी	भागमनीदेवी अहिरनी समेत वि. पर्यटन कार्यालय, वीरगञ्ज समेत
१३४३	लागू औषध	प्रवीण सुवेदी वि. नेपाल सरकार

१३४४	कर्तव्य ज्यान	प्रेमबहादुर रावत वि. नेपाल सरकार
१३४५	जीउमास्ने बेच्ने	नेपाल सरकार वि. कृष्ण नेपाली
१३४६	कर्तव्य ज्यान	देउमान मुखिया सुनुवार वि. नेपाल सरकार
१३४७	कर्तव्य ज्यान	जगवहादुर लिम्बू वि. नेपाल सरकार
१३४८	कर्तव्य ज्यान	केशरमान राई वि. नेपाल सरकार
१३४९	कर्तव्य ज्यान	गंगावहादुर थापा वि. नेपाल सरकार
इजलास नं. ६		२२-२९
१३५०	उत्प्रेषण परमादेश	भूपेन्द्र सिंह रायमाझी वि. रेडियो प्रसार सेवा विकास समिति समेत
१३५१	अंश	जैबहादुर श्रेष्ठ वि. रामकुमार श्रेष्ठ
१३५२	अंश छोडपत्र	चिकीकाजी शाक्य वि. देवमुनी शाक्य
१३५३	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. राजकुमार श्रेष्ठ
१३५४	परमादेश	विराटनगर जुट मिल्स लिमिटेड समेत वि. जगदीश मण्डल समेत
१३५५	कीर्त	अब्दुल मियाँ अन्सारी वि. नेपाल सरकार
१३५६	भ्रष्टाचार	प्रदीप के. सी. वि. नेपाल सरकार
१३५७	अदालतको अपहेलना	टेकबहादुर रावल वि. दृष्टि साप्ताहिक कार्यालय समेत
१३५८	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	गंगाप्रसाद चुडाल वि. कारागार कार्यालय जगन्नाथदेवल काठमाडौं
१३५९	अंश चलन	खगेन्द्रध्वज जोशी वि. चण्डीमानध्वज जोशी
१३६०	अंश	तुलसीदेवी कुँवर समेत वि. हिरालाल कुँवर समेत
१३६१	निषेधाज्ञा	नेपाल रेल्वे कम्पनी लि. समेत वि. चन्देश्वर साह हलुवाई समेत
१३६२	दर्ता फारी	लक्ष्मणलाल जोशी वि. मोहन तण्डुकार
१३६३	जग्गा खिचोला	गालबबहादुर हुंगाना वि. गंगाराम चौधरी
१३६४	अंश चलन	बुशरा खातून समेत वि. मन्ताज वानु
१३६५	निकास बाटो खुलाई चलन	श्रीराम लामिछाने समेत वि. रत्नप्रसाद दवाडी
१३६६	जालसाज	कमला तण्डुकार वि. लक्ष्मणलाल जोशी
इजलास नं. ८		२९-३२
१३६७	उत्प्रेषण परमादेश	अधिवक्ता रामचन्द्र पौडेल वि. व्यवस्थापिका संसद सचिवालय
१३६८	जवरजस्ती करणी	हर्कबहादुर कुँवर वि. नेपाल सरकार
१३६९	जीउ मास्ने बेच्ने	देवकी खरेल (पौडेल) वि. नेपाल सरकार
१३७०	कर्तव्य ज्यान	उदबहादुर घर्ती वि. नेपाल सरकार
१३७१	कर्तव्य ज्यान	गोविन्द ऋषिदेव वि. नेपाल सरकार
१३७२	कर्तव्य ज्यान	जोगेन्द्र ऋषिदेव वि. नेपाल सरकार
१३७३	परमादेश	राजेशकुमार काफ्ले वि. न्यायपरिषद् सचिवालय

इजलास नं. ९		३२
१३७४	उत्प्रेषण, परमादेश	सोनालाल साह कलवार वि. गोरख साह कानू समेत
इजलास नं. १०		३२-३४
१३७५	उत्प्रेषण समेत	भविषकुमार श्रेष्ठ वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
१३७६	उत्प्रेषण समेत	श्यामकुमार श्रेष्ठ वि. भरतपुर नगरपालिका
१३७७	जग्गा खिचोला	कुलप्रसाद ओडारी वि. टीकाराम भट्टराई
१३७८	उत्प्रेषण परमादेश	शुभ्रमा थापा (कार्की) वि. पशुपतिकुमारी बस्नेत (कार्की) समेत
१३७९	उत्प्रेषण	रामचन्द्र राना समेत वि. भूमिसुधार तथा व्यवस्थापन मन्त्रालय समेत
१३८०	उत्प्रेषण	रामबहादुर थापा समेत वि. वारा जिल्ला अदालत समेत
१३८१	ठगी	नेपाल सरकार वि. अशोककुमार खड्का
एकल इजलास		३६
१३८२	उत्प्रेषण प्रतिषेध	श्रीभक्त भडेल समेत वि. जिल्ला प्रशासन कार्यालय, काठमाडौं समेत
१३८३	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	मुकुल भुषण मिश्रा समेत वि. राजश्व अनुसन्धान विभाग समेत

पुस पहिलो

विशेष इजलास		१-५
१३८४	उत्प्रेषण परमादेश	भुवनप्रसाद निरौला वि. संविधानसभा तथा व्यवस्थापिका संसद समेत
१३८५	उत्प्रेषण समेत	पूर्णचन्द्र पौडेल वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
१३८६	उत्प्रेषणय	गंगाकुमारी सिन्हा समेत वि. नेपाल बैंक लिमिटेड, प्रधान कार्यालय
१३८७	उत्प्रेषण समेत	रसकमल यंगोल वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
१३८८	उत्प्रेषण समेत	लोकराज पौडेल समेत वि. व्यवस्थापिका संसद सचिवालय
पूर्ण इजलास		५
१३८९	भ्रष्टाचार	प्रमिला राई (श्रेष्ठ) वि. नेपाल सरकार
संयुक्त इजलास		६-८
१३९०	छूट जग्गा दर्ता	मालपोत कार्यालय, उदयपुर वि. जगदेव चौधरी
१३९१	जग्गा दर्ता	मालपोत कार्यालय, उदयपुर वि. देवनारायण चौधरी
१३९२	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. दिलीपकुमार श्रेष्ठ
१३९३	तायदाती	ठाग साह कानू वि. सिम्रिखिया कनुइन
१३९४	लिखत बदर	पाठा साह कानू समेत वि. सिम्रिखिया कनुइन

१३९५.	लिखत बदर	नारायणभक्त फागुलू समेत वि. विष्णु फागुलू समेत
१३९६.	दिर्ता बदर	होमनाथ गौतम वि. देवकुमार सिंह
१३९७.	दूषित लिखत	महेन्द्र यादव वि. रामनरेश साह
१३९८.	हक कायम	मुकुन्दकृष्ण श्रेष्ठ वि. सेतीमाया बाडे
इजलास नं. १		८-९
१३९९.	कर्तव्य ज्यान	श्री ५ को सरकार वि. हिमाल गुरुङ्ग
१४००.	मिलापत्र बदर	विन्दुदेवी श्रेष्ठ समेत वि. सनम श्रेष्ठ
१४०१.	बकसपत्र	विन्दुदेवी श्रेष्ठ वि. सनम श्रेष्ठ समेत
१४०२.	अंश	जसोदियादेवी यादव वि. गुलोदेवी यादव समेत
इजलास नं. २		१०
१४०३.	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	राकेशकुमार शाह वि. पर्सा बन्धुजन्तु आरक्षण कार्यालय, आधाभार, बारा
इजलास नं. ३		१०-१३
१४०४.	उत्प्रेषण	कपिलदेव यादव वरै वि. आनन्दप्रसाद वरै समेत
१४०५.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	कुलमानसिंह थापा वि. जिल्ला भूमिसुधार कार्यालय, बाँके समेत
१४०६.	फैसला बदर	बच्चु साह तेली वि. लक्ष्मीदास थारू
१४०७.	लागू औषध	नेपाल सरकार वि. दिनेशप्रसाद कलवार
१४०८.	भ्रष्टाचार	हसना कार्की वि. नेपाल सरकार
१४०९.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	छेदीलाल माझी समेत वि. भूमिसुधार कार्यालय, सुनसरी समेत
१४१०.	उत्प्रेषण	सुलोचना मलेकु वि. किशोर शाक्य
१४११.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	भक्तबहादुर राई वि. नेपाल राष्ट्र बैंक, केन्द्रीय कार्यालय समेत
१४१२.	उत्प्रेषणमि परमादेश	कल्पना बराल वि. विद्यालय शिक्षक किताबखाना, ताहाचल समेत
१४१३.	उत्प्रेषण	रमणकुमार सिंह वि. भूमिसुधार कार्यालय, सप्तरी राजविराज समेत
१४१४.	चोरी	नेपाल सरकार वि. चन्द्रकुमार चौधरी
इजलास नं. ४		१३
१४१५.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	माहिली बुढाथोकी वि. निर्मला बुढाथोकी समेत
१४१६.	मोही लगत कडा	खुशबहादुर सिजापती वि. विलट मियाँ
इजलास नं. ५		१४-१५
१४१७.	अंश	हुमबहादुर कामी वि. गोविन्दे कामी
१४१८.	कर्तव्य ज्यान	आदित्य मुखिया वि. नेपाल सरकार
इजलास नं. ६		१५-१९
१४१९.	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	सहदेव पाण्डे वि. सोती सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह दोलखा
१४२०.	जवरजस्ती करणी	जसबहादुर रोक्का क्षेत्री वि. नेपाल सरकार

१४२१.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. रूपा चौधरी समेत
१४२२.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. लाम्पा शेर्पा
१४२३.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	हेमन्त खरेल वि. स्थानीय विकास मन्त्रालय समेत
१४२४.	उत्प्रेषण	महेन्द्रकुमार यादव वि. लोकसेवा आयोग
१४२५.	कर्तव्य ज्यान	सुनील दर्शनधारी वि. नेपाल सरकार
१४२६.	वन पैदावर	शंकर सिंह वि. नेपाल सरकार
१४२७.	उत्प्रेषण परमादेश	बतहु दास वि. कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय समेत
१४२८.	उत्प्रेषण समेत	देवी सापकोटा वि. कृषि विकास बैंक, बैंकिङ्ग कार्यालय जोरपाटी
इजलास नं. ७		१९-२२
१४२९.	उत्प्रेषण परमादेश	जयलाल महतो वि. जगरनाथ ठाकुर हजाम समेत
१४३०.	भ्रष्टाचार	नेपाल सरकार वि. गणेशबहादुर भट्टराई
१४३१.	उत्प्रेषण समेत	लोकनाथ कोइराला समेत वि. गोपी भन्ने मीना शेर्पा समेत
१४३२.	अंश चलन	सानुभाइ पौडेल वि. अयोध्या पौडेल
१४३३.	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	राधा के. सी. वि. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग समेत
१४३४.	उत्प्रेषण परमादेश	सुशीलाकुमारी यादव वि. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग समेत
१४३५.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	कृष्णप्रसाद सुवेदी वि. श्रम तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालय समेत
इजलास नं. ८		२२-२३
१४३६.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	डा. चूडामणि शर्मा वि. शिक्षक सेवा आयोग सानोठिमी समेत
१४३७.	उत्प्रेषण, अधिकारपृच्छा	दिनेशराज सत्याल वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
इजलास नं. ९		२३-२६
१४३८.	उत्प्रेषण परमादेश	बुधार्थे खाँ पैठान वि. रामअयोध्या राय यादव समेत
१४३९.	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	मञ्जुदेवी अग्रवाल वि. महानगरीय प्रहरी परिसर, हनुमानढोका समेत
१४४०.	निर्णय बदर	भरत खड्का वि. गुठी संस्थान केन्द्रीय कार्यालय समेत
१४४१.	पर्खाल निर्माण	जनकपुर नगरपालिका कार्यालय वि. ब्रम्हदेव साह
१४४२.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	गुप्तमाया पौडेल वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
१४४३.	अपहेलना	रामसेवक यादव वि. डा. दीर्घसिंह बम
इजलास नं १०		२६-३०
१४४४.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	विजयकान्त भा वि. स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय समेत
१४४५.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	पोषराज त्रिताल वि. स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय

१४४६.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	सत्यनारायण यादव वि. स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय समेत
१४४७.	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	कृष्णप्रसाद शर्मा वि. सुनसरी जिल्ला अदालत समेत
१४४८.	निषेधाज्ञा	इसुफ मियाँ भन्ने युसुफ मियाँ वि. विनोदकुमार पाठक
१४४९.	ज्यान मार्ने उद्योग	नेपाल सरकार वि. रामबहादुर दनुवार
१४५०.	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	कृष्णबहादुर बुढा वि. सुर्खेत जिल्ला अदालत
१४५१.	कर्तव्य ज्यान	विक्रम चौधरी वि. नेपाल सरकार
१४५२.	हातहतियार	नेपाल सरकार वि. सन्तोष दास
एकल इजलास		३०
१४५३.	उत्प्रेषण	अञ्जना पाण्डेय वि. दुखरन साह

पुस दोस्रो

विशेष इजलास		१
१४५४.	उत्प्रेषण समेत	राजबहादुर शाह वि. मन्त्रपरिषद् सचिवालय
पूर्ण इजलास		१-२
१४५५.	भ्रष्टाचार	धर्मराज भण्डारी वि. नेपाल सरकार
संयुक्त इजलास		२
१४५६.	थुनुवा भगाएको	नेपाल सरकार वि. राजेश रौनियार
१४५७.	हक कायम	काजीबहादुर तको वि. हेराबहादुर तको
इजलास नं. १		२-६
१४५८.	उत्प्रेषण समेत	पुरुषोत्तम श्रेष्ठ वि. निर्वाचन आयोग
१४५९.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	अकिता प्लाष्टिक इण्डस्ट्रिज वि. वीरेन्द्र साह तेली समेत
१४६०.	उत्प्रेषण,	गुडिया कर्मिनी वि. हमिद पठान समेत
१४६१.	निषेधाज्ञा	रामकुमारी तामाङ वि. राधा कुँवर
१४६२.	निषेधाज्ञा	शम्शेरबहादुर गुरुङ वि. द्रोणभक्त खरेल
१४६३.	हिसाब यकीन गराईपाऊँ	गुठी संस्थान सञ्चालक समिति, केन्द्रीय कार्यालय वि. राममणि जंगम
१४६४.	परमादेश	राममणि जंगम वि. सञ्चालक समिति, गुठी संस्थान केन्द्रीय कार्यालय समेत
१४६५.	प्रतिषेध लगायत	नरेन्द्रकुमार केडिया समेत वि. रामकुमार गुप्ता रौनियार समेत
१४६६.	उत्प्रेषण समेत	शंकरप्रसाद दाहाल समेत वि. लोकसेवा आयोग केन्द्रीय कार्यालय समेत
१४६७.	उत्प्रेषण समेत	मो. आकल मियाँ समेत वि. जिल्ला शिक्षा कार्यालय, सिरहा समेत
१४६८.	उत्प्रेषण समेत	रीता वैद्य वि. नेपाल बंगलादेश बैंक लि., नयाँ बानेश्वर समेत
१४६९.	कूटपीट लुटपीट	सुरेश जोशी वि. राजेश जोशी समेत

इजलास नं. २		६-११
१४७०.	उत्प्रेषण, परमादेश	मुकुन्दभक्त श्रेष्ठ वि. ऋण असूली न्यायाधीकरण समेत
१४७१.	भ्रष्टाचार	गोपीकृष्ण देवकोटा वि. नेपाल सरकार
१४७२.	दर्ता, बदर	रामप्रसाद राना वि. लालबहादुर बुढा
१४७३.	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	अजयकुमार तामाङ समेत वि. महानगरीय प्रहरी परिसर, हनुमानढोका
१४७४.	उत्प्रेषण, परमादेश	दिलीप शम्शेर ज. व. रा. वि. मालपोत कार्यालय, डिल्लीबजार समेत
१४७५.	अंश	पार्वती चौबे वि. सञ्जु चौबे
१४७६.	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	मोहनकुमार श्रेष्ठ वि. इलाका प्रहरी कार्यालय, रानी मोरङ्ग समेत
१४७७.	मोही निष्काशन	रामअशिश महतो कोइरी वि. दरोगा यादव
१४७८.	निषेधाज्ञा परमादेश	नापी शाखा, चाबहिल, काठमाडौँ वि. अगमबहादुर सार्की समेत
१४७९.	परमादेश	मञ्जूकुमारी गिरी वि. रुद्रकुमार चौहान समेत
१४८०.	परमादेश	शीलादेवी पाण्डे वि. गाउँ विकास समितिको कार्यालय, इनर्वासिरा, बारा
१४८१.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. रामप्रसाद चौधरी
१४८२.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. करन सिंह साउद
इजलास नं. ३		११-१३
१४८३.	उत्प्रेषण परमादेश	लालबहादुर तामाङ वि. जिल्ला प्रशासन कार्यालय, दोलखा चरिकोट
१४८४.	उत्प्रेषण परमादेश	सुभाष सुवेदी वि. जिल्ला प्रहरी कार्यालय, दाङ्ग समेत
१४८५.	उत्प्रेषण समेत	विजयकुमार ढकाल वि. भूमिसुधार कार्यालय, भक्तपुर समेत
१४८६.	उत्प्रेषण परमादेश	सिर्विता रञ्जित समेत वि. गृह मन्त्रालय समेत
१४८७.	भ्रष्टाचार	अनीलकुमार भण्डारी वि. नेपाल सरकार
१४८८.	उत्प्रेषण परमादेश	डा. बानिरा गिरी वि. त्रिभुवन विश्वविद्यालय, रजिष्ट्रारको कार्यालय
१४८९.	परमादेश	शिव महर्जन वि. जिल्ला प्रशासन कार्यालय, ललितपुर समेत
इजलास नं. ४		१३-१७
१४९०.	अंश	महादेव यादव वि. राजेन्द्र पुरवार
१४९१.	अंश दर्ता	हरिनारायण यादव वि. मनमोहन यादव
१४९२.	फरफारक	भगवतीकुमार काफ्ले वि. ओम शर्मा
१४९३.	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	रवि शाह समेत वि. गृह मन्त्रालय समेत
१४९४.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. हरिवहादुर गिरी समेत
१४९५.	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	मदनकुमार पन्त वि. बाल सुधार गृह, सानोठिमी भक्तपुर समेत

१४९६.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	सानुलाल महर्जन वि. ललितपुर उपमहानगरपालिकाको कार्यालय
१४९७.	क्षतिपूर्ति दिलाई पाऊँ	सानुलाल महर्जन वि. ललितपुर उपमहानगरपालिकाको कार्यालय समेत
१४९८.	जग्गा दर्ता	कमलमान जोशी समेत वि. लक्ष्मण तिमिल्सिना समेत
इजलास नं. ५		१७-१८
१४९९.	खिचोला	राधिका भट्टराई समेत वि. भक्तलक्ष्मी भन्ने भक्तादेवी पोखरेल
१५००.	निर्णय दर्ता बदर	गंगाप्रसाद चालिसे समेत वि. जनकपुर चुरोट कारखाना लिमिटेड धनुषा समेत
१५०१.	निषेधाज्ञा	वैद्यनाथ साह वि. जिल्ला प्रशासन कार्यालय, सिरहा समेत
१५०२.	मोही नामसारी	सत्यनारायण यादव वि. विन्देश्वरी यादव
१५०३.	अंश चलन	पञ्चीसलाल राजवंशी वि. धनबहादुर राजवंशी
इजलास नं. ६		१८-२२
१५०४.	जबरजस्ती करणी	जीवन रिजाल वि. नेपाल सरकार
१५०५.	गैडा मारी खाग विक्री	गादर पुर्जा मगर वि. नेपाल सरकार
१५०६.	जोत नामसारी	रामसुन्दर बकेको वि. तारादेवी चालिसे
१५०७.	निषेधाज्ञा	इश्वरमान तक्षकार वि. गृह मन्त्रालय
१५०८.	खून डाँका	सन्तकुमार लामा वि. नेपाल सरकार
१५०९.	सवारी ज्यान	नेपाल सरकार वि. जमाल अहमद खॉ मुसलमान
१५१०.	वाली विगो	हिमालयकुमारी कार्की वि. ओमभक्त कार्की
१५११.	जडीबुटी ओसारपसार	नेपाल सरकार वि. दलबहादुर बुढा समेत
१५१२.	रकम फिर्ता	जानकी चित्रकार वि. हरिकृष्ण श्रेष्ठ
१५१३.	दर्ता बदर	कुँवरदास तत्मा वि. राजवंशीदास तत्मा
इजलास नं. ७		२२-२३
१५१४.	उत्प्रेषण समेत	दामोदर रिजाल समेत वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
१५१५.	मोही नामसारी	तिलकबहादुर भुजेल वि. विष्णुकुमारी बराल
१५१६.	कर्तव्य ज्यान	राजेन्द्रबहादुर रावत वि. नेपाल सरकार
१५१७.	कर्तव्य ज्यान	रामटहल यादव वि. नेपाल सरकार
इजलास नं. ८		२४
१५१८.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	ठाकुरमान मास्के वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
१५१९.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	टेकबहादुर गुरुङ वि. मालपोत कार्यालय, संखुवासभा, खाँदबारी समेत
१५२०.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. छोटेला महारा चमार

इजलास नं. ९		२५-२७
१५२१.	उत्प्रेषण परमादेश	कृष्णराज जोशी समेत वि. काठमाडौँ विश्वविद्यालय धुलीखेल समेत
१५२२.	उत्प्रेषण परमादेश	मनोजकुमार चमार वि. दलित मुक्ति प्रा. वि. पिप्रा पर्सा समेत
१५२३.	परमादेश लगायत	मानबहादुर खत्री समेत वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
इजलास नं १०		२७-३०
१५२४.	उत्प्रेषण	नरोत्तम वैद्य वि. संसदीय व्यवस्था तथा संस्कृति मन्त्रालय समेत
१५२५.	उत्प्रेषण	कृष्ण शर्मा वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
१५२६.	लागू औषध	शेष सलिम वि. नेपाल सरकार
१५२७.	बहुविवाह	नेपाल सरकार वि. गोकुलबहादुर अधिकारी
१५२८.	लागू औषध	नेपाल सरकार वि. बुद्धिजंग गुरुङ समेत
१५२९.	अंश	कृष्णमाया गोठे समेत वि. पुण्यबहादुर गोठे
१५३०.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. देवीराम बुढा
एकल इजलास		३४-३७
१५३१.	बन्दीप्रत्यक्षी करण	गणेश काफ्ले वि. बन्दना राठौर पराजुली
१५३२.	उत्प्रेषण	सखिचन यादव वि. नन्दू महतो समेत
१५३३.	उत्प्रेषण	रामबहादुर बोगटी वि. राजकुमार अधिकारी
१५३४.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	टंकप्रसाद आचार्य समेत वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
१५३५.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	रेनुका कार्की(थापा) वि. राष्ट्रिय एड्स तथा यौनरोग नियन्त्रण केन्द्र काठमाडौँ
१५३६.	उत्प्रेषण	श्रीदेव शर्मा अर्याल वि. भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय समेत
१५३७.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	धनबहादुर विश्वकर्मा वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
१५३८.	उत्प्रेषणयुक्त प्रतिषेध	अकुरकुमार विष्ट क्षेत्री वि. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग समेत
१५३९.	उत्प्रेषण	केशवराज भट्ट वि. लोकनारायण भ्ना

माघ पहिलो

विशेष इजलास		१
१५४०.	उत्प्रेषण परमादेश	मीरा ढुङ्गाना समेत वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
पूर्ण इजलास		१-२
१५४१.	जबरजस्ती करणी	रामहरि लामिछाने वि. नेपाल सरकार

नेपाल कानून पत्रिका अतिरिक्त, २०६८

संयुक्त इजलास		३
१५४२.	लेनदेन	देवमणि देवकोटा वि. अनोदकुमार देवकोटा
इजलास नं. १		३-६
१५४३.	अंश चलन	रामप्रसाद यादव समेत वि. तोता अहिरनी समेत
१५४४.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. बलबहादुर तामाङ समेत
१५४५.	उत्प्रेषण परमादेश	नारायणप्रसाद शाह वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
१५४६.	उत्प्रेषण परमादेश	ध्रुव कोइराला वि. ऊर्जा मन्त्रालयका माननीय मन्त्री डा. प्रकाशशरण महत
१५४७.	परमादेश, प्रतिषेध	अर्जुनकुमार कार्की वि. ऊर्जा मन्त्रालयका माननीय मन्त्री डा. प्रकाशशरण महत
१५४८.	उत्प्रेषण समेत	विजयबहादुर कार्की समेत वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय
१५४९.	उत्प्रेषण	गगनसिंह नेगी वि. नगर विकास समितिको कार्यालय, महेन्द्रनगर
१५५०.	कर्तव्य ज्यान	लालबहादुर वि.क. वि. नेपाल सरकार
इजलास नं. २		६-७
१५५१.	दर्ताफारी समेत	मीठुमाया खाउजू वि. कल्पना के.सी.
१५५२.	प्रतिषेध परमादेश	सुनमती तण्डुकार वि. जिल्ला प्रशासन कार्यालय, काठमाडौं
इजलास नं. ३		७-१०
१५५३.	बाटो खुलाई पाऊँ	वीरेन्द्र राउत कुर्मी वि. रामवली राउत कुर्मी
१५५४.	आगो लगाएको	नेपाल सरकार वि. पृथ्वीबहादुर स्याङ्तान
१५५५.	आगो लगाएको	नेपाल सरकार वि. रामकिशोर यादव
१५५६.	डाँका	हरिशरण ठकुरी वि. नेपाल सरकार
१५५७.	डाँका	राजकुमार श्रेष्ठ वि. नेपाल सरकार
१५५८.	डाँका	नेपाल सरकार वि. तीर्थ भन्ने अर्जुन ओझा समेत
१५५९.	नापी निर्णय दर्ता बदर	गंगाजलिया कोरी वि. मु.स. गर्ने छक्कमा चमार
१५६०.	छूट जग्गा दर्ता	मालपोत कार्यालय, उदयपुर वि. शीलादेवी चौधरी
१५६१.	लिखत दर्ता बदर दर्ता	कामेश्वर दास गोश्वामी समेत वि. नेवालाल गोश्वामी
इजलास नं. ४		१०-१५
१५६२.	उत्प्रेषण समेत	महेन्द्रमान माली वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
१५६३.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	शान्तिदेवी बनिया वि. जिल्ला प्रशासन कार्यालय, बाँके समेत
१५६४.	उत्प्रेषण परमादेश	विजयकुमार बुढाथोकी समेत वि. भानुभक्त रिमाल समेत

१५६५.	उत्प्रेषण परमादेश	भूमिप्रसाद आचार्य वि. इलाका प्रहरी कार्यालय, काँकडभिट्टा
१५६६.	उत्प्रेषण परमादेश	धरमसिंह धामी वि. बागमती फाँट जग्गा एकीकरण आयोग, ललितपुर समेत
१५६७.	उत्प्रेषण, परमादेश	बालकृष्ण जोशी वि. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग
१५६८.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	वीरबहादुर गुरुङ वि. मालपोत कार्यालय, संखुवासभा समेत
१५६९.	भ्रष्टाचार	नेपाल सरकार वि. डम्बरकुमार दाहाल
१५७०.	उत्प्रेषण	धनबहादुर बस्नेत वि. गीताकुमारी खत्री
१५७१.	उत्प्रेषण	बुद्धिमाया गुरुङ वि. किशोर घिमिरे समेत
इजलास नं. ५		१५
१५७२.	अंश दपोट	इलियास मियाँ वि. सफाउद्दिन मियाँ
इजलास नं. ७		१५
१५७३.	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	वीरेन्द्रप्रसाद शाह वि. गृह मन्त्रालय
इजलास नं. ९		१५-१८
१५७४.	प्रतिषेध परमादेश	दलबहादुर के.सी. वि. जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, नवलपरासी समेत
१५७५.	उत्प्रेषण परमादेश	दीपेन्द्र सिंह कार्की समेत वि. भीमदत्त नगरपालिका कार्यालय, कञ्चनपुर समेत
१५७६.	परमादेश	गोविन्द अर्याल समेत वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
१५७७.	परमादेश	चरिबहादुर गहतराज समेत वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
इजलास नं १०		१८-२०
१५७८.	कीर्त	नेपाल सरकार वि. सुरेन्द्र अधिकारी
१५७९.	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	पदारथ राय वि. राजश्व अनुसन्धान विभाग समेत
१५८०.	जीउ मास्ने बेच्ने	नेपाल सरकार वि. रामबहादुर शाही
एकल इजलास		२१-२२
१५८१.	उत्प्रेषण	धनमाया राई समेत वि. पदममाया राई
१५८२.	उत्प्रेषण परमादेश	रामेश्वरप्रसाद कोइरी वि. रामचन्द्र राय यादव समेत
१५८३.	उत्प्रेषण समेत	रामनारायण महतो सुडी वि. पुनरावेदन अदालत, जनकपुर

माघ दोस्रो

इजलास नं. १		१-२
१५८४.	उत्प्रेषण/परमादेश	डा. दमनबहादुर अमात्य वि. उद्योग विभाग समेत
१५८५.	जालसाज	अब्दुल मजिद मुसलमान समेत वि. निसार अहमद मुसलमान
१५८६.	फैसला बदर	नजाबुद्दिन मुसलमान वि. निसार अहमद मुसलमान समेत

१५८७.	प्रतिलिपि अधिकार	नेपाल सरकार वि. शम्भुराज हलुवाई
१५८८.	उत्प्रेषण परमादेश	सुरेशकुमार दनुवार वि. सशस्त्र प्रहरी बल, प्रधान कार्यालय, हलचोक समेत
इजलास नं. २		२-५
१५८९.	उत्प्रेषण परमादेश	गणेशबहादुर बोहरा समेत वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
१५९०.	कर्तव्य ज्यान	मनमाया तामाङ वि. नेपाल सरकार
१५९१.	लागू औषध	मञ्जू भन्ने विष्णुदेवी कपाली वि. नेपाल सरकार
१५९२.	निषेधाज्ञा	लहान नगरपालिकाको कार्यालय, सिरहा वि. लक्ष्मी महतो समेत
१५९३.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. चन्द्रबहादुर वि.क. (कामी)
इजलास नं. ३		५-१३
१५९४.	उत्प्रेषण परमादेश समेत	यज्ञबहादुर कसाई वि. ८ नं. नापी गोश्वारा, पोखरा, कास्की
१५९५.	उत्प्रेषण परमादेश	गोपाल पोखरेल समेत वि. पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय
१५९६.	उत्प्रेषण परमादेश	कृष्ण के.सी. समेत वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
१५९७.	उत्प्रेषण परमादेश समेत	डा. जीतेन्द्र परियार वि. स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय समेत
१५९८.	परमादेश समेत	चूडामणि पौडेल समेत वि. रेजिडेन्टस एशोसियन अफ न्याम्स, वीर अस्पताल
१५९९.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	सुमेन्द्रराज जोशी घिमिरे समेत वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
१६००.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	रमेश रिजाल वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
१६०१.	उत्प्रेषण समेत	विजयमणि आ.दि. वि. भूमिसुधार कार्यालय, बबरमहल समेत
१६०२.	उत्प्रेषण	राजेश मिश्र वि. स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय समेत
१६०३.	उत्प्रेषण	विष्णुबहादुर कार्की वि. स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय समेत
१६०४.	उत्प्रेषण	आकांक्षा आचार्य वि. मन्त्री, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय समेत
१६०५.	उत्प्रेषण	रघुनाथ खड्का वि.रेडियो प्रसार सेवा समिति समेत
१६०६.	उत्प्रेषण	अजयकुमार पुडासैनी वि.मीरा भण्डारी (पुडासैनी) समेत
१६०७.	उत्प्रेषण परमादेश	नावालक बन्दना धिताल र आफ्नो हकमा समेत प्रभा कुमारी धिताल वि. यमनारायण धिताल समेत
१६०८.	उत्प्रेषण	सुन्दरलाल श्रेष्ठ समेत वि. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग समेत

१६०९.	जग्गा खिचोला	महालक्ष्मीदेवी ओम्हा वि. मञ्जूदेवी महतो समेत
१६१०.	लेनदेन	जानुका खनाल वि. राजकुमार यादव
१६११.	करकाप	राजकुमार यादव, वि. जानुका खनाल
१६१२.	गाली बेइज्जती	राजकुमार यादव, वि. जानुका खनाल
१६१३.	निषेधाज्ञायुक्त ५ परमादेश	बालेश्वरप्रसाद यादव वि.जिल्ला शिक्षा कार्यालय समेत
१६१४.	अदालतको अपहेलना	वीरेन्द्रकुमार त्रिपाठी वि. कृपाराम खटिक समेत
१६१५.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	उदयबहादुर भट्ट वि. विन्ध्यवासिनी उच्च माध्यमिक विद्यालय गोरखा
१६१६.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	भीमप्रसाद बेलवासे वि. शिक्षा तथा खेलकुद मन्त्रालय समेत
१६१७.	करार	अशोककुमार सहनी वि.रमेशकुमार गुप्ता
इजलास नं. ४		१४-२१
१६१८.	मोही प्रमाणपत्र	जनक राउत अहिर वि. लालमन राउत अहिर
१६१९.	परमादेश	फिरू थारू वि. जिल्ला प्रहरी कार्यालय, लिवाङ्ग, रोल्पा समेत
१६२०.	उत्प्रेषण, परमादेश	निर्मलकुमार थापा वि.गृह मन्त्रालय समेत
१६२१.	उत्प्रेषण	टपबहादुर गुरुङ वि.गृह मन्त्रालय समेत
१६२२.	उत्प्रेषण	हरिनारायण रौनियार वि. भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय समेत
१६२३.	घर बहाल	जानीमाया थापा श्रेष्ठ वि.दिव्यराम थापा श्रेष्ठ
१६२४.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. लरूवतीदेवी महतो नुनिया
१६२५.	कर्तव्य ज्यान	उमेश गुरुङ वि. नेपाल सरकार, नेपाल सरकार वि. उमेश गुरुङ
१६२६.	परमादेश	मोहम्मद नुरुल अमिन वि. गृह मन्त्रालय समेत
१६२७.	उत्प्रेषण परमादेश	हेमराज घिमिरे वि. मालपोत कार्यालय, संखुवासभा समेत
१६२८.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. इन्द्रा न्यौपाने जैसी
१६२९.	कूटपीट	परमानन्द भा वि.राम खेलावन साह सोगार
१६३०.	बहुविवाह	कमलमोहन चापागाई समेत वि. नेपाल सरकार
१६३१.	घरबाट उठाई पाऊँ	कान्छा डंगोल वि. लोकबहादुर महर्जन
१६३२.	मूल्य अभिवृद्धिकर	तिलकप्रसाद रिजाल वि. आन्तरिक राजश्व कार्यालय, विराटनगर समेत
१६३३.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. सञ्जय चन्द्रवंशी
१६३४.	लिखत बदर	सरोज रिजाल वि. सन्तोषकुमार खाँ थारू

नेपाल कानून पत्रिका अतिरिक्ताइ, २०६८

१६३५.	भूट्टा नागरिकता	नेपाल सरकार वि. खड्गबहादुर सुवेदी समेत
१६३६.	ज्यान मार्ने उद्योग	नेपाल सरकार वि. रामकुमार श्रेष्ठ
इजलास नं. ५		२१-२६
१६३७.	उत्प्रेषण समेत	परमेश्वर धरिंकार वि. जिल्ला शिक्षा कार्यालय, नवलपरासी समेत
१६३८.	मोही नामसारी	मेरखुनवा चमैन वि.श्रवण हजरा दुसाद
१६३९.	परमादेश	नरेशकुमार चापागाईं समेत वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
१६४०.	अंश नामसारी	मलिराम गुरौ समेत वि. मु.स. गर्ने सोमन्तीदेवी गुरौ समेत
१६४१.	वकसपत्र लिखत बदर	सौकत अलि समेत वि. कमरून नेसा सेखिन
१६४२.	उत्प्रेषण, परमादेश	इन्दिरादेवी खतिबडा वि. माधवराज पन्त समेत
१६४३.	नामसारी	केशरप्रसाद कुर्मी वि. हेमशंकरप्रसाद कुर्मी
१६४४.	अंश चलन	चन्द्रभक्त भुजू समेत वि. सुनीता भुजू
१६४५.	नक्कली प्रमाणपत्र	नेपाल सरकार वि.राजेन्द्र थापा
१६४६.	राजद्रोह	राजेश भ्ना अहिराज वि. नेपाल सरकार
१६४७.	लेनदेन	शम्भुप्रसाद गुप्ता रौनियार समेत वि. अशोककुमार गुप्ता रौनियार
इजलास नं. ७		२६-२९
१६४८.	हक कायम	सूर्यनारायण पाण्डे वि. सीताराम यादव
१६४९.	परमादेश	केशवराम बर्मा वि. सहकारी वित्तीय संस्था लिमिटेड
१६५०.	उत्प्रेषण	रामहरि थापा वि जिल्ला प्रशासन कार्यालय, बबरमहल समेत
१६५१.	उत्प्रेषण समेत	साई शिक्षा निकेतन हाईस्कूल वि. जिल्ला शिक्षा कार्यालय काठमाडौं
१६५२.	उत्प्रेषण समेत	जुक्तिजङ्ग लामिछाने वि. महानगरीय प्रहरी प्रभाग, काठमाडौं समेत
१६५३.	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	मदनकुमार यादव वि. तारानाथ गौतम समेत
१६५४.	मोही नामसारी	विलाश ठाकुर हजाम वि. महेश्वरप्रसाद सिंह समेत
१६५५.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	देवानन्द चौधरी वि. गृहमन्त्री, गृह मन्त्रालय समेत
१६५६.	ज्यान मार्ने उद्योग	नेपाल सरकार वि. कृष्णदेव वनरैत यादव समेत

इजलास नं. ८		२९-३२
१६५७.	उत्प्रेषण	सीताराम अग्रवाल वि.वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय समेत
१६५८.	लिखत बदर	मंगल यादव वि.गुलावदेवी यादव समेत
१६५९.	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	राकेशकुमार साह वि. चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय, चितवन समेत
१६६०.	उत्प्रेषण समेत	किरण गिरी वि. मालपोत कार्यालय, ढिल्लीबजार समेत
१६६१.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	टंकप्रसाद आचार्य वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
१६६२.	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	गोफली गुरुड वि. सगरमाथा निकुञ्ज कार्यालय, सोलुखुम्बु समेत
इजलास नं. ९		३१-३३
१६६३.	निषेधाज्ञा परमादेश	रासविहारी प्रसाद यादव वि. दीपेन्द्रकुमार यादव समेत
१६६४.	उत्प्रेषण समेत	रमेशबहादुर कार्की समेत वि. लोकसेवा आयोग समेत
१६६५.	परमादेश	कपिलेश्वर साह वि. चन्द्रकुमारदास
१६६६.	ज्यान मार्ने उद्योग	जीतेन्द्र त्रिपाठी वि.नेपाल सरकार
इजलास नं. १०		३४-३६
१६६७.	उत्प्रेषण	सोतीलाल चौधरी वि. गुणराज सुवेदी
१६६८.	उत्प्रेषण	निरोज पाण्डे वि. भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय समेत
१६६९.	उत्प्रेषण	श्रवणकुमार चाचान वि. उद्योग विभाग
१६७०.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	अइन्द्रकुमार भन्ने आएन्द्रकुमार लिम्बू वि. व्यवस्थित बसोबास समस्या र समाधान समिति २०६४ समेत
१६७१.	भ्रष्टाचार	नेपाल सरकार वि. रानु शर्मा (अधिकारी)
१६७२.	बण्डापत्र बदर	दशरथ लोध समेत वि. बेचु लोध समेत
१६७३.	दर्ता बदर	कमलबहादुर थापा वि.कृष्णबहादुर थापा
१६७४.	जग्गा खिचोला	पर्खाल भत्काई चलन, पार्वतीदेवी समेत वि. विगनीदेवी
१६७५.	जालसाजी	अर्जुन थापा वि. जितेन्द्र गोपाल धौमडेल
एकल इजलास		३६-३७
१६७६.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	लक्ष्मीशोरी याकानी वि. घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालय भक्तपुर समेत
१६७७.	परमादेश	रमेशबहादुर थापा वि. पश्चिमाञ्चल क्षेत्रीय प्रहरी कार्यालय, कास्की समेत
१६७८.	उत्प्रेषण	अनीलकुमार साह कानू वि. विश्वनाथ केडिया

फागुन पहिलो

संयुक्त इजलास		१-९
१६७९.	अंशबण्डा लिखत बदर	अनिशा खातुन समेत वि. महम्मद याही मियाँ समेत
१६८०.	बण्डापत्र लिखत	अनिशा खातुन समेत वि. महम्मद याही मियाँ समेत
१६८१.	कर्तव्य ज्यान	प्रेमबहादुर बूढामगर समेत नेपाल सरकार
१६८२.	भ्रष्टाचार	मोहम्मद सलम राइन वि. नेपाल सरकार
१६८३.	निर्णय दर्ता बदर	मु.स. गर्ने परसावती देवी वि. नन्दकुमार चौधरी समेत
१६८४.	निर्णय दर्ता बदर	पुष्पबहादुर श्रेष्ठ समेत वि. ऋषिकेशवनाथ श्रेष्ठ समेत
इजलास नं. १		३-७
१६८५.	उत्प्रेषण	मोहन ताजपुरिया वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
१६८६.	उत्प्रेषण	राजेशकुमार साह वि. राजकपुर महतो
१६८७.	उत्प्रेषण परमादेश	भगवान दास राठी वि. उद्योग विभाग, त्रिपुरेश्वर, काठमाडौं समेत
१६८८.	उत्प्रेषण परमादेश	पदमबहादुर माभी वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
१६८९.	अंश दर्ता	लोकनाथ पाठक समेत वि. आरती पाठक समेत
१६९०.	उत्प्रेषण समेत	सीता खनाल (अधिकारी) वि. नेपाल राष्ट्र बैंक, केन्द्रीय कार्यालय समेत
१६९१.	बाली भराई	सुश्री शान्ता तण्डुकार वि. जीतबहादुर कार्की
१६९२.	लागू औषध	शेरबहादुर थापा वि. नेपाल सरकार,
१६९३.	उत्प्रेषण परमादेश	मनोहर के.सी. वि. नेपाल वायुसेवा निगम, प्रधान कार्यालय समेत
इजलास नं. २		७-८
१६९४.	अंश चलन	दिपेशकुमार भट्ट वि. विद्या भट्ट
१६९५.	मानाचामल	दिपेशकुमार भट्ट वि. विद्या भट्ट
इजलास नं. ३		८-११
१६९६.	उत्प्रेषण	अम्बरबहादुर थापा मगर समेत वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
१६९७.	उत्प्रेषण परमादेश	नेपालाल सरदार वि. भूमिसुधार कार्यालय, विराटनगर, मोरङ समेत
१६९८.	उत्प्रेषण	हेरादेवी खड्गी वि. पुरातत्व विभाग
१६९९.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	जदु महतो वि. भूमिसुधार कार्यालय, सुनसरी, इनरूवा समेत

१७००.	उत्प्रेषण	बाबुराम गिरी समेत वि. शिक्षक सेवा आयोग, सानोठिमी समेत
१७०१.	उत्प्रेषण	मनोजकुमार भेटवाल वि. नेपाल खाद्य संस्थान, प्र.का. समेत
१७०२.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. अम्बरबहादुर विष्ट
१७०३.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. लालमणि पन्त
१७०४.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि.सूर्यबहादुर कटुवाल
१७०५.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि.भीम भट्ट
१७०६.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि.मनसिंह रोकाया
इजलास नं. ४		११-१६
१७०७.	निषेधाज्ञा	पुरन थापा वि. गंगा थापा मगर
१७०८.	निषेधाज्ञा	सुरेन्द्रप्रसाद अग्रहरि वि. उमालाल उराव
१७०९.	निषेधाज्ञा	पद्मराज आचार्य समेत वि. पूजनदेवी आचार्य
१७१०.	उत्प्रेषण	बलराम पौडेल वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
१७११.	अपहेलना	युगलप्रसाद सैजू वि. तानसेन नगरपालिका कार्यालय समेत
१७१२.	निषेधाज्ञा	युगलप्रसाद सैजू वि. तानसेन नगरपालिका कार्यालय
१७१३.	ज्यान डाँका	नेपाल सरकार वि. बाबुलाल सहनी मलाह समेत
१७१४.	उत्प्रेषण परमादेश	चन्द्रराज्य लक्ष्मी राणा समेत वि. मन्त्रिपरिषद् कार्यालय समेत
१७१५.	उत्प्रेषण	अभिनव यादव वि. अरुणकुमार यादव
१७१६.	उत्प्रेषण प्रतिषेध	प्रसिद्ध नरसिंह राणा वि. महानगरीय प्रहरी वृत्त काठमाडौं समेत
१७१७.	उत्प्रेषण परमादेश	ब्रजनारायण मिश्र वि. सामान्य प्रशासन मन्त्रालय समेत
१७१८.	उत्प्रेषण परमादेश	दुर्गादत्त बाँस्तोला वि. त्रिभुवन विश्वविद्यालय, प.नि.का. बल्खु समेत
१७१९.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. बक्सिड तामाङ
१७२०.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि.सीताराम डगौरा चौधरी
१७२१.	उत्प्रेषण परमादेश	यज्ञप्रसाद बजगाईं वि. नेपाल विद्युत प्राधिकरण समेत
१७२२.	उत्प्रेषणयुक्त प्रतिषेध	शारदादेवी अग्रवाल समेत वि. आन्तरिक राजश्व कार्यालय, धरान
इजलास नं. ५		१६-१७
१७२३.	उत्प्रेषण समेत	लोलाराज बस्नेत वि. गृह मन्त्रालय योजना तथा अनुगमन शाखा समेत
१७२४.	फैसला बदर	दुर्गाबहादुर गुरुङ वि. खिमराज सुवेदी

नेपाल कानून पत्रिका अतिरिक्ताइ, २०६८

१७२५.	खिचोला	दुर्गाबहादुर गुरुङ वि. देवीप्रसाद ढकाल
इजलास नं. ६		१८
१७२६.	उत्प्रेषण	कान्छीमाया कार्की के.सी. वि. ६ नं. नापी गोश्वारा काठमाडौं समेत
१७२७.	निषेधाज्ञा परमादेश	सीताराम मुखिया वि. गढदेव नि.मा.वि. औरावनी, सुनसरी समेत
इजलास नं. ७		१८-१९
१७२८.	कर्तव्य ज्यान	सुरेन्द्रबहादुर कुँवर वि. नेपाल सरकार,
इजलास नं. ८		१९
१७३०.	भ्रष्टाचार	नेपाल सरकार वि. जयप्रकाश प्रसाद गुप्ता समेत
इजलास नं. ९		१९-२१
१७३१.	उत्प्रेषण परमादेश	श्रीनारायण यादव वि. जिल्ला शिक्षा कार्यालय, धनुषा, जनकपुर समेत
१७३२.	परमादेश	तीर्थबहादुर बस्नेत वि.मालपोत कार्यालय, कास्की
१७३३.	निषेधाज्ञा	नन्दलाल पाण्डे वि. सुकदेव राउत अहिर
१७३४.	अपहेलना	नन्दलाल पाण्डे वि. सुकदेव राउत अहिर
१७३५.	उत्प्रेषण परमादेश	रोहिणीकुमार पोखरेल वि. निजामती किताबखाना समेत
इजलास नं १०		२१-२३
१७३६.	उत्प्रेषण	सुरेशकुमार कर्माचार्य समेत वि. नेपाल बैंक लिमिटेड, प्रधान कार्यालय
१७३७.	उत्प्रेषण समेत	निर्मला हमाल वि. निजामती किताबखाना समेत
१७३८.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	अनीलकुमार कर्ण वि. जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय, रौतहट समेत
एकल इजलास		२४-२६
१७३९.	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	विक्रमराम मोची वि. महानगरीय प्रहरी वृत काठमाडौं
१७४०.	उत्प्रेषण, परमादेश	नारायणबहादुर राई समेत वि. मन्त्रिपरिषदको कार्यालय समेत
१७४१.	उत्प्रेषण	यज्ञबहादुर बस्नेत वि. गृह मन्त्रालय
१७४२.	उत्प्रेषण समेत	मनकुमार शोर्पा वि. क्षेत्रीय शिक्षा निर्देशनालय, पूर्वाञ्चल धनकुटा समेत
१७४३.	उत्प्रेषण समेत	डरोगा पण्डित वि. ने.रा.प्रा.वि. सनफुलवा बारा समेत
१७४४.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	कर्णबहादुर खड्का वि. जिल्ला प्रहरी कार्यालय, मोरङ विराटनगर समेत

फागुन दोस्रो

संयुक्त इजलास		१-२
१७४५.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. कृष्णबहादुर कुमाल
१७४६.	कर्तव्य ज्यान	कुलबहादुर दर्जी वि. नेपाल सरकार

१७४७.	कर्तव्य ज्यान	पदमप्रसाद बाँस्तोला वि. नेपाल सरकार
१७४८.	जबरजस्ती करणी	नेपाल सरकार वि. रामबहादुर वि.क.
इजलास नं. १		२-५
१७४९.	उत्प्रेषण	सन्तोषकुमार अर्याल वि. उच्च माध्यमिक शिक्षा परिषद, सानोठामी
१७५०.	निषेधाज्ञा	करामत अली नाउँ वि. श्यामलाल (राज) वैश्य समेत
१७५१.	निषेधाज्ञा	रामईश्वरप्रसाद साह वि. जिल्ला प्रहरी कार्यालय, धनुषा समेत
१७५२.	परमादेश	गंगाराम राय यादव वि. जिल्ला शिक्षा कार्यालय, गौर समेत
१७५३.	हक कायम	कालीमैया ठकुरानी वि. निवा भन्ने आशाकाजी महर्जन
१७५४.	लुटपीट	कालीमैया ठकुरानी वि. निवा भन्ने आशाकाजी महर्जन
१७५५.	उत्प्रेषण परमादेश	सुरेशकुमार दनुवार वि. श्री सशस्त्र प्रहरी बल, प्रधान कार्यालय समेत
१७५६.	निर्णय बदर	भगवतीकुमार काफ्ले वि. विश्वम्भरलाल अग्रवाल समेत
इजलास नं. २		५-६
१७५७.	करार	रविविक्रम शाह वि. हरिप्रसाद दंगाल
१७५८.	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	प्रकाशकुमार टिबडेवाला वि. गृह मन्त्रालय समेत
१७५९.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	विमला पाण्डे वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदको कार्यालय समेत
१७६०.	नक्सा संशोधन	पूर्णबहादुर कठायत वि. राधादेवी श्रेष्ठ
इजलास नं. ३		७-१०
१७६१.	जीउमास्ने बेच्ने	रुपबहादुर क्षेत्री वि. नेपाल सरकार
१७६२.	उत्प्रेषण परमादेश	खुमबहादुर थापा वि. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग
१७६३.	नक्सा बदर हक कायम	मालपोत कार्यालय, विराटनगर, मोरङ वि. शालिग्राम पराजुली समेत
१७६४.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	रत्नबहादुर थापा क्षेत्री वि. भूमिसुधार अधिकारी, भूमिसुधार कार्यालय, भक्तपुर
१७६५.	उत्प्रेषण परमादेश	भीमबहादुर राई वि. भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय समेत
१७६६.	उत्प्रेषण समेत	वेदप्रकाश उप्रेती वि. पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय समेत
१७६७.	उत्प्रेषण परमादेश	शुभद्राकुमारी रेग्मी वि. वातावरण, विज्ञान प्रविधि मन्त्रालय समेत
१७६८.	परमादेश समेत	अशोककुमार अग्रवाल वि. स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय समेत
१७६९.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. ऐनबहादुर बोहरा

नेपाल कानून पत्रिका अतिरिक्ताइ, २०६८

इजलास नं. ४			१०-१६
१७७०.	ज्यान मानें उद्योग	नेपाल सरकार वि. राजीनन सहनी समेत	
१७७१.	निर्णय बदर	भगवतीकुमार काफ्ले वि. विष्णुदेवी राजभण्डारी समेत	
१७७२.	भ्रष्टाचार	बुद्धिकृष्ण श्रेष्ठ वि. नेपाल सरकार	
१७७३.	उत्प्रेषण	अशोक पोडे वि. गृह मन्त्रालय समेत	
१७७४.	उत्प्रेषण परमादेश	शालिग्राम सिंह वि. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग, टंगाल समेत	
१७७५.	परमादेश	हिरालाल भोलन समेत वि. गृह मन्त्रालय	
१७७६.	चोरी	नेपाल सरकार वि. आशिष गुरुङ समेत	
१७७७.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	तारादेवी बस्थाल समेत वि. भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय समेत	
१७७८.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	रामसिकल चौधरी वि. कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय समेत	
१७७९.	कर्तव्य ज्यान	चन्द्रमान राई वि. नेपाल सरकार	
१७८०.	उत्प्रेषण	चण्डीराज ढकाल वि. लीलाराज खड्का	
१७८१.	उत्प्रेषण समेत	प्रल्हाद नेउपाने वि. प्रहरी प्रधान कार्यालय समेत	
१७८२.	उत्प्रेषण परमादेश	ओमप्रकाश साह वि. शिक्षा तथा खेलकुद मन्त्रालय समेत	
१७८३.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	धनश्याममान प्रधान वि. भूमिसुधार कार्यालय, भक्तपुर समेत	
१७८४.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	परमेश्वर दास वि. क्षेत्रीय प्रहरी इकाई कार्यालय, जनकपुर समेत	
इजलास नं. ५			१६-१७
१७८५.	लेनदेन	तुलसीप्रसाद थारू वि. सुरेन्द्रकुमार गोयल	
इजलास नं. ६			१७-२०
१७८६.	उत्प्रेषण परमादेश	गंगाबहादुर थापा वि. मालपोत कार्यालय, कलंकी समेत	
१७८७.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	गेहेन्द्रबहादुर मल्ल वि. गुठी संस्थान केन्द्रीय कार्यालय समेत	
१७८८.	उत्प्रेषण परमादेश	कुसुमलाल मोची चमार वि. भूमिसुधार कार्यालय, सप्तरी समेत	
१७८९.	उत्प्रेषण परमादेश	रमाकान्त चौधरी कायस्थ वि. मालती चौधरी समेत	
१७९०.	परमादेश समेत	प्रभुकृष्ण कोइराला समेत वि. मन्त्रपरिषद्को कार्यालय समेत	
इजलास नं. ७			२०-२३
१७९१.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. बुद्धिमान तामाङ	
१७९२.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. जयलाल सदा समेत	

१७९३.	निषेधाज्ञा	किशोरकुमार दुगड वि. प्यारू शाह	
१७९४.	निषेधाज्ञा	गोविन्दलाल संघई वि. प्यारू शाह समेत	
१७९५.	छूट जग्गा दर्ता	सवीर मियाँ वि. मु. स. गर्ने सीताराम महतो	
१७९६.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. बुद्धिराम यादव	
१७९७.	डाँका	नेपाल सरकार वि. दिलीप साह	
१७९८.	दर्ता बदर दर्ता	सोमराज तिमल्सेना वि. नारी शिल्पकला केन्द्र, वीरगञ्ज	
इजलास नं. ८			२४-२४
१७९९.	उत्प्रेषण समेत	महमूद आलम समेत वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालय समेत	
१८००.	बन्दीप्रत्यक्षीकरण	अरविन्द्रराज पहाडी वि. महानगरीय प्रहरी परिसर, हनुमानढोका समेत	
१८०१.	जालसाजी	लक्ष्मीनियादेवी वि. रामचन्द्र राउत	
इजलास नं. ९			२४-२७
१८०२.	परमादेश	रञ्जुकुमारी शाह वि. दलितकन्या सामुदायिक प्राविधिक विद्यालय रौतहट	
१८०३.	निषेधाज्ञायुक्त परमादेश	मालपोत कार्यालय, दाङ घोराही वि. भोलानाथ कसौधन	
१८०४.	निषेधाज्ञायुक्त परमादेश	सत्यनारायण चौधरी वि. नेपाल विद्युत प्राधिकरण, केन्द्रीय कार्यालय समेत	
१८०५.	निषेधाज्ञा	लक्ष्मीदत्त बोहरा वि. तुलाराम भट्ट	
१८०६.	परमादेश	रामनाथ यादव वि. प्रमुख जिल्ला अधिकारी, कञ्चनपुर समेत	
१८०७.	निषेधाज्ञा	नारायणीदेवी देउला वि. महानगरीय प्रहरी परिसर, ललितपुर समेत	
१८०८.	परमादेश	कृषि विकास बैंक, मुख्य कार्यालय, विराटनगर वि. महमद कमरून मियाँ	
१८०९.	निषेधाज्ञा परमादेश	इन्द्रसेन अग्रवाल वि. राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक, शाखा कार्यालय, विराटनगर	
१८१०.	रकम दिलाई भराई पाउँ	मल्लिका वज्राचार्य वि. यज्ञमान तुलाधर समेत	
१८११.	अंश दर्ता	शिवनारायण यादव समेत वि. रामनारायण यादव	
इजलास नं १०			२७-२८
१८१२.	लागू औषध	नेपाल सरकार वि. भक्तबहादुर थापा मगर समेत	
१८१३.	लागू औषध	नेपाल सरकार वि. सोनम राई	
१८१४.	बहुविवाह	नेपाल सरकार वि. बन्नी भुर्तेल समेत	
१८१५.	जवरजस्ती करणी	नेपाल सरकार वि. चन्द्रबहादुर तामाङ	

एकल इजलास			२८-२९
१८१६.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	देवीकला पाण्डे समेत वि.प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	
१८१७.	वन्दीप्रत्यक्षीकरण समेत	हकमा सरीता शाक्य वि.महानगरीय प्रहरी परिसर, हनुमानढोका समेत	
१८१८.	उत्प्रेषण	रामपुकार शाह वि. रामविलास साह	

चैत पहिलो

विशेष इजलास			१-२
१८१९.	परमादेश समेत	चन्द्रप्रकाश (सी.पी) मैनाली वि. सभामुख सुभाषचन्द्र नेम्वाङ्ग समेत	
१८२०.	उत्प्रेषण	लक्ष्मण के.सी. समेत वि. व्यवस्थापिका संसद सचिवालय समेत	
१८२१.	उत्प्रेषण	ध्रुवप्रसाद चौलागाईं वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	
संयुक्त इजलास			२-८
१८२२.	उत्प्रेषण	नारायणबहादुर क्षेत्री वि. गृह मन्त्रालय	
१८२३.	खिचोला	दिनानाथ लम्साल वि. केशवासिंह पेला	
१८२४.	जवरजस्ती करणी	नेपाल सरकार वि. सरोज खड्का समेत	
१८२५.	सरकारी छाप कीर्ते	रामचन्द्र साह तेली वि. नेपाल सरकार, श्याम वि.क. वि. नेपाल सरकार	
१८२६.	निषेधाज्ञा	धर्मशीला गोश्वामी समेत वि. विराटनगर उपमहानगरपालिका समेत	
१८२७.	निषेधाज्ञा	भाननारायण श्रेष्ठ वि. जिल्ला प्रशासन कार्यालय, धादिङ समेत	
१८२८.	निषेधाज्ञा	भगवान राउत कुर्मी वि. ने.रा.मा.वि. पिप्रा विर्ता समेत	
१८२९.	घर चलन	सूर्यनारायण देव वि. श्याम भुजेल	
१८३०.	निषेधाज्ञा	मेघनाथ काफ्ले वि. रामप्रसाद श्रेष्ठ	
१८३१.	निषेधाज्ञा	मन्दिरा श्रेष्ठ समेत वि. विनोद कँडेल	
१८३२.	परमादेश	पार्वती यादव वि. जिल्ला प्रशासन कार्यालय, सुनसरी समेत	
१८३३.	निषेधाज्ञा	छेदनी देवी यादव साहू वि. विराटनगर उपमहानगरपालिका कार्यालय, मोरङ	
१८३४.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. मनकुमारी नेपाली	
१८३५.	उत्प्रेषण परमादेश	खिम्ती सर्भिसिज प्रा.लि. वि. ध्रुवप्रसाद फुयाल	
१८३६.	परमादेश समेत	डा.राजकुमार पोखरेल समेत वि. लोकसेवा आयोग के.का. समेत	
१८३७.	असूलउपर	उत्तरकुमार श्रेष्ठ वि. भवानीशंकर गोयल	

१८३८.	दर्ता बदर	फूलदेव रअहिर वि. महन्थप्रसाद यादव	
१८३९.	आयकर	खुमराज पुंजाली वि. शान्तिदेवी अग्रवाल	
इजलास नं. १			८-१०
१८४०.	दर्ता बदर	गौदी थरुनी वि. शंकरप्रसाद दमै समेत	
१८४१.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	मानबहादुर भण्डारी वि. प्रहरी प्रधान कार्यालय समेत	
१८४२.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	सुयस प्याकुरेल वि. घरेलु तथा साना उद्योग विभाग समेत	
१८४३.	उत्प्रेषण परमादेश	अंकवहादुर वन समेत वि. वन समिति, जिल्ला प्रशासन कार्यालय, सोलुखुम्बु	
इजलास नं. २			५-६
१८४४.	कर्तव्य ज्यान	रामनयन कुर्मी वि. नेपाल सरकार	
इजलास नं. ३			१०-११
१८४५.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	डा.चोपलाल भुपाल समेत वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	
१८४६.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. लक्ष्मी दास तत्मा	
इजलास नं. ४			११-१२
१८४७.	डाँका चोरी	नेपाल सरकार वि. सूर्य तामाङ	
१८४८.	हक कायम	गंगाप्रसाद थारू वि. महम्मद हकिक मुसलमान	
इजलास नं. ५			१२-२०
१८४९.	निषेधाज्ञा	रामप्रसाद यादव वि. महेन्द्र यादव	
१८५०.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. रामबहादुर बोटे	
१८५१.	हक कायम	विनादेवी श्रेष्ठ वि. अशोकरत्न बज्राचार्य	
१८५२.	जीउमास्ते बेच्ने	नेपाल सरकार वि. करन मल्ल	
१८५३.	अपहेलना	सर्वोच्च अदालत वि. गृह मन्त्रालय	
१८५४.	लेनदेन	हिरालाल साह वि. भोगीलाल साह	
१८५५.	उत्प्रेषण परमादेश	गोरखबहादुर श्रेष्ठको अ.वा.धनबहादुर श्रेष्ठ वि. मनमाया आले मगर समेत	
१८५६.	उत्प्रेषण	दर्पलाल शाह समेत वि. गुलाबदेवी तेलिन	
१८५७.	उत्प्रेषण	शेष बोजैर वि. शेख मौरुद्दिन समेत	
१८५८.	अवण्डा	वैद्यनाथ ठाकुर समेत वि. तेजनारायण ठाकुर भूमिहार	
१८५९.	उत्प्रेषण, अधिकारपृच्छा	दीपककुमार थिङ्ग समेत वि. भक्तिपुर गा.वि.स.को कार्यालय सर्लाही समेत	
१८६०.	परमादेश	रामबाबु राय वि. स्वास्थ्य सेवा विभाग	
१८६१.	वन्दीप्रत्यक्षीकरण	सुप्रिया श्रेष्ठ(राणा) वि. महानगरीय प्रहरी परिसर, हनुमानढोका समेत	
१८६२.	मोही कायम	पदमबहादुर खड्का वि. शिवहरि राजभण्डारी समेत	

नेपाल कानून पत्रिका अतिरिक्ताइ, २०६८

१८६३.	परमादेश	बालकृष्ण मैनाली वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
१८६४.	परमादेश	अच्युत आचार्य समेत वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
१८६५.	हातहतियार	नेपाल सरकार वि. राजदेव कुशवाहा
१८६६.	खिचोला	सन्तोष स्वर्णकार वि. गंगा महतो समेत
१८६७.	दर्ता बदर	लिलबहादुर राहु वि. सन्तबहादुर घर्ती
इजलास नं. ७		२०-२२
१८६८.	उत्प्रेषण	सूर्यदीप वस्न्यात वि. त्रि.वि. चिकित्सा शास्त्र अध्ययन संस्थान
१८६९.	डाँका चोरी	नेपाल सरकार वि. सानासिंह गुरुड
१८७०.	उत्प्रेषण	जस्मुदिन मंसुर वि. उद्योग मन्त्रालय
इजलास नं. ८		२२-२५
१८७१.	उत्प्रेषण	महेन्द्र जोशी वि. जि.प्र.का. ललितपुर
१८७२.	उत्प्रेषण समेत	दुर्गालाल श्रेष्ठ वि. जिल्ला प्रशासन कार्यालय, काठमाडौं समेत
१८७३.	परमादेश समेत	कृष्णबहादुर बुढाथोकी वि. वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय समेत
१८७४.	उत्प्रेषण	कृष्णप्रसाद लम्साल वि. परराष्ट्र मन्त्रालय
१८७५.	उत्प्रेषण समेत	विश्वेन्द्र पासवान समेत वि. सभामुख सुवाषचन्द्र नेम्वाङ समेत
१८७६.	उत्प्रेषण	रामेश्वरप्रसाद यादव वि. अर्थ मन्त्रालय
१८७७.	उत्प्रेषण समेत	विश्वबाबु पुडासैनी समेत वि. लोकसेवा आयोग, केन्द्रीय कार्यालय समेत
१८७८.	निषेधाज्ञा	माधुली मल्ल जोशी समेत वि. महानगरीय प्रहरी परिसर
इजलास नं. ९		२५-२८
१८७९.	निषेधाज्ञा	मेनुका ताम्राकार वि. ज्ञानीछोरी ताम्राकार
१८८०.	उत्प्रेषण परमादेश	मञ्जू ताम्राकार समेत वि. जिल्ला प्रशासन कार्यालय काठमाडौं समेत
१८८१.	वन्दीप्रत्यक्षीकरण	दलमान गोले वि. काठमाडौं जिल्ला अदालत समेत
१८८२.	अंश चलन	यलम्बर के.सी. वि. लक्ष्मण के.सी.
१८८३.	प्रतिषेध, परमादेश	किशोरकुमार विष्ट समेत वि. विद्युत महसूल निर्धारण आयोग समेत
१८८४.	करकाप	समसुद्दिन मुसलमान वि. गोनिया अहिर्नी
१८८५.	लेनदेन	समसुद्दिन मुसलमान वि. गोनिया अहिर्नी
१८८६.	मोही प्रमाणपत्र	नारायणबहादुर अमात्य वि. भुवनसिंह रानामगर
इजलास नं. १०		२८-३०
१८८७.	उत्प्रेषण	लक्ष्मी वास्तोला समेत वि. जिल्ला शिक्षा

	समेत	कार्यालय, कास्की समेत
१८८८.	सार्वजनिक अपराध	नेपाल सरकार वि. कमलबहादुर कार्की
१८८९.	डाँका चोरी	रामप्रसाद अधिकारी वि. नेपाल सरकार
१८९०.	डाँका चोरी	रामप्रसाद अधिकारी वि. नेपाल सरकार
१८९१.	खुन डाँका	राजन सिंह नेवार वि. नेपाल सरकार
एकल इजलास		३०-३१
१८९२.	प्रतिषेध	सुरेन्द्र कानू वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय
१८९३.	उत्प्रेषण	भोजेन्द्र धिमाल वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
१८९४.	उत्प्रेषण	सञ्जयकुमार सिंह वि. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग
१८९५.	वन्दीप्रत्यक्षीकरण	सुशीला थापा मगर (लिम्बू) वि. महानगरीय प्रहरी परिसर, हनुमानढोका

चैत दोस्रो

पूर्ण इजलास		१
१८९६.	रकम दिलाई	महेन्द्रमान श्रेष्ठ वि. ए.सी. गार्मेन्ट
संयुक्त इजलास		१-५
१८९७.	परमादेश	उर्मिला भट्टराई वि. परीक्षा नियन्त्रण कार्यालय बल्खु समेत
१८९८.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	कोकिला सत्याल वि. नेपाल आयल निगम लिमिटेड, केन्द्रीय कार्यालय
१८९९.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	दिनेशकुमार यादव वि. नेपाल आयल निगम के.का. समेत
१९००.	उत्प्रेषण परमादेश	भूमिप्रसाद त्रिपाठी वि. शिक्षक सेवा आयोग, सानोठिमी समेत
१९०१.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. विनोद लिम्बू
१९०२.	उत्प्रेषण परमादेश	विन्देश्वरप्रसाद पटेल वि. वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय समेत
इजलास नं. १		५
१९०३.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	सन्तोष सुवेदी वि. मा. गृह मन्त्री, गृह मन्त्रालय समेत
इजलास नं. ३		५-६
१९०४.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. राकेश राई
१९०५.	मोहियानी	विन्दू थरुनी वि. अमृत चौधरी
१९०६.	मोही	गणेश राय यादव वि. खेन्डा राय यादव
इजलास नं. ४		६-९
१९०७.	उत्प्रेषण परमादेश	विन्देश्वर सहनी समेत वि. जिल्ला विकास समिति, रौतहट, गौर समेत

नेपाल कानून पत्रिका अतिरिक्ताइ, २०६८

१९०८.	परमादेश	डा.ठाकुरराज अधिकारी वि.बलभद्र बाग्ले
१९०९.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	रामलखन मण्डल वि. राजेन्द्र विश्वास राजधोव समेत
१९१०.	जालसाजी	अशोक सम्शेर ज.व.रा. वि.शक्ति खाँड
१९११.	ठगी	नेपाल सरकार वि. शशिकान्त शर्मा
१९१२.	दर्ता बदर	मालपोत कार्यालय वि. धन थापा
१९१३.	छूट जग्गा दर्ता	मालपोत कार्यालय, उदयपुर वि. मु.स. गनै भीखनीदेवी चौधरी समेत
इजलास नं. ५		९-१४
१९१४.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. जसमान लिम्बू
१९१५.	कर्तव्य ज्यान	नन्दादेवी जोशी वि. नेपाल सरकार,
१९१६.	उत्प्रेषण परमादेश	जीवनप्रकाश खतिवडा वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
१९१७.	वन्दीप्रत्यक्षीकरण	एकनाथ थापा वि.राजश्व अनुसन्धान विभाग समेत
१९१८.	उत्प्रेषण	रामवृक्ष पण्डित वि. निजामती किताबखाना
१९१९.	खिचोला	ठाकुरप्रसाद भेडिहार वि.मंगर अहिर
१९२०.	उत्प्रेषण समेत	चन्द्रनारायण यादव वि. स्थानीय विकास मन्त्रालय समेत
१९२१.	उत्प्रेषण	गंगा शाक्य वि. जोगमाया महर्जन
इजलास नं. ६		१४-१८
१९२२.	परमादेश निषेधाज्ञा	मेनुका बस्नेत वि. इलाम एजुकेशन फाउण्डेशन प्रा.लि. इलाम
१९२३.	खुन डाँका	नेपाल सरकार वि. रवन पासवान
१९२४.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि.अम्बरबहादुर सिंह
१९२५.	जग्गा खिचोला	सहदेव यादव वि. जगु यादव समेत
१९२६.	अंश	बलवीर चौधरी समेत वि. मकै डगौरा
१९२७.	उत्प्रेषण परमादेश	हेमन्तप्रकाश चन्द वि. शिक्षक सेवा आयोग, सानोठिमी समेत
१९२८.	डाँका	नेपाल सरकार वि. बाबुराम सुनार
१९२९.	दोहोरो लिखत	सुकुमारीदेवी शर्मा वि. नेपाल बैंक लिमिटेड विराटनगर
१९३०.	लागू औषध	नेपाल सरकार वि. कृष्ण गुरुङ समेत
१९३१.	लागू औषध	रामशरण देउला वि. नेपाल सरकार
१९३२.	दृष्टि बदर रोक्का	अमीतकुमार गुप्ता वि. प्रेमबहादुर थापा क्षेत्री

१९३३.	उत्प्रेषण परमादेश	ज्ञानुमाया तामाङ वि. निजामती किताबखाना समेत
१९३४.	जोत नामसारी	लक्ष्मणकुमार कार्की वि.गोपीलाल राजवाहक समेत
इजलास नं. ७		१९-२२
१९३५.	कीर्त	जानकीदेवी अमातनी वि.राजकुमार मण्डल अमात
१९३६.	ज्यान मानै उद्योग	नेपाल सरकार वि. अशोक सिँतखु समेत
१९३७.	वैदेशिक रोजगार	नेपाल सरकार वि.गोमा महर्जन
१९३८.	लागू औषध	नेपाल सरकार वि. दारासिंह भन्ने दुर्गा पटेल
१९३९.	लागू औषध	पन्ना लाल यादव वि. नेपाल सरकार
१९४०.	उत्प्रेषण परमादेश	पारस साह तेली समेत वि. नागेन्द्र ठाकुर हजाम समेत
१९४१.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. रामा भन्ने रामअवतार यादव समेत
१९४२.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. डम्बरबहादुर तामाङ
१९४३.	उत्प्रेषण समेत	ओमलकुमारी तिवारी समेत वि. मुआब्जा वितरण कार्यदल समेत
१९४४.	परमादेश	कृष्णबहादुर कुँवर समेत वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत
इजलास नं. ८		२२-२३
१९४५.	दर्ता बदर	न्हुच्छेमार्याँ श्रेष्ठ समेत वि.मोहन श्रेष्ठ
इजलास नं. ९		२३-२४
१९४६.	उत्प्रेषण परमादेश	विष्णुबहादुर वानियाँ वि.जिल्ला प्रशासन कार्यालय धादिङ समेत
१९४७.	उत्प्रेषण परमादेश	बलबहादुर नगरकोटी समेत वि.मालपोत कार्यालय कलंकी समेत
एकल इजलास		३१
१९४८.	उत्प्रेषण	अशोक गिरी वि. कुरकुट यादव समेत
१९४९.	उत्प्रेषण समेत	ठाकुरप्रसाद याखा वि. स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय समेत

- यस विवरणमा लगाउका मुद्दाहरू समावेश नगरी मूल एउटा फैसला मात्र समावेश गरिएको छ ।
- यी मध्ये २१२ थान फैसला नेकापका विभिन्न अङ्कहरूमा प्रकाशित छन् ।

क. उल्लेख गरिएका पहिलेका नजीरहरू

क्र. सं.	उल्लिखित नजीर	उद्धरण गरिएको प्रकाशन			
		पक्ष विपक्ष	नि.नं. इजलास	पृष्ठ	अङ्क
१.	नेकाप २०४४, नि.नं. २९५९, पृ. ३८	भोजराज घिमिरे वि. रामप्रसाद नायक	८५३३ पूर्ण	९	१
२.	नेकाप २०३९, नि.नं. ८०७, पृ. ५६				
३.	नेकाप २०५३, अङ्क ४, नि.नं. ६९७९, पृ. ३८७	गुठी संस्थान केन्द्रीय कार्यालय समेत वि. विष्णुमाया महर्जन	८५३७ पूर्ण	६२	
४.	नेकाप २०६९, नि.नं. ७४५७, पृ. ९३९९				
५.	नेकाप २०६४, अङ्क ३, नि.नं. ७८९९, पृ. २७२	रुद्रबहादुर हुमागाई वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	८५३८ विशेष	७२	
६.	नेकाप २०४९, अङ्क ८, नि.नं. ४६०४	अरुणकुमार ज्ञवाली वि. कनकमणि दीक्षित समेत	८५३९ संयुक्त	८९	
७.	नेकाप २०६४, नि.नं. ७८३९	जनहित संरक्षण मञ्च प्रो. पब्लिक समेत वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	८५४० संयुक्त	९७	
८.	संवैधानिक कानूनसम्बन्धी केही महत्वपूर्ण नजीरहरू, भाग १०, खण्ड (ख), पृ. ११				
९.	नेकाप २०६५, नि.नं. ७९७३	नेपाल सरकार वि. रवीन भन्ने नारायण पौडेल खत्री समेत	८५६४ संयुक्त	३९६	२
१०.	नेकाप २०६३, नि.नं. ७७७२				
११.	नेकाप २०५०, नि.नं. ४७२९ पृ. १८०	सरस्वती राणा वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	८५६९ विशेष	३५९	३
१२.	नेकाप २०५९, नि.नं. ५००९ पृ. ८५२				
१३.	नेकाप २०५६, नि.नं. ६७४६ पृ. ४७८				
१४.	नेकाप २०६९, नि.नं. ७४०३, पृ. ८०९,	नरेन्द्रप्रसाद कोइराला समेत वि. लोकसेवा आयोग समेत	८५७० पूर्ण	३६५	
१५.	नेकाप २०४८, नि.नं. ४३५०, पृ. ४५०	डा. पुष्करराज पाण्डे समेत वि. सविना पाण्डे	८५७२ पूर्ण	३८७	
१६.	नेकाप २०५७, नि.नं. ६९४३, पृ. ७०४	लामकाँधे भन्ने हर्कबहादुर विश्वकर्मा वि. नेपाल सरकार	८५७३ पूर्ण	४०४	
१७.	नेकाप २०३४, पृ. ९३९	राजीव गुरुङ्गको हकमा देवी गुरुङ्ग वि. नीता गुरुङ्ग	८५७८ संयुक्त	४५४	
१८.	नेकाप २०३०, नि.नं. ७७७, पृ. ३०२	मालपोत कार्यालय काठमाडौं वि. वुद्धिबहादुर श्रेष्ठ समेत	८५७९ संयुक्त	४६६	
१९.	नेकाप २०५९, नि.नं. ७९५५, पृ. ७६६				
२०.	नेकाप, २०५३, नि.नं. ६९७२	डम्बरप्रसाद शिवाकोटी वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	८५८० संयुक्त	४७४	
२१.	नेकाप स्वर्ण शुभजन्मोत्सव विशेषाङ्क, २०५२, पृ. २	बालकृष्ण नेउपाने वि. राष्ट्रपतिको कार्यालय समेत	८५८८ विशेष	५४५	४
२२.	नेकाप २०६२ नि.नं. ७४९२, पृ. १४०				
२३.	नेकाप २०६२ नि.नं. ७६०३	विजयक्रान्ति शाक्य समेत वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	८५९१ विशेष	५८९	
२४.	नेकाप २०६६, नि.नं. ८०५२				
२५.	नेकाप २०६४ नि.नं. ७८७६				

२६.	नेकाप २०६४, नि.नं.७८०२, पृ.१	कमलजंग कुँवर वि. वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय समेत	८५९२ संयुक्त	६०१	
२७.	नेकाप २०६३, अङ्क ४, नि.नं ७६८२, पृ. ४६२	नेपाल सरकार वि. राजेन्द्रसिंह सिख	८५९९ संयुक्त	६५८	
२८.	नेकाप २०६५, अङ्क १, नि.नं ७९२३, पृ. ११०				
२९.	नेकाप २०५६ नि.नं. ६६८२ पृ. १८५	राजेन्द्रध्वज खड्का वि. बुनुमैया खड्का समेत	८६०० संयुक्त	६६७	
३०.	सर्वोच्च अदालत निर्णय संग्रह २०६३, भाग १२, पृ. २३२	सनमाला तामाङ्ग समेत वि. सुकुलक्ष्मी तामाङ्ग समेत	८६०१ संयुक्त	६७४	
३१.	नेकाप २०६७ नि.नं. ८३२८ पृ. ३७२	मु.स.गर्ने पूर्णलाल बज्राचार्य वि. भीमलाल बज्राचार्य समेत	८५०४ संयुक्त	६९६	
३२.	सर्वोच्च अदालतबाट प्रतिपादित बाणिज्य कानूनसम्बन्धी केही महत्वपूर्ण नजीरहरू, २०६३, भाग ४, पृ. ५६१, ५६२	नेपाल ओरिण्ड म्याग्नेसाइट प्रा. लि. वि. ऋण असूली पुनरावेदन न्यायाधिकरण काठमाडौं समेत	८५०५ संयुक्त	७०६	
३३.	नेकाप २०२०, नि.नं. १९६, पृ. ७६	सत्यनारायण कर्ण वि. इन्द्रमुखीदेवी कर्ण समेत	८६०८ पूर्ण	७४६	
३४.	नेकाप २०२२, नि.नं. ३०७, पृ. २९०				
३५.	नेकाप २०२६, नि.नं. ५०७, पृ. ३१२				
३६.	नेकाप २०४७ नि.नं. ४०३४, पृ. १				
३७.	नेकाप २०५०, नि.नं. ४६७९, पृ. ५				
३८.	नेकाप २०६४ नि.नं. ७८१४, पृ. १४०				
३९.	नेकाप २०६७, नि.नं. ८२९३, पृ. ४८				
४०.	नेकाप २०४५, नि.नं. ३५७२, पृ. ८७२,	मधुमाया तामाङ्ग वि. नेपाल सरकार	८६१३ संयुक्त	७८६	५
४१.	नेकाप २०६१, नि. नं. ७३९९, पृ. ७६९				
४२.	नेकाप २०४४, नि.नं. ३१७८, पृ. ८४०				
४३.	नेकाप २०४४, नि.नं. ३२०५, पृ. ९२९				
४४.	नेकाप २०४९, नि.नं. ४५२२, पृ. ४०१				
४५.	नेकाप २०४५, नि.नं. ३३७१, पृ. १६२				
४६.	नेकाप २०६०, नि.नं. ७२४६, पृ. ५८७,				
४७.	नेकाप २०४६, नि.नं. ३७१६, पृ. १०४				
४८.	नेकाप २०४५, नि.नं. ३६८४, पृ. १३१५				
४९.	नेकाप २०४७, नि.नं. ४१५४, पृ. ४६१				
५०.	नेकाप २०४५, नि.नं. ३५४०, पृ. ७६४				
५१.	नेकाप २०४१, नि.नं. १९६०, पृ. ३२७				
५२.	नेकाप २०६१, नि.नं. ७४६६, पृ. १४८६				
५३.	नेकाप ०४८, नि.नं. ४३०६, पृ. २७४				
५४.	नेकाप ०४६, नि.नं. ३९७९, पृ. १०८९				
५५.	नेकाप २०५६, नि.नं. ६८२१, पृ. ८३८				
५६.	नेकाप ०६७, नि.नं. ८४१५, पृ. ११५९				
५७.	नेकाप २०४४, नि.नं. ३२७९, पृ. ११९४				
५८.	नेकाप २०५७, नि.नं. ६९४३, पृ. ७०४				

५९.	नेकाप २०६६, अङ्क १०, नि.नं. ८२५४, पृ. १७५१ (Overrule नजीर)	नेपाल सरकार वि. वेलवहादुर थापा मगर समेत	८६२९ संयुक्त	९०८	६	
६०.	नेकाप २०६६, नि.नं. ८२००, पृ. १२६६	नेपाल सरकार वि. रामाज्ञा चतुर्वेदी समेत	८६३० संयुक्त	९१७		
६१.	नेकाप २०६७, नि.नं. ८४५२, पृ. १४४५					
६२.	नेकाप २०६७, नि.नं. ८५१९, पृ. २००७					
६३.	नेकाप २०६५, नि.नं. ८०३४, पृ. १३३२	पुष्पराज पाठक समेत वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	८६३३ संयुक्त	१००३	७	
६४.	नेकाप. २०१७, नि.नं. १०८, पृ. १००	एड्भोकेसी फोरम वि. गृह मन्त्रालय समेत	८६४२ विशेष	१०८३		
६५.	नेकाप. २०२७, नि.नं. ५४७, पृ. १५७					
६६.	नेकाप २०४८, नि.नं. ४४३०, पृष्ठ, ८१०	सुनील रञ्जन सिंह वि. मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	८६४५ विशेष	११२७		
६७.	नेकाप २०५१, नि.नं. ४८८९, पृ. २२०	वासुदेव साह तुरहा विरूद्ध पुनरावेदन अदालत हेटौंडा	८६५० संयुक्त	११७१		
६८.	नेकाप २०५४, नि.नं. ६३५८, पृ. २२४					
६९.	नेकाप २०३३, नि.नं. ३२७, पृ. ९५	सानुबहादुर श्रेष्ठ वि. उपराष्ट्रपतिको कार्यालय	८६६० संयुक्त	१२४३		
७०.	नेकाप. २०१७, नि.नं. १०८, पृ. १००	वीरबहादुर राउत अहिर वि. गृह मन्त्रालय समेत	८६६३ पूर्ण	१२७६		
७१.	नेकाप २०२७, नि.नं. ५४७, पृ. १५७					
७२.	नेकाप २०५२, नि.नं. ६०३०, पृ. ५३१					
७३.	नेकाप २०६५, अङ्क ८, नि.नं. ७९९९	डा. अशोक शमशेर ज.व.रा. वि. रेखा घिमिरे समेत	८६६४ पूर्ण	१२९२	८	
७४.	नेकाप २०६६, नि.नं. ८२००, पृ. १२३५	नेपाल सरकार वि. अच्युतकृष्ण खरेल समेत	८६६७ संयुक्त	१३२९		
७५.	नेकाप २०४९, नि.नं. ४६६०	हरिनारायण महतो धानुक वि. गौरी महतो धानुक समेत	८६६९ संयुक्त	१३८२		
७६.	नेकाप २०६१, असोज, नि.नं. ७३८९, पृ. ६७६	अतुल शाह वि. मल्लिका शाह समेत	८६७४ संयुक्त	१४१२		
७७.	नेकाप २०६७, भदौ, नि.नं. ८३७३, पृ. ८०४					
७८.	नेकाप २०६८, अङ्क १, पृ. ९	रामचन्द्र पौडेल वि. व्यवस्थापिका संसदको सचिवालय समेत	८६७५ संयुक्त	१४२०		
७९.	नेकाप २०४५, अङ्क ४, पृ. २२३	गणेशबहादुर खत्री वि. गृह मन्त्रालय समेत	८६७६ पूर्ण	१४३५		९
८०.	नेकाप २०५२, नि.नं. ६१३, पृ. ४६२,	अच्युतप्रसाद खरेल विरूद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	८६७७ विशेष	१४४२		
८१.	नेकाप २०५३, नि.नं. ६१४०, पृ. १०५,					
८२.	नेकाप २०५३, नि.नं. ६२२३, पृ. ५३७,					
८३.	नेकाप २०५७, नि.नं. ६८९८, पृ. ३७६,					
८४.	नेकाप २०६६, नि.नं. ८१८७, पृ. १०८९					
८५.	नेकाप २०६१, अङ्क ६, नि.नं. ७३९१, पृ. ६९९	धनकुमारी हुंगेल समेत वि. उमादेवी हुंगेल	८६७८ पूर्ण	१४५०		
८६.	नेकाप २०३९, नि.नं. १५२६, पृ. १,	उमादेवी हुंगेल समेत वि. धनकुमारी हुंगेल समेत	८६७९ पूर्ण	१४५६		
८७.	नेकाप २०५०, नि.नं. ४६७९, पृ. ५					
८८.	नेकाप २०५१, नि.नं. ५०१८, पृ. ९४९,					

८९.	नेकाप २०५२, नि.नं. ५०४७, पृ. १४४			
९०.	नेकाप २०६५, नि.नं. ७९११			
९१.	नेकाप २०६७, नि.नं. ८४३०, पृ. १२८६			
९२.	नेकाप २०६५, अङ्क १, नि.नं. ७९२४, पृ. १२२	शान्तिदेवी वि. मजवुन शेषिन समेत	८६८१ संयुक्त	१४८४
९३.	नेकाप २०६७, अङ्क १, नि.नं. ८२९०, पृ. १			
९४.	नेकाप २०५७, अङ्क ५, नि.नं. ६९०४, पृ. ४४०			
९५.	नेकाप २०५७, अङ्क १२, नि.नं. ६९६०, पृ. ८११			
९६.	नेकाप २०५४, अङ्क १, पृ. ४४	जावलाखेल डिप्टिलरी प्रा.लि. वि. मन्त्रिपरिषद् सचिवालय	८६९४ विशेष	१६४४
९७.	नेकाप २०६६, अङ्क ९, पृ. १४०९			
९८.	नेकाप २०६१, अङ्क ६, पृ. ७६५	आदित्य मुखिया समेत वि. नेपाल सरकार	८७०५ संयुक्त	१७४७
९९.	नेकाप २०६३, अङ्क ८, पृ. १०७५			
१००.	नेकाप २०६५, अङ्क ११, पृ. १३६९			
१०१.	नेकाप २०६८, अङ्क ५, नि. नं ८६१३			
१०२.	नेकाप २०२१ पुस नि.नं. २५१ पृ. १६८			
१०३.	नेकाप २०४४, चैत, नि.नं. ३३१३, पृ. १३१६	कृष्ण सिल्पकार वि. मैया चिकंवाञ्जार	८७०६ संयुक्त	१७६७
१०४.	नेकाप २०४५ वैशाख नि.नं. ३३२४ पृ. १७			
१०५.	नेकाप २०४८, भदौ, नि.नं. ४२९५ पृ. २१५			
१०६.	नेकाप २०५७, अङ्क १, नि.नं. ६८४५, पृ. ६०	बन्दना धिताल र आफ्नो हकमा समेत प्रभाकुमारी धिताल वि. पुनरावेदन अदालत दाङ समेत	८७१३ संयुक्त	८५१२
१०७.	नेकाप २०६३, अङ्क ५, नि.नं. ७६९४, पृ. ५५४	कमलमोहन चापागाई समेत वि. नेपाल सरकार	८७१६ संयुक्त	१८३२
१०८.	नेकाप २०६७, नि.नं. ८५१९, पृ. २००७	नेपाल सरकार वि. जयप्रकाश प्रसाद गुप्ता समेत	८७२२ संयुक्त	१८९०
१०९.	नेकाप २०६८, नि.नं. ८६३०, पृ. ९१७			
११०.	नेकाप २०५२, नि.नं. ६०१३, पृ. ४६२	जानकी अधिकारी (कटुवाल) समेत वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	८७२५ विशेष	१९५७
१११.	नेकाप २०६२, नि.नं. ७५७७, पृ. ९३१			
११२.	नेकाप २०६५, नि.नं. ८०३१, पृ. १३०६			
११३.	नेकाप २०६८, नि.नं. ८६११, भदौ, पृ. ७७४-७७५	मोमेन्टो एपेरेल्स प्रा.लि. वि. श्रम अदालत समेत	८७३६ संयुक्त	२०६२
११४.	नेकाप २०६६, नि.नं. ८१७०, पृ. ९७८	नेपाल क्रेडिट एण्ड कमर्श बैंक लि. वि. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग	८७३७ संयुक्त	२०६९
११५.	नेकाप २०५३, अङ्क ५ नि.नं. ६१९१, पृ. ३८६	गोहेन्द्रबहादुर मल्ल वि. गुठी संस्थान के.का.समेत	८७३९ संयुक्त	२०९१
११६.	नेकाप २०२९, अङ्क ३ नि.नं ६७२, पृ. ७९			
११७.	नेकाप २०६६, मंसिर, नि.नं. ८२०१, पृ. १२६८	सविर मियाँ वि. मु.स.गर्ने सीताराम महतो	८७४० संयुक्त	२०९८
११८.	नेकाप २०६७, असार, नि.नं. ८३२८, पृ. ३७२			
११९.	नेकाप २०४८, चैत, नि.नं. ४४३०, पृ. ८१०	जस्मुदिन मन्सुर समेत वि. उद्योग मन्त्रालय समेत	८७४१ संयुक्त	२१०८

ख. ठहर खण्डमा व्याख्या वा उल्लेख भएको केही नेपाली शब्दावली

शब्दावली	पृष्ठ
अकृत सम्पत्ति	७५३
अनादर (Dishnour)	३७
अनियन्त्रित अधिकार (Excessive Power)	३८
अभिसन्धि	७४
अनुचित लाभ	३००
अनुचित त्रास	३०४
अन्तिमताको सिद्धान्त (Fincility of Judgement)	७१
आपराधिक मनसाय अन्तर्निहित (Inherent Mens rea)	२१३
अनुसन्धान तहकीकात र अभियोजन	६०२
अष्टलोह	६७८
अहरणीय (Non-Derogable)	११०४
अपरिवर्तनीय	११२८
अभियान	१२७२
अनिश्चयको भूमरी	१२७५
अन्तरभूत अधिकार	१४८४
अन्तर्राष्ट्रिय दस्तावेज	१५१७
अभियोजन पक्ष	१५५४
अनदेखा	१६१३
अमूर्त कुरा	१७१०
अतिक्रम्य	४८१
अनुशरण (Persuasive)	१९१६
अर्मुत (Abstract)	१९१७
अभियोजन पक्ष	१९७२
अपरिहार्य आवश्यकता (Inevitable necessity)	५६३
आकलन	१९६
आधिपत्य	२५५
आकाशे पुल	२६३
आर्यमहासाहसुप्रमर्द्धनी	३०९
आर्यमहाप्रतिसार महाविधाराज महायान	३०९
आर्यमहासारा सुप्रदर्मीनी महायान	३१०
आपराधिक कार्य (Criminal Act)	३३०
आवश्यकताको सिद्धान्त (Doctrine of Necessity)	५४६, ५६३,

आगमन र परावत	७०३
आर्थिक स्वायत्तता (Economic Autonomy)	७२२
इनदुज	२०२०
इज्जतआमद	६४७
इन्टिमेशन	२९९
उपेक्षा (Ignore)	३७, ४०
उपाधि र सम्मान	६१८
उत्कृष्ट योगदान (Outstanding Contribution)	६१४
उच्च खतराको सिद्धान्त	१९१५
उत्तरपुस्तिका परीक्षण	६३०
एक पक्षिय (Ex-Parte)	४४, ३९७
एकलौटी अधिकारक्षेत्र (Exclusive Power)	५९३
एकाधिकार	६५८
एकांगी	१६१३
ऐतिहासिक दस्तावेज	१३६
ओभरडून	१५७१
औपचारिक समारोह	११२७
ऋणात्मक व्यालेन्स	१५८८
कपाली तमसुक	५
कल्पनातित् विषय	५२२
करयोग्य आय	१११२
करार परिपालनाद्वार समाप्त (Termination by Performance)	११५६
करारीय सम्बन्ध (Contractual Relation)	११५६
करारीय दायित्व	११६८
कथित अपराध	१९८५
कमैया	२८७
कानूनी उन्मुक्ति (Legal immunity)	१२४९
कार्यान्वयनयोग्य (Enforceable)	१६८३
कानूनको बाध्यकारिता	५७२
कालोसूची	८९८
कार्यको परिणाम	१०५४
कार्यविधिका रौचिरा	१०७३
कार्यगत स्वायत्तता (Functional Autonomy)	७२२
खण्डीकरण	३०८
खाद्यान्नको अधिकार (Right to food)	९७
खाद्य सम्प्रभुता	२०१७

गैरपर्यटक	१७८७
गोलमोटल	१९१३
गगनचुम्बी (Skyscraper)	२०२०
घरसार	७६३
चीरकाल पर्यन्त	११२८
छलकपट	६६७
जन्म जन्मान्तर	१७८८
जनमत संग्रह	३०
जमानत पत्र (Performance Bond)	७१४
जमानतकर्ता	७०७
जनादेश	१२५७
जन्म पत्रिका (चिना टिप्पणी)	१६११
जारी पूँजी	५३५
जीयैजीयैको अंशवण्डा	१९६१
डोर कर्मचारी	३४८
ततिम्बा बकपत्र	३१७
ताडपत्र/भोजपत्र/गुठीपत्र/शिलालेख/ सनद/सवाल/ इस्तिहार	६९६
तायदाती	७४७
तामेली	७६२
तजविजी अधिकार	१७४८
तथ्यगत परिस्थिति	१८४०
तथ्यपरक	४९६, १८४०
तहगत आदेश (Chain of Command)	११३६, १६२८
तिलाञ्जली	२०८३
तात्विक सरोकार (Substantial Interest)	११३२
दृष्टिवन्धक	३४१
दिगो संरक्षण (Sustainable Conservation)	२४३
दस्तावेज	९०५
दुष्कृतिको कानून (Law of Tort)	२०१३
दानदातव्य	३०९
दुराशयपूर्ण	४९१
दूषित कार्य	५२२
दूधको साक्षी विराला	४६४
दुष्कृति	६६७
धर्मवरण	१७७३
धरहरा (भीमसेन स्तम्भ)	८३१
धरौटयोग्य अपराध (Bailable offence)	१३०४
धितो बजार	५३०
नक्कली शैक्षिक प्रमाणपत्र	१६७६
नकारात्मक असर	४९७

नरघरी	७२८
नतिजामूलक (Result Oriented)	५२९
निर्णायक प्रमाण	६५९
निश्चयात्मक प्रमाण	१६६, १६०६
निजात्मक प्रवृत्ति	१४८४
निजी भोगाकाधिकार	१८८५
निर्विकल्प अधिकार (Absolute Rights)	६८५
निरोधात्मक उपाय (Preventive Measure)	२४६
निस्तेज	१९९८
निश्चयात्मक प्रमाण	४९३
नियमित अदालतहरू (Regular court)	१०९५
निलम्बन नहुने (Non-derogable)	१११०
न्यायिक निरोपण (Judicial Scruting)	५७
न्यायिक मापदण्ड	९१९
न्यायिक हिरासत	११७१
न्यायिक आत्मसंयम (Judicial Self-restraint)	१२७४
परिपुरण	१२०४
पब्लिक कम्पनी	५३५
परिस्थितिजन्य प्रमाण(Circumstantial Evidence)	२१५
परित्याग	६४६
पारस्परिक निर्भरतायुक्त (Interdependent)	३८७
पुरातात्विक सम्पत्ति/महत्व	८२१
पूर्ण अधिकार (Sole Authority)	४८०
पोशाक निर्धारण	११२७
प्रकृतिको अवधारणा (Punitive approach)	१३०४
प्रहरी सञ्चार	१२९१
प्रतिद्वन्दात्मक कानूनी पद्धति (Adversarial Legal System)	६०२
प्रवराधिकार	१८०४
प्रशासकीय कानून (Droit Administrative)	१०९५
प्रशासकीय अदालतहरू (Council de Etat)	१०९५
प्रतिलिखि दर	१६४५
प्रश्चातदर्शी प्रभाव (Retrospective Effect)	१३७५
प्राडन्याय	६५०
प्रायश्चित	७९५
प्रामाणिक दृष्टि	१३८२
प्रेमपथ	१८७०
फोहोरमैला व्यवस्थापन	८१२
बन्दीगृह (Detention Room)	१५१७
बाहुल्यता	२६२
बाल न्याय (Juvenile Justice)	१४१८

बालबुर्ज	१७९८
बितांबाल	७५८
व्यवस्थापकीय स्वायत्तता	७२६
भोगवन्धकी, दृष्टिवन्धक	८३५
भौगोलिक विकटता	११४६
मतदाता नामावली	१६६७
मलखाद	१९७१
मीमांसा	१४८४
मुद्दाको अन्तिमता (Finality of Judgment)	१३०६
मूल प्रवाह	१६९१
मूल्यवान अवधि (Check Period)	९१४
मोहनजोडारो (Mohenjo-daro)	२०२०
यौनिक शोषण (Sexual exploitation)	२६०
यौनिक समागम (Vaginal Intercourse)	३३१
राष्ट्रिय परिचयपत्र	३०
राजनीतिक संविधानवाद	५४५
रात्रिकालीन व्यवसाय	११९७
लालमोहर, काश्यपत्र, गुठीपत्र, दानपत्र, शिलालेख, ताम्रपत्र	११८९
लोडसेडिङ्ग	७७९
वर्जितकार्य	१२४७
वाञ्छित हद	१३८९
वाध्यकारी (Binding)	११३३
वाध्यात्मक कार्यविधि	६३८
विद्युतशुल्क	७७९
वितरणमुखी नीति	६७९
विवादरहित हक (Undisputed Right)	१८०८
विभूषण	६१०
विषम परिस्थिति	१९७३
वैध अपेक्षा (Legitimate Expectation)	१२५७
वैज्ञानिक भूमिसुधार कार्यक्रम	३६४
वोधगम्य	१७९६
शरीर अपहरण	१०६३
शर्तको परिपालन	१८०
शक्तिको अधिपति	११७६

शेयर पूँजी	७२७, १४८०
सकारवाला	१५०
सकारात्मक प्रकृति (Positive Right)	२८५
सनातनदेखिको अस्तित्व	३०८
समाधिस्थल	१७७३
सुरक्षा कवच	१७२४
समकक्षी	५१६
सकारात्मक विभेद	५९७
सकारात्मक विभेद	६७९
समानुपातिक समावेशी	६८६
सत्यापन पत्र	१६७९
सशर्त अधिकार वा अनिश्चित अधिकार	२०६९
सहकार्य, सामञ्जस्य र सहमति	१३१४
साधिकार निकाय	१४५०
सामाजिक-आर्थिक विधायन	३६५
सारवान अधिकार (Substantive Right)	४१०
सार्थक सम्बन्ध (Meaningful Relation)	११३२
साभ्ना दस्तावेज	५४५
सामाजिक अभियन्ता (Social engineering)	५७९
सादृश्यता	५६४
सापेक्षित अपराध (Relative crime)	१२३५
सिन्डिकेट कार्टेलिङ्ग	६५८
सुन चाँदी	५३५
सेवा विधिशास्त्र (Service Jurisprudence)	१७४
संवैधानिक वैधता	५४५
सांगोपांगो	१४८८
संगठनात्मक स्वायत्तता	७२६
स्वाशासित / स्वायत्त निकाय	७१९
स्वर्ण हस्तमिलान योजना	८५५
हरप्पा (Harappa)	२०२०
हितग्राही	७०७
हिनामिना, मस्यौट वा दुरुपयोग (Embezzlement)	१३७३

ग. ठहर खण्डमा उल्लेख भएका अंग्रेजी शब्दावली

शब्दावली	पृष्ठ
Abandonment or Neglect	१४१३
Absolute Right	२०७५
Access to Justice	१२०
Acquired Immune Deficiency Syndrome (AIDS)	१७२१
Administrative Adjudication	१०९५
Administrative Power	६८८
Adversarial / Accusatorial	
Affordability	४२६
Allegiance	५०
Amicus Curie	१२६८
Artificial Insemination	९९२
Asphyxia due to strangulation	३५०
Autopsy Report	१८५०
Badfaith or Abuse of Power	१९७४
Blameworthiness	१२३५
Breach of Principles of Natural Justice	१९७४
Business Complex	२७१
Chain of Command	११३६, १६२८
Check Period	१९१९
Circumstantial Fact	१५६८
Commitment / Assurance / Guarantee	१३३
Competent, Independent / Impartial	१०९०
Composite Floor Test	३७९
Conditional or Contingent Right	८२८
Conditional Right	२०६९
Confinece	३७३
Confirmation Hearing	५०
Constituent Power	५४६
Contingent Right	२०६९
Contractual Relation	११५६
Convention on the Elimination of all forms of Discrimination Against Women (CEDAW)	११६, ११५१

Convention on the Rith of the child (CRC)	६२, ११५२
Cool minded Crime	१९१५
cope	१३३
Corpus Delicti	१९७३
Council de Etat	८०
Covenant /Conventions	९९०
Creature	५३
Crime Control Approach	१७३१
Cultural Adequacy	४२८
Custodian	१०९
Dead Issue	५४
Decriminalization	३३०
Defect Liability Period	११५६
Detention Room	१५१७
Difunct	२७३
Discontinue from service	६३३
Disproportionate Property	१९१६
DNA Report	८५४
Doctrine of Legitimate Expectation	१९४९
Doctrine of Pleasure	१९४९
Doctrine of Unjust Enrichment	१९४९
Domestic Violence	९९१
Domicile	३९६
Droit Administratiff	८०
Electorate	५१, ३८५
Embezzlement	१३७३
Eminent Domain	१३०, ३६४
Enlighten	६२९
Epidemic	११४२
Equity Capital	१८९५
Errors of Law	१९७४
Errors of Procedure	१९७४
Essence	२७
Excess of Powers	१९७४

Exclusive Jurisdiction	३८७
Executive Magistrate	१०९९
Executive power	६८८
Extra ordinary Jurisdiction	३७८
Failure to Perform a Duty	१९७४
Fincility of Judgement	७१
Fiscal law / Family law	८४५
Functional autonomy	११७
Global Warming	२४३
Golden Handshake Scheme	८५५
Good for payment cheque	४७९
Hardship	२४७
Harmonious Interpretation	१२३
High risk approach	१९१५
Honors, Decorations, Medals	६१८
Hostile	२०२५
Human Immune Deficiency Virus (HIV)	१७२१
Inherent Mens rea	२१३
Initial Enviromental Examination (IEE)	२११६
Inscription	६२६
Intellectual Property	४५२
Intelligible Differentia	५९७, ५८९
Inter Parliamentary Council (IPC)	५१
International Covenant On Civil and Political Rights (ICCPR)	४९, २५५, ४००, ६२७, ९९४, १०९०, १६२४, १७९१
International covenant on economic social and cultural right (ICESCR)	११५१, ११५३
Intervener	५५
Intimate Sample	४५५
Invention, Innovation, Study, Research, Dedication	६१४
Investor / Industry Friendly	१२३
Judicial Magistrate	१०९९
Judicially Managable Standard	६१०
Judicially Manageable	१२५८
Jurisdiction	११९
Justice delayed is justice denied	६३३

Legal immunity	१२४९
Legal security of Tenure	४२५
Legitimate Expectation	२७७
Lex Loci Celebrationis	३९५
Life saving drug	११४२
Limited government	१४२९
Line Driving	२७३
Mandatory	१६१
Marriage after Rape	३१८
Mathematical Error	१९१८
Meaningful Relation	११३२
Mensuration	२६०
Mental state of the accused	७९३
Miscarriage of Justice	१०९८
Modus operandi of the crime	७९३
Mohenjo-daro	२०२०
Moot case	५६
Multinational Identity	९५८
Natural & Basic Rights	१२०२
Nexus	१
No Taxation Without Representation	७७१, १६५३
Non-possession	९२०
Objective Standard	६१५
Outstanding Contribution	६१४
Overrule	१६९०
Patent /Trade mark / Industrial Design / Copy right/ Trade Secret	४५२
Paternity	४५५
Peculier	१२४८
Per Incuriam	११२
Pirotal Role	२८, ३९
Police Power	१३०
Possession (Existence)	१९१६
Pre Constitutional days	६२६
Presence of mitigating circumstances on homicide	७९३
Preventive Measure	२४६

Principle of Reprobate and Approbate	८८५
Private Prosecution	१२२
Prosecutorial Power	११७
Protectorate	५३
Providend fund	६२३
Reasonable Person	२१३
Reasonable Restriction	६२८
Reciprocity, Comity	३८८
Recklessness	१२३५
Resonable Classification Theory	५९८
Retotalling	६२९
Right based Approach	१७३१
Right to adequate Habitat	४२३
Right to dignified Life	११५०
Right to Habitat	४१४
Right to ILife with Dignity	११५३
Right to Medical Care	९९२
Sales Commission	१४५
Separation of Power	३७९
Service Jurisprudence	१५६, ५९९
Sexual exploitation	२६०
Sharp single edged weapon (Knife)	१९४५
Skyscraper	२०२०
Spending Power	१३०
Stabilization clause	१३३
Standerd Minimum Rules for the Treatment of Prisoners	९९५
Statutory Declaration	३३०
Statutory Right	२८
Steward	३७९
Substantial Interest	११३२
Suicide Note	१५३५

Supra-body	१३८९
Sustainable Cities	२०२१
Taxation Power	१३०
Termination by Performance	११५६
Territorial Sovereignty	३८८
The ejusdem geneuis rule	७७४
Third Party Right	८२९
Title / Nobility	६१८
Tourist Destination	२४३
Trade Jurisprudence	१२३
Traffic Island	२७३
Traffic light	२७३
Treaty Making Power	१३०
UN General Assembly, Special Session (UNGASS)	१७३७
UN High Commissioner for Human Rights (OHCHR)	१७३७
Unavoidable Accident	१२३५
Unconscious and in shock	१९४५
United Nations Administration Mission In Kosovo (UNMIK)	२७८
Unjust Inreachment	१०२८
Unlawful Burden	७४
Urban heat Island	२०२१
Vaginal Intercourse	३३१
Virtually Incommunicado	४६१
Vocational Training	९८६
Voting Right	५५
Voting Right Exercise	३८६
Willful Defultar	८६
Work Schedule	२२७
World Health Organization (WHO)	११५१
Zebra Crossing	२७३

